

Item Compendium Cosmographie eiusdem Cameracensis

Hic continetur liber de ymagine mundi editus
a domino petro de aliaco episcopo Cameracensi
Et de concordia Theologie et astronomie eiusdem.
Item liber Alberti de natura locorum
Item liber de proprietatibus elementorum eiusdem

Liber de Imagine
mundi Episcopi Came
racen -
De Concordia Theologie
et reliquis ut in eo
dicit

Sr Reverendo in xpo patri et dno domino N. Dei e
et Capitulo, singulisque Canonicis et Personis Eccle Cracovien, aut illi vel illis
cato. Collatio seu quevis alia dispositio, communiter vel divisim ptinet omnibusque aliis et singu
aut quacumque pfulgeant Dignitate **Prefatus** Jacobi de Worka ppositus
Aplicis firmiter obedire. Litteras Sanctissimi in xpo patris et domini nri domini Nicolai
sentationis et Nominationis Serenissimi principis et domini dni Kazimiri Dei gra Regis Pol
sanas et integras non viciatas non cancellatas nec in aliqua sui pte suspectas sed
Eris antentice regalibus pncipaliter nominati coram Notario publico et testibus inf
Nicolaus Epus servus servorum Dei Dilecto filio Wincentio Jacobi de
affectum quibus carissimus in xpo filius nr Kazmirus Polonie Rex Illustris in
valeat aliis providere. Horum igitur consideracione moti, Discretioni tue providendi
Et Collegiatarum infra Regnum polonie et alia dominia sua consistentium ecclesiarum Canonicat
sint ecclesie predicte in Canonicos recipi et in fratres. Stallo eis in choro et loco in capitulo
Necnon singulos singulas seu singula. Dignitates personatus administrationes vel off
ciarum. Dummodo aliqua dignitatum earundem in quavis kathedrali maior post pontif
secularibus assignari solita cuiusque taxe seu annui valoris. illorum fructus redditus
Dicte provincie vel Regni Collationem provisionem presentationem seu quamvis alia
beneficia Ecclesiastica cum cura vel sine cura, obtinentibus si circa tpe resignacionis huiusmodi va
ad hoc legittime constitutos infra unius mensis spatium. Per eum eis vel dictis procur
et officiorum dictorum quoque beneficiorum resignandorum huiusmodi singulisque personis eisdem pro quibus
dictis Cathedralibus ecclesiis prefuerint et dilectis filiis eorum capitulis. ac illi vel illis
quevis alia dispositio communiter vel divisim ptinet ne de prebendis ac dignitatibus personatib
eandem nisi per eum eis constiterit quod persone pro quibus ea resignantes vel procuratores predi
resignabis si vacant vel cum vacaverint ut prefertur cum omnibus iuribus et ptinentiis su
personas predictas vel earum nominibus procuratores suos in corporalem possessionem prebendarum
personas vel pro eis procuratores predictos ad dignitates personatus administrationes vel
et prebendarum ac dignitatum personatuum administrationum officiorum et beneficiorum predictor
plenam et liberam auctoritate concedimus tenore presentium et facultatem. Non obstan
alia firmitate roboratis statutis et consuetudinibus. ceterisque contrariis quibuscumque
de canonicatibus et prebendis ac dignitatibus personatibus administrationibus vel officiis dictarum eccl
ad inhibicionem resignationum et dictum vel alias quomodolibet sit processum. Aut si archiepi Epi
et ad id compelli seu quod interdicta suspendi vel excommunicari non possint. Eorumque de can
sionem presentationem collationem seu quamvis aliam dispositionem, coniunctim vel separatim
Et qualibet alia dicte Sedis Indulgentia generali vel speciali cuiuscumque tenoris exist
tenore habenda sit in nris litteris mentio specialis. Aut si dicte persone presentes non fue
et cum ad ecclesias ipsas accesserint corporaliter illa prestent. Volumus autem
predictis Ac deinde una personarum earundem aliis existentibus huiusmodi et subsequent
officiorum et beneficiorum predictorum etiam in mensibus tam nobis specialiter huiusmodi
consequantur effectum. Per quecumque concessiones et indulta, que super antelacione
persone prefate, eorumdem vigore presentium dignitates personatus seu cum cura admi
[illegible] cum ipsis incompatibilia que nunc obtinent et que post vacare
indesecuta quo ad ipsa incompatibilia dimittere sint cassa et irrita nullius
presentium forent facte. Et insuper exnunc irritum decernimus et inane si secus sup
quibus prebendas ac dignitates personatus administrationes officia et beneficia conferre
in illis ptibus deputatum pro tempore nuntios ecclesiasticos procures. Datum Rome
vero litterarum videlicet presentationis Tenor sic incipit **Kazimirus**
Aplice prothonotario et executori aplico ad infrascripta specialiter deputato
Dono presentandi et nominandi, ad singula quaelibet cathedralium eadem metrop
tum ad totidem beneficia ecclesiastica in dictis ecclesiis existentia vacantia vel
Nunc et in futurum personis per nos presentatis seu nominatis tibi de beneficiis huiusmodi
nobis super inde concessis, quasque tibi fecimus presentationes plenius continetur Inde
virtutum meritis multipliciter clarentem, favoribus volentes prosequi graciosis
prebenda dignitas curata et electiva personatus administratio vel offi
Collationem provisionem seu quamvis aliam dispositionem ptineant. Auctoritate
beneficium huiusmodi ecclesiasticum ad presentationem et nominationem nostras per te
fuerit ipsum ad huiusmodi beneficium, eiusque iuribus et ptinentiarum eiusdem possessionem
cum plenitudine iuris canonici, sibi assignatis. Ac de omnibus et singulis
facias et mandes Volumus autem ipsum Nicolaum per nos presentatum
huiusmodi beneficiorum primum anteferri Quem et [illegible]
testimonio litterarum. Datum in Leopoli vicesima Sexta [illegible]
presentationem et receptionem nobis et per [illegible]
[illegible] dignaremur inota traditam seu datam [illegible]
[illegible] nobis in hac parte commissa [illegible]

Liber facultatis Studij Cracovien̄ Artium comparatus p eandem Anno xp̄i 1467.

Ymago mundi seu eius ymaginaria descripcio ipsius velud in materiali quadam speculo representata non parum utilis esse videtur ad divinarum scripturarum elucidacionem cum in eis de partibus ipsius et maxime de locis terre habitabilis mencio sepius habeatur. Ideo tractatum hunc scribere et in eo que a sapientibus super hac materia diffuse scripta sunt breviter ac veraciter colligere dignum duxi ipsum in hec distinguendo capitulis

Tabula latitudinis climatum

Primi climatis	4	57	550	220
Secundi climatis	4	500		220
Tercii climatis	6	10	350	147
Quarti climatis	7	20	300	170
Quinti climatis	5	30	277	114 et semis
Sexti climatis	3	57	212	106
Septimi climatis	3	17	187	92 et semis
Omnia simul	34	1203	52	1041

Ex hac tabula patet quod tota latitudo climatum que est 110 dietas computando pro dieta 30 leucas Tabula elevacionis poli super quolibet climate

principio medio et fine. Quanta autem est elevacio poli super orizontem tanta est distancia zenith capitis et equinoctialem

Sequitur Tabula de qua supra facta est mentio

	Principium Gradus	Minuta	Medium Gradus	Minuta	Finis Gradus	Minuta
Primum Clima	12	45	16	36 et semis	20	30
Secundum Clima	20	30	34		27	30
Tercium Clima	27	30	30	35	33	40
Quartum Clima	33	40	37	20	39	
Quintum Clima	39		41	15	43	30
Sextum Clima	43	30	45	22 et semis	47	15
Septimum Clima	47	15	48	52 et semis	50	30

Secundum autorem de spera in medio primi climatis dies prolixior est 13 horarum, in medio secundi 13 hore cum dimidia, 3i et 14 hore et dimidia, 5i 15 hore, 6i 15 hore cum dimidia, 7i 16 hore. Hec tamen assignacio medii climatum non est precise vera sed veritati proxima. Ideo precisa fit per principium climatum et fine septimi ut sequens tabula docet diei in principio augmentum climatis

Figura prolixioris ~~Complexionis~~

Principium	Hore	Minuta
Primi climatis	12	45
Secundi Climatis	13	15
Tercii Climatis	13	45
Quarti Climatis	14	15
Quinti Climatis	14	45
Sexti Climatis	15	15
Septimi climatis	15	45
Finis	16	15

Post Climata vero continue prolongatur dies estivus usque ad polum articum et sub polo artico sole existente in primo puncto cancri habet dies 24 horas. Et eodem sole existente in primo puncto Capricorni nox habet 24 horas. Sub polo vero artico contingit quod una medietas totius anni est una dies artificialis et alia medietas est una nox.

Capitulum de mundo et partibus eius

undus est figure sperice seu rotunde multarum variarum partium ac pulcre exornatus primo ex quatuor elementis Terra Aqua Aere et igne. Deinde celis scilicet ex celo lune Mercurii Veneris Solis Martis Jovis Saturni firmamenti et primi mobilis. Ultra quod posuit quidam philosophi celum decimum immobile super quod iterum dicunt esse celum cristallinum et deinde supremum celum empireum, ubi est sedes dei, habitacio quoque sanctorum. Sed hec ultima ad consideracionem physicorum et astronomorum loquendo non pertinent. Pauci enim astrologi considerant de celo decimo

primo libro, sed reliqua magis sunt de eorum speculacione. Dico primo ponunt nonam
speram sed primum mobile cui nulla apparet stella cuius motus est regularis et uni-
formis circuiens in die naturali totam terram et raptu suo secum ducens omnes
alias speras ab oriente ad occidentem. Post istud celum est octava spera que
vocatur firmamentum, i. stellatum celum, cuius motus proprius et naturalis est contra primum
mobile cum omnibus aliis speris scilicet ab occidente ad oriens, non tamen simpliciter sed in
i gradu quolibet declinacio. Et dicitur de motu firmamenti in centum annis fieri
unum gradum super polos zodiaci secundum Ptolomeum, et secundum Thebit super principia capitum
arietis et libre et ita eius completa revolucio fit in 36 annorum milibus
que vocatur magnus annus. Post hoc sunt septem spere planetarum supranominatorum
qui motu proprio ab occidente in oriens revoluciones suas variis temporibus complent
spacijs ut Saturnus in 30 annis vel circa, Jupiter fere annis 12, Mars fere annis
duobus, Sol duobus, Mercurius et Venus uno anno, luna vero 27 diebus
et 8 horis. Et non quod quilibet planete secundum veros motus faciunt revoluciones
suas redeundo de eodem puncto ad idem punctum ita quod revolucio Saturni est
in 59 annorum, Jovis 83, Martis 79, Veneris 8, et Mercurii 46. Sed secundum
medios motus revolvuntur ut supra dictum est. De predictis speris et spera de octava
est specialis intencio iudicantis astrologi quia eius influencia est valida et fortis
et in ea vel sub ea sunt omnes stelle inter quas aliqui sapientes posuerunt principales
non 1029 preter vii planetas qui dicuntur erratice quia eorum motus est diversus
in diversis circulis et 1022 quia dicuntur fixe quia motus eorum est unus et distancie
eiusdem et istas posuerunt in 48 ymaginibus quarum ymaginumque nominantur
nomine proprio de quo vide Ptolomeum dictionem 7 c. 5 et octava dictione c. 1.
Et earum ymaginum sunt 360 in 21 ymaginibus a via solis in septentrione de-
clinantibus, quarum prima dicitur ursa minor et alie 348 sunt in 12 signis ymaginibus
que 12 signa dicuntur et zodiacum constituunt, quarum prima est aries et alie 316 sunt
in 15 ymaginibus a via solis in meridiem declinantibus, quarum una dicitur fomar vel
fora, in certe secundum Ptolomeum, et ita sunt 48 ymagines seu stelle principales
seu visu apprehensibiles, licet autem alie sunt plures non tamen sunt in nobilitate influere
sed astrologi non multum de eis considerant, sed horum omnium ille 12 que in zodiaco
posite sunt diviores existunt quarum nomina sunt hec Aries Thaurus Gemini
Cancer Leo Virgo Libra Scorpio Sagittarius Capricornus Aquarius Pisces
Que 12 signa variant sub quibus omnes planete transferri dicuntur. Est igitur zodiacus
circulus velud circulus firmamenti in quo est distinctio signorum sub quo est via
planetarum continens 12 gradus in latitudine et 360 gradus in gyro et in longitudine
12 gradus et in longitudine 30 gradus continens. Gradus autem quilibet 60 minuta, et minutum
60 secunda, et secundum 60 tercia et tercium 60 quarta et ita possit
dividi ultra. Et sic de zodiaco ita de quolibet alio celi vel alterius rei circulo
posset fieri proporcionalis divisio sicut et.
Sed ultra predictam divisionem adhuc zodiacus dividitur in duas partes quarum
prima dicitur septentrionalis alia meridionalis secundum signa vero partes dicuntur certe

ascendentia sunt et alia altius posita in directe. Item dividitur in quattuor partes quarum quelibet habet signa et correspondet quattuor partibus anni ita ut una quarta dicatur vernalis calida et humida, ut vernalis, alia calida et sicca estivalis etc. Item per certa signa et alias partibus zodiaci alie multe proprietates et tales virtutes ab astronomis assignantur que nunc superstitiose credentes nec superbe contemnende sunt de quibus tamen disputare non est presentis operis.

Et de circulis aliis et partibus in celo imaginatis

Ad intelligentiam quorundam precedentium atque sequentium ymaginandum est quod linea recta transiens per medium mundi usque ad eius extrema super quam volvitur nona spera secundum alias speras motu diurno trahens est velud axis mundi. Et duo puncta extrema sunt eius poli qui non moventur et unus eorum vocatur polus articus vel septentrionalis quia circa partem celi dicitur (?) septem stellas que ibidem apparent et quia vocatur arcus (?) et iste polus nobis elevatur. Alterum autem punctum linee isti oppositum dicitur polus antarticus vel australis. Circulus vero per medium polorum dictorum in spera celi transiens et ab eis eque distans vocatur equinoctialis quia ibi existente sole noctes et dies per totum mundum sunt equales. Et secundum hunc circulum fit et mensuratur motus diurnus. Sed motus proprius solis et aliorum planetarum quia non est directe de oriente et occidente in contrarium primi motus sed aliquantulum declinando mensuratur penes circulum zodiaci sub quo moventur planete et ideo intersecat equinoctialem in duobus punctis oppositis quibus hii dividuntur hii duo circuli in duas medietates et declinat una pars zodiaci ab equinoctiali trahendo se versus septentrionem et alia versus meridiem et consimiliter declinant poli zodiaci elongando a polis mundi super quibus polis zodiaci fit motus proprius planetarum vel speciei (?). Hii vero duo poli circa polos mundi describunt per motum diurnum duos parvos circulos quorum unus qui est circa polum articum dicitur circulus articus et alter oppositus circulus antarticus. Duo autem puncta solsticiorum per eorum motum diurnum describunt duos alios circulos qui vocantur tropici quoniam quia sol ibi existens convertitur ad tendendum versus equinoctialem. Horum vero ille qui transit per solsticium estivale id est per primum punctum cancri vocatur punctus (?) tropicus estivalis. Et alter tropicus hyemalis. Et hii quattuor circuli sunt paralelli id est eque distantes secundum suas partes et dicuntur parvi respectu aliorum qui dividunt speram in duas medietates licet possint dividi in totidem gradus et minuta proportionaliter sicut maiores. Sunt autem preter zodiacum et equinoctialem alii duo maiores circuli videlicet duo coluri meridianus et orizon. Ymaginantur etiam duo circuli quorum unus transit per polos mundi et per polos zodiaci et per duo puncta duorum solsticiorum scilicet per primum punctum cancri et per primum punctum capricorni. Et alter transit per polos mundi et per duo puncta equinoctialis scilicet per primum punctum arietis et primum libre. Et hii duo circuli vocantur coluri et intersecant se recte in quolibet polo mundi, dividunt quoque totam speram mundi in quattuor partes equales. Imaginatur etiam alius circulus qui transit per polos mundi et per illud punctum celi quod est recte super caput nostrum quod vocatur zenith capitis. Et quandocumque sol venit de oriente in occidente usque ad hunc circulum est nobis meridies ideo vocatur circulus meridianus. Et est medietas huius circuli super terram et alia sub terra que transit per punctum medie noctis qui opponitur zenith capitis. Unde patet quod quicumque quando movetur ad oriente vel occidente habet novum meridianum sed si non movetur de uno loco vel si recte movetur versus septentrionem aut versus meridiem non declinando versus

agens

oriens aut occidens pp habitacionem eundem meridianum. Pz ergo quod tot meridies est ille qui sunt
unus oriens quam ex illorum qui sunt unus occidens. Est et alius circulus qui vocatur
orizon dividens partem celi visam que supra nos est de parte non visa. Cuius medietas dicitur
emisperium .i. dimidia spera. Et iste circulus intersecat meridianum et dividit se totum
in duas partes. Et punctus meridiani qui est in zenith capitis vocatur polus orizontis.
Et ideo quot quis movetur habet ergo novum orizontem. De cursu solis et eius anno et diebus

Diximus de speris et stellis et planetis et zodiaco et de signis et de partibus
circulis celestibus generaliter quorum spera componitur alterius est generalis et per
singulos. Sed quia inter planetas sol est notabilior quantitate maior et
virtute dignior. Ideo de eius cursu a quo nobis dies et anni distinguntur aliqua
specialiter dicere utile videtur. Sciendum est igitur quod licet omnes planete motu proprio ducantur
sub zodiaco, tamen omnes declinant a via solis, sicut declinat sol ab equinoctiali linea.
Non tamen sol vero medius planetarum quia rex in medio regni sui facit viam suam
per medium latitudinis zodiaci. Ita quod eius centrum dividit lineam dividentem
latitudinem zodiaci per partes equales que via dicitur ecliptica quia non potest esse
eclipsis solis vel lune nisi quando luna est in hac via vel prope. Licet igitur sol in motu
firmamenti quo movetur cum suis speris et planetis circuendo terram faciat diem naturalem
qui 24 horas continet. Tamen motu proprio per dictam lineam eclipticam sub zodiaco quolibet
die naturali pertransiendo fere unum gradum peragrato toto zodiaco facit annum solarem
qui ultra 365 dies quibus non plane complentur gradus zodiaci continet quasi
i dies et fere vi horas. Adhuc aut sol facit dies equales et inequales pro
cuius intellectu sciendum est quod duo sunt modi orizontis unus rectus alius obliquus.
Illi habent orizontem rectum qui habitant sub equinoctiali et sub habent zenith capitis quorum
orizon intersecat et recte dividit equinoctialem ad angulos equales et sunt duo
poli mundi in suo orizonte ita quod nullus polorum est eis elevatus vel depressus. Sed
alii qui alibi habitant quam sub equinoctiali habent orizontem obliquum quia eorum orizon
intersecat et dividit equinoctialem oblique et non ad angulos equales. Et propter
eis apparet unus polus mundi super eorum orizontem elevatus et alter est eis depressus
plus vel minus secundum diversas habitationes. Item quanto unus polus magis est elevatus
tanto orizon est magis obliquus et alter plus depressus sub orizonte. Et est
regula generalis quod quanto polus est elevatus super orizontem tanta est distantia
inter zenith et equinoctialem etc. Item ymaginandum est quod sol motu proprio
naturali die quolibet quasi unum describit circulum. Et dico quasi quia non plane facit circu-
lum licet modicum deficiat. Nam sol non plane revertitur ad eundem punctum
meridianum a quo incepit sed modicum altius vel bassius. Et hii circuli vocantur
paralelli. Et sunt tres soli subjecti in spera materiali quia sunt principaliores duo tropici et
equinoctialis. Horum aut circulorum arcus qui est super orizontem vocatur arcus diei seu
diurnus quia quamdiu est ibi sol tamdiu dies est qui dicitur dies artificialis. Et alia pars
que est sub orizonte vocatur arcus nocturnus. Et ideo quanto maior pars alicuius
horum circulorum est super orizontem tanto est dies artificialis longior et nox brevior
vel equivoce. Et hiis omnibus patet clare quod rectus orizon recte dividit omnes istos
circulos recte per medium, unde est quod omnes illi qui habitant in tali orizonte sunt

sub equinoctiali omni tempore habeat diem artificialem et noctem equales Item patet
quod orizon obliquus non possit diuidere equinoctialem nisi in duas medietates et ideo
puncti bis in anno scilicet vna vice in introitu arietis et alia in introitu libre racione
est quod tunc sit equinoctium et quod dies et noctes sint equales per totum mundum Item
patet quod cum omnes paralelli supradicti excepto equinoctiali diuidantur ab orizonte ob-
lique in partes inequales Et quanto orizon est obliquior tanto sunt hee partes inequales
Ideo omni tempore nisi bis in anno in duobus punctis predictis dies et noctes sunt inequales
Et quanto orizon est obliquior tanto est maior diuersitas Et propter hoc in swesia dies sunt proli-
xiores in estate et breuiores in hyeme quam in francia et plus in francia quam in
ytalia et sic in diuersis regionibus secundum quod orizon fit eis plus uel minus obliquus
Ex premissis igitur patet causa inequalitatis dierum artificialium Sed de inequalitate dierum
naturalium maior est difficultas quam et plures alias maiori speculacioni relinquo
et altiori

Capitulum quartum de elementis et eorum situ

Postquam aliqualiter tractatum est de celo, iam ad ea que sub ipso sunt modo
descendit consideracio Ideo post speram lune ponunt philosophi inmediate speram
ignis qui ibi est purissimus et propter suam raritatem inuisibilis, quia quanto
aqua est clarior terra, et aer aqua, ita illud ignis est rarior et clarior aere
et tamen uel plus calidum est rarius et clarius igne Exceptis stellis que sunt partes
celi spissiores Et ideo fiunt lucide et visibiliores, Deinde est spera aeris que
claudit aquam et terram, vna est suprema iuxta ignem vbi non sunt venti plu-
uie nec thonitrua nec similes impressiones et vsque ad illam dicuntur attingere quidam
montes sicut olimpus Et dicunt philosophi quod ibi apparent et fiunt stelle comete et
quod spera ignis et ista suprema regio aeris cum illis cometis qui fiunt sic mouetur
cum celo de oriente in occidens, Media autem regio est vbi fiunt nubes
et sunt ibi varie impressiones, quia ista pars est frigida Alia est regio inferior vbi ha-
bitant aues bestie etc, Deinde sequitur aqua et terra Sed aqua non claudit
totam terram sed partem vnam dimittit discoopertam propter animalium habitacionem quia vna pars terre
est minus grauis et ponderosa quam alia et ideo ista est altior et a centro terre magis ele-
uata Residuum vero preter insulas est totum coopertum aquis secundum omnium philosophorum
opinionem Terra igitur tanquam elementum grauius est in centro seu medio mundi ita quod centrum
terre seu centrum grauitatis ipsius uel secundum aliquos centrum grauitatis terre simul et aque
est centrum mundi Et licet in terra sint montes et valles propter quod non est perfecte rotunda
tamen ista ualde tendit ad rotunditatem Ideo eclipsis lune que causatur per vmbram terre
apparet rotunda Vnde dicitur terram esse rotundam quod rotunditati propinquam

Supposita rotunditate terre,

Capitulum quintum de quantitate terre et eius mensura

ad mensurandum eius quantitatem supponendum est quod eundo de vna parte
terre longe in aliam apparent alia et alia pars celi et variatur orizon Et si
quis venit de septentrione recte versus meridiem polus articus esset ei minus eleuatus
Et si contra esset polus ei magis eleuatus Et ideo si iret recte versus meridiem sub vno
meridiano tamen quod polus articus minus eleuaretur supra orizontem per duodecimam partem
meridiei ipse transiuisset duodecimam partem circuitus terre Et si iret tantum quod polus eleua-
retur ei minus solum vno gradu uel econtra tantum quod polus plus eleuaretur vno gradu ipse tunc

trãsiuissz vnū g̃. totius tre / et essent tenus tutu 360 tres ꝑporcōes ꝑ hunc
g̃ modū inventa fuit mesura tre q̃ elevacō vnius poli ul vnius stelle faci:
lit inve ꝑ astrolabiū ul quadrantez Modo sic ē inveniēd ꝑ experiencā q̃ si q̃s
iret versus septētrione tn̄ q̃ polus ei elevaretur magis vno g̃. ul iret ad meri:
diem tn̄ q̃ minus elevaretur vno g̃du ipe trãsiuissz 700 stadia Et io scdm
auctorē de spā oz replicare et multiplicare hunc nūm ꝑ 360 et ꝑ cōns sic hēs
q̃ i toto ambitu tre sūt 252000. stadiorz que valent 15750 spaciā
leucarz Na vna leuca vz duo miliaria Miliare vo octo stadia / vnū sta:
diū 125 passus / vnus passus quinqz pedes / vnus aut pes ē palmas et
vna palma quatuor digittos. vn̄ pz q̃ quis pot tranē trā totā / et tre die q̃lz
10 leucas ipe faciet totū ambitū in 15750 diebus qui vznt annos ē et xlj
septimanas cū duobz diebus
Habita vo q̃ntitate tre ambitus Regula data ē qua sciatur q̃ntitas dyametri
eius q̃z si removeatur a cīrculo 22 pars eius et residuū diuidat in 3 ptes
vna illarz triarz facit dyam̄r̄u celi et sic hz 80181. stadia et semis ad tria
vnius stadij / huius aut cognicōes licz nō sit cū omoda pasīone / tn̄ cū nō
habeat defectū nobile valde pulc̄ et notabilius ac vtilius Et maxie q̃z pto:
lomeus et alij sapientes ꝑ q̃ntitate tre ꝑbauerūt q̃ntitatē corpm̄ stellarū
et ꝑ q̃ntitate dimidij dyametri tre ꝑbauerūt longitudinez stellarz a cuspide
tre / sed has q̃ntitates descrībē nō est pn̄tis speculacōis hic ac tn̄ore suffit
q̃ sol q̃uamlz alia stella multomaior ē Et ut quidā dicūt magitudo corp̄s
eius est plusq̃ centies sexagesies sexies equalis tre / licz aliqui dixerunt
eū maiorē octies cū pz q̃ntū maiores sūt alie stelle fixe i. sz q̃ sūt i
pma magnitudine pz q̃ maior ē Jupiter postea saturnus Deinde relique stel:
le fixe s̄m g̃. suos usqz ad eos que sūt 6e magnitudīs deinde mars pz q̃
maiores sūt cetē stelle fixe visu notabilius postea venus deinde luna po:
stremo mercurius Et q̃lz harz stellarz exceptis tribz pdictis nobilior ē tra Ille
aut tres sūt ea vn̄ pz q̃ inter omnes stellas visu perpleras Ille tres sūt tres
q̃z omnes alie tota dn̄ tra dicūt esse maiores Et illarz que sūt i pa mag:
nitudine quelz ē circiter centies septies equalis tre et eorz que sūt in 6a ma:
gnitudine quelz equalis tre decies septies Ex quo eciā pz q̃ merito dicūt
phi q̃ magnitudo tre ē velud punctus res magnitudinis celi Capitulum de diui
sione totius terre
Terra ꝑporcōnalr diuiditur sicut celum /
in quatuor ptes ꝑ duos coluros et equinoctialez Et illi circuli sunt in tra
diuidunt ꝑ g̃dus et mīta Ita q̃ totus ambitus ē 360 g̃duū et
q̃rta pars 90 g̃duū Item sicut tra sic celud diuidi ꝑporcōni ꝑ quatuor
circulos minores i. quinqz ptes inequales s. ꝑ duos circulos articū antarticū
et ꝑ duos tropicos / et vocatur quinqz zone ꝑporcōnales i tra sic in celo / q̃z
illis zonis i tra correspondent tocte plage seu regiones Prima ē inter polū
articū Secunda est inter polū articū et tropicū estiualem Tercia est
media inter tropicū estiualez et tropicum hyemalem Quarta inter
tropicū hyemalem et circulū antarticū Quinta inter circulū antarticū et polū

antarticus ¶ Est autem distantia istarum zonarum inequalis, quia distantia poli zodiaci a polo mundi est 23 graduum et 51 minutorum que maxima est solis declinatio est eadem cum distantia poli zodiaci a polo mundi ¶ Arcus vero interceptus inter maximam solis declinationem et polum zodiaci est 42 graduum et 18 minutorum Harum autem zonarum seu regionum terre prima et ultima secundum aliquos quia sunt nimis a sole remote sunt inhabitabiles propter nimium frigus ¶ Tertia vero que est media est sub via solis et nimis prope eum ideo vocatur zona torrida ¶ Et dicitur inhabitabilis propter nimium calorem ¶ Alie due scilicet secunda et quarta non nimis appropinquant soli nec nimis elongantur ab eo ideo sunt temperate in caliditate et frigiditate quare secundum hanc considerationem essent habitabiles nisi aliud obstaret impedimentum ¶ Et in hac divisione terre vocavi illam zonam primam que est versus polum articum que nobis propter apparet licet astrologi assignantes dextras positiones in celo dicunt polum antarticum esse polum mundi et secundum hanc considerationem nos essemus in basi et sinistra parte mundi quia habitamus versus occidentem et versus polum articum ¶ Sed si consideremus motum proprium qui est secundum zodiacum qui est in contrarium motui rapto sic dextrum est polus articus et superius quia forte iste motus est nobilior et partes que sic moventur nobiliores et maior multitudo stellarum nobilium est in illa medietate celi que est versus polum articum saltem quantum ad illam medietatem que nobis apparet ¶ Et secundum istud nos essemus in superiori parte et nobiliori et ad dextram et est prima zona versus polum articum Capitulum viii de varietate opinionum circa habitationem terre

De habitatione dictarum plagarum terre sunt opiniones varie ¶ Nam ut tactum est quidam dicunt quod tertia plaga est inhabitabilis sed alii dicunt contrarium et quod est multum temperata specialiter versus medium sub equinoctiali ¶ Et hec fuit opinio Avicenne pro qua sunt alique rationes per quas suadet quod calor qui est ibi propter propinquitatem solis propter aliquas causas potest temperari Immo dicunt aliqui quod ibi versus orientem est paradisus terrestris in uno monte ¶ De quarta autem plaga que est inter tropicum hyemalem et circulum antarticum sicut pertractum est dicunt aliqui quod est ista temperata et bene habitabilis sicut hec secunda in qua sumus ¶ Et ideo dicunt quod ibi sunt antipodes qui possident istas regiones et habitationes sicut nos et habent hyemem quando nos habemus estatem et econtra ¶ Sed non est accessus inter nos et eos quia oporteret transire per torridam zonam et specialiter sub tropicis ¶ Secundum hanc opinionem ista gens non habuisset notitiam predicationis Christi et apostolorum quod tamen in omnem terram exivit sonus eorum ideo hanc opinionem reprobat Augustinus in 16 de civitate dei quam quidem reputat quasi unum figmentum fabulosum ¶ Et dicunt quod ista quarta plaga pro maiori parte est cooperta aquis ¶ Et ad hoc inducunt rationes satis probabiles ¶ Et inter alias una facit rationem et quia concorditer concluditur quod licet illa plaga sit inhabitabilis tamen si aux solis moveatur 100 annis uno gradu vel circa ut aliqui dicunt contrarium erit si mundus tamdiu duraret quia nostra pars erit dissipata et male habitabilis et illa quarta plaga fieret temperata et habitabilis si esset discooperta aquis ¶ Sed adhuc non habetur certitudo quantum moveatur aux solis ¶ Ideo hec consideratio non est certa

¶ In hac in opinionum varietate rationes ymaginarias hinc et inde non curo apparere quia in istis rebus non tam ymaginationibus quam experientiis et probabilibus historiis reputo certitudinaliter adherendum ¶ Utcumque tamen sit de varietate opinionum hominum tamen satis excedit me habitudinem solis ad regiones illarum plagarum super quo

gressiones aliquę circa ponende sunt. Prima quod illi qui habitant sub equinoctiali
circulo sicut supra dictum est habent omni tempore dies et noctes equales, et transiret
sol bis in anno per eorum capita scilicet quando transit per equinoctialem et esset eis per medium
anni versus polum articum, et per aliud medium versus polum antarticum. Et nos
sumus eis habemus versus unam partem. Et ideo ipsi uno anno habent duas hyemes
sine magno frigore scilicet unam quando nos habemus estatem et aliam sicut et nos.
Similiter habent duas estates unam in martio quando habemus ver, aliam in septembre quando
habemus autumpnum. Et ista sunt in imaginatione una causa temperantie illius loci.
Secunda conclusio quod illi qui habitaret sub tropico estatis haberent solem supra capita
eorum die solsticii estivalis in meridie. Tercia conclusio est quod illi qui essent inter
tropicum estatis et circulum articum habent dies longiores in estate quam noctes
quanto plus distaret ab equinoctiali, et breviores in hyeme. Et numquam habent
solem supra capita ipsorum ut patet. Quarta conclusio est quod illi qui essent sub circulo
artico quando sol est in solsticio estatis et in circulo meridiei tangeret eorum orizontem
et non occideret eis et sic non haberent noctem in die naturali. Similiter quando esset in solsticio
hyemis esset una dies naturalis in qua non orietur eis sol et esset eis nox
continua. Quinta conclusio est quod illi qui essent inter circulum articum et polum articum
habent plures dies naturales in estate sine nocte in estate, et quanto plus
appropinquat polum tanto dies artificiales estatis sunt longiores et durat
unus dies in uno loco per unum mensem, in alio per duos, in alio per tres
vel plures. Et proportionaliter est longior una nox hyemis. Sexta conclusio est quod illi
qui habitaret recte sub polo haberent per medium annum solem super orizontem et
continuum diem et per aliud medium annum continuam noctem. Et ita si vocemus diem
totum tempus quo sol est super orizontem non haberent in toto anno nisi unum diem et unam
noctem. Et sic dictum est de una medietate terre que est versus polum articum, similiter intel-
ligendum est de alia medietate versus antarticum et habitatoribus eius. Et hec omnia sine
alia probatione exemplariter patebunt in spera materiali

Capitulum viii de quantitate terre habitabilis

Ad investigandum quantitatem habitationis terre
intelligendum est quod habitatio dupliciter consideratur. Uno modo respectu celi scilicet quantum propter
solem potest habitari et quantum non. Et de hac superius dictum est generaliter.
Alia est habitatio seu alio modo consideratur respectu aque scilicet quantum aqua impe-
diat. et de hoc nunc est considerandum. De quo varie opiniones sapientum. Nam Ptolomeus
libro de dispositione spere libro ultimo dicit quod fere sexta pars terre habitabilis est propter aquam
et totum residuum est coopertum aqua. Et ideo in Almagesti libro secundo ponit quod habitatio
nota non est nisi in parte quarta tantum scilicet in qua habitamus cuius longitudo est ab oriente
in occidentem et est medietas equinoctialis, et huius longitudo est ab equinoctiali
in polum articum et est quarta coluri. Sed Aristoteles in fine libri celi et mundi vult quod plus
habitatur quam quarta. Et Averroys hoc affirmat. Et Aristoteles dicit quod mare est
parvum inter finem Hyspanie a parte occidentis et inter principium Indie a parte orientis
et non loquitur de Hyspania citeriori que nunc Hyspania communiter nominatur. Sed de Hyspa-
nia ulteriori que nunc Affrica dicitur de qua certi auctores loquuntur ut Plinius
Orosius et Ysidorus. Insuper Seneca libro naturalium dicit quod mare est navigabile in paucis

diebus, si ventus sit conveniens, ut Plinius dicit in Naturalibus libro 2o, quod navigatum est a sinu arabico usque ad gades herculis non multo magno tempore. Unde ex hiis et aliis consimilibus rationibus de quibus magis tangam cum loquar de occeano, concludunt aliqui apparenter quod mare non est tantum quod possit cooperire tres quartas terre. Contradicit adhuc auctoritas Hesdre libro suo 4o dicentis quod 6 partes terre sunt habitate et septima est cooperta aquis. Cuius libri sancti habuerunt in reverentia, utentes sacris per eum confirmant. Et ideo videtur quod licet habitatio nota Ptolomeo et eius sequacibus sit coartata infra quartam, una tamen est habitabilis plus. Et multa loca etiam quod plus potuit nosse auxilio Alexandri et Neronis qui ad investigandum dubia huiusmodi fuerunt soliciti. Sic de Alexandro testatur Plinius libro 8 et etiam Solinus. Et de Nerone narrat Seneca libro de Naturalibus 6. Illius magis videtur credendum quam Ptolomeo vel etiam Albategni qui adhuc vix ponit esse habitabile medietatem partem terre, sed deficit in probatione sicut posset ostendi, sed brevitatis causa transeo, quia etiam huiusmodi rei declaratio magis patebit in sequentibus. Ex premissis igitur est dicendum et infra patet quod terra rotunda non est habitabilis ad modum dicti. Sic dicit [illegible]. Sed est velud quarta superficiei unius spere. Cuius quarte due partes aliquantulum extreme restinduntur, scilicet ille que non habitantur propter nimium calorem ac nimium frigus. Et non potest hoc ita conveniens in plano figurari sicut in sperico.

C. ix. de divisione terre habitabilis

Licet vero ultra quartam predictam in qua habitatio magis sit habitacio ut aliqualiter tactum est, et magis infra patebit, tamen prius habitatio nota est in hac quarta. Ideo circa illius divisionem magis insistunt Astrologi. Unde Ptolomeus eam dividit per 26 lineas eque distantes ab equinoctiali et que procedunt ab oriente in occidentem. Prima est sub equinoctiali ubi dies semper artificialis 12 horarum, sed Ptolomeus non dicit quod ibi habitant gentes. Secunda transit ubi dies longior 12 horis et una quarta. Tercia ubi dies est 12 horarum et duarum quartarum id est medie hore. Quarta ubi dies est 12 horarum et 3 quartarum. Et sic semper ascendendo in qualibet linea quarta unius hore usque ad 26 lineam ubi dies 18 horarum et dimidie, quam dicunt esse in medio Britannie. Hec est forte in Scotia vel in aliqua insula. Et adhuc dicit Ptolomeus habitacionem ultra. Sed ideo non est quarta sic notat in suo quadripartito, quia sic dicit ubi sunt plura loca inhabitabilia propter frigiditatem nimiam. Sed Albumazar et Alfraganus aliique plures Astrologi aliter dividunt terram habitabilem, scilicet per septem Climata distincta per 8 lineas equidistantes ab equinoctiali. Et vocatur Clima spacium terre in quo dies prolixior excedit aliud per dimidium hore diem prolixiorem alterius terre vel exceditur ab eodem. Et licet verior et naturalior esset divisio penes quartas partes hore secundum priorem divisionem, tamen quia ille partes sunt parve, ideo alii consideraverunt maiores et quiserunt in uno climate duas illarum excludendo aliquas partes extremas illarum, et hec divisio est famosior. *Nota climata*

¶ Primum Clima dicitur Dyameroes. Et dicitur a dya quod est de et meroes civitas, quasi a meroe civitate denominatum, vel ut dicunt quidam, ab una insula que est in fluvio nili que dicitur meroe. Secundum Dyasenes, vel ab una alia insula nili vel civitate ibi existente que vocatur Syene sic dicunt quidam. Tercium dyalexandrios

q2 ibi e ciuitas Alexandrie Quartus dyarodes q2 in eo est insula rodi vbi
fuit ecclesia damascij et ideo a quibus tamen non denominantur climata seu hec clima q2
tunc forte non erant tunc famose Sed alij et melius ponunt has ciuitates
in ·o· climate ppe quartum Quintus dyaromes q2 ibi est Roma Sextus dyabo-
risthenes a quodam fluuio sic denominatus vel ut quidam dicunt a vento borea Sep-
timum dyarifeos a montibus rifeis sic dictum vbi est terra valde frigida Aliter ecclesia
ista climata nominat ysydorus in ·o· libro Ethicorum Primum clima secundum eum meros
Secundum senon Tercius katharcos i. castrina Quartus rodus Quintus ellespodius
alias allespontus Sextus mesopontus Septimum brusteus hec autem climata att-
ribuunt astronomi planetis septem vnde dicit Albumasar in 2m pisos psalx
Primum attribuitur saturno q2 ibi habet aliquod dominium seu influenciam specialem Secundum
clima attribuitur Jovi et ita de aliis secundum ordinem planetarum Sed secundum grecos primum
attribuitur saturno Secundum attribuitur soli Tercium marti Quartum Jovi Quintum veneri Sextum
lune Septimum marti vnde ex hac opinione valet parum quantum exigua sit cititu-
do de scriptura rei valet ¶ Decimus de longitudine et latitudine climatum
Notandum clima magis habet de longitudine quam de latitudine q2 longitudo
est procedendo de oriente ad occidens Et latitudo de meridie in septentrionem
Primum quod clima secundum astrologos quod in longitudine medietatem totius terre
quam aliqui mensurant per stadia ut supra tactum est Sed Alfraganus et alii
alij aliorum mensurant per miliaria et dicunt quod quilibet gradus ciuitatis terre habet 7 6 mi-
liaria et duas tertias vnius Et sic habet tota ciuitas 20 400 miliaria et esset me-
dietas 10 200 · que valent leucas 7 100 computando pro duobus miliaribus
vnam leucam et sic tanta e longitudo primi climatis Secundum vero breuius primo
et 3m secundo et sic deinceps descendendo versus aquilonem Sed auctores
non ponunt latitudinem mensurare longitudinem ipsorum Et hec longitudo climatum per
appositum ad eclipsim lune reperta e longitudo autem climatum procedendo de
meridie in aquilonem Et primum primi climatis e versus equinoctialem 12 graduum cum aliquibus
minutis que valet secundum Alfraganum 112 miliaria cum dimidio que valet
206 · leucas cum vna quarta Medium autem primi climatis e vbi maioris diei
prolixitas e 12 · horarum et vbi eleuatur polus articus super circulum emisperii 16
graduum Cuius minima est vbi prolixitas diei 12 horarum et dimidie et quarte partis
vnius hore et vbi eleuatur polus 12 graduum et dimidio et quarta vnius Et exte-
ditur eius latitudo usque ad locum vbi longitudo prolixioris diei 13 horarum
et quarte vnius hore Et eleuatur polus 20 graduum cum dimidio et e spacium terre
440 miliaria secundum auctorem spere de mundi Sed ipse in hoc non bene concordat secum
in mensura quam supra posuit de ciuitate terre per stadia Si ita sit ut ipse ponit
quod octo stadia valet vnum miliare q2 sic latitudo primi climatis esset sic
enim 617 · miliariorum que e alia que in supra dicta quam ipse ponit concordando
cum Alfragano cuius mensura videtur aliquibus melior vnde secundum hanc mensuram
quilibet gradus ciuitatis terre non esset tantus sicut supra dictum est secundum auctorem de spera
vel ad concordandum cum alio dicendum e quod secundum eum miliaria et leuce sunt plures mo-
ra et breues quantitate Et quod hic vnum miliare valet de illis 12 stadia et 40 passus

cum dimidio pede et mediam plus quod dicitur impossibile reputari. Sic unum miliare gradus de aliis unum cum dimidio et continet 22 partem unius. Ex hiis sic concludere quod primum clima habet 7 gradus et 47 minuta que valent 220 leucas latitudinis. Secundum clima habet 7 gradus qui valent 200 leucas. Tercium habet 6 gradus et 10 minuta que sunt 170 leuce et 7 passus. Quartum habet 7 gradus et 20 minuta qui valent 170 leucas. Quintum habet 4 gradus cum dimidio qui 127 leuce cum dimidia. Sextum habet tres gradus et 47 minuta qui sunt seu valent 108 leucas. Septimum habet 3 gradus et 17 minuta qui sunt 92 leuce cum dimidia et latitudo omnium climatum sunt 38 gradus et 47 minuta qui valent 1010 leucas. Et hec mensura latitudinis climatum inventa fuit per consideracionem elevacionis poli vel alicuius stelle in diversis locis. Sic ergo inventa fuit tota quantitas terre. Medium autem secundi climatis habet diem 13 horarum et dimidie ubi elevatur polus 24 gradus et quarta unius. Medium autem tercii climatis habet diem 14 horarum ubi elevatur polus 30 graduum et dimidio et quarta unius. Medium quarti habet diem 14 horarum et dimidie ubi polus elevatur 36 graduum et 12 minutis. Medium quinti climatis habet diem 15 horarum ubi elevatur polus 41 gradu et 2a unius. Medium sexti habet diem 15 horarum et dimidie ubi polus elevatur 45 graduum et 2 minutis. Medium septimi habet diem 16 horarum et elevatur polus 48 graduum et 2 tertiis.

De inicijs vero et finibus climatum et elevacione poli in eis remitto ad tractatum de spera et alios qui super hiis particulariter tractant. Hic autem dicere sufficiat quod in fine septimi climatis est dies maxima 16 horarum et quarte unius. Et ibi elevatur polus 50 graduum et dimidie. Unde patet quod cum parisius elevetur polus fere 49 graduum ibi est quasi medium 8vi climatis. Et hec de climatibus dicta sufficiant.

Capitulum xi de anteclimatibus et postclimatibus

Sicut patet ex predictis climata simul sumpta terminantur per duas lineas quarum prima incipit primum clima et est circa equinoctialem per 12 gradus cum dimidio, et alia terminat septimum clima et habitaciones que sunt ultra primam lineam vocantur anticlima et que sunt ultra secundam lineam vocantur postclima. Modo sic est quod experiencia et auctoritate multiplici probatur quod homines non solum vii climata habitant. Sed quarta terre et plus longe homines continentur [?] naciones unde ultra primam lineam ponunt auctores plures habitaciones. Nam secundum Plinium libro ii° v° et vi°. Et secundum Ambrosium Exameron libro iiii° sunt aliqui qui per duos dies anni sine umbra sunt in partibus meridionalibus. Et quod sola habitantes super verticem sunt undique per circuitum illuminantur. Unde austri dicuntur, i. sine umbra et amphiscii i. circumumbrati. Et hii sunt sub equinoctiali. Et hec gens secundum Plinium genus in India horestes dicitur et meroenes et Simai aput quos est mons Malleus nomine in quo umbre per senes menses sic variantur. Sed adhuc ultra equinoctiale ponit Haly duas civitates quarum una dicitur Deloyt [?] cuius longitudo est in 122 gradibus, et latitudo [?]. Adhuc autem quod plus est invenimus secundum Plinium habitacionem esse sub capricorni tropico et ultra. Nam regio pacchalis [?] insula de [?] portu celeberrimus ubi umbre solum in meridie cadunt quod habitationes eius habent post solem ad aquilonem. Et idem refert de insula taprobane libro vi de qua homines cum Roma venissent Claudij principatu mirati sunt quod umbre eorum cadebat ad aquilone et sol oriebatur

circuli meridie. Et est ad occidentem Indie versus orientem secundum Albategni de qua parte
Plinius dicit et insuper Ptolomeus de dispositione spere ponit quod natura exigit
quod sit duo genera Ethiopum sub duobus tropicis, nec obstat secundum aliquos
naturalis dispositio celi, que propter solis propinquitatem videtur terre esse loca inhabitabilia
propter calorem in illa propter alias dispositiones locorum accidentales ut propter altitudinem
montium prohibentium calorem ac propter alias causas potuit ibi esse loca habitabilia
maxime in locis subterraneis cum sol est circa oppositum augis. Et ut Plinius
salutari de habitantibus sub capricorni tropico de quibus potuit certificari per eos qui
de Roma ad ea missi sunt, licet autem loca ultra capricorni tropicum secundum aliquas
sic optime habitabilia, quia secundum Avicennam et Averroym libro celi et mundi ibi est
superior et nobilior pars mundi, propter quod est aliquorum opinio quod ibi sit paradisus
terrestris, tamen non invenimus aput aliquem autorem certa illa descripta

Quantum vero habitatur versus aquilonem Plinius ostendit libro iiii° per experientiam et mu-
tationes varias navium usque ad illud locum habitatur ubi extremi cardines sunt istius mundi
et ubi est dies per sex menses et nox per tantum. Et Marcianus in hoc concordat. Unde
quod ibi sit gens beatissima que non moritur nisi sacietate vite. Ad quam cum venit
precipitat se alto saxo in mare. Et vocatur yperborei de Europa de Arimphei
de Asia

Quantum vero a linea que terminat climata versus occidentem pauca vel nulla est habitatio
nisi forte aliquae insule parve, quia ibi est magnum mare quod vocatur oceanus. Et
ibi sunt dicit Isydorus sunt ymagines in certis insulis quas quidem tenebat signum
quod ultra non erat habitatio quas posuerat Hercules unde vocantur Gades seu Colum-
ne Herculis. Et dicunt aliqui quod similes posuit ymagines versus orientem sicut Averrois
in celi et mundi. De hiis ymaginibus facit mentionem et dicit se eas vidisse et
esse prope Hyspaniam in affrica ut supra tactum est et magis infra dicetur ubi tractabitur
de mari oceano etc. ¶ Quantum autem ad lineam que terminat climata versus
septentrionem ultra eam ulterior est habitatio sicut Anglia Scotia Dacia Norwegia et plures
alie regiones quarum ultima secundum aliquos est insula Tyle. Et secundum Avicennam
et Averroym in fine libri de celo et mundo, finis terre habitabilis versus orientem
et finis terre habitabilis versus occidentem sunt valde prope vel satis prope, et inter me-
dium est parvum mare quantum ad latitudinem licet per terram sit magnum spacium quod sit
medietas circuitus terre. Et ideo si climata se protendant ad finem occidentis sicut
dicunt autores et non teneant nisi longitudinem nisi medietatis circuitus terre

Sequitur secundum Averroym quod climata non se extendunt usque ad finem orientis, et
quod magne sunt habitationes ultra septem climata versus oriens. Unde necesse quod clima-
ta vel eorum aliqua sint longiora quam ponant astrologi. Et hec de hiis que sunt
extra climata breviter dicta sunt

Capitulum xij de locis inhabitabilibus

Quia vero dictum est de locis habitabilibus tam in climatibus quam extra Consequenter
aliquid dicere expedit de locis inhabitabilibus. Ubi est sciendum quod quemadmodum
medici dicunt, quod ad cognoscendum naturam corporis humani oportet considerare ad ra-
dicem superiorem scilicet ad celum et eius dispositionem, ac etiam ad radicem inferiorem

sz ad dispositionem et complexionem psone ¶ Consilr est i proposito q quantum ad habitationem terre vna causa gnalis e re celi sz moderatio seu tepantia distantie
vie solis / qr nimia eius distantia vel nimia eius propinquitas est causa nimii fri-
goris vel caloris ¶ Sed alie cause pnt esse spales re terre int quas possumus
pnt tres assignare / que faciunt aliqua ptez terre inhabitabilez / licet sequenti
solis distantia et infra climata vna e qm pars terre est coopta mari vel im-
pedita aquis ¶ Alia qm terra ipa e sterilis et infructuosa / vel serpentibz et mal
bestiis occupata sic est de aliquibz desertis et montibus ¶ Tercia est dispositio
seu figura aliquorum concavorum locorum sic montium et vallium / qui sunt inhabitabiles ppt
excessum caloris aut frigiditatis ¶ Aut qr aer e nimis subtilis vel nimis grossus
¶ Aut ppt aliquam indispositionem aeris que non est humane nature conveniens ¶ Sz ecc pgrun
possibile est / q in distemperamenti distantia solis aliquis locus qui quantum ad hoc esset
inhabitabilis ppt causam trium causarum predictarum tamen oppositarum esset ad habitandum vel de
convenis ¶ Et sic dicunt historie q montes yppolei sunt vel de boni tepamti / et inha
bitatores ibi vltre sunt longevi / adeo q quum ppt tedium vite se aliquos interficiunt
et tamen illi montes sunt longe extra climata versus septentrione ¶ Et causam huius de
clarat lincolniensis dicens q hec est ppt figuram et dispositionem horum montium qr hnt
superficiem versus solem politam et concavam ¶ Ideo recipiunt et retinent convenient
lucem solis / et inde calore sufficientem et tuentur habitatores a ventis terre ¶ Et propter
istas causas duas non est ita vltre frigus ¶ Vnde patet q si cause spales bone ha-
bitacionis convenirent seu concurrent cum gnali vltz q terra esset bone fertilitatis et bn
situata ad sole et cum bono aspectu celi / tunc illa regio esset optime temperata
¶ Et possibile est q terrestris paradisus sit ¶ Et forte etiam talis locus e / que auctores
vocant insulas fortunatas etc
¶ Ex premissis etiam manifestum e q ex pte cause gnalis e sup dicte ¶ Quatuor extremitates
terre etiam int lineas tirantes climate constitute / non sunt bene habitabiles et spaa
due extremitates / quarum vna e versus meridie et alia versus septentrionem ¶ Et io dicit ptolomeus
et haly et alii antiqui auctores q in illis duabz extremitatibz sunt homines silvestres
et comedentes humanas carnes / et qui hnt facies corruptas et horribiles
¶ Et ca est secundum haly distemperantia illarum regionum in caliditate et frigiditate ppt quam corpora
sunt inordinate complexionis et male ac turpis ¶ Ideo sunt malorum morum et silvestre
conversacionis ¶ Vnde sunt ibi gentes et bestie et monstra tam horrende figure ut vix possit
discerni si sint bestie vel homines ¶ Sic recitat illud Augustinus et haly qui allegat
hermete dicentem / q in duabz predictis extremitatibz habitant mali spiritus et demones et
bestie maligne nocentes hominibus ¶ Dicendum etiam q alie due extremitates sz illa que
est versus occidens et illa que est versus orientem non sunt ita male habitacionis
/ qr non sunt ita distemperate in quantum participant cum aliis duabz sz in angulis
terre habitabilis ¶ Nam iste due in aliqs ptibus sunt tepate et convenienti distantia
solis

Cap. xiii de diversitate locorum habitabilium

Considerandum est etiam q loca terre habitabilis / alia a quatuor extremitatibz supradictis
hnt diversam complexionem et conditionem secundum longitudinem et latitudinem
climatum ¶ Sz tamen est maior diversitas secundum latitudinem / Ita q sic dicit Aristoteles lib
politicorum Illi qui sunt plus sunt versus meridie maioris sunt intellectus et

pudentie sed mīg fortes ac mīg animosi et mīg audaces ideo ab aliis subiecti
fuert antiqtꝰ ¶ Econtˀ vo illi qui pluꝰ hitāt ꝟsus septētriōz sūt magꝭ au-
daces et minoꝛ prudētie / et fortit libtates suas custodiūt Et dt qꝫ greci sī
medij et hīt sufficiēte fortitudīe et pudentia vn̄ ɔcludit qꝫ naᵗ habiles
sūt ad habeđ sup alios dom̄ qui sī ꝟsus meridiē aut ꝟsus sēptēoz ¶ Sꝫ tn̄ ut
expieᵃ dcaut nō habuert dn̄i tale dnīm Nā trāslatū fuit ad Rōs Vnde
credeđ qꝫ vlt̄ pdictā causā sūt alie cause ī celo fortes ad manu teneđ
dnīm regale et bonā pollitiā sīc forte motꝰ angl solis et 8e spere / quoꝝ
vtꝫ ē in 100 anīs vno gdu vł aliquis aliꝰ motꝰ celi qui pt ee causa
dispones ad bonū regī̄ polliae vł ad tyrānidē disponete ad diuisioē
vł trāslacoē dnīm nūc ī vno nūc ī alio loco Nō dico tn̄ qꝫ talis celi motꝰ
sit causa ad hc nccīō cogens sed ꝗniqꝫ vehemēter inclinās / dicit eciā Ptoꝰ
qꝫ hītātes pluꝰ ꝟsus meridie magꝭ habiles sūt et pluꝰ inclināti ad artes
mechanicas / et sciāz stellaꝝ Et dicit haly qꝫ sapiētores fuert de 3o de
4o et de qīnto ¶ Ptoloꝰ aūt et plurīꝰ fuert de 3o hc tn̄ nō est tenēđ
pro tā gnāli Sꝫ ut ī pluribꝫ et cōīt ¶ Quantū vo ad aliā drāz locoꝝ habi-
talīū sꝫ scdm longitudīne climatū / sīc iā tactū ē / ipā nō est tanta drā
sicut tā nōlis sīc 2m latitudīne Et de hc dicit Ptoloꝰ qꝫ illi sūt ꝟsus oriē-
tē sūt fortoꝛ cordꝭ et magꝭ aīm suū manifestāt Et eciā dicit haly qꝫ
nesciūt fcta sua celare / et hīt maiore potēciā faciēdi res mirāles et
sciēdi Astrologiā / qꝛ ipi sūt ī oriente que ē dext̄ pars mūdi et sūt magꝭ
de naᵃ solis Sed eā pars ꝟsus occidens ē de nā lune Et habitātes ī illis
ptibus sūt cōcccosi moē mulieꝝ / et qn̄ hīt victoriā de adūsarijs suis ipi
eos occidūt et ipi faciūt hc magꝭ ex timiditate aīi qꝛ timet ne se vindicet
ī se euadet Et addit haly qꝛ ē intelligeđ ut ī pluribꝫ qꝛ ī aliquibꝫ hoībꝫ
posset ɔtingē ɔtrāiū qꝛ hc nō est cōīt / et ita ē diceđ de aliis ɔditōībꝫ supꝰ
dict ¶ Ex pmissis pꝫ qꝫ hīj qui sī de ptibꝫ septētōibꝫ vł occidētalibꝫ
sīc ī francia vł anglia nō sī cōīt abiles ad scīam naᵗ astrologiā spāł de
iudicijs astroꝝ Et 2m Ptoloꝰ ī Centiloquio / illi ī hac sciā mediā pūt
pficē qui ad eā nō sī habiles ex inclinacōe nāe qꝛ sīc qꝫ 2m Astroᵃᵐ
tales ī iudicijs astroꝝ cōīt nō pficiūt Quappt pacꝰ danda ē eis fides
maxīe ɔtrā ad iudicia / que respiciūt effectꝰ fortūe Et hec sufficiat
de drā locoꝝ et variā ɔdicōne habitāciū / qꝛ ad pticularia descēdē magꝭ
ad hystoiagphos ptꝫ quā ad phōs ⁊c ¶ Et qꝛ hic et ī hoc scpto sepe de ori-
ente et occidēte fit mēcio Sciēđ ē qꝫ oriens et occidens ī diuisioē toꝰ terre
habitabilis nō sumūtur penes orizontes seu penes fine alicuiꝰ orizontꝭ / scdm qꝫ dicit
dr oriens et occidens penes ortū et occasū solis Nā ifiniti sī orizontes tam
obliquꝫ qꝫ recti et qd est oriens vniꝰ orizontꝭ ē occidens alteriꝰ orizontꝭ 2m qd dicit
dr oriens et occidens penes ortū et occasū solis ut dcm̄ est et̄ vbiqꝫ ē oriens
resᵖ alicuiꝰ orizontꝭ et occidēs vbiqꝫ ¶ Sed vn̄ oriens et occidens ab egnomali
circulo et diuisione t̄re sumi dēnt penes vltiā t̄re vbi mare qd vocāᵗ occeanū
deficit Et hc ē ad vltīm habile vltioꝛ hispanie p occidente Et ad vltīm indie
vltioꝛ p oriente Et̄ oriens t̄re dr esse pma pars t̄re habilis ꝟsus orientem

equinoctialis, vel oriens primi orizontis terre habitabilis versus equinoctiale, et occidens proprie parte opposita. Ali-
cuius autem civitatis vel regionis potest assignari proprius oriens et proprius occidens ut in canonibus
astrorum et tabulis, sicut de toleto ad cuius meridiem facte sunt tabule toletane. Auctor vero
accipit longitudinem civitatis ab occidente sub equinoctiali, sed sumpsit occidens sibi notum et civi-
tatis situ sue regionis. Hec autem de oriente et occidente et eorum varia assignatione dictum
est, sic proportionaliter de meridie dici potest, et de parte sibi opposita que est angulus noctis.

Capitulum xiiii de divisione terre in duas partes secundum cosmographos

Huiusmodi de divisione terre secundum astrologos dictum est, qui per divisionem climatum
procedunt. Aliud aliam divisionem quam ponunt cosmographi prosequamur. Sciendum
igitur quod secundum Plinium Solinum Orosium Ysidorum et plures alios cosmo-
graphos id est mundi descriptores quibus etiam concordat astrologi alii sicut Albategni
Terra dividitur in tres partes scilicet Aziam Affricam et Europam et quelibet iterum partium
in plures regiones. In quarum descriptione primitus sequimur Orosium libro de ormesta
mundi, et Ysidorum libro 14 ethimologiarum, quia isti alios auctores breviter et succincte ac fideliter
recitant. Ad maiorem tamen declarationem quorundam aliqua superaddam. Has quidem tres partes mundi
veteres non equaliter diviserunt. Nam Asia a meridie per oriente usque ad septentrionem pervenit
Europa vero a septentrione in occidentem, atque inde Affrica ab occidente usque ad meridiem. Unde
evidenter orbem medium tenent due, Europa scilicet et Affrica. Aliud vero dimidium
sola Asia, sed ideo ille due partes facte sunt, quia inter utramque ab occeano mare ma-
gnum quod meditarraneum vocatur eas interseccando ingreditur. Capitulum xv de partibus

Azie et primo de India

Dicturi igitur primitus per ordinem de qualibet
illarum trium partium orbis terre paucis, et de regionibus earum. A descriptione
Asie sumemus exordium. Que ex nomine cuiusdam mulieris sic appellata est. Que
apud antiquos imperium tenuit orientis. Hec tamen terre porrecta ab oriente ortu
solis a meridie occeano ab occidente nostro mari finitur. A septentrione meotide lacu et
tanai fluvio terminatur et tribus partibus occeano circundata per totam plagam transit
orientis extendit et versus occasum adeo europam, a sinistra vero affricam dividit.
Asia vero ad mediam partem orientis habet in occeano 100 ostia fluvius Ganges. A sinistra
promotorium Caligardomia cui subiacet ad eurum insula Caporbrane, ex quo
occeanus indicus vocari cepit. A dextra habet Ymai montis, ubi caucasus deficit promonto-
rium Samaria. Cui ad aquilonem subiacent ostia fluvius ethorogue, ex quo occeanus
sericus appellatur. In hiis finibus India est sic vocata ab Indo flumine quod ex parte
occidentali clauditur et rubro mari excipitur, hec a meridiano mari usque ad
ortum solis porrecta et a septentrione usque ad montem caucasum pervenit. Habet populos
multos et indicos occeano terminatur, hec habet gentes xliiii absque insula taporbrane
que habet 10 civitates et absque aliis insulis habitabilis plurimis, inter quas habetur
Crisam et Argirem auro et argento fertilem
Tilen quoque arborum foliis numquam carentem, habet et fluvios Gangem et Indum et
Hypanem illustrantes Indos. ¶ Terra Indie favonii spiritu saluberrima in
anno bis metit fruges, vice hyemis alias ethesias patitur, gignit au-
tem colores homines elephantes ingentes, monoceron bestiam, psitacum avem, ibe-
num lignum, et plures species aromaticas, et ebur lapides preciosos plurimos. Ibi
sunt et montes aurei quos adire propter dracones et grifos ac immensorum hominum

mostra triangle est. Et hec Asia ulter maior est .xiii. Plinius li° .vi. Asia ipsa sola est
tria pars terre hitalis et habz gentes .ii. 8. Et lo° ois ipe dicat Europam maiore
Asia e q̄si includit India sub ea, dico itaq3 q̄ frons Indie media q̄ pellit
ad tropica capricorni p̄p̄r regionez perchalus et tras vicinas quas ambit brachiu
maris magnus descendes a mari occeano qd est int Indiam et hyspaniam ul-
teriorem seu Affricam de qua sup̄ tactum e. Meridianu vo latus Indie descedit
a tropico Capricorni, et secat eq̄le3 circulu apud motez malhi et regiones
ei ḡtiguas. Et transit p̄ sienne que nunc Arin vocat. Nā i li° 2 cōputi planetaru
dr, q̄ dupx e sienne, vna sub solsticio de qua supiq, Alia sub equinoctiali circulo
de qua nunc e sermo. Et hec ciuitas Arin Arym quam ponūt Mathematici
me° hitacoe sub equinoctiali. Et distat eq̄r ab oriente et occidente. Ideo et me-
die vii p3 sitas cuiq3 religiosus apiol ponet. Pelly i m° tre int illud pūi
Opatu e salute i m° tre q longitudo supp° no est q̄ i m° tre habitas
ut ondut ea que dicta st. Sz est q̄ i medio climatu, sic sup̄ dictu est ubi
de climatibz agebat

Cxvii de mirabilibus Indie

Ex p̄dictis manifestu e q̄ maior est India i q̄ntitate sed et sequentibz p3 q̄
ipsa no est minor i mirabilium varietate. Nā i ea st plure altissime. In mo-
tanis q3 sut pigmei duorz cubitorz homines quibus bellu est q grues
qui 3° ano pariut et viii° senescut apud eos quid crescit piper colore quid
albo, sed tn causa serpetu qui ibi hitat incendio nigredinez ctrahit. Sut ibi
marcobii 12 cubitorz longi, q bellat q griffos qui corpa leonis hut, alas q3
et vngues p̄fert aquilaz. Sut ibi agriote et bragmanni qui ultro i ignez
amore alt' aliq misunq, p̄ciut. Sunt et ibi barbari q parentes cofecto senio
solet mactare et eorz carnes ad epulas parat. Et impius iudicat qui hoc
facere negat. Sut et alii q pisces crudos comedut et salsum mare bibunt.
Sut ibi q homi mira et qui aduersas hut plantas et octauos i pedibz di-
gittos. Alii sut qui canina capita hut q3 vestit e pellibus pecudum et vox la-
tratus canis. Sut ibi quedam mulieres que sel pariut et canos ptq edut qui
i senectute nigrescut, et longa tpa senectutis no excedut seu etatis. Et alie
que quinquenos pariut, sed partu sui no excedut anno. Sut ibi q3 mo-
nosoli qui et Cynocephali vocat et sciopodes qui et Ciclopes dicunt qui
vno tm fulti pede mira currunt velut, et ita ponit vmbra sibi plata pedis
erectam faciunt. Alii vo sn capite quibz oculi st i humeris p nasis in ore duo fo-
ramina hut i ptore setas q3 hut ut bestie. Sut et alii iux fonte fluuii Gangis
qui cuiqz pomi solo odore viuunt, et si longius esset pomus secu ferunt.
Moriut vo si prauu odore hut. Sut et ibi serpetes tam magni q̄ ceruos
deuorat et ipm oceanum transeunt. Ibi q3 sut multe alie bestie horrendarum formarum.
In Gange q3 fluuio st anguille 30 pedum longe. Ibi et e q̄da vermis ad istar
cancri bina hns brachia vi cubitorz qui elephantes corripiunt. Indicu q3
mare gignit testitudines de quorz testes capacia hospitia sibi faciunt homines.
Alia q3 miranda ee legut que dm narrae longu esset. Sed ad auctores re-
mitto q de hiis et aliis mirabilibz Indie tractat sic plinius et Solinus atz Ysidorus
Spūr li° ii° ca° iii°. Cxviii de ptibus Asie post Indiam et p° de Parthia

Sed iam ad terre divisionem redeamus. Igitur a flumine Indo quod est ab oriente
usque ad flumen seu fluvium Tigrim quod est ad occasum regiones sunt iste:
Arthusia, Parthia, Assiria, Persida et Media, situ terrarum montuoso et aspero,
habentes a septentrione montem Caucasum, a meridie mare Rubrum et sinum Parthicum. In medio
autem sunt flumina precipua Ydaspes et Arachon vel Arabim alias Orbim. In hiis vero
sunt gentes 32. Sed generali vocabulo Parthia dicitur, quamvis scriptura sepe universam sepe Mediam vo-
cat, a flumine Tigri usque ad fluvium Eufratem. ¶ Arthusia regio ab uno eius
oppido nominatur. Sed Parthiam Parthi a Scithia venientes occupaverunt eamque
nomine suo vocaverunt. Hii postea eorum invicta virtute et Assiria et reliquie supradicte
prime regiones a finibus Indie usque ad Mesopotamiam sibi partie nomen traxerunt. Regiones
in ea 18 sunt porrecte a Caspio littore usque ad terram Scitharum.
Assiria vocata est ab Assur filio Sem qui eam terram primo post diluvium incoluit.
Habet ab ortu Indiam, a meridie Mediam tangit, ab occasu Tigrim, a septentrione montem
Caucasum ubi porte Caspie sunt. In hac regione primo inventus est usus
purpure et inde primo crinium et corporum unguenta venerunt et odores quibus Romanorum
et Grecorum affluxit luxuria. ¶ Media et Persida a regibus Medo et
Perso cognominate sunt qui eas provincias bellando aggressi sunt. De quibus Media
ab occasu Arthusia Parthia regum amplectitur. A septentrione Armenia includitur,
ab ortu mari Caspio dividitur, a meridie Persida. Et sunt Medie due, minor
et maior. ¶ Persida vero tendens ab ortu usque ad Indos, ab occasu mare
Rubrum habet, ab aquilone vero Mediam tendit, ab austro Carmaniam que Persidi
adheret. In qua est Susa oppidum nobilissimum. In Persida primo ars magica orta est,
ad quam Nembroth gigas post confusionem linguarum abiit. Ibi quoque Persas colere ignem
docuit. Ibi quoque solem colunt, qui ipsorum lingua El dicitur seu nuncupatur.

Post Parthiam et Mediam / Capitulum xviii de Mezopotamia et eius regione

et adiacentes eis regiones sequitur Mesopotamia, cuius nomen grecam
ethimologiam habet, quia inter duos fluvios constituta sit, scilicet ab oriente Tigrim
habet, ab occidente Eufratem, incipiens a septentrione inter montem Taurum et Caucasum,
cui ad meridiem succedit Babilonia, deinde Caldea, novissime Arabia Eude-
mon, que inter sinum Persicum et sinum Arabicum angusto terre tractu versus orientem
extenditur. In hiis sunt 28 gentes. In Mesopotamia quoque est civitas Ninive,
itinere trium dierum a Nino rege constructa et nominata. In ea est etiam Babilonie regio,
caput Babilon civitas tam nobilis ut non solum ab ea nominetur Babilonia sed
Caldea etiam et Assiria et Mesopotamia et eius nomen aliquando transferret. Hanc Nembroth gigas
fundavit, sed Semiramis reparavit. Arabia appellatur quasi sacra; hec enim significatione
interpretatur eo quod sit regio thuriferos arbores creans. Hinc etiam Greci Eudemon,
nostri vero beatam nominaverunt. In cuius saltibus mirra et cynamomum provenit.
Ibi nascitur avis fenix, sardonix gemma et lapis iris. Ipsa etiam et Saba appellatur
a filio Chus qui nuncupatus est Saba. ¶ Sciendum autem est quod Arabia lar-
ge sumpta habet omnes regiones ex utraque parte maris Rubri secundum Plinium, Alfra-
ganum et philosophos antiquos. Specialiter tamen accipitur pro regione solum alon-
gata que est maris Rubri usque ad Eufraten et sinum Persicum versus orientem.

pallestina et Idumea usque septentrionem et una sui parte tuc una post alia alius
et magis orientalis extenditur ad montem libani Comprehendit totam terram
Moab et filiorum Amon/ et regna Seon et basan et alia eius circuita/ et vocatur
i scriptura i ysaia ubi sub nomine Arabie comprehendi cedar Sic ergo modo Syriai e
i Arabia sic dicit apostolus Sed quandoque adhuc magis stricte accipitur ut excludatur psa-
ran et Cedar et Madian et epha et sabba et endemo Nam sic tempore hieronimi et
deinde accepta e Arabia quia ipse dicit libro locorum pharan trans Arabia esse Et
super ysaiam dicit Madian et Epha et Cedar et nabatheam regiones trans arabiam
iacere Sabba turrea et endemo et tota regio sabba sit distincta Sic igitur
arabia quod modo dicta patet per eundem in Ebraicis questionibus Et ut ibi dicit de ea
Sabba terra in qua virgilius Solis e turrea virga sabeis unde ergo de ista venerunt
magi ab oriente secundum eum Non de Saba que est in Ethiopia Nam ista e in
meridie

C xix De Syria et eius regionibus

Syria generaliter nominat has maiores provincias scilicet Comagenam/ phenicem
et palestinam Cuius pars est Iudea atque Saracenis et nabatheis
quorum gentes sunt 12 Hec Syria Syrus quidem perhibetur indigena
a suo nomine vocasse Situs eius in magna longitudine porrectus/ in latitudine an-
gustior est habet enim tractum ab oriente flumine Eufrate/ ab occasu mari magno et egip-
to/ tangens a septentrione armeniam et Capadociam a meridie Syriam arabiam
Camagena prima provincia Syrie a vocabulo Comage urbis nuncupata est
quia ibi metropolis habebatur huius e a septentrione armenia/ ab ortu mesopotamia
a meridie Syria ab occasu mare magnum Fenicea ex suo nomine appellat
fenix cathmi frater qui de thebis egiptiorum in Syriam profectus i ea provincia
apud Sydoniam regnavit ipsa e ubi tyrus e ad quam ysaias loquitur at arabia
ab oriente a meridie mare rubrum In hac e mons libanus ad cuius radices oritur
Jordanis fluvius Palestina provincia philistiim urbem metropolim habuit
que nunc dicitur ascalon/ ex qua tota circa regio vocata e hec ab oriente mare rubrum
occurrit a meridiano latere Iudea excipitur a septentrioni plaga tyriorum finibus clauditur
/ab occasu limite egipto terminatur Iudea regio palestine ex nomine Iude
appellata e/ ex cuius tribu reges habuit/ hec prius Canaan dicta a filio Cham
a 10 Chananeorum gentibus quibus expulsis eandem terram possederant Iudei In la-
tum longitudinis eius a vico Arsa usque ad vicum viliada porrigitur In quo Iu-
deorum atque tiriorum communis habitatio e latitudo vero eius e a monte libani usque ad
montem Tyberiadis latum extenditur In medio autem eius Civitas e Iherusalem quasi umbilicus
totius regionis/ ut de terra Iudee posset aliud intelligi quod quasi e salutem
in medio terre habet autem terra variarum opum dives e frugibus fertilis aquis
illustris optima rerum bonis unde postquam eam habuerunt Iudei eam promissa patribus terram
fluentem lacte et melle Est autem terra non tantum fertilis cum sit in 3o climate
quod est temperatissimum sicut dicit albumazar v. libro maioris introductorii Nam propter hoc
narrat quod Noe et filii eius post diluvium habitaverunt in Babilonia que e ergo in
3o climate quia fuerunt periti astronomi/ et docuerunt postea caldeos astronomiam/ per-
cipientes fuerunt illam terram temperatissimam ideo ad eam declinaverunt
Samaria regio e palestine et ab opido quodam nomen accepit que civitas

quedaz regalis fuit i ysrl vocata Samaria que nunc ab augusti noie Saba-
stea noiatur / hec regio int Judeam et Galileam iacet media Cuius situs natura
aliud est nec defend a Judea ¶ / Galilea regio palestine sic vocata e
qm gignat candidiores hoies qm palestina / hec dupl e superior et inferior / sibi
th amiexe Sirie et fenici adherentes Terra eorum optima est fructibus satis fecunda
Penthapolis regio i confinio Arabie et palestine sita e dicta a quinqz ciuib3
impiatoris / que igne celesti consumte sunt Terra olim vberrima nunc aut deserta
atz destructa et exusta ¶ / Nabathea regio a Nabath filio Ismael nunc-
pata Jacet autem int Judeam et Arabiam / et surgens ab Eufrate i mare rubrum
porrigitur et e pars arabie circa petrapolim et Nabathea regiones esse
mare mortuum a quo fluuius Jordanis absorbet Ibi sunt et Saraceni a
Sara dicti et agareni ab agar et hysmahelite ab hysmahel / et Naba-
thei ab eius filio nabath De quantitate terre pmissionis
Ed quia de Syria et Judea / ac eorum prouinciis i cbus sita terra situatur
de qua et eius locis ac ciuib3 diffuse ac pti quidem scripserunt Jdeo ad
eos de hijs remittens breuiter ptranseo Vnum tn e qd sub silencio trans-
eundum esse non censeo / vis ut sciamus quanta terra pmissionis et quantum possessu
e a Judeis Sup quo hieron i Epla de terra pmissionis latitudin determinat
dicens / qm nec Dauid nec Salomon nec alij possiderunt vnqz ni adusqz bersabe hinc
post victoriam multos tributarios suscepert / huius autem terre longitudo int dan
et Bersabe vix quz 160 miliaria ut ipse ait et infert puduit dicere latitudinem
Nam a iope usqz ad viculum nrm Bethleem usqz ad Jordanem et tantum vna
dieta que post partem fuit possessa a Judeis Sciend tn qd hec qd nunc dixi
solum fuit possessa circa Jordanem vlt cum habuerit suas possessiones due
tribus et dimidia Dic eciam Epla Jo. pz Sed repmissa eis fuit ab Eu-
frate ex pte orientis / usqz ad mare magnum ex pte occidentis / et Silicia a thaurus
monte a pte aquilonis usqz ad fluuium torrentem egypti / et usqz ad terram Edon
et moab et amon ex pte meridiei sup cq in declaratoe ad ea remitto que
tractat Jo. li. po. et 2o sup Isaiam 12 li. sup Ezechielem CXI De Egipto
Tam vo Egiptum destribamus que prius terria dicta postea ab egypte
danay fre ibi regnante Egyptus noiata e / hec ab oriente Syrie
ac rubro mari coniuncta e / et ab occasu libiam hz / a septentrione mare ma-
gnum A meridie vo usqz ad Ethiopes ptendit regio celi imbribus i suecta
et pluuiarum ignara Nilus so ea circumfluens irrigat et inundatione sua fecun-
dat Vn et ferax frugibus multa ptez terras frumento alit Ceteris quoqz negociis
adeo copiosa ut repleat insuper eciam orbe terras finibus ei Canopia a
Canope Menelay gubernatore sepulto i ea insula que libie principium
et ostium Nili facit Caput vo seu primum eius e Syene a qua 2m clima de-
noiatur ¶ / Sciend tn qd dupl e Egiptus Superior et Inferior Superior
e coniuncta Ethiopie ut dicit plinius et thebaide voca Vn incipit a Sye-
ne que e ciuitas thebaide ut dicit Jo. li. locorum Et hz a meridie ethiopiam
ab oriente ptez Arabie / Et ab occidente superiorem ptez affrice / hec 2m oro-
sium in oriente rubro mari tractatur Ibi sunt gentes 2 &c Et h est regio The-

bardon Thebeos enim quere Egipcias ut ait ysyd[orus] 17 li[bro] Cadmus edificavit
Qui postea in Greciam profectus Thebas grecorum condidit in Achaia, que nunc
dicitur prius Civitas et terra principis minoris Sed Egiptus inferior concluditur
infra nilum ad modum simile triangularis per literam greca que delta dicitur esse.
Egiptus delta antiquitus vocabatur Et habet ab oriente terram philistinorum
a septentrione mare mediterraneum ab occidente affricam a meridie superiorem egiptum Ex parte
vero palestine est ostium nili quod vocatur pelusium ubi cadit unum latus trianguli
scilicet unum brachium nili in mare De quo pelusio habetur in Ezechiele ubi
vocatur robur Egipti quia secundum Jeronimum habet portum tutissimum ubi negociaciones
maris mercatores exercentur Aliud ostium vocatur canopium ubi aliud bra-
chium nili cadit in mare versus Affricam In parte vero Affrice habet Egiptus supra
mare Alexandriam nobilem ab allexandro magno conditam que ab eo tempore
caput Egipti constituta est Et hec est urbs qua tercium Clima denominatum est Et
distat a Syene secundum plinium li[bro] 2o 700000 stadiorum Est et memphis
Civitas quondam terre Egipti, que nunc Damieta vocatur aut propria dicta Tamp-
nis ubi pharao habitavit Et moyses fecit miracula sicut dicit Jeronimus
super ysaiam Sunt et alie multe Civitates quas scriptura commemorat de quibus
per tempus C. xvi De Regionibus egipto adiacentibus secundum Orosium

Post egiptum superiorem orosius a parte meridiana ad partem que
est ab oriente ad septentrionem versus describit montem Caucasum dicens
quod inter colcos qui sunt super cymericum mare et inter albanos qui sunt ad
mare Caspium mons Caucasus primo attollitur Cuius quidem usque ad
ultimum orientem unum videntur iugum sed multa sunt nomina Dicunt enim quidem
quod a Caspio mari orientis per asciopem (?) vigens pene usque ad Europam por-
rigitur Et pigerium ac lingerarium varietate in diversis partibus suis varie
ac varie nominatur ubi quia in oriente excelsior est propter niveum candorem caucasus
nominatur Alibi dicitur Jnsaltes Alibi Decapedon Alibi porte Caspie Alibi
micanus Alibi Carostrates (?) Alibi Ornucus alibi Ceramma Alibi montes ar-
menie et hermidi Et multi hunc credi noluit iugum thauri montis quia revera patro-
atos montis armenie inter thaurum et caucasum medius unum tamen alio continuare
videtur Sed secundum orosium licet non est ita esse decrevit, fluvius Eufrates qui a
radice partheatre montis effusus tenditur in meridie ipsum montem thaurum ad
sinistram excludit ad dextram itaque ipse Caucasus est inter Colcos et Albanos
ubi et portas habere dicitur a portis Caspiis usque ad armenias pilas, vel usque ad
fontem tigris fluvius inter armeniam et hyberiam montes acroteraunii dicuntur
A fonte tigridis usque ad conditam civitatem inter masagethas et parthos montis
ciabarzanes a capta civitate usque ad oppidum thatippi inter irranos et bacta-
nos montes menarmali ubi amomum nascitur ac porrectum iugum est modo qui
parthan dicitur ab oppido tatipi usque ad vicum saffrim modo estobaces ubi ga-
nises usque ad fontes fluvius octorogore qui sunt a septentrione ubi sunt inotam pro-
pamisade modo Thaurus a fontibus octorogore usque ad civitatem octorogora
inter hrinos sitas et Sanctedas modo caucasus ultimus aut inter Seras et

Passiadras montis Imaumis ubi flumen Chrysoroas et primo terram
Samaria orientali excipiunt oceano. Igitur a monte Imauo qui est
ab ymo Caucaso et dextra orientis parte oceanus Sericus tenditur
usque ad promunctorium Boreum et flumen Boreum inde Scithicum
mari quod est in septentrione usque ad mare Caspium quod est ab oc-
casu usque ad extremum Caucasi iugum quod est ad meridiem Hyrca-
ni et Scitarum gentes sunt xlii propter terras infecundam diffusionem
oberrantes. Mare Caspium sub aquilonis plaga ab oceano
oritur a loco cui proximus quod est locus aque dulcis. Cuius utrique
circa oceanum litora et loca deserta inculta habentur usque
meridiem per longas angustias tenditur donec per magna spatia
dilatatum Caucasi montibus radicibus terminetur. Ita quoque a mari
Caspio quod est ad orientem per oram oceani Serici usque ad Ta-
naym fluvium et Meotides paludes que sunt ad occasum
per litus Cimmerici maris quod est ab affrico usque ad caput
et portas Caucasi que sunt ad meridiem gentes sunt xxxiii.
Sed generaliter regio proxima Albania, ulterior sub mari
et monte Caspio Amazonum vocatur. Hec ita Orosius de
quibus Asye finibus brevissime fuit prosecutus. C. 23 de predictis regionibus secundum Hysidorum

Sed Ysidorus prefate motum
ac flumini distinctionem non insistens aquas dictas regio-
nem particulariter describit. Igitur Serica a quodam eius opido
quod Seres dicitur nuncupata est. Hec a Scitico oceano et mari
Caspio ad oceanum orientalem inflectitur nobilibus frondi-
bus fertilis ex quibus vellera decerpuntur que ceterarum
gentium populis Seres ad usum vestium reddunt.

Bactriane regionem proprius amnis Bactrus nomen dedit. Parte sui
plane sunt, partim montes ingentes ambiunt que adverse
sunt Indi fluvii frondibus firmatur, reliqua includit Oxus
flumen. Generat etiam hec fortissimos camelos numquam
atterentes pane. ¶ Scitia sicut et Gothia a Magog fi-
lio Japhet nominata est cuius terra olim ingens fuit. Nam
ab oriente India, a septentrione per paludes Meo-
tides inter Danubium et oceanum usque ad Germanie
fines porrigebatur. Postea vero minor effecta a dextra
orientis parte qua oceanus Sericus tendit usque ad
mare Caspium quod est ad occasum. Deinde ad meridiem
usque ad Caucasi iugum deducta est, cui subiacet Hir-
cania ab occasu habens gentes plurimas propter terrarum in-
fecunditatem late vagantes, ex quibus quedam agros
incolunt, quedam inportantuose ac truces carnibus

humanis corporum sanguine vivunt. Scithie plures sunt terre locu-
pletes, inhabitabiles tamen multe. Nam dum in plerisque locis auro
et gemmis affluant, griffonum immanitate accessus hominum rarus
est. Hec ita smaragdis optima est, hic est cristallus purissi-
mus et flumina magna Oscorus, Fasidis atque Araxes.
Hircania dicta est a silva Hircania que Scithie subiacet
habens ab oriente mare Caspium, a meridie Armeniam, a sep-
temptrione Albaniam, ab occasu Hiberiam. Est autem silvis a-
spera copiosa immanibus feris, tigribus, panteris et pardis.
Degenera [illegible] Hircaniam que admovent ubera tigres.
Albania a colore populi nuncupata eo quod albo crine nascuntur
que ab oriente sub mare Caspium surgens per mare occeanum
seu per oram occeani septentrionali usque ad Meotides paludes
porrecta et inculta tenditur. Habet hec canes ingentes se-
taque feritatis ut tauros premant, leones perimant.
Armenia vocata ab Armeno Iasonis Tessali comite
qui amisso rege Iasone collecta multitudine eius passim
vagabatur Armeniam cepit. Sita est autem inter Taurum et Cauca-
sum a Capadocia usque ad Caspium mare protensa, habens a
septentrione Ceraunios montes ex quorum collibus Tigris
flumen nascitur et in cuius montibus archa post diluvium
sedisse perhibetur. Duplex autem est Armenia scilicet superior et in-
ferior sicut et due Pannonie. Hiberia regio est Asie
propter Pontum Armenie iuncta in qua herbe tincture
utiles nascuntur. Capadocia urbe propria nominatur. Hec
in capite Sirie sita ab oriente Armeniam tangit, ab
occasu Asiam minorem, ab aquilone mare Euxinum et The-
miscireos campos quos tenuerunt Amazones, a meridie
vero Taurum montem cui subiacet Silicia et Isauria
usque ad Silicium sinum qui spectat contra insulam Cypri. Cap-
tra eis [illegible] omnia nutrix equorum aliis amnis per eam
fluit qui quondam Lidie regna distinxit a Persis. Ca-

Moderni vero C. xxiiii. de quibusdam regnis provinciis et regionibus

Sithiam et Hircaniam propter eius advenientes alias re-
gna diviserunt et denominant [illegible] ab oriente
est occeanum, a meridie insulas occeani, ab occidente regnum
Tharse, a septentrione desertum. Babilonia regnum
Tharse ab oriente habet regnum Cathai, a meridie ditis-
simam provinciam vocatam sive ab occasu regnum

turquestan a septentrione quoddam desertum. ¶ Regnum Turquestan ab oriente habet regnum Tarse, a meridie caput deserti Indie, ab occidente regnum Persie, a septentrione regnum Corasme. ¶ Regnum Corasme ab oriente habet desertum quod per centum dietas extenditur, a meridie regnum Turquestan, ab occidente mare Caspium seu mare Sepra quod etiam dicitur Caspium, a septentrione regnum Cumanie. ¶ Regnum Cumanie habet ab oriente regnum Corasme, a meridie flumine quod nominatur maius, ab occasu mare maius et Tanay, a septentrione regnum Russie. Maior in ea urbs Sara est. ¶ Regnum Indie alias Georgie habet ab oriente magnum montem vocatum Albozor ubi multe nationes habitant et vocatur mons et patria illa Alania, a meridie habet Armeniam et extenditur per occidentem versus septentrionem usque ad aquas provincias regni Turquie, et longitudo extenditur per totum supra mare maius contra meridiem, et dividitur in duo regna quorum unum vocatur Georgia quod semper fuit subiectum imperatori Asie, aliud vocatur Abca semper liberum a dominio Tartarorum.

Capitulum XXV de Azia minori et eius provinciis

Asiam minorem describit ante Egesippus Orosius clarissime qui de eius provinciis multa loquitur. Sed Isidorus pro omnibus Asie minoris regiones predictas tam convenienter locat, eiusque novem provincias describit. Ipsa igitur ab oriente ad Capadociam Syriamque progreditur et aliis undique cincta est mari, a septentrione Ponto Euxino, ab occasu Propontide ac Ellesponto, a meridie mari nostro, id est mari Egeo, ubi est mons Olimpus, et de ea nichil aliud dicit Orosius. ¶ Bithinia prima eius provincia in Ponti exordio ad partem solis orientis adversa Tracie iacet multis antea nominibus appellata. Nam primus Bebricia vel Berita dicta, deinde Mygdonia, mox a Bitinio rege Bythinia nuncupata, que ipsa est maior Frigia. ¶ Nichomedia urbs in ea est ubi Hanibal fugiens veneni haustu animam exspiravit. ¶ Gallacia dicta a priscis Gallorum gentibus a quibus extitit occupata. Nam Galli in auxilium regi Bithinie vocati regnum cum eo partita victoria diviserunt, et deinde Grecis admixti primum Gallogreci nunc ab antiquo nomine Gallorum Gallati dicuntur.

Affrigia a bruna europis filia dicta est. hec et dardania
a dardano iouis filio dicta, de quo omerus ait, quem primum
genuit celestis Jupiter. Dardanus autem profectus de Corintha
ciuitate primum venit in frigiam. Est autem regio asie
subiecta sub aquilonis parte Gallacia est a meridiana
vicina est licaonie, ab oriente lidie, ab occasu a boreali te
ab ellesponto mari finiatur. huius regio troya est quam
de suo nomine appellauit Tros troyanorum rex Ganimedis
pater. Due autem sunt frigie maior et minor. maior autem
zmirnam habet minor vero ilium cuius menia duo pergama
vocantur pergama et tharia. discurrit affrigia hermus fluuius an-
reis arenis famosus. ¶¶¶ lydia fertur antiqua regione
grecie ante ea meonia dicebatur. que postquam venientibus duo-
bus fratribus regibus liddus et tirrenus fertur non posset utri-
que sufficere tirrenus cum ingenti multitudine profectus loca
galliae occupauit et tirreniam nominauit. lidia autem
a liddo rege fratre qui ibi remanserat cognominata est.
Coniungitur autem ab oriente minori frigie ab occasu ziui-
na habet urbem ephesum fluuius cingit cuius campos por-
tulus et hermus fluuius circumfluunt arenis aureis diti-
simi. in ea autem est thiatira ¶¶¶ Pamphilia inter
ciliciam et licaoniam media est que ab ea parte qua gal-
licie germana est habet ciuitatem se ¶¶¶ Isauria de situ loci
nominata est quia undique auris flatibus patet, me-
tropolim habet seleuciam ¶¶¶ Cilicia a cilice quodam non
traxit quem antiquiorem iouem fuisse dicunt. Hec plurima
iacet campis recipiens ab oriente siriam a meridie
mare creticum a tergo montis thauri iugera. Hanc
cignius amnis interfluit maxima urbium habet thar-
sum. in ea est Cameseus oppidum unde crocus optimus
venit ¶¶¶ Licia nuncupata est quia ab oriente adiun-
cta sit cilicie, nam habet ab occasu et meridie cum eius
mare a septentrione Cariam ibi est famosus mons chymera
qui nocturnis estibus ignem exalat sicut mons ethna
et vesubius in campania. et hec dicta de asia sufficiant.
~~Capitulum xxiii de Europa et primo de eius parte barbarica~~
Iam vero post descriptam asiam ad europiam discendum que ab
Europa agenoris libie regis filia vocata est. iste
autem est agenor libie filius ex qua libia id est affrica
nominata fertur. Sed prius hanc libiam accepisse nomen
post ea europam. Europa autem in tertiam partem orbis di-

visa incipit a montibus ripheis et flumine thanay descen-
dens ad occasum per septentrionalem occeanum usque ad fi-
nes hispanie cuius pars orientalis et meridiana a ponto
consurgens tota mari magno i. mediterraneo coniungitur et
in insulas Gades ubi videntur herculis columpne finitur vel
melius ut quidam dicunt finem capit a capite sancti vincencii
de regno portugalie. ¶ Prima europe regio est que
scithia inferior que a meotidis paludibus incipiens inter
danubium et occeanum septentrionalem usque germaniam por-
rigitur. ¶ Dacia post hanc ubi et gocia est. ¶ Deinde
germania ubi plurimas gentes sueui incoluerunt, quarum
centum gentes sunt. & Germania post sciciam inferiorem a
danubio inter renum flumen occeanumque conclusa cingitur
a septentrione et occasu occeano ab ortu vero danubio a
meridie reno flumine dividitur terra dives virum ac populis
innumerosis et immanibus unde et propter fecunditatem gignen-
dorum populorum germania dicta est. mittit cristallum et gem-
mas aliquas. Due autem sunt germanie superior iuxta
septentrionalem occeanum et inferior circa renum

C xxvii de provinciis quas danubius a barbarico secludit

Nunc a barbarico quidquid danubius ad mare usque seclu-
dit expediam. Sunt enim provincie quas dividit danu-
bius a barbarico ubi sunt vandali eruli turcilingi pi-
nuli qui postea italiam possederunt et postea longobardi
dicti sunt. Scotamini, sterungi, vulgares, hunni sive
saxones aliique multi qui ab oriente habent panoniam ab oc-
cidente snevemaz a meridie italiam ab aquilone danu-
bium. ¶ Messia vero prima est inter provincias quas danu-
bius a barbarico ad mediterraneum mare dividit que
a messium proventu sic vocata est unde et eam veteres
cereris horreum vocabant. hec ab oriente hostiis danubii
cingitur ab euro vero tracie a meridie macedonie ab occa-
su histrie copulatur. ¶ Panonia post messiam sequitur
secundum ysidorum inde noricus ager frigidus et parum
fructuosus, postea quod recia frugibus ferax que capit
galliam belgicam. Panonia vero ab alpibus appenninis
est nuncupata quibus ab italia secernitur regio fortis et
solo leta, duobus satis acribus fluminibus dravo savoque
vallata, cingitur autem cum norica et recia habent ab oriente
messiam ab euro histriam ab affrico vero alpes appenninas

habens ab occasu galliam belgicam. ¶ Histria vero habet
a septentrione pannoniam cui ister amnis nomen nomen
dedit qui eius terram influit. ipse est danubius qui in terra
que est alamania ab alamannis vocatur ut quidam dicunt no-
minata orta est. Sed postea ex propinquis fluminibus augetur
et in histria ut in ilius dividitur et tandem mare ponticum
ingreditur. ¶ Tracia alias tracia secundum orosium post me-
siam locatur. Hec est ab oriente propontidis sinum et constan-
tinopolim que prius bizancium dicta est. a septentrione
partem dalmatie et ab ea parte ister coheretur ab occasu et
affrico macedoniam. a meridie vero egeo mari adheret
cui regiones diversarum linguarum et gencium populi messagete
sarmatice gete alieque plurime naciones incoluerunt
ampla est cum ibique idem multa fuerunt gentes. Hemum
autem flumen tracia fundit qui circa gentes barbarorum
plurimas tangit. Hec vero a semina tiralem quondam tra-
cia appellata extitit vel tiras iaphet filius ibi veni-
ens ei nomen dedisse perhibetur ut aliis placet.

C xxviii de grecia et eius provinciis

Post traciam orosius macedoniam locat. secundum ysidorum quondam
qui a greco rege vocata est qui eiusdem regionis
incoluit. regiones eius sunt provincie octo quarum prima ab
occidente dalmacia deinde epirus inde ellades inde
thessalia inde macedonia inde achaya et due in mari
creta et ciclades. ¶ Dalmacia a quadam eius prima
ac magna civitate traxisse nomen existimatur. Adheret
autem ab oriente macedonie. a septentrione messie ab
occasu histrie terminatur. a meridie vero adriatico sinu
clauditur. ¶ Epirus autem a pirro achillis filio cog-
nominata est. cuius pars caonia que antea molossia di-
cebatur a molosso filio pirri quem ad romacha genuit. Sed
postquam occisus est pirrus insidiis orestis adromacam
helenus suscepit tenuitque regnum privigni qui prius fuit
rexerat a quo molessia dicta est pars epiri quam helenus
postea a fratre caone quem in venatu per ignoranciam dicitur
occidisse caoniam nominavit quasi ad solacium fratris extincti.
¶ Ellades dicta a rege ellana deucalionis a pirra
filio a quo primum greci ellenes nuncupati sunt. ipsa est actica
tia a quodam grecia proprie vocata que inter macedoniam et achaiam
media iacet archadie a septentrionali parte iuncta. ipsa est

et Grecia vera ubi fuit athene civitas mater liberalium artium
et philosophorum nutrix qua nichil habuit grecia clarius et nobilius Ibi ea
est marathonius campus opinione quadam pugne famosissimus
Cuius ante sunt due provincie Boecia et peloponensis
Boecia a cadmo agenoris filio quam ei sors prima
dedit sic vocata est ubi et thebas urbem construxit in qua
olim civilia bella detonauerunt et ubi nati sunt
Appollo et Herculus maior ille thebanus. Eadem est
fama vocata a fonte quodam appollini et muse consecrato
Peloponensis vero secunda pars ellados apellogie alias a
pellope rege achie vocata est. ¶ Thessalia a thessalo
rege cognominata est et est ad meridianam plagam macedo-
nie iuncta cuius a tergo fricia est. Multa in thessalia fuerunt
civitates et oppida inter que precipua thessalonica ubi est
mons parnasus quondam appollini consecratus. ¶ Thessalia pa-
tria achillis fuit et origo lapitharum de quibus ferunt quod
hii primo equos frenis domuisse unde et esse centauri
vel dicti sunt ibi primum solidi aurei facti sunt. ¶ Mace-
donia primo ab emathio rege emathie nomen accepit
Dein macedo deucalionis materni nepos postquam ibi accepit
principatum macedoniam a suo nomine dixit. Est autem eo
finis ab oriente egeo mari a meridie achaye ab occasu
dalmacie a septentrione messie. Hec alexandri magni
fuit patria regio auri venis et argenti optima mons
olimpus in ea est qui tam altus est ut in cacumine
nec venti nec nubes sentiantur. ¶ Achaya ab acheo
rege et urbs et provincia appellata est. Hec insula est
nam absque septentrionali parte qua macedonie iungitur
undique septa est mari. Ab oriente mirtoo mari alias mari
cretico ab austro egeo a meridie ionico ab affrica coa et
cissopis insulas. Cuius caput est urbs corinthus grecie
decus. In achaya vero est achaye fluvius
Archadia autem sinus achaye est ut platani folium
inter ionium et egeum mare exposita quam archas io-
vis et caliste filius ex suo nomine nuncupavit. Ipsa est
et siconia a sicione rege a quo regno siconiorum est di-
ctum. Habet autem fluvium magnum Erimanthum ab ethon quoque
lapidem qui si accensus nunquam extinguitur. Candidissime
etiam ibi merule nascuntur. ¶ Sicut dictum est autem ex grecia
pannoniam cum norico et recia per dalmaciam descendit. Hi-
striam licet eam per messiam locavimus. Post eam ergo pannoniam et histriam

describens cap. xxix quam et Italiam collocat nec istud obstat Nam
eadem regio vel provincia potest ab auctoribus variis locis colloca-
ri secundum diversos aspectus seu diversas consideraciones quas quere
potest per eam diversas partes ad diversas regiones Unde et ali-
qui lacedomaniam describunt quod est ab oriente messiam ab
europa quamdam ab affrico motes assinnos ab occasu
Italia belgicam a Arturo vero usque macedonie vel achi-
te vel melius ut quidam dicunt a Arturo usque dictam
terram athenarum/ qui post albis superbam mari claudatur flu-
mine/ quod Galliam et germaniam dividit et que Germania
ab oriente panonie Ungarie et Boemie usque a meri-
die vero Italie C xxix de Italia et eius provinciis

Italia olim a grecis populis occupata magna grecia ap-
pellata est deinde a regis nomine Saturnia mox et latium
dicta Eo quod ibi saturnus a Iove sedibus suis pulsus ibi la-
tuit/ postremo ab Italo rege ibi regnante Italia vocitata est
Cuius situs a plaga circij amplius quam latitudine ad euro in orientem
extenditur/ a meridie tyrreno mari/ ab aquilone adriatico
clauditur ab occasu et a borea alpium iugis finitur/ terra
pro ceteris soli fertilitate pabulique ubertate gratissima/ Habet lacus
benacum avernum atque lucrinum/ fluvios eridanum tiberim et
tepentes fontibus baianos Gignit gemmas sirtitem corallium et
ligurium Boam quoque serpentem lincem feram et diomedias
aves Italia vero et hyspania ideo hespere dicte sunt quod
greci semper hespero stella navigant et in ytalia et hyspa-
niam quo ducente sint delati/ quia si hyspaniam solam dicere
Italiam que in occidentem est et finem et aut plurimas provincias
Tuscia enim est pars Italie Umbria vero pars Tuscie Tuscia
vero a frequentia sacrificiorum et thuris dicta est Umbria vero ut
hystorie tradunt ab eo quod tempore cladis aquose imbribus
fluminis alias diluvij ymbribus superfuit ...
in ... tamen media sita ... Italie ... meridiem
Etruria pars Italie dicta sit quia eius fines tendebant
usque ad ripam fluminis tiberis ... enim ... parte
tyberis ripa tenebatur Alij Etruriam dictam ab ... pu-
tabant ... Etruria a tyrreno lidyo fuit/ ...
etiam tuscia ... vocabatur et nunc aliquando dicitur tuscia
Apulia ubi ... quam ... diomedes dux ...
condiderunt/ Campania provincia Italie ... hye-
me et estate ... quia domina ... capua dicta fuit
Est et longobardia a longis barbis dicta ubi est ... pandus
fluvius Venetia iuxta ... a veneto rege dicta sit et alie

patrie et civitates proprie quas describere non est presentis operis

Ca. xx de Gallia et eius provinciis

Gallia a candore populi nuncupata est. Gala enim grece latine
candor dicitur. Que ab oriente alpium iuga terminat, ab occasu oc-
ceanus includit, a meridie precepta Pirrinei, a septentrione Reni flu-
enta atque Germania. Cuius initium Belgica, finis Aquitania est.
Regio gleba uberi et pabulosa et ad usum animantium apta,
fluminibus quoque et fontibus irrigua, perfusa magnis duobus flu-
viis Reno et Rodano. ¶¶ Gallia autem Belgica a civitate que
Belgis dicitur vocata est. Cisalpina Gallia que citra alpes, transal-
pina Gallia id est ultra alpes contra meridiem, comata vero quia
sit iuxta Renum. ¶¶ Aquitania vero ab obliquis aquis Ligeris
fluminis appellata est, quia maxima parte eius terminus est, eam
que pene in orbem cingit. Sed de Gallia sicut loquitur Isidorus et
Orosius eam describit aptius in modum qui sequitur.
Gallia Belgica habet ab oriente limitem fluminis Reni et Germa-
niam, ab euro alpes Penninas, a meridie provinciam Narbo-
nensem, ab occasu Lugdunensem, a circio oceanum Britannicum, a septentrione
Britanniam insulam. Gallia Lugdunensis directa per longum et angusta
inflexa Aquitanicam provinciam semis cingit. Hec ab oriente habet
Belgicam, a meridie provincie partem Narbonensis, qua Arelas civitas
sita est, ubi et mari Gallico Rodanus flumen accipitur. Gallia
seu provincia Narbonensis habet ab oriente partes alpium Cottias, ab
occidente Hispaniam, a circio Aquitaniam, a septentrione Lugdunum, ab aqui-
lone Galliam Belgicam, a meridie mare Gallicum quod est inter
Sardiniam et insulas Baleares, habens in fronte qua Rodanus
fluvius in mare exit insulas Stecadas. Aquitania provincia ab
obliquo cursu Ligeris fluminis qui ex plurima parte terminus eius
est in orbem agitur. Hec a circio oceanum qui Aquitanicus sinus
dicitur, ab occasu Hispaniam habet, a septentrione et oriente Lugdunensem,
ab euro et meridie Narbonensem provinciam contingit.
Beatus autem est Ysidorus et Orosius aliique antiqui cosmographi
nichil pene locuti de Francie regno in Galliis constituto, quod
omnium regnorum Europe nunc maximum est, nichil etiam de eius
propria civitate Parisius, ubi est velud quasi media lucerna tam
divitiarum quam litterarum studium, nil preterea de aliis eius
regni civitatibus ac suis provinciis ac aliarum vicinarum ter-
rarum eius regno adiacentium, sicut Lotoringorum, Leodiensium, Bar-
barinorum, Hanoniensium, Cameracensium, Flamingorum aliorumque
plurium, in quibus sunt urbes et opida populi quoque innumerosi et multe
bonis et divitiis copiosi, quod ideo factum esse credimus, quia
antiqui auctores tractabant non de divisionibus regnorum que
sepe mutantur, sed de divisionibus regionum que perpetua immutabiles.

manderia describunt, forte etiam quia partes iste non bene sic nunc erant
plane nunc famose, sed et nunc cosmographi grecorum et romanorum
scripta scienter sunt qui res suas multo plus quam alienas extulerunt.

C.xxi. de hispania et eius provinciis

Hispania prius ab ybero amne hyberia nuncupata est postea
ab hispano hispania, ipsa est et vera hesperia ab hespero stella
occidentali dicta. Hec situ trigona circumfusione occeani tirrenique
pelagi pene insula efficitur. Cuius angulus prior spectans ad ori-
entem a dextris aquitanica provincia a sinistris balearico mari
coartata narbonensium finibus inseritur. Secundus angulus circium in-
tendit ubi brigantia gallecie civitas sita ad speculam brita-
nie erigit. Tercius angulus eius quo gades insule intente in affricam
athlantem interiecto sinu occeani prospiciunt. Sita est autem hi-
spania inter affricam et galliam a septentrione pireneis montibus clausa
a reliquis partibus undique mari conclusa salubritate celi equalis
omnium frugum generibus fecunda, gemmarum metallorumque copiis
ditissima, inter flumina eius flumina magna betis minius hiberus
tagus aurum trahens ut pactolus. Habet autem provincias sex tar-
raconensem cartaginensem et lusitaniam galliciam beticam et
transfreta in regione affrice tingitanam. Due autem sunt hispanie
citerior et ulterior sic dicte quia citerior et ulterior, sed citerior quasi citra
vel ulterior quasi ultra unde quia post hanc non fit alia terra. Hispaniam
citeriorem ab oriente incipiente pirenei saltus a parte septentrionali usque
ad cantabros et astures deducit atque inde per vacceos et oretanos
quos carpetanos quos ab oriente posita nostri maris littore car-
taginem determinat. Et ita a pireneo usque ad cartaginem porrigitur.
Hispania vero que ulterior ab oriente vecceos celtiberos et ore-
tanos, a septentrione occeanum, ab occidente gaditanum occeanum fretum, per
mare nostrum quod tirrenum vocatur emittitur. Et ita se in meridie
a celtiberis usque ad gaditanum fretum extenditur et secundum ali-
quos tenditur gaditanum fretum usque gades herculis et attingit
montem athlanticum. Sed olim quedam hispania que nunc sic vocatur et
affrica nunc dicta aquarum non erat aqua decurrens sed terra
continua ab antiquis perhibetur, sed postea eam occeanus irrumpens in pro-
funda terre conduxit se mari mediterraneo quod dicitur esse plus
aragonie provincie et ytalie. Et hec de europa dicta sufficiant

C.xxxii. de affrica in generali

Peracta iam ad affricam veniamus. Hec dicta est libia quia
inde libs flat idest ventus affricus. Alii dicunt a quadam mulieris
que ibi regnum possedit libiam appellatam. De sua tamen dicte
affricam autem nominatam quidam inde existimant quia aprica que
fit sine horrore frigoris. Alii dicunt affricam appellari ab
uno ex posteris abrahe et cethure qui vocatus est affer [illegible]

testat^r^ Jeronim^9^ / hec tamen p^u^n^s^ fulatanglie regio nuncupata fuit
a filio Cham / q^e^ vmg p^l^ures dicebat^r^ / Vn ad que fluuius
est lidia qui p^l^^h^uth dr sicut et regio p^l^ecutica. Sed m^a^ ad
salustius qui agesipho, alias agesippo hystoriis graffe este
h^t^ etiam Jeronimo autor certissimus / q^a^ affricam ab initio h^n^uit
getuli et libices qui secundum ysidoru^m^ agtis siue agetis au-
gatis ab aquilone p^r^ mare venerunt. Getuli vero versus egi-
ptum et libices occidentem habitauerunt abcirtes locaq^ue^ p^re^ regio-
nis amplius. Et ut idem salustius ait p^o^st q^ua^m i hyspania
hercules interit eius exercitus dimissus est. Medi q^ui^ perse et
armeni nauibus in affricam transuecti loca vaia occupaue-
runt et paulatim p^er^ se copulauerunt se getulis p^ro^ connubia
Et q^u^ sepe vagi initabant loca semet ipsos numidas vo-
cauerunt i. sine opido vagos et erraticos sicut dt ysidorus libro
nono. Medi vero z armeni sup^er^ litus maris iuxta ammonidis usq^ue^
ad gadas habitabant sub libys. Et medi p^o^st ea paulatim p^er^ linguam
barbaram corrupto nomine mauri appellati sunt. Et hii omnes ab oceano
gaditano usq^ue^ ad prouinciam carthaginensium habitaue^runt^ vt p^re^dictorum nomi^na^ sim-
Salustius et ysidorus dicta sunt. Et iam secundum orosium de quo
diuisione terre loquitur loquamur. Eius affricam antiquum orbis tamen p^ar^te
deriuant eius spatiorum mensuras secundum sunt. Nam hec mare quod ab oc-
ceano occidentali i mediterraneum magis vergens diuersitatem intel-
ligentes ponunt affricam tamen Europe partem appellare maluerunt
p^ro^pter ea eius multo amplius terre i affrica ardore solis q^ua^m i Euro-
pa regione frigorum i cultum atque congestus sit / que etiam animantia tol-
lerabiliora sumus frigus q^ua^m summum calorem sustinent. Ideo affrica
et situ et p^ar^tibus minor est quia t^ame^n sua mag^is^ eo spacii terre i cele-
mentia plus est ~~?~~ incipit autem a finibus egipti usq^ue^ ad athlantem
montem. Alii vero p^ar^te mediterraneo mari quod iuxta claudunt z
in gaditanum fretum finiunt.

Habet autem affricam sequentes C xxiii de prouinciis affrice et
primo de treuensi

H prouincias / lybia tirenensis in prima affrice p^ar^te sita e a cy-
rene vrbe metropoli que e i eius finibus nuncupata que ab ori-
ente egipto e / ab occasu sirtes maiores et trago dite a
septemtrione mare libicum a meridie mare libicum ac barbo-
ricae nationes et solitudines inaccessibiles que etiam basiliscos ser-
pentes creant pentapolis greca lingua a quinque vrbibus nuncupata
e scilicet Verenice Sirene Senta appallonia / ptolomayda / quibus
ptolomayda / et Varinice a regibus nominate sunt. Est autem
pentapolis libie Cirenensi adiuncta / et eius finibus deputata
Vn et regio Sirenensis dr a Sirene ciuitate de qua i gestis
regum legitur. Et in euuangelio luce dr de Symone quidam Siri-
nensi. Et machabeorum ? Synagoga Sirinensium. Subsiri-
nensi vero prouincia ? usq^ue^ ad egiptum ? ? ?

campestre prius constituat ab eo que vocatur libia necotis et c.

Tripolitana C.xxxiiii de Tripolitana et Bisantia

Tripolitana que est Subventana vel regio Arzugum dicitur, ubi Arzuges
per longum Affrice quam greci vocant ubi Leptis magna civitas est habet
ab oriente aras Philenorum inter fines maiores et Trogoditas,
a septentrione mare Siculum vel potius Adriaticum, ab occasu Bisancium usque
ad lacum Salinarum, a meridie Barbaros Getulos Natabres et
Garamantas usque ad occeanum Ethiopicum pertingentes. Que grece Tripo
litana vocatur a numero trium magnarum urbium, quarum maior Leptis,
alie sunt Occa et Sabrata. Leptis autem ibi est inter duas Sirtes,
minorem apud Carthaginem et maiorem apud Egiptum, que Salustio
referente sunt loca vadosa et arenosa que cum agitantur ventis a
fluctibus maris eructant pulverem limum et arenas copiosas.
Unde sirtes grece dicuntur a tractu pulveris perturbantes. Et secundum aliquos
vocatur Libia vel Affrica, eo quod ibi femina habitabat scilicet
Cirene et Sydonenses. Et est regio fertilis omnimode ita ut centesimam
frugem reddit ut dicit Plinius. Bizacia regio duobus nobilissimis
oppidis non sortita est, quorum unum Adrimetum alterum Bisacium
vocatur, que sub tempore esse dicitur tam uberis fecunda ut iacta ibi se
mina incrementa pene centesima fruge renascantur.

3 Zeugis regio C.xxxv de Cartaginensi et Numidia

Zeugis est ubi Carthago magna sita est. Ipsa est vera Affrica que
Carthaginensis dicitur, unde secundum Salustium Fenices qui a Tyro et Sydo
ne venientes propter cupidinem loca invaserunt Affrice et
Numidas et Getulas et ceteros Affricanos vicerunt, et Car
thaginensem provinciam fundaverunt. In qua sunt Fenices nobiliores
civitates scilicet Ypona Bisacium Augustia et Utica cum omnibus. Set omnium
nobilior est Carthago que in Hebreo Tharsis dicitur, sicut super Ezechi
elem dicit Ieronimus Hiero et in divinis scripturis de Carthaginensibus
sepe legitur. Carthago fuit tanquam altera Roma cuius imperio con
tendebat. Usque Egiptum usque ad aras Philenorum quas Carthaginen
ses erexerunt in memoriam duorum fratrum qui Philenorum dicebantur, et
qui pro re publica voluntarie vivi obruti sunt, sic narrat
Salustius. Et ubi arce posite sunt cum Salustio teste Cartha
ginenses et Cireneneses imperiorum suorum fines constituerunt.
Hec itaque regio inter Bisacium et Numidiam sita est, a septentrione
mari Siculo iuncta et a meridie usque ad Getulorum regionem porre
cta. Cuius prima queque fructifera sunt, ulteriora autem bestiis
et serpentibus plena atque onagris magnis per deserta vagantibus.
Getulia autem Affrice pars mediterranea est que a Getis
nomen accepit secundum Salustium et dicitur est.

Numidia a numidis id est passim vagantibus sic vocata est ... ulla

certa gerentes sedem, nam lingua eorum incerta sedes et vagi nomine
vocatur. Incipit autem a flumine Vasanega et inzentiga ... in Africa
in Carthaginensi limites. Desinit enim ab oriente syrtes minores
et lacus salinarum, a septentrione mare nostrum quod spectat ad Siciliam
et Sardiniam, ab occasu Mauritaniam Sitifensem, a meridie montes usque
et per ea Ethiopum gentes pervagantes usque ad oceanum Ethiopum.
Regio autem pinguis est, ubi autem silvestris est feras educat, ubi
vero ardua equos magnos et onagros procreat. Est ibi eciam
marmor quod numidicum dicitur. Sunt autem urbes precipue Yppone regium
et Rusticadam. C.xxxvi De Mauritania et eius partibus

Mauritania a colore nomen accepit secundum Salustium ut supra tactum
est, vel secundum Isidorum sic vocatur a colore populorum. Greci enim nigrum
maurum vocant. Unde sicut Gallia a candore populi sic et Mauritania
a nigredine nomen sortita est. Cuius prima provincia Mauritania
Sitifensis que Sitifi habuit oppidum a quo nomen regio traxisse
perhibetur. Mauritania vero Cesariensis Colonie Cesaree civitas
fuit et nomen provincie prebet data est, utraque enim provincie sibi con-
tigue ab oriente Numidiam habent, a septentrione mare magnum, ab occasu
flumen Malvam, a meridie montem Astrixim qui dividit inter fertilem
terram et arenas iacentes usque ad oceanum, in quibus
oberrant Gangines Ethiopes. ¶ Mauritania Tingitana
a Tingi metropolitana huius provincie civitate vocata est. Hec ultima
Affrice exurgit a montibus septem habens ab oriente flumen Mal-
vam, a septentrione mare nostrum usque ad fretum Gaditanum quod inter
Abennam et Calpes duo sibi contraria promontoria coartatur, et
ab occidente Athlantem montem et oceanum Athlanticum, sub afri-
co Hesperium montem, a meridie gentes Aulolum vel Gaulolum quas
nunc Galaudes usque ad oceanum hesperium pergirantes. Et Ori-
osius provincie Affrice terminum ponit, nec Ethiopiam sic de-
scribit Isidorus. ¶ Garamantes circa regionem commemorat
cuius caput Garama oppidum fuit. Est autem inter Cirenenses
et Ethiopiam, ubi est fons qui frigescit calore diei et calet
frigore noctis. Regio vero Mauritania Tingitana tigri-
bus feras et simias et dracones struciones olim etiam ele-
phantibus plena fuit, quos sola nunc India parturit. ¶

C.xxxvii De Ethiopia et eius partibus

Ethiopiam
ponit Isidorus ultimam Affrice provinciam ita secundum Isido-
rum dicta a colore populorum quos solis vicinitas torret. Nam-
que vim sideris prodit colorum calor, quia ibi est iugis estus.
Nam quicquid eius est sub meridiano cardine est, et ita circa occidentem
montuosa est, arenosa in medio, ad orientalem autem plagam
deserta. Cuius situs est ab occidente Athlantis montis ad orientem

usque in egipti fines porrigitur ambitur occeano a septentrione nilo
flumine clauditur plurimas habet gentes diversis vultibus et monstru-
osa facie horribiles ferarum quoque et serpentum refecta est multitudine illic quoque
monoceros bestia alias vocatur Rinoceronta bestia et camelopar-
dus basiliscus dracones ingentes ex quorum cerebro gemme extrahuntur
iacincta quoque et grisopassus ibi reperiuntur cinamomum quoque colligitur
Due sunt autem ethiopie una circa ortum solis altera circa occasum
in mauritania et hec secundum ysidorum libro [illegible] Et secundum eundem autem
ethiopum tres sunt populi principales Hesperi Garamantes in medio
Indi in oriente ad Garamantibus trogoditas [illegible] quos
meroe vel que est domina gentium inter nubiem et indos stagnum alfa-
gium collocatur ¶ Garamantes agarama oppido quod est caput
regni eorum vocati matrimoniorum expertes passim cum feminis con-
gruunt Hesperi vero circa hyspaniam commorantur nam hyspania dici-
tur hesperia [illegible] qui super ulteriorem hyspaniam inhabitant hesperi
dicuntur Indi vero ethiopes dicuntur propter proximitatem ad indiam
a quibus incipit plinius describere gentes ethiopie per quos
sunt ethiopes de nubia deinde trogodite de quibus meminit
scriptura et paralipomenon Sicut ut plinius narrat libro quinto hesperus
[illegible] ut sunt eis domus dicti eorum serpentum carnes simul
[illegible] carent Et in sexto libro dicit quod gentes [illegible]
avenati dicta quibus [illegible] Et ysidorus libro nono dicit
quod tanta celeritate pollet ut feras cursu pedum consequi [illegible]
ethiopia super egiptum et affricam ad meridiem extenditur ab
oriente in occidentem usque ad mare ethiopicum Et principales
eius regiones sunt ethiopi indi sabay qui sunt inter meroen
nubienses trogodite garamantes hesperides quos sub triplici po-
pulo comprehendit ysidorus Pars autem trogoditarum re-
cedit se versus occidentem cum gentibus maiores et partes ultimas
aquilonis distare dicitur per id dictus secundum plinium et id licet
maior pars eorum vergit ad mare rubrum tamen aliquantum se in-
clinat ad partem occidentalem super affrice regionem et ultra
eos versus occidentem est regio garamantum inter [illegible] syrtim mi-
norem et carthaginensium orientalis [illegible] per quam vergit [illegible]
[illegible] secundum plinium libro sexto ut [illegible] he-
sperides occidentales atlanticas partes attingant multi autem sunt
alii ethiopes habitantes diversis populati et tamen
a nationibus [illegible] dicta [illegible] sunt [illegible]
plinii et aliorum [illegible] et aliarum gentium assignare mo-
[illegible] ¶ Ethiopia ergo terminatur ad mare
rubrum a parte orientis ad affricam a parte occidentis [illegible]
[illegible] in medio [illegible] circa quo medio est civitas Sienis

aqua secundum clima denotatur que est vrbs ethiopie inferioris et pus
suprema egipti sicut dicit Jeronimus super Ezechielem. In vltimis vero ethi-
opie et in fine habitabilis note est ciuitas Meroe aqua deno-
minatur primum clima. Nam Ameidie ponit plinius marroena
principium habitationis et secundum eum a syene vsque meroen sunt
7 0 0 * milia et hec ciuitas regalis ethiopie que est in
Saba insula nilo inclusa quam Josephus primo antiquitatum
a Cabise rege meroen nominatam ex sororis vocabulo refert vbi
regnat Candaces femina. Vnde Candax est nomen dignitatis quod
ad reginas transit secundum plinium. Et in actibus apostolorum legitur de
eunucho Candacis regine ethiopum. Hec ergo de totius terre
habitabilis descriptione dicta sufficiant. Capitulum xxxviij de famosis montibus

Sed quia in diuisione terre et distinctione
regionum sepe montes et promontoria commemorantur ideo de
eis hic est sermo et non de omnibus sed de hiis quos ysidorus libro 14
nominandos esse putat tanquam ceteris maxime celebratos.
Caucasus mons a candore dictus ab india vsque ad thaurum montem
porrectus pro gentium ac linguarum varietate varie nominatur sicut supra
dictum est. ¶ Thaurus mons appellatur ita vt Caucasus
quod supra ab orosio reprobatur. ¶ Libanus mons fenicie al-
tissimus cuius meminerunt prophete dictus a thure quod ibi colligitur thus
cuius illa pars que est supra eum ad orientalem plagam respiciens
antilibanus appellatur id est contra libanum. ¶ Ararath mons ar-
menie in quo archa noe post diluuium historie sedisse testantur
vnde vsque hodie ibi lignorum eius videntur vestigia.
Alia mons est circa armenie de quo ios loquitur ysidorus in ca-
ti et in libris aliis scribit de hac archa contigisse fertur. Sunt
enim qui eundem montem plura habuisse nomina vel plura capita
huiusmodi cimata sem nominata quod vnum aliquo nomine ponitur
seu pro parte vt convenienter moris est. ¶ Acroceraunii mon-
tes propter altitudinem fulminum vocati sunt. Sunt autem inter armeniam
et hibericam inspicientes a portis caspiis vsque ad fontem ti-
gridis fluminis. ¶ Hyperborei montes scithie sub ipso celi car-
dine in occeanum littore situati dicti quod supra et vltra eos
flat boreas. ¶ Riphei montes in capite germanie sunt
a perpetuo ventorum flatu nominati quibus caucasus emergit.
Sunt autem Riphei montes archadie semper sine spiratione ...
¶ Olimpus mons macedonie nimium precelsus ita vt sub
illo nubes esse dicantur. Vnde virgilius nubes excessit olimpus.
Hic macedoniam diuidit a tracia. Ethnici olim agri credide-
runt vnum et idem fuisse cum ossa monte Tessalie et thauantem
ter motu separatis et desinentis paludibus quibus labat Thessalia

* stadiorum et meroe distat a mari ethiopico stadia 100

certum prohibuisse. Sunt autem alii montes vocati hoc nomine. Nam est alius
mons vocatus Olimpus in Gallia, quidam etiam alius in minori Asia qui
et Misius dicitur, in quibus radicibus dicitur olim Hanibalem
Bersas concidisse cum exercitu. ¶ Atlas est mons Olimpo in
Ethiopia contra Arabas sinus mare rubrum, quod gignit oriente
sole ignes in theon ochema dici quod flammas emittit, et autem non
longe ab Eliopoli civitate. ¶ Athos mons Macedonie
velud quidam alter Atlas eius mari preminet, tamen al-
tior nubibus adeo sublimis ut umbra eius usque ad 16
miliaria extendatur, cuius culmine dicitur fuisse oppidum nomine Acro-
ton, ubique etatem homines dimidio magis quam alibi longiorem.
Parnasus est mons Thessalie iuxta Boeotiam qui gemino
vertice erectus est in celum; hic in duo dividitur iuga, Cyrram et
Nysam, et in singulis colebantur Apollo et Liber. In quo vero
dicitur esse aliquem Deucalionis nomine cum uxore preservatos.
Ceraunii sunt montes Epiri ripheis inmunes dicti a fulminibus;
grece enim fulmen ceraunos dicitur. ¶ Soractis mons Italie secundum
Etrurie apud [illegible] quondam appellatus. ¶ Chimera mons est Licie
cum ab Italia distinguens, cuius cacumen perhennis flagrat flam-
mis, que augentur aqua super infusa, terra vero iniecta extin-
guntur. Hic alit circa se leones et paulo infra ca-
pras, cuius radices sunt serpentibus plenissime.
Ida mons est Frigie non longe a Babilone supereminens
inter memorabiles inde pandit [illegible] refert ibi
solem surgentem longe aliter quam in aliis terris conspici. Nam ex
vertice aspicientibus Gargara nomine a media nocte ignes
plurimi visuntur et tanti qui sparsi fuerant apparent cum
convenire. Sunt unde emittitur flammas que postquam diu
grandis incendio flammis clara visa est, se in rotundam for-
mam contrahendo cogit et ingens fit globus; terris ap-
paret paulatim, deinde decrescit et lucidior efficitur, dum
iam fugatis tenebris se extollat in altum, sol factus.
Solis circa montem [illegible] alii quoque [illegible] scripserunt. Plu-
res quos duos montes memoratu dignos sensu [illegible]
[illegible] Ysidorus propter premissa que meis mirabilia et
memorabilia referuntur. ¶ Apenninus mons appellatur quia
alpes Penine quas Hanibal veniens ad Italiam ipsas alpes
aperuit. Et post bella Hyspanie aceto rupit. Verum inve-
nalis [illegible] et montes rupit aceto. Si opinio quibus est
vulgata Apenninum esse qui in longitudine tendens totam Ita-
liam in duas separat partes, Adriaticis inferius spectantibus mare
a sinistris, aut spectans superius [illegible] [illegible] quos dicens qui

mare dicitur cum alpibus vel apenino quod montem vocat ubi
est finis yonie yoniarum et tirreni maris inmo
Ethna mons ex igne et sulphure dictus unde et gehenna quasi
ab ea parte qua eurum vel affricum spectat est speluncas plenas
sulphure usque ad mare deductas que recipientes in se fluctus
ventum creant qui agitatus ignem gignit ex sulphure unde
est quod videtur incendium ¶ Pireneus mons ab arboribus fulmi-
nibus et eorum ignibus nuncupatur ipse est qui inter galliam
et hispaniam quasi continua iniunctio meatus in eo visuntur
boves agrestes mire magnitudinis ¶ Columna a singula-
ritate dicitur quia cunctis hispanie montibus altior videatur
¶ Calpes mons in ultimis finibus occeani totus fertur in mare
prominens oppositus abile monti deque cum a gadibus agere
et ager inter illa dicitur hec dirimunt europam ab affrica quos
athlantis fines esse dicunt ¶ Athlas mons in fine mauri-
tanie propter altitudinem suam qui celi machinam sustentare videtur
unde ab athlante fratre promothei rege affrice qui primus astro-
logie artem dicitur excogitasse ideo quod dictus est sustinuisse ce-
lum mons quod prefatus nomen accepit ¶ Alpes proprie mon-
tes gallie sunt quam italie muro cohibet vero hiis to-
gata gallia dividunt a comata non longe a ristia
urbe tapiectes et secundum quosdam usque ad macedoniam te-
detes

Capitulum xxxii de promontorio

Promontoria que prominentia dicta sunt unde nomen insule
esse est quod prominenciam sic erandima salustius et
qui et orientem et in occidentem prominent ¶ Sigeum promonto-
rium asie ubi ellespontum aponens dilatatur oppositum
urbi thalesse que in europa est dictum autem est sigeum propter
eximie taciturnitatem quia alexandro grecorum rege
philibus hospicio prestant accessum et inde troyam trans-
fluendo venit quod dicitur sigeum ¶ Malea promontorium grecie quod
intrat in mare et per miliaria lx procedit ubi vindicta
secura est navigantes presequi vindicat ¶ A maleo autem
rege argivorum nomen accepit unde non est credendum pro-
vicinitatem nomine grece montis qui malea vocatur nam
hic est in media cuius montis umbra estate in austrum
yeme ad septentrionem vergit nec amplius quam noctibus
ex eo videtur septentrio polorum ¶ Silique promontorium aquilonem
respiciens secundum salustium dictum a gubernatore hani-
balis illic sepulto ¶ Pachinum aliud promontorium
sicilie austrum aspectans ab aeris crassitudine dictum

dictum austro cum perflat libiberium. ¶ Terarum promontorium Siliae
sperit oceanum intuentibus votum ab eius nomine quod eiusmodi ibi cita
sita est. ¶ Boriam promontorium est unde vocatum ita quod ad aquilonem
longe intendit hoc yporegium per ea dictum prope quod sit egisse
interruptum calpis Hispanie promontorium Anemma Africe
Mauritanie occidentalis, qui utrique prominentes per angustum inter
fluentes oceanum concludunt, et Gaditanum vocantur fretum.
Sunt et alia plures insule que in descriptionibus ab auctoribus no-
minantur quas ea brevitate omitto. Sed quod Isidorus solum loquitur
de extremis occidentalibus promontoriis, aliquid de orientalibus di-
cere convenit. ¶ Sophera insula est seu promontorium Indie
orientalis ad quam Salomonis classem transmisit non minus triennio
commoratam. ¶ Mossalitas autem promontorium est ethi-
opie a quo cinnamomum devehitur. Et sunt qui dicunt inter plurimas
esse preter oppidum unum ethiopum in littore Bragasa. Sunt
autem circa plures insule et promontoria in descriptione ab auc-
toribus notate, sed de hiis famosioribus dixisse ad presens suffi-
ciat.

CXL De insulis oceanum et de insulis occidentalibus

De insulis vero dicendum est quarum plures circa descriptionem terre co-
memorate sunt, et primo de insulis oceani inter quas
Orosius post descriptionem Hispanie Britanniam et Hyberniam insu-
las que adversum prospectu in adversa Gallie parte site sunt
sic primum explicavit. ¶ Britannia oceani insula per longum in boream
extenditur, a meridie Gallias habet. Cuius proximum littus tran-
smeantibus civitas aperitur que dicitur Rutubi portus. Unde
a Morinis in austro Batavos prospectat. Quam a quodam consule
gentis cognominata est Britannia insula et magna. Flumina in
ea sunt et fontes calidi et metallorum larga et varia co-
pia. Invenitur gagates lapis ibi plurimus et margarita. Ha-
bet longitudine passuum milia 800 in latum milia 200. Se-
cundum et Solinum Isidorum circuitus eius est quadragies octies
septuaginta quinque milia. A tergo autem ultra eam longo
oceanus sunt Orcades insule numero 40 quarum 20 deserte sunt, 30
coluntur. Deinde insula Tyle que per infinitum a ceteris se-
parata versus circium medio sita oceano vix paucis nota. Haec
secundum Isidorum ultima insula oceani inter occidentalem pla-
gam ultra Britanniam nominatur a sole quia in ea estivum
solsticium sol facit et continuum in ea solsticiali tempore dies
hiemali quoque nox perhennis conspicitur. Ultra quam navigatione
unius diei pigrum et concretum est mare. ¶ Hibernia insula
inter Britanniam et Hispaniam sita longiori ab affrica in bor-
ream spacio porrigitur. Huius partes priores intente Cantabrico
oceano Brigantiam civitatem Gallicie ab Affrico sibi intendam

occurrente spacio / intervallo procul spectat / ab eo paparie promotorio
ubi fecimus gestum est et vocabuli lucentem est consistit / licet licet
terrarum situ angustior sit Britannia tamen celi solique tempie ma-
gis utilis a scotorum gentibus colitur // Hibernia etiam Hybernia
insula proxima est et ipsa spacio non parva solo commoda et que a
scotorum gentibus occupatur. Et hii sunt fines totius europe
secundum orosium qui plures occeani insulas non quidem dat, sed ysidorus
partes alias sunt addit de quibus infra dicetur // De ybernia
vero quod ad scociam pertinet ipse dicit quod ab affrico in boream
porrigitur. Cuius partes priores in hiberiam et cantabricum occeanum
intendunt. Unde et hibernia dicta est ipsa scocia a scotorum gentibus
colitur appellata. Illic quod nulla anguis avis rara apis
nulla adeo ut advectos inde pulveres vel lapillos si alibi
sparserit inter alvearia apes examina favos deserunt.
Insulas autem quas descriptas dictum est concordat orosius et ysi-
dorus tamen regnum anglie in insula britannie maiori est
circa britannia minor que in gallis sita est circa mare est etiam
in mari occeano secundum ysidorum insula thanatos que freto gal-
lico tenui spacio separatur frumentariis campis et glebo uberi
dicta autem thanatos a morte serpentum quos cum ipsa nesciat
asportata inde terra quoquoversum gentium angues necat. Finit
sexto et de insulis. Capitulum de insulis aliis occeani que ysidorus ro-
Occeani quas ysidorus commemorat agendum est // Gadis memorat
insula in fine Betice provincie sita est que dirimit Europa
ab affrica in qua ercules columpne visuntur. Et ubi intrant
maris faucibus occeani estus in intima. Est autem a continenti
terra 120 passibus divisa quam tiri a rubro mari profecti
occupaverunt Gadis lingua sua septam nominaverunt pro eo
quod circumsepta sit mari // Fortunate insule suo nomine si-
gnificant omnia bona quasi felices fructuum ubertate / nam aute
sponsa poma silvae proferunt fortuitis vitibus iuga collium
vestiuntur messis et olus quasi herba vite cunt nascuntur. Unde gen-
tilium error est putat prope scitum eas esse paradisum terrestrem.
Harum prima vocatur ninguaria / secunda iunonia / tercia kaprazia / ultra
quaprazia / Alia iunonia hec aere nebulosa et gelido est mox
Canmoria canibus est et inde magnis plena omnibus ani-
bus plene / nemorose palmiferis nucifere pinifere mellis
copia / avibus usque flumine tributis ac piscibus habundantes hec
sunt autem contra lenam circa levam mauritanie inter meridiem
et occasum accidunt proxime et inter se interiecto mari distitte
Gorgades insule occeani obversus sunt promontorio quod vocatur
hesperiamus quas inco luerunt Gorgodes femine alite penates
que situ et aspero corpore et ipsis insule cognominates distant
autem a continenti terra bidui navigacione // Esperidum insule
vocate a civitate Esperida que fuit in finibus mauritanie sunt enim

Ultra gorgodes site sub athlante litus in intimis maris
sinibus in quarum orbe finguntur fabule draconem pervigilem au-
rea mala servantem fuisse ubi ex maris estuarium a mari sinno-
sis lateribus tortuosum ut procul videntibus prebet lapsus anguineus
videtur. Crise et argire insule in indico occeano site sunt a-
deo fecunde copia metallorum ut plerique eas auream
superficiem et argenteam habere dixerunt unde et vocabula sor-
tite sunt. Tilos insula indie virens omni tempore folia
habet.

Cap. cxlii de taprobana insula Indie

Sed et taprobana insula indie que in orientem ... sub
... sita ad ulteriorem ... ipsa enim sub
iacet ad eurum ex qua occeanus indicus incipit. Patet
in longitudine 8 17 000 passuum in latitudine 225 000
stadiorum. Scinditur autem amne interfluo tota margaritis
repleta et gemmis pars eius bestiis et elephantibus plena
est. Partem vero homines tenent. Homines autem ibi sunt corpore grandi-
ores ultra omnem humanam mensuram rutilis comis ceruleis oculis
terrifico sono nullo linguarum commercio alia gente cum
negociatoribus aliis in ripa fluminis merces apponunt ac
ne complicitas inveniant etiam illis ... gemmarum fragi-
litatem ... ut in matre ... qui ... uter-
que ... non ... ... edificia ...
nulla et ... neserunt redundat pomis cultivis
et venatu amant vero ... et elephantum venacionibus
delectantur. Piscium et testudinum que superficies domus
familiares capaces operit in hac autem insula dicitur in
uno anno esse duas estates et duas hiemes et bis
floribus vernare locum. ... Ut ... que ab ...
... sit plinius et solinus in hac insula
plura scribunt. Unde dicit plinius quod ibi stelle ...
... videntur nec vergilie ... ubi lucet ...
clarus et amplissimus ... oriente et occidente ...
a sinistra ... ab ... super ... videntur
... in insula esse. Rerum nullam navium sepe dies ...
... e mari ... in iacet altitudine non amplius
... passuum. Apud eos eligitur rex ... et clementia
liberos non habens ... si postea genuerit filios non sit regnum here-
ditarium. Rectores dantur ... qui ... ...
... ... indicant ita ut
nullus ei ... imponat sed ... et omnia ei ...
... et nullus cum eo loquitur ... ... Maiores
... sunt opes quam romane ... apud romanos ...
... opulencie ut recitat plinius. Quamvis ... sit ...

prodit Egiptiacam Romanorum sed etiam Alexandri magni qui ad hanc
insulam misit Onesicritum prefectum classis ut eam et eius co-
dicionem exploraret sicut narrat Solinus. Verum etiam quod de media
locorum ante eam ... insula prius dicitur quod medica liber pr...
ingressus ... usque ad Alexandrum magnum meavit annorum
vi m cccc xl cum tredecim mensibus ... per reges computatum qui in
regnum tempore medio tenuerunt. Sed ne occasionem huius nu-
merorum aliquid accipiat fidei ... possunt quod ... que
Solinus scribit circa principium libri sui cum de diebus inter-
calaribus disserit locorum quod ante Augustum Cesarem annum in-
certo ut annum computabat, nam apud Egiptios quatuor mensibus
terminatur apud Archades tribus, Romani vero Albanos annum x
mensibus computaverunt, a Marcio inspicientes, poterit ergo esse
ut dicti Egiptios in annorum computacione sequerentur. Et de hac
ista iam dicta sufficiant.

Capitulum xliii de insulis maris mediterranei et primo de Cipro

Nunc vero insulas maris mediterranei prosequamur et que ab Elesponto usque Ga-
des constitute sunt. Ciprus insula a civitate Cipro que
in ipsa constituta est nomen accepit, ipsa est et Paphos Veneri
consecrata in Carpathio mari proxima austro, famosa quondam
divitiis et maxime eris, ibi enim prima huius metalli inventio
fuit et utilitas. Habet secundum Orosium ab oriente mari Siro
quod Issicum sinum vocant, ab occidente mari Pamphilico, a sep-
tentrione Aulone Sirie, a meridie Sirie et Fenicis pelago
cingitur, cuius spacium tenet in longo 127000 passuum.
Creta insula que prius ... regem Peloponensium ... a
... appellata est, ... Creta dicta
a Crete quodam ... medicina. Est autem insula Grecie inter ortum et
occasum longissimo tractu protracta a septentrione Grecie contigua ab
austro Egiptiaque undis perfusa, finitur autem ab oriente Car-
pathio mari, Libica mari a meridie ... et Adriaticum vocat
... in longo milia passuum ... 6 ... secundum Orosium quod
super duas ... nullam aliam ... insule adi-
... Cyclades ... Creta quondam centum urbibus
... secundum Isidorum ... et hec ... dicta est prima
remis et sagittis claruit, prima litteris ... Hec ve-
... ibi ... studium nunquam ab ydeis ...
... noxia nusquam gignit, serpens nulla ibi
nulla noctua, et si inveniuntur statim moriuntur. Larga est autem vi-
neis et arboribus, dictamnum herba in ea nascitur et alia
... que morsa diutina fama ... longos annos

venatores gignit et lapides qui ydei dactili dicuntur / Preter predictas
alias duas sequentes insulas ponit ysidorus / ubi abydos in-
sulam in europa super ellespontum positam et angusta et pe-
riculosa mari separatam / et abidos greca dicta / quia sit in fa-
ucibus ellesponti maris / in quo perses pontem navibus fecit et ad
terram transiit / Choos insula asiatica proxime at-
tingua provincie medorum nata est que ut varro testis
est arte lanificii prima in ornamentum feminarum claruit

Cyclades insule antiquitus Capitulum de cicladibus insulis
a grecis fuerunt sic dicte / quia licet spaciis longioribus a
delo projecte sint in orbem tamen circa delum site sunt / Nam orbem
greci ciclon dicunt quidam vero quia in orbem circiter scopu-
los qui in ea sunt seu ita eas dictas ciclades putant hec
ab ellesponto usque egeum et maleon mare constitute sunt / circum-
date autem mirteo pelago ab oriente finiuntur littoribus asie
ab occidente mari ingerio a septentrione mari egeo a meridie mari
carpathio Sunt autem numero omnes 53 extendentes a septentrione
in meridiem per milia 770 ab oriente in occasum per milia
200 stadiorum mensurabilis et prima ab oriente Rodos a septentrione
tenedos a meridie carpatos ab occasu citera / Reliquas in-
sulas sic breviter se comprehendit orosius / Sed ysidorus licet
non de omnibus tamen de aliquibus specialiter prosequitur / Delos
est insula in medio cicladum sita est et sic dicta fertur quia post
diluvium quod egygii temporibus legitur cum orbem multis mensibus
continua nox ab universis ante cunctas terras radiis solis il-
luminata est et ex hoc accepit nomen quia prima visibus manifesta
est et fuisset / Nam delon greci manifestum dicunt que etiam
ortigia ab ... vocatur in qua insula latona est enixa apolli-
nem et dyanam / Delos enim et civitas dicitur et insula
Rodos est cicladum prima ab oriente in qua rose capitellum
dicitur esse inventum cum ibi civitas conderetur / Ex quo et urbs
et insula rodos est appellata / in qua urbe solis colossus
fuit ereus 70 cubitorum in altitudine / fuerunt et alii centum
minores in eadem insula colossi minores / ferunt autem quod in insula
adeo magno sunt mole fuisse congesta ut haberetur in illa
terris ... ingens quod istis collossis vinceret / Tenedos insula
una ex cicladibus ad septentrionem sita aliquando sic profuge ...
teste gratia et aquo insule nomine est / Carpatos una
est ex cicladibus a meridie posita contra egyptum mare quod
carpatium mare appellatum est / vocata est a celeritate fructuum
maturitate / Est enim inter egyptum et rodum / quod autem ipsi
insula dicuntur carpasie naves magne et spaciose

Cithera a parte occidua sita est contra porphiris ante ea non fuit
sic autem vocata quod ibi venus sit orta cytharia que veneri ma-
ternum dedit / hec inter saxina et miconum per ciclades sequitur tho-
spitalis est et ullius finibus pariosa / dicitur autem clemente
itarp ibi naufragio perisse et inde imposito loco nomen
Paxon insula dicitur iuxta dicta quia diatapon quod fertilitate
vicinas vincat terras / est autem a delo 18000 passuum separata
quam olim impiter fecit adversus titanas fuisse perhibetur
Delos enim cicladum rotundissima insula et municipalia est pro
autem micona deinde paros dicta / hinc virgilius in nemum quod
paro / gignit enim marmor candidissimum quod parium vocant
dicunt / mittit et sardium lapidem marmoribus prestantiorem sed inter
gemmas vilissimum / Chion insula sita lingua appellat
quod ibi mastix gignitur. Siri enim masticem chion vocant
Samos insula in mari egeo ubi nata est iuno quod fuit
sibilla samia et pitagoras samius a quo philosophie nomen inventum
est ibi primum fictilia vasa reperta traduntur / hinc et vasa sa-
mia dicta sunt

Cxlv de Sicilia et insulis propinquis

Sicilia a sicano rege sicania cognominata est deinde a si-
culo ytali fratre sicilia prius autem trinacria dicta propter tria
atria i promontoria pelorum pachinum et lilibeum / primum
aspicit ad aquilonem cum messina civitas prima est / secundum sub
civitas siracusana respicit ad euronotum / tertium ubi lilibea
civitas sita est dirigitur in occasum / hec ab ytalia angusto freto
disiuncta africum mare prospectans terra frugifera auro
cavernis tamen et fistulis penetrabilis ventis et
sulphuris plena / hinc et ethne montis constat incendia
in cuius freto scilla est et caripdis quibus navigia absorbentur
aut colliduntur / fuit autem patria ciclopum et postea nutrix tiran-
norum frugum fertilis ac primo terre orbis commissa seminibus
et prefata / precipue urbium siracusanum est et sicule oratoris
et flumina magnorum quatuor carminis in ipsa insula primo in-
venta est comedia achates lapis ibi primum reperitur
flumine dedit pertinuit et mare eius coralium gignit et salis
liquor gelum ob igne igne solubiles est spidanter i agris
sicut sidonis crassidis et apud eorum in pachinum multa passuum
179 a pachino in lilibeum 111 et sicut isidorus dicit quidam
eius circuitus stadiorum 3000 Salustius autem dicit ytaliae quondam
fuisse siciliam sed in medio spatio esse impetu maris divi-
sum et per angustias scissum / Est ab oriente siculum adriatico
a meridie mari africo / quod est contra sub vectigalibus et Syrtes
maiores ab occidente et a dextra est mare tirrenum ab occidente

ad subsolanum fretum adriaticum quod dividit tharum ... nos
Sicilie ad brucios Italie. ¶ Trinacria autem grece est
quod latine triquadra dicitur quia in tres quadras divisa. ¶ Tapson
insula a Clipeo stadiis 10 a Sicilia remota iacet et palmer-
ia et ingressata est / vii insule tapsum que iacente. ¶ Eolie
insule Sicilie appellate ab Eolo quem poete finxerunt regem esse
ventorum. Sed ut Varro refert rector fuit istarum predictarum in-
sularum / et quia earum nebulis et fumo futuros predicabat flatus
ventorum ab imperitis visus est sua virtute propria retinere / Eedem
insule Vulcanie vocantur quia ipse sic ethna ardent. Sunt autem
novem quarum ... nomina ... prima Lipparis quondam Liparam
vocant quam ad ... ¶ Altera Therasia vocatur
quia sit collibus excellentissima / Tercia Strongile in qua
plus regnasse fertur ... Sicilie vero ... ortus consistunt
festa ... Scorpodes sonores qui ingenter ar-
gent ... volant volcanus seu bolcanie ...
Ex his quedam ab initio non fuerunt ... amari ...
adhuc permanent. C xliiii de Sardinia et Corsica

Sardinia insula est quam Sardus Herculis filius cum plurimis a Libia profectus
occupavit et a suo vocabulo nomen dedit / que in affrico ma-
ris ... vestigii humani ... in orientem ... lateribus prominet
fines paribus lateribus que in meridiem et septentrionem ...
in ea neque serpentes gignuntur neque lupi sed solifuga tantum al-
...gena ... Sed ... venenum ... ibi non na-
scitur ... herba ... scriptores et poetas ... apiastro
similis que ... mittunt / fontes ... calidos in
... medelam ... fluxibus ... dato
... / Ab meridie ... ad ... cara-
litanos ... seu ... insulam que ... septentrionem
... ulbigenses ... oriente et borea et ... mare quod
spectat ad portum urbis ... mare sardum ab
affrico ... Balearis ... posita a meridie ...
... / cuius insule in longitudinis spatium tenet miliaria
180 ... Orosium ... secundum Isidorum in longitudine miliaria
... in latitudine 80 ... Et ... diversitas ... [?] ...
... septentrionis ... diversitas ... miliarium
¶ Corsica insula ... in ... Italie Ligures dede-
runt ab eis vocata est nomine cuiusdam mulieris que Corsi di-
cta est / nam ... ipsa que ... littoria ... que pascebat
... videret ... sic ... Tharum
... ad insulam navigio ... / cum
... Ligures ... insule fertilitatem cognoscerent ibi ... sunt

caz grece nomine duas insulas appellaverunt / Et autem grece Sardine a Sardo Her-
culis filio dicta. Quam virgilius Tirrenicam vocat. Est autem insula pre-
montoriis angulosa / gignens letissima pabula / et lapidem quendam
Calcidicum vocat / Dividitur autem a Sardinia 20 milium freto. octa-
gustus sinu ad prospectum ytalie / unde est ab oriente Tirrenum mare ad
portum urbis / a meridie Sardiniam / ab occasu insulas Balleares / a
arctoo Ligusticum sinum. Est autem in longitudine milia passuum 160
et in latitudine milia 120 secundum Orosium Cxlvii de insulis marsilie
Stocades insule massiliensium 60 milium spatio agrestem terram
site sunt in fronte Narbonensis provincie quia ordinatim seruntur in mare
[illegible] dicte autem grece Stecades [illegible] ope [illegible] constructe sunt
Ebosus insula hispanie sic dicta quia a primis ne [illegible] sit qui Ebosus
nam ab ea 10 stadiis distat / cuius terra serpentes fugiunt. Contra
Colubraria que referta est anguibus. Balleares insule His-
panie due sunt a grecis dicte gimnasie maior et minor / Unde
eas vulgus maioricam et minoricam nuncupat / Maior Terraconem
Hispanie contra / minor Barsinonem contra. versus [illegible] se est
maiori subiacet insula Ebosus vel Ebosus / Deinde ad orientem Sar-
diniam ab aquilone mare gallicum / a meridie Affricam Mauritaniam
niam ab occasu ybericum pellagum spectant. In hiis insulis primo in-
venta est usus funde quibus lapides emittuntur. Unde et Balleares
sunt dicte. Ballin enim grece emittere dicitur latine / Unde balista quasi mis-
sa et fundibalum. Unde virgilius Ballearis verbera funde. Post ma-
ioricam a parte occidentali est insula [illegible] et alia parva apud Ca-
thaginem que dicitur formentera. Post quam prope totam Hispaniam et Granatam usque
ad insulam Gades. nulle alie insule dicuntur reperiri / Nec ultra Gades per
regna Hispanie Portugalie et Galicie inveniuntur insule parve
de quibus non est mencio facienda sive habenda Cxlviii de insulis minoribus magis famosis
Sed post insulas mediterraneas famosas que ab
antiquis auctoribus describuntur. Sunt in oceano circa partes Anglie
Ybernie et Scocie sunt alique insule circa partes [illegible] Sancte marie
in mari quod apud [illegible] orientale vocatur aque bone et [illegible]
[illegible] que regno Dacie sunt subiecte et ipsius regnorum Suecie
et Norwegie sunt quam plures insule subiecte dictis regnis quas
nominare vel persequi longum esset. In mari eciam mediterraneo Vene-
ciis in Romaniam eundo a parte aquilonari inveniuntur [illegible] que
vulgari nomine nuncupatur Schiavonia [illegible] inveniuntur
parve insule quasi innumere. Est enim mare [illegible] insulis ad distanciam
magnam extenditur [illegible] bonum portum [illegible] co-
piam reperiunt / procedendo vero ulterius versus oriens Marchania que
est post Romaniam a parte occidentali plures inveniuntur bone in-
sule [illegible] parve a meridionali vero plaga Achaye multe sunt
etiam [illegible] indicta aut plaga ab orientali parte [illegible]
[illegible] insularum eundo versus Constantinopolim apud [illegible]

adeuntes et asumistis tam nostri occidentes quam nostri orientis inveniunt plures
mare quas sunt circa XX quae convenerunt habitari deinde decem maioris sunt
preeminentie et dominatus et illud mare in aquali sua parte potest dici
ab pellago quod apud nos sonat secundum mare / in mari vero pontico
quod est contra constantinopoli nulla insula reperitur sed apud meridionali
accessibus insule autem dicte sunt due parve sunt insule / una tamen alia
altera quae ligolzi vulgari nomine appellatur / In egipto solum sunt
due parve insule iuxta mare prope allexandriam ad 18 miliaria
appellate libothei / In syria autem est insula de tortosa et in minoribus
autem insulis non est cipro / In affrica sunt aliquae parve insule spar-
sim quae dicuntur de columbis et pruggrechia quae non habitantur / sed insula
de lisserbi sub dominio sicilie sita est quae est minima fructuosa
Inter siciliam et affricam sunt due insule scilicet lamalta et elgolso quae
prima maiorum est fructuum / alatere vero nostri occidentis est insula
kapantalaria / alie etiam parve circa siciliam insule sunt quarum [illegible] cetera
continuo igne [illegible] principatum capue prope neapoli est insula
[illegible] nativos vidi multos sunt et alie due quae [illegible] capue
[illegible] vero partes hispanias est insula elba [illegible]
deportati sunt sardiniam et affricam sunt insule parve [illegible] galli
[illegible] deserte seu [illegible] / [illegible] habes apud [illegible]
sunt insule hispanie [illegible] est et [illegible] de insulis sufficiant

Capitulum CXLIX de aquarum varietate et primo de Occeano

Postquam de celo et de terra dictum est et corporibus / circa de aqua
dicere convenit scilicet de mari et eius varietate et stagnis et lacubus
ac fluminibus et ventis quia circa de aquis [illegible] / et in quibus maxime
sequar Isidorum libro 13 licet quorundam aliis auctoribus [illegible] voluit [illegible]
[illegible] / Et primo ergo de occeano [illegible] est quae [illegible] [illegible] [illegible] notant
quia in [illegible] ambiat orbem suo [illegible] / [illegible] erat [illegible]
[illegible] graus terram [illegible] aliquis [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] ventis aut [illegible] maria aut absorbet
[illegible] [illegible] diversa [illegible] suscipit Germanicus [illegible]
[illegible] [illegible] / [illegible] gaditanum fretum a gadibus dictum ubi primo
ab [illegible] maris magni in mediterranei [illegible] apud [illegible] et Er-
cules [illegible] gadibus [illegible] / [illegible] ibi posuit spectabiles ibi
[illegible] fines esse / [illegible] breviter [illegible] ysidorum [illegible]
[illegible] super terram ambigua [illegible] est [illegible] vulgarium
[illegible] fere [illegible] [illegible] [illegible] opinio
[illegible] maior est [illegible] aqua [illegible]
[illegible] nam nostri [illegible] [illegible]
[illegible] frigida sunt [illegible] elongatam [illegible] frigus autem [illegible]
[illegible] et [illegible] aqua [illegible]
[illegible] fines hispanie et [illegible] [illegible] esse

ultra medietatem equinoctialis circuli sub terra Aristoteles ultra ad finem Hispa-
nie. Et Aristoteles in fine secundi celi et mundi adhuc coniungit
eorum quod elephantes sunt tamen in illis duobus locis, scilicet circa montem
Athlantem, quem dicit elephantes ut Plinius dicit. Et sic India est
in Hispania ulteriori cum frequentia elephantum. Dicit Aristoteles quod
in illis locis elephantes esse non possunt nisi essent similis complexionis
nisi esset multa distancia non haberent complexionem similem. Ideo concludit
quod loca esse propinqua ad mare et intermedium esse parvum. Et mare non
cooperit tres quartas terre ut quidam putant, quod patet per quosdam dicentes terram habi-
tabilem esse cum mare parvum quod separat ab altera parte terre. Quarta pars ...
dictus equinoctialis circuli non est habitacio inter orientem et occiden-
tem medietatis rotunditatis terre et plus quam revolucio medietatis
celi. Quantum autem sit non est temporibus nostris mensuratum nec invenimus in
libris antiquorum certificatum, nec mirum quia plus medietatis quarte
qua sumus est nobis incognita, nec sunt civitates aliquas complexiones
Ser... loquamur de aliis duabus quartis, et quidem vias multas
non est alius possibilis agere nisi reges mathematicorum constituant
et ad hoc deveniunt aliqui homines qui ... non est quantum opus est
quibus patet quod quantitas omnium super terram et eius quantitudo super terram
valde incerta est. Capitulum quinquagesimum de mari mediterraneo

Mare magnum est quod ab occasu ex oceano fluit et in meridiem
vergit, deinde ad septentrionem tendit, quod ideo magnum appellatur
quia per comparationem cetera maria minora sunt. Ipsum
etiam mediterraneum dicitur quia per medium terram usque ad orientem per-
fundit Europam et Affricam Asiamque disterminans. Cuius pri-
mus sinus qui in Hispaniam perfundit Hibericum et Balearicum appel-
latur. Deinde Gallicus qui Narbonensem provinciam alluit, mox Ligusticus qui
prope Ianuam urbem est. Post hunc Tyrrhenus qui Italiam attingit, quem
Greci Ionium, Itali Inferum vocant. Inde Siculus qui a Sicilia usque ad
Cretam vadit. Deinde est Creticus qui in Pamphiliam et Egyptum pro-
tendit. Post hunc est Hellespontus qui in Illyricum torquetur anfractibus ma-
gnis inter Greciam et Illyricum in angustias quingentorum stadiorum stringitur
quo Xerxes ponte navibus facto in Greciam transivit. Ubi est Abydos,
inde diffusus rursus patentibus ... rursus stringitur et facit Propontidem,
que mox in 500 passus coartatur, sic quod Bosphorus Thracius quo
Darius copias transportavit. Inde Ponticus sinus amplissimus a
tergo Meotidis paludis, quod mare ex multitudine fluminum dul-
cius quam cetera, nebulosum ... breve ..., vel in Ponticum ubi ... quod
sit brevius. Et ideo propter ... timores Delphinos belluas ma-
iores non pati. ... vero Ponticus ... est ultra Constantinopo-
lim est insula. Istud mare tamen quod vulgariter dicitur mare
de Latana et ... aperit in latitudine 100, fundo sine al-
titudo ... usque ad 20 vel 27 pedes ascendit quod mare ...
dicunt esse paludes Meotides et quidem adeo ...

ut scripsit ipsum tamen concessit durare / meotis cum paludibus que ingenti
fama et magnitudine memorabilis que ut quidam ferunt patet per
longitudinem 300000 passuum. Circa quam incolunt meotidi populi a
quibus ipsa nomen sortita est. Hec autem stagnacio est ab aquilone veni-
ente una in iuxta theodosiam urbem ponto cadit
Sciendum tamen est quod licet terra licet una sit pro diversis locis variis appella-
tionibus ita et pro regionibus quas mare magnum mediterraneum preterfluit va-
rie / nam ibericum et asyaticum a provinciis dicitur. Ab insulis baleo-
aricum, sardum, creticum, ciprium, egeum, carpacium / nam inter
tenedum et chium saxum est porrectum in mari quam insulam quod vi-
dentibus procul capre simile creditur / quam greci egeam mare vocant et in-
de egeum mare dictum est. Sic et carpacium mare inter egyptum et rodum
ab insula carpato ibi posita. A gentibus autem dicitur mare gal-
licum, germanicum vel cermium, tyrrenum, adriaticum / nam adria que
civitas illirico mari proxima fuit que adriatico mari nomen dedit
opposita tamen eum conveniat ut superum et inferum / quia sic oriens
superior et occidens inferior et tamen tuscum et adriaticum a me-
moria vero regis dicitur mare ionium. Ionius quippe rex fuit
grecie. Hinc iones athenienses quo mare eum tirenum censuit
quoniam tussia aliud in tirrenum sive atheniensis nautas quos se in hoc
mari precipitavit. Et sciendum est ionium sinum esse in magno
a ionia usque ad siciliam et cuius partes sunt adriaticum atha-
yicum et epiroticum / a moribus eorum a colore et sinu et dicitur
assiriacum et appellatur a capitibus quos quondam ibi decesserunt
in mari de nomine helle elespontum dicitur mirtoum / nam mirtoum
mare dicitur a mirtilo lapsu quod illic precipitatus sit. Sicut vo-
lentes ut fabule ferunt alia vero pecus pennis solis calore
solutis illaret in quo cecidit nomen imposuit / fratribus quod ad helle
sorore sua insidias novercalas fugiens ascendit namque sig-
nietis vitam qua liberatus est. Itaque autem soror eius pressa nau-
fragium cecidit in mare a elesponto nomen habet ordine vero suc-
cedenti vocatur mare propontidis quod pontum premit. Deinde asinistium
vel angustus in rotatibus bosforum. Dicitur eupontum autem pellagus
asie dicitur gallicum europe affricum lybie pellagus autem
est latitudo maris sine littore et portu. C li de sinu maris et spe-
cialiter de mari rubro
Dicuntur sinus maiores recessus maris
ut in mari mediterraneo ionius, in oceano caspius, indicus,
persicus arabicus et qui est mare rubrum quod oceano ascribitur.
Rubrum autem mare vocatum est eo quod sit rubeis undis infectum
non tamen a natura quale sit talis quod omnia circumstant pellago rubea
est toto et nimium acutissime intus ... pies quo unda variatur
unde hoc etiam quod in eius littoribus gemme rubee inveniuntur / hoc
mare in duos sinus scinditur seu dividitur et ille qui ab
... est persicus appellatur quia circa illud persia ... Ex hoc in

dicat ab ethiopia disgregat / alii vero arabicum dicunt quia circa arabiam sit. Sed
tamen quia arabia late supra est omnibus regionibus ab utraque parte maris rubri
sicut plinius et alfraganus et philosophi antiqui / specialius tamen inter regiones solum
quae est circa alinguam maris rubri usque ad adcursum et sinum persicum versus
orientem et versus palestinam et phoeniceam versus leonem extrema parte quam
dam per septentrionalem et magis orientalem extenditur ad montem
libanum et comprehendit totam terram moab et terram filiorum amon et
regna seon et basan et aqua eius quieta. Et sic vult scriptura
in ysaya ubi sub onere arabie comprehendit cedar / sic et moyses sinai
in arabia esse sic dicit apostolus / ¶ Sed adhuc magis stricte quidam volunt
ut concludant pharan et cedar et medan et epha et sabba
ac ceteras / nam sic tempore ieronimi et dicunt accepta est arabia quod
dicit ipse libro locorum pharan in terra arabie esse et super ysaya dicit
median et epha cedar et nabatean regiones esse sub arabia
preterea saba terra et ceteras et tota regio sit distincta / sed
non arabia / et media dicitur per regnum in hebreorum quomodo et ut
ibi dicit et illa saba terra in qua vigilans solis est turrea, ergo sa
beis dicitur et de hac venerunt reges de oriente secundum eum non de
de saba quae est in ethiopia nam ea est in meridie / ¶ Item adverte
quod illud quod est apagrasso usque hic dicitur prius super in capitulo 18 de se
in ciginali quia illic loquitur de arabia dicens in super quod quae mare
rubrum est valde magnum quia in scriptura de ruseo ecclesie
navigantes mare rubrum multis difficultatibus et periculis ad ur
bem maximam pervenerunt / felix cursus si per menses sine dicte ur
bis ad portum teneat a quo se rapit aquae ostium / perrexerunt ux
que ad terram ad maris pervenerunt / quod propter maris rubri qui
que viis / nos requiritur navigatio usque ad indiam per annum et dimidium
et ieronimus dicit in illo loco quod classis salomonis per triennium de
india deportat commercia ut anno et dimidio navigaret usque
ibi et tanto tempore rediret / sed in tanta distantia rubri maris usque
adfines indie super terram est largior plus quam medietas terre ut pre
cessivus optat venire ad opinionem senece et aristotelis ac commentatoris
alterorum quae super terra tacta est de estimationem terre habitabilis secundum magni
tudinem eius sed ista solum esse veritatem ut de maris rubri ma
gnitudine aliud dicam quia constat quod plinius et ieronimus et alfraga
nus quod etiam terra circa maris magnitudinem tendit meridianam indie et
de terra per regiones eius meridianas et de terris prestantibus diversi
a navigatione currat ad mare et illo mari ad cursum re
indie est insula taprobana de qua super dictum est deinde et frequentis
et quia ipse arabie quae est versus sinum apte orientis ultra fluvios
filiorum ysmael super eius littus maris rubri est clementiam regio
et plinius et ieronimus ubi est clarum continuatur ultra pale
stinorum / nam in hac parte mos desertis sufficiat se angulus pale
stine ad mare rubrum et ieronimus et ut dicit plinius ubi sufficit
est stagnosus insula maris rubri quamvis tamen non veniunt opposita
eius littora morantes et hec dicta de mari rubro sufficiunt

Ostendit ad oceanum penetret ¶ Capitulum lij de estibus et fretis maris
secundum ad inferius mare non de estibus est maris ...

id est inductio vel estuaria dicuntur per que mare vicissim terram recedit quando
accedit / fretum autem appellatum est quod ibi mare semper fremat / nam fre
tum semper est angustum et quasi fervens mare ab undarum fervore no
minatum ut est Gaditanum vel Siculum nam fretum dicitur / varius autem quasi
fundum i. fervens et motum fervoris quasi ¶ Fretum autem Siculum quod
vocatum dicit Salustius hoc quod notat scribit dicens Italiam quondam olim
Siciliam fuisse et dum esset una tellus medium spacium sassis et ruptum
cavernis et maris impetu vaporum conatum quod terre abrupit quod nunc maxime patet
est autem passuum passibus tam in [illegible] spacio Siciliam ad Italiam [illegible]
fabulose infamie monstris omnium [illegible] Scilla et Caripdis [illegible]
vallatam [illegible] maris inimicus appellat cum monstrosam faciem fa
bule [illegible] quasi formam hominum capitibus sub [illegible] caninis [illegible]
lisi ibi fluctus elongatam [illegible] Caripdis autem dicta est quod a
gurgitibus occultis ibi naves absorbeat / est enim mare voracissimum
et ter in die erigit fluctus et ter [illegible] absorbet nam accipit a
quas et vomit / vomit ut rursus accipiat / ¶ Sirtes vero sunt
arenosa in mari loca que Salustius [illegible] vocari dicit quod omnia ad
se attrahunt et appropinquantia vadoso mari hereant / Gades autem ad mare
hispanum [illegible] sunt et [illegible] ad [illegible] vada autem sunt per que in mari [illegible]
[illegible] alia pedibus vadunt [illegible] [illegible] appellata [illegible]
[illegible] fretum Gaditanum [illegible] est et [illegible] terre
et maris et insularum eius gadibus commemoravimus / ¶ Gades sunt in
fine terre [illegible] ubi [illegible] erant [illegible]
ymagines seu [illegible] in [illegible] in [illegible] [illegible] quod [illegible]
erat [illegible] et erant [illegible] passagium Herculis [illegible]
gades seu columpne [illegible] Herculis [illegible] / et [illegible] sit [illegible]
[illegible] in [illegible] ibi quod hee ymagines erant [illegible] hispa
niam et quod eas vidit [illegible] sed postea destructe fuerunt [illegible]
quod [illegible] insulam illam invaserunt anno ab [illegible] magistri
[illegible] anno [illegible] incarnationis [illegible] / ¶ De columpnis autem
[illegible] scriptum Abila [illegible] in [illegible]
Herculis [illegible] talpe montis [illegible] in hispania [illegible] ambos
[illegible] fuisse [illegible] ab Hercule [illegible] et ab [illegible]
[illegible] tres mare [illegible] mediterraneum [illegible]
narracionem [illegible] ad [illegible] / et [illegible] de mari dicta sunt

Capitulum [illegible] de lacubus et stagnis et primo de mari mortuo [illegible]

Sequendo dicta maria [illegible] magnitudinem et [illegible] non sunt quod non
[illegible] [illegible] dicuntur maria magna sed magis dicuntur lacus et sta
gna / lacus autem et stagnum [illegible] quod ibi stat nec decurrat / et lacus [illegible]
quod [illegible] aqua [illegible] nec [illegible] fluctibus / nam [illegible]
[illegible] flumina [illegible] lacus autem stat [illegible]
nec [illegible] lacus / [illegible] et [illegible] quedam [illegible] lacus
[illegible] mare mortuum [illegible] quod [illegible] nec
pisces [illegible] aves et [illegible] statim resultant [illegible]
[illegible] turbinibus [illegible]

omnes stagnat neque navigacionibus paciens, quia omnia vita carencia in pro-
fundum merguntur, ut nec materias illas sustinet nisi que bitumine illinuntur.
Lucernam incensam ferunt natare, extinctam vero demergi. Hoc mare sal-
marum dicitur similiter asfalti id est bituminis, et est in Judea inter Jericho et
Zoaram que est Segor. Longitudo eius est usque ad Zoarum Arabie d(icitur)
stadiis 18, latitudo vero stadiis 170 usque ad vicina Sodomorum. Secundum
autem Josephum est 786 stadia id est 13 miliaria et stadia quinque in la-
titudine et sunt secundum Sarracenos diete 7 inde usque ad mare rubrum
10 diete ad quo putant estimare mare mortuum per ... maraam
de quibus in quadam legitur, finis autem apparens est usque in desertum Pharan.
Amon vero extenditur super mare mortuum ad tres dietas in fine ubi
extant ... et contingitur deserto Pharan. Sunt a latere deserti Synay
et mare rubrum et multa eadem regnis est. ¶ Gaure vero est ab
ortu Jordanis sub Libano usque ad desertum Pharan utrumque pro fluminis
sunt campi lati et ameni, sed circumdati altissimis montibus. Fluit
autem Jordanis usque ad mare et dicitur quedam aqua Jordanis
aquis fluminis maris non misceri, sed potius a terra absorberi. Sed Sara-
ceni dicunt verum et ingredi et exire et mare ipsum crescit et decre-
scit secundum habundanciam replecionis nivium et pluviarum et siccitatem.
De hoc autem mari et de quibusdam locis ibi sub ipso multa
multa scribuntur. Sicut plinius Solinus Jeronimus super Jeremiam et Ysidorus. Ex
eisdem libro ... historie subversionis urbium plura scribit. Et alii et
multa acceperunt ab eo qui reperiunt et sub eius forma comprehendunt. Et
nunc ... de ista parte seu regione Sodomorum quod aliquid pertinet vel cum
in existunt que ... scribentes ... ... ea que ipse de sua visione con-
tulibus narrat. Et urbes reperte sunt que umbra quod et species ipsa-
rum villa vero arde... terre ardentes et ... indicia celestis ignis reliquie
adhuc manet, aspiciens ubi ad speciem poma viridia formatos
racemos ut edentium ... spectantibus cupiditatem, ... statim
sunt et resolvuntur in cineres fumum que adhuc ardet. C(apitulum) ... de lacubus
et stagnis principalibus

Est tyberiadis lacus ab oppido
Tyberiade vocatum quod quia Herodes in honore Tyberii cesaris condidit.
Est autem in Judea sicut lacubus salubrior et sanitate ... que
... efficacior, continet autem stadia 10 que continent lacum Ge-
nezar amplissimum in longitudine 180 extendit stadiis in latitu-
dine 40 diffunditur crispatilibus aquis aura non venti sed de se ipso
aura sibi ... lacus Genezar quasi vela dicitur quia crispantes ex aura
... prodiffusiora spacia lacum frequentibus agitantur aureis spi-
rantibus ... et purior ... et ad potandum dulcis et ... abi-
lis et ... quos lacus distinguit ... et quantitate
nauli ... quia ... glosa super Mattheum dicat idem esse stagnum
Genesar et mare Tiberiadis, sed ... non est semper sed vulgari in
more dicitur ... et idem per vicinitatem locorum quia contigua
sunt ... ... ¶ Vorays lacus
... ... de quo flumine nascitur ... lacus
... ... maior maximus

Cuius lacus Campanie sunt / Lucrinus autem dicitur quod olim propter copiam piscium
lucra magna prestabat / Avernus autem lacus dicitur quod ibi aves super volare
non possunt / nam cum ea silvarum densitate se abiciebant ut exhalante
inde aque sulphuree odor commissis super volantes aves alibi suo
necaret eundem Augustus cesar intergentibus decisis silvis ex
pestilentibus amena reddidit loca ¶ De lacu et stagno
describit ysidorus nullus satis de mari caspio meorum legi ibi agni(?)
busdam asserit esse lacum aque dulcis totius orbis maius Caspium
autem dicunt mare legimus unum in mediterraneis nulli continuatum mari
aliud vero aboriano(?) pertexens scaticos et incultas hircanorum
descendens et hoc ut quidam arbitrantur negligentia cronographi(?)
scriptum fuit ¶ Ad modernum in scaticos paganorum regna dicunt
caspium mare inter hircanos caspiacos medos in medio compa
ratum nec ullum habere aditum vel introitum ¶ Ex maris hec dicunt
confluunt fluminibus sicut et in modum lacus redactum cuius littora caspii
incolunt et hircani quibus variis in locis nomen sortitur dicitur
nam iuxta loca caspium in alio vero loco hircanum denominatur ¶ Ve
teres autem dicunt et mare caspium oceanum mari fluminis an
gusto ore brevi intrare et ubi longo freti diu se tulit am
plissimum occupat locum secundum inter pertes(?) progrediens sinum dicid(?)
tibus esse unus qui in ultimis oppositum est hircanum mare vocari
dicitur cum autem ad dextram scitiam qui vero ad sinistram caspium
ipsum autem secundum asserunt et importunum mare et undique tegimi
nibus [illegible] oppositum dicitur esse magis incultas et peregrinandas
ampliores in pluribus sinibus effundi et circaquaque eas gentes
variis habitare Que autem istarum opinionum vera sit non est meum
diffinire cum ab antiquis sed [illegible] non auctorem et modernis de
visu testantibus negare non possumus ¶ Circa vero hoc mare in
montes caspios gentes gog et magog inclusas esse quod vero
lacum maximum et terris in ambitu portus et littora et naviga
verit igitur a partes insuper tempestates et [illegible] maris
reliqua propter quod et ab eius magnitudine mare dicitur ¶ [illegible]
quem armenie maioris lacum et [illegible] dignum descripsit ibi [illegible]
ysidorus et in eo autem impetuoso impetu tigris fluvius intrans
non aliter quam si terminum(?) ampla nulla parte miscetur [illegible]
situata aliud in parte opposita se ipsum ingerit sicut [illegible] et
ut aqua testatur dissimilitudo coloris lacus ipsa vice fluminum
adeo libere [illegible] ut nec ei desuper [illegible] quod quid par
[illegible] quod unum [illegible] lacum aliter ad plurima tigris ex
quibus [illegible] fluvium [illegible] et nec extra si [illegible] aque [illegible]
aliis locis dicit ysidorus iam super tactum et redire [illegible] non
vadi(?)

C lv De fluminibus et primo de Nilo

Q [illegible] fluminum [illegible] ex causis propria nomina accepere [illegible]

narrantur sunt in historiis celebres nominantur et de quibus supra in descriptione
terrarum in metro sepe dicta est. Oriens est autem quod sicut [illegible] generis
generatur fons est in paradiso ortus [illegible] irrigans et in quattuor flumina
divisus. ¶ Est autem paradisus secundum Ysidorum Johannem Damascenum
Bedam Strabonem et magistrum in historiis locus amenissimus in partibus ori-
entis longo terre et maris tractu a nostra habitabili segregatus
adeo altus ut usque ad lunarem globum attingit, ubi aque dilu-
vii non pervenerunt. non sic est intelligendum quod secundum veritatem attingat
circulum lune sed loquendo yperbolice est altitudo eius terre infe-
rioris incomparabilis estimatur quod attingat ad aerem turbulentum
ubi finis et terminus est exalacionum evaporacionum humidorum que fluxum
et refluxum lunari corpori appropriatur sic exponit Alexander. Ab illo
itaque monte altissimo cadentes aque maximum faciunt lacum
et in suo casu tantum faciunt strepitum quod omnes ibi incole nascuntur surdi
quia ex immoderato fragore auditus sensibilis corrumpitur sic Basilius
testatur. ¶ Ex isto autem lacu quasi ex uno fonte [illegible] flumina paradisi
Phison qui et Gangis, Gion qui et Nilus, Tigris quartus est Eufrates [illegible]
[illegible] licet eorum ortus variis in locis manifestari appareat.
Gion quoque flumen de paradiso exiens atque universam Ethiopiam cir-
cuiens vocatur est quod nomine quod in incrementis sue exundacionis terram Egipti
irrigat. Gi enim grece terram latine dicitur. Quod apud Egipcios Nilus
vocatur propter limum aliasque [illegible] quem trahit quod efficit fecunditatem.
Nam ante ea Melo dicebatur. Apparet autem in eo loco de quo
in meridie usque [illegible] Egipto ubi aquilonis flatibus repercussis
aquis velut fluctuantibus intumescit et inundacionem Egipti facit. Secun-
dus hic fluvius de paradiso scriptura testis est quod [illegible] de paradisi
fluminis generatur. Si ubi in nostra habitacione erumpat aditus diu-
tius estimatur. Plinius enim et [illegible] ipse [illegible]
iuxta montem Athlantem non procul a mari. Si verisimilis est sua
[illegible] in litore [illegible] rubri in Ethiopia oriri sic affirmat O-
rosius libro de ormesta [illegible] ad Augustinum cuius sentencia in li-
[illegible] concordat et ad hec faciat quod paradisus est in oriente [illegible]
[illegible] verisimilius est quod nilus erumpat in oriente medio [illegible]
¶ Est autem fluvius Affricanus qui Libiam Egiptum dividit
ad [illegible] quod flumen sic dicit Orosius [illegible] et [illegible]
affrice [illegible] licet [illegible] et [illegible] conformia [illegible]
[illegible] Dicta autem [illegible] affricanus [illegible] absolute iste
fluvius Affrice [illegible] distat [illegible] Orosius et [illegible]
[illegible] Asia [illegible] sic alibi [illegible] videmus [illegible]
et aliis licet [illegible] Ethiopia et Egipto tradit [illegible]
ab origine sua diu ad [illegible] Gi [illegible] autem Orosius [illegible]
[illegible] et [illegible] medium Ethiopie
[illegible] et nobilissima [illegible]
et [illegible] ad [illegible] [illegible]

et operit plurimis motibus inclusis inter occursantes scopulos catara-
ctas aperit ut non fluere videatur sed ruere ubi in unius fragore au-
ditum incolis tollit propter quod ad locum quietiorem se transtulerunt ut dicit
Seneca libro 8 naturalium. Et hic locus est prope Syenem [illegible] secundum
super [illegible] per ea vero Egyptum transvehitur et ipsius hostia di-
visim decurrit super [illegible] et tandem mare submittitur. Nili vero ortus
est secundum Plinium et ceteros [illegible] inundat certis temporibus et plana
Egypti irrigat et secundum eius aggressiones et altitudines fiat copia-
cia fertilitas vel negatur. Nam si fines eius excedat [illegible] eg-
rediens solum per 12 cubitos tunc Egyptus famem sentit, in 13 vero
esurit, 14 cubita hilaritatem afferunt, 15 securitatem, 16 delicias.
Si plus vero crescat effluat ad abyssum delicias excitat indigenis.
[illegible] crescit super [illegible] noctem ut dicit Seneca. Incipit autem cresce-
re [illegible] luna oriente nona quacunque post solstitium paulatim vero
ac modice sole cancrum transeunte habundantissime vero in leone
et residet in virgine et ipsis quibus crevit modis revocatur intra ripas
dum sol est in libra a [illegible] fluxus. Causas vero huius inundationis
et incrementi valde difficiles et mirabiles [illegible] in fervore
estatis tunc aque plus assumuntur quam aliis temporibus [illegible] quia nullus
fluvius sic inundat secundum Aristotelem in tractatu de [illegible]
[illegible] est [illegible] ... secundum Plinium et secundum aquas possi-
[illegible] tamen [illegible] quia maior est [illegible] fluvius mare ca-
spium sicut testantur qui apud Tartaros fuerunt. Fuerunt tamen circa
causas huius inundationis varie opiniones sicut Thaletis qui fuit unus
de 7 sapientibus famosis, Anaxagore vero et Aristotelis ac Senece,
Plinii et aliorum philosophorum quas et earum rationes plene disserere non est
presentis speculationis.

C lvi de fluminibus paradisi terrestris

Sicut teste scriptura 4 sunt flumina paradisi terrestris. Primum vocatur
Ganges. Vocatus est enim quem Phison scriptura nominat. Dictus Phi-
son i. caterva quia multis magnis fluminibus sibi admixtis impletur
et efficitur unus et ultimus plurimis hostiis. Nominatur igitur Ganges
autem vocatur a rege Gangaro Indie. Hic oriens de paradiso per-
git ad Indie regiones. Fertur autem in ea modo exaltari et sup-
terras currere quem secundum Plinium [illegible] ex fontibus incertis conceder-
e alii volunt aestivis motibus corrumpi [illegible] nimia latitudo per
8 milia passuum maxima per [illegible] altitudo vero ubi est mi-
nima [illegible] Gangarides autem ibi sunt
Indie [illegible] elephantum [illegible] ac perditum
[illegible] quia non sine magno elephanto
[illegible] ¶ Tigris fluvius Mesopotamie
de paradiso oriens et orientem [illegible] Assiriorum et post
[illegible] in mare rubrum influens [illegible]
[illegible] tigridis velocitatem currit. Eufrates [illegible]
Mesopotamie de paradiso oriens [illegible]

qui per mediam babiloniam influit. hic autem frugibus uel ubertate nomen
accepit. Nam hebraice eufrata fertilitas interpretatur. ipse vero
mesopotamiam in quibusdam locis ita irrigat sicut nilus alexandriam
Salustius autem auctor certissimus asserit tigrim et eufratem uno
fonte emanare in armenia qui per diuersa euntes longius dividuntur
spacio medio relicto multorum milium. terra tamen que ab ipsis ambitur
mesopotamia dicitur. Ergo ieronimus aliud addit aliter de paradisi flu-
minibus intelligens. Dicens enim est eos sic a paradiso exoriri et
intelligatur eos inde a terra absorptos post ea variis in locis sic erumpere
Hec autem terra que hiis duobus fluminibus ambitur mesopotamia
dicitur a meson quod est medium et potamus flumen. inter quos duos flu-
uios constituta Et prima et principalis regio sirie Et secundum plinium
et ieronimum eadem regio fuit mesopotamia et siria uel asiria
longitudo eius est inter 800 miliaria latitudo vero 300 secundum plinium
Insignes autem sunt niniue et babilon et tota terra caldeorum in ba-
bel terris et seleucia et aliarum ciuitas que distat per duas dietas
ab eufrate aqua usque baldac versus meridiem sita est circa 26
dietas que est ciuitas regia in qua caliphus dominus saracenice secte
et sue dignitatis consistit   C lvii de aliis fluminibus Azie

Indus flumen est indie qui rubro mari accipitur. hic plu-
ribus et maximis fluminibus susceptis quasdam facit insulas et
inde in duobus diuisus alueis inter se longe distantibus ab ori-
ente accipitur qui indiam sic et prouincia indie a flumine nuncupatur
Idaspes flumen orientis est cui idaspis rex medorum antiquissimus
nomen dedit. de quo lucanus vastis indus aquis mi-
xtum iam sentit idaspem. hic eciam sic flumen persarum dicitur tamen ad
orientem decurrit. hic arenas aureas et gemmas latet et crebras facit
insulas. post ea et susceptis fluminibus miscetur indo. Arra-
rim flumen orientis est circuiens parciam et assiriam de quo vir-
gilius ait arrarim parthus bibet. Bactra orientis flumen
a rege bactro nota fecit a quo et bactria urbs eorum
Coaspem persarum flumen eorum lingwa sic nota que mira aque
dulcedine est adeo ut persarum reges quam diu inter ripas suas
profluit sibi eam propria vendicarent. hic et media intrigrum et
fert apud parsas Ergo ampne quem tigerim statie flum-
ine nari constituit. Araxis amnis armenie qui ab uno
monte cum eufrate diuisa specie oritur dictus quia rapacitate cunctum
ita prosternit. quem cum alexander eum transgredi voluisset ponte
fabricato tanta vi et undarum ut pontem diruerit. hic fluuius
in valles ab eufratis . . . caput tollit ac deinde caspium fer-
tur . . . Granicus flumen sirie iuxta antiochie . . .
decurrit que autem . . . dicens non longe ab urbe . . .

quem de origine sui tractu oriente veteres latini appellaverunt
Cidnum fluentis qui ipso impetu frigidioribus et zaphiris assidue
ibi spirantibus temporibus estivis diebus momentis refrigerat. Post ea
Jordanis de quo infra dicetur. ¶ Enipeus Thessalie montibus
fusus ad pluribus aliis in eum [illegible] se precipitat mare [illegible] et
immergitur. Agnus amnis Italie qui a Tauro monte progrediens
[illegible] aque [illegible] suam multitudinem et quantitatem [illegible]
ri vocatur [illegible] hunc fluvius altus [illegible] nomine quia antiquo et
estate quam nimis solis [illegible] tumescit, reliquis autem temporibus tenuis
est et quietus. ¶ Pactolus fluvius est Asie. Pactolus eciam fluvius est
Lidie qui aureas arenas trahit. De quo Virgilius: Pactolus
irrigat auro. Idem aliter [illegible] eum vocant Crisorrous
fluvius Asie [illegible] quondam Lidie [illegible] in Frigia natus qui
[illegible] fecit capas sibi aureis arenis plenus aquis [illegible]
[illegible] potare. ¶ Meander amnis Asie flexuosus qui
recurrentibus [illegible] inter Asiam et Romam precipitatur in sinum qui
Milesiam dividit et [illegible] sit dictus quia [illegible] vertitur
undique [illegible] ludit meander in undis. Est autem quidam fa
mosus fluvius a quo [illegible] Chaldea [illegible] principalium
arbitror. De quo [illegible] non [illegible] sit alibi [illegible]
[illegible] Orisenos fluvius est [illegible] nomine [illegible]
iacentibus [illegible] turbens. Et ad [illegible] fluvium
turbidi fluunt [illegible] clara [illegible] potabilis [illegible] po
tula [illegible] pisces optimi saporis [illegible] nulla [illegible]
[illegible] plurimum effluit [illegible] fonte [illegible]
[illegible] stringitur alveo et tanto est navigiis aptus spa
cio et [illegible] opidum transit. ¶ Jtanus autem
fluvius est [illegible] palude [illegible] quam [illegible] mater [illegible]
fluviorum vocatur, quia [illegible] qualis nascitur effluit tamen illa
[illegible] fons [illegible] eam [illegible] reddit amarum ut mi
rabile videatur. Hic ab Alexandro [illegible] a quo [illegible]
[illegible] testantur. Ibi [illegible] Paulus [illegible] ma
iora per pedes et alas [illegible] vita una [illegible] die [illegible]

Jordanis — C. lviii de flumine Jordan specialiter

Jordanis Judee fluvius a duobus fontibus nominatur quorum unus vocatur Jor
alter Dan [illegible] qui [illegible] distantibus in unum alveum confluentes
[illegible] Jordanis [illegible] appellatur. Nascitur autem sub Liba
no monte et dividit Judeam et Arabiam qui [illegible]
[illegible] Jericho in mare mortuum influit [illegible] De
cuius autem ortu et nomine manifesto Jordanis [illegible] in
libro [illegible] ibi non sit [illegible]
[illegible] fonte qui [illegible] parte Jordanis
[illegible] regione distans ab urbe Cesarea [illegible] milia

centibus stadiis aquo fonte labitur aqua subterraneis meatibus
et vi cesarea non latanter per terre meatum sed visibiliter apte flumen
petras se confundens, capiens se motomon lacum paludesque cum
intersecat, inde quod cursus suos dirigens 120 stadiis progredi-
tur ad urbem cui Iulias nomen est et prima lacum qui genezar dicitur
in medio transit fluendo. Ambulat deinde [illegible] plurima evagatus de-
sita asfaltico se inserit lacum in mari mortuo atque in eum conditur
sta quod duos [illegible] victor [illegible] Circa vero hunc flu-
vium inde sunt civitates opida et loca nominata ibi Iericho ibi
civitas sacerdotis [illegible] ortum [illegible] que vocatur Anatotis
tribus miliaribus a ierosolimis. Ibi Samaria civitas metropolis
famosa in regno que nunc sebaste dicitur. Ibi quoque mons Carmelus
[illegible] consitus et arbustis ac vineis. Item post hec campus magnus
Esdrelon et campus Mageddo deinde ad litus istius campi
[illegible] versus orientem ab ea 1 leucis distans est Nazareth. De-
inde ultra per duas leucas ad orientem est mons Thabor. Porro
ad orientem Tiberias civitas iuxta mare Tiberiadis quod lacus
dicitur Genezareth quod antiquitus erat nomen illius civitatis. Deinde
versus septentrionem [illegible] ubi Christus quinque modicis panibus
et pisciculis multos pavit. Est Bethsayda civitas [illegible] a
[illegible]. Deinde Capharnaum et post Iulias opidum. Deinde Cesarea
Philippi ad radices montis Libani [illegible] ab Athon in oriente versus
septentrionem. Magis quoque Nazareth est Chana Galilee distans ab
Acon per 7 leucas et inter Chana et Nazareth sunt due le-
uce. Deinde ab Acon in oriente septentrionale per nonam leuc-
am est Zaphet civitas Thobie ultra Chana per 7 leucas. Post
leucam cum dimidia civitas Corozaym inter quam et Tyberia-
dem sunt leuce inter due et in illis locis Christus multum [illegible]
Montibus vero Libani procedit a Cesarea [illegible] regione [illegible] et
damas et [illegible] et Tripolis per 1070 stadia sic dicit Plinius
et cum terram descendit aqua de Libano subtus terram [illegible]
terram ad unam leucam et ibi erumpit puteum altissimum qui in
canticis dicitur puteus aquarum viventium. Est cum Tripolim fons or-
torum iuxta colles Libani distans a Tripoli per tres leucas.
Sydon autem distat a collibus Libani per 3 et a monte magno
per 7 leucas. De fluminibus Europe et Asie

Sed antequam de fluminibus Asie iam dictis [illegible] Tanai
dicto flumine [illegible] cum tamen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] veniens dirimit Europam ab Asia inter
medias duas partes medius currens atque in ponto fluens. Hic
meotides paludes [illegible] ab eo [illegible] ut [illegible] mac
[illegible]. Item Iustinus Achaye [illegible] irrigabat [illegible]
[illegible] Asie [illegible] [illegible]
[illegible] ibi etiam [illegible] flumen ab [illegible]

Padus ytalie fluvius [illegible] apud [illegible] fontibus oritur
ex quibus unus non est padus qui diffusus in modum stagni amne
in signum dicitur agno et padus nuncupatur/ Hic grece Eridanus est
dictus ab Eridano solis filio quem fabule dicunt qui fulminis
ictu percussus in eo [illegible] deiectus est extinctus Augetur autem exortu
canis liquescentibus nivibus et cum accessione xxx fluminum [illegible]
na in adriaticum mare defertur/ ¶ Tyberis ytalie fluvius a tybe-
rio rege albanorum dicitur appellatus qui in isto flumine cecidit
et de nomine suo nomen dedit Nam antea albula antiquitus non
[illegible] nivibus albus fuit ipse autem est tybris qui et
tiberis dicitur in cotidiano sermone/ ¶ Tyberis in ytalia nascitur ex
monte appennino cadit in tyrrenum mare iuxta mare
Danubius Germanie fluvius vocari fertur amnium copia quibus
augetur magis iste est qui in europe plus ceteris [illegible]
idem et yster quod dum per innumeras vadit gentes mutat nomen
et maiores sibi ambiendo colligit vires [illegible] a germanie iugis
et occidentalibus partibus barbarorum [illegible] oriente [illegible] flu-
mos [illegible] rapit [illegible] ostiis in ponto fluit/ ¶ Rodanus gal-
lie fluvius ab oppido rodo [illegible] quod [illegible] voca-
verunt qui rapido concitus cursu tirrenum equor [illegible] fre-
tus non modicum navigantibus facit periculum dum inter se maris
fluctus et amnis fluenta decertant/ Hic in alpibus non longe
a fontibus danubii atque reni et contrario cursu descendens
[illegible] locum affertur et quibusdam reliquis fluminibus susceptis
in tirrenum mare impetuosissime diffunditur/ ¶ Renus [illegible]
societate fertur esse vocatus [illegible] provincia oritur
Est autem germanie fluvius inter tres Europe maiores fluvios
computatus qui a iugo alpium usque ad occeanum profunda [illegible]
[illegible] dicitur [illegible] adversus feras gentes [illegible]
Iberus amnis qui [illegible] totius hispanie nomen dedit nam
iberia dicta est/ ¶ Mineus fluvius gallicie nomen a colore pi-
gmenti suscepit quod ibi plurimum invenitur/ ¶ Durius fluvius
hispanie ulterioris [illegible] est [illegible]/ ¶ Tagus
fluvius a cartagine hispanie nuncupatur [illegible] fl-
uvius [illegible] arenis copiosus et [illegible] ceteris fluminibus hi-
spanie [illegible] ut dicit ysidorus [illegible]
[illegible] hispalia [illegible] olim [illegible] affrice
¶ Betis fluvius est qui betice provincie nomen dedit [illegible]
[illegible] Betis [illegible] corona [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ista sufficiant

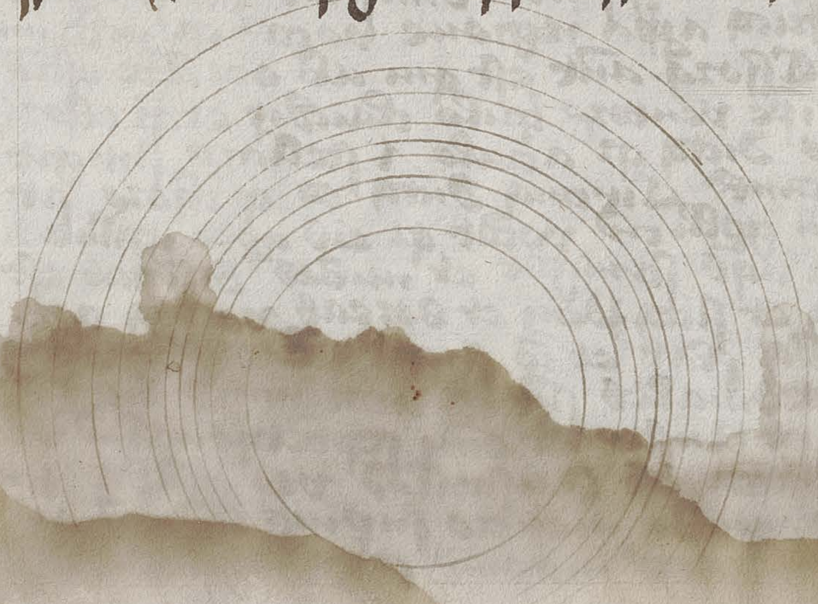
C xix de ventis et eorum di-
stinctione

Hyemps ex aquis dictus est hinc et ventus qui ex aquis gignitur
dictus est. Ex maxime quando fluctus quando aquis et puppes in
mari dequitur ventorum cognitio utilis est nam cum vehementes
ultra et rem militari difficile naufragium quando ventorum non
diligens inspexerit. Ventus autem est aer commotus et agitatus
ut ipse loquendo est exalato aerem movens et per immensis pluvias
celi nova diversa sortitur. Dictus autem ventus quia sit violans ve-
hemens et violentus. ¶ Sunt autem 4 venti principales quorum
primus ab oriente subsolanus a meridie Auster ab occidente
Favonius a septentrione cuius nominis ventus aspirat. Quorum autem ge-
minos habent collaterales ventos. Subsolanus a latere dextro
vulturnum habet a sinistro Eurum. Auster vero a dextris Euro-
austrum a sinistris austro affricum. Favonius a parte dextra af-
fricum a leva chorum. Septentrionalis a dextris circium a sinistris
habet aquilonem. Hos 12 ventos Aristoteles libro methaurorum
grecis vocat nominibus. Vescentius autem grecis et latinis nominat
vocabulis. Sed Ysidorus prius nominat latinorum et eorum ve-
ras ac proprias rationes perquirit. Subsolanus enim vocatus est eo
quod sub ortu solis nascatur. Eurus vero quia ab eo flat id est
ab oriente est eum coniunctus subsolano. Vulturnus qui altero-
nat. Agno lucretius altitonans vulturnus et auster plu-
mine pollens. Auster ab hauriendo aquas vocatus est unde et crassus
aerem facit et nebulas. Hic grece nothus appellatur quia mixtus
corrumpat aerem nam pestilencia que ex corrupto aere na-
scitur Auster flans in reliquas regiones transmittit. Sed
sicut auster pestilenciam gignit sic aquilo repellit. Euro
auster dictus est quia ex una parte habet eurum ex alia austrum.
Austro affricus quia sit medius huic et inde austro et africo
ipse est libonothus quia sit ex libo hinc et inde notho. Fa-
vonius dicitur quod foveat que nascuntur qui greco nomine zaphirus
dicitur quia flores et gramina eius flatu vivificentur. Austro autem
flores solvuntur. Affricus a propria regione vocatur quia inde in-
itium flandi sumit. Chorus autem est qui ab occidente estivo
flat et vocatus quia ipse ventorum circulum claudit et quasi chorum
faciat. Septentrio dictus quia a circulo 7 stellarum surgit
et septentriones vocantur. Circius dictus eo quod choro sit
iunctus hunc hyspani galliacum vocant quia eis a parte gallie
flat. Aquilo dictus quia aquas stringat et nubes dissipat. Est
enim gelidus ventus et siccus. Hic et boreas vocatus qui
ab yperboreis montibus flat et ideo frigidus est. ¶ Ex omnibus
his ventis duo cardinales sunt quia a cardinibus mundi
reddunt scilicet septentrio et Auster et omnium septentrionalium ven-
torum natura frigida et sicca est. Australium vero calida et hu-
mida. [illegible] vero de quibus mencio superius facta est quia
certo anni tempore flatus aque maxime. Hec autem eius [illegible]

aborea in egiptum fluunt quibus auster contrarius est Sunt autem
et alia nomina ventorum Aura enim lenis motus aeris dicta
quasi aerea agitatio enim aer eam facit auram Altanus autem
in pelago est per diminucionem ab alto in mari sic vocatus
Turbo vero est volubilitas ventorum dicta a terra quando ventus terram
in circuitu mittit Sic autem quando sit ex concursu ventorum maxime
contrariorum et tunc sunt tempestates yemali tempore et autumpnali
magis fiunt quam nec plena est estas nec plena yemps
quia ex contrariorum aerum contrariorum efficiuntur tempestates sicut
earum dicit Seneca Super dicti venti sepe singuli inter duo
In magnis autem tempestatibus tres flare solent seu conveniunt
Unde eorum impetu maria fremunt sicut docet quibus mensibus
tutius sit navigandum tempestatum signa sunt servanda
Sed eorum consideracione relinquere et in hoc finem facere operis huius
brevitas apposita promissa compellit

Hec ergo de ymaginaria mundi descripcione machine universe
dicta sufficiant Que non solum ex mira situs partium ma-
gnitudine sed etiam ex multiplici eorum varietate variaque pulcritu-
dine mirabilibus actorem rectorem eius suum mirabiliorem esse
declarant Quoniam sicut iuxta dictum apostoli invisibilia dei per visi-
bilia mundi que ab ipso sunt facta intellecta conspiciuntur
Et ad ex mira cognicione creaturarum in creatoris ad imaginem ipsius
contemplacionem ducunt Cui sit honor et gloria in secula seculorum amen
Explicit ymago mundi a domino petro de Alliaco Episcopo Cameracensi ex plu-
ribus auctoribus recollecta Anno domini 1410 12a Augusti

Assignantur sequentes ad declaracionem et intelligenciam ymaginis mundi
pertinentes que hic in plano scripte sunt melius tamen describerentur in
spera (?) [illegible] figuras proprie sphericas seu rotundas ymaginarias

Mare mediterraneum exit ab occeano per strictum meatum contra His-
spaniam iuxta gades Herculis. Mare vero rubeum exit ab
occeano contra medium orientis et meridiei, a cuius littore vix
in anno semel Indie occeanum navigacione attingitur. Cum igitur occeani
inter orientales et occidentales gades Herculis angustior latitu-
do quod vulgus putare credat esse videtur. Circa figuram terre
considerandum est. Terra secundum astrologos habitabilis quam in
habitamus dividitur ut signatum est in septem climata que in eis
est magis habitacio nota magistris convenientibus, tamen auctoritate et ex-
periencia multiplici probatum est terra non solum septem climata
habitatur. Sed multo plus quam quarta pars quam nos continet naciones
et ante et post climata multe sunt habitabiles naciones regiones
quarum quedam hic signate sunt et quedam non quia nec omnes a
doctoribus sunt descripte. Loca vero aliquibus dividencia clima-
ta et quedam alie famose civitates hic in suis climatibus
designantur. Alia autem non secundum passum certitudinem sed secundum opinionem
quam estimata et scripta sunt. De locis vero extra climata
habitabilibus sciendum quod post climata versus septentrionem habi-
de habitabilis est usque 66 gradus ab equinoctiali et secundum Plinium multo
plus. Nam ostendit quod usque ad illum locum habitatur ubi extremi
cardines mundi sunt et ubi est dies per 6 menses et nox per totidem,
et ibi est gens beatissima que non moritur nisi sacietate vite,
ad quam cum venerit precipitat se alto saxo in mari et vocantur
Yperborei de Europa et Arimphei de Asia. Ante climata
etiam versus meridiem habitacio est magna. Nam secundum Albate-
gni usque ad equinoctialem habitatur, et secundum astronomos Arim
civitas est sub equinoctiali equaliter distans ab oriente et occidente,
septentrione et meridie. Et secundum Haly ultra equinoctialem
per 3 gradus civitates due sunt. Sed quod plus est invenitur secundum
Plinium habitacio sub tropico Capricorni vel ultra, nam insula Pa-
talis Indie est quidam portus celeberrimus ubi solares umbre
in meridie cadunt, ideo habitatores eius sunt versus polum aquilo-
nem, et idem refert de insula Taprobane. Et etiam Ptolomeus
dicit quod una gens ut sit duo genera Ethiopum sub duobus tro-
picis. Versus autem orientem habitacio protenditur longe. Nam
secundum cosmographos oportet concludere quod a fine occidentis usque
ad finem Indie est multo plus quam medietas [illegible]
Plinium India est tercia pars habitabilis cum latitudine orientale
aquilonis [illegible] usque ad finem Affrice protenditur. Et ideo
asserunt inter orientales et occidentales gades Herculis an-
gustiorem latitudinem occeani esse quam vulgus putare credat.
Ad hec auctores [illegible] inducunt [illegible] Julone [illegible]

Septentrionem et meridiem male habitabilibus propter frigus aut
caloris excessum adhuc habitare credimus quedam monstra sine
homines sive ventorum de quibus plura refert Isidorus Et ptolomeus
dicit quod ibi sunt homines silvestres comedentes humanos et facies
habentes terribiles et horribiles et causam assignat talem propter dis-
temperantiam illarum regionum Et allegat hermetem quod ibi ha-
bitant mali spiritus et bestie maligne nocentes hominibus Et
Augustinus testatur quod ibi sunt gentes tam monstruose figure
quod vix possit discerni si sint homines vel bestie Sed quod
plus quam quarta pars terre ymmo medietas eius opposita
secundum viam naturalis philosophie videtur esse habitabilis sicut
ista Et quod non sit cooperta aquis sicut vulgus estimat
Nam illa pars sub pedibus nostris quantum ad remotionem solis et
polorum et consimilis dispositionis sicut ista Et similiter quarta vl-
tra equinoctialem consimilis huic quarte Et ideo proportionabiliter
debet esse oceano mari discooperta et consimiliter habitabilis
licet quantum in eius habitatoribus non invenitur ab auctoribus certificatum

Orbem terrarum maiores nostri tripertite diviserunt Asiam ab
ortu solis inter utrumque occeanum versus orientem usque
ad mediterraneum mare medietatem terre habitabilis obtinentem
deinde eius Europam et Affricam concordientes Europa
vero inter mare mediterraneum et occeanum borealem sub
occasu Gaditanis insulis terminat Affricam autem inter medi-
terraneum mare et occeanum australem sub occasu athlante
monte concludunt Asie partes generales dominie iij maiore
scilicet Judia parthia Mesopotamia Syria pentapolis Mayor
Egiptus Seres Bactria Scythia superior Hircania Al-
bania Armenia utraque Iberia Capadocia Asya minor
harum speciales sub divisiones sunt Judie pars orientalis Ethio-
pia partie huius scilicet Regia Arathusa Assiria Media par-
sida vel parsia Mesopotamie partes Babilonia Caldea A-
rabia Cuius partes due sunt Nabatea et Sabea Sirie tres
scilicet Comagena Fenicia Palestina Sed Fenicie subiacent sunt
partes tira et sidonia, sed Palestine subiacent quatuor sunt
partes Judea Samaria Galilea Philistina Asie vero mi-
nores partes sunt novem Bithinia vel migdonia Galatia
Frigia Caria Lidia vel meonia Pamphilia Isauria
Cilicia Licia Europe partes quatuor sunt Sithia in-
ferior Germania Messia Tracia [illegible] Panonia Histria

Italia Gallia Hyspania harum subdivisiones sunt Sythie
tres scilicet Alania Dacia Gothia Germanie due alama-
nia et theutonia Tracie due Noritha et Retthia Grecie
Dalmatica Epirus Illirica vel Dardania Atica cuius due
partes sunt scilicet Boecia peloponensis deinde Tessalia cuius
due partes pyeria et archadia Deinde macedonia Achaia
lacedonia / Cretice tres maritima et Mostana / in medio vero e
corinthia Italie quatuor Etruscam Ethruria Apulia et Cam-
pania Gallie tres Belgica Rethia Aquitania / Hyspanie
autem partes sunt Castella Aragonia Navarra Gallicia Por-
tugalia Almaria Granata Tota vero Europa quatuor habet
regna principalia scilicet Grecorum Italicorum Gallicorum seu Francorum
et Hybernorum in Hyspanorum qui plura habent parcialia regna
Affrice regiones sunt septem scilicet libia minor pentapolis vel
Zengis Karthago Numidia getulia Mauritania Ethi-
opia occidentalis / libie minor tres sunt partes Syrenensis pen-
tapolis minor et tripolis Mauritanie due sunt partes scilicet
Sitifensis et tingitanensis Affrice vero regiones ab ori-
ente in occidentem porriguntur sic Ethiopes nadabores anada-
bor loco nominantur Deinde Gama Garamantes qui Aga-
rama opida dicuntur Deinde libia Cirenensis a Cirene
civitate dicta / postea tripolitana sic dicta a tribus civitatibus
suis Deinde Sitifensis a Sitith primo vel a Sitith filia Cham
filii Noe Porro zengis que Carthaginem postquam sequitur
getulia Deinde numidia ab incolis passim vagantibus
sic vocata / postea tingitana a tingi metropoli dicta / Et
inde Mauritania a mauron quod est nigrum Sirtes autem
a mari mediterraneo procedentes usque ad occeanum athlanticum
in obliquum ductum porrecte dividunt zengim numidiam et Ma-
ritaniam a desertis Affrice que ultra sunt

Explicit Epilogus super mappa mundi

Sequitur tractatus de concordia theologie et astronomie qui Vigintiloquium potest

dici quia viginti verba utilia continet ut patet in divisione
sequenti et prologus tractatus quia secundum plurimos omne verum
cum vero consonat / Nunc est vera astronomie sancte theologie
concordare / Veram astronomie scientiam quidam falsi nomine
astrologi per varios errores ei ad multos diffamaverunt
et eam in principio nascentis ecclesie sacris theologis suspe-
ctam et quodammodo odiosam reddiderunt / [illegible] falsi errores

Non solum a veris theologis sed etiam a veris astronomis
c 3 fuerint reprobati. ¶ Recitatis erroribus prenotatis aliisque
collateralibus et connexis post quam tenet ecclesia et fides
catholica firmiter fundata est utile videtur theologis a-
strologiam studiosius indagare et inter varias utilitates
una esset theologicis propheciis quibus astronomica media
possunt convenienter aptari ad qua expedit exempla particulariter
c 2 annotari. ¶ De annis ab origine mundi nobis volen-
tibus pertractare distinctionem et varia anni acceptione ex-
c 4 pedit premittere. ¶ Premissa anni varietate variam quam distinc-
tionem oportet ad uniformem et completam anni solaris quantitatem
reducere et inter theologicam veritatem et astronomiam concordare
Ex premissa anni varietate variaque acceptione non procedit a-
pparens dissonantia seu contrarietas in hebreorum et septuaginta
interpretum sententiis seu cyprianorum historiographorum cronicis
super computacione annorum a mundi origine. ¶ Ad explicandum
c 6 dissonantiam opinionum variarum in computatione annorum a mundi
origine distinctionem etatum mundi convenit prenotare
Dissonantiam opinionum de annis mundi inter se ad concordiam expedit
c 7 reducere. ¶ De annis mundi utile est computationem hebraicam
annotare. Ad annorum mundi computationem expedit astronomicam
c 8 considerationem adaptare. ¶ Ad annorum mundi computationem volen-
tibus magnarum coniunctionum adaptare oportet est quantitatem
c 9 earum primo cognoscere. ¶ Magnarum coniunctionum saturni et
c 10 iovis est breviter explicare. ¶ Magnarum coniunctionum que
fuerunt a diluvii tempore nunc possumus a posteriori veraciter
c 11 calculare. ¶ Predictam coniunctionum maiorum calculacionem
a posteriori non possumus annos ab origine mundi concordiam
veritate inter sic opinionum dissonantiam concordare
certitudo videtur difficile magnarum coniunctionum calculacionem a pri-
ori ad annos mundi certitudinaliter applicare. ¶ Occasione
difficultatis premisse utile videtur de ratione singularum et com-
munem dispositionem opinionum theologorum et astronomorum dissonantium
Perscripta omnium tam theologorum quam astronomorum opinionum [illegible]
[illegible] est in sequenti [illegible] sole [illegible] sub ariete [illegible]
consequenter [illegible] aliorum planetarum dispositionem que vocatur
figura seu facies celi possumus describere. ¶ Supposita pre-
missa figura celi per eam a priori possumus coniunctionum magnarum
consequentiam et a posteriori per tabulas astronomicas et aliarum [illegible]
[illegible] invenire. [illegible] et aliarum [illegible] calculacionem
[illegible] annorum mundi secundum opiniones variarum
dissonantia [illegible] maliter [illegible]
prologue

De concordia theologie et astronomie aliquid scribere in unum parvo tractatu promisisse memini licet multe occasiones impedi-verint in quibus primo se non prorsus extendebat. Dicebat esse sacre maioris dignitatis notatos et theologos appellatos astronomos quam theologiam naturalem vocat tamen non plenius amplecti. In quo labor utilis videtur si superior theologia prefuturum in quibusdam profuerit et naturalis et inferioribus doctrina competenti testimonio validaret. Astronomie indigenis accedentibus addita animad perfectiorem magnarum coniunctionum stationes applicare temporibus applicando et inde se asserebat ad minus nos fideles christicolarum et septuaginta interpretum sententiis apparent dissonantibus tot in lege nova contrarietates indeterminatas reliquisse. Ubi inter alia contraria quod ab Adam usque ad Christum annorum millenaria historiographi varie descripserunt ut pater metodius quem de magnitudine inter aliquam contulerat aliqui 7228 posuisse videntur. Euzebius cesariensis 6000 minus. Beda vero minus in mori 7199 que diversis utique in eorum computis coniunctiones magnarum contra quandam in assignandis septem signis veridice supposuisset. Horum igitur consideratione ductus aliqua verba brevia explicabo r 1

Confitebuntur celi mirabilia tua domine

Quia secundum philosophum omne verum omni vero consonat necesse est veracem astronomie scientiam sacre theologie concordare quippe cum etiam eidem tamquam domine ancilla debeat preceptis suis prosubservire. Cuius ratio est quia teste apostolo invisibilia dei a creatura mundi per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur sempiterna eius quoque virtus et divinitas. Sed inter omnes creaturas visibiles celestia corpora de quibus astronomia considerat sua magnitudine ac multiplici eorum motuum et influentiarum mira varietate preclara quoque virtute in dei cognitionem et ad admirationem maxime nos inducunt. Propter quod merito ait propheta Celi enarrant gloriam dei etc. Ex quo astronomia non inconvenienter naturalis theologia nominatur quoniam sic superior theologia ad dei cognitionem super naturalem finem inducit sic ista tamquam inferior ancilla eidem subserviens ad divine cognitionis inductionem per naturalem rationem manum inducat r 2

Veram astronomie scientiam quidam falsi nominis astrologi pravis erroribus et adinventis diffamaverunt et eam in principio nascentis ecclesie sacris theologis suspectam et quodammodo odiosam reddiderunt. Ideo non mirandum si tunc in utilioribus occupati huius sacre timorem minus amplecti voluerunt. ¶ Inter pretactos errores tres fuit notari precipui. Primus eorum est qui ex astris omnia futura ex necessitate fatali evenire tenuerunt. Secundus eorum qui astrologicis libris plures superstitiones execrabiles artis magice inseruerunt. Tercius eorum qui timorem astrorum pretextu respectu liberi arbitrii et quarundam rerum que solum sub sunt divine ac super naturali potestati superbe ac

Prefati errores non solum a sacris theologis sed ¶ superstitiose excesserunt etiam a veris astrologis fuerunt reprobati. Contra primum errorem Augustinus quinto de civitate dei describens fatum secundum existimationem illorum qui ponunt fatum vim positionis siderum et constellationum secundum quam omnia in rebus inferioribus

necessario eueniunt sic diffinit fatum quod nichil sit extra hoc quod ipse et alij docto-
res theologi sufficienter probauerunt a quibus non discordat peritissimus astro- rum
ptolomeus qui ait quod vir sapiens dominabitur astris / Concordat igitur theo-
astronomia quod astrorum constellacio varia in inferioribus ad varios effectus et homi- i
nes ad varios mores disponit et inclinat non quidem disposicione simpliciter ne-
cessaria et sufficiente sed remota et contingente Unde illos mathematicos qui
de natiuitatibus hominum aliter fata intelligunt reprehendit Gregorius quod cum ipsi di-
cunt quod sub signo aquario nascitur piscatoris ministerium sortietur tamen aliquis ali-
cubi sub hoc signo nasci contingeret ubi piscator omnino non esset tamen eciam
dicunt quod qui sub signo libre nascuntur trapasete futuri sunt in multis locis
tamen sub libra multi nascuntur ubi trapasete penitus ignorantur huiusmodi ergo astro- rum
dicta secundum determinacionem sunt intelligenda et disposicionem contingentem non secundum ab-
solutam necessitatem Contra vero secundum errorem multi periti astronomi a suis libris ma-
gicam tamquam artem execrabilem et abhominabilem excluserunt / sicut se fecisse
leupoldus in sui operis exordio protestatur Unde magnus albertus pro utilem eciam
tractatum edidit in quo vere astronomie et artis magice libros per eorum fines et
principia distinxit ut astronomicam veritatem et magicam vanitatem ab inuicem seque-
straret / Contra tamen errorem tractatum composui qui de legibus et sectis in-
ciuiles titulatur contra supersticiosos astrologos qui legibus astrorum eciam legem diuinam sub-
esse credunt cum pro complemento hoc opusculum superaddo Ad hunc autem errorem
plurimi accedere videntur qui quasi dictamina propheciarum diuinarum que ad
superiorem theologiam pertinent astronomica inquisitione validare magnam commotionem
fecerunt aut quia quecumque iudicia astronomica eis applicando coaptantur cum huiusmodi
prophecie diuine plurimum sunt de hiis futuris que vim nature et talis racionis in-
vestigacionem excedunt sicut prophecia quod christus nasciturus erat de virgine quod futurus
erat deus homo quod iudicaturus erat viuos et mortuos et sic de similibus
De aliis autem que non excedunt vim nature fortassis non esset inutile theologorum cum
astronomia concordare supernaturalem inspiracionem per naturalem investigacionem confirmando prout
aliquatenus tetigi in prememorato tractatu Sed hec sequencia latius declarabunt
cq Reiectis erroribus prenotatis aliis quoque collateralibus et connexis post-
quam creuit ecclesia et fides catholica firmiter fundata est utile videtur
theologos astronomiam studiosius indagare et inter varias utilitates
una esset theologicis propheciis astronomica iudicia respectu quorundam futurorum
euentuum comparare Cuius rei gracia circa euentum futurorum quia
expedit distinguere Nam quedam sunt futura que habent causam de-
terminatam et infallibilem ut sunt aliqua que attenduntur circa mo-
tum celestium corporum in quibus est determinacio et omnis impe-
dimenti remocio sicut coniunctiones planetarum et eclipses et similia et
de hiis non est theologica prophecia sed certa et euidens sciencia
astronomica Quedam vero sunt que habent causam de-
terminatam sed fallibilem sicut illa que fiunt secundum
inferiorem naturam que ideo habent causam determinatam quia intencio
nature mouet determinate ad unum et non fallibilem quia in minori parte fal-
[illegible] impeditur ut si ager sit bene seminatus et terra bona et bene
disposita et conueniens disposicio corporum celestium afferat bonam

fecerint et ista per astronomiam aliquomodo sciri, non tamen ita certitudinaliter
sicut predicta. Unde si de quibusdam divinis futurorum eventibus essent alique
divine prophecie, eis quodammodo possent adaptari astronomorum iudiciorum
coniecture, sicut exemplum potest poni de prophecia Joseph super fertilitate et sterilitate.
¶ Alia vero sunt que habent causam indeterminatam et fallibilem
sicut sunt ea que procedunt a libera voluntate humana que
indeterminata est quia est ad opposita et est fallibilis quia etiam
cum volenti aliquid perficere multa occurrere possent impedimenta.
Et ideo talia non possunt sciri certitudinaliter astronomice seu alia scientia humana sed sola
revelatione divina. Unde si de talibus sunt alique theologice prophecie
non possunt eis aptari iudicia astronomica aliquomodo certitudinaliter, sed quodammodo
coniecturaliter, in quantum ut dictum est constellatio aliqualiter disponit et
inclinat humanam voluntatem, cum maiori obediunt homines bru-
tales qui magis inclinationibus non resistunt per virtutes. ¶
Predictis autem tribus generibus futurorum eventuum que sunt
secundum cursum nature potest addi quartum genus eorum que eveniunt mi-
raculose a sola divina potestate que licet habeant causam determinatam
et infallibilem, scilicet divinam voluntatem, tamen quia ipsa est nobis
penitus ignota nisi per divinam revelationem, ideo prophecie que
sunt de talibus futuris astronomicis coniecturis adaptare est omnino
vane superstitionis et superstitiose vanitatis [illegible]
De theologicis propheciis quibus astronomica iudicia possunt ¶ qualiter conve-
niencius adaptari aliqua expedit exempla particulariter
annotari et primo duo sufficiat exemplari unum de veteri aliud de
novo testamento, primum de generali diluvii prefiguratione secundum de
nativitatis Christi significatione. De primo igitur exemplo aliquid tetigi
in predicto tractatu de legibus et sectis. Guillelmus parisiensis libro
de universo qui tractat de cataractis celi de quibus scripsit Moyses
loquens de diluvio exponit quod per eas intelligunt quidam illas par-
tes celi que sunt causative pluviarum et inundationum aquarum
quales sunt signa aquatica ut cancer piscis et pleyades
et orion. De potestate vero mars venus et luna. Unde concludit quod
cataracte quodammodo tunc apte intelliguntur cum cause quodammodo ad
istas operationes pluviarum nutu creatoris laxate sunt et ex potes-
tate. Et ideo licet Noe illud diluvium prognosticaverit per revelationem propheticam
tamen probabile videtur quod aliqua constellatio astrorum illud effectum pre-
signavit et ipsius aliqualiter particularis causa fuit ad quod causa concurrere
potuit aliqua coniunctio magna vel maxima que quodammodo dilu-
vium antecessit ut infra patebit. Verum nunc apparet probabile quod aliqua
constellatio illud futurum diluvium prefiguravit, quia quod arcus celestis
signum sit quod tale diluvium non amplius esse venturum sit in Genesi
scribitur: Arcum meum ponam in nubibus celi et erit signum federis
inter me et terram. Cumque obduxero nubibus celum apparebit arcus

meis in nubibus et recordabor federis mei quod pepigi vobiscum
quod non erunt aque diluuii vltra ad vniuersam terram carnem
Vbi dicit magister historiarum quod noe maxime timebat ne aque
diluuii iterum super terram inundaret quotidie orabat ne hoc fieret
Et ut josephus refert pepigit fedus deus quod vltra non fieret
diluuium Et in signum federis quinque deus ponit arcum suum in nubibus
et est signum duorum iudiciorum scilicet per aquam preteriti ne timeatur et futurum
per ignem ne appetatur Inde est quod habet duos colores ceruleum
qui aqueus est et est exterior quia preterit aqua et rubeum qui
igneus est et est interior quia futurum est ignis et nota secundum
et tradunt sancti quod xl annis ante iudicium arcus non videbitur ex eo
quod causa naturalis excludit desiccationem aeris iam incepta Ergo iterum
patet quod sic generale signum potest presignare diluuium ignis ita
celestis constellatio naturale potest aque diluuium presignare quod
autem dictum est de arcu respectu federis exclusionis diluuii in
telligendum est de diluuio generali quod notat verbum dicte scripture
Non erunt inquit vltra aque diluuii ad delendam vniuersam
carnem Nam post ea plures fuerunt diluuia particularia ut in chro
nicis plurimis et alibi de quo ysidorus xiii ethimologiarum in fine
premisse vero dicte theologie possunt conuenienter applicari illa conclusio
precedente que dicit vniuersum cathaclismum excludit et applica
cionem dimitto ne in primo exemplo prosequendo prolixitas generetur
¶ Hec secundo autem ego aliquando tetigi in prallegato tractatu
sed adhuc sine temeraria assertione / sed cum generali reuerencia di
co quod benedicta christi incarnatio et natiuitas licet multum
fuit miraculosa et supernaturalis / tamen circa quo ad multa quantum ad
dispositiones corporis et natiuitatis natura tamquam famula deo suo
et creatori subseruiens diuine omnipotencie cooperari potuit et
in quibus perfecte et astare subtilem conceptionem cum virtute naturali vir
ginis marie matris eius et ideo videtur non naturali consonum
nec penitus legi dissonum in hiis per astrorum veritatem theologorum
concordare qua inuenio expediens esse circa hoc considerationem ma
iorem quoniam et maxima que fuit 40 anno augusti ce
saris quem dixerunt astronomi fore super legem christianalem futuram
et reuolucionem motus saturni et iouis ad tempus illud et inueni
tempus eius fuisse coniunctos per mediocres cursus suos ante natiuitatem
christi per 6 annos et centum dies et tres horas et fuit illa con
iunctio in cancro et si fuisset propinquior capiti arietis fuisset
maxime ut exponunt periti astronomi sicut in dicto tractatu ple
nius notatum est ¶ De inde attendo quomodo figuram christi
natiuitatis que per perfectos 40 annos fuit scilicet 40 anno dicti
augusti cesaris quasi fuit 27 mensis decembris in numero aureo
xiii et concurrente ... est in secundo anno cicli decemnouenalis
et in 12 anno cicli solaris secundum computistas quod sitimum est
non computacione vel relatione sed acceptabili compositione appreciari

in antecedentibus resoluendo. Hoc vero dicte stelle natiuitate xpi fuit circa
mediam noctem secundum ipsum certificare. Cuius prima visitacio post siderum
coniunctionem media quorum solis et lune in marcio preueniente scilicet die completa
ad meridiem Ierusalem ubi puer natus est nobis ut patet per tabulas de
mediis quorum ordinacio per quas concordat astronomi antiqui
et recentiores et modernas. Ex quibus predictis videtur posse concludi
quod illius benedicte natiuitatis ascendens erat 7mus gradus libre
cuius figuram plenius describere peritis astronomis relinquo.
Superiorum [?] ante hoc modo notatis considerandum est quod quecumque
inventa fuit cuius stelle natiuitate eiusdem xpo signa dei sapientia
quantitati xpo ypostatice vnita bonitatem constellacionis augere
potuit in melius ipsiusque dispositionem in malum penitus suspendere
maxime quia stelle et planete sicut narrat boni sunt ita quantum
in eis est bona intendunt et consistunt nec ad malum inclinant
de se sed solum ex parte recipientis propter ineptitudinem et mobilitatem
insipientis sicut in dicto tractatu plenius expressum est. Ex quibus
et que dixi circa duo exempla premissa satis innotescit que
conformiter possent dici circa alia que in lege hebreica et in
lege xpiana recitantur. Ex omnibus autem suprascriptis satis patet
visio ad primum dubium principale in principio huius operis propositum et ex
dicendis patebit modo ad secundum. 6

De annis ab origine mundi nobis volentibus expedit premittere
De tractare distinctionem de varia anni acceptione expedit
premittere. Nam secundum ysidorum quinto ethimologiarum tripliciter distinguitur
annus. Est enim annus lunaris 30 dierum. Alius solsticialis si-
ve solaris 12 continens menses. Alius magnus omnibus planetis
in eundem locum recurrentibus quod fit post annos solsticiales plurimos.
Et de isto anno magno dixi in tractatu de legibus et sectis quare
de ipso non est loqui presentis propositi. De anno vero lunari licet
quandoque sumatur pro una lunacione que est 29 dierum et 31 minutorum
diei cum aliquibus minoribus fraccionibus sicut dixi in tractatu de
correctione kalendarii et communiter capitur annus lunaris pro 12 lu-
naribus lunacionibus que vocantur menses lunares. Sic ergo annus
lunaris minor est anno solari vndecim diebus ex quibus concre-
scentibus pluries replicatis colligitur una lunacio et sic constituitur
annus lunaris embolismus sine [?] continens 13 lunaciones communes.
Hebrei vero et arabes vtuntur anno lunari 12 mensium licet
diuersimode ordinant suos menses et pariter addunt suas fracciones
sicut notaui in tractatu de vero ciclo lunari secundum arabes.
De anno autem solari varie sunt opiniones de quibus ut ad con-
cordiam deducam sciendum est quod ista de varietate anni prius fuit apud
hebreos caldeos et grecos et antequam plene transiret ad latinos
romulus primus vrbis rome fundator 10 menses in anno con-
stituit incipiens a marcio de quo ouidius libro de fastis. Tempora dige-
xit tunc conditor vrbis in anno constituit menses bis quinque esse

suos Cinq menem assignant quod satis est utero matris annum perficiat in
fans hoc anno statuunt tempus esse satis Aliam quidem Romani assignat o
vidimus de nominibus mensium dixisse consequenter quibus non insisto
quia sunt pro posito parum Hic vero Numa Pompilius qui successit
Romulo huius artis peritior decem mensibus duos addidit videlicet
Januarium et Februarium Unde ibidem Quidius At Numa nec Janum nec
auitas preterit umbras mensibus antiquis imposuit quidem duos Ang
Romuli constabat ex 300 diebus et quibusdam mensibus 30 diebus
Annus vero Nume ex 354 diebus Sed Julius Cesar in astronomia
edoctus sicut notat Lucanus cum quedam astrologos in Egipto cum
de quantitate anni solaris disputarent et ordinem kalendarii tempore
suo sicut potuit fieri stabilivit quia vidit solem non facere
cursum suum in anno nisi cum adimpleret undecim dies et sic
constituit annum ex 365 diebus integris quibus adiunguntur
sex hore quibus quater in quatuor annis diem faciunt bisextilem hac
autem etiam dici constantem quod hore non ponunt astronomi esse
integram sed tres de sexta parte unius hore et modico plus
ut tractavi et declaravi in principio dicti tractatus de correctione
kalendarii et magis in fine tractatus de legibus et sectis vel sole
Unde quod precisa quantitas anni non dum est certificata et dicunt
aliqui periti astronomi quod nunquam de precise equalis sed modica
differentia que quantum ad presens propositum parum vel nichil facit
De initio vero anni solaris sciendum quod licet Numa sic post eam
Romani annum suum inceperunt a solsticio yemali quod tunc fuit
in principio Januarii quia tunc sol incipit ascendere Romuli
autem et Hebrei incipiunt annum ab equinoctio vernali videlicet in
Marcio quia in eo mundus factus fuisse dicitur Arabes vero in
aprili in solsticio estivali quia dicunt quod sol sit factus in illo mense
Egiptii vero incipiunt ab equinoctio autumpnali videlicet in septembri
iuxta auctem terra protulit herbam virentem et fructum faciens
iuxta genus suum Antiquiores autem tempus fructuosum secundum locum in
eo debuit esse anni principium sed non obstantibus premissis de anni
quantitate et eius initio multe nationes longe aliter utuntur anno
Unde Augustinus 15 de civitate dei narrat quod apud plerosque scrip
tores quasdam historias reperiri Egiptios habuisse annum quatuor mensium
Acarnanos sex mensium Lavinios 13 mensium et subdit quod Plinium
29 etiam commemorasse relatum fuisse in libris aliquos vixisse 152
annos alios 10 alios 200 annorum habuisse vitam alios 300 quos
quosdam ad 500 alios ad 600 nonnullos etiam ad 800 perve
nisse Hec omnia in fallaciam temporis accidisse arbitratur Alii namque
in quinque estate determinant annum et alii hyeme Alii quadripertitis
temporibus quibus sicut archades quorum anni trimestres fuerunt Addunt
etiam aliquando Egiptios quorum parvos annos quaternorum mensium
supra diximus lune finem limitasse annum itaque apud eos inquit
et singula milia annorum vixisse produntur Declarat etiam pluralitate
annorum loquitur Solinus in principio libri sui de mirabilibus mundi

sicut allegavi in tractatu de ymagine mundi et capitulo de insula tar-
pobana ubi perstant annorum puritatem incessissimum quod ordine
solum hystoriarum narratorum cum nostre fidei veritate de mundi duracione
¶ Insuper beatus Augustinus ibidem recitat et reprobat quorundam opinionem
qui primeve etatis homines tot annos vixisse credunt sicut sa-
cra scriptura commemorat Et ad hoc soluendum putant alios annos
illis temporibus computatos tante brevitatis ut unus annus noster
decem illorum habuisse credatur quapropter inquiunt cum audierit quis
vel legerit nongentos annos quemquam vixisse debet intelligere no-
naginta quia annus unus quales decem faciunt unum nostrum 36 habet
dies consummis itaque patet quod diversa et adversa sunt de quantitate anni opinio-
Premissam anni varietatem variamque distinctionem oportet ad
primiforme et completam anni solaris quantitatem reducere et in hoc
theologorum et astronomorum veritatem concordare Nam cum motus solis
sit nobis metrum et mensura aliorum motuum celestium notum est
qualiter tunc computetur annus apud varias gentium naciones
quod eorum anni reducuntur ad mensuram anni solaris completi
et perfecti in circuitu solis et equinoctialis in eodem equinoctio vel
ab uno solsticio in eodem solsticio Et ideo Augustinus in preallegato
libro quintodecimo de civitate dei contra predictam opinionem
de parvitate annorum prime etatis ita concludit procul removen-
dus est error qui creditur sed ita vult astruere scripturarum nostrarum
fidem ut alibi destruat Et subdit prorsus et tunc iam tunc
dies fuit quantus et nunc est quem viginti quatuor hore diurno
curriculo nocturnoque determinant tantus mensis quantus et nunc est quem
in luna capta et finita concludit et ergo menses lunares ponit
Augustinus triginta dierum fuisse videtur quod communius facere scripture
non per menses lunares hebreorum debet accipi solares latinorum
sed per menses lunares hebreorum et arabum cum quibus concordat
computacio astronomorum calculorum per quos magis ad proprium subiungit
tantus fuit tunc annus quantus et nunc est quem triginta et sex
menses lunares additis propter cursum solarem undecim di-
ebus et quadrante i. quarta parte diei confirmat Et hunc veritati
theologorum concordat antiquorum astronomorum tradicio Nam predictam anni
solaris quantitatem abrachis qui fuit antiquissimus astronomorum
astronomus concordat cum canones thabularum azarchaelis et al-
phansij qui docent annos persarum hebreorum et arabum ad pre-
dictam quantitatem anni reducere Et si annus noster ad hunc
esset rectificatus qui non plene ad hunc illam quartam partem
diei continet ut dictum est prius fieret computacio subtractis
subtrahendis et additis addendis Ex insuper non est hic per-
mittendum quod astronomia theologorum veritati concordat de longitudine

antiquorum nam ut dicit albumasar astronomi posuerunt varios
annos fridarios planetarum qui sunt respectiuum ad longitudinem natiuitatis
maximos maiores et minores complexi. Etenim maximum fridaria saturni
sunt 467 Iouis 421 Martis 284 Veneris 1151 Mercurii
480 Solis 1461 Et lune 720. Ad istos autem annos nullus
peruenit tempore nostro ideo frustra et sine fundamento eos posuissent
astronomi nisi ad eos quisque aliquando peruenisset. In quo tamen mirum
videtur quod tot annos attribuunt soli. Unde in libro predicto dicit augustinus
quod cum plures 900 annos vixerunt nemo tamen ad mille peruenit
Sed quare potuit quod aliquando peruenerit quos sacra scriptura minime commemorat
ut idem Augustinus ibidem ait Non omnes homines qui tunc esse
potuerunt scripture sacre eius historiam uere studuisse nominare sed
eos solos quos operis suscepti non postulabat ut per eos a quibus
per successiones etatum generationum ab uno homine propagatarum peruenitur
ad abraham ac deinde a semine eius ad populum dei et ad ciuitatem
eius ipsiusque regine ac conditorem operum. Iam vero illud quod supra
tactum est de annis fridariis videamus. Anni ergo maiores saturni
sunt quinque septem 71 Iouis 69 Martis 71 Solis 126 Veneris
82 Mercurii 16 Lune 108. Anni vero medii saturni sunt 40
cum dimidio Iouis 47 cum dimidio Martis 40 cum dimidio solis
69 cum dimidio Veneris 46 Mercurii 48 Lune 16 cum dimidio
nec non quasdam 39 cum dimidio. Anni autem minores saturni
sunt 30 Iouis 12 Martis 17 Solis 19 Veneris 8 Mercurii 20
Lune 27. De quibus ergo annis fridariis dicunt astronomi quod
si minores aliqui transierint ad medios peruenire poterunt. Sed
medios transactis aliqui licet pauci ad maiores annos peruenire.
Sed postea declinat que sua astronomie vitam credidit qui
libro allegato Augustinus etiam ita concludit tam magnos igitur
annos vixerunt illi antiqui usque amplius quam 900 quatenus
postea vixit abraham 110 et postea eius filius eius ysaac 180
Et filius eius Iacob ipse 170 Et nunc veniunt homines 70 vel
80 vel non multo amplius de quibus dictum est et amplius eorum
labor et dolor. Ad confirmationem autem sacre historie de longitudine
antiquorum ibidem allegat Augustinus testimonia de magnitudine corporis
que longe ampliores tunc fuerunt quam nunc sunt. Ubi inducit
virgilius auctorem qua significarentur maiora tunc corpora producere
solere tunc tellurem. Inducit etiam compertam de ossibus gigan-
tum que in modum plurium aliorum contulerunt sic ipse se vidisse
testatur. Inducit preterea plinium secundum doctum quanto magis magis-
que procedit seculi cursus minora corpora naturam ferre quod etiam home-
rum poetam notasse commemorat. Post ea subdit quod dicat etiam
plenius esse ad quandam gentem ubi 200 vivunt. Sed concludit si

continuare quo vitare difficultatem quas accepti non sumus hodie esse
credimus incognita nobis loca aut non fuisse et credentes ipsa
an vero credibile est alicubi esse quod hic non est et incredibile est
aliquid fuisse quod nunc non est. Sed de hiis ista sufficiant ut de proposito.

c Ex predicta anni varietate varia est acceptione ¶ Consequenter 8
non procedit apparens dissonancia seu contrarietas inter hebreos et
lxx interpretes sive seu in christianorum historiagraphorum cronicis super
computacionem annorum ab origine mundi. Hec manifeste sequitur ex pre-
missis quia licet hebrei utantur annis lunaribus et solaribus tamen
lunares anni ad solares reducuntur ut dictum est nec illorum annorum
diversitas posset tantam antiquorum dissonanciam que in annorum computacione
notatur efficere sicut ex dicendis inferius cum diligenter consideratur
clarius apparebit. ¶ De dissonancia vero hebreorum et lxx inter-
pretum de qua tractatum est non intendo specialiter prosequi sed solum
contentari in verbo Augustini qui libro 17 capitulo ita concludit
Illa igitur numerorum varietas que inter codices hebreorum invenitur
et nostros non est de hac antiquorum longitudine dissensio et si quid ita
ita diversum est ut verum esse utrumque non possit rerum gestarum fides ab eo
signo repetenda est ex qua interpretatum est quod habemus que facul-
tas cum volentibus presto sit non tamen vacat quod lxx interpretes
in plurimis que diversa dicere videntur ex hebreis codicibus emendare
ausus est nemo. Non enim est illa diversitas putata mendositas
nec ego ullo modo putandam existimo sed ubi non scriptoris error
aliquid eos divino spiritu ubi sensus esset consentaneus veritati non inter-
pretancium munere sed prophetancium libertate aliter dicere voluisse cre-
dendum est. De dissonancia ergo que inter nos et varios scriptores reperitur

d De explicanda difficili ¶ deinceps plura dicturi sumus. ix
Dissonancia exponendam varie in computacione annorum a mundi ori-
gine distinctionem etatum mundi convenit prenotare. De hiis autem
in pluribus locis tractavit Augustinus ut in libro 83 questionum et de doctrina
christiana in libro contra genesim et libro de kathezizandis rudibus
et specialiter in fine vicesimi secundi libri de civitate dei. Has etates
sex diebus mundane creacionis adoptans distinxit ut prima
etas tanquam dies primus sit ab adam usque ad diluvium secunda inde
usque ad abraham non equalitate temporis sed numero generacionum denas quippe
habere reperiuntur. Exhinc iam sicut matheus evangelista determinat tres etates
generacionum usque ad christi subsequuntur adventum que singule denis et
quaternis generacionibus explicantur ab abraham usque ad david alia
a david usque ad transmigracionem babilonis tercia inde usque ad christi
carnalem nativitatem. Fiunt igitur omnes 17 6ta nunc agitur nullo
generacionum numero metienda propter quod dictum est non est vestrum nosse
tempora vel momenta que pater posuit in sua potestate post quam in qua

Undie septima requiescet dominus deus in nobis ipsis faciat requiescere
et sic erit septima eius sabbatum nemini omnis finis non est vespera
De sex predictis etatibus tractauerunt ysidorus beda ethimologiarum et magister
in hystoria scolastica et fere omnes catholici cronicarum scriptores
quorum plures etiam annorum quotitates annotauerunt de quibus inter eos
varia sunt opinionum varietas et quia primi annorum sumatores fue
runt septuaginta interpretatores deinde josephus eusebius je
ronimus exuper crasinus beda ysidorus ideo opinionem eorum hic de
scribere decreui 1o ergo a mundi principio usque ad diluuium secundum magistrum
hystoriarum 2242 annos posuerunt Ipse vero methodius 2000
qui tamen per totalia stella disposuit ut opponit annos si super
sunt et ideo ut etiam de uno annorum posuit jeronimus autem non
plene posuit 2000 Sed josephus secundum aliquos posuit 2676 secundum
tamen aliquos videtur Sed liber corrupta inepta ideo usus autore
primus annus est adam josepho teste fuerunt tamen 600 milia pe
ne duo orosius vero cum concordat beda ponit secunda ab adam
usque ad ninum regem sub quo natus est abraham 3184 annos
Eusebius autem in prefatione cronice sue quam jeronimus de greco in
latinum transtulit ita scribit Cum diuinam scripturam ita diligenter
reuoluerim a natiuitate abrahe usque ad totius orbis diluuium inve
niens retrorsum annos 942 Item a diluuio usque ad adam 22
42 in quibus nulla penitus nec greca nec hebraica et ut
loquitur ut conuenienter nulla inuenitur gentilis hystoria Ex quo
patet quod Eusebius concordat de annis prime etatis cum 1o inter
pretibus nisi solum de annis duobus quos vltra posuit magister
hystoriarum ut supra quod forte vitio scriptoris factum est Patet
autem cum Eusebio concordat totaliter crasinus Sed mirabile est
quod ipsi sua computatione a 1o interpretatibus accipiunt jeronimus vero
ab hebraica veritate Sed cum josephus hebreus fuit mirum videtur
quod computationi jeronimi et omnium aliorum concordat transcendit Ex quibus
premissis patet et manifestum est quod computationem annorum prime etatis
sunt apud scriptores dissonancia In aliis autem etatibus non tanta
et ideo hic de eis breuitatis causa pertranseo contentus ysidori computatione
recitare Ipse namque ab adam usque ad archam edificatam computat
annos 2242 In quo concordat 1o cum deinde ingrediens primam
et secundam etatem ab adam usque ad abraham numerat annos
3284 In quo concordat cum Eusebio et cum orosio Item ab adam
usque ad dauid tres etates comprehendendo computat 4224 Item
quatuor etates usque ad transmigrationem babilonis 4619 Item
vsque ad christum in quo est finis 7e et principium sexte etatis 7210
Et hec de mundi etatibus sufficiant De quibus illud finaliter notandum est

q(uod) Euzebius in principio sue cronice signanter expressit ubi etiam in
hebreis codicibus dissonantes etatum annos invenies plurisque ut
nunc putet fuit interpretibus visum quam veritati sequendum quia illud
potius quod exemplarium multitudo traxit
8 Dissonanciam opinionum de annis mundi usque ad Christum concedit vero
citare nam ut in isto dicto compositum est nostre hystoriae seu
cronicae scriptores hos varie descripserunt et inter primos auctores
illius suppositos Euzebius Cezariensis Christus omnibus sue ponit
6000 annorum posuisse non enim est ita quod constet manifeste patet quia
ab abraham et regno nini a quo sua cronica inchoavit procedit
per etates quas 12 ... usque ad ... tempora ... imperi-
ales usque ad Christum qui ... anno imperii Augusti est
natus et 17 anno tiberii predicare visus est usque ad hec tempus
annos recolligens ita concludit computantur igitur in principio anni
17 Cezarius tiberii a secundo anno instaurationis Christi templi que
facta est a secundo darii persarum anni 548 a Salomon autem et
prima edificatione templi anni 1060 a Moyse et egressu israel de
egipto anni 1739 ab abraham et regno nini anni 2044 a di-
luvio anni 2986 ab adam anni 7228 Ex quibus liquet in
tantum sed post ea ... submovit quod hic incidenter
dignum ... Jhesus Christus inquit morte sua passus est anno ty-
berii xviiimo quo tempore etiam in aliorum et multorum commentariis ... ad
... scripta reperimus solis facta defectio bitinia terre motu concussa
et in urbe morantes plurime corruerunt que omnia hiis congruunt
que in Christi passione acciderunt scribit enim super hiis flegon qui
olimpiadarum egregius reputator est in 10 et ... iudecimo libro
ita inquit olimpiade 202 magna et excellens inter omnes que
ante eam acciderat defectio solis facta dies hora sexta ita tene-
brosam noctem versus ut stelle in celo vise sunt terre quoque motus in
bitinia nicene urbis edes subverteret hec superaddens vir argu-
mento ... quod salvator isto anno passus sit eandem probit quod
... post 17 annum tiberii cezaris ... annum ... predicasse Jo-
sephus autem ... scriptor ... die pente-
costes sacerdotes locorum primum cognovisse et quosdam sonitus sensisse
testatur de inde ex adito templi repentinam subito erupisse vo-
cem dicencium transmigremus ex hiis sedibus Scribit enim vir
supradictus quod eodem anno pilatus preses secreto noctis ymagines
cezaris posuit et statuerit ... prima ... et seditionis
iudeis causa extitit hec Euzebius 202 olimpiade signanter
Et ut ad illud quod propositum est redeamus ex premissis patet quod predicta
computacio annorum usque ad tempus predicacionis Christi satis concordat
cum orosii computacione usque ad tempus sue nativitatis Nam ...

ad augustum scribens ita dicit quod a primo homine usque ad ninum magnum
ut dicunt regem quando natus est abraham fluxerunt anni 3184
qui ab omnibus hystoriagraffis vel obmissi vel ignoti sunt anno
autem ab abraham usque ad cesarem augustum id est usque ad nativitatem
christi que fuit anno imperii cesaris 42 quando bella toto orbe cessaverunt
colliguntur anni 2015 Et sic fiunt anni 5199 ab adam
usque ad christum secundum orosium tamen concordat Beda Et cum orosius et beda
ultra quinque milia ducentos ponunt annos minus uno fuit tamen quod
ultra ducentos posuit 23 et alii 28 ysidorus vero quasi mediator inter
istos ponit sicut supra dictum est ab adam usque ad christum 5210 et ne
computacionem aliorum ignorare videatur subdit ibidem invenimus ab initio
mundi usque ad nativitatem christi secundum librum orosii 5199 vel secundum
alios 5238 vel 5228 ex quibus patet quod tota dissonancia inter pre-
dictos catholicos scriptores de annis ab adam usque ad christum est 28
vel 30 annis vel circiter qui videntur faciliter concordari per primum
modum quem tangit magister hystoriarum in fine libri regum ad de-
terminandum contrarietates que emergunt de collacionem regum iuda
et regum israel videlicet quod frequenter contrarietates et alie possunt determinari per
synodochen hoc quia illi plurimos annos numerant ponunt partem
pro toto ponentes quosque annos incompletos pro annis perfectis et completis
Et ita secundum quod quia admittunt annorum fracciones sicut dies
menses quartas tercias et medietates annorum Ubi autem esset
annorum tanta diversitas quod per synodochen vel aliud racionabilem modum
non posset racionabiliter concordari sicut videtur hic vicio scriptoris
credendum est accidisse qui in propriis nominibus et numeris sepe fallitur
Et ita docuit augustinus 17 de civitate dei Illa inquit diversitas in
numerorum aliter se habent in codicibus grecis et latinis et aliter
in hebreis scriptoribus tribuatur error Et post ea subdit quod cum
diversum aliquid in utrisque codicibus invenitur quando quidem ad
fidem rerum gestarum utrumque esse non potest verum ei lingwe potius
credatur unde in aliam per interpretes facta est translacio Hec ille De libris
annorum scriptoribus dicta sufficiant etc.

De annis mundi utile est computacionem hystorialem videre et hanc
computacionem prosequimur et punctatim in speculo hystoriali
diffuse tamen dicta fuerunt colligam Anno vero 600 vite noe in-
undavit aque diluvii ab initio mundi 1656 et ibi prima etas
terminata est quasi infancia oblivioni data Anno vero secunde
etatis 222 mundi vero 1818 genuit nachor filium suum thare
in quo terminatur secunda etas que tamen a diluvio usque abrahe nativitatem
usque ad annum thare 70 Secunda etas habuit annos 292 Et sic
quod ab initio mundi usque ad ortum abrahe fluxerunt anni 1948
ab abraham autem usque ad david fuit tercia etas habens annos
1888 ab initio mundi in se vero continens annos 940 David autem

primus scilicet saul in iuda regnante apud iudeos 40 annos in ordine re-
gum principio incipit quarta etas non ut quidam dicunt per regum inicio
inchoatur. Cum inchoasset in saule sed quia mutacionem promissionis olim
patribus facte de christo et regno eius non sequitur mirantur quod datur dauid ubi dicitur
de fructu ventris tui ponam super sedem tuam. Et tenet hec etas an-
nos 487 usque ad ultimam captionem iudeorum. Ab adam vero 3313
Igitur ab inicio captiuitatis que iuxta prophetiam ieremie 70 annis per-
seuerauerant. Etas quinta accordando non tenet que continet annos
500 et circiter 90 que ad christum terminata est. Ex quibus omnibus
ab adam usque ad christi natiuitatem ubi incipit sexta etas ita colliguntur
anni 3963 et hec secundum hebreos qui ut asserunt ex hebraica histo-
ria iuxta beati ieronimi translacionem annorum numerum computant dicunt
ut ibi ait ante abrahe tempora tam ante diluuium quam post multo
plures anni in editione reguntur quam in nostra quam reperiantur et que
patet ex supra allegatis ab eusebio orosio ysidoro qui antiquam
translacionem secuti sunt quorum computacio predicta hebraicam compu-
tacionem excedit annis 1236. Post ea vero sub uno uideamus
quod si maiorem numerum illum prosequi voluerimus in 3° libro regum
cum ab exitu de egipto usque ad edificacionem templi 600 an-
nos inuenimus et insuper in regno anno regis iuda 12 annos
quorum tamen 10 apud hebreos habentur. Computatis itaque omnibus
inuenimus ab inicio mundi usque ad natiuitatem dei secundum bedam
quem sequitur ecclesia annos 5199 xx° vnde tolle datis adini-
cia quinque ducentis. Nascente deo dat beda prothoplasto. Ut
miramur si hec bede computacio ab ecclesia conseruatur que lege
antiqua hebraica secundum translacionem in usu ecclesie habetur. Non
solum beda et illi cronographi quos ipse ut dictum est in-
sequitur sed omnes catholici doctores tam greci quam latini
iuxta translacionem 70 computacionem annorum obseruabant. Sed
illam etiam sequitur augustinus 20 de ciuitate dei ubi ait
quod septimi millenarii annorum mundi posteriora spacia suo
tempore voluebat. ubi incidentaliter notandum est quod augustinus ibi non
assertiue ut quidam crediderunt sed recitatiue ponit illam opinionem
que dicebat quod propter mundi duracionem ideo distinxit deus per 6 dies
ut significaret quod mundus que per totam duracionem temporalem fac-
ere dispensauerat in 6 annorum millenariis adimpleret. Quam sequitur
opinionem in pluribus locis et specialiter ut supra dictum est in fine libri de
ciuitate dei assertiue respuit. Aliam quoque in titulo psalmi sexti
illorum refert que aduentum domini et iudicium post 1000 annorum
ab adam futurum crediderunt ut 1000 annorum tamquam 1 dies trans-
eant. Deinde illud tempus tamquam octauus dies adueniat

De talibus autem dicendum quid catholice tenendum sit, Sedulius satis
probabiliter explicavit in quodam sermone de adventu domini super
illo verbo Baptiste quia prope est regnum dei regnum etc. his obmissis ad
512 a Adam more mundi computationem ex [..] proposito reddendo
Expedit astronomorum consideratione ad aprilem hoc autem videtur posse
posse per tabulas astronomorum a diluvio citra sed non supra quia
de superioribus annis ut ab Eusebio et Orosio perfectum est nulli
gentiles historiographi aliquid tradunt quia non astronomi de
illis tabulis ediderunt ex quo illos annos ex sola revelatione
divine historie suscepimus licet quidam Indi asserunt tabulam
astronomorum per quam calculant coniunctiones stellarum et luminum Moysen
tradidisse. Dicit igitur quod a diluvio citra possunt astronomi
annos mundi certificare quia a radice certa et hora sumunt
sue progressionis initium. Nam secundum tabulas Alphonsi
radix diluvii talis fuit ab incarnatione Christi quod eam precessit
per annos 3103 cum mensibus 11 et diebus 29 hii autem sunt
anni persici qui paululum maiores sunt annis romanis quia
persici sunt anni 367 diebus pretermissa quarta diei parte
firmant constare quare manifestum est non idem initium sui anni
in una temporis parte sicut apud grecos et latinos ut inveniri
ex articulariter per temporis dicti spatia eorum quia menses simul
30 continet dies preter octavum qui continet dies 37 ex quo per
dicti anni parum minores sunt annis romanis ideo a diluvio
usque ad Christum plures inveniuntur quam anni romani vel plus
de duobus annis uno mense et 11 diebus minutis obmissis
quod sic patet secundum alphonsum quia inter diluvium et regis
alphonsi sunt anni romani 3373 menses 3 dies 12 minuta
et inter vero incarnacionis Christi et regis alphonsi sunt anni
romani 1271 menses quinque nichil et diebus minuta 17 et
subtracto minore a maiori remanent a diluvio usque ad Christum
anni romani 3101 menses 10 dies 10 minuta 30 ex quibus
patet quod cum Beda ponat ab Adam usque ad Christum 7199 subtractis
inde 2282 annis quos ponit [..] usque ad diluvium remanent
secundum Bedam a diluvio usque ad Christum anni 2917 et
sic discordia a computatione alphonsi excedit alphonsus Be
dam in annis 183 vel circiter et addit eius discordie illi
qui ultra computationem Bede ponunt 11 annos ut ipsi vel ut
alii 28 vel 29 aut 39 sicut patet ex supradictis Cum vero vin//
centius ponat ab Adam usque ad Christum secundum computationem hebrea
veritatem 3463 patet quod subtractis inde annis 1656 quos
ponit in prima etate usque ad diluvium remanent secundum eius
computationem a diluvio usque ad Christum anni 2291 et sic discor[dia]

a computatione alphonsi que dictam computationem excedit de annis 19
vel circiter. Et dixi circiter propter fractiones quas hic amisi. Ex
premissis ergo manifestum est quod computatio Bede quam sequitur ecclesia mul-
to magis propinqua est computatione alphonsi scilicet de annis 672 e-
vel circiter quapropter videtur melius sequenda quam computatio vincen-
tii maxime quia facilius potest concordari cum computatione
alphonsi pro maiori sui parte videlicet per synodalem quam Beda an-
nos integros sine fractionibus numerat. Alphonsus vero annorum frac-
tiones non amittit quia non astrologi de hiis que motus et quantitates dimen-
sionesque spere stellarum et planetarum. Demonstrat in talibus computationibus sunt
ut videtur tenere principatum ideo alphonsi computationem sequar in se-
quentibus consideratis hiis que erunt de magnitudine coniunctionum temporibus.

Ad amorem mundi computum volentibus magnitudine tempora coniunctionum
adaptare opus est coniunctiones dictas prognosticare. Sciendum est
igitur quod secundum aliquorum modernorum astronomorum opinionem duplex
est planetarum coniunctio. Una est superior que est trium planetarum superi-
orum et alia est inferior que est quatuor planetarum inferiorum. Coniunctio
vero superior est quadruplex: maxima, maior, minor et media. Co-
niunctio maxima est quando coniunguntur tres planete superiores Saturnus
Jupiter et Mars. Coniunctio minor est Saturni cum Jove. Minor Jovis
cum Marte. Media Saturni cum Jove. Magna autem coniunctio est Satur-
ni et Jovis in principio arietis que fit in 960 annis semel. Et hec
secundum albumazar et antiquos astronomos dicebatur maxima ut no-
tatur in tractatu de legibus et sectis quem edidit petrus de alliaco cum
dicta est sui introductorii ubi dicit quod maior coniunctio omnium coniunctionum
est coniunctio saturni et Jovis in initio arietis. Secunda vero earum quod ut
ibidem ait est permutationes earum triplicitatum et fiunt in ducentis quadraginta
annis. Junguntur enim in qualibet triplicitate scilicet tres et faciunt in una
quaque triplicitate scilicet coniunctiones. Demum mutatur earum quod ad triplici-
tatem que eam succedit. Tercia coniunctio est saturni et martis in initio can-
cri que fit in omnibus 30 annis. Quarta vero coniunctio secundum alca-
bicium est saturni et Jovis in uno eodem signo semel que fit in omnibus
20 annis. Sed quia hic magis intra considerantur intencio de mediis
et minoribus coniunctionibus superiorum planetarum variis scilicet tam superiorum
quam inferiorum planetarum coniunctionibus nichil hic amplius dictum
sumus quia illarum multitudo maiorem requirit tractatum. Iuxta do-
ctrinam ptolomei in centiloquio verbo 71 ubi ait Non obliviscaris
120 coniunctionum que sunt in stellis erraticis in illis enim est
maior scientia eorum que fiunt in hoc mundo et aliarum illarum coniunctionum

Magnitudine coniunctionum superius dictarum conveniens ad dictas annotationes
est breviter applicare. Nam cum dicat ptolomeus verbo statim
allegato est quod in illis 120 coniunctionibus est maior scientia eorum
que fiunt in hoc mundo tamen magnas coniunctiones que prediximus

c. xi

c. xii

reputing maioris efficacie fuisse ad maiores mutationes in hec secu-
futuras. Nam coniunctiones illorum superiorum planetarum sicut aut massa
hella signat res maximas et maxime mirandas propter ra-
ritatem in motibus eorum et in hoc concordant omnes astrologi quod nunquam
fuit aliqua istarum coniunctionum sine aliqua magna et mirabili
sive notabili mutatione. Et hoc innuere quibus concordat ari-
stoteles in libro de natura et proprietatibus elementorum. Ubi aut
ubertas et sterilitas fuit per stellarum permutationem in signis di-
versis super climata. Et mortalitas gentium pestilentiarum et regna
vacua fuit apud coniunctiones stellarum duarum saturni et iovis. Per
eorum enim permutationem in signis de triplicitate in triplicitatem acci-
dunt accidentia magna. Sed in speciali loquendo de coniunctione
maxima trium superiorum dicunt astronomi quod si illam aspe-
xerit sol illa signat novas sectas et regnorum mutationes
et destructiones aliquorum climatum pro magna parte et significat
prophetam. Et si ista tres planete coniuncti fuerint in castris suis
significabunt sanitatem et sterilitatem nisi fuerint fortunati ut in-
nuit aristoteles in libro de natura et proprietatibus elementorum et eve-
niunt effectus secundum convenientiam formis eorum. Unde si fuerit
illa coniunctio in signo igneo significabit terre sterilitatem
si in signo aqueo pluviarum multitudinem. Si in signo a-
ereo ventorum fortitudinem si in signo terreo frigoris super-
fluitatem. Et si fuit coniunctio in signis masculinis significat
detrimentum multorum animalium maiorum. De coniunctione vero ma-
xima saturni cum iove in principio arietis dicunt quod significat
res sectarum novarum et si iupiter fuit fortior fiat ma-
ximum detrimentum atque tribulationes. Et si ista coniunctio fuit
in signis igneis significabit terre siccitatem et sterilitatem et si fuerit
in signis aereis. Sed in signis aquaticis significabit in-
undationem aquarum et pestilentiam si fuerint impediti de
significatione ante aliarum quemadmodum dictum est circa determinationes
secunda quia coniunctiones iste magne magis ad propositum pertinent
eo quod magis possunt applicari addicta nostra pronosticare muta-
tiones sectarum et eventus ad mirandarum rerum. xiiii
Magnarum coniunctionum que fuerunt a diluvio usque huc minime
possumus propter aliqua veraciter calculare. Quia enim data cer-
ta radice faciliter fieri potest presupposita ultima coniunctio-
ne trium superiorum planetarum que secundum astronomos fuit anno
christi 1345 die marcii 28 in 19 gradu aquarii ut ait
que coniunctio secundum leopoldum aquarius diminuit victualia
gravat et consequenter pestilentiam significat maximam

ut patuit per effectum et variacionibus regnorum a regnis et climatibus va-
riis aliorum et plurimorum malorum sequencium quorum usque nunc remanent
vestigia. Ad hanc igitur coniunccionem possumus a posteriori computando
precedentes coniuncciones similes calculare, quod sic ostenditur. Nam simul
inventis annis a diluvio usque ad Christum et annis a Christo usque ad
coniunccionem predictam patet quod a diluvio secundum Alphonsum usque
ad Adam fuerunt anni [illegible] menses 5 dies 12 et minuta 30
item in martio sequitur quod si hec coniunccio fiet in annibus 22 annis
ut aliqui dicunt sequentes tabulas fecerunt. Inveni hoc fundamento
... gratia presupposito facile est calculare quod tales coniuncciones usque
ad diluvium precesserunt. Et similiter potest calculari ille que fuerunt ante
diluvium et significari per quot annos mundi a principio fuerunt prima tres
coniuncciones. Sed de illorum annorum computo nobis certitudo sed non habemus
coniunccionem certam ... propter dissonanciam opinionum
de annis a principio mundi usque ad diluvium sed hec diligenter advertendum
est quod licet secundum aliquos astronomos modernos predicta tercia principalis
dictorum planetarum coniunccio superiorum dicatur maxima propter plurium generacionum
pluralitatem tamen secundum astronomos antiquos coniunccio Saturni et Jovis
in principio arietis semper dicitur maxima propter effectus quorum significat
magnitudinem. Est enim maioritate rerum significata magis quam alia
predicta sicut omnes concordant astronomi. Et vero dicitur illius maxime
in capite arietis que fit in 960 annis. Alie coniuncciones Saturni
et Jovis distinguuntur in magnas maiores et medias sicut notat
Albumasar ubi supra. Et ut in preallegato tractatu de legibus
et sectis plenius expressum est cui concordat Leopoldus qui
aliorum astronomorum suas compendiose recolligit. Nam in quinto tractatu
sui ... ita scribit: Coniuncciones maiores mundi alterationes
et mutationes sunt tres. Coniunccio Saturni et Jovis in capite arietis
in 960 annis. Et hec secundum eum in superiori tractatu maxima est
in mundo et significat mutationem in sectis et in regnis. Secunda est
eorum in 240 annis secundum mutationem eorum de una triplicitate in
aliam que etiam magnam alterationem in hoc mundo significat. Tercia est
coniunccio Saturni et Martis in 30 annis in cancro ubi est Saturni debi-
litas et casus Martis. Quarta est coniunccio Saturni et Jovis in 20
annis que fit 12 vicibus in 240 annis secundum mutationem eorum
de una triplicitate in aliam que etiam magnam alterationem in mundo
significat. Hec ille. Variis in locis scripsit multa quoque alia que ad
propositum possunt adduci sed ista pro nunc sufficiunt. Ex quibus omnibus
colligitur quod valde videtur expediens unam ultimam coniunccionem Saturni et
Jovis maximam in capite arietis calculare. Et ab ista sicut
superius tactum est a posteriori retrorsum computando precedentes ei
similes coniuncciones invenire quia si eorum tempora notaverimus et ad eas

hystorias aplitemque inveniemus perfecte certa quoniam modi tempora
magnas mirandas mutaciones evenisse in hoc mundo
p c xvi Per predictam consideracionem manifeste calculacionem a posteriori
non possumus annos ab origine mundi certitudinaliter
verificare ut sic hic opinionem differencium concordare / Hoc ma
nifeste patet quia secundum ypotheses eos qui mundum aptum et apparere pre
tendunt opinare magnitudinem coniunctionum inventio nichil agit ad indi
citatem mirandam secundum vero eos qui mundum ponunt quasi se
principium et finem circa quod non possunt a posteriori calculari
anni qui fuerunt a principio mundi usque ad primam coniunctionem magnam
nisi data certa radice per coniunctionibus fundamento sicut sup
tactum est Septimum ante a priori prima coniunctio posset inveniri
et per hoc etas mundi a suo principio calculari et veraciter certificari
de intempestive tempore magis quam certitudinaliter tractare propono mus
c xvii Multum videtur difficile magnitudinem coniunctionum calculacionem a pri
ori ad annos mundi certitudinaliter applicare applicacio enim harum
coniunctionum potest ad hoc quod dicitur considerari / Unus modus est a
posteriori alius a priori Primus procedit ab ultima coniunctione a
scendendo ad precedentes Secundus ante a prima coniunctione descen
dendo ad subsequentes Primus modus vero est facilior ut ex
predictis patet Secundus difficilior ut ex sequentibus manifestum est
Nam iste modus procedendi presupponit pro fundamento signum celi
et dispositionem planetarum que fuit in mundi principio et inde
calculat primam coniunctionem et ab illa ceteras Sed istud fundamentum
est multum incertum maxime quia circa hoc magna est varietas
opinionum Nam Hebrei in equinoctio vernali dicunt mundum
factum esse Arabes vero in solsticio estivali / Egiptii vero in
equinoctio autumpnali et Romani in solsticio yemali sicut
supra tactum est ubi de anni principio agebatur / difficile ergo
est certitudinaliter scire que istarum opinionum sit verior illarum
etc pugnat quia astronomi katholici obsequium et cetera opinio
hebreorum narracione difficultate premissa utile videtur de crea
c 18 O cione luminarium et celi firmamenta disposicionem opiniones
theologorum et astronomorum distinguere / et ut accipitur in prima
mundi die summamque quorundam quorundam Sed circa hoc quidam do
ctores theologi et specialiter augustinus de illa luce que prima
die facta legitur et de luminaribus celi que quarta die
facta sunt / multas movet questiones willelmus altisiodorensis
in secunda parte summe sue prosequitur Sed de hiis solum tres
tangere propono que magis ad propositum tangere videntur Pa
ergo questio est qualiter illa lux faciebat diem et noctem
et hic est duplex modus dicendi Primus secundum doctores
grecos videlicet damascenum et basilium Alius secundum latinos

Alii enim dixerunt quod lux illa seu nubecula lucida emissione quorundam
radiorum suorum diem et noctem faciebat sicut ante dicebat tunc esse
in potestate lucis ipsius non virtute propria sed per preceptum
divinum omnipotentie sicut forte factum est in passione domini cum sol dicitur
obscuratus fuisse non quidem ita sed divino precepto et sic intel
lexerunt doctores grecorum fuisse in illo primo triduo Alius est
modus dicendi secundum doctores latinos quem beda et alii ex
positores communiter sequuntur quia sicut dicit bonaventura super
2o sententiarum distinctione 13 hic modus videtur esse rationabiliter
et veritati naturali proximior videlicet quod lux illa noctem et diem fa
ciebat suo motu et revolutione sicut postea sol facit sua cir
cuitione Nam lux illa intelligitur facta fuisse ubi nunc est sol et quod
illa formata creditur esse sol et habet quodammodo solis simili
tudinem distinctionem dierum et noctis fuisse constat et hic modus
probabilius sustinetur. Sed hic oritur secunda questio circa istam lucem
illa per suum motum faciebat diem et noctem et cum ipsa an
fuit producta quam mota sequitur quod fuit ante omnem diem
ergo ipsa non fuit opus prime diei. Si vero dicitur quod semel ce
pit esse et illuminare et moveri queritur ubi primo incepit aut
enim in oriente aut in occidente aut in aliqua parte celi. Si
in oriente ergo videtur quod primo fecit mane et post ea vesperam
et hoc est contra scripturam que dicit vespere et mane dies unus
Si in occidente ergo videtur quod lux ceperit in occasu quod est
inconveniens. Sed si in aliqua alia parte celi puta in me
ridie tunc videtur quod dies illa non habuerit 24 horas
quod est contra expositores. Ideo queritur ubi lux illa
primo facta fuit et qualiter inde diem et noctem fecit
Ad quod dicendum ubi videtur quod formatio illius lucis fuit opus
prime diei. Non quia dico quod illa ipsam lucem precesserit
sed quia semel incepit dies cum luce. Quamvis enim motus
rei sequitur esse rei secundum naturam tamen duratione possunt simul
esse in mobili in tempore. Et si queritur ubi lux illa inceperit
moveri dicendum quod ubi facta fuit. Sed de loco ubi facta est
due fuerunt opiniones. Quidam enim dixerunt quod lux illa
facta est in meridie duplici ratione. Primo quia lux illa
primo faciebat vespere et post ea mane sicut dicit scriptura
ergo videtur quod prius tendebat ad occasum quam rediret ad or
tum. Alia ratio est quia tunc perfecta sunt opera et sic ideo
diem et lucem fecit in sua plenitudine et sic in meridie
et hoc Beda videtur sentire et alii expositores qui dicunt
primum diem plena luce cepisse. Et si obicitur quod tunc
a principio diei usque ad mane non fuerunt 24 hore

Videtur quod tunc a principio dierum vi hore processerunt successione temporis dis-
cernite propter mutabilitatem ipsius materie et post ea vi ta hora que
est in mundo perfecto facta est lux quod est corpus perfectum in sua natura
in plena et perfecta irradiatione et tunc essent tunc temporis equinoctia-
le usque ad occasum fuerunt vi hore et post ea usque ad ortum se-
quentis diei fuerunt xii et vi processerunt ante formationem lucis
post creationem celi et terre Et ita factus est dies naturalis et integer
Alia opinio est quod non fuit mora temporis interiecta inter creationem
et distinctionem sed statim post creationem celi et terre produxit
deus lucem ita quod posterius natura sed simul duratione Et
isti dicunt quod tunc lux illa cepit in oriente et sua revolutione
perfecta tendendo ad eundem punctum iterum fecit diem naturalem Et hec
videtur Hugo in libro de sacramentis sentire et istud videtur satis
probabile ut ibi ceperit lux illa in die primo ubi conditus
est sol in die quarta creditur enim sol quarto die conditus fuisse
in oriente non in meridie et luna in occidente Et si obicia-
tur primum quod scriptura videtur dixisse factum est mane et post ea
vespere Dicendum est sicut tangit magister sententiarum in distinctione pre-
allegata Mane dicit sed non precedentis noctis et vesperum
dicit quandam obscuritatem propter hoc non tamen dicit diei ini-
tium sed noctis consummationem Et quia in prima lucis formatione
non precessit nox ideo dicit diem illum cepisse a plena lu-
ce ac si fuisset in meridie non quod dicatur prius precessisse mane
quam precesserat nox sicut prius vespere quod est finis diei Et post
ea mane quod est finis noctis quia prius fecit diem et post ea
noctem Hugo finaliter concludit predictus doctor quod tamen hic
modus dicendi quam precedens satis est probabilis nec est
facile discernere quis eorum habeat plus veritatis Ideo quo-
cumque istorum modorum dicatur non est facienda magna vis
sed tamen quod ad hoc quod variis doctorum theologorum sumus recitant
ut appareat quod ab eis quibus astrologorum opinio non discrepat
sed in tribus concordat Primo in astrologica ratione distinctionis
diei et noctis in 24 horas in motu illius lucis que prius
tribus diebus supplevit vicem solis Secundo quia illa lux
et sol qui eius successit conditi sunt in equinoctio Tertio quod sol
conditus est in plena luce et secundum quosdam theologos in
meridie et hec est quarum omnium astrologorum opinio Ideo incipiunt
computare diem a meridie quia tunc sol est in maiori virtute
¶ Alii autem pro variis considerationibus diem aliter disti-
guere consueverunt ut greci a mane usque in mane quod tunc
primo apparet sol hebrei vero a vespere quia tunc maxime sere-
nitatem Christiani a media nocte quia tunc natus est Christus
vel mane diem greca gens incipit astra sequentes in medio

lunis iudei vespere sanctam. Inchoat cetera medio subtrahe noctis
Sed restat tercia difficultas quo de primena sol et lune dispositione
utrum scilicet condita fuerit in coniunctione vel oppositione et hoc est quod in hoc
passu querit Augustinus utrum luna creata fuit prima plena ad
quorum primum consequitur dictus altisiodorensis ubi supra et etiam tangit
glosa super illud fiant luminaria etc. Ubi allegans Augustinus
ita dicit luna prima conmocionis (?) diuinale vespere plena quod procedens
pascalem terminum facit que regula usque hodie viget de qua
tamen queritur an plena vel prima facta fuit videndum est. Quidam
quotacumque fuit perfectam fecisse quia aiunt non decebat deum
illa die aliquid imperfectum facere. Alii dicunt quod luna facta fuit
non vera (?) prima quia non incipit sic lucere. Si tamen deus aliquid
imperfectum fecisse dicatur reprehensibile non est quod enim ab illo in se
actum est ab illo et non ab alio perfectum est. Dicitur etiam ideo
plena facta quia verba 10 interpretantur sic erit factum inchoacione
noctis quod sic tamen plena est. Ex qua glosa patet quod de hac quoque
due opiniones fuerunt a primo et utrumque tangit Augustinus in secundo libro de
trinitate. Ibique ita finaliter concludens. Ego autem medius inter
istos sum ita sum ut neutrum asserere sed plane dicam sine
primam sine plenam lunam deus fateor fecisse perfectam dico. Pro
tamen quorum ampliori declaracione sciendum est quod tamen luna in
principio creata fuit in natura in forma qua scilicet facta sunt celum et terra
ipsa in quarta die facta est in sua perfecta specie atque plenitudine
Cum tamen omnia dei perfecta sint opera ut dicit scriptura videretur sensu (?)
deum tunc tamen imperfectam creasse et ideo secundum quod dicit Augustinus
ipsa tunc facta est in plenitudine essencie et in plenitudine
luminis accidentalis quam semper habet a sole quantum in se. Secundo
vero est eclipsis licet nobis appareat [illegible] ideo
veri possumus tamen dicere non fuisse creatam plenam illa
plenitudine visitata apud nos et secundum hanc diem ut dicit
altisiodorensis patet solucio ad obiecta solucionibus ac opinionibus
adversis. Certa concedimus quod luna perfecta est in plenitudine speciei
licet non in plenitudine luminis accidentalis quo ad nos. Nec
sic est decens deum aliquid imperfectum facere tamen eius solucionis sit
imperfecto perfectionem addere. Nec etiam obuiat quod dicat tercius luna
factam in inchoacione noctis quo tempore non apparet nisi quando
est plena. Propter quod dicunt eam in plenilunio factam esse. Nam
secundum eum quod dicitur in inchoacione noctis sic est intelligendum
id est in principio quod inuenit creata instillacio (?) que scilicet [illegible] uel
[illegible] in inchoacione et imperfectione creature. Illud principaliter hec
deficiunt quorum contentorum theologorum dictis collegi ut in notis
scit quod sic probabiliori sunt non discordat cum opinione [illegible] etc.
hec ponit lunam nec plenam nec primam factam
fuisse sed quartam ut patebit etc.

cxx Presuppositam communi tam astrologorum quam theologorum opinione quod mundus
creatus sit in equinoctio vernali sole existente in ariete ex hoc igitur
primam aliorum planetarum dispositionem quam vocant figuram seu faciem
celi possumus describere. Pro cuius figure declaratione premittendum
est sicut Hyspalensis in introductorio Albumazar et sui translatoris
ad scientiam iudiciorum astrorum ubi tractatus 7 differentia septima sic ait
Cum igitur scivimus domos in quibus exaltantur planete et fortitudines uniuscuiusque
eorum in eodem signo volumus scire eorum gradus exaltationis
uniuscuiusque planete in signo reddamus itaque ad hoc quod diximus
in tractatu secundo quod in principio conditionis esset ascendens et medium
diei et initio arietis et columna zodiaci et ex medio celi quia post
ascendit dum ingreditur arietem et incipit dies augmentari et
dies est tamquam noctis et medius dies et fortior temporibus diei
ad ascensiones et ortus ascendentis sunt super eos in loco ante
linee zodiaci signorum ascensionum et ascensiones medii celi eorum sunt
motus perfectem ascensione circuli signorum in linea equinoctiali fit
motus eorum signorum in medio celi tenens mundi et scilicet gradus
exaltationis planete est eo quod putatur esse Albumasar ubique tamquam
sicut est in principio divisionis ex loco circuli directi et medio celi sub
linea zodiaci et primum assumpto Cancer ascendens idem quod dixerunt
antiqui quod Cancer sit ascendens mundi et dignius ut sic ascen-
dens in initio circuli mundi secundus in quo ascendebat Iupiter ex causa quod ille

¶ Ex quibus themis fundamento ad describendum figuram astro-
rum ad tempus inchoationis mundi magna sit sciendum. Primo ponendo
primum gradum Cancri ascendentis mundi. Secundo primum gradum arietis
in medio celi. Tertio primum gradum capricorni pro angulo occidentis. Et
primum gradum libre pro angulo terre et hii vocantur 4 cardines
seu 4 domus angulares. Deinde ponemus domus succedentes
vel et 2/11/7/9/. Et sic erit tunc gradus leonis 11mus erit 21mus
tauri 7ma et 21us scorpionis quarta et 23us piscium. Postea ponemus
cadentes que sunt 3 8 6 12. Tertia et 23us virginis 6ta et 1mus
sagittarii 8va et 24 aquarii 12ma et 1mus geminorum. Possumus po-
nendo planetas in eorum domibus in quibus creati sunt ex quibus
eorum exaltationum exceptis sole et luna qui in locis eorum exal-
tationum ponendi sunt ut sequens regula declarabit. Saturnus
ponitur in aquario in domo sua in gradu sue exaltationis
21 Iupiter in sagittario vel in piscibus secundum aliquos qui dicunt
quod ibi magis gaudet in domo sua in gradu sue exaltationis
17 Mars in scorpione in domo sua in 28 ut in sua exaltatione
Sol in ariete in primo gradu sue exaltationis 14 Venus in
domo sua in tauro in gradu sue exaltationis 21 Mercurius
in domo sua in geminis in gradu sue exaltationis 21 Luna po-
nitur in tauro in domo sue exaltationis 3 Caput draconis in gemini[s]

in gradu sue exaltacionis z Ex premissis patet primo quod sol et luna
non fuerint creati in coniunctione vel opposicione seu plenilunio si
luna est ut quidam dicunt. Et adhuc videtur cognita coniunctione contra
prima ab illa die que primo scita est in prima die sol et luna
post ea sexta die scita dicantur visibile videtur quod hic in eadem esse ne
ad invicem fuit in qua fuisset si prima die in coniunctione creati
extitisset. Secundo patet quod venus et luna erat in eodem signo videlicet
in tauro. Tercio patet quod luna descendendo in caput draconis
iungebatur mercurio in signo geminorum et hec fuit coniunctio prima
mundi secundum partem. Deinde cum aliis planetis coniungebatur
usque applicabatur ad solem quod fuit sexto die vel circa ab ipsa
creatione. Quarto sequitur quod hec prima lunacio ad sui perfectionem re
quirebat illos tres dies precedentes creacionem solis et lune
alias non fuisset 30 dierum. Quinto patet quod in hac figura non
ponitur mercurius in domo sua in virgine in qua dicitur gratulari et
gaudere sicut ponuntur alii planete in suis domibus propriis. Sed
in geminis quia mercurius non potest distare a sole per duo signa
contra opposicionem dicentes aliquos asserentes eum creatum in virgine tamquam
in domo sua propria. Et hec que dicta sunt clarius patebunt in prima figura

Supposita prima figura celi per eam possumus a priori primam
coniunctionem maximam assignare. Et a posteriori per tabulas a-
stronomicas unam aliam coniunctionem silicet invenire. Et quo-
cius partium huiusmodi inde calculationem legitimam ven-
niunt annorum mundi seclusa variarum opinionum dissonantia cer-
titudinaliter concludetur. Ergo ultimum primum tamen principaliter intenta continet
quorum tertium facile est duobus primis suppositis. Sed in illis ma-
gna est difficultas non unius hominis sed plurimorum peritorum iudicio
elucida. Nam sicut dictum est supra valde difficile videtur precedentem
figuram celi et per quas coniunctiones per eam assignandas certitudi-
naliter visitare. Et ideo hic non procedemus sed calculationem certam
et precisam sed veritatem propinquam quorundam astronomorum opinionum satis
probabilem insequentes. Prima igitur coniunctio maxima saturni et io-
vis in capite arietis secundum eos fuit anno a principio mundi 320 vel
circiter ad quam figuram secundam predictam a priori probare intendit
quia in minori tempore iupiter qui est saturno velocior non potest
a predicta saturni coniunctione provenire ut patet computando cum cursu
inprimitus quos etiam conformat per experientiam in motore coniunctionum et
dicitur fuisse 16 in unius coniunctionis quinquemodi decimam primam
ponunt in piscibus secundam in scorpione tertiam in cancro quartam post
ultimum arietis gradum quintam in sagittario sextam in leone septimam
in tauro 8vam in capricorno Nonam in virgine decimam in gemi-
nis undecimam in aquario duodecimam in libra tertiam decimam in cancro
quartam decimam in piscibus quindecimam in scorpione sextam decimam
in leone. Post quas secundum eos secuta est 17ma coniunctio in primo
gradu arietis vel prope infra 6 gradus. Et hec fuit prima
maxima coniunctio anno 320 vel circiter quia tot annos continent
16 coniunctiones predicte cum una qualibet in 20 annis fiat
Secunda maxima coniunctio fuit anno a principio mundi 1280 vel
prope et presupposita illa prima sic et annis sequentibus clare patet
dicentem nos 960 annorum et ad coniunctionem maximam predictam
Tertia ergo fuit anno 2240 vel circiter et hinc concordat concludendo
a posteriori illud quod arabes astronomi dixisse reperitur cum diluvium
per spacium duorum annorum vel circiter fuisse unam coniunctionem magnam
saturni et iovis in ariete. Unde probabile videtur quod hec fuit cum
precessit diluvium in quantum ad talem effectum causa maxime fuit an-
no a principio mundi 2200 a diluvio vero 778 vel prope. Quarta fuit
anno mundi 4160 a diluvio anno 1918 vel circiter. Sexta
fuit a mundi principio 7120 a diluvio anno 2818 vel circiter
et hec fuit ante christi incarnationem 427 vel prope. Sic ergo fuerunt
in summa a principio mundi usque ad presentem annum christi 1414 septem
coniunctiones annis circiter 227. Septima fuit anno mundi 6
80 a diluvio 3838 vel circiter et hec fuit anno post incarnationem
christi 137 vel prope. Sic ergo fuerunt in summa a principio mundi usque

In iupiterem anno xpi 1818 septem, coniunctiones maxime tres an
et quior pq diluuium Latiana vo erit sc anno mundi 1080
a diluuio 2198 a xpi incarnatione 1693 vel circiter Et quia
non solum apriori perfigurationem predictam dicunt esse p̄ dabim
sed etiam apposteriori ens [illegible] posse probari a tabulis astronomie
et calculatione latina Et pro secundum eas ambe vie apriori
scilicet et aposteriori in hoc inuicem coniungunt et concorditer conueniunt ex
his presuppositis maxime concluditur quod ab initio mundi usque
ad diluuium fuerunt anni circiter 2242 et in hoc visitat co-
mputatio secundum septuaginta interpretes quam sequitur ecclesia A dilu-
uio vero usque ad xpm fuerunt secundum calculationem alphonsi ut sup-
ra patet anni 3101 menses 10 dies 2 et minuta 30 que sunt me-
dia dierum et valent ad dimidium diem et in hoc concordat cum
albumazar et sic ab initio mundi usque ad xpm fuerunt 7343 cum
uno dimidio imperfecto et quo completo ut supra patet et in hoc cor-
rigenda visitatio Ergo corrigenda est computatio bede et aliorum multorum
quam sequitur ecclesia In aliquibus pluribus locis et in predicta tamen aposteriori
quia appriori mundi computationem annorum usque ad xpm concordat
maxime coniunctiones preciso vel omnis circiter calculanti Inquam
tamen calculationem non est pretermittendum quod anni predicti ante
diluuium non fuerunt precise adequati sicut anni post diluuium
per alphonsum Aliter autem secundum leupoldum equales et maiores
mundi calculationes alterationes et mutationes sciantur non sunt
predictas coniunctiones saturni et iouis in capite arietis in 960
annis sed etiam per coniunctiones eorum secundum mutationem de vna triplici-
tate in aliam in 240 annis et per coniunctiones saturni et martis in
cancro 30 annis preter quod de ipsis quemadmodum ad consummationem
premissorum aliquid hic dicere ut bene videtur quia consignatis
aliquibus eorum appriori rectissime procedendo possit consimiliter
sicut supra per coniunctiones maximas annorum mundi visitatione
reperiri cum breuitate grande et quibus supersedendum et eius calculati
laborem aliis relinquimus nobis requiem et finem imponentes
huic operi
Et igitur viginti verba ad duo dubia in prologo huius operis propo-
sita satis ut in breui visum est responsiua non diffinitiue deter-
minando sed disputatiue in questiones proposui quoniam tante rei
determinatio maius examen requireret Ideo valde expediens vi-
deretur quod ecclesia auctoritate generali concilii vel summi pontificis plu-
res peritos theologos et astronomos ad hoc conuocaret ut eorum au-
ctoritate ecclesie declaratione et determinatione in premissis decor et
confirmatio fidei sequeretur et tolleretur occasio scandali eorum
qui detrahunt catholice veritati et inseruerat discordantiam
que inter hebreos et septuaginta interpretes sanctosque catholi-
cos doctores in annorum mundi computatione reperitur Nunc
autem sufficiat ad tanti artificii utilem inuectionem viam aliis

Prebuisse et occasionem dedisse subtilius indagandi. Ideo quod videlicet michi difficile fuit huius operis adiuvante Deo complevisse quibus ante patet est michi ignoscat omnibus ante satis est non michi sed Deo gratias congratulantes agant cui sit honor et gloria in sempiterna secula seculorum amen.

Ad tractatum nostrum de concordia astronomie et theologie hunc secundum tractatum de concordia

astronomice veritatis et narrationis hystorice superaddere decrevimus. Quia cum ibi generaliter diximus quod si maximarum coniunctionum tempora notaverimus ad certas hystorias applicantes inveniemus circa singula tempora magnas et mirabiles alterationes et mutationes in hoc seculo evenisse. Ideo nunc hoc specialiter proponimus declarare non quidem hystoriam quamlibet texendo sed notabiliora hystoriarum gesta et coniunctionum tempora dictis coniunctionibus adaptando. Ad evitandum autem confusionem hoc opus quod in tractatus continet certis capitulis distinguimus.

Primum	erit huius recapitulatio de coniunctionibus Saturni et Jovis	
2m	De tribus coniunctionibus maximis	
3m	Coniunctionibus Adam	primus tractatus
4m	Coniunctionibus Cayn	
5m	Coniunctionibus Seth	
6m	Coniunctionibus Noe	
7m	Archa Noe et diluvio	
8m	Dispersione filiorum Noe post diluvium	secundus tractatus
9m	Turre Babel et divisione linguarum	
10m	Regno Assiriorum	
11m	Coniunctionibus [illegible]	
12m	De certa coniunctione maxima et de Abraham	
13m	Notabilioribus gestis Abrahe	
14m	Coniunctionibus Abrahe Ysaac et Jacob	tercius tractatus
15m	Morte Abrahe Ysaac et ortu Joseph	
16m	Moyse et per eum gestis	
17m	[illegible] hic inde etiam	
18m	Morte Moysi et etiam in tempore gestis	
19m	Captivitate Troye et per Grecos gestis	
20m	Certa coniunctione maxima et regno Hebreorum et edificatione templi	quart[us]
21m	Divisione regni Hebreorum	
22m	Regno Romanorum	
23m	Captivitate Iudeorum	
24m	Regno Persarum et reedificatione templi	
25m	Mutatione regni Romanorum	
26m	De regno Alexandri magni	
27m	Destructione regni Persarum ab Alexandro et eius morte	

Astronomice veritatis viam sequentes quam sapientes antiqui docuerunt in tractatu premisso et in eo quem de legibus et sectis intitulavi aliqua concordie dictis colligimus de coniunctionibus planetarum maxime tamen superiorum Saturni Iovis et Martis que hic breviter recapitulare utile iudicavi et specialiter de coniunctionibus magnis Saturni

Et Jovis que ad generales alterationes seculi et mutationes regnorum legum et sectarum et aliarum magnarum rerum pertinet hic dicitur aspectus. Dicimus igitur quadruplicem esse Saturni et Jovis coniunctionem minorem scilicet magnam maiorem et maximam. Coniunctio minor est que coniungitur in omnibus 20 annis scilicet Jupiter enim perficit suum cursum 12 annis. Et Saturnus quidem in 30 et ideo fit ut post 20 annos iungantur in quarto signo ab eo in quo prius iuncti fuerant. Deinde post alios 20 annos in quinto signo a primo et post alios 20 annos iterum in illo primo et hec alia quibus vocatur coniunctio magna et fit in annis 60 annis que dicitur significare plures super sublimationem regnum et potestatum et super gravitatem annone et super ortus prophetarum. Et postquam in ista triplicitate totiens iuncti fuerint ut ad aliam mutentur et coniungantur tunc vocatur coniunctio maior que fit in annis 240 vel circiter et significat super sectam et mutationes eius in aliquibus regionibus. Tertia quarta sit coniunctio ab ista triplicitate in aliam ut a fine cancri ad principium arietis tunc dicitur maxima per revolutionem Saturni 32 vicibus et fit in omnibus 960 annis vel circiter et significat super mutationes imperiorum et regnorum et super igneas impressiones in aere et super diluvium et super terre motum et caristiam annone. De predictis autem coniunctionibus tractat alkabucius differentia quarta dicens quod maior omnium coniunctionum est saturni et Jovis in initio arietis et hec fit in 960 annis scilicet. Secunda earum coniunctio est in initio uniuscuiusque triplicitatis et hec fit in 240 annis. Iunguntur enim in unaquaque triplicitate 12 vicibus in 12 coniunctionibus. Deinde mutatur earum coniunctio ad triplicitatem que sequitur. Tertia est coniunctio saturni et martis in initio cancri que fit in annis 30 annis. Quarta est coniunctio saturni et Jovis in uno quoque signo scilicet que fit in omnibus 20 annis scilicet. Unde patet quod addit tertiam coniunctionem saturni et martis in 30 annis sed non loquitur de illa coniunctione que magna vocata est et fit in 60 annis. De qua tangit albumasar in libro de magnis coniunctionibus tractatu 2o differentia 8a ut hic de ista locutus est leupoldus qui aliorum astrologorum dicta utiliter recollegit. Hic in 3o tractatu sui introductorii ita scribit generales et maiores mundi alterationes et mutationes fiunt per coniunctionem saturni et Jovis in capite arietis in 960 annis et per coniunctionem eorundem secundum mutationem de una triplicitate in aliam 240 annis per coniunctionem saturni et martis in annis 30 annis pro loca planetarum in coniunctionibus vel preventionibus initio solis in signa predicta precedentibus et per plura alia que ibi enumerat et specialiter quod magis ad propositum pertinet concludit quod per coniunctionem saturni et Jovis sectarum distinctio

et permutacionem quamdam in pluribus sectarum mutacio dicit eciam perfectam
in revolucionis in 360 annis vel ut credo verius dicitur per perfectam
in revolucionis in 300 annis secundum albumazar per annos perfectam
maiores per accessum et recessum orbis per 8 gradus in 640 an-
nis Ex omnibus predictis manifeste patet quod inter quaslibet duas coniunc-
ciones maximas sunt adhuc quatuor tres maiores Saturni
et Iovis 240 annorum Et multo plures Saturni et Martis 30
annorum et item plures alie de quibus dicit ptolomeus in centi-
loquio verbo 71 Ne obliviscaris 120 quatuordecim que sunt in stellis
erraticis in illis enim est maior sciencia eorum que fiunt in hoc mundo
et ibi distinguit hali eorum ordines quia quedam sunt binarie
id est duorum planetarum quedam trinarie 3 quadrinarie 4 quinarie 5
senarie 6 Septenarie 7 id est omnium septem planetarum Item eciam inter quaslibet
duas coniuncciones maximas est adhuc una revolucio orbis
octave spere in 640 annis, sunt eciam plures revoluciones
magni orbis in 360 annis Sunt insuper plures revoluciones
saturni de quibus loquitur albumazar ut infra dicetur que
fiunt in 300 annis que omnia magnam habent signacionem permuta-
cionibus sectarum et regnorum et aliorum magnorum effectuum Si doc-
trinam maiorum astrorum dicitur et ideo non solum maximas et mirabi-
lissimas alteraciones et mutaciones ad quas predicte coniuncciones
esse dicuntur aspectum Ex historiis et cronicis inferius annotabo Sed
eciam quamplures et notabiles inter medias quas alie coniunc-
ciones et revoluciones predicte signare et efficere potuerunt In quibus tamen
lectorem cupimus esse premonitum quod nichil fatali necessitate asseri-
mus Sed naturali causalitati et inclinacioni cui liberum arbitrium in
hiis que sue subiciuntur facultati potest divino auxilio concurrente
resistere ipsa quod anima corporea solo voluntatis imperio effrenater
dominare De qua lege scriptum sit eciam quecumque volunt fecit tibi
disposuit ordinavit sedet naturaliter operari ubi miraculosa o-
peracio non venit quam cito sine racionabili auctoritate ordine magis et
temerarie levitatis quam theologice fruitur vel conatur Cuius
itaque premissis illud quod propositum est aggreditur r2

Tres coniuncciones maximas ante diluvium fuisse dicimus et suban-
nis inferius annotatis vel circiter primam videlicet anno a principio
mundi 320 Secundam anno 1280 Terciam anno 2240 Et hoc
fuisse sicut dicit orabas astronomus per duos annos vel circiter an-
te diluvium Sed quia autem de annis mundi usque tunc varie sunt opiniones
computacionum in auctoribus ut in dicto tractatu notavimus tamen opinionem
secundum 10 inceptores quam sequitur certa probabiliorem et dictis con-
cordantibus magis conformam conclusimus videlicet quod anni mundi primo
usque ad diluvium fuerunt anni 2242 vel circiter quod ideo dixi circi-
ter quia anni predicti non fuerunt ad plenum adequati sicut per

Dicimus per tabulas alphonsi Sed tamen equales et maiores quidem
hic concordare astronomorum opinionem sciunt ita tempora dictarum quinquemiarum non
distincte et particulariter sed confuse et equaliter nominare volumus propter causas
sequentibus Primo propter discordiam computatione annorum mundi
et etatis eius ut supra dictum est Secundo quia Egesippus ante
dicimus multa de historia vel cronica que annos distincte
et separatim notavit Sed de illis solum Hebreus autem scripture propter
vel moysi historiam Tertio quia ipse moyses legislator sicut
dicit historia scolastica multa breviter generationes ade fuisse et
multa subticet festinans ad tempora abrahe patris hebreorum et ideo
a tempore abrahe secundum cronicas magis perfecte loqui poterimus
Hic autem equaliter sufficiat breviter c 3

Dicimus ergo sequentes historiam
historia scolastica quod adam et ewa secundum methodium virgines
egressi sunt de paradiso et in anno vite ade 17 natus est
Caym licet adam fuisse fuit in etate 30 annorum ut patrum
ante Caym multos genuisse qui tacentur post alios autem
17 annos natus fuit abel anno ade 130 Caym occidit abel
et tunc ei natus est seth 230 anno prime chiliadis hic me
thodius qui distinguit secula i. etates mundi per chiliades 1000
annorum et inchoat secula post 2020 annos ade et idcirco compu-
tat septuaginta interpretes et Josephus qui adam 230 annorum
fuisse scribunt qui genuit seth et forte moyses 100 annos
luctus ade non sine misterio pretermisit Hic ergo attende
in occisione abel iniquitatem et miseracionem mutationis mundi
tito post successit una maior quanto quia secunda est prima quo
maxima supra dicta Circa omnia tempora ante et post ea sunt nonnulla
que ita alteracionem mundi scriptura sacra commemorat c x

Cognovit igitur Caym uxorem que peperit enoch a quo
nominavit civitatem que ab ipso prima edificata est Sunt pro-
quod multa iam erant homines licet non quod ponuntur ea qua
quos convocavit Caym et eorum auxilio urbem fecit Et dicit
Josephus quod rapinis et violenciis omnibus congregans suos
ad latrocinia invitabat et simplicitatem vite hominum ad inventiones
mensurarum et ponderum permutavit Et ad calliditatem et corrup-
cionem produxit terminos terre primus posuit civitates munivit
et timens quos lesserat obstrusit suos in urbibus colligebat Por-
ro Enoch genuit yrad qui maviael qui mathusael qui
lameth qui septimus ab adam et pessimus primus bigamiam
introduxit duas enim uxores accepit de quibus plurimos filios
procreavit diversarum artium inventores Jabel invenit ten
toria pastorum et plura ita pascua ordinavit Jabel fr-
ater eius fuit pater canencium in cithara et organo non tamen

Instrumentorum inventor scilicet musice quam scripsit in duabus columpnis una marmorea ut non diluerentur diluvio altera latericia ut non dissolveretur incendio quia de duobus judiciis Adam audierat prophetasse. Tubalcaym primus ferrariam artem invenit res bellicas exercuit sculpturas in metallis fabricavit quo fabricante Tubal sonitu malleorum delectatus ex ponderibus eorum et proporcione consonancias excogitavit quam inventionem greci Pitagore attribuunt fabulose. Soror vero Tubalcaym invenit artem varie texture. r 7

Ceterum de generibus Seth dicitur

Adam est. Seth itaque genuit Enos qui Caynan qui Malaleel qui Jared qui Enoch qui Mathusalem qui Lamech qui Noe. Sicut generacione Cayn septimus Lamech pessimus fuit ita in generacionibus priorum septimus fuit Enoch quem transtulit dominus in loco voluptatis ut in fine temporis convertat cum Helia corda patrum in filios. Judei tamen dicunt causam ejus translacionis assignantes potius in isto septenario quam sanctitati ejus quia plures legimus sanctiores eo quorum nullus translatus est quia aiunt deum omnia septenario disposuisse. De annis autem Mathusale diverse sunt opiniones. Nam secundum computacionem lxx interpretum xiiii annis post diluvium vixit quod non videtur verum quia non legitur in archa fuisse nec translatus ut Enoch. Quidam dicunt quod mortuus fuit ante diluvium septem annis. Jeronimus vero asserit quod eodem anno quo fuit diluvium tamen omnes in numero annorum vite ejus conveniunt vixit 969 annis. Sed patet secundum premissa quod ipse Mathusalem secundum generacionem maximum natus est et post triam mortuus secundum Jeronimum ~~genuit Sem Cham~~
r 6

Noe vero cum esset 500 annorum genuit Sem Cham et Japhet. Sabel Moyses ante dicturus de diluvio premisit causam ejus quia cum cepissent homines multiplicari super terram viderunt filii dei id est filii Seth religiosi filias hominum id est de stirpe Caym et victi concupiscencia acceperunt de eis uxores et nati sunt inde gigantes. Quando autem secundum fuit utrum sub Noe vel ante non determinat. Josephus autem dicit quod usque ad septimam generacionem boni remanserunt filii Seth postea ad mala prolapsi sunt et ideo dicunt tamen se irritaverunt non multi angeli dei id est demones in cubilibus mulieribus venientes in mixtos filios genuerunt qui propter differenciam formarum agnitis gigantes dicti sunt. Methodius causam diluvii scilicet hominum peccatum diffusius prosequitur et tempora poliades designat ut in historia scolastica. Post diluvium vero nati sunt alii gigantes in Hebron et post ea fuit in Titania civitate Egipti aqua dicti sunt atalies de quorum stirpe fuit Eliachim cujus filii habitaverunt in Ebron de quibus ortus est Golias et quidam alii. Iratus itaque dominus propter hominum dixit penitet me fecisse hominem. Et ad Noe

Ait finis universe carnis venit coram me. Dedit ergo tempus ad penitenciam 120 annorum, et hoc dixit dominus antequam archa inciperet fieri secundum Jeronimum, que facta legitur 100 annis. Unde patet quod circa hoc tempus factum est ante diluvium tria maxima quando quidem mirabiles altitudines mundi facte sunt inter quas propter fuit diluvium in undacione terre dictarum quantonem tam preciosam extitisse notamus. c. 7

Septimum capitulum

Hec igitur fabricata archa secundum preceptum domini 600 anno vite sue ingressus est eam cum omnibus animantibus que duxerat ei deus, que angelorum misterio adducta sunt, mense secundo die 17, qui ab hebreis usque dicitur a latinis maius. Moyses vero in legittimis annum a aprilem primum mensem constituit secundum Josephum, in aliis vero usualem mensium ordinem firmavit. Ingressa autem Noe archam pluit super terram 40 diebus et 40 noctibus et excrevit super omnes montes aqua 15 cubitis et ita exaltata est super terras 150 diebus et post hec aque minui ceperunt mense 7 ita quod 27 die mensis requievit archa super montes Armenie ubi adhuc eius reliquie ostenduntur. Huius autem diluvii et arche ut ait Josephus memoriam faciunt qui barbarorum eciam historias conscripserunt sicut Berosus Caldeus et Egiptius historicus, Manases et Damascenus. Igitur 601 vite Noe mense 2o 27a die mensis precepto domini egressus est de archa Noe eadem die qua ingressus fuerat revoluto anno secundum historiam scolasticam. Et ut Josephus refert pepigit cum eo dominus quod ultra non fieret diluvium et in signum huius federis posuit arcum suum in nubibus. Cepitque Noe colere terram et plantavit vineam, bibensque vinum sed ignorans vim eius inebriatus est et obdormiens denudatus est, et cum Cham filius vidisset verenda patris sui irridens nunciavit fratribus suis. Propter quod Noe maledixit eum non in se sed in filio suo et in eius semine, nec omnibus de semine sed eos qui de Chanaan quia prophetice previdit eos in cultu divino dei non esse permansuros sicut alii. Post hec impleti sunt dies Noe 950 anni et mortuus est. Dicit autem Josephus quod nemo putet falsa que de antiquorum longe vita scripta sunt, quia propter virtutes et gloriosas utilitates quas iugiter scrutabantur in geometriam et astrologiam deus amplius spacia condonavit, que discernere non potuissent nisi vixissent annos [illegible]. Patet ab antiquis scriptoribus astrologiam ad posteros derivatam. c. viii

Recapitulatis autem generacionibus Noe reperiuntur generaciones 72: generaciones 15 de Japheth, 30 de Cham, 27 de Sem. Hii tres disseminati sunt in tribus partibus orbis. Secundum Alcuinum Sem Asiam, Cham Affricam, Japheth Europam sortitus est.

Josephus ante hanc divisionem terrarum expressius assignat in pri-
libro quo Ethimologiarum Genesis 1a a quibus divisa est terra et
totius terre linguas patruum utrum distinxerit Narrat autem a quin-
quaginta tribus filiis Noe adhuc Noe vivente nati sunt ultra 23000
virorum extra mulieres et parvulos Constituerunt super se tres duces quos
prediximus Et de hiis descendentes diversis verbis Nemroth qui
cepit esse primus in terra potens et robustus venator hominum
in conculcator et oppressor amore dominandi et cogebat homines
ignem adorare quare non cepit primus regnare audi metho-
dium agentem de quodam filio Noe qui 100 anno 3e post diluvium ei
natus est et dicit eum Jonithum Cui 300 anno dedit Noe donaria
et misit eum in terram Ethan et iniit usque ad solis regionem
hic accepit a deo donum sapientie et invenit astronomiam a quo Ne-
nroth 10 cubitorum gigans eruditus est et accepit ab eo consilium
in quibus regnare posset Iste enim Jonithus quosdam futuros regni
providit eventus et maxime de ortu quatuor regnorum et successionem
eorum per successiones quod etiam prophetavit Daniel et predixit quod primi
regnarent de Cham de quo Belus descendit post de Sem Medi
Persi et Greci post de Japhet Romani Ideo Nemroth sollicitavit
alios ad dominandum cum acquirerent Cham et regnavit inter eos
in Babilone

c ix

Post obitum Noe ab oriente convenerunt duces in unum campum
Sennaar et timentes diluvium consilio Nemroth volentes
regnare ceperunt edificare turrim que pertingeret usque ad celos
angeli autem iussu dei everterunt turrim et propriam vocem uni-
uscuiusque perdiderunt propter hoc Babilonem contigit vocare Babel id est
confusionis de qua turri meminit Sibilla et de campo Sennaar
est locus

c x

Iste vero Nemroth vi expulit Assur de terra Thamaar et de
terre que eius erat iure hereditario regnum quod tenuerunt
Babilonii qui de semine erat Nemroth usque ad decimum ciliadem unde
Belus Nemrothides iniuit Assyriam cuius partem obtinuit in qua quo
mortuo filius eius Ninus eam totam possedit et civitatem in
qua erat caput regni itinere trium dierum ampliavit et a suo
nomine eam Niniven dixit Unde est quod quedam historie di-
cunt regnum Assiriorum cepisse ab antiquo Belo quod verum est quantum
ad initium Alii ut Eusebius dicunt cepisse a Nino quod verum
quantum ad regni ampliationem Ninus autem vincit Cham qui
adhuc vivebat et regnabat in Bactria et dicebatur Zoroastes
inventor artis magice qui et septem artes liberales in xiiii
columpnis scripsit vii ereis et vii lateritiis contra utrumque di-
luvium Ninus vero libros eius combussit Absque autem Nino orta
sunt ydola quia mortuo Belo patre suo in solacium doloris
ymaginem sibi fecit eius cui tantum exhibebat reverentiam

Ut omnibus rebus quam ad eam fugisset paraverat / ideo homines regem suum divinos honores ymaginem ceperunt impendere / tunc quoque hic error in plures naciones invaluit / Sic autem ante diluvium et circa illud tempus magica et ydolatria vicium ceteris convenerunt et hec sunt circa quarta quintam ymaginem mundi ante ut patebit post ea [X]

Sed de generacionibus Sem agendum est ut veniamus ad Abraham. Sem igitur 100 annorum erat cum genuit Arphaxat qui Salem qui Heber a quo Hebrei dicti sunt secundum Josephum / Licet Augustinus dicat melius quasi vero ab Heber dicti sunt Hebrei vel ab Abraham quasi Abrei / Heber autem genuit Phaleg qui interpretatur divisio quia in diebus eius pro divisione lingwarum divise sunt gentes et divisio terrarum facta est Sed sub isto principe dicitur facta esse in isto et in filiis eius remansit antiqua lingwa hebraica aliis autem sunt divisi / Unde lingwa hebraica ante divisionem lingwarum non dicebatur hebraica sed humana simpliciter quia ea omnes homines communiter utebantur / Phaleg autem genuit Reu vel Ragau qui Saruch qui Nachor qui Thare in quo finita est secunda etas que tamen usque ad nativitatem Abrahe se extendit / Thare autem genuit Abraham et sic natus est ipse tempus quarte quintamque maxime ut sequencia declarabunt [XI]

Quartam quidem mundi maximam fuisse dicimus anno a principio mundi 3200 / a diluvio vero 978 vel circiter Secundum autem quod Eusebius cronicam suam incepit a primo anno Abrahe quia tunc incepit propriam historiam quam a nativitate Abrahe sicut in prologo cronice patet usque ad tempora orbis diluvium ponit annos 942 secundum quam computacionem patet quod Abraham ante dictam quintam natus est circiter per annos 56 insuper ante eam saltem ipse magne regnorum mutaciones facte sunt quia primus omnium Asye exceptis iudeis regnavit Ninus Beli filius / Cuius Nini temporibus Zoroastes magus rex Bactrianorum clarus habitus est / adversus quem idem Ninus dimicavit / Quinto Nini imperio apud hebreos nascitur Abraham Cuius cum erat annus primus quando imperii Nini erat annus 43 / eodem Nino regnante apud Assirios in Grecia Sicioniis imperavit Europs cuius regni anno 22 natus est Abraham apud Egiptios anno 6 potestatis erat quam vocant dinastiam que tunc regnabat Thebeorum qui prefuerunt Egiptiis annis 190 Post ea vero Assiriis imperavit Semiramis uxor Nini de qua incredibilia narrantur que et Siriam condidit plurima Babilonie instaurans cuius tempore rex dicte quinte Abraham nacione Caldeus apud hebreos vivit etate post quam quintam [XII]

Postquam primaria Abrahe gesta innotuerunt nam Abraham cum esset 75 annorum divino dignus habetur alloquio et cum repromissione

que ad eum facta est / a qua repromissione originem trahit omnis lex
seu secta videlicet tam mosayca quam xpiana nam ab eadem
anno abrahe usque ad moysen et egressum de egipto gentis
hebreorum supputantur anni 430 quorum apostolus paulus meminit
ipse quoque moyses in exodo hec verba scribens qua lex mosayca ab
illa repromissione ortum sumpsit quod etiam de lege xpiana quo-
cius Euzebius declaratur quia ait primo omnium prophetarum abrahe deum
in figura apparuisse chananeam vero terram gentium pollicetur quamvis vero
tempore summo xpi deo novi ad finem per ceteros in omnibus gentibus pre
dicacionem

c xiij

Abraham autem cum esset 86 annorum ante dictam repromissionem
ex ancilla agar genuit ysmahelem a quo ysmahelitarum
genus qui postea dicti agareni et ad posterum saraceni falso nomine
dicti sunt. Post dictam vero repromissionem abraham cum esset
100 annorum genuit de libera filium ysaac / cuius nativitati
supervixit annis 75 ysaac autem sexagenario nascuntur filii ge-
mini primus Ezau qui et Edom a quo gens ydumeorum secundus
Jacob qui et israel a quo genus israhelitarum qui nunc iudei
dicuntur annum inchoant usque ad primam patrum filii sui Joseph 121 his
temporibus regnum argivorum sumpsit exordium cuius primus Joachus a
quo argivos regnaverunt quorum invenitur omne tempus annorum 382

c xv

Abraham autem annos 917 quibus moritur repromissionis accepte
facte anno 100 anno etatis ysaac 17 quo tempore apis in egipto
primum deus putatus est quem quidem serapim vocaverunt / anno
autem 170 ysaac anno vero 92 Jacob natus est Joseph post
ea ysaac 180 annorum dereliquit filium Jacob autem annorum
120 Joseph ante ducem egipti constitutus cum esset annorum 30
reperit eum annis 80 cuius pater cum secundo anno famis ingressus
esset egiptum interrogatus a pharaone quotum annum ageret
respondit se esse 130 annorum et hic attende ista tempus ad quem
quantum fuisse que cunque famis seu sterilitatis ista esse potuit

c xvj

Sed iam ad moysi tempora transeamus qui ut predictum est a repromissione
facta abrahe de egipto egressus est anno 430 cuius tempore
regnum atheniensium sumpsit exordium a cecrope unde attica nuncupatur
in qua primus regnavit Ericthonius quo regnante primum iuxta
aliam nata est minerve nomine que greca dicta est athena a
quo nomine nuncupata est ipse quoque primus bovem ymolans Jovem
appellavit et europia ab eo regio appellata est c xvij

Hec autem regnans adiunxit quod Euzebius in prologo sue cronice
contra porphirium impium et contrarium operis sui libro diffuse prosequitur
ostendendo Europem ut dictum est moysi [illegible] fuisse
ipse et ante eodem troyanum bellum 370 annis [illegible] moyses

omnibus quos grecos antiquissimos putauit senior deprehenditur
homero vixit et erodotus troyano bello quam at multo superior hercule
chyrone lino Tyrone orpheo castore polluce Esculapio libero mer-
curio apolline et ceteris diis gentium Sacris quam vel vatibus ipsius quam
iouis gestis quam gratia i arce diuinitus collocauit Nam hic atropes
primus sic deum esse iouem appellauit Ei sancta repit aram statuit
victimas ymolauit Nequaquam istius modi rebus in grecia vn-
quam visis Cetera vero que apud grecos ima iactantur posteriora
Atropis annis deprehenduntur et quam moyses quem eo coeui sunt
Post enim eum describitur diluuium sub deucalione incendium sub
fetonte Erictonii vulcani et Troye filius dardanus qui dar-
daniam condidit de quo ganimedes que primus genuit celesti pincer-
nam condidit de quo ganimede que primus [illegible]
terre liberis quam raptus et europe super ceteris alii ipsi dis delubrum in
clesima famicta triphem regnum troy Cum Ganimedes natus ganime-
dem ad sidera raptus una iouis magnus voluerunt fuisse me-
sis cerno tempore tantalus quam et titius fuit Et apollo natus est post
quos Cadmus thebes venit qui semelem genuit de qua post
cerima ples liber condigna protulit Edita fingere porro eo etiam
zota et amphion musici orpheus asinos pecus Esculapius
venit Castoris Hercules eo quo apollo seruiuit admeto post 200
annos Cicropis fuit post quem facta est troyane urbis euersio quam
homerus longo sequitur interuallo Homerus autem solone et
Thalete milesimo ceteris quam qui eo diis septem sapientes appellati
sunt multo prior repit Deinde vero pitagoras qui se non sapientem
ut priores sed philosophum i amatorem sapientie dici voluit cuius secutus
est socrates qui platonem erudiuit quo fama i post eos philosophia
diuisa est Eos autem singulos eusebius i suis locis inserunt
secundum ordinem historie Multa igitur de his mirabilibus mundi
que hic inseruit tetigit plurima quam alia de quibus sic narrat
historia que hic breuitatis gratia subticere potuerunt quibus
tenentes maiores reuolutos quam satis que agenda erant adiungitur
gentium magnarum inuenerunt quas et visite est eius omnibus
troyane proales eas fuisse quia precesserunt diluuium sub deucalione
in thessalia et incendium sub fetonte in ethiopia quam multe pesti-
lencie locales ut plato meorat preficerunt

Hac tempestate moyse lacedemon conditor a lacedemone de-
meli filio Erictonii vulcani et minerue filius qui ab
homero Erictheus vocatur Huius temporibus fuit archas eius filius
iouis et calisto pelasgos inditione redactus regionem eorum
archadiam nuncupauit Egiptus qui prius etiam dicebatur ab
egipto tunc sibi eo reseruare accepit Cum datus est regnum
cetera danus Eius temporibus dardanus iouis filius condidit
dardaniam quo tempore moyses obiit eum 120 esset annorum circa
[illegible] argis regnauit gerplang que eo argiui de imperio
[illegible]

pepulissent regnum danao tradiderunt ita sibi argos danaus ven
dicauit expulsus egypto. Quintus que liber moysi continent
gesta annorum 2130 secundum septuaginta interpretacionem scilicet hebre
orum post moysen constituitur iosue et eodem tempore apud eos eleazar
suscepit pontificatum et post eos alii quos sacra commemorat histo-
ria ad quam lectoris remittimus. Notandum autem quod post mortem iosue
hebrei ab alienis dicione redacti sunt annis 20 qui re
giunt in temporibus debbore et barach secundum iudeorum tradicionem.
Circa illud tempus midas regnauit in frigia in dardania vero
regnauit ylius filius troi a quo ylium est nuncupatum. Tunc
arginorum reges defecerunt qui imperauerunt annis 1xx inde
micenis arginorum translato imperio, cum primus prefuit euristeus
hebreorum iudice abimalech filio gedeonis annis tribus suc
cessit thola annis 22. Circa illud tempus herculem ante
norem interfecit ylium vastauit porro in dardania post laomedontem
regnauit priamus theseus helenam rapuit herculem ad morbum
incidisset pestilencie ob remedium doloris se iecit in flammas anno
sue etatis 52 imperante micenis agamenone menelao vero
in lacedemone quo tempore hebreorum iudex ezebon prefuit annis
7 quem prefuit iepte annis 6 qui in libro iudicum ab etate
moysi usque ad semetipsum aut suspicati annos 300 xix

Anno 17 regni menelaii capta est troya nam capta helena
troyanum bellum decennale surrexit tamen quod trium mulierum
de pulcritudine certamen primum fuit. Hoc tempore hebreorum iudex
labdon prefuit annis 8. Tunc vero troya post decennale cer
tamen et cedes infinitas ad ultimum prodicione civium capta et
destructa est. A cuius captivitate usque ad nativitatem moysi
colliguntur anni 410 usque vero ultimam iiii etatem numerantur
anni 8xx. Circa quod tempus natus est abraham. Vnde patet
quod hec troye captivitas 100 et amplius annis templum maioris
quintum precessit. Abhinc vero regum latinorum qui post ea ro-
mani nuncupati sunt exordium ponitur apud quos eneas
a troya profugus et ytaliam petens post tercium annum capti-
vitatis troye sive ut quidam dicunt post duum regnauit
annis tribus. Cum ante eum regnassent ibi ianus saturnus
picus faunus latinus circiter annis 150 post labdon iudicem
iudeorum eos in dicione redegerunt alienigene annis 40 quod
copulantur temporibus iudicum posteriorum secundum iudeorum tradiciones
post ea hebreorum iudex sampson annis 20 qui fortissimus fuit
cum ita ut quibusdam facta eius eius gestis herculis com-
parantur post sampson prefuit ipsis hebreorum heli sacerdos 40
annis secundum hebreos hoc tempore stamus dextero schine nomine

sic regnum latinum albam condidit qui iulium filium procreavit a quo
familia iuliorum orta est et propter etatem pueri quia non dum re
gendum omnibus ydoneus erat Silvium postumum fratrem suum re
gni reliquit heredem Hic quia post mortem Enee patris sui editus
ruri fuerat Silvius et Silvius et postumus nomen accepit
a quo omnes reges albanorum silvii vocati sunt Hic sicut more
reges defecerunt qui regnaverunt annis 962 post quos sacerdo-
tes tantum constituti sunt qui prefuerunt annis 33 Defecit et
regnum atheniensium quorum omne tempus invenitur annis 429
Ex quibus manifeste patet quia licet ipsa quinta maxima quarum
fuisse etc. xx

Hanc igitur quintam maximam dicunt extitisse anno a principio
mundi 4160 a diluvio vero anno 1918 ut premissum est Ante
hanc etiam quartam quintam et etiam magnas iam regnorum
mutationes processisse novimus et post tam magnas sub sequen in
ferius dicenda manifestum Mortuo enim Heli sacerdote de quo
super archa testamenti ab alienis possidetur post eam Samuel
propheta et Saul primus rex hebreorum prefuit ipso annis 40
Hic exordium regni lacedemoniorum in quo primus regnavit
Euristeus et corinthiorum in quo primus regnavit Aletes qua
mercia(?) ex hiis temporibus fuisse indicatur de quo aput veteres
magna dissonancia fuit post eum hebreorum rex primus de tribu
iuda David regnavit annis 40 quo tempore prophetabant Gad Nathan
Asaph Deinde carthago condita est ut quidam volunt a car
thedone tyrio At vero alii a didone filia eius anno 143
post troyanum bellum post hec annis tamen 20 hebreorum rex Salo
mon filius David regnavit annis 40 qui templum in ierosso
limis edificavit consummavit quia opus anno nono colligitur ergo
omne tempus a moyse et egressu filiorum israel de egipto usque ad
presentem annum 480 ut regum liber tertius testatur A diluvio usque
ad moysen 1441 ab adam usque ad diluvium 2242 fuerunt sic
omnes anni 4169 xxi

Post mortem salomonis seditione orta ingente inter eos et re
gno diviso Roboam filius salomonis regnat annis 17
in iherusalem duabus tribubus sibi subiectis que vocantur Iuda
abgentes inde qui eadem de stirpe descenderunt 10 autem
tribubus que in samaria erat et vocabatur israel regnavit primus
Ieroboam annis 22 Quo tempore rex egipti contra iudeos dimi
cans templum spoliavit post eam vero annis tamen 62 regnante
aput iudeos Ieroboam Sardanapalus tharsi atque anchi
alem urbes condidisse in prelio victus ab arbace medo seipsum
incendio concremavit et in eo regnum assiriorum deletum est usque
ad illud tempus reges assiriorum fuisse historia refert et fuit
finis annis regni assiriorum a primo anno Nini 12 post ...

vero medus assiriorum imperio destructo regnum in medos trans-
tulit mercedem quam regnum eius sumpsit cozardum in quo primus
Caranus regnavit. Circa hec tempora prophetabat apud hebreos Osee
Amos Ysayas Jonas. Ligurgi leges in lacedemone hac etate
suscepte sunt. Hoc tempore numitor procacie iunioris latinorum regis
maior filius a fratre amulio regno pulsus in agro suo
vivit. Cuius filia adultima pro ut crimina virgo vestalis effecta que
cum geminos ediderit infantes iuxta legem in terra viva defossa
est duorum parvulos iuxta tyberis oppositos faustulus pastor uxori
sue detulit que propter pulcritudinem et rapacitatem turbis questuosi lu-
pa amicus appellabatur. unde ad nostram adhuc memoriam me-
retricum cellule lupanaria appellantur. pueri vero cum adolevissent
collecta pastorum et latronum manu interfecto allba amulio avi
regnum restituunt. Cito post lidorum regnum cozardum capit in quo primus
regnavit aliachtis. Hic lacedemoniorum reges defecerunt et hinc
usque Euzebii cronica per decadas [illegible] digesta est. ab hinc per olim-
piados distincta accipiuntur. vero troye usque ad primam olimpiadam
fuerunt anni 407 cuius etate iachata regnabat in ierusalem et prophe-
tabat Ozee Joel Ysayas abdias
c. XXII

Prope hoc tempus roma condita est anno mundi [illegible] in qua
primus romulus regnavit. Sabine rapte sunt anno ab urbe condita
3o. Et hinc regnum romanorum suscepit cozardum quod primus latinorum
nomen habuit. Itam ubi nunc roma est latini reges post edi-
ficaverunt civitatem. Sicut cum amplicavit romulus et muris cepit
de quibus ludens remus fraterno primi maduerunt sanguine muri quia
ibi remus interfectus est a fratre romulo. Hoc tempore romulo ultimus re-
gum israel fuit Osee in quo regnum israel defecit et captivitas
prima facta est decem namque tribubus gentis iudee que vocabatur
israel et erat in parte samarie urbis a salmanazar rege cal-
deorum translate sunt in medos in mediorum regnavit quoque in samaria
annis 270. Predictus autem rex caldeorum ad custodiendum regionem
iudeam accolas misit assirios unde samarite vocati sunt quod
in latina lingua exprimitur custodes emulatores quoque iudee
legis facti sunt. Romulus apud paludem capree nusquam comparuit
et suadente Julio proculo quirinus nomine apud suos consecratus
est cui numa successit pompilius qui duos menses anno ad-
didit ianuarium et februarium. Capitolium quoque a fundamentis
edificavit. Hic nullum cum finitimis bellum gessit. Cuius tempore ab
illa sanna in regnis habetur. Manasses quoque rex hebreorum impius
ysayam prophetam interfecit. Statuam quoque suam in templo posuit.
Post ea annis circiter 32 athenienses reges et principes defece-
runt post quos athenienses annui principes constituti sunt et nove ex nobi-
lioribus electi prefuerunt. Post tempora Jeremias prophetabat et Sophonias
c. XXIII

Anno 3o Ioachim regis iuda Nabuchodonosor rex babilonis iudeam
cepit et in dicionem suam redactis multis iudeorum cum eciam parte templi
vasorum invasisset, et tributarium fecisset Ioachim victor ad propria re-
uertitur et tunc in babilone Daniel Ananias Azarias Misael clari
[illegible] habentur. post Ioachim regnum Sedechias quem rex babilonis
captiuum in babiloniam duxit. cuius temporibus prophetabant tunc Ie-
remias et baruch. post ea consummata est captiuitas iudeorum. Siquidem Na-
buchodonosor rex caldeorum iherosolimis captis templum incendit
quod ab inicio edificacionis sue manserat annis 442 et perseve-
rauit desolacio templi per annos 70 usque in secundum annum darii. Er-
go iherusalem capta ab assiriis iudeorum regnum defecit. Ex premissis er-
go patet quod a diluuio fuerunt anni 1421 usque ad primam edificacionem
templi a qua usque ad eius destruccionem sicut dictum est fuerunt anni 442
qui simul sunt anni 2369. Secundum concordanciam computacioni eciam Alphonsi
qui ponit a diluuio usque ad nabuchodonosor 2377 annos in-
ueniuntur mensis dies [illegible] et sic non deberent addita computacione
nisi de 12 annis qui intercipere potuerunt a principio regni
Nabuchodonosor usque ad dictam destruccionem templi. Mortuo Nabuchodonosor
babiloniorum vno in medio successit frater eius baltazar [illegible]
Daniel eum scripturam que in pariete apparuit interpretatam et significantem
imperium caldeorum in medos et persas transferendum. Cirus post tercium medorum
destruxit imperium qui captiuitate iudeorum hebreorum laxata 1000
fere hominum repatriari fecit. iniunctum qui constructo altari templi fun-
damenta iacerent. Sed impedientibus vicinis gentibus in perfeccione opus
usque ad darium permansit. Colligitur ante omne tempus captiuitatis
iudeorum annorum 70 quod secundum Iosephum a 3o anno Ioachim usque ad
2o annum Cyri regis persarum computata. prophetabant tunc apud iudeos
Aggeus et zacharias

c xxiiii

Egiptiorum dinastia 121 regibus egiptiorum deficientibus regnum
egipti partis cessit quod obtinuit [illegible] a pq 21 eius usque
ad darium filium darii annis [illegible] Anno vero secundo darii templum in Ie-
rusalem construit zorobabel consummatum est opus annis 6 quo
temporibus sub ciro [illegible] Cirum regem thamiris regina massa-
getarum interfecit. Hunc in persarum successit in regno Cambises filius
eius qui apud hebreos secundum Nabuchodonosor vocari sub quo
Iudith historia scribitur et olofernes [illegible]

c xxv

Romanorum reges prophetantibus apud
iudeos aggeo et zacharia defecerunt. Et ceperunt consules pul-
sis urbe regibus vix tunc usque ad 12 lapidem roma tenebat
imperium romanorum reges 7 a romulo imperauerunt usque ad tar-
quinium superbum annis 240 vel 243. primum consules a bruto
esse ceperunt. deinde tribuni plebis ac dictatores et rursum
consules rem publicam obtinuerunt per annos 460 usque ad Iulium cesarem
qui primus singulare arripuit imperium olimpiade 182. Census
romane agitatione inventa sunt hominum 120000 [illegible] quo tribuni ple-
bis romane facti sunt eiectis consulibus Neemias hebreus minister

vicesimo artaxersis regis conscendente anno suo 20 cuius anno
de babilone venit iudeam et 32 anno eius muros urbem
que restituit hucusque divine scripture annales tempora continent
ea que apud eos post ea gesta sunt exequitur Eusebius ex
libro machabeorum et iosephi et affricani scriptis qui deinceps
universam historiam usque romana tempora descripserunt. Neemias qui
muros ierusalem construxit consummasse opus anno 32 artaxersis
regis persarum Esdras commemorat. Si quis autem absque tempore
70 ebdomadas a daniele conscriptas vincet que faciunt annos
490 reperiet eas in regno Neronis expletas sub quo ierusalem obsideri
cepta est 20 post ea vespesianum anno capitur post ea. Aliter per 20 an
nos egyptus a persis recessit et regnavit in ea Amartheus. Tito post
artaxersen darii filius persarum 119 regnavit sub quo historia que
in hester legitur completa est. Nam ab hebreis Asuerus et LXX
interpretibus artaxerxes vocatur. Ita exerc tempora socrates democritus
diogenes timeus spesippus insignes habentur. Galli senones roma
invaserunt excepto capitolio plato demum plenius agnoscitur. Quo
tempore tribunii militantes rome pro consulibus esse ceperunt. Eo
tempore magno terre motu plurimae urbes absorpte sunt. Post ea
aristoteles 18 sue etatis anno platonis auditor efficitur. Camil-
lus Gallos qui bellum romanis intulerunt superat. Eo tempore
dyonisius sicilia pellitur. Ochus apodismo iudeorum captis in
hircania accolas translatis iuxta mare caspium collocavit

c. xxvi

Allexander philippi et olimpiadis filius nascitur 106 olimpiade
dyonisius siracusanus memoratur. Ochus filius siracusii tirannidem ex
ercet. Ochus post ea egiptum tenuit nectanabo in ethiopiam
pulso in quo egiptiorum regnum destructum est. Romani Gallos
superant. Plato moritur. Post quem Archadamia Speusippus tenuit. Post
ea descriptione rome facta inventa sunt [illegible] 160000 [illegible]
[illegible] moritur. Cui successit Xenocrates sub olimpiade [illegible] 110 macedo-
num Allexander philippi filius regnavit annis 12 [illegible] 6
post capta Tyro iudeam invadit a qua favorabiliter acceptus deo vic
timas immolat et pontificem templi honoribus plurimis prosequitur
Andromache loco custode dimisso quem post ea Samaritani in
terfecerunt ob quam causam ab egipto reversus allexander magnus eos
suppliciis affecit et urbem eorum captam macedonibus ad inhabitandam
tradidit. Allexandria in egipto ab allexandro condita est anno
10 regni eius. Quo tempore etiam latini a romanis perdomiti sunt

c. xxvii

Allexander
obtinuit babiloniam interfecto dario in quo regnum persarum
destructum est et regit asie anno sui regni 10 et tenet eius regna
usque in indiam sibi subiecta. Hircanos et mardos capit. [illegible]
amone [illegible] ingreditur. Bella quoque plurima [illegible]

Ipse vero 32 etatis sue anno in babilone moritur post que translato i
pluribus imperio dexsi regnaverunt Nam in egipto ptolomeus lagi filius
regnavit macedonibus philippus frater alexandri ciliciam et traciam
et ellespontum lisimacus tenuit ptolomeus lagi filius ierusalem et iudeam
in dicionem suam redactis plurimos captivare in egiptum transtulit Theo-
frastus philosophus agnoscitur qui a divinitate loquendi ut ait cicero
nomen accepit machabeorum historia grecorum supputat regnum
cuius ij libri inter divinas scripturas non recipiuntur ut ait Euse-
bius Seleucus anthiochiam laodiciam seleuciam apamiam et
alliam berotam et pellam urbes condidit Ipse quoque babilonem
obtinuit Circa hec tempora census rome agitato inventa sunt ro-
manorum 21 0000 legati alexandri Tunc a ptolomeo primum
romam missi amicitias impetraverunt Seleucus in tas urbes
quas construxerat iudeos transtulit et honoravit Ipse quoque cum in
cilicia demetrio subiecto Syrie et Assyrie preter imperavit
Ptolomeus philadelphus iudeos qui in egipto erant liberos
esse permisit Et sub eleazaro pontifice divinas scripturas in grecam
vocem ex hebrea lingwa per 70 interpretes transferre curavit quas
in alexandria habuit Et ibi bibliothecam ex omni genere litte-
rature comparavit

c. xxviii

Circa hec tempora epocam maximam quintam consignamus quam
fuisse diximus anno mundi 7120 a diluvio anno 2618
vel circa Et hec fuit ante nativitatem christi annis circiter 227 sive
sub 131 olimpiade vel circa fuit predicta quinta Nam ab ea
usque ad olimpiadem sub qua natus est christus intercurrunt 76
olimpiades que sunt anni 228 vel certe propinquius signari
posset predicta quinta sub olimpiade 138 Ante hanc autem
et post proximas fuisse magnas et miras mutationes Iam
dicta et infra dicenda manifestant Romani quoque 130
olimpiade carthaginenses navali bello superant et 100 libie
urbes ceperunt Et cito post carthaginenses qui romanorum naves
in sicilia ceperunt metello consule in fugam verso Partis a ma-
cedonum imperio recedentibus primum regnaverunt arsaces unde
et arsacide dicti sunt Iudeorum pontifex Onias clarus
habetur qui consueta ptolomeo regi tributa non reddebat ad
iram eum impulit Verum et Iosephus vir inter suos nobilis
legatus a iudeis ad ptolomeum missus eum familiariter regi me-
ruissi duo iudee et regionum fimtiare constituitur iudeorum
pontifex Symon Onie filius clarus habetur sub quo Ihesus filius
Syrach sapientie librum componens et Symonis fecit mencionem Cir-
ca illud tempus 80 fere milia gallorum a romanis fuere
cesa karia et radius ita terre motu concussi sunt ut col-
lossus magnus rueret alexandrie et egipti ptolomeus phi-

lopater regnavit sub quo ea que in secundo Machabeorum libro scri-
pta sunt gesta feruntur quo victo Anthiochus rex Syrie Iudeam
sibi parat Romani consule Marcello Siracusas capiunt subiu-
gant et Capuam et Siciliam Alexandrie et Egipti quintus Pto-
lomeus Epiphanes destinato principe milicie in Iudeam capit
et plures Syrie civitates Sub 148 olimpiade Syrie et Asie Se-
leucus qui et Philopater regnavit xij et secundus liber Ma-
chabeorum apud Iudeos huius temporis continet gesta Titus Livius
clarus habetur cum ab Anthiocho profugatus Hanibal reparasset
cum se a Scipione victus ... ad regem Bitinie confugit
quem cum rursus ab eo senatus repeteret et traderetur esset venenum
bibit et apud Libissam Bitinie sepultus est Hoc tempore ad sacerdocium
et pontificatum Iudeorum ambicionum certa sedicio ... nimis
viciorum forma pullulat Antiochus omnes Iudeos primum ad
ydolatriam compellens qui parere noluerunt necat post ea
Ierosolimam ascendens templum et vasa dei vastat in templo Io-
vis Olimpii ponit et Samaria super verticem montis Iovis de
libro edificat ipsis Samaritanis ut illud faciunt precantibus Huius
Mathathias filius ... filiorum leges patrias vindicat
olimpiada 173 Ennius poeta septuagenario maior articulari
morbo perit sepultus in Scipionis monumento via Appia

c xxix

Macedonum
Regnum desiit 173 olimpiade Nam Romani victo Perse
Macedones Illirios et Gallatas liberos esse iusserunt apud Iu-
deos defuncto Mathathia filius eius Iudas Machabeus Iudeorum
dux fuit qui duces Antiochi ... compellens ad templum
ab ydolorum ymaginibus emundans patrias leges post termi-
nis omnibus reddidit olimpiade 172 Alchimus alienus a sacer-
dotali genere ambiciose pontificatum invadit qui adversus Iudam
Machabeum inimicicias gereret cito post dei ira percussus interiit
Ac sic eum omnium Iudeorum favore Iude Machabeo sacerdotium de-
fertur qui dignitate suscepta legatos Romam dirigit de-
cernitque senatus Iudeos amicos et auxiliatores Romanorum
dicendos Terencius comediarum scriptor in Archadia moritur Iu-
das adversus Demetrium et eius duces invicto prelio occidit ...
annis pontificatu gesto post quem frater eius Ionathas dux
Iudeorum filius Mathathie ducibus Demetrii a Iudea expulsis ponti-
ficatum suscepit Descriptione Rome facta sunt inventa capita ...
332000 sub olimpiade 178 Tunc Carthago iudicio Romanorum
precipitem redigitur a condicione sui annos 668 vel secundum alios
148 Scipio inimicicias subiit Ionathas dux Iudeorum pariter
et Pontifex cum Romanis et Sparciatis amicicias facit quem tri-

sex dolo interfecit. Hic finis primi libri machabeorum cuius temporis historiam
continet. Johannes dux Judeorum et pontifex adversus hircanos bellum
gerens hircani nomen accepit. Et cum romanis amicicias conscri-
psit Samariam obsidione captam solo coequavit quam postea herodes
restaurans Sebasten in honorem augusti appellari voluit. Jugurta
contra romanos dimicavit. Capitolium terre motu concussum collapsum fuit.
Cicero arpini nascitur

c. XXX

Judeorum aristobolus filius Johannis rex pariter et pontifex primus
aput judeos diadematis sumpsit insigne post cccclxxx annos ba-
bilonice captivitatis. Post quem regnavit Jannes cognomento Al-
lexander qui pontificatum ad iniustrans crudelissime ambobus prefuit.
Auctena milia tyambrorum cesa octo capta. Et Gaium marium cir
gilqines [illegible] iuxta [illegible] tyambros superat. et post eos
eo catulo triumphat. Cuius usque Syria possessa per legatos i roma
dicioni cessit. Descriptione rome facta inventa sunt hominum lxiij^m ccc. Sa-
lustius crispus scriptor historiarum nascitur. Bella civilia attendentes vastav-
erunt. demum romam obtinuit. Et post bellum moritur. Lucius lucullus
primus imperator appellatus est. victa armenia et mesopotamia per
persis. unius cum libertate subiugavit. Virgilius maro non procul a
mantua nascitur. Martius porcius Catho philosophus agnoscitur. Anthio-
chia Sirie a romanis capitur.

c. XXXI

Postea iudei vectigales facti sunt
et pontificatum aput eos suscepit hircanus. Ipse vero et Aristo-
bolus filii allexandri contra se de imperio dimicantes occasionem
prebuerunt romanis ut iudeam invaderent. Itaque pompeyus veniens
Jerusalem capta. a urbe et templo reservato usque ad sancta sanctorum accedit.
Aristobolum secum vinctum adduxit. pontificatum confirmat hircano.
Deinde procuratorem Antipatrum palastine facit et iudeos tributarios
ea que de Catilina Salustius scribit et lucius gesta sunt hoc
tempore. Oracius flaccus nascitur. Virgilius cremone studiis eruditur. Cesar et
cum suis germanos vastat et gallos capit. hic principium libelli
civilis Cesaris et pompei.

c. XXXII

Deinde Gajus Julius cesar primus ex romanis singulare optinuit
imperium. cuius cesares romanorum principes sunt appellati et regnavit
annis v et mensibus vi. pompeyus prelio victus et fugiens apud
domum alexandri regis occiditur. Cesar in egipto Cleopatre
regnum confirmat obsessamque graviter. Antiochi decrevit quibus mensem
in quo dici quia in eo fuisset natus Julius Cesar qui ydibus
marcii in curia occiditur. Cuius corpus in rostris cumulatum crematum
est. Rome tres sunt porti solis paulatim eundem orbem concurrunt
sub certa portas que in toto orbe sunt. Vos in suburbano rome
ad Arcte locuta est frustra se vigenti non eum fervencia [illegible]
festivis

c. XXXIII

Romanorum secundus imperavit octavianus Augustus cesar annis 56
Racensibus b a quo augusti appellati sunt adversus eum Anthonius
bellum movet Ciceronis accidit 6x etatis sue anno ovidius naso
nascitur de tabula cremtona tibi tiberius tria cepit scripsit quod to
die sine intermissione scribitans xpi gratiam gentibus Anthonium su-
perat Augustus inclemente senatu in armata eum agreditur Cleo-
secessio augusti et anthonii facta est Salustius obiit quadriennio
ante actiacum bellum
c xxxiii
Alienigena cum in iudeos dominatus tandem accidit ayo usque ad prius
tempus captivitatis regnum destructum est scilicet herodes post eum a
romanis constitutus est princeps alienigena destructe pontifici pri-
cipatu cuius tempore xpi nativitate vicina regnum et sacerdotium iude-
orum destructum est completa prophecia que per moysen ita loquitur non de-
ficiat rex de iuda neque dux de femoribus eius donec veniet qui
mittendus est et ipse erit expectatio gentium iuxta eum loco impleta
est prophecia danielis prout usque ad christum xpi et sacerdotes erant prin-
cipes iudeorum qui imperare ceperunt 167 olimpiade et alii in constan-
tione temporis sub dario usque ad ircanum ac 187 olimpiade
annis 483 in medio currentibus quos daniel significavit per eb-
domadas 69 que predictos annos efficiunt ut declarat eusebius
filii eorum herodis regnaverunt usque ad novissima ierosolimitana iudeorum
captivitate nequaquam ex sacerdotali successione generis potificibus
constitutis neque perpetuitate vite secundum legem moysi finientibus
sed ignobiles viros alio tempore alii et non amplius uno anni sine
modico amplius ascitis principibus sacerdotium emebant que omnia
eum daniel vaticinatus est
c xxxiiii
Post augusti et anthonii ze dissensionis concordium quod repu-
diata sorore Cesaris Cleopatram duxisset uxorem actiacum
bellum est Cleopatra quoque et anthonius se interficiunt et egi-
pti regnum quod fuit in alexandria destructum est in quo ptolo-
mei vocabantur reges usque ad cleopatram regnaverunt annis 295
defuncta ergo Cleopatra Egiptus fit romana provincia quam
primus tenuit Cornelius Gallus de quo scribit virgilius in bucco-
licis Ex tunc ab hoc loco augusti monarchie primum annum
computat a quo sextilis mensis Augusti nomen accepit qui
Romanis plurimas leges instituit Censu Rome agitato in-
venta sunt civium romanorum quadragies et centena et nonaginta
quatuor milia Thebe Egipti usque ad solum diructe sunt Terencius
varro nonagenarius moritur Augustus Collabria ad gallos
vectigales fit Augusto eum monarchie deferens remittit Tiberius
ab augusto missus occupavit armeniam Virgilius brundisii moritur
ossa eius neapolim translata titulo huiusmodi scripto quem ipse mo-
riens dictaverat Mantua me genuit calabri rapuere tenet
nunc partenope cecini pascua rura duces Augustus Gaium
agrippam adoptat in filium ipse quoque augustus [illegible]

pontifex maximus appellatur. Tyberius de captivis Panonijs triumphat
oratius rome moritur in .lvii. etatis sue anno. Tiberius vastata germania
imperator appellatur

XXXV

Herodes Cesaream in nomine Cesaris condidit que prius turris Stra-
tonis vocabatur. Ipse quoque Anthiochiam condidit et antipatridem
atque herodionem in honore patris antipatri. Templum eciam erexit et mira-
bilia quoque opera in singulis Syrie urbibus. Ipse vero Ircanum qui olim
sacerdos maximus fuerat de captivitate partica regressum ad eius filium
qui in sacerdocio patri successerat interfecit. Postremo quoque eius uxorem suam
cum duobus filijs optimis iam adolescentibus et matrem uxoris accusasse
socerum suum crudelissime necat et alios qui crudeliter gesserat et-
iam addidit virum sororis sue Salomee interfecit. Est hic eciam
alijs tradidisset uxorem eam statim necat. Similiter quoque et interpretes di-
vine legis sibi accepit scelere. Qui eciam cito post Christi nativitatem
magorum indicio cognominis pueros bethlehem quamplures necari iussit. Inf-
fit hic morbo intercutis et scatentibus toto corpore vermibus miserabiliter moritur.

Ihesus Christus dominus noster dei filius in bethlehem Iude nascitur
anno xlij //

XXXVI

Octaviani nocte dei dominice et anno xv Tyberij Cesaris predicare
orsus est. Vixit quoque annis 32 mensibus tribus iuxta illud Luce:
Erat Ihesus incipiens quasi annorum xxx. Eusebius hic dicit quod
Christus vixit plenarie xxxiij annis et tribus supra quod est a na-
tivitate usque ad pascha et sic vixit secundum eum 33 annis cum
medio. Mortuus est autem secundum Eusebium anno Tyberij 18 quo
tempore sicut in Cronicis continetur reperitur multa miracula contigerunt
sicut in alio tractatu nominum patet. Ante hoc tempus Augustus cum filio
suo Tiberio censum rome agitans invenit hominum nonagies et tri-
cies et septuaginta milia quo tempore defectio solis facta. Augustus
76 etatis sue moritur.

XXXVII

Post quem Tyberius 23 imperavit et Iudeorum principatum obtinuit
Herodes tetrarcha. Ovidius poeta in exilio obijt. Tredecim urbes
terre motu corruerunt: Effesus, Magnesia, Sardis, Mostena,
Ege, Ierapolis, Cesarea, Philadelphia, Thelomissum, Cimne, Mir-
ina, Appollonia, Dya, Hircania. Pilatus a Tiberio procurator iudee
missus fuerat. Iohannes Zacharie filius ante eum in deserto
iuxta Iordanem fluvium predicans filium dei in medio eorum esse
testatur. Ipse quoque dominus Ihesus signis et virtutibus vera esse approbans
que dixerat miracula que in ewangelijs scripta sunt fecit. Discipulos
suos ut conversionem gencium ad eum annunciaret imperavit secundum prophetas
que de eo fuerant prolocute. Computatur autem usque in annum 17
Tyberij cesaris a secundo anno instauracionis templi quod factum est sub
altero anno Darij Persarum anni 548. Salomon autem maxima edi-

ficacione templi anni 1060 A moyse et egressu israel de egipto
anni 1719 Ab abraham et regno Nini anni 2015 A diluuio
anni 2986 Ab adam anni 7228 c xxxviii
Scribit autem Josephus inter alia mira que
Sanno passionis domini nostri ihesu christi uenit quod pilatus preses
secreto noctis ymagines Cesaris in templo statuit et hec prima
sediciones et turbacionis Iudeis causa extitit Hierosolimarum
primus episcopus ab apostolis ordinatur Jacobus frater domini Et post hoc
beato consideranda quante de inceps calamitates iudeorum genti ex
processerunt Pilatus postea subsecuta offensione que ob eiectis yma
ginibus fuerat concitata sacrum thesaurum qui corbanan dicitur uocat
in aque ductu Jerosolimam expendens secundo sedicionis prebuit causam
Stephanus prefectus tiberii qui aput eum plurimum poterat instituisse
cohortatus est ut gentem iudeorum deleat philo meminit in libro legacionis
2o pilatus de christianorum dogmate ad tiberium refferente tiberius detulit
ad senatum ut inter cetera sacra reciperentur Sed cum consulto pa
trum christianos ab urbe eliminari placuisset Tyberius per edictum
accusatoribus christianorum comminatus est mortem scribit tertulianus in
apologetico Tiberius in campania moritur c xxxix
Romanorum quintus Gayus regnauit annis iiij
mensibus decem qui cognominatus Caligula Hic agrippam
a uinculis liberatum regem iudee fecit flaccus prefectus Egipti inter
iudeos calamitatibus premit Consenciente alexandrie populo et hebre
adusis eos clamoribus exspoliate Synagogas quoque eorum ymaginibus
statuis aris et victimas polluit Pontius pilatus in multas inci
dens calamitates propria se manu interfecit Et scribunt romanorum hi
storiam Gayus qui semetipsum iudeis intulerat precepit [illegible]
potestas ut in Ierosolimis statuam suam sub nomine Jouis maximi po
neret toto quoque urbe Romanam sicut philo scribit et Josephus in
Synagogis iudeorum statue et ymagines cesaris consecrate Quoque
Gayus pluribus nobilibus interfectis etiam sorores suas quibus
stuprum intulerat insulare exilio condempnauit et cunctis consules
misit in exilium Tandem a pretectoribus suis in pallacio occiditur etatis sue
anno xxix c xl
Romanorum quintus Claudius regnauit annis xiii mensibus
viii diebus xxviii petrus apostolus cum primum antiochenam eccle
siam fundasset Romanam mittitur ubi cathedram pontificalem tenens xxv an
nis eiusdem urbis episcopus perseuerat Marcus euangelista interpres petri
egipto et alexandrie christum nunciabat primus antiochene episcopus
post petrum ordinatur Euodius Agrippa rex iudeorum Annis septem
imperans moritur Cui successit filius eius Agrippa a claudio
substitutus prophecia Agabi que in actibus apostolorum de fama toto
orbe terrarum futura predixerat sub claudio completa Claudius de
Britanniis triumphauit Et orcadas insulas Romano adiecit imperio

descriptione Romane facta inventa sunt Romanorum lxiiii sexagesi-
es et novies centena et tria milia. Traciam Ciliciamque regna in
provinciam redegit. Ierosolimis diebus azimorum orta sedicione 20
milia iudeorum perierunt. Claudius Felicem procuratorem Iudee
mittit apud quem Paulus apostolus accusatus in sui defensione perorat.
Claudius moritur etatis sue anno 64.

Romanorum sextus regnavit Nero annis
tredecim mensibus 7 diebus 28. Cuius avunculus fuit Gayus
Caligula sub quo Paulus apostolus vinctus Romam mittitur. Iacobus
frater domini quem omnes iustum appellabat a iudeis lapidibus
opprimitur in cuius locum Symeon qui et Symon Cleophe filius assumitur. Post Mar-
cum evangelistam primus Alexandrie ordinatur episcopus Anianus. Ante
mensam Neronis fulmen cadit. Hic motus Rome factus est. In
Asia tres urbes motu terre conciderunt. Nero Rome in catharista-
agone contendens victos superat. Etiam in Gallia rethoricam
docet. Lucanus Cordubensis poeta moritur. Seneca Cordubensis
preceptor Neronis et patruus Lucani poete incisione vena-
rum et veneno hausto periit. Nero Agripinam matrem et sororem patris
interficit ipse quoque cum ceteris viciis insignis. Etiam Octaviam uxorem
suam interemit. Hic ad plurima periculo urbis Romanorum incendit
ut similitudinem Troye ardentis inspiceret. Insuper etiam ultra omnia
scelera sua primus etiam in christianos persecucionem fecit in qua Petrus
et Paulus gloriose occubuerunt. Post Petrum primus Rome ecclesiam te-
nuit Linus. Contra Iudeos rebellantes Vespesianus magister mili-
cie a Nerone mittitur qui plurimas urbes Iudee capit. Iosephus
scriptor historie dux belli Iudeorum cum a Romanis interficiendus
esset Vespesiano prenunciavit de Neronis morte et eius imperio.
Nero cum a senatu quereretur semetipsum interfecit ad penam. Alterum. Tunc
omnis Augusti familia consummata est. Post quem Galba in
Hiberia, Vitellius in Germania, Otto Rome imperium arripue-
runt. Galba septimo mense imperii sui in medio urbis foro ca-
pite truncatur. Otto 3o sui mense propria manu occubuit. Vitellius
a Vespesiani ducibus occisus in Tiberim precipitatur.

Romanorum septimus regnavit
Vespesianus annis novem mensibus undecim diebus 22.
Tytus ab eo missus Iudea capta et Ierosolimis subversis 600 mi-
lia virorum interfecit. Iosephus dicit undecies centena milia
fame et gladio perisse et ad centum milia captivorum vendita.
Ut autem tanta multitudo ibi reperiretur causa azimorum fuisse refert
absque omni gente Iudea ad templum confluentes in urbe urbe quasi
carcere sunt reclusi. Azime enim eos hiis diebus pasche interficeat
in quibus Salvatorem crucifixerunt. Hic igitur regnum iudeorum fi-
nitur ab destructio. Tunc lues Rome facta est ita ut per
multos dies decem fere milia hominum mortuorum referuntur. Tres
civitates apud hec motu corruerunt. Vespesianus 64 etatis sue

Anno mortis eius successit Tytus filius Romanorum octauus in utraque lingua disertissimus magneque bonitatis et beneficencie, sed deo simpliciter sic temporibus non ultimus persequitur. Nam sufficiat nobis ad ea premisse sunt quibus dominus noster Jhesus Christus natus est predicatur et omnis sunt in quibus misteriores Judei subversi sunt. Colliguntur autem omne tempus in anno Vespesiani et nouissima eius excisionem Jerosolimarum 117 a quinto decimo anno Tyberii cesaris et predicatione Christi 42 anni a captiuitate quam ab Antiocho passi sunt anni 238. A Darii secundo anno sub quo rursum templum edificatum est anni 590. A prima edificatione sub Salomone usque ad nouissimam eius ruinam sub Vespesiano 1102.

Nunc autem

Nunc expedit etiam aliarum rerum gestarum tempora breuiter recapitulatione colligere. Igitur secundum Eusebium in prologo cronice sue anno 42 imperii Augusti dominus noster Jhesus Christus natus est et anno 17 Tyberii predicare orsus est. Si quis autem retrorsum computet recipit a Tyberio usque ad annum Darii sub quo templum restauratum est 548. Nam Darii secundus annus 65 olimpiadis anno primo fuit et Tyberii 17 in 201 olimpiade incidit et sunt ergo inter Darium et Tyberium olimpiades 134 anni 548 quaternis in unaquaque olimpiade computatis. Deinde 2° Darii anno septuagesimus desolationis templi annus completur a quo usque ad primam olimpiadem retrorsum inueniuntur olimpiades 64 id est 256 annis qui scilicet computantur a predicto desolationis templi anno usque ad 500 Osee regis Israelitarum uel Judeorum sub quo Ysayas et Osee fuerunt. Itaque prima olimpiade in Ysaye et reliquorum qui cum eo prophetauerunt incurrit etate. Rursum si a prima olimpiade ad superiora et usque ad captiuitatem Troye perueneris inuenies annos 406 et nouissima Grecorum historia conscribit. Item apud Hebreos a supradicto Osee anno et temporibus Osee prophete usque ad Sapson et eius annum Lapdon iudicatus computabis annos 400. Postea si ad superiora conuertere et eius 329 annos retractos impleueris Grecorum Cicropem Dyffion et Moysen inuenies. Hebreorum namque anno Cicropis usque ad captiuitatem Troye et ab 80 etatis Moysi in quo populus Israel cepit usque ad Lapdon et Sampson computantur anni 329. Itaque sine ulla ambiguitate Moyses et Cicrops qui primus Attice regionis rex fuit eisdem uero temporibus fuerunt. Ab 80 autem anno Moysi et egressu Israel ab Egipto usque ad primum annum Abrahe reperies annos 505 quo scilicet a 65 anno Cicropis usque ad Ninum et Semiramim Assiriorum principes computabis. Item a natiuitate Abrahe usque ad totius orbis diluuium inuenies retrorsum annos 942. Item a diluuio usque ad Adam 2242 annos in quibus nulla penitus nec Greca nec barbara nec gentilis inuenitur historia. Nunc etiam sunt et inter Hebreorum annos ab Abraham usque ad Moysen a Moyse usque ad primam edificationem templi et ab ea usque in secundam restaurationem eius et usque ad aduentum Christi domini nostri indicamus

A natiuitate autem Abraham usque ad Moysen et egressum de egypto
computantur anni 505 A Moyse usque ad Salomonem et primam edifi
cacionem templi anni 679 secundum morem hi numeri que tercius regum
liber continet nam in nostro volumine iudicia computantur anni 600
Circa quam computacionem diuinam diligenter attende an forte in ca
sum dari posset dissimilis discrepancia que est inter computacionem Bede et com
putacionem Alphonsi de annis ab Adam usque ad Christum de qua in eo
tractatu satis diximus A Salomone autem usque ad instauracionem
templi que sub Dario Persarum rege facta est colliguntur anni 512
A Dario usque ad predicacionem Christi et 17 annum Tyberii Cesaris com
plentur anni 548 Ita quod fiunt simul ab Abraham usque ad 17 Tiberii
anni 2044 Aliter a Nino et Semiramide usque ad Moysen et Ce
cropem anni 505 Et a Cecrope usque ad captiuitatem Troye anni
327 A captiuitate Troye usque ad primam olimpiadem anni 406
A prima olimpiade usque ad secundum Darii annum et instauracionem
templi anni 256 A secundo Darii anno usque 17 Tiberii tot
anni quot prius ab Abraham usque ad Tiberium inuenimus [illegible] secundum
Eusebium
Iheronimus 180 qui Eusebii Cronica de greco in latinum transtulit
et ea usque ad tempus suum continuauit in fine Cronice sue
annorum recollectorum summam concludit ita scribens Ab urbe condita
usque ad [illegible] operis annum fuerunt anni 1131 Et inde
sub regibus anni 240 sub consulibus anni 464 Sub augustis et
cesaribus anni 4[illegible]2 A colliguntur omnes anni usque in presens tempus
ita a Tiberii anno 17o et predicacione Christi anni 351 A secundo
anno Darii quo templum restauratum anni 898 Ab olimpiade
prima que etate apud Hebreos Ysayas prophetat anni 1161 A
Moyse et Cecrope primo rege A Salomone et prima edificacione
templi anni 1412 A captiuitate Troye quo tempore Sampson a
pud Hebreos anni 1561 A Moyse et a Cecrope primo rege
Attice anni 1890 Sic igitur finaliter concludunt ab Abraham et
regno Nini et Semiramidis anni 2395 Ab Abraham usque ad
diluuium anni 942 ab Adam vero usque ad diluuium anni 2242
quibus omnibus simul collectis fiunt ab Adam usque ad 14 Valentis et
Valentiniani iunioris ipsius omnes anni 5579 Eusebius dictum est
a Tiberii anno quindecimo usque ad 14 annum Valentis quo inter
mittuntur anni 351 Et inde usque ad Abraham anni 2044 Con
sequens est ut fiant omnes anni totius historie Eusebii et Iheronimi
2395 Post vero Iheronimum usque ad hoc tempus valet non reperitur sine
Cronica Eusebii sed solum usque ad Vespasianum ut premissum est Ex
vero sequitur que Cronicas que ob iussa computacionem per etates
et olimpiades a Christo et omnes cronicas petiuit per successiones summorum
pontificum annorum numerum notauerunt nec historias narracionum
inserunt nisi quantum poterint applicari ad tempora maxima et
indicare Duracionem erat etiam reuolucionem secularem de qua

Iuxta dicendi modo quod longam narrationem quam de variis regnis
regnis supra fecimus ad brevem recapitulationem regnorum principalium redu-
camus. Non quia ad nos sit extenda consideratio sed ad istam maxime

Sciendum est igitur quod secundum quatuor partes orbis et fuerunt principalia
regna de quibus Daniel propheta tamen et de istis ante ea
loquens predixerat sicut tactum est. Primum ab oriente fuit regnum
babilonicum quod incepit anno tempore abrahe Nini ante conceptionem
iudicis primus omnium asie imperavit. Post inde regnum asiriorum in Sar-
danapallo deletum est. Omnes vero anni asiriorum a primo anno Nini
computantur 1240. Et deinde asiriorum regnum in medos translatum
est. Secundum a meridie fuit regnum carthaginense quod incepit tempore
iudicum quando carthago condita est vixit anno 183 post troyanum
bellum. Tercium a septentrione fuit regnum macedonicum quod
non incepit ab alexandro ut quidam dicunt sed dum ante ipsum Ca-
ranus. Nam quando Assiriorum regnum in medos translatum est tunc
regnum macedonum surrexit quod ordinem ab alexandro tunc recepit au-
gmentum a quo regnum alexandrinum inicium et nomen accepit. Quartum
ab occidente regnum fuit latinorum quod dum pergeret a
romulo vocatum est romanum secundum Eusebium. Et sicut dicit
Orosius ab urbe condita id est a romulo inchoata usque ad indi-
[illegible] manserunt anni 7080 et ab ea usque ad christum natum
[illegible] anni 471 et sic ab origine mundi usque ad christi
[illegible] adventum sunt anni 5199 quam computationem sequitur
Beda et eandem primus posuisse videtur Eusebius sed ab ea di-
scordat alphonsus ut in alio tractatu notatum est. Hec autem
quatuor regna hic notata sunt non secundum ordinem originis
mixta ordinem partium orbis videlicet orientis meridiei septentrionis
et occidentis. Nam de eorum ortu et occasu varia quoque permutatione
[illegible] dictis patet clarius apparet. Hec autem notavi quod Augustinus
[illegible] 18 de civitate dei libro. Inter plurima igitur regna terre
duo cernimus longe ceteris permisse clariora Assiriorum primum
deinde Romanorum id primus in oriente hoc posterius in occidente
surrexit. Deinde multis finem quorum initium confessum fuit
regna cetera ceterosque reges appendices istorum dixit.

Quia vero ad permutationes regnorum et sectarum non solum Revoluciones Saturnales
[illegible] aspectum coniunctiones saturni et iovis de quibus dictum
est. Circa revolutiones saturni de quibus loquitur Albumasar libro
de magnis coniunctionibus tractatu 2o differentia 8a. Idea de istis di-
[illegible] ponendo antequam ad coniunctionem septimam venias dico quod mo-
[illegible] sive regni et earum permutationes accidunt secundum quantitatem
[illegible] revolutionum saturnalium et proprie si saturnus eveniat cum
tunc ad signa mobilia que sunt Cancer libra capricornus aries
[illegible] fuit [illegible] ab eo si iupiter fuit ad eum ant

aspiciat eum minuat multum de malo propter eius bonitatem cum
cum fuerunt complete 10 revolutiones saturni in diebus darii
fuit apparicio alexandri magni et destructio regni persarum
et circa post alias 10 revoluciones completas apparuit ihesus be
nedictus dominus noster filius marie virginis cum permutatione secte
et qui complete fuerunt alie 10 venit nicenus arrium cum lege que
est inter nazarenos et paganos et 10 alias revoluciones venit
machometus et illud forte est ante completum decime ut in re
volutione 9 vel post in 111 et illud est secundum quantitatem eius
quod contigit coniunctionibus communisse que sunt fortiores istis revolu
tionibus et sic mutatur hic citius vel tardius secundum proprietates
planetarum dominancium regnis diversis ut Saturnus dominatur
Indie Jupiter babilonie mars tracie sol romanis et im
periis mercurius egypto luna assiriis

Ad declaracionem predictarum revolucionum

Hic sciendum est quod revolucio saturni est eius circuitus ab uno
puncto incipiens et ad idem punctum rediens Et iste circulacio
vel circuitus perficitur quasi in 30 annis ut supra dictum est Ex
patet quod predicte 10 revoluciones saturni fuerunt in 300 annis
vel circiter Sed in premissis tribus occurit dubium primo a quo
puncto celi huiusmodi revoluciones incipiant Secundo quare plus
ab uno puncto quam ab alio puncto celi incipere debeant Tercio
cur 10 tales revoluciones et plus quam 9 vel 11 aut per tales
effectus aut significacionem causent Horum dubiorum solucio non
est clara nec tamen hic sed alibi declaracionem quia ista
non sunt pertinentia in quesitionibus Sed predictis hic presuppositis ma
nifeste patet quod semper inter tales revoluciones ad minus est una
coniunctio saturni maior et iovis 240 annorum plures etiam
coniunctiones saturni et martis 30 annorum et alie quam plurime de
quibus supra dictum est et iste suos causant effectus et ponit sin
gularum revolucionum significaciones citius aut tardius compleri
vel debilius aut forcius secundum exigenciam huiusmodi con
iunctionum ut ex dictis patet Sciendum est insuper quod sicut ab
alexandro magno usque ad machametum notate sunt huius
modi revoluciones ita ab alexandro retrorsum supputando
putando 300 annos pro 10 revolucionibus et ab aliis item 300
et sic ultra usque ad inicium mundi et maxime usque ad di
luvium a quo usque ad alexandrum fuerunt anni circiter 2199
secundum alphonsum potest notari per huiusmodi revoluciones historie
et cronice et ut in plurimum ita huiusmodi tempora in permutacionibus
sectarum aut regnorum reperietur aliquid notabile sicut potest patere
diligenter consideranti et veraciter calculanti ea que in historiis
et cronicis supra sunt notata Ex quibus unum solum
potest exemplum Nam completis 10 revolucionibus ante illas

decem que precesserunt alexandrum magnum cito post secuta est
captivitas iudeorum sub quarta olimpiade qua Nabuchodonosor rex cal
deorum Ierosolimam cepit et templum incendit et iudeorum regnum
defecit ut plenius supra dictum est. Sic etiam a Machometo citra
computando usque ad presens tempus possunt huiusmodi revolutiones
consignari et eas que secundum historias et cronicas magis notan-
da sunt eisdem revolutionibus applicari quod inferius facere proponimus.
Sed primo
Considerandum est illud quod supra tetigimus post alexandrum
circiter aliquibus 10 revolutionibus completis apparuisse dominum
nostrum Ihesum filium beate marie virginis cum perfectione secte.
Hoc enim post dictas revolutiones completas fuisse post annos
11 circiter manifeste patet quia secundum alphonsum ab alexandri ma
gni et incarnationem domini nostri ihesu christi sunt anni 311
menses 3 et dies 24. Unde clare sequitur quod albumasar libro
preallegato ubi de huiusmodi revolutionibus loquitur erravit in
hoc quod inter alexandrum magnum et dominum nostrum ihesum christum
dixit 10 revolutiones numeravit dicens quod post apparitionem alexandri
magni completis 10 revolutionibus apparuit Ardeschir filius
Bel qui eis reddidit vitam persis et post alias 10 revolutiones
apparuit ihesus marie filius ut tamen dixit confirmando est
quod lex christi ex huiusmodi revolutionibus aut aliis legibus
astrorum dependeat quia ad ea que divine et miraculose vir
tutis et omnino supra vires nature excedunt. Et ista ad sanum intellectum
referenda censentur sicut in tractatibus de legibus et sectis et de
concordia theologie et astronomie plenius declaravimus. Nec
sub silencio est transeundum quod circa tempus huius dominice incarnationis
et christiane legis tempora multa notanda contigerunt ad que predicte
revolutiones et coniunctiones videntur pertinuerunt aspectum. Nam Romanum
imperium post longam Iulii Cesaris tempus interceptum tunc octaviani
augusti sumpsit imperio incrementum accepit fuitque in maxima
prosperitate et pace. Iuxta illud exivit edictum a cesare au
gusto ut describeretur universus orbis etc. Et non multo post tempore
adversariorum christi iudeorum sub vespasiano et tito facta est mira
subversio et primo sub nerone post ea vero sub pluribus aliis impera
toribus fuit christianorum horrenda persecutio que tamen quanto maior
fuit tanto christiane legi maiora prebuit incrementa.

Adhuc autem
Ad considerationem dignum est illud quod de aliis decem revolutio-
nibus sequentibus addidit albumasar videlicet quod quando ille com
plete sunt venit lex que est inter paganos et nazarenos.
Sane que sit ista lex vel secta ex meis historiis vel cronicis
non plene intelligo an inter paganos [illegible]

Nulla proprie sit lex vera sed sola secta erronea ydolatrie que lo-
ge ante precessit. Unde ut dicit Ysidorus 8 libro ethimologiarum capitulo 9
ubi agit quot sunt secte hereticorum et unde nomina acceperunt de-
terminat de nazareis sive nazarenis ita scribit quod nazarei dicti
sunt quia virum dominum Christum qui nazareus dictus est filium dei confitentes
omnia tamen veteris legis custodiunt. Possumus ergo dicere quod forte
hanc sectam aliqui ex paganis secuti sunt vel quod inter paga-
nos aliquos potestas eam firmandi esse suaserat. Utrum autem hoc
verum sit, vel quo tempore fuit illud ex scripturis certum non habemus
ideo circa hoc nichil affirmare presumimus. Est sciendum tamen quod comple-
tis ab Alexandro 10 revolutionibus post annos 11 menses 2
dies 2 venit Christus salvator noster et a Christi incarnatione usque
ad Dyoclecianum fuerunt anni 283 menses 4 dies 27 et ita
per annos circiter quinque ante completam aliam 10 revolutionem
venit Dyoclecianus a quo post ea lex vel secta paganorum
quodammodo corroborata est et quasi renovata per legis christianorum
persecutionem que ab ipso decima secta fuisse dicitur esse. Nam sicut
recitat Augustinus 18 de civitate dei quod prima persecutio computatur
quedam que facta est a Nerone secundam a Domiciano tertiam a
Troyano quartam ab Antonio a Severo quintam sextam a Ma-
ximiano a Decio septimam octavam a Valeriano ab Aureli-
ano nonam decimam a Dyocleciano et Maximiano. Unde tamen [illegible]
addit Augustinus quod ante Neronem et in Christo et suis apostolis ac
discipulis graves persecutiones processerunt que inter illas decem
nunc numerantur. Post ea etiam Julianus ad eam persecutionem
est quod christianos liberales litteras discere vel docere vetuit. Et
Valens supradictus Valentiniani frater arrianus magna per-
secutione pariter partes catholicas vastavit ecclesiam. Contra ecclesiam
rege Gothorum in ipsa Gothia persecutio est christianos crudelitate mi-
rabili. Ideo Augustinus improbat illorum opinionem qui dixerunt
post iam decimam Dyocleciani non amplius ecclesiam passuram
persecutiones usque ad tempus antichristi. Unde concludit quod non videtur
esse diffiniendum numerus persecutionum quibus exerceri oportet ecclesiam.
Inter has tamen persecutiones [illegible] una fuit illa Dyo-
cleciani persecutio quia inter christianos crudeliter exarsit et forte
tunc invaluit illa lex vel secta quam tunc apud paganos
Albumasar superius [illegible]
Sed quod etiam considerare convenit quod sicut dictum est post illam se-
ptimam completis illis aliis 10 revolutionibus venit Ma-
chometus post Dyoclecianum per annos 338 vel circiter. Cuius
sectam non solum [illegible] 10 revolutiones predicte et
quedam [illegible] quinto [illegible] dicit Albubater [illegible]
quod inter annum coniunctionis que firmavit sectam sarracenorum et
inter annum [illegible] in predictionibus vel predicationibus Machometi

qui fuit primus annus arabum annorum fuerunt 72 anni solares
et 71 dies et fuit ascendens anni quinquaginta predicte secte
signum geminorum et provenit per statum eius anni ad virginem
primus quoque annus machameti fuit annus 1 arabum et an-
nos arabum inceperat anno christi 621 mensibus 6 diebus 17
sicut in tractatu de vero ciclo lunari notavi et idem con-
cordat tabule alphonsi cum quibus et aliis predictis pat-
ribus legitime calculanti quod post 10 predictis revelationem ven-
machometi post annos circa 23 et quia concordat era dyo-
cletiani et era arabum que sunt anni 33 mensibus 10 diebus 10
secundum alphonsum a quibus si subtrahas 7 annos quibus
ante complementum hunc 10 revolucionum dyocleciani venisse
dixerunt remanent 22 anni perfecti et unus imperfectus seu in-
completus. Et quia ante quam arabes hec tempora elegerant nar-
rant hystorie quod [illegible] qui imperavit anno christi 672 gra-
vissima bella adversus regem persarum gesserunt cumque sepe
fortiter debellati plurimas provincias et ipsam ierusalem di-
miserunt. Post hec anno christi 660 tercio anno imperii era-
clii Cosdroe rex persarum multam partem [illegible] urbis romane
cepit devastavit quoque ierusalem et in mirabilia loca incendit
et multos captivos in persidam duxit eo pacto sibi tenens
lignum sancte crucis anno eodem Eraclii [illegible] quo Cosdroe ab eo in-
terfectus est et plures christianos eo secta [illegible] [illegible] revoca-
verunt. Circa hoc tempus Machametus propheta sarracenorum surrexit
et sectam suam viciosissimam introduxit. Sarracenos vero seu
arabes qui hac tenus subregno persarum fuerant Eraclius
devictos romano subiecit imperio multa quoque magna et mira-
bilia post cuius secte [illegible] contigerunt de quibus [illegible] gratia
brevitatis.

Iam vero septima questione maxima tractatu [illegible]
dixerunt fuisse anno mundi 6080 a diluvio 3838 [illegible]
circiter et hoc fuit anno post incarnacionem christi 137 [illegible]
[illegible] circiter per mille annos in tempore secta Machometi
regnat post ea multa populo christiano provenerunt detrimenta de quibus
ad historias remittimus. Circa quinquaginta tempora post
illas supra dictas 10 alias quoque plures imperatorum et regum
paganorum in christianos persecuciones secute sunt alie pro-
secuciones hereticorum plurimorum et maxime arrianorum quia una
ariana heresis processit predicta Machometi secta tanquam de
radice ramus sicut dicit historie de quibus hec scribit 12 angl
[illegible] in libro ita scribit videns ante dyabolus templa
demonum destrui et in nomine liberatoris mediatoris [illegible]
christianum hereticos monuit qui sub velamine christiano doctrine re-
sisterent [illegible] et post ea subdit [illegible] [illegible] [illegible] quoque [illegible]

consentiunt vel malicia deprehendit si acceperint potentem corporaliter
affligendi comperit eius sapienciam Et tunc modo male faciendi adver-
santes comprehendit eius sapienciam et multa notanda subiungit que hic
inserere clerici operis brevitas non permittit

Sed

Sciant super premissimus iam deinceps ab illo pseudo propheta Ma-
chometo usque ad nostra tempora predictas saturni revoluciones computabis
et eis nobiliora historiarum gesta que illarum temporibus facta sunt
applicabimus Et sciendum igitur quod completis 10 revolucionibus supra-
dictis que fere 200 annis ante adventum Machometi terminate sunt
ut premissum est computando ab earum complemento pro aliis dictis re-
volucionibus sequentibus 300 annos Machometi post quam anno christi
889 vel circiter alie 10 revoluciones complete sunt et sic fuit post
adventum Machometi per annos 261 vel prope Et post predictam coniunc-
tionem maximam circiter per annos 178 et sic illa coniunctio fuit quasi
media inter dictas revoluciones predictas

Gesta tunc temporis

Circa ultra ea que generaliter premissimus aliqua contigerunt
que sunt notanda Nam anno christi 701 tempore Sergii pape magnum
Scisma fuit post ea propter Constantinum philippicum imperatorem demum
fuit hereticum Eo quod sanctorum ymagines veneratur Deinde tempore
Gregorii secundi Bonifacius episcopus gentem romanorum ad christum
convertit Tunc tempore Karolus frater pipini saxones debellat alama-
nos et suevos atque barbaros usque ad danubium subegit et
et frisones burgundiam et lothoringiam Saracenos quoque de diversis
maximis partibus cum innumerabili multitudine in provinciam ve-
nientes delevit Tempore leonis imperatoris Constantinopoli 300
hominum pestilencia perierunt Eo tempore Gens Saracenorum totam hi-
spaniam occupavit Et cum post eam et aquitaniam occupare voluisset
Karolus marcellus plus quam 300 milia delevit Post dictam
vero coniunctionem circa annum 738 Constantinus quintus filius leonis
imperatoris qui contra ymagines dei et sanctorum bellum indixit
paternam impietatem secutus consenciente sibi anastasio Consta-
ntinopolitano falsi nominis patriarcha vocato synodo omnes
ymagines christi et sanctorum deponi mandavit Et sic ecclesiam dei per-
sequebatur ut eciam vastiam vastacionem dyocleciani transcende-
re videbatur Hiis temporibus imperator Constantinopolitanus fuit solo
nomine imperabat quia in oriente et meridie quasi totum principes
saracenorum occupaverunt quibus romani multum persecucionem sustinebant

Sed aliis

Dimissis que post dictam coniunctionem secuta sunt de aliis prosequamur
que completis dictis premissis revolucionibus saturnalibus acciderunt
igitur circa annum 889 sub formoso papa magnum scisma magis

alteracio ecclesie fuit et eius promotione subsecuta. Circa hec ungari
tempora gens Ungarorum a Scythia egressa in Pannoniam primitus venit
et ibi reiectis incolis ibi ubi usque hodie permansit. Hec gens
illo tempore adeo inculta fuisse narratur ut carnibus crudis ipsi
uterentur, humano vero sanguine utebantur in potum quemadmodum
et [illegible] faciunt. Hiis temporibus Arnolphus imperator Norma-
nos Gallia vastata Lotharingiam et Dardaniam invadebat in-
credibili plaga prostravit. Tunc cepit iniquum Normannorum et
Danorum cessare qui XL annis Galliam vastaverant. Demum idem
Arnolphus longa infirmitate tabe fatigatus nulla medicinali
arte valuit nec potuit adiuvari quin a pediculis consumeretur. Cui
successit filius eius Ludowicus quartus ad coronam imperii non pervenit.
Iste ipse fuit finis imperii quantum ad progeniem Karoli cuius pro-
genitoribus quarum(?) civitates quas preces eorum contemperat(?) non fovebat
sed potius dissipabat. Ergo eo erepto imperio Italici sta-
tim ceperunt imperare. Divisum quoque fuit imperium quia quidam tantum
in Italia, quidam tantum in Almania imperabat usque ad Ottonem
primum qui utrobique imperare cepit.

Post
Predictas duas revoluciones Saturni forte fuit alia decem 1089.
et completo anno domini 1189 vel circa. Circa quod tempus Innocencius
tercius multis bonis operibus gloriosus digne cathedram Petri te-
nebat. Cuius tempore a Francis et Venetis capta est Constantinopolis.
Similiter innumerabilis Saracenorum multitudo contra Hyspanos ve-
niens ad propriam suam confusa rediit. Hiis diebus Livonia pro
magna parte conversa est ad fidem. Anno vero pontificatus sui
XVIII Rome celebratum est concilium generale pro subsidio terre sancte
ubi etiam pro statu communitatis ecclesie multa utilia statuta fuerunt.
Ubi etiam abbatis Joachim libellum quem contra magistrum Petrum Lom-
bardi composuit dampnavit. Insuper etiam Almericum cum sua doctri-
na heretica. Non tantum dampnata est doctrina dicti abbatis Joachim qui
in Calabria floruit plures que alios libros scripsit qui a principibus
et regibus requisitus ab ipso de peregrinatione quam faciebat
predixit quod parum proficeret eo quod non dum tempus proficiendi adve-
nisset. Hoc tempore imperabat Fredericus primus qui largus sensus et sa-
piens in omnibus fuit gloriosus. Tunc rex Alapie cepit Edissam ci-
vitatem que in Genesi dicitur Arach, Francos quos ibi captos aut
morte aut servitute dampnavit, alios quoque multipliciter affligit.
Hiis temporibus sol diu obscuratus est, fames quoque valida fuit. Eodem
anno captum est sepulcrum domini et eius crux a Sollidano
alias a Saladino. Sub hoc imperatore sanctus Thomas Cantuariensis Thos Cant...
in ecclesia sua occiditur. Sub cuius morte Henricus rex Anglie
coram papa Alexandro se excusavit [illegible]
quod fuit iuramento firmavit. Eodem tempore floruit Petrus Come-

ordines fratrum

tator qui historiam scolasticam composuit. Huius pape Innocencii tempore in
ceperunt duo ordines mendicancium videlicet fratrum predicatorum sive
dominicorum et fratrum sancti Francisci. Post quos alii mendicancium ordi
nes multiplicati sunt que res magna et mira sunt in ecclesia
christiana inquam prius nec mendica religio nec religiosa mendi
citas fuerat approbata nec ad imitacionem caret quod circa illud tempore
sub Henrico quinto imperatore traditur Tartarorum dominium incepisse
habuisse qui sub montibus Indie in regione dicta Tartaria
quasi subaliarum vicinarum finibus constituti regem fecerunt [illegible]
potestas miro et quasi miraculoso modo brevi tempore maxima facta est
ut patet in historia Tartarorum. Deinde factum est ut circa post sub Frideri
co secundo imperatore qui ab Augusto primo 92 fuit gens illa
Tartarorum deprivatis orientalibus et [illegible] subiectis in duo ag
mina se dividens Ungariam et Poloniam intravit ubi nobilibus

Ungaria Polonia

vulgaribus tam viris quam mulieribus in ore gladii consumatis sic
civitates illas maxime Ungariam redigerunt in solitudinem ut
propter famem validam humanis carnibus vescerentur et plerique pre nimia
angustia ad montem [illegible] vterent

ka

Sed res alias mirabiles ac miserabiles hic omittimus quas
evenisse constat usque in presentem annum Christi 1369 ante comple
mentum ... 10 revolucionum quod erit anno Christi 1389 [illegible]
citer solum cum contenti sumus aliquid dicere de regnis que modo
[illegible] facta referuntur maxime circa [illegible] coniunctionis
trium superiorum planetarum Saturni Iovis et Martis [illegible] in aliocen
trico [illegible] quod fuit anno Christi 1367 die mercurii [illegible]
20 in 19 gradu aquarii [illegible] fuerunt alie 2 coniunctiones
Saturni et Martis [illegible] post et alia ante [illegible] fuit anno Christi
1321 [illegible] aprilis in cancro gra. 6 min. 8 alia fuit
1371 die mensis Junii [illegible] in cancro gra. 17 min. 20 hec
[illegible] secundum astronomos magnos [illegible] effectus et [illegible]
illa trium superiorum [illegible] aquarum diminucionem et
victualium defectum [illegible] pestilenciam sicut post docuit experi
encia. Deinde post eam secuta est mortalitas talis que ubique terrarum
que pestilencia magna vocatur quia nulla [illegible] fu
isse [illegible]. Ipsa que multorum malorum causa fuit [illegible]
remanent vestigia. Ego siquidem post [illegible] annos post dictam
[illegible] natus sum nec [illegible] mala enarrare sufficiam
pestes clades [illegible] sedicionnes mirabiles quoque ac miserabiles [illegible]
[illegible] cum [illegible] et [illegible] sed etiam regnum et principum [illegible]
mala non [illegible] esse [illegible] scisma quod ab anno 1378 usque [illegible]
parsenerat

Hinc [illegible] scismatis [illegible] scismatibus [illegible]
[illegible] scismata fuisse in

inerant propter alias intrusiones ab imperatoribus et ipsis Romanis
factas compulsi. Ecclesia vero sub summis pontificibus primum ita con
scisma fuit inter Cornelium et Novacianum. Secundum fuit inter Liberium
et Felicem. Tercium fuit inter Damasum primum et Ursinum. Quartum inter Bo
nifacium primum et Eulalium presbiterum. Quintum inter Symachum primum
et Laurencium. Sextum inter Sisinnium et Dioscorum. Septimum inter Stephanum secundum
et Constantinum quod scisma si bene consideretur ultimum sexte partis scis
matis cepit. Octavum fuit inter Gregorium secundum et Sisinnium. Nonum
inter Leonem quartum et Anastasium presbiterum. Decimum inter Johannem XII no
bilem Romanum et Leonem VIII. Undecimum inter Gregorium quintum et
Johannem Placentinum. Duodecimum inter Benedictum quintum et Leonem pre
dictum. Tredecimum fuit tempore Benedicti octavi. Decimumtercium tempore Bene
dicti noni. Quartumdecimum fuit inter Alexandrum secundum et Cadulum episcopum
Parmensem. Quintumdecimum inter Gregorium septimum et Anthonium vel Gwibertum
Ravennensem qui Clemens dictus est. Decimumsextum fuit tempore sancti Pa
schalis. Decimumseptimum inter Gelasium secundum et Burdinum Hispanum.
Decimumnonum inter Innocencium secundum et Petrum Leonis. Vicesimum
inter Alexandrum tercium et X scismaticos. Vicesimum primum fuit tempore
Ludowici Bavarici qui contra Johannem papam vicesimum secundum
fecit antipapam Petrum de Corbario ordinis Minorum. A quo sub scepto
corona imperii. Vicesimum secundum et presens scisma quod peius est et
magis induratum quolibet precedente et ultimum quod tam diu perseve
rasse legitur. Hec autem scisma extinctum est in concilio Constanciensi.
Sed inter

Stupendum est et nimis quod ad finem extimatum scismatis
semper et ultimum multifarie multisque modis laboratum est et tandem
licet tarde ipse hoc celebrato in civitate Pisana. Sollempne con
cilium generale nec tamen istud monstrum adhuc extirpari potuit. Gra
ciarum iterum decretum est hoc anno sacrum concilium congregandum
in civitate Constancie provincie Maguntinensis ubi ipse Romanorum
et Ungarie rex promisit interesse et interim secundum aliquos astro
nomos pronosticatum est ex figura celi anni presentis quod retrogradacio
Jovis in principio anni in ipsa domo facit destruccionem religionis
et pacis in ecclesia adhuc non firmari. Quod deus est illius verus
sapiens qui solus dominatur astris cuius singulari auxilio huic
malo convenientes potest adhibere remedium. Alioquin formidandum
est ne istud sit illud magnum scisma de quo multa scripserunt
sancta Hildegardis et venerabilis abbas Joachim quod dicunt esse pre
ambulum de adventu Antichristi et quidam alii scripserunt quod futura
mala ecclesie que expectantur fundaverunt de quo scismate tempore apostoli
Pauli ubi de adventu Antichristi loquitur ante eum expectasse
videtur dicens illum non esse venturum nisi venerit discessio primum
quod exponunt sapientes de discessione id est scismate [illegible]

vel substractione obediencie romane ecclesie seu romani imperii sed de istis
hec sufficiant

Item vero de octava coniunctione maxima longum quod futura esse de-
cima. Si sit secundum quod voluit anno ab initio mundi 7060 a diluvio
4198 a Christi incarnatione 1693 vel circiter et post illud erit comple-
ta revolutio decima saturnalis anno Christi 1789 Et hec erit post dictam co-
niunctionem maximam per annos 19 vel prope et vel perfecta coniunctione et illud
complementum decime revolutionis erit status 8ve spere circiter per annos
25 98 sicut patet quia status 8ve spere erit anno xxx post [illegible] au-
gmenti cycli secundum tabulas astronomicas sunt adequate ad annum
Christi 1320 perfecti et ideo erit anno Christi 1180 quibus annis si ad-
dantur 27 sunt anni 1189 quos posuimus. Confirmatur item patet quod ab hoc
anno Christi 1818 usque ad statum 8ve spere erunt anni 370 perfecti. Hiis
itaque presuppositis dicimus quod si mundus usque ad illa tempora durabit
quod solus deus novit multe tunc et magne ac mirabiles alte-
rationes mundi et mutaciones future sunt et maxime circa
leges. Nam predicta coniunctione de illis revolucionibus Saturni
ad hunc concurrit revolucio seu reditus superioris orbis i.e. 8ve spere
per quam sicut et per alia premissa cognoscitur sectarum mutatio ut in
principio huius tractatus notatum est. Et sicut plenius notavit
Albumazar libro de magnis coniunctionibus tractatu secundo differencia vl-
tima circa finem

Inde [illegible] probabiliter concluditur quod forte circa illa tempora veniet
antichristus cum lege sua vel secta dampnabili que maxime
adversa erit et contraria legi Christi. Nam licet de adventu sui
determinato tempore vel momento certa non possit haberi certitudo
sicut alibi declaravimus tamen indeterminate loquendo quod circa illa
tempora venturus sit potest haberi probabilis coniectura et verisimilis suspicio
per astronomica iudicia. Cum enim dictum sit secundum astronomos circa ista
tempora fieri mutationem sectarum et secundum eos post machometicam erit ali-
quis potens qui legem fedam et magicam constituet. Ideo verisimili
probabilitate credi potest quod post sectam machometi nulla secta veniet
nisi lex vel secta antichristi

Item sicut notavimus in
tractatu de legibus et sectis secundum astronomos 6 secte principales
distinguuntur ex coniunctione et applicatione Jovis cum aliis 6
planetis quia si coniungatur Jupiter Saturno designabit sectam iudai-
cam si Marti significat legem caldeicam que docet adorare ignem cum
natione martis. Si autem soli significat legem egipciacam que colit
miliciam celi cum principibus eius sole. Si veneri significare dicitur
sectam saracenorum que tota est venerea. Si vero Jupiter
coniungatur mercurio tunc est lex mercurialis et hec quidam dicunt
christianorum alii autem dixerunt christianam esse legem solis. Si autem

iugatur lune tunc erit ultima quam attribuunt antixpo Secundum
autem ista circa prolongam vitalitatem contineant non est penitus opinio
dissonante Sed tamen ista principaliter fundantur in dictis albumasar libro
de magnis coniunctionibus differentia secunda tractatus primi / inquo tractatu
et sunt differentie inquibus principaliter docet qualiter aspiciant propter con
iunctionem quarumdam prophetarum et eorum qui principantur successorum eorum
Cuius autem tanti astronomi doctrinam posset in hac materia reddere
suspectam ea que scripsit eodem libro differentia ultima tractatu 2o ubi
ipse qui erat de secta machometi dicit moram duracionis eius esse [illegible]
annis ultra quod tempus eam iam diu durasse cognoscimus et ad
hoc manifestius errasse videtur quia dicit moram legis romanorum
i. xpianorum esse [illegible] annorum ultra quod tempus iam tamen multo
amplius duraverit

Sed quia de adventu antixpi locuti sumus
Sciendum est quod methodius martir de quo in libro illustrium vi
rorum meminit Jeronimus de principio et consummatione seculi multa
scribit que divina revelatione didicit asseruisse Inter que aliqua
commemorat que erunt preambula adventus antixpi Quorum primum
est illa discessio de qua in secunda ad thessalonicenses epistola dicit apostolus
nisi venerit discessio primum Et dicebat aliquis similiter tetigimus
Secundum preambulum est quod postquam absorpta fuerint plu
rima regna que ad usus regnum romanorum confluxerat con
surget pellibus ad usus romanum imperium filii ysmael filii agar
de quibus daniel predixit et hoc erit in 7o millenario annorum
mundi eo quod appropinquabit consummacio seculi et non erit longitudo
temporis amplius Hoc tamen attendendum quod sicut dicit historia scola
stica methodius post 200 annos ab adam seculares i. etates seculi
per annorum millenaria annotavit Tercium preambulum est quod propter
iram promissionis propter peccata christianorum in ea obtinebunt filii
ismahel i. saraceni que debet esse terra xpianorum Et hoc e
venient propter iniquitates varias et specialiter propter peccata sodomie
multa quoque mala enumerat que super diversis regnis et regionibus
ventura predixit Et adhuc aplicat illud apostoli nisi venerit
discessio primum ut dicens quod discessio est disciplina vel corre
ctio quam correpturi sunt christianitatores terre de qua diffuse
sequitur Quartum preambulum est quod in predicto tempore discessionis
i. discipline et correctionis inminet species peccatorum et multi ab
negabunt veram fidem etiam sine aliqua vi tormentis et flagellis
et associabuntur transgressionibus Sicut de quibus predixit apostolus Et
hec omnia fiant ut per tribulationes probentur et manifestantur
electi Quintum preambulum est quod post tribulationes que fiant
a filiis ysmael exient exeundantes i. victoriis eorum gloriantes quod
depopulaverunt persidam et romaniam ciliciam quoque et syriam capadociam
et ysauriam affricam quoque vel siciliam et eos i. christianos [illegible] romaniam

et insulas blasphemates dicet nequaquam habebunt xpiani ere-
ptionem de manibus nostris Tunc subito exsurget super eos
tribulacio et exiliet rex grecorum sive romanorum in furore m-
agno a mari ethiopie super habitantes terram promissionis et erit
rex romanorum imponens iugum super eas septies tantum quantum erit
iugum super terram eorum Sextum perambulum erit quod postquam
indignacio et furor regis romanorum exarserit super eos qui
abnegaverunt xpm erit pax et tranquillitas magna super
terram qualis non dum est facta sed neque fiet ultra eo
quod novissima est in fine seculorum et hec est illa quam apostolus
exposuit quia cum dicant pax et securitas tunc repentinus eis
superveniet interitus Hec qua etiam xpus loquitur in ewangelio sicut in
diebus noe sic erit in novissimo die Septimum perambulum
erit quod post illam pacem tunc aperientur porte aquilonis et
egredientur virtutes gentium illarum quas conclusit intus alexander
et concucientur omnis terra a conspectu eorum et variis crudelitatibus
corrumpentur et contaminabuntur ab eis post hec dominica vero tempus qui
comprehenderint civitatem yoppan mittit deus unum de principibus
milicie sue et percuciet eas in uno momento temporis Octavum per-
ambulum quod postea descendat rex romanorum et morabitur in
urbem Septima temporis et dimidia quod est 10 anni et dimidius
et tunc apparebit filius perdicionis

De autem antixpus perdicionis
filius ut ibidem methodius dicit nascetur in corozaym
et nutrietur in bethsaida et regnabit in capharnaum Cum
vero apparuerit antixpus ascendet rex romanorum ad locum
ubi xpus pro nobis mortem sustinuit et tollet coronam de capite
suo et ponet eam super crucem et tradet regnum deo patri et tunc
exaltabitur crux in celum sursum tradet extimo spiritum suum
rex romanorum et tunc destruentur omnis principatus et potestates
ut manifestus appareat filius perdicionis Erit autem quod de tribu dan
secundum propheciam patriarche iacob sicut et iudas traditor domini de
eadem tribu fuit faciet autem illis fantastica et mendacia signa
et prodigia multa super terram et ipse seducet eam si fieri potest electos
sicut deus explanavit Ingredietur quoque in ierusalem et sedebit quasi
in templo dei sicut deus cum sit homo carnalis Cumque multiplicata
fuit tribulacio dierum illorum nossinet dimittas filius perdicionis
hospites paradisi quorum ipsum dimittet suos famulos heliam
et enoch ad arguendum ipsum et ostendendum eum mendacem in
conspectu omnium gencium quos interficiet et ita interficiat Tunc
apparebit signum adventus filii hominis et veniat in nubibus celi cum gloria
et interficiet eum dominus spiritu oris sui secundum exposicionem apostoli
Tunc fulgebunt iusti tamquam stelle impii autem precipitentur in
infernum A quo nos eripiat qui est benedictus in secula seculorum Amen

Pro declaratione dictarum figurarum celi est notandum. Et primo circa
primam figuram conscriptam per literam a quod coniunctio saturni et jovis
significans diluvium fuit in medio Cancri et precessit diluvium 219
annis fere / et quia fuit in medio Cancri ad finem restant 120 anni an-
tequam coniunctio eorum veniet ad triplicitatem sequentem eorum igneam
Ergo coniunctio mutationis triplicitatis aquatice in igneam fuit annis 179
ante diluvium et mansit in eadem mutatione usque post diluvium 120
annis et tunc mutaverunt se in triplicitatem terream patet ergo quod dilu-
vium precasse fuit quod in medio triplicitatis ignee et ultima coniunctio circa
diluvium impotuit esse impressio alicuius signi ignei et hec vera sunt
habendo respectum ad duracionem triplicitatis per 280 et ad medios eorum
motus secundum Albumazar precessit Habendo autem respectum ad ve-
ros eorum motus verum est quod aliqua coniunctio eorum precessit dilu-
vium 18 Certo cum annorum magno vel parvo circa in signo triplicitatis
ignee eiusdem vel tunc sequentis vel aquatice precedentis sed tamen ipsum
quo Et hec triplicitas cuius respectus provenit coordinatione vel
degradatione ipsorum duorum planetarum tempore eius coniunctionis vel circa hoc
autem que coniunctio eorum immediate precessit diluvium oportet ad presens
ponere et eam sine dubio tunc circa fecit prefortificatione diluvii
ex quo fuit ita principale diluvium loquendo naturaliter fuit ergo coniunctio
precedens diluvium coniunctio Saturni et Jovis in 15 Cancri et fuit ante
diluvium 219 annis Romanis ad 296 annis Romanis diebus
cum 8 horis fere Et hec fuit ante Christum 3381 annis Planis 200

diebus cum 9 horis fere hoc patet practicanti motus corporum secundum radices
et motus positos per tabulas alphonsi Et mordebat hic figura celi
ut in primo loco prescripto figitur que ponitur ad locis aliorum planetarum ve-
raciter secundum prinssos motus eius verificatus et adequatus et concordat
in hoc omnes auctores Et hec etiam est magnum augmentum quod auctores
volunt hinc influencias esse semper precipue in variis coniunctionibus
et non in mediis et hoc nota **Pro intellectu secunde figure**
Conscripta littera B est notandum quod circa annos christi 600 non invenitur
aliqua coniunctio saturni et jovis maiorum Sed circa eadem tempora fuit una
coniunctio eorum in 7° gradu scorpionis Et fuit ipsa coniunctio anno
incarnationis christi 711 incompleto quod fuit omnes precedebat et stabat
sectam machameti que quidem secta incipit et sequebatur post pre-
dictam coniunctionem 70 annis fere scilicet anno domini 621 fere Et in medio eorum
precedens coniunctio si circa annos christi 600 fuisset circa principium tamen si
fuissent directi uel circa finem eorum si fuisset retrogradus
Pro intellectu tercie figure notatur aliquis propter dubitacionem an
aliqua coniunctio fuerit uel erat calculata predictorum jovis et saturni
in capite arietis Dico quod practica una precise secundum radices et motus
alphonsi post annos christi completos 73 annis fere cum diebus
91 quo quidem tempore coniunctio eorum secundum veros eorum motus fuit in secundo
gradu arietis Et erat ascendens eius anni quod tunc erat
28 capricorni in regione nostra Et post predicta fuit alia coniunctio
eorum vera verificata sub anno domini 908 et 8 a marcii et fuit in
9 gradu arietis Et domini anno christi 2616 erit eorum coniunctio
vero in 27 arietis Et post hec circa annos 8 3 8 6 9 erit una circa
principium arietis et habes omnes coniunctiones habitas veras calculatas
et sic iste coniunctiones non sunt de maximis licet sint in ariete quia
non sunt in principio arietis Et nota quod inter has coniunctiones sunt 8 11
anni uel circa quia inter aliquas eorum tot sunt anni et inter a-
lias pauciores
Pro declaracione quarte figure significata
littera D quod ista figura est figura coniunctionis magne saturni et jovis
que fuit sub anno domini 1287 die 21 marcii in 19 gradu
aquarii et fuit in aquario signo suo Et ideo effectus eius sub-
sequenti fuerunt 80 forciores et velociores ac etiam plus durabiles
ille vero coniunctiones eorum que fuerunt in triplicitate eadem non fuerunt
nec sunt iste ita fortes ideo presertim que fuerunt in signis mo-
bilibus uel communibus Item coniunctio fuit una immediate prece-
dens istam coniunctionem que fuit in anno domini 1237 Et fuerunt
sic coniuncti Sol Iupiter et Saturnus in 10 gradu geminorum
Pro declaracione quinte figure signate littera E est notandum quod post
coniunctionem que fuit anno 1287 fuit una alia causa in me-
sequens et fuit eorum coniunctio in 8 gradu scorpionis ascendente in
regione nostra secundum ascendens anni 11 gradu sagittarii anno domini 1367

Et hec quinque fuit valde significativa h[illegible] sa[illegible]ris q[uia] i[n] scorpione
quod signum est et inimicum religioni et fuit media coniunctio quinta
in libra et ita debuisset mansisse in triplicitate aerea in qua simul
Sed coniunctio duratione precessit quinta coniunctio ad scorpionem et propter hoc fuit
immediata quinta coniunctio in geminis anno 1384

Pro declaratione sexte figure signata litera ff Est notandum quod propter
quintam in meteoris scriptam scilicet illam que fuit in geminis anno 1387
fuit una in anno 1407 12 januarii in 27 gradu aquarii et est
fortis sicut quia in aquario signo fixo Et repente ad faciem unionem
propter quintam duorum superiorum in aquario unde in triplicitate simul quod fit
propter hoc quinta reditum ad signum triplicitatis aeree licet in meteoris predicta
fuit in scorpione que precedebat scisma et ad difficultatem et tardi[tatem]
propter signum fixum et quia corpus occidentem sunt plane Hec quinta
etiam signat odia precipue apud alamanos

Pro intellectu septime figure signate litera G est advertendum quod
calculum unam quintam omnia signa celi est septima in ordine sa-
turni et iovis in principio aquarii ambobus existentibus in 23
gradu aquarii et fuit illa quinta mutatio triplicitatis terre in tri-
plicitatem terream aeream In qua etiam triplicitate aerea in principio
simul et manebunt usque ad annum christi 1867 et ibidem erit quinta
coniunctio et etiam mutatio triplicitatis aeree in aquaticam Similiter ante
hec figura septima quintam coniunctionem ac mutationis triplicitatis que
quinta mutatio triplicitatis solet fieri in 240 annis vel circa Et fuit
hec quinta et mutatio triplicitatis anno domini 1226 in completo die
aplis ascendente 23 sagittarii in regione ut in quo notandum est pro
diversis regionibus secundum diversitatem longitudinum spacio regionum scire lo-
corum et etiam latitudinem sub hac enim quinta inceperunt or-
dines predicatorum et minorum et etiam domini[illegible] chartarorum

Pro declaratione octave figure designate litera H Nativitatis
domini nostri Ihesu christi Est notandum quod hec figura incedebat in eadem
nativitate ascendente 8 virginis vel circa Sed quod dicat albumazar di-
cta prima tractatus 6 capitulo de ascensionibus ymaginum prout hoc
allegat albertus magnus Dicit enim albumazar Et ascendit prima
facie virginis puella et subiungit albertus Et iam scimus quod ascendente
tali parte celi natus fuit dominus noster Jhesus christus

Pro declaratione none figure signate litera I et decime figure
litera K signatam Est notandum quod hic fuerunt quintiones predictorum duorum
signorum saturni et iovis hic in memoria et septem digne quod sub eisdem etiam
magne mutationes fuerunt et effectus nobiles quarum prima quinta
fuit tempore Nabuchodonosor magni quo transmigrati sunt filii israel et fuit hec
quinta in prima triplicitatis aeree et post quas fuit fuit mutatio de tri-
plicitate ignea in terream Et fuit hec mutatio in prima Chami
sed sub septima figura mutatio in ascendente secundum longitudinem locorum

et regionum Et fuit hec coniunctio ante Nabuchadnezar 16 annis
Romanorum 281 dies Alia vero scilicet 10 fuit nobilis post annos
Christi 808 completos adiunctis 293 diebus et 13 horis fere Et fuit
ista coniunctio in 6 gradu Sagittarii et iam fuit mutata triplicitate
aquatica in igneam et dominus fuisse in principio secundum ptolomeum ista directe
tamen processit usque ad secundo gradu Sagittarii quo tempore tunc fuit et
incepit domus frangorum per personam karoli magni et suorum
et alii effecti nobiles Et nota quod supradicte 10 coniunctiones vere sunt
per dominum Johannem dictum moshusen adequate et diligenter ve-
rificate cum radicibus motuum pastronomias regis alphonsi et
almanach Item nota quod assendentia coniunctionum prescriptarum vari-
antur secundum diversitatem climatum et regionum Et quod alii et alii et
ponunt assendentia in coniunctionibus et quod sufficiant declarare 10 signatas

Nota quod Anno domini nostri Jhesu Christi pertinens de grad[...]

1227 completis 11 Marcii 16 horis equatis et minutis intrat
sol primum punctum arietis in meridiem ... et fuit assendens dicte
revolutionis in eodem loco 20 aquarii Anno Christi 1226 Saturnus et
Jupiter fuerunt coniuncti in prima facie aquarii permutatione triplicitatis
terre ad aeream et duo superiores scilicet Saturnus Jupiter Mars fuerunt
super angulos assen et Saturnus et Mars fuerunt maius domini
quia fuerunt domibus suis Jupiter in aliena et mars aspexit Sa-
turnum et Jovem quarto aspectu et dicit Abraham quod hec coniunctio re-
novationem regni ... antique secte quia coniunctio est
in domo Saturni et assendens coniunctionis fuit triplicitatis aeree
quod signat super regnum Romanorum in quarta domo que significat secta Et
signat quod Romani debet renovari consuetudines suas et secta suam
suam et reges permutare innovans Nota quod quandocumque coniunctio
Saturni et Jovis venit ad primum signum coniunctionis eorum semper
erunt permutationes vel commotiones in populis Exemplum declaratum
significante secta Machometi que fuit in triplicitate aquea scilicet
in signo scorpii in qua post 60 annos quando redijt stabat
ab initio Machometi et post quando redijt tempore plane coniunctio ad
signum scorpionis scilicet post 120 annos templum ipsius Machometi
fuit destructum et fuit interfectus eius vicarius scilicet Abdula
filius Ambor et post 180 annos quando Saturnus et Jupiter
iterum in scorpione coniuncti fuerunt fuit translatum regnum Machometi
ad ethiopes Et quod predicta coniunctio que fuit anno Christi 1226
signat maxima accidentia eiusmodi post 60 annos scilicet anno
Christi 1287 quando coniunctio venit ad idem signum, et post 120 an-
nos scilicet anno Christi 1347 signum stabit ventura multa et in-
audita mala Nam venit maxima mortalitas pestium

mundum. ¶ Item combustio iudeorum per totam Barbariam Germaniam et
multas partes Alamanie. Item venerunt flagellatores. Item fuerunt
multa bella inter reges Francie et Anglie. Istam coniunctionem
sequebatur alia post 20 annos scilicet anno Christi 1365 in Scorpione
quod est signum aquatice triplicitatis secundum verum motum licet
secundum medium motum esset in Libra. ¶ Nota temporibus quartis
aeree fuit post 8 coniunctiones minores a prima coniunctione que fuit anno
Christi 1365 in signo Scorpii que fecit notam permutationem veterum
et quia Scorpio signum est triplicitatis. Et dicta coniunctio fuit in tertia
domo que significat religionem et secundum hec fuit signum quod in regimine
christianorum quale ... et vini nobile accidens numquam alias auditum
vel perceptum et fuit scisma tunc pro modo. ¶ Item nota quod
anno 1385 fuit coniunctio vera Saturni et Iovis et Martis que
secundum medios motus facta fuit die 24 Iunii in secundo gradu 47
minuto Cancri et anno 1425 fuit coniunctio eorundem superiorum quam
Et Nota hic quod coniunctio trium superiorum vera vel etiam media ra-
rissime fit secundum equalem gradum. Et ideo de hoc non posuerunt au-
tores regulam certam sed bene in 60 annis vel citra in uno signo
inveniuntur vel prope ... gradu. anno 1345 fuit una trium coniunctio
superiorum trium et post ea anno 1385 et eodem anno 1425 etc.

S	G	M	2	3	
1	40	33	40	22	Medius motus ♄ uno aspectu diei addito
3	28	13	8	52	Centrum medium uno minuto diei addito
0	23	19	8	37	Argumentum medium uno minuto diei addito
0	3	12			Equatio Centri prior
0	3	18	18		Equatio Centri secunda
0	3	13	18	14	Equatio Centri equata
3	31	26	11	46	Centrum ♄ equatum
0	20	5	49	43	Argumentum ♄ equatum
0	1	51	20		Equatio argumenti centralis
0	1	11	29	10	Equatio argumenti primo coequata
0	2	4	11	10	Equatio argumenti secundo coequata
0	5	11	36	4	Argumentum coequatum centri et argumenti
1	45	51	16	26	Verus locus ♄ in 8ª spera
S	G	M	2	3	**Pro vero loco Martis**
1	27	7	38	53	Medius motus ♂ uno minuto addito
5	12	58	36	23	Centrum medium ♂ uno minuto addito
0	36	47	10	7	Argumentum medium ♂ uno minuto addito
0	1	51			Equatio Centri prima longior

Minuta proportionalia — Longitudo propior — 8
P8 — M 2 — 6
propor lo — 2 — 48

0	1	49				Equatio centri 3a s(igna) e(quatio) 47 | 41 2ª
5	1	49	11	12		Centrum ♃ equatum 4ª
5	20	47	47	35		Prima equacio argumenti ex tabulis
0	28	55	58	55		Secunda equatio argumenti ex tabulis
0	11	5				Equacio argumenti primo coaequata
0	11	28				Equacio argumenti secundo coaequata
0	11	26	37	37		Argumentum coequatum centri et coequatum argumenti
0	10	54	20	37		
0	10	43	31	49		
0	8	47	10	42		**Verus locus ♃ in 9ª spera**
8	0	0	0	38	5	Longitudo ♄ et ♃ tempore proposito
1	0	0	0	6	7	Motus ♄ in uno minuto diei
3	0	0	0	29	18	Motus ♃ in uno minuto diei
0	0	0	0	32	27	Distancia
0	2					Longitudo reducta ad 3ª
0	19	47				Distancia reducta ad 3ª
0		34	4			Residuum per separationem 3ª et exit unum minutum
3	20	6	40			Predictum residuum reductum ad 4ª
0	12	30				Residuum per divisionem [illegible] et exeunt 10 2ª
0	13	8	00			Residuum predictum reductum ad 5ª
0		42				Residuum per divisionem 5ª et exeunt 34 3ª
0		2ª	3ª		diei	
0	4ª		10	38		Exeunt quod valet in fractione horas 0 28 17 12 2ª 4ª 3ª
1	1					quibus additis tempori in primo supposito habetur coniunctio
Sª tabularum regis alphonsi						et sic erit coniunctio ♄ anno domini 1427 in completo
1	Completis in Julio					
5	Dies	hora	minuta	2ª	3ª	
0	17	12	28	17	12	**Pro ascendente habendo**
4	8	6	4ª	2	3ª	
0	2	3	52	49	27	Medius motus ☉ tempore coniunctionis ♄ et ♃
0	1	30	22	12	26	Aux ☉
5	0	33	30	4	11	Argumentum ☉ eodem tempore
0	0	1				prima equatio ex tabulis
0	0	1	10	1	9	Secunda equatio ex tabulis
0	0	1	4	24	27	Equatio solis subtrahenda coaequata
0	2	2	43	44	30	Verus locus solis in 9ª spera
0						Iste equatio dierum quod est 2ª 2 70 minuta × gradibus
0	Et sic patet					et ascensiones 12 graduum sunt equatio dierum in 17
0	Gradus					equatio dierum addita
	[illegible]					16 Sine equatione dierum in 19 ascensiones dierum [illegible]

Sequitur nunc figura ☌ ♄ et ♂ secundum oppinionem albumasar messahallah et aliorum ipsos sequencium sicut ex regulis Alphonsi tabulis calculacio tracta patet precedit tamen luminaris figura coniunctionis

Sequitur secundum dicta astronomorum de ♄ et ♂ coniunctione
dictarum collectio. Et primo coniunctionis significationem ponam secundo ponam
ubi contingit effectus, et tercio quando contingent effectus. De
primo dicit Haly 2° quadripartiti ptolomei capitulo 3° quod antiqui
tenent coniunctionem ♄ et ♂ virtutis magne valde que fuit in signo
cancri significat magnum malum et corruptionem magnam in mundo ita
malum suum et fortificatur corruptio ita quod / dicta quod cancer domus
lune et exaltacio iovis et cum due infortune iunguntur in eo damnat
bona fortune sua quia locus est oppositum domus ♄ et exaltacionis
alterius et propter hoc crescit malum suum et fortificatur corruptio
ita quod fuit coniunctio eorum fiet magna corruptio de paupertate
habitacionis plurimorum et gwarrarum et dicit Haly parte 8 capitulo 27°
quando mars coniungitur cum Saturno facit unus alteri fraudes
et decepciones et accidunt in hominibus perdiciones et vulnera et ac
cidit regi impedimentum et labor per homines qui erunt de terra
que est de parte illius signi in quo coniungantur. Et quia cancer non
est signum humanum inde est significatio et albumasar dicta
d 2 tractatus enumerat 12 effectus magnos scilicet guerras et mortem
regum et aliis causis que contingebant fere statim post coniunctionem
duarum infortunarum in cancro et per quas ipsa coniunctio est magis effectiva
Item dicit messahalla quod coniunctio Saturni et ♂ est coniunctio media
et significat eventus qui in gwarra bellis et gravitatibus fiunt
et dicit ulterius cum valuit scientie notitia ... eventus ...

tpm qui pre est figure coniunctionis Jupiter anterioris coniunctionibus lunarum videt
terre domini cum sit dominus significationis et sola sit in angulo 4e
domus Et super quo dicit albumazar libro quinto de coniunctionibus
magnis differentia 8a quod luna cum sola fuit in natiuitate et fuit eius signum
super speram quartam significat tedia inter reges et vulgus et mutuo ma
lum multos labores multas angustias aduenientes regibus propter
inobedientiam multorum suorum quod tamen signum quadratus non est quartum
maior est signo Et dicit albumazar ibidem 8 21 quod cum dominus in fortune co
niungitur in 2a vel 8a sicut hic coniungitur in 2a Et cum quinto constella
cionis potest sicut vult albumazar significat destructionem census et malam
famam diminutionem et egestatem et paupertatem in vulgo Et propter tarditatem
motus non potest ascendere quadratus inveniri Et expresse dicit abra
ham de seculo et per quos indicat super tali figura fundata Albuhacen sed
ideo iuxta 9um messahalle in tractatu suo de coniunctionibus causa que
inuestiganda est fortior inter istos duos quia ille erit fortior primo
Pro quo primo ego considero illud ptolomei in propositione 63 Centiloquii
qui vult ut considerentur illi qui magis fuit eleuatus in epiciclo suo
quia ille vincens erit et secundum hunc modum Saturnus est vincens cum ele
uetur in epiciclo suo super martem et sic secundum ptolomeum 2o quadripartiti cum
Saturnus fuerit dominus significat mortalitatem nocumenta ex frigore et
egritudines longas ut quartanas tussim ptisim ac nocumenta que
veniunt in humoribus et humorum collationibus sicut ibidem Et ego
considero dictum Gabraile avenezre in tractatu suo de electionibus
dicentis quod Saturnus est eleuatus unius planete super alium prima est elevatio
cum quatuor fortitudines habent 2a in epiciclo cum habet tres
fortitudines tertia attenditur penes latitudinem cum habent
due fortitudines quarta attenditur penes dignitatem in signo et quod non
cum debet una fortitudo Modo quia Saturnus eleuatur in epiciclo
super martem acquirit sibi tres fortitudines sed quia mars elevatur super
Saturnum in excentrico acquirit sibi 4or fortitudines Et quia mars est
septentrionalis et Saturnus meridionalis acquirit sibi mars duas
fortitudines et quia mars est triplicitatem in cancro et Saturnus est ibidem
peregrinus ideo mars acquirit sibi unam fortitudinem et sic mars secundum
istam considerationem habet septem fortitudines et sic 9 3 mars est vincens
et per quod significatio martis debet esse peior erunt igitur guerre bella
et contrarietates et infirmitates Item secundum dictum messahalle capitulo
11 quia duorum malorum cadit comitis in angulo 1e domus re
volutionis anni habet dampnositatem seu contrarietatem regum et militum
guerrarum Item quod mercurius coniungitur sibi duabus infortunis in uno
tino scilicet termino suo erit effectus coniunctionis validior eo quod omnes tres sit
in uno signo quamuis inicium recedat ab eis nec Jupiter videtur
magnam habere potestatem diminuendi maliciam quia aspiciat eos ex opposito

Quadrup[licitas?] elevationis

licet enim retrogradatione maxime eius sit in casu suo et retrogradus et
retrogradatione ab eis recedit. Item dicit messahala capitulo 11 quod co-
niunctio duorum malorum in signo aquatico sicut est cancer significat
multitudinem pluviarum nisi supple in coniunctione estatis tempus obviat
et scilicet solis existentis in domo sua existens secundum enim testimonium in
yeme fortius est duobus in estate. Item dicit messahala capitulo
80 cum duo mali coniuncti fuerint in uno signo significat multitudinem
corruptionis in substantia cuiusque signi quod est si fuerit coniunctio in signo
aquatico significat corruptionem cum pluvia. Cum igitur cancer sit signum
aqueum erit sibi corruptio in aqua et piscibus et ideo si alicubi fiet
mortalitas contingat ab eis iuxta posse maxime corruptionis
et cancer maxime convenientibus. Item ut vult messahala quia
cancer est signum femineum significat pestilenciam maiorem in feminis quam
quia ut prius dictum est cancer non est signum equale minor est
significatio. Item quia mercurius eis iungitur recedat ab eis non minus
accipit et tamen in mercurius secundum quod significat super scribas clericos et mer-
catores ideo malum eis significat et impedimentum. Item ut dicit abra-
hismus iupiter et mercurius separatur significat inficacionem ipse et quia
ambo per cancer coniuncti impediuntur cum iupiter sit in eius oppositione
et mercurius in coniunctione ideo malum et tribulacionem significat in
statibus ipse et impedimentum quod tamen in iniuriis plus quia saturnus
ab eis recessit. Ideo secundum Ponderaciones dicitur evasus et si sit sicut
plus periculum et timorem significat maxime et mercurius ambobus in timore
et facie eius recipiat scilicet iupiter plurimos gradus retrogradus
recessit ab eis cum receptione a domo et exaltacione et impedimento.

Secundo videndum est in quibus terris vel nacio ¶ dominus
in eius contingent accidens seu coniunctionis effectus quod scitur iuxta
viam ptolomei 2° quadripartiti eius capitulo quinto considerando signum in
quo fuit coniunctio et dominum eius. Et aliqui addiderunt ascendente
coniunctionis et dominum eius et planetam dominantem et eius signo quod
propter eorum tarditatem difficile est vim ascendentis invenire ideo significata
coniunctionis potius quam aliis insistam. Cum igitur coniunctio sit in cancro
et secundum ptolomeum 2° quadripartiti capitulo quo cum triplicitas que sit in can-
cro scorpione et pisce pertinet ad quartam terre habitabilis que est
inter meridiem et occidentem quod effectus predicte coniunctionis in ea potius
contingent et apparebit. Item quod predicta tria signa cancer scor-
pio et pisces sunt signa septentrionalia signum est quod in septen-
trione eius sibi contingent effectus. Item dicit hali parte 8 capitulo
38° quod mundus divisa est in septem climata quorum primum est saturni
et ultimum lune cuius domus est cancer. Et enim hali capitulo 37° quod
cancer est armeniam minorem et est participacionem in terra Barbarie
et in affrica et est franciam et ardaniam que est in terra hispanorum
et est participacionem in egipto et in capitulo 36° dicit quod secundum opinionem
persianorum luna est septimo clima terram occidentis francie

hispaniam et continet secundum armeniam usque ad turcos Et secundum opinionem
parisiorum sunt septem climata sicut Saturnus Item in quodam libro cuius
nomen ignoratur invenitur quod primum clima est saturni Sextum est regis
burgundorum et francorum in quo dominatur mercurius quia instabilis est
Septimum clima est sclavienorum et anglicorum in quo dominatur
luna ideo homines istius terre communiter sunt instabiles Item dicit
Albumazar capitulo de coniunctionibus magnis dicit ultima quod cancer
sub quo sunt terram babilonie affrica et lucania que est terra sclavonie
et franciam Item dicit Habraham quod cancer preest hispanie
Et dicit quidam valens astrologus quod luna dominatur super
anglicos et saturnus super scotos Quilibet ergo premissis et regionibus
aut aliquibus earum predictis conjunctionis appetit eam in civitatibus
que sub coniunctionis scilicet cancro applicatur vel quare ascendens civitatis ei
ferrariensis fuit Cancer sicut quidam dicunt de quibus civitatibus
scilicet mediolana luca et granata Et similibus civitatibus dixi
eam quod aliqui addunt quod locus omnium ex ascendente sunt et domi-
nus Est autem ascendens coniunctionis secundum tabulas regis
Alphonsi medium geminorum cum dominus est mercurius Unde signum
geminorum secundum haly capitulo 37° est armenia interiorem Egiptum
et partem intra indie Et quia accidens tue premissionis et mer-
curius ut dicit haly capitulo 36 secundum opinionem sclavonie est alexan-
driam terram greciam terram premissionis Quilibet ergo terris
aut aliquibus earum apparebit effectus secundum hanc viam ad
quem eam aliquam 3° quod ubi contingeret accidens scilicet per applicacionem
virtutis Et quia luna videtur esse dominus eius sit in anglicis et
quia signum coniunctionis et propter secundum mercurius eius sit do-
minus ascendentis coniunctionis et respiciens eum in trino et faciem eius
igitur in tribus earum que predicte sunt probabiliter effectus Sed quia sicut
primus tractatum est propter motus tarditatem non est possibile
ut dicit Habraham Et secundo ascendens invenire solus et
figuram seu coniunctionis predictam quamquam superiorem precedentis
sicut consuluit Abraham et similiter ptolomeus in anni revolucione
ut supra ea sumitur iudicium prosperitatis inquirendo Unde illius figure
Scorpio est ascendens cum dominus scilicet mars est in domo martis
applicans saturno quare omne vite contraria quod pestis seu mortalitas
est signum Et quia signum ascendens scilicet scorpio est humidum et
similiter 7 planete sunt in signo humido scilicet cancro que sunt
sol luna saturnus mars et mercurius signum est humiditatis
temporis et pluviarum nisi in quantum estatis una diminuit effectum
Et quia saturnus et mars applicantur ad invicem sunt in do-
mo Sextantes destructionem et subitarum vulgi et quia hec ge-
neracio est in cancro signum est quod effectus apparebit in partibus
cancri et lune ac estatis Et quia ascendens est scorpio quod

Secundum aliquos super Scociam durabit ad satis et secundum alios ad Marte quare eciam potuit aliquis effectus coniunctionis in Scocia apparere. Dicit eciam magister Johannes de Muris Marte in Alamania durabit quando ad septentrionales ascendentibus apparebit ibidem aliquis effectus predicte coniunctionis secundum eum. Item quia predicta coniunctio est in signo aquilonali signum est quod effectus coniunctionis multum apparebit in partibus septentrionalibus.

De hiis effectibus et cetera et de quarta coniunctione sequentibus ac locis et temporibus in quibus secundum diversas plurium sentencias contingent effectus. Nunc 3o videndum est quando incipiet effectus. Unde secundum Gwidonem quia predicte planete sunt orientales a sole et in signo mobili signum est quod cito aliquis effectus cito contingeret et apparebit. Item dicit Gwido quod sidera ascendentis coniunctionis eorum et vide nunc gradum longitudinis que sunt inter eos et solem dabo unicuique signo 30 gradus. Sunt autem hic 16 gradus 12 minuta et quia ascendens est signum quod et ipsi planete orientales et pauciores sunt gradibus uno signo signum est quod cito et parvo tempore post coniunctionem aliquis apparebit effectus quia hic angulus ascendentis nunc continet 30 gradus minimum tardabit aliquantulum coniunctionis signum secundum Gwidonis opinionem et secundum Ptolomeum similiter 2o quadripartiti capitulo 6o. Unde quot sunt hore inequales inter ascendens et locum coniunctionis et post tot annos eveniet effectus. Cum igitur inter ascendens et locum coniunctionis sunt 3 hore inequales et parum plus igitur post 3 annos secundum hanc opinionem aliquis adhuc apparebit effectus. Sed quia ascendens est dubium propter motus tarditatem ideo hec via non penitus videtur secura. Item secundum Ptolomeum in proposito 78 aspice quantum est inter coniunctionem et ascendens anni et quot sunt ibi signa igitur ad tot annos erit maior signum quod significat. Item quia signum in quo est coniunctio est signum mobile non durabit effectus ita diu sicut si esset signum stabile ut dicunt auctores. Que autem optima locorum et temporum sit verior cognicio doceret ... eciam hec ... magistrare coniunctionum ... et divisionem et predictionem aliqua super addere posset. Sed ista pro nunc remaneant recollecta ad laudem dei ... cognicionem videte sufficiat ad presens. Deo gracias.

Tractatus iste qui est Elucidarium astronomie concordie cum theologica et historica veritate

Multis diligencius perscrutatis astronomorum dictis clarius notavi vicius super aliquibus que scripsi in tractatu primo de concordia theologie et astronomie ac eciam in tractatu 2o quem illi superaddidi de concordia astronomie veritatis et historiarum narracionis. Et ideo ad illorum declaracionem hunc tercium tractatum quem elucidarium astronomice concordie cum theologica et historica veritate in titulo illius conjungere dignum duxi tanquam necessarium ad illorum complementum. Nec vereor in re tam ardua fateri me ibi aliqua non perfecte nunquam complete scripsisse que hic opus est elucidare perfectius et complecius explicare. Nam ... invenio ...

contigisse multas permutationes et multi astronomi multum de dispositione aeris et aliis
que eveniunt in mundo scripserunt. Sed in suis libris aliqua sunt com-
muniter. Ptolomeus enim in quadripartito multa scribit utilia. Sed de his regulas
generales pronosticandi per eclipses luminarium. Deinde pronosticandi per me-
dietates anni et per eius coniunctiones et oppositiones luminarium. Deinde per
eorum quadraturas. Sed de coniunctionibus magnis videlicet trium superiorum
planetarum et de revolutionibus annorum mundi nichil determinat.
Albumazar in maiori introductorio multas dicit regulas nota-
biles, sed eas tamen non ponit in ordine. Et licet de coniunctionibus magis
pertractet, de eclipsibus tamen luminarium non multum loquitur nec earum
indicia manifestat. Alkindus vero inter omnes videtur procedit in-
tegre, tamen loquitur de coniunctionibus magis nec de eclipsibus. Messahalla
tamen qui tractat de magnis effectibus pertractat. Sed Dorotheus, Zaomar
et Sergius pauca scilicet regulas sed notabiles ponunt. De eclipsibus
vero et magnis coniunctionibus nichil dixerunt. Lincolniensis et
alii moderni sed digniores planetarum eventuales et accidentales
solum de aeris mutatione indicant, et sic discurrendo per omnes
nullus de dispositione aeris sufficienter loquitur. Cum ergo mihi sicut
mihi predictis accidit cum supradictis astronomis evenisse cognoscat.
Sed his dictis de prologo iam ad tractatum accedo qui XX capitula optinet.
Primum de generalis diluvii pronosticatione, secundum de nativitatis Christi figuratione.

Primum de Generalis diluvii pronosticatione
Secundum de Nativitatis Christi figuratione
Tertium de Magni anni declaratione
Quartum de Annorum seculi distinctione
Quintum de Etatum mundi brevi recapitulatione
Sextum de Annorum mundi varia numeratione
Septimum de Causis errorum in annorum indiscrepantia
Octavum de Cuiusdam opinionis reprobatione
Nonum de Trium planetarum superiorum varia coniunctione
Decimum de Plurium magnarum coniunctionum annotatione
Undecimum de Luminarium aliarumque magnarum coniunctionum speciali designatione
Duodecimum de Quarundam maximarum coniunctionum particulari calculatione
Tredecimum de Cuiusdam obiectionis utili solutione
Quartodecimum de Varia circa mundi principium opinione
Quintodecimum de Communiori et probabiliori circa hoc estimatione
Decimumsextum de Multiplici circa primam figuram celi dubitatione
Decimumseptimum de Cuiusdam false opinionis improbatione
Decimumoctavum de Multa per annos Saturnales revolutionum multiplicatione
Decimumnonum de Magnorum orbium revolutione
Vicesimum de Cuiusdam opinionis impugnatione
Vicesimumprimum de Quadam circa hoc dubia questione

Recordiar igitur abolim dudum eorum que scripsi in tractatu de concordia theologie et astronomie incipiens a verbo 7o ubi dixi quod de theologicis coniecturis quibus astronomi mediante possunt convenienter optari aliqua competit particulariter annotari. Et ibi nominavi duo quorum primum de veteri et aliud de novo testamento, primum de generalis diluvii prenosticatione, secundum de nativitate Christi significatione, de quibus hic aliquid specialius dicendum est. Circa quorum primum est quod sicut dicit Albumasar in fine libri sui de nativitatibus ante initium annorum diluvii per 279 annos fuit coniunctio significans diluvium. Et hoc idem asserit Albumazar in libro de coniunctionibus magnis differentia 1a. Nisi quod ipse ponit illam coniunctionem significantem diluvium ipsum precessisse per 281 annos tunc ex parte cuius ... que omnes astronomi comparant. Unde ... hoc auctores in hoc concordant quod illa coniunctio que precessit diluvium fuit non fuit de maioribus coniunctionibus que fiunt in capite arietis scilicet Saturni et Iovis sed fuit ipsorum coniunctio in Cancro. Et illa precessit diluvium 279 annis Romanis cum 286 diebus et 8 horis fere. Et hec fere sunt annorum ... 338 annis solaribus 200 diebus et 9 annis sed quod probatur per veritatem motuum corporum planetarum secundum radices Alphonsi doctrine et tabulas possitas ... manifeste patet falsitas istius opinionis quia ... 2o ... stellas quod probabile veritatem et super quam annos ...

maximitate signari videtur quod coniunctio facta annis ante diluvium fuit una
maxima coniunctio Saturni et Jovis ad quam confirmandam eiusdem arabis
astronomi allegabatur auctoritas et cum esse non potuit nam quando
post hanc diluvium fuit coniunctio Saturni et Jovis que in medio Cancri
que precessit diluvium 2 1 9 annis fuit ut dictum est et quia fuit
in medio Cancri adhuc restabant 1 2 0 anni antequam coniunctio eorum
veniret ad triplicitatem igneam subsequentem et per consequens non mutato
triplicitate aquatice in igneam fuit annis 1 7 9 ante diluvium
et mansit in eadem coniunctionem usque post diluvium 1 2 0 annis et tunc mu
tavit se in triplicitate terrea patet ergo quod diluvium quod fuit in medio
triplicitatis ignee et sic nulla coniunctio ante diluvium potuit esse in primo
aliquo signi ignei et sic utique venit contendendo respectum ad coniunctiones
triplicitatis per 2 4 0 annos et ad medietates illorum planetarum motus
secundum quod precepit Albumazar ex quando respectum ad veros eorum
motus possibile est quod aqua coniunctio eorum precessit diluvium sub
ordine minori annorum maiori vel priori et in signo eiusdem triplicitatis
ignee vel terre sequentis vel aquatice precedentis secundum vel retro
gradationem corporum duorum planetarum temporibus coniunctionis coniunctionibus vel circa
Dare autem debes que coniunctio eorum precessit diluvium non potest
ad propositum pertractare licet illa forte iuvaret loquendo sunt possibilia
vel forte fictam non hic nobis sufficiat loqui de supradicta que
diluvium precessit secundum tunc signa per ascendere primo gradu
arietis secundum dominus auctores

Circa singulorum supra notatam
videlicet de signa nativitatis domini
nostri Jesu Christi sciendum est
quod signa sub scripta
intelligitur in ortu nativitate ascendente
8 gradu virginis vel circa
secundum quod dicit Albumazar
dicit prima tractatus 6 in celo
de ascendentibus ymaginum
prout et hoc allegat Albertus
magnus de quibus dicit Al
bumazar et ascendit in
prima parte virginis puelle
et sublimavit Albertus et
iam scimus quod ascendente
eadem parte celi natus fuit dominus noster Jesus Christus de
cuius vero signa significatione ad astronomos indicata me re
[illegible]

Hic ante notandum est quod circa istam fi
guram nativitatis domini nostri Ihesu
Cristi et eius signorum in 3° capitulo huius
tractatus aliqua notabuntur que possint
videri. Unde cristiane legis quasi
excellentiam et quandam theoricam astro
nomiam suade si unquam est hic per
mittendum si quod aliquis circa figuram
nativitatis Cristi Albertus magnus
erravit in suo speculo quia ut di
cit non fuit virgo vel aliqua
facies virginis in ascendente
nativitatis Ihesu sed fuit ascendens
libra ut aliorum etiam quorundam
complectarum tamen virgo fuit in ascendente conceptionis Ihesu nativitatem
que fuit quinto forte precessit per 6 annos tempus Ihesu benedicte na
tivitatis vel circa annos prima per aspecta calculatorum peritoribus relinquo

Super verbo septimo
Tractatus predicti ubi distinctionem posui de vera anni
acceptione hic de magno anno aliquid declarabo quia
ibidem promisi. Notandum igitur quod de anno magno varie
fuerunt opiniones. De ipsa enim loquitur plato in thimeo libro
sexto. Super quo scribit Caladius secundum non ponit quantitatem eius
temporis. Claudius autem alius expositor ponit illud continere 15000
annorum et in hoc concordat macrobius. Sed Iohannes de sacro
busto in compoto suo dicit quod annus magnus est spacium temporis
in quo omnes planete sol cum stellis fixis ad loca que in prima
mundi origine tenuerunt revertuntur. De quo Iosephus ubi loquitur
de longitudine antiquorum ponit quod in 6000 annorum circulo
magnus annus completur. Sed permissa opinio 17 milibus annorum
quantitas est. Unde milia tot quibus modo completur annus ut
plato testatur magnum quod computat annum sicut tamen vulgari opinioni
non est fides adhibenda nam ut dicit ex parte astro(logie) stelle ideo
dicuntur fixe in celo quia motus earum vix comprehenditur. Centum
enim annorum circulo probabiliter duo unum gradum pertransissent ad
quem signum 30 gradus continet et circulus constat 12 esse signis per stellas in
36 milibus annorum cursum suum perficere et hic est annus magnus
philosophorum de quo plato et aristoteles et alii philosophi loquuntur. Sed an talis
sit futurus in certum est secundum fidem catholicam.
Super verbo primo ubi pro confirmatione
opinionis Augustini de longitudine antiquorum dixi de annis sed diximus

vel firdaries secundum alkabucium hic describam cum tabula annorum secundum albumazar libro 1o maioris sui introductorii differentia octava etc.

planete	Sol	luna	Saturnus	Iupiter	Mars	Venus	Mercurius	caput draconis	cauda
firdarie	10	9	11	12	7	8	13	3	2
maximi	1461	520	265	427	284	1151	480	0	0
maiores	120	108	57	79	66	82	76	0	0
medii	39½	39½	43½	45½	40½	42	48	0	0
minores	19	25	30	12	15	8	20	0	0

Hic autem notandum est quod possunt aliquem disponere quantitates temporis vite aut secundum quantitatem annorum datorum planetarum [illegible] terminos vite et sunt illi anni eorum maximi anni et super secundum antiquos vita quibusvis 80 annorum est [illegible] qui mores [illegible] ut dicit quia ita [illegible] anni iuveniles respondent videlicet anni Iovis maiores qui septuaginta novem [illegible] Iupiter est planeta humanus [illegible] benivolus et vitalis ut de eo dicit Iulius Firmicus quod homines essent inmortales si numquam [illegible] Iovis benignitas vincitur a malorum planetarum scilicet a Saturno et Marte etc.

Super vero quod

Sunt dicti de etatibus mundi distinctione huius breviter erit recapitulatio subiciendo dico ergo quod cum prima etas incepit ab Adam usque ad diluvium de hac invenitur discordancia. Nam Augustinus 15 De civitate Dei capitulo 20 dicit quod in hac computantur anni 2262 secundum codices nostros sed secundum 70 interpretes cum quibus concordant Eusebius et Beda in libro de temporibus ac alii multi continet haec prima etas annos 2242. Sed secundum Ieronimum haec etas non plene 2000. Sed albumazar dicit quod inter creationem Ade et diluvium fuerunt anni 2226 mensibus uno diebus 23 horis 4. Et Iudaica autem veritas Hebrei discordat a 70 interpretibus ut patebit. Sed magis a Iosepho qui ipse in antiquitatum capitulo 3o ponit quod pluvia diluvii incepit 27 die aprilis et usque ad hanc diem ab Adam fuerunt 2656 quod quidem tempus ut ibi ait in sacris libris conscriptum [illegible] integritatis signatum est. Sed secundum Hebreos haec etas solum continet annos 1656 et hanc discordanciam quidam nituntur concordare dicentes quod de uno annorum numero Iosephus facit duos et super [illegible] eis unus ad millenarium super additur [illegible] commemorat Iosephus et Beda quod antiquorum vita tam diuturna apud modernos est inopinabilis nisi per viam istam scilicet quod unus annus computatur pro duobus vel pluribus sed hanc dicto [illegible] concepto tractatum predicto declarant. Beda etas [illegible] secundum Iosephum

et Jeronimus Et hebreos annos 1292 Et Euzebius et sui sequaces
computant secundum annos solares Sed 70 secundum alios lunares quibus
eciam utuntur hebrei Tercia etas ab ortu habrahe usque ad re-
gem dauid habuit annos 942 per quatuor 10 secundum utramque edi-
cionem Et hec ut dicit Rabanus Quarta etas secundum hebreos con-
tinet annos 473 menses 6 dies 10 ut dicit idem Rabanus secundum
alios continet annos 418 annos integros et in hoc concordat
Beda Et hec etas fuit a primo regni dauid usque ad transmi-
gracionem babilonis Quinta etas fuit a dicta transmigracione usque ad
natiuitatem xpi et hec ut quidam dicunt a marcio ante combus-
tionem templi in anticipo sextam usque ad kalendas aprilis uel mar-
cij secundum hebrei incipiunt annum Et continet hec etas secundum Raba-
num annos 789 Sed secundum verissimam tradicionem ut quidam dicunt
sunt anni 791 Sexta etas incipit a xpi benedicta natiuitate
qui secundum magistrum historiarum natus est in nocte dominice diei
anno ab urbe condita 172 i kalendas Januarij et eo die qua dixit
fiat lux visitauit nos oriens ex alto Et media ante considera-
tionem currentes ad 12 etates homines et ad 12 signa primaria
que distinguunt 12 quartas zodiaci Iuxta hec distinguuntur
quatuor [illegible] tempora et etates ut patet in primo tabulo 3 10

Semper
Subo dicemus de duobus sequentibus et super finali quorundam
prallegati tractatus addam hic breuem recollectionem variare
opinionum de annis ab origine mundi usque ad natiuitatem xpi
Dicendo igitur quod iuxta hebraicam veritatem anni mundi [illegible]
usque ad natiuitatem xpi fuerunt anni 3941 Et secundum magistrum
historiarum usque ad annum tiberij 17 quo xpus fuit baptizatus
computatur ab adam secundum computacionem hebraicam anni 4000 et
huic concordat Beda sequens Euzebium annotando quod 16
anno tiberij fuit principium 18 iubilei secundum hebreos ex quibus
patet quod a natiuitate xpi usque ad annum tiberij 17 fuerunt anni
29 completi Tamen sicut dicit Bacon in epistola ad Clementem
papam secundum hebraicam veritatem ut Beda recitat fuerunt anni
ab adam usque ad xpm 3972 Et iste numerus continuatur distri-
buendo per omnes etates secundum hebraicam veritatem Sed hec hebre-
orum computacio non sequitur probari sicut 70 interpretes Jose-
phus Euzebius Orosius Ysidorus Beda et alij multi diuersi
in dicto tractatu declaraui quomodo maiorem numerum po-
suerunt licet inter eos sit discrepantia que maxime prouenit ex
varia computacione prime etatis de qua iam dictum est et licet

quidam dicit quod computatio hebreorum quam posuerat usque ad diluvium
annos 1676 in quibus sunt 81 anni et 3 anni magis sic
consequenda tamen Augustinus dicere videtur sentire quod 70 interpretes computa-
verunt ut patet 17 de civitate dei capitulo 11 secundum partem maiorem a-
nctorum illos insequendo computat 2242 annos usque ad diluvium
ut Eusebius usque Beda et plures alii et Augustinus ab hoc numero
non multum variat qui ponit 2262 nec multum discordat al-
bumazar qui dicit libro primo de magnis coniunctionibus differentia in-
quod id variat beleuus vel clemens et alii qui dicunt quod inter tabulam
arche ad nostrum dierum venimus qua fuit diluvium fuerunt anni 2232
mensibus 7 diebus 13 quod ad 2. Ex premissis patet concluditur
quod omnes opiniones de annis mundi usque ad christum reiciende sunt
que non se extendunt ad 7000 annorum Et recipiendi sunt numeri
annorum quos ponit Eusebius et Beda et eorum sequaces
videlicet 7199 et 7196 secundum 70 interpretes dicit magister historiarum vel
7230 secundum 70 ut dicit Adimon plus 7210 secundum usque sicut gerardus
allegat et 7700 secundum grecos ut aquinas dicit et 7730 secundum
quosdam codices et 7328 anni 16 dies 8 hora 30 minuta
secundum albumazar et alphonsum secundum unam calculationem vel 7328
anni dies 6 hore 8 minuta 30 secundum aliam calculationem supponendo
videlicet quod annos sunt diluvii precessit christum 3219 annos 7 dies
Adam que scribunt alii astronomi preter albumazar ut patet
etiam Item si addantur etc. anni quos ponit Augustinus ab adam
usque ad diluvium videlicet 3101 cum diebus 318 fiunt anni 7363
et dies 318 isti ergo sunt numeri qui excedunt 7000 annorum Et
tamen inter illos magna est discordia tamen visibile quod ille numerus quem
ponit Eusebius et orosius et alii sapientes sequentes eos
multum accedit veritati videlicet 7199 licet 70 hic discrepat ab
eo nisi quia ponit 3 annos minus et in dicto numero Eusebii con-
cordat orosius Beda marcus martinus et gildas in cronicis
suis que concordancia magnum dat argumentum quod iste numerus
multum appropinquat veritati Sed astronomi que precise calculant
tempora ab isto numero aliquantum discordant Nam secundum albumazar et
alphonsum ponunt ?? numero minimo supra scripto iuxta duplicem cal-
culationem qui non discordant nisi in 10 diebus et sunt anni inte-
grales absque fractionibus 7328 ut supra patet et iste numerus ex
parte ista concordat cum numero qui colligitur ab ipsis 70 et ab
alphonso videlicet 7383 et dies 318 et plus concordat multum
cum numero posito ab astronomis numerus collectus ab Augustino et al-
phonso videlicet 7363 et maxime concordat multum cum numero astro-
nomorum numerus ille que quidam assignat numerum secundum opinionem 70

interpretum videlicet 7330. Et ille numerus comparatur per omnes etates et ideo
concluditur quod isti numeri ultimo positi sunt arbitrati alii vero sunt rei-
ciendi. Cetera aliquibus istorum numerorum sit parvus victus et vilitas
tamen videtur quod illi numeri ab astronomis collecti multum imitantur pre-
cisioni. Primus autem plus concordat cum libro regum ut quidam
aliquibus sic est ut quidam doctor ait nisi sunt in spiritu. Et
licet sit causa tanti magni erroris in astronomia quod ipse quod ut ipse
inquit qui in principio est sic in magno orbe magno fuerunt annum di-
cationem quod tamen sic valde vanum. Et astronomorum iudicia ut pre-
cise tangeretur, ut ista incertitudo annorum mundi solum est causa
errorum in astronomia sed etiam scandali in theologia ut in dicto tra-
ctatu notavi. Contra autem et hoc non potest esse cupido per unum
quod ibi tetigi cum libro reputavi. Et quia ut magis inferius
apparebit.

Occasione tante varietatis opinionum predictarum in computando
annos mundi quidam assignaverunt 10 errores ut causas quare
plures erraverunt in calculatione temporum. Primo quia quantitates
anni diversi diversimode supposuerunt ut vera anni quantitate usi sunt
de quo Augustinus 15 de civitate dei capitulo 12 et pluribus aliis primorum
librorum suorum sicut alias declaravi et specialiter dixi in tractatu pre-
dicto vo 6to et duobus sequentibus. Secundo quia supposita quod omnis
quantitas qua utimur certa posuisset adhuc non bene precise
computasset. Nam illa non papa ut declaravi in tractatu
de correctione calendarii. Et licet hic error sit modicus et parum
fecit ad propositum quantum ad annos integros tamen tamen fecit quantum
perveniat annum non est minor. Tertius error quia diversimode inter-
cardant. Quartus quia multi si in computatione annorum non co-
cas computaverunt per anno integro fractiones annorum.
Quintus error quia quidam propter sicut sic frequenter fecerunt
et in aliquibus propter inserunt plures annos aliquas quartas
in prima etate propter inseruerunt plures annos sicut hebrei qui
quidam Cathinus et in illa et aliis etatibus plures qui
nos annuerunt ut dicunt quidam auctores. Septimus quia
in sacra scriptura ab aliquibus nominati magis erant mistici
et enigmatici quam veri anni sicut de 70 annorum me-
thodii qui ponunt hic sibi sex etates quam numerum annorum
et ponunt etiam aliqui quod non multum videtur ad
propositum pertinere videlicet de 70 ebdomadis danielis abreviatis
que sunt 490 anni lunares computati a secundo anno artaxersis
regis qui promissum est templum edificare usque ad passionem

Septimus error fuit quia quidam voluerunt tradere antiqui ante
diluvium vixisse per tot annos sicut in sacra scriptura continetur. Ideo
auferebant 1000 de prima etate quos Josephus posuit sicut
supra notatum est. Octavus quia tempore diluvii non remanserunt
nisi 8 anime et quia Chanaan secundum illos tunc non vixit adver-
terunt ad annos qui preterierant ab origine mundi quare
difficile est annos ante diluvium post calculare. Nonus fuit
quidam Michael penitus dixerunt de tempore durationis diluvii quod
unum integrum continebat quod illi amiserunt secundum Hebrei aliqui
ponunt quod annus diluvii fuit 1671 alii quod fuit 1676 et
per consequens secundum eos fuit annus 2988 revolutionis mundi et ista
quidem potest concordari quod minor numerus sit annus diluvii inchoantis
maior vero annus diluvii finientis. Aliqui autem inceperunt
tertiam etatem a principio diluvii aliqui a fine. Decimus error
fuit quia sol in tempore Josue stetit per spatium unius diei et se-
in tempore Ezechie 10 horarum. De quibus non concordat aliquis in
calculatione temporum

Circa premissa oritur hic merito explananda quedam opinio.
Nam illi qui ut predictum est auferunt a prima etate mundi
1000 de anno Josephi et eum concordant cum Hebreis pro sua opinione
[illegible] allegant causam quia ut dicunt prima hominum [illegible]
fuit sub equinoctiali circulo vel prope tanquam sub loco temperatissimo
reddentem vitam fortissimam. Ubi sunt duo yma solsticia et
duo alia ideo sunt duas estates et yemes. Contra de uno an-
no re [illegible] fecerunt duos. Et sic ille millenarius Josephi
suppleretur. Sed ista opinio potest faciliter improbari. Nam dicitur Gene-
sis quod deus posuit Adam in paradiso voluptatis ut operaretur terram
de qua assumptus fuerat secundum magistrum hystoriarum in agro Dama-
sceno et in quo Cayn fratrem suum Abel occiderat et de quo Adam
sumptus fuerat et iuxta quem Adam et Eva sepulti sunt in spelunca
dupla. Hic vero ager est in valle Mambre iuxta Ebron ad
orientem sic dictus a Damasco servo Abrahe sicut scribunt
cosmographi secundum [illegible] ager ille [illegible] illam civitatem Damascum
que caput est Syrie. Immo ab illo loco distat fere per quinque
dietas. Constat autem quod Ebron versus septentrionem tantum
per 10 miliaria distat a Bethlehem que sex miliaribus fere
in austro a Ierusalem in dorso situata est secundum Petrum quod Ebron
non distat per duas dietas a Ierusalem. Hic ergo terra [illegible] prima hominum
tempore circa Ebron Bethleem et Ierusalem et continuo plus et plus

processit versus septentrionem secundum tabulas azarchelis patet quod
latitudo urbis est 32 gradus et eius longitudo 76 gradus
maxima vero solis elevatio fuit anno christi 1361 sicut
inventum est 23 gradus 28 minuta Ergo latitudo urbis maior
est maxima solis declinatione per 8 gradus et 31 minuta et per consequens
prima habitatio hominum fuit citra tropicum estivum per tantum spacium terre
quantum correspondet 8 gradibus in celo videlicet per 561 miliaria ad minus
et hoc supponendo quod unus gradus in celo correspondet in terra 70
miliaria et due tertie unius scilicet miliaris sicut capiamus quod
quibus clare patet falsitas opinionis predicte

Super verbo 13 et 14 dicti
tractatus et super illo capitulo tractatus de concordia astronomie
et veritatis historice et ad confirmandum ea que ibi dixi de coniunc-
tionibus trium planetarum superiorum hic allegabo quedam notabilia
dicta maiorum auctorum Notandum igitur quod messahalla libro
suo de coniunctionibus capitulo 2 dicit quod res maxime eveniunt
ex coniunctione planetarum altiorum Et hoc fit a tarditate motus
eorum et cum fuerint coniuncti omnes 3 in uno termino vel signo et
aspexerit eos sol significat destructiones sectarum regnorum et eorum
mutationes et res maximas secundum fortitudinem eorum Et hec
est maxima coniunctio que significat adventum prophetarum et destructionem
quorundam climatum et propinque ad imperium aliquis plagarum inferi-
orum Et capitulo 5 dicit quod coniunctio saturni et iovis est coniunctio maior
et significat magnos eventus in mundo et sectas Et capitulo 11 dicit
quod coniunctio saturni et martis est coniunctio media et significat eventus qui
fiunt de gwarra et bellis et contrarietatibus et cum eis concordat
albumazar libro 2o de coniunctionibus magnis differentia 8 Coniunctio
iovis et martis ut dicit messahalla capitulo 12 est coniunctio minor
et significat eventus de pluviis et nimbis et corruptionem aeris
et etiam gwarram Sed ptolomeus et haly in centiloquio propositione 78
et 63 volunt intelligere per coniunctionem maiorem coniunctionem saturni
et iovis in ariete et per coniunctionem mediam coniunctionem eorum cum mu-
tantur in novam triplicitatem et coniunctionem minorem qua coniunguntur in
aliis signis

Occasione premissorum et super verbo 17 capitulo predicti tractatus
et super capitulo 21o et 29o tractatus de concordantia astronomie
et narrationis historie ubi aliqua dixi de equatione trium super-
iorum coniunctionum et de punctis sansmatis diminutum hic aliquas ma-
gnas coniunctiones eorum precedentes et aliquas sequentes volui bre-
viter annotare Sciendum est igitur quod fuit ubi dixi anno christi 1381

Convenerunt tres planete superiores videlicet die 21 marcii in eadem fa-
cie eiusdem signi videlicet 19 gradu aquarii ipse que fuit eclipsis
lune universalis eodem tempore videlicet per duos dies et per 9 horas
ante quam coniunctionem magnam Saturni et Jovis que tunc apparuit in
eadem mense et illa eclipsis cum illis coniunctionibus magnis
significabat magnos effectus et durabiles secundum astronomos et sic ex-
periencia docuit / et illa coniunctio que fuit in fixo signo significabat
et hec effectus firmiores et magis universales ac plus durabiles
quam alie coniunctiones que fuerunt in eadem triplicitate et per consequens magis
quam ille que fuerunt in signis mollibus vel communibus de quibus
dicetur statim fuit enim una coniunctio predicta immediate precedens
anno domini 1324 et fuerunt tunc coniuncti sol saturnus jupiter in 19
gradu geminorum / fuit etiam alia supradicta immediate sequens
in anno domini 1364 in 8 gradu scorpionis / et fuit media coniunctione
saturni et jovis ac plus quarta in libra et ita secundum significacionem ma-
prevenit coniunctio eorum ad scorpionem et ipse eorum directionem
quod religionum et ideo dicit quod aquam quod ibi coniuncta valde fa-
tina fuit principiis scismatis Et post hanc fuit anno christi
1384 coniunctio eorum immediata in geminis et post hanc immediate
sequens fuit anno christi 1404 die 12 januarii in 27 aquarii
Et hanc quidam reputant facere plenariam scismatis et vinde-
cte propter coniunctionem duorum superiorum in aquario in eius triplicitate
fuit quia sit per hanc coniunctionem reditus ad triplicitatem aeream signo
licet immediate precedens fuerat in scorpione que precedebat scis-
ma sed ob difficultatem et tarditatem ipse signum fixum et quod vera
cum dominus fuit planete hec eadem coniunctio significabat alia principia
almanorum et cum sufficiat de illis magnis coniunctionibus que ante
fuit 1384 scire sint etc.

Sed hic occurrunt aliqua magne
coniunctiones que licet non fuerunt maxime tamen merito deberent
specialiter designari quod sub eis certe magne mutaciones facte sunt
et effectus notabiles cum supradictarum coniunctionum 3 in ante capitulo
inserunt Una fuit de qua in principio quorum tractatus dictum est
que fuit Albumasar Alia fuit tempore magni nabuchodonozor
videlicet 16 annis romanis cum 26 diebus ante ipsum et ante christum 163
annos et 281 dies Et hec fuit in principio triplicitatis terree et
per quas fuit mutacio / hec coniunctio saturni et jovis in principio
cancri marte existente in 3 gradu arietis et precessit bisextum con-
siliorum istius et magnas mutaciones indicat Alia fuit circa

p 6 annos ante nativitatem domini et fuit in signo Cancri de
qua dixi in vo 7o tractatu predicti et hec signat super legem
ceremonialem Iudeorum secundum astronomos Hec autem que predicta po-
sita est secundum medios motus dictorum planetarum Credo vos quod aucto-
ritatem dicitur apertis astronomis fuisse diligenter visitare ad
equate per radiaby verorum motuum secundum tabulas alphonsi
Alia fuit anno incarnationis domini 571 impleto et fuit in
7o gradu Scorpionis venere existente in primo gradu eiusdem signi
Et hec secundum omnes significat sectam machometi que sequebatur
post eam per 90 annos fere scilicet anno domini 621 fere ut plenius dixi
in dicto tractatu de concordantia astronomice et narrative historie et
immediata erat quando precedens vero Saturni et Jovis fuisset circa an-
nos domini 600 circa principium tamen si fuisset directi vel circa
finem geminorum si fuisset retrogradi Alia fuit dictarum duarum
planetarum quando nobilis post annos domini 808 completos adiuncte
293 diebus cum 13 horis fere et sic fuit in sexto gradu Sagittarii
Et etiam fuit mutatio triplicitatis aquatice in igneam et si debuisset
fuisset in principio sagittarii sed propter eorum directionem processit usque
ad 6 gradum eiusdem sub hoc autem tempore viguit dominium francorum
et presertim karoli magni et suorum et alii nobiles effecti sunt
sunt Alia fuit eorundem planetarum quando anno christi 1226 impleto
die 2a marcii vel aprilis circa principium aquarii ambobus
existentibus in 3 gradu aquarii et fuit ibi mutatio triplicitatis
terree in aeream in qua triplicitate ad huc ad presens sumus et eramus
in eius principio et sumus usque ad annos 1563 et circa
Et ibidem tunc erat quando eorum et etiam mutatio triplicitatis aeree
in aquaticam et quia tunc Mars fuit in angulo celi et in scorpione
in domo sua multum forte illa quando habuit facere super mu-
tationes et destructiones regnorum et regum ac perturbationes legum et
sub hac quando inceperunt ordines predicatorum et minorum
et sub eodem tempore invaluit dominium thartarorum multaque alia
mirabilia sunt secuta

Sed adhuc de aliquibus maximis
coniunctionibus expedit veram calculationem subiungere Sciendum igitur
quod sic aliqui periti astronomi inveniunt se veraciter calculasse
et perscrutasse secundum radices alphonsi post christum annis 1365 sola-
ribus completis cum 91 diebus videlicet 2a die mensis aprilis anni 1366
impleti fuit vero quando Saturni et Jovis in capite arietis vero
per transitum in initio unius gradus et 11 signi arietis existente tunc sole
in 11 gradu et in Mercurio in 6 gradu eiusdem signi Et hec quando

secundum eos licet ulterius habuit situm super tres motibus seu diluuiis magis
propter debilitatem et cum saturni et martis et remotionem eorum ab angulo
terre et a signis terreis hominum et adhuc alios maiores effectus omnabiles
et adhuc coniunctiones fecerunt Et ad hoc sumus in prope parum et de
visione eiusdem quantitatis centum per multos annos et per predictam sunt
in et Iouis quantitates fuit ut dicit alia coniunctio quando illa sub anno
domini 908 videlicet 26 marcij et fuit in 9 gradu arietis Et deinde
post annos christi 1161 erit ibi una quarta coniunctio in 16 gradu arietis
deinde anno christi 2616 erit quarta coniunctio vera in 27 gradu arietis
Et iste quarte non sunt nisi in maxime quia non sunt in principio arietis
Et ut dicit post has inter medias erit una maxima terra puram
et in initio dictas duas de
arietis circa annos christi 3869 Et secundum eos inter predictas duas de
mediis varias sunt maiores sunt anni 3817 ut erit non vero fore
concluditur quia aliquando fierent intermedie quarte vere sunt maxime

Si vero obiciatur
quod istud sit quod illud quod indicatur tractatibus de concordia sepe allegatum est ab albacabuto et aliis videlicet quod saturni et Iouis quarta in principio
arietis fit in 960 annis Sed dicendum quod illud et alia que dicta
sunt de temporibus uniformibus illarum quantitatum et aliorum sunt de con-
iunctionibus mediis et non de quantitatibus veris nam tempora quantitatum
verarum raro sunt uniformia seu equalia sicut de quantitatibus solis et
lune in redditus lune ad solem secundum utrumque est medium semper fiet in
equali tempore sed tempus lunationis vere in tempore redditus lune ad solem
secundum utrumque cursum verum raro est equale tempore lunationis sed
lunatio una quandoque maior est lunatione alia quandoque minor Et ita est
proportionaliter in aliis quantitatibus planetarum Et sic astronomi indicant secundum
quantitates veras quia auctores volunt influentias planetarum magis esse
expressas in quantitatibus veris quam in mediis Sed secundum albumasar in effectibus
magnis prouenientibus coniunctionibus magis quantitatibus saturni et Iouis non
deinde esse respectum ad motus medios sed ad veros Et ad vera
coniunctione quantitatis licet albumasar secundum medios motus processit non propter
ea tamen auctor in hoc animo reprobandus est quia ut credo ipse
assit in computationibus intentionem magnam ad propinquandum quod fieri
posset cum mediis motibus et non veris Expositio manifeste satis
quod tamen illa quarta tamen superior anno 1187 de qua dicitur est
fuit quarta vera et non media non est possibile quod coniunctio stat in
omnibus 228 annis sicut aliqui dixerunt ut recitatum in vo 17 titulo
de concordia sed media quod illi terminum sequebatur enim et fuit in
principio arietis 23 iulij eodem anno in 27 gradu aquarij vel fere
totum ante inter duas illas medias quantitates sunt 228 anni et
ibi ponit non est tamen Et tamen ibi positum fuit quod non requirit
illius expositionem virtualiter quod quantitas tamen tempus signatum inter duas
illas quantitates medias seu sunt duas alias quartas planetarum sunt
est ad propositum illius quod ubi quantitate dictum sequitur ex premissis
quod falsa est illa opinio que recitatum in vo 20 eiusdem tractatus

nec declinao ibi sita vel congregacio d quanto m(agis) maxime s(upe)r illa fu(n)-
data co(n)tinet veritatem s(ed) h(oc) p(er) ea manifestius declarabo Cir
p(ro)pter No(tandum) est q(uod) q(uan)to tu(n)c superiore vera vel etiam media
varissime fit s(ecundu)m eund(em) grad(um) et io no(n) posuerunt d(e)c(laraciones) antecess
etiam veraz s(ed) tu(n)c in s(e)c(und)o q(ua)ntitas vel i(n)ter i(n) uno signo contingit s(ed) certitudine
et incipit i(n) eod(em) signo vel p(ro)pe in ver(no) marco et sic m(odo) longe lo-
quendo iste zes p(ro)t dicta q(ua)nti vigesimo anno 1387 fuit una tertia
q(ua)nta ip(s)o(rum) t(em)p(or)u(m) et p(ost) ea anno 1387 Et de(m) etiam anno 1387

Super vo 6to

Et sup(er) vo 11 ubi narrant varias opiniones de p(ri)ncipio anni et declara-
t(i)o(n)i sub qu(ibus) fuit incitu(m) mundi Circa ad illor(um) declaratio(n)em aliq(ua) notanda
subiungam Et n(otandum) q(uod) 1o lic(et) varie gentes et naciones diversimode in-
ceperunt annu(m) suu(m) tu(n)c no(n) o(mn)es io posuerunt mundi initiu(m) ubi fe-
cerunt initiu(m) anni Vigesimo lic(et) rom(an)i inceperunt annu(m) i(n) solsticio yemali
no(n) tu(n)c sic fecerunt q(uod) posuissent ibi esse initiu(m) mundi sic q(uod) ut dicit
magister historiar(um) in p(r)incipio Januarij et fuit vel paulo ante incipit
sol nob(is) appare(re) lic(et) etiam hebrei incipiant annu(m) i(n) equinoctio v(er)nali
non tu(n)c est gentis hebreor(um) opinio q(uod) ibi mu(n)di fuit initiu(m) p(ro)ut
declarat(ur) Notandu(m) est q(uod) ut quidam dicunt om(n)es doctores hebrei
et qui moderni iudei sequunt(ur) posuerunt q(uod) anno domini i(n)carna-
1298 sicut dictum fuit 22 die septembris feria 2a fere ult(im)o dies
266 revolucionis a p(r)incipio mundi et illud annu(m) p(r)imu(m) revolucionis ip(s)e
p(r)ime posuit solu(m) fuisse i(n) ymaginacio(n)em exceptis 6 diebus ultimis
solo annu(m) istu(m) vocant annu(m) vanitatis sive ymaginacio(n)is et ultimu(m)
diem illius dicunt fuisse diem 6 ferie et ibi fuisse creatio(n)e(m) Ade et
i(n) eadem fuisse p(r)ima quod(am) mu(n)di realem p(os)t horas 14 ita q(uod) Adam i(n)
ip(s)o die creatus sic in vesp(er)e vidit p(r)imam lunam nova(m) et sequenti
sabbato 7 in crastino incepit secundu(m) anni p(r)ime revolucionis sive p(r)im-
i(n)cipi lunare Sic aut(em) q(uod) p(os)t 6 dieb(us) ultimis totu(m) unu(m) annu(m) ima-
ginat(ur) possibile s(ed) q(uod) p(er) ista sequit(ur) q(uod) in computacio(n)e annos qui s(unt)
actu(m) i(n) mense incipit p(ro) uno tu(n)c die aliq(ui) anni totu(m) anni ponit
in uno ut sequitur regnavit a quo die aliq(ui)s a(nn)i sequitur ano
dicat(ur) duob(us) annis regnasse Istu(m) q(uod) ponit q(uod) luna fuit creata
plena q(ua)ndo et q(uod) p(r)ima mundi creacio fuit in septembri viz 21 die
eiusdem mensis ubi sicut bimensis festu(m) s(an)cti Mathei s(ed) etiam Vince(n)tius
in speculo ite p(r)ima in p(r)incipio dicit q(uod) arabes et egipcij incipiunt
annu(m) a septembri quia in creacione mundi leguntur arbores fructus ha-
buisse alij aut(em) ponunt mu(n)di incepisse in octobri ergo hoc mu(n)di
vacatio(n)e in epistola ad Clemente(m) papam ubi loquitur de p(r)incipio mundi
inducens textu(m) scripture capitulo 22 et 2 et cito p(ost) concludit q(uod) no(n) est
dubiu(m) q(uod) sic ordinaci tempora naturali p(r)incipiu(m) mu(n)di fuerit i(n) kalendas
octobris et sic ut dicunt astronomi orientales Egipcij Circa ip(s)i
et q(uod) annis considerat(ur) qui a patriarcha et p(ro)phetis fuerunt astronomi
et lic(et) Moyses constituit annu(m) p(r)incipiu(m) in ap(ri)li q(ua)ntu(m) ad illa(m)
solemp(n)itatem ut dicit Josephus tu(n)c in aliis observavit p(r)incipiu(m)
mundi et anni in octob(ri) alij aut(em) dicunt p(r)incipiu(m) mu(n)di fuisse in

Aprilis videlicet in equinoctio vernali et hec opinio communior et statim dicetur re
notanda
Nota quod quidam astronomi dicunt revolvere annos ab origine mundi
ab initio solis in ariete / et in hoc concordant antiqui astrologi ut Albumasar
sicut allegavi vero 11 tractatu predicti. Similiter Hali Abenragel libro
8 capitulo 17 dicit quod inventum est in libro de nativitate mundi quod signum
mundi est aries et planeta eius sol in ascendente eius est cancer
et Jupiter in leone et concordat maior pars theologorum et expositorum quod mundus
fuit creatus in vernali equinoctio et usque adhuc tenet pro opinione sancti
fuisse concordat Isidorus et hoc ethimologiarum Rabanus Augustinus Gr-
egorius Iheronimus super Evangelia Vincentius in speculo historiali Johannes
Damascenus Lucanus et plures alii viri sancti quorum auctoritas catholica
quod opinio sanior est et probabilior estimatur. Sed vero queritur cur antiqui
astrologi revolvebant annos mundi ab initio arietis et quare mundi
signum esse ibi voluerunt cum in tanto principio esse videatur nullum
hoc dicit Julius Firmicus libro 3o in principio et Macrobius super sompnio
Scipionis circa medium ubi agitur de principio mundi quod in capite dicitur
qui primus dies luxit invenimus in medio celi in ariete esse positum
quia sit medium celi in omnibus genituris possidet principatum et quia
medium celi quasi vertex esse dicitur / et quod mundi caput in exordio lucis ap-
paruit et quod posse locorum ceterarum genituarum fundamenta colligitur optime.
Et huic signo in omnibus aliis signis datum est principium in medio
pro stellarum et ambe luminaria cadere suos in hoc signum miserunt et
in hoc concordat Albumasar secundo maiorem introductorii differentia vi in principio
licet autem quod opinio opinio aliis probabilior videatur tamen non est
certa sed apud multos sapientes subdubio relinquitur et hunc fi-
nem illo discordat ea que dixi vero 18 tractatu supradicto
Super vero 19
Eiusdem tractatus ubi secundum unam opinionem tempore tamen describe figuram
seu faciem celi in principio mundi hic aliqua volo tangere dubia que
vacant dicitur prima et quia sicut in eodem tractatu nominavi sunt varie
opiniones de principio mundi varie competunt describende et quod dicitur figure secundum
unam est quia etiam prescripta communiorem opinionem quod mundus est creatus in
equinoctio vernali illi qui hic ponunt non concordant in figura celi et hic ponit
multipliciter primo quod in aliquo astronomi aliqui sunt gradus in signis zodi-
aci qui dicuntur domus planetarum quod sub illis dicuntur planete creati fuisse et
secundo tenent opinionem in dicta signa posita sunt planete in domibus
suis preter solem et lunam. Sed secundum aliquos videlicet quod eadem ratione
debet poni in domibus suis. Cur eius tamen varie quod sic po-
aliqui et non alii. Secunda quod ibi non ponitur in eius sic ple ali in do-
mo sua pulchritudine videlicet in virgine quod non potest tamen distare a sole sed
secundum aliquos videlicet quod celi non dicitur poni ibi in geminis quia
mercurius non potest distare a sole ultra 23 gradus et ideo ibi debet
poni in tauro et in piscibus et remanet dubium in quo loco signorum
et in quota gradu. Tertio Jupiter ponitur ubi in sagittario vel secundum
alios dicitur poni in piscibus sed ut in prima causa dictum est Hali po-

p ascendens mundi est cancer et jupiter in eo Et in hoc albumazar
videtur concordare et in premissa figura non e secundum eum quantum ad
situacionem planetarum quando aquam inundant et sic dicat aprilis Dacor
anglicus quod israhelite et caldei dicunt solem in prima parte arietis
esse creatum Saturnum in prima parte capricorni remoti a sole 90 partibus
Jovem in prima parte Sagittarii remoti a sole 120 partibus Martem
in prima parte scorpionis remotum a sole 150 partibus Venerem in prima
parte tauri remotam a sole 30 partibus Mercurium in prima parte ge
minorum remotum a sole 60 partibus Lunam in prima parte Cancri re
motam a sole 90 partibus Et secundum hanc opinionem describenda esset
longe figura celi aliter quam ibi posui Unde ex predictis patet quod in
dicto tractatu multo dixi quod volenti consulere concordiam figurarum
certitudinaliter describere Et in fine eiusdem concessi quod doctor Lincolniensis
Sermonibus scripserat ibi non distincte inquirendo ista ressonabilia
opinioni pictorum

Super vero 2o et ultimo tractatu predicto sciendum sequitur notandum est
quod sicut iam supra tetigi falsa est opinio quam ibi recitavi quod post premissa
signa celi initia primo coniunctionem maximam a priori concludit Et quod
alias coniunctionis maximas assignat Et hoc patet nam primo quia
que falsa est deductio quam ibi concludit quod prima coniunctio maxima
fuit ab origine mundi anno 320 vel circiter Nam si hoc esset verum
tunc sicut ibidem concluditur fuissent una maxima coniunctio ante diluvium
per annos vel circiter quod autem esse non potuit quia sicut in primo
capitulo tractatus presentis sufficienter probatum est Similiter ut quod dictum
tunc secundum opinionis patet fuisset una maxima coniunctio ante christi incarnationem
annis 227 Et una alia post incarnationem annis 137 vel
prope sicut ibidem dicitur Sed hoc non videtur probabile quia sicut in 2o
presentis tractatus capitulo dictum est post incarnationem anno 370 fuit
una coniunctio maxima et hoc esset non potuit stare aquatum media
currendo per totum annos sicut bini vel dicti capitulo duarum assignatur
Ex quibus patet quod locutionis de coniunctionibus mediis que durant
fere in 960 annis id est 8 coniunctionibus maxime que ibidem assignate sunt
et etiam in tractatu de concordia astronomie et narracionis historie
non tenent veritatem Ubi autem coniunctiones medie veraciter de
beant assignari propono in sequentibus declarare si deus non concedere vo
luerit

Sed prius aliqua tractare volui super tractatum predicto de concordia
astronomie et historie veritatis ut super primo capitulo ubi locum fuit tetti
gi de revolucionibus Saturnalibus que fiunt in 30 annis secundum
albumazar et de revolucionibus magni orbis que secundum aliquos astro
nomos fiunt in 360 annis Et dicam etiam aliqua super 2o
capitulo et aliis sequentibus usque ad 60 in quibus de dictis revolucionibus
Saturnalibus satis diffuse tractavi Super hiis igitur notandum est
quod de predictis revolucionibus Saturnalibus parum dicitur per albumazar

consideratur aut partes indicat. Et tunc illud quod erat apud albumazar
quantum vel ubi eius revolutionis computare incepit tamen in veniendo
potuit id quod secundum aliquem dicitur si sciretur aliquis magnus effectus
Saturni ab illo hoc possit incipi cum magis modi Saturnalis revolutione.
Sed illud est debile fundamentum et ideo astronomi quecumque et veius
indicat per revolutionem orbis magni que semper sunt mo annorum
ad dictas revolutiones quare de illis hic aliquid dicere expediens
indicavi

Sciendum est quod antiqui philosophi dixerunt et experiencia docuit quod signa
et planete durant orbibus successive scilicet unum signum et unus
planeta regendo mundum universaliter per 360 annos et hoc spacium
temporis vocant orbem magnum. Unde Leopoldus tractatu suo summe
7º ubi dicitur innotat ea per que sciuntur generales et maiores mundi
revolutiones seu alterationes inter illa ponit quod sciuntur per dominos
orbis continentes 360 annos et per signa durancia in quantitate
diluvii stante. Unde autem astronomi quidam dicunt quod in quantitate
diluvii que ipsum precessit per 319 annos incipiebat novus orbis
et hoc ponit aliquando in fine libri sui de natura allegans ad hoc
Atropeusaxet dicit quod ille orbis prefuit Saturnus ad signum Cancri et
concordat secundum Albumazar in eo de coniunctionibus magnis dicentem
nisi quod ipse dicit datum quantitatis precessisse diluvium per 281 annos de
opto annorum estimacionem et ipso talo cum tractatum dicitur est signum
ille 319 anni ab illa quantitate usque ad diluvium addantur anni
a diluvio usque ad Christum qui sunt anni 3101 dies 318 et alphes
sed repletur ad dictam quantitatem stante diluvium usque ad Christi nativitatem
anni 3380 cum diebus predictis quos annos si diviseris per 360
180 in divisis totaliter unius orbis unius gradus et remanebunt anni
180 inde numerus gradus in quantitate stante diluvio incepit novus
orbis cui prefuit Saturnus in signo Cancri ut dicitur est Ecce manifeste
patet quod orbis in quo Christus fuit natus prefuit Mars cum signo
Arietis et quod anni nativitatis Christi fuit 181 annus secundi orbis a quantitate
stante diluvium sicut patet legitime calculanti distribuendo planetas
et signa illius secundo orbibus.

Sed ex predictis quidam inferunt quod scilicet est oppositio
signa possunt admittere vel quod primus orbis a principio mundi durabat
a Leo tamquam Saturnus principalis et Sol principalis planeta quod omnes
alii planete inibunt motum solis hoc fundatur presupposito et ulterius
quod ad totalem revolutionem signorum cum distribuendo annos 360
pro uno orbe magno necessario requiruntur anni planetarum equaliter
4320 et tot esse debuerunt ut ipse aut ad hoc quod incarnatio
Christi coniunxit primum signum cardinis signum dividendo 4320 per
12 necessario remanebunt et per signa principiant seu durabunt orbes
in cardinalibus et per passiones in signum Arietis et Jupiter

placius secundum si per 1 placas distinccionis Si autem cum his 529 annis usque ad incarnacionem addamus 33 annos quibus fuit Christus in carne 5233 usque ad passionem quos si dividas per 19 remanent 2 et sic erit annus passionis 29 et cicli decemnovenalis Sic ergo opinio est contraria communi opinioni de annis ab origine mundi ut prius supra dictis Similiter fundamentum eius est contra opinionem astronomorum de magnis orbibus de quibus in puncto tertio dictum est Ideo aliqui eam reprobant dicentes quod opinio astronomorum magis est ac-cedenda

Sed quantum ad istud fundamentum magna oritur dubietas nam secundum opinionem contrariam videlicet dicentium quod alii et eciam albumazar ubi supra allegatum est qui dicunt quod signum mundi est aries et planeta eius est sol et in ascendente eius est cancer et iupiter in eo Similiter al-bumazar ponit ut supra dictum est quod ab adam usque ad diluvium fuerunt anni integri 2226 a quibus si subtrahis annos 279 qui fuerunt a coniunctione diluvii usque ad ipsum diluvium remanent anni 1947 ab adam usque ad coniunctionem predictam Intra hoc autem annorum spacium non fuerunt nisi 2 magni orbes cum a quibus annis qui non complent unum orbem ut sic patet Nam si 1947 dividas per 960 et cum quociens 2 et remanent anni 27 cum annis 1947 concessis sequitur quod secundum illam communem opinionem astronomorum in principio mundi non incepisset magnus orbis quod videtur inconveniens et hoc tamen non sequitur secundum aliam opinionem predictam Ideo patet quod magna est in his opinionibus astronomorum dubie-tas et magna eciam ambiguitas Et hoc ideo auget difficultatem de dispositione figure celi in principio mundi, et ideo ultimus sequitur quod difficile est vel forte impossibile in prima figura celi annos ab origine mundi provi-dam a priori calculare veraciter Nam si hoc fieri potuisset non est verisi-mile quod periti astronomi istud facere neglexissent

Permissis dubiis

non obstantibus expediens est et videtur sequendo communem opinionem astronomorum orbem magnum in quo nunc anno domini 1414 sumus in-quirere Notandum quod anno christi 1347 quo fuit coniunctio trium pla-netarum quanta eciam supra dictum est usque ad dictum annum inclusive ad medios annos 279 qui fuerunt a coniunctione significante diluvium usque ad diluvium Et deinde ad medios annos qui fuerunt a diluvio usque ad annum predictum perfecti fuerunt in toto anni 4727 sic patet a Messahalla in libro suo de magnis coniunctionibus seu revolucionibus Nam secundum eum anni a diluvio ad christum fuerunt 3103 et sic eciam dicit odin-tus ad hoc secundum alphonsum fuerunt anni 3101 et dies 318 et videtur quod computando istos dies et alias omnes fracciones que re-sultant in ipso tempore convenient supraaddi pro uno integro anno super dictos annos positos ab alphonso Ergo illis 3102 annis adduntur 279 anni a coniunctione diluvii usque ad ipsum diluvium

Et sic 138 anni a capricorno usque ad piscem anno 1387 incepit fuit in toto
anni predicti videlicet 4124 secundum pz sedum aucap et acomor quod predicto
anno xpi 1387 in pisces pervenit signum magni orbis ad cancrum
et dominus eiusdem orbis deplanetis fuit luna gradus ante adque
pervenit duccatus vel divisio fuit 16 thaur et eius dominus fuit sa
turnus sicut pz deducenti secundum astronomorum doctrinam et durabit istud
signum leonis et iste planeta scilicet luna usque ad annos predictos 1679
et tunc erunt 18 revoluciones magni orbis et postea incipiet 19 re
volucio cum duabus sectis (?) tamen pro primo virginis et dominus demum fuit orbis
magni a principio mundi usque
Luna quando astronomi in suis iudiciis multum considerant et orbes magnos
licet omnes distinguere sic volui quia ad eos poterunt aptari
multa magna et nobiles effectus et mirabiles mutaciones de quibus
in tractatu de concordia astronomie veritatis et historie narracionis et
predictis igitur colligere possumus quod a primo anno a principio mundi non fuerunt
nisi 18 orbes magni completi videlicet ante illam quintam que fecit
diluvium et post eam 13 usque ad orbem magnum sub signo (?) sicut de puncto
principaliter orbis completum incepit anno a principio mundi 168 secundum co
putacionem albumazar de qua supra dictum est secundum supputacionem Enzeb
que communior est et secundum quam sunt anni usque ad diluvium computantur tamquam
anno 168 sed Enzebius ponit 16 annos plures albumazar a principio
mundi usque ad diluvium Et quia nulla preter supputacionem ponit tot annos an
principium dicti primi orbis quot possent facere unum orbem completum Ideo
prosdocimus (?) primus quia vult ponere quod licet habuit principium in re se
cundum imaginacionem sit supra dictum est de anno primo revolucionis lunaris quod
hebrei ponunt imaginacione solum fuisse exceptis 6 diebus ultimis
quo posset assignari unus orbis magnus qui non fuisset in re sed solum
ymaginacione exceptis 163 annis ultimis sed illud non pono quoniam
qui non essent realiter principium ut integrarent complementum illis tamen annis
163 predictis preerant signum capricorni et deplanetis Jupiter et consequenter
primo anno orbis completo preerant signum aquarii et deplanetis mars et
successive distribuendo signa et planetas secundum ordinem secundum ordinem signorum
orbis incepit anno a principio mundi 128 cum preerant signum piscium et de
planetis sol tercius incepit anno 888 cum preerant aries et venus Quartus
incepit anno 1288 cum preerant thaurus et mercurius Quintus incepit
anno 1688 cum preerant geminus (?) et luna Sextus incepit anno 168(?)
ubi fuit quintus qui fecit diluvium cum orbi preerant cancer et saturnus
Septimus incepit anno 2088 cum preerant leo et Jupiter Octavus in
cepit anno 2688 cum preerant virgo et mars Nonus incepit anno 3088
cum libra et sol Decimus incepit anno 3488 cum scorpio et venus Unde
cimus incepit anno 3888 cum sagittarius et mercurius Duodecimus in
cepit anno 4288 cum capricornus et luna Tredecimus incepit 4688
cum aquarius et saturnus Quartusdecimus incepit 5088
cum piscibus et Jupiter Quintusdecimus incepit anno 5488 qui fuit

decima orbis a coniunctione diluvii sub qua natus est Christus anno eiusdem
orbis 181 cum orbi prefuerint aries et mars ut supra dictum est. Undecima
orbis incepit anno 1176 cum thaurus et sol. Duodecima septima incepit
anno 792 cum gemini et venus. Decima octava incepit 628 cum
cancer et mercurius. Decima nona quae nunc est anno Christi 1818
et non dum est completus incepit anno a principio mundi 6688 cum pisces
leo et luna. Vicesima incipit annis 100 cum perierit virgo et saturnus
et hec erit anno Christi 1679 ut dictum est. Ex predicta imaginatione orbium
et calculatione manifeste concluditur verificatio computationis Eusebii et sue
sequentium de annis mundi usque ad diluvium sed non de annis a diluvio
usque ad Christum quia cum ipse ponat a principio mundi usque ad Christum annos
5199 subtractis 2242 quos ponit ante diluvium remanet secundum
eum a diluvio usque ad Christum anni 2957. Sed secundum predictam orbium
calculationem a principio mundi usque ad Christum sunt anni 7328 a quibus de-
ductis annis 2242 usque ad diluvium remanent a diluvio usque ad Christum
anni [illegible] secundum Albumasar ut supra dictum est. Et ista calculatio que
verior reputatur concordat computationi Eusebii et Bede quam communiter
sequitur ecclesia sicut ostensum est in dicto tractatu de concordia theologie et astro-
nomie et de hiis ista sufficiant.

Sed iam ad coniunctiones maiores reddeamus et primo
aliqua de earum significatione dicamus. Sciendum itaque quod philosophi et omnes
astronomi concordant quod tres planete superiores saturnus iupiter et mars
et eorum coniunctiones et oppositiones et aspectus specialiter sunt magni et
universales ad effectus in mundo. Mali quidem effectus per saturnum et martem
boni autem per iovem. Saturnus autem propter nimiam suam frigiditatem et
tarditatem motus sui atque elongationem a nobis effectus malos et diu-
turnitate durabiles parat. Mars vero propter nimiam suam siccitatem et velocitatem
sui motus effectus malos et venenosos ac pungentes. Et ad temperandum
complexionem autem Iovis que calida et humida conveniens omni vegeta-
bili effectus bonos et convenientes medios inter durabiles. Et sic ex
horum coniunctionibus magnis istorum planetarum et eorum applicationibus pro-
cedunt et ad sectam magna accidentia in mundo secundum sententiam Ptolomei
in centiloquio verbo 63 et ibi dicit Haly in commento parte [illegible] et omnium
aliorum et ibidem dicit Haly quod secundum diversitates coniunctionibus signi
et in domo hic sunt ab ascendentibus coniunctionum vel precedentium que
sunt cum initiis [illegible] arietis et ab ascendente prioris coniunctionis
planetarum antecedentium ipsam revolutionem et a loco solis in revolutionem et in
coniunctione planetarum ac in coniunctionem et oppositionem predictorum et aliorum coniunctionum
et oppositionum et ab ascendentibus et annis coniunctionum maiorum quod si ea
salva fuerit fient salvationes et si impedita fient detrimenta et
secundum Haly idem accidentia terremotus et diluviorum sicut ascendentibus
saturni cum eius radii fuerint in signis aqueis vel terreis et ipse fuerit
dominus anni in revolutionem et in radice vel luna infortunata ab eo
quare in talibus iudiciis necesse est ad radicem devenire quod testis
Ptolomeus in centiloquio verbo 6 ante quem loquitur de [illegible]

radicem suam de qua procedit, scilicet coniunctionum mediarum et per consequens maiorem
et demum maximam. Quarum enim quedam dant se coniunctionibus et alie mino-
res dividunt illas, et hec est summa talis. Ubi supra [illegible] de radice sua
sic loquitur. Ergo primo sunt opus radicis et coniunctiones ad magis [?]
[illegible] ascendunt. Ex quibus patet quod absque consideratione magnitudinis coniuncti-
onum non debet fieri iudicium magnorum effectuum futurorum in mundo universaliter ut
[illegible] durabilium. Item ista revolutionum annualium non facta [?]
[illegible] et cum [illegible] non [illegible] in mundo universaliter mutatur
quia in eis alie et alie sunt figure et dispositiones celestes planetarum et stel-
larum in diversis climatibus et regionibus. Sciendum est etiam quod teste Hal[y]
parte 8 c. 6 [illegible] opposito [illegible] planete etiam superiores debiles
et [illegible] coniunctionum ac magis durabiles et fortiores
effectus faciant. Considerandum insuper quod effectus magnitudinis coniunctionum
[illegible] sub [illegible] sicut supra dictum patet de coniunctionibus
[illegible] et de coniunctionibus [illegible] legem [illegible]. Considerandum
propterea quod aque [?] coniunctiones maxime [illegible] sed [illegible]
[illegible] non sunt tante [illegible] alie [illegible] coniunctiones que non [illegible]
de maximis sicut patet de duabus coniunctionibus predictis et aliis [illegible]
[illegible] supra notatis. Considerandum est de [illegible] quod coniunctiones maxime
secundum veros motus planetarum [illegible] sunt [illegible] coniunctionis qua coniunctiones
medie ut supra dictum est [illegible] hic dicit [illegible] quod alii maiores
in pluribus erraverunt quod iudicia sua supra medios motus fundaverunt
et plurimi antiquorum. Et [illegible] secundum eos error [illegible]
legis [illegible] et de destructione legis [illegible] et [illegible]
[illegible] quarum [illegible] prestiterunt ut [illegible]
Hec igitur [illegible] ut ad loquendum de coniunctionibus maxi-
[illegible] consideracionem [illegible] de coniunctionibus [illegible] maxi-
me [illegible] iudicium de maximis effectibus inde provenientibus in
[illegible] de talibus [illegible] omnia predicta et alia multa [illegible]
diligenter attendere [illegible] alii [illegible] sepe venerandam astrono-
[illegible] quantum in se est [illegible] reddunt contemptibilem et suspe-
ctam.

Iam vero de maximitate coniunctionum secundum medios motus calcu-
latam legitima loquamur, ut ea que in fine predicti tractatus
de concordia theologie et astronomie et in pluribus capitulis alibi tractatur
de concordia astronomie et historie narracionis secundum falsam quan-
dam opinionem consignate sunt veraciter corrigantur. Pro quo
est quod sicut supra dictum est per veram maximam anno [illegible] sunt
vera coniunctio maxima in sua coniunctione media [illegible]
sunt in [illegible] [illegible] faciles [illegible] et posteriores [illegible]
presupponendo quod talis coniunctio media [illegible]
[illegible] et [illegible] vel [illegible] quod ea coniunctio [illegible]
que secundum alkabitium et alios [illegible] fieri in 20 annis [illegible]

coniunctiones triplicitate fuerunt alie coniunctiones saturni et iouis magna maior
et maxima sicut in aliis tractatibus dictum est non possunt coniunctiones
20 annos Nam sic dicit quidam abraham iudeus dictus auenesre
in quodam tractatu de magnis coniunctionibus dicta coniunctio saturni et io-
uis non contingit nisi semel in 20 annis 8 parte unius anni minus et
ut idem ait contingunt de triplicitate in triplicitatem sic nam sic incipiunt
iungi in triplicitate ignea que est aries leo sagittarius sic ita
coniungatur in principio arietis postea circa 20 annos quod est nonum signum
ab ariete et ibi coniunguntur in medietate tertie partis sagittarii postea
in quarta anno iungitur in leone quod est 9m signum a sagittario deinde
anno 6 iungitur in ariete et sic coniunctio vadit in quinque modis
et postea in 13 coniunctio mutatur de ista triplicitate in sui modi aliam triplicitatem
scilicet aque 3 cum quidem coniunctiones perficiuntur in 78 annis ad 2bus partibus
unius anni in completum ut ipse dicit Sed moderni astronomi se-
quentes radices motuum planetarum secundum alphonsum postmodum dicunt
precisius scilicet quod dicta mutatio coniunctionis saturni et iouis fit in 20 annis
minus 12 diebus fere et sic magis fallitur in eorum medius coniunctionibus
sed in eorum coniunctionibus veris sicut supra tractatum est nulla certa
dari potest regula quando una distat ab alia nam aliqua vera
precedit veram aliquam vera mediam et sic valde multum variando
prima aliquando una per mensem vel precedit aliam in multo tempore aliquando
aliqua vera quoniam medie concordat in tempore sed sic contingit
cartissime scilicet quod ipsorum planete sunt in auge vel in opposito augis
et centri vel epicicli cum itaque presuppositis dicitur quod predicta coniunctio
maxima que fuit anno 730 post christum non concordant in tempore
ad media coniunctione sibi correspondente Nam iam media sequebatur
etiam et fuit 12 mensis septembris in 11 gradu et 6 minuto arietis
et sic non fuit maxima coniunctio media quia licet fuit in ariete non
tamen in principio arietis in infra 6 gradus 19 secundi si alia quibus presupponere
cum radice calculat aliqui quam ponunt illis esse propinquiores
et dicitur quod anno nativitatis christi 7 annos et post 320 dies scilicet die
februarii iam coniunctio media saturni et iouis in 12° gradu 11 minuto
arietis Premissis igitur fundamentis suppositis consequenter ad illud
coniunctionum medium fuit maxima publice alie tamen priores quam post
priores posse et veracius calculari

Sed quod fiunt possa calculatio
unde est notanda ad propositum nam dicere sufficit bonitate gradus coniunctionis
maximas assignare secundum computationem veritatem propter mei presupponere
de etiam computationem annorum ab origine mundi super diu positam
capitulo 13 ubi de magnitudine orbium aspiciendum dictum est et scilicet quod
mundi incepit 7327 annis ante christum cum itaque presupposita
aspiciendo predicta illarum coniunctionum predictarum que fuit anno christi
7° annis et 320 diebus et computando inde duos tales 960

annos sicut ponit alkabicius et quidam alii et intendo illos an
nos integros dimittendo dies predictos et alios quos secundum mo
tus quibusdam esset intendi cum aliis minutis et fractionibus si vel
lem pre computare Cum ita quod dimissio talis facilior computationis
et causa brevitatis Dico quod a principio mundi possumus sic modo
de tales coniunctiones assignare Primo anno 73 de secundo anno 1098
tertio anno 2178 quarto anno 3318 quinto anno 6318 sexto
anno 7338 septimo anno christi 977 octavo anno christi 1917 Que
ante assignatio intelligenda est fieri circiter propter veritatem quod ut
predictis ista computatio non est precisa tamen propter dimissionem predictarum die
rum et aliarum fractionum quos etiam propter causam tactam supra tactam videlicet quod coniunctio
media coniunctionis Saturni et Iovis approximat media immediate
sequenti vel precedenti se distat per 20 annos non integros sed
minus 72 diebus fere Unde sciendum primo quod coniunctio illius minor que
non quandoque dicitur fieri in 20 annis completur in 19 annis et 3
diebus fere Secundo quod magna seu media coniunctio dictorum plane
tarum quam dicunt fieri in 60 annis fit in 59 annis et 20
diebus fere Tertio quod maior coniunctio que fit de una triplicitate
in alia et quandoque dicitur fieri in 240 annis completur in 238 an
nis et 317 diebus fere Quarto quod maxima coniunctio que dicitur fieri
in 960 annis fit in 953 annis et 341 diebus fere Et sic in nu
mero predictarum esset 8 vel 9 annis vel circa quod minus essent an
numerandi quantum subtrahendi Et forte talem imperfectionem voluit
deus ut secreta celi absconderet ab indignis ne eis propter nimiam
familiaritatem vilesceret Ex predictis patet etiam quod cum diluvium
fuerit et maxime coniunctiones medie sicut in prealligatis tractatibus
secundum unam opinionem posui Ex quo errore dicte de coniunctionibus
male fuerunt assignate sed salvo sunt et medie et forte fuerunt
et maxime coniunctiones vero quod ad unam sunt 22 annis fere ante diluvium
ut statim dicetur vel ipsi 20 annis precedentibus fuerunt et quartam
partem sunt forte in principio mundi ut apparet et hec visio et illa non
coniunctio superiorum planetarum ad quam albumasar et alpetragio ha
buerunt respectum cum principium mundi sic in ferris tangitur Cuius ra
tio visionis est sub dubio ponunt quod dependet a visitatione prin
cipalium circumstantiae que sunt in creatione mundi que valde
habentur dubia et difficiles ut manifeste patet ex superdictis et istis
dicendis

Ex predictis patet clare quod duobus annis ante diluvium non fuit
maxima coniunctio maxima in capite arietis si etiam non fuit
aqua coniunctio Saturni et Iovis hic in ariete sic prius dictum fuit
in primo secundum tractatum Sed tamen ita fuerunt primi tractatus
de concordantia astronomie et historie contrarium allegabat
dixisse arabes astronomos Sed secundum allegationes falsitas eius

Nam sequendo in hiis radices motuum placze secundum alphonsum
positas licet aliquantulum ad supradditam invenitur quod ante diluvium
duobus annis cum 21 diebus fuit coniunctio media Iovis cum Saturno
in 19 gradu Sagittarii sed vera coniunctio eorum que medie cor-
respondens precessit dictam mediam in 18 diebus ita illa coniunctio vera
fuit ante diluvium 2 annis cum 27 diebus et fuit 17 gradu sagittarii
et sic patet contra illa dicta quod utraque coniunctio tam vera quam media im-
mediate precedens diluvium fuit in Sagittario et non in ariete sed ve-
rum est quod ante diluvium 21 annis completis cum 271 diebus fuit
Iovis et Saturni media coniunctio in 16 gradu arietis sed vera eorum
coniunctio illi medie correspondens precessit eam in 73 diebus fuit et fuit
6 gradu arietis ut ante diluvium 22 annis cum 27 diebus et quod
dicit patet prima in triplicitate ignea et una de maioribus que erat
principium arietis ut etiam vera coniunctio eorum in principio arietis erat p-
recessit vel etiam sequebatur etiam eiusdem tempora et hec est valde no-
tabilis coniunctio ad quam arabes astronomos notasse credendum est
unde in eius allegatione predicta reperio verum sagittario fuisse
cum scripsit duobus annis ante diluvium cum scribere debuisset 22 an-
nis annis et 27 diebus [illegible] unde quod 80 annis fuit ante
dictam veram coniunctionem auctorem placze fuit una media eorum
coniunctio in principio arietis sed [illegible] eius sed vera coniunctio ei
correspondens sequebatur mediam in 140 diebus fuit et fuit vera
vera coniunctio in 28 gradu piscium [illegible] predicte 2 coniunctiones
Saturni et Iovis [illegible] diluvium precedentes per eius fortificacionem
naturaliter operate fuerunt iudicio astronomorum [illegible] sed quod hec
vel alie constellationes ad hoc invenerunt non reperio [illegible] veritatem
quantum sit in predictis tractatibus patuit nomen sed de figura

Sed de figura [illegible] mundi quam secundum unam opinionem posui in
primo tractatu predicto restat dubium utrum illa stare possit
in veritate cum signis 16 [illegible] multa que circa [illegible] dubia vel
[illegible] sunt hic dico [illegible] obiectos quod alia [illegible] est non
[illegible] distans multum ab illa in qua secundum aliquos ponitur [illegible]
ascendens sed imponitur in sua exaltatione ut in sua exaltatione mars
etiam in [illegible] domo sed in 28 cancri ut in sua exaltatione et hoc etiam
concordat albumazar in introductorio tractatu 4 capitulo [illegible] alle-
gans [illegible] hoc antiquitatem unde sed [illegible] albumazar et alphonsum
ponunt etiam [illegible] mundi secundum [illegible] non multum
distantem et ut videtur intelligi [illegible] consideratione ipsi non [illegible]
[illegible] in [illegible] sed [illegible] respectum ad situs planetarum in signis planetarum
sed ad [illegible] magnam et nobilem quantum superiorum planetarum [illegible]

Pro eo descripta sunt hoc per calculatoribus deprehendi possunt et forte deus voluit
hic modum mundi in tempus deum quandoque et maiora nobilia sed quia hic non
concordat cum opinione qua ego invenio planetas in locis suis aptius ut quanter
quasi pretendunt licet quasi septimus hic et modo est magis laboriosum Quia tamen
primam figuram celi describere verare et quantum ad eam alias quantitates mi-
nores magnas maiores et maximas posse calculare esset opus uti-
le sed difficile est quia specialem requireret tractatum Et est autem non est
presentis negocii sed maiori eget inquisicione ad sublimitatem astronomie spe-
ctancie Et sciendum quod caput arietis ponitur in 17 gradu geminorum sed
quod non potest esse distare a sole quia mercurius maior est eius distantia a sole
23 gradus ponatur ergo in ariete vel pisce ubi planeta dictus non distat a sole
ultra 23 gradus etc. Jam sequitur figura

Ex premissis etiam clare
patet quod si vera figura
celi ponenda est alia quam
illa que dicto tractatu est
posita, sic etiam ille 8 medie
coniunctiones maxime que in
26 capitulo supra signate sunt
aliquantum distant ab hiis signis
que signate fuerunt in duobus pre-
cedentibus tractatibus et ideo
ad quantitates cuiuscumque modi aliter
applicande sunt maxime al-
terationes et mutationes rerum
quarum notitie fuerunt in toto pro-
cessu tractatus de concordia a-
stronomie et historie vitantes
Per hoc applicationes nobilium
rerum gestarum ibidem signate
non sunt propter hoc contempnende
quia multipliciter salvari potuerunt primo per consideracionem coniunctionum veras non
solum maximas sed etiam ad alias de quibus aliqu(a)e valde notabiles
supra note sunt Secundo potuerunt quiecumque salvari applicationes
per consideracionem et revoluciones magnorum orbium et signorum et revoluciones
planetarum eis dominancium de quibus supra dictum est Tercio per consideracionem et
coniunctiones medias que sunt in multitudinibus de una triplicitate in aliam
in 240 annis vel circa Et talis applicatio valet plurimum et diffuse
conscripta est ab ille abraham predicto in suo preallegato tractatu de quo
hic aliqua breviter notare decrevi
Sciendum est igitur quod ille
calculator incipit a coniunctione magna que testificatur super regnum israel quam
scribit accidisse in triplicitate aquea in medio celi intrante ipsum initio
arietis in tercia parte 8 hore 27 die mensis Adar hebrei 2367
anno a creatione mundi et tunc incipient Saturnus et Jupiter coniungi

In medio celi qui in medio primi quod pisces. Et fuerunt quinque in vero cir-
culo in principio predicti anni in 2° gradu aquarii que est triplicitas aerea et
fuit 29 gradus leonis ascendens super climata egipti ubi tunc erat israel
et aries in medio celi et dominus eius erat sol qui est dominus ascendentis
et erat in 10a domo scilicet gradus signorum et secundum equationes domorum erat in 9a
domo. Saturnus et Jupiter aspiciunt virtus solis in 9a domo que est domus gau-
dii solis et Mars dominus domus solis erat cum eo in ariete et aspicie-
bat saturnum et jovem in 1a domo cum luna amicabili aspectu et pro
quanto ut ipse dicit significant maximam generationem orientis in hoc seculo et quod re-
novaretur nova lex que audietur usque ad extremum tunc quando fulget sol
in media revolucionis anni fuit in medio celi et quod ascendens est signum
forte et similiter signum [illegible] quod significat quod regnum illius gentis erat stabile et
durabile multum. Videlicet tot quanti sunt maiores anni solis qui sunt 1461
Deinde aplicat ista ad nativitatem Moysi et Aaron et ad subversionem
filiorum israel per pharaonem et ad miracula in egipto facta et ad exitum
iudeorum de egipto et ad legem Moysi datam quando pervenit sol in puncto
anguli sive in decembris et ad plura alia ad victorias filiorum israel et ad mortem
Moysi et ad ingressum Josue in terram promissionis et ad mortem
seniorum qui vixerunt post Josue et generaliter dicit quod quando coniunctio cadit quod
in piscibus ubi fuit in illa prima quanto renovatur super israel aqua no-
va tribulacio et liberacio de illa quando sufficiat

Post illam

Et sequitur aliud sequentem coniunctionem magnam in triplicitate ignea que secundum
medium cursum fuit in ariete que testificabatur super regnum israel tribula-
ciones et mala quorum maxima post debebat venire ex parte orientis
et in diebus illius incepit regnum ethiopie et surrexerunt multi reges
contra israel et reges israel qui fuerunt tempore illius coniunctionis parum duraverunt
Post illam sequitur alia coniunctio terrea in triplicitate que incepit in tauro et
in hac de terrea fuit prophetia in israel et regnum eius habuit principium
et sub hac natus fuit rex David in anno 13 coniunctionis et tunc palam
apparuit Samuel propheta in israel et hec significat quod rex Saul qui tunc re-
gnabat debuit parum vivere et super fortitudine et stabilitate regni Da-
vid significat et tunc super divisione regni et quod in ea surgerent proditores quorum
regnum Salomonis. Et duravit post ea regnum israel tot annis quot
maximum fuit anni martis qui sunt 265 Sequitur coniunctio triplicitatis aeree
in tempore in decembris et significavit abscisionem regni israel et in anno 7 illius
coniunctionis quando pervenit revolucio ad arietem qui est signum Martis Salmanasar
rex assiriorum captivavit iudeos. Alia coniunctio de triplicitate aquea in-
cepit in cancro et hec significavit depressionem super israel et exaltacionem et captivitatem
iudeorum. Et tunc significavit et designavit liberacionem a captivitate iherusalem et Na-
buchodonosor rex babilonie captivavit Jechoniam regem iuda et
in hac coniunctione cepit rex babilonie totam terram egipti et fuit de-
serta israel 70 annis post ea evaserunt iudei a captivitate et cum du-
raverunt regnum nabuchodonosor [illegible] et filius suus usque 40 annis et
venit regnum persarum et medorum qui regnaverunt [illegible] annis et
sic fuit 70 annis antequam reedificaret israel et post ea venit

regnum alexandri macedonis qui regnavit 12 annis et post ea divisum
fuit regnum babilonie in 4 partes et quelibet illarum postea non duraverunt
nisi parum et hoc totum evenit quia signum coniunctionis fuit mobile, hoc regnum
istud duravit et confortatum fuit quia deus pluribus eis dedit quod promittebat
pluralitas. Sequens coniunctio triplicitatis ignee incepit in leone et significavit antiqui-
tates et renovationes et tribulationes super sapientes et scribas qui tunc fuerunt
in israel et remanserunt in illo regno quamdiu duravit coniunctio
in hac triplicitate. Post hanc sequitur coniunctio in triplicitate terrea que fuit
in virgine et significavit finem decem regum qui fuerunt ante christum re-
volutos fuerunt signa resplendentia sicut preter hac et nova et stellam
caudatam super terram tunc sicut fulgur solis quando est in medio celi usque ad
hanc coniunctionem. Et in primis quibus coniunctionibus fuerunt pluralitas et luna-
ria et coniunctiones significantes exaltationem israel tunc significaverunt ea in occulta
tempora legis et destructionem regum israel et tunc venit captivitas per manum
tyti post 70 annos ab hac coniunctione et in hoc fuerunt perfecti anni a
nativitate moysi 1550. Christo apparet quod propter benedictum salvato-
rem natus fuit sub coniunctione precedente qua eius nativitas precessit plu-
ribus annis tamen et illam captivitatem indicare. Post illam coniunctionem sequitur
coniunctio magna in triplicitate aerea sed illam ut credo industrio se omisit
ille abraham iudeus ut antea istam vel post aliquam singularem loquitur de christo
aut lege christi sed prosequitur de coniunctione magna que incepit in triplicitate
aquea in scorpione que significavit quandam sectam falsam et maledictam
prophetam nascitur de vilibus gentibus chaldeorum et regem eius
et lege diffuse loquitur et dicit quod regnum illarum gentium durare-
tur annis quot sunt maximi anni veneris [illegible] 1071 et finaliter
concludit quod iste vilis propheta surrexit in quarto mense arabum et natus
vixit usque pervenit ad etatem 71 annorum et regnavit 11 annis et obiit.
Alia coniunctio sequens incepit in triplicitate ignea et fuit in sagittario
et significavit super regnum saracenorum et destructionem eius ita quod maxima
pars eorum fugit in hispaniam. Ultima coniunctio quam iste ponit suo tempore
fuit in triplicitate terrea que incepit in capricornio et hec significavit bella et
tribulationes magnas propter occidentis et in hac coniunctione incepit de-
bilitari regnum saracenorum et in coniunctione sub illius triplicitatis surrexerunt
gentes francorum ad recuperandum regnum israel de saracenis et fuerunt
prelia in hispania in ambobus regionibus in quibus etiam sagittarius signi-
ficabat prelatum per christianos qui tunc fecerunt passagium ultra mari-
num versus israel ad expugnandum saracenos et quia ista coniunctio re-
dibat ad virginem et fuerunt impediti et facti sunt coniuncti in fine virginis
ubi fuit ascendens revolutionis anni 10 significavit quod bella et tribu-
lationes deberent venire in terram israel quia coniunctio redibat ad virginem
quia hec est consuetudo eius quod sic evenerunt prelia in hac triplicitate et concludit
quod in hac coniunctione deberet incipere redemptio israel et ita dicunt levando
et cadendo donec veniat coniunctio ad aquarium ad locum ubi fuit
principium sed in hac redemptione israel decepti sunt iste sic et ceteri iudei

in eius expectatione recta estimatione fallitur. Verum tamen ut ipse dicit quinta
de illis coniunctionibus tunc ostendit multas tribulationes in terra Babilonie et Israel
et secunda quinta eiusdem coniunctionis que erit in Cancro ostendit multas tribulationes
et prelia inter Christianos et Saracenos propter quod tempus istius coniunctionis
absque quiete, sed postquam transit venire quinta ad Virginem in anno 1486 et gen-
surgent mala et guerras propter totum mundum et dicit quod tunc fuerunt mandata destru-
ctionis Saracenorum et eorum secte nec posset narrari mala superius dicta
coniunctione secundum quod sit de aliis malis de bono et utili destructione illius
secte non dum apparuit

Hec autem que illius
Habrahe dictis sunt recitavi ut volentes capiat eventus explicandi
et conplectus quintarum mediarum et magis et admirabiles eventus verum
conplectus multos notavi in preallegato tractatu de concordia astrologie et
theologie veritatis et potest secundum radicem ad computandum illas quintas quia
quam dicitur Abraham nominat primam que fecit super regnum Israel secundum de-
illarum fuisse 2367 anno a creatione mundi. Sciendum est quod in hoc prest-
computatione Hebraica secundum secundo computationem Alphonsi multa plures an-
nos ponimus ut supra ostensum est in dicto quod prima quinta fuit 2210 anno
207 dies post diluvium et inde annis et postquam fuit alie plures
computari. Verumtamen pro maiori concordia facere quintam mediam que fuit
in triplicitatibus earum illis de quintis maioribus super dictis compedi
ab eadem radice sumere computationis quintam videlicet ab ea quinta que fuit
ante 7 annos ante Christum et fuit 2a quinta in triplicitate 1a ignea sicut
aliqui probat. Ex hoc est per 27 annos et 268 dies ante nativitatem Christi fuit
una media quinta Saturni et Iovis in 3o gradu Cancri vel primo Leonis
et secundum eos tunc fuit 1a quinta quam Blatton doctor Anglicus nominare voluit
que fecit super legem Christi ut recitatum invenitur de legibus et sectis ab
[illegible] iste doctor vel eius scriptor ibi defecit in magnitudine annorum et erra
quod 1a non potuit esse in Cancro si debuit sacrare incarnationem et mandatum
26 annos ante Christum et Cesare debuit scribere quod 1a quinta fuit in 16
anno a Cesare et 26 anno ante Christum et sic patet quod tunc illa quinta fuit
in fine Cancri erit attribuenda prima Leonis ubi incipit triplicitas ignea
et secundum 2a quinta sequens fuit 2a in illa triplicitate ignea et tunc ista
ea quinta fuit maxima tunc precedentes nam mediam non fuit tamquam una
de maioribus quod in ea incepit 1a triplicitas. Verum considerandum quod computare
quintam potest capi radicem computationis alterius quintam precedentem
vel sequentem tunc passim ab illa prima in qua incipit triplicitas ignea
hic igitur prosupposito et computatis annis a creatione mundi sunt supradicto
quod temporis quintarum maiorum que precedunt per triplicitates passim conpone
hic modo inferius in tabulis descripto

Sciendum est igitur quod prima
quinta maior fuit secundum aliquos anno a creatione mundi 1328 die
313 eiusdem anni in completum et in fuit in triplicitate aerea in 3o gradu [illegible]
Sed in hoc pro omnibus legitime calculanti quod prima quinta media fuit anno

a creacione mundi 17 die 200 eius ad annum impletum per quam a quibus quibusdam
motoribus interpositus sequebatur predicta quantitas maior vel passus capi
habet fuit prima mundi quantitas per illam maiorem que prima ponitur inferius
et per eam alie secuntur prout dicte tabule docent et notandum est quod in
prima tabula notantur omnes quantitates per annos a creacione mundi usque ad christum
In secunda vero per annos a nativitate christi usque de inceps et sunt iste quantitates
possibiles calculate qua ille quantitates maxime de quibus supra dictum est

Quia vero circa finem tractatus de concordia astronomie et historie vitalis aqua
conscripsi de antichristo et signis ac fabulis adventum eius hic etiam
nomine vobis quamdam pronosticacionem consimilem magna et concertatiam magis quam
co[n]sonam circa aliquibus posita quedam enim dixerunt quod imaginem etatis et
finis omnis mundi temporalis qui macrocosmus dicitur devenienda est per etatem
microcosmi quod est hominis qui est minor mundus et ipse gerit ymaginem
maioris mundi temporalis propter corporalia et corruptibilia nec sic propter
animam immortalem gerit ymaginem mundi archetipi id est in mente sapientie
dei ideo sicut etas humana comprehendit est in adolescenciam iuventutem senec-
tutem et senium sic et etas macrocosmi est de duracione quatuor etatum
mundi dicunt quod de numero 12 signorum sunt quatuor certis nobiliora et
que cardinalia quorum duo sunt equinoctialia videlicet aries et libra
et duo solsticialia scilicet cancer et capricornus et in hiis quatuor sunt maioris
potestatis planete quatuor regales habentes dignitates que dicuntur exaltaciones
Solem exaltatur 19 gradu arietis Jupiter 17 cancri Saturnus 21 libre
Mars 28 capricorni et sub hiis attenduntur quatuor mundi tempora vel etates
et quod adam primus homo fuerit ascendente ariete in gloria solis et domo
martis Et quia sol est origo virtutis vitalis fuit adam natura longevus
et quidam alii similiter primi successores et quia domus martis
sit natura super primum hominem et suam progeniem voluntas perdendi dum
ad mortem quia mars est qui mortis dominus post hoc duos genuit filios
unum sub sole natum scilicet abel iustum alium sub ariete scilicet caym crudelem
sed cum natus fuit ascendente cancer in gloria iovis et domo lune
Jupiter autem natura post pontificatus et prelatus sic fuit moyses et
cancer est signum aquaticum et est mansio lune que est signatum super aquas
ipse propheta qui miraculose mansit in aqua dominum quod ipse non accepit
a moyse quod est aqua quod vero cancer retrocedit est et lex mosaica
modo recessit Dominus autem noster Jhesus christus natus fuit ascendente
libra in gloria saturni et domo veneris Saturnus vero ut dicit messahala
est signum super fidem iudaicam sine fidei eius Et ipse est gloria si
regnum Unde dominus Jhesus christus in quantum deus per fortitudinem sue
nativitatis dictum est in uno mundo et sibi tamquam homo libratori velut
medici datum est omne medium quia libra vero in quantum est domus ve-
neris ut videtur christus preparare in quantum est id quod illam et eius
cor tollunt cantica musicalia ipsa natura sunt musice organa si
gnificatorum sunt Hec autem dicta sunt de ypa[?] circa adventum [illegible]

quia vero et naturalis sunt illi sed super eorum dignitate et super et eorum propositum
primum aliquid commemorari. Antixpristus vero nascetur ascendente
capricorno in gradu martis et domo Saturni. Horum namque naturas possi-
mas coniunctim possidebit et proprietates a marte in malicia glorabitur
in discordia invidia et falsitate et inclinatione maxima a saturno
autem et mansione eius habebit avariciam detractionem odium seditio-
nem et omnia mala occulta sicut a marte mala manifesta ut te-
statur albumazar in floribus suis. Huius autem correspondet quatuor tempora
primum tempus ante legem ab inicio mundi usque ad moysen. Secundum
tempus legis a moyse usque ad xpistum. Tertium tempus gratie a domino ihesu
xpisto usque ad antixpistum. Quartum tempus malicie et perfidie ab anti-
xpisto vel sub eo usque ad finem mundi. Et huius quatuor temporibus vel etatibus
mundi correspondent quatuor etates hominis et quatuor quarte celestis circuli. Nam
prima est que est ab ariete ad cancrum et est calida et humida in naturalibus et
est quarta adolescentie. Secunda a cancro ad libram calida et sicca equalis
et est quarta iuventutis. Tertia a libra ad capricornum frigida et sicca
autumpnalis et est quarta senectutis. Quarta a capricorno ad arietem
frigida et humida yemalis et est quarta senii et decrepite etatis. Hoc premissis
ideo concludunt isti quod sicut spacium celestis circuli quod est ab ariete
ad libram est medietas illius circuli equalis alteri medietati a libra ad
arietem, sic quantum est spacium temporis lapsi ab adam sive a principio mundi
usque ad xpistum tantum erit quantum a xpisto usque ad finem mundi. Dicunt autem
per martem et saturnum senescat ideo quia ipsi sunt corruptivi caloris
et humoris naturalis vitalis, sic per illos planetas finietur quod mundus cor-
ruptibilis, et ultimo finietur per modum circuli apud signum arietis
quod est signum igneum in quo duo planete ignei videlicet sol et mars
habent suas proprietates ut dictum est et ideo mundus dicitur per ignem purificandus
cuius scilicet consumetur finietur sicut scriptura testatur. Ultimus autem dicendum
est quod nec quarte spera et signa predicta tempus et signum naturaliter cor-
respondet per antecessorem distinctionem et spiritualiter spacium legis sive naturalis libra
est signum equans videlicet libratus hominis impune et hominis distinctionem et
iusticie ac spiritualis, tempus etiam et etas senectutis est tempus et etas
discretionis et spiritualitatis. Reliqua vero sunt signa irrationabilium sen-
tentiarum animalium quod sunt indiscretionis et brutalitatis cuius modi sunt
sunt etiam reliqua tria tempora et etates mundi. Signum autem arietis quod
apparuit libre et tempus quod precessit ante legis per esse maxime
temporalia fuerunt, sed tempus libre et temporis gratie potius sunt
spiritualia. Verumtamen ideo ista dicta sunt non est intendimur affirmando
sed probabiliter coniecturando.

Licet autem hic possem huic tractatui
finem imponere quia tamen non solum in hiis tribus tractatibus ultimo
dictis etiam in aliis quibusdam partibus scripsi aliqua de motibus corporum
celestium et de eis ad certum maiorem evidentiam aliqua quod supplere
proposui. Et primo quid intractatu de ymaginatione mundi [illegible]

de cursu solis et eius anno et diebus / et speciali intractatu de regibus et
sectis capitulo ultimo de quantitate anni solaris in equinoctiis et solsticiis / et de ipsis
etiam in tractatu de correctione calendarii ¶ Hec autem ad correctionem supplementum
Notandum est secundum Campanum capitulo 10 sui computi quod annus solaris vere
loquendo est spacium temporis quo sol movetur ab aliquo zodiaci puncto sui
circuli quousque ipso motu proprio redeat precise ad eundem ¶ Hoc autem spa-
cium secundum quod posuit ptolomeus est tempus quo sol movetur ab alterutro duorum
solsticiorum quousque redeat ad idem solsticium vel ab alterutro duorum equi-
noctiorum quousque redeat ad idem equinoctium et continet secundum ipsum 365
dies et 6 horas minus trecentesima parte unius diei et secundum hoc a principio
solsticium precessit diem nativitatis 6 diebus et fuit 19 decembris ¶
Albategni licet cum ptolomeo in predicta diffinitione anni solaris con-
veniat tamen ab ipso discrepat in quantitate temporis quod ponit idem tempus esse
365 dies et 6 horas minus centesima parte unius diei Et secundum
hanc opinionem solsticium fuit 21 decembris anno nativitatis domini nostri ihesu
christi secundum quod predictam anni diffinitionem nunc ut secundum predictas po-
sitiones ptolomei et albategni sic idem puncta circuli solaris seu solis sit
in loco solsticii et sic illorum equinoctii ¶ Sic ergo circulus solis non mutatur
situm respectu punctorum solsticialium vel equinoctialium sed sic manet
respectu corporum tamen in auge quia in aliis punctis orbis signorum secundum
latitudinem unam quod ergo stelle fixe moventur ab occidente in orientem
continue singulis 100 annis uno gradu sic ponit ptolomeus maius est
tempus quo sol movetur ab aliqua stella fixa quousque redeat ad eandem
quod sit idem annus solaris secundum proportionem predictam unum [illegible] quod si au-
gis solis et certa puncta sui circuli essent fixa sic comparata ad puncta so-
lsticialia et equinoctialia tamen esset aliquod magno convenit dico
ipsi vel quod annus solis esset reditus a solsticio ad idem solsticium sive
ab equinoctio ad idem equinoctium ¶ Sic enim reditus a solsticio ad idem
solsticium esset equalis reditui eius ab aliquo puncto sui circuli ad eun-
dem punctum et sic etiam de equinoctio Sed posteriores ipsi non invenerunt
ita esse immo augem solis et certa puncta sui circuli invenerunt
moveri secundum motum stellarum fixarum et ad sphere eius sic ¶ Et secundum
certitudinem unam ita quod augem solis stelle fixe cum nunc coniuncte s-
unt sit vel puncto firmamenti si fixa non sit ibi sic fuit [illegible]
et sic erit nec ex aliquo motu sibi proprio nisi motum firmamenti e-
st [illegible] de angulis aliorum planetarum et circulis quod ergo annus so-
laris est reditus eius in suo circulo ab aliquo eius puncto usque circu-
ad eundem nunc est secundum istam positionem quod annus solaris est reditus
eius ab aliqua stella fixa ad eandem et est iste reditus secundum eos
in 365 diebus 6 horis et 9 minutis et 12 secundis unius hore equalis
que valet 32 et 30 unius diei et sic excedit annus solis
secundum istam positionem tempus 365 dierum et 6 horarum quod tempus
ubique ecclesia romana et greca [illegible] ut probat campanus per
singulis 167 annis romanorum et grecorum a [illegible] unius diei [illegible]
esset et fere [illegible] amore [illegible] kalendarii [illegible] sed per [illegible]

non est firmata latitudo solsticiorum et equinoctiorum. Immo si verum sit quod
ptolomeus de motu stellarum fixarum solsticia et equinoctia essent per eventum la-
titudines suas et accideret ut longius sit visibiliter deficeret per singulas
latitudines temporibus et quod mutaret in solsticiis et equinoctiis et in quibusdam
distanciis ab eis. Pergentes autem modo istud motus stellarum fixarum
non invenerunt sed eas invenerunt moveri ab occidente in orientem
usque ad aliquod et deinde non procedere ulterius sed redire ad occidentem usque
usque ad aliquid et ideo dixerunt eas moveri motu per accessionem et
recessionem. Et istud motum affirmant thebit et posuit per ymaginem
motum predictum sciret esse circularem et salvaret ea que apparent et
accidunt motui stellarum fixarum.

Hanc autem positionem thabit de qua tetigi in fine tractatus de legibus
et sectis et alibi prolixe explanat campanus ubi supra. Et dixit quod
secundum illam duo sunt signorum orbis unus fixus et alius mobilis et
fixus quidem intelligitur esse descriptus in spera nona mobilis vero in octava
et utrumque in pari dividitur in 12 signa. Si mobilis continet ista denomina-
tionem mobilis vero illa signa continet secundum veritatem. Ymago enim est di-
stinctor ymaginum signorum predictorum zodiaci componencium. Et capita
arietis et libre mobilis distant semper equaliter a capitibus arietis
et libre fixe describentis in superficie spere nove duos parvos cir-
culos circa ipsa que capita arietis et libre ymobiles sunt poli et
quorum centra. Et circa orbis magni ab ipsis polis et eorum circumferen-
tias descendentes quorum est quasi semidiameter eorum est 4 gradus 18 minuta
et 43 secunda affirmat autem et modicum longius differentiam perscripserit campanus
similiter concludens quod propter motum accidit ut stelle fixe videantur moveri
versus orientem aut occidentem quandoque motu tardo quandoque motu veloci.
Cum enim caput arietis mobilis fuit distans ab equatore in circula
parvo predicto per partem superiorem parvi circuli ante spere quod est in duobus
circuli parvi scilicet oppositis tunc videbuntur stelle fixe moveri ad eam
partem ad quam movetur motu tardo [illegible] ad
partem orientis et in eius opposito ad partem occidentis. Cum vero ca-
put arietis mobilis fuit in altitudine quarte secundum [illegible] equatorem circuli
parvi autem [illegible] eas videbuntur sic moveri ad eam partem ad quam
movetur motu veloci una quidem ad partem orientis et in eius opposita
ad partem occidentis quapropter inventa est diversitas in motu earum. Ptolomeus
autem cum ipsa comparavit loca earum inventa in tempore suo ad loca earum
albategni et aliis antiquis plures invenit eas moveri motu tardo
scilicet in 100 annis uno gradu nam tunc caput arietis mobilis
erat meridionale separatum a puncto parvi meridionalis et accedens ad
equatorem. Pergentes autem capite arietis adhuc magis stellas fi-
xas moveri in 66 annis uno gradu et quod fuit propter accessionem capitis
arietis ad equatorem circuli. Quare motus stellarum fixarum fuit velocior tempore
[illegible] campani sicut erat caput arietis septentrionale distans a quin[illegible]

secundum primi circuli et equatoris septentrionalibus ipsius primi circuli versus septentrionem
18 graduum et 11 minutis fere. Et propter hoc caput arietis distabat a quo
secundum mobilis et equatoris versus septentrionem septentrionalibus ipsius orbis signorum
9 gradibus 11 minutis et 27 secundis. Erat ergo in tempore illo longitudo intersectionis predic-
torum orbis signorum mobilis et equatoris super 20 gradum et 8 minuta et 51 secunda signi
piscium et alia sectio opposita super consimilem partem virginis propter ea per
intersectiones variatas est motus iste sicut campanus diffuse declarat. Ex quibus
concludo quod stelle fixe tempore ptolomei et suorum predecessorum quorum con-
siderationes ipse sint movebantur ad occidentem et non ad orientem quem-
admodum ipse putavit tunc enim erat caput arietis mobilis meridi-
onale ab equatore et caput libre septentrionale in quo situ est motus
earum ad occidentem. Causa autem erroris eius non fuit propter debilitatem
sciencie sed fuit paucitas temporis predecessorum considerationum circa stellarum fi-
xarum et eius temporibus et cum propter spacium memorie quemadmodum vel non fuit
ei possibile et cognoscere istum motum propter eius tarditatem et predictorum temporum
paucitatem. Et istum errorem ptolomei et motum 8ve sphere quem ponit
thebit et formam eius. Et ea que accidunt circa diffusius prosequitur cam-
panus cum licet tenuitatis intellectus facultatis [illegible] sufficiat ei unum motum
ut ipse dicit secuntur omnibus spheris inferioribus que sunt septem planetarum tangen-
tium per thebit possunt videri concludit quod orbis signorum fixus non est
circulus quem describit sol motu suo proprio quemadmodum scripsit in compoto
suo Robertus lincolniensis sed est unus circulus maior in nona sphera
declinans ab equatore in 2 partibus septentrionis et meridiei quantitate 23
graduum 33 minutorum et 30 secundorum. Circa cuius intersectionem cum equatore mo-
ventur capita arietis et libre et in cuius circumferencia moventur capita
cancri et capricorni quorum [illegible] circulo parvo [illegible] sphere
sphere una cum orbe signorum mobili quorum [illegible] ipsum ad quorum per-
intelligenciam subicit campanus figuras sensibiles valde predictis conve-
nientes.

Sciendum est ergo quod predictum motum stellarum fixarum et secundum pre-
dictum eandem quantitatem anni solaris sicut dicit campanus astro-
nomus suo tempore supponebat ergo quod magis conveniat cum hiis que
de superioribus motibus apparent quam ea que a prioribus dicta sunt.
Et ideo quod dominice scripture magis concordat invenitur quam aliquis nati-
asserit cum dico incepisse [illegible]. Nam secundum istum motum stel-
larum fixarum et predictam anni quantitatem invenies diem annunciacionis
seu concepcionis christi fuisse 25 in qua secutum instans est equinoctii
vernalis ad diem nativitatis eius fuisse 25 in qua secutum est instans
solsticii yemalis. Sed tamen non obstantibus alphonsii que quidam
moderni astronomi secuntur non ponunt predictam anni quantitatem quam
ponit thebit sed minorem usque 16 dies et horas per minuta 16
[illegible] ut tabulas alphonsii redarguunt et licet in multis [illegible]
tamen in hoc esse quod supponunt annum solarem esse tempus [illegible] et ipsum
[illegible] et allegare quod in hoc sint contrarie illis qui al-

observatoribus diversorum temporum sensibiliter sunt accepta. Et primo quidem quod
antiquissimi observatores Babilonii posuerunt quantitatem anni 365 cum
quarta diei et una 16 de media aliqui iam certa parte posuerunt sic Ge-
racches quem in hoc sequitur ecclesia et alii invenit quod Abrachaz fe-
cit modicum minus. Sed Ptolomeus et Albategnius similiter temporibus posuerunt ut
supra dictum est et in aliis superioribus tractatibus tractatum et tabule
Alphonsi ponunt ut statim tangitur et in hoc regulariter representant sillam
quantitatem constituat quam invariabilem et ad ostendendum in hoc discrepan-
dam harum tabularum cum antiquis observatoribus declarant ista
verba earum cum aliis. De introitu solis in signum que magis recepit sub-
in tempore meo certa ab aliquibus inventa de introitu solis in arietem mar-
anno domini 1290 die 12 mensis marcii inventus est sol intrare in ari-
etem post 16 horas quod in libro constat absolutis tabulis. Et anno
1380 inventus est ingredi arietem non in hora que invenitur per ta-
bulas Alphonsi. Et ideo concludunt periti astronomi quod quantitas anni so-
laris non est constituenda semper equalis sed variabilis de maiori in minus
et equinoctia sicut et motus stellarum superiorum nunc velocior nunc tardior
experitur esse ut supra patet. Hinc sic dicit Johannes de muris natura est
per motum annuli et vario motu augis solis multa consequuntur equinoctia
annos ponunt singulos inequales. Et sic ipse probat anni quantitatem quam
ponunt tabule Alphonsi non esse precise videlicet 365 dies 5 horas 49
minuta 17 79 e 3a sed debet esse 18 3 49 e 86 in ut tamen quantitas
ista semper manet equalis propter eius posicionem

Constat igitur

Quo pro dictis quod diversa et quam adversa diversi senserunt de quantitate
anni solaris ut in preallegatis tractatibus satis scripsi. Sed hec
clarius explicanti. Hinc de principio anni inter varios et de eius quantitate
varie gentes et naciones non minus diversa senserunt sicut in superioribus de-
claratum est. Hic tamen non sufficiat de initio anni secundum catholicos loqui
secundum romanos et grecos. Secundum legem antiquam greci a quorum annorum
ab Alexandro supposuerunt initium ut dicit capitulum sumunt tamen ut dicit
Beda a quo circa tempus equinoctii autumpnalis principium anni
observabant. Tamen post fidem susceptam catholici annos computare ce-
perunt ab anno ihesu Christi et ut recitat Beda computacionem ab in-
carnacione Christi Dionisius abbas romane urbis instituit a quo
principio Gallicana et Anglicana ecclesia aliique plures non ab-
sistunt annos suos computare. Hinc genus ytalicum inter quos aliam an-
tiquam romanorum morem sequentes a prima die Januarii quem men-
sem romani fecerunt anni principium annos incipiunt. Sed hec
oritur dubitacio qua magnitudine et similiter tangitur in sexto capitulo
tractatus de correctione calendarii videlicet cum ecclesia Gallicana quo
ad incepcionem anni domini preveniat ecclesiam ytalicam et al-
manicam. Cum quod Gallici inchoant annos Christi ab incarnacione
seu annunciacione dominica Italia vero et Almania a presente
nativitate Christi annos domini incipiunt equinoctio. Tamen Italia et Almania

gallicos prevenimus in maioritate annorum et in maioribus numeris computacionis
eo quod singulis annis saltem in festo circumcisionis antecedunt de
uno anno in quotacione annorum domini nostri ihesu christi unde gallici cum italici
hic anno in festo circumcisionis inchoabat annos christi 1414 adhuc galli
computabat 1413 uno minus anno quam italici, quare ergo sit errore
salvabitur ista diversitas. Audi breviter in tractatulo predicto sed hic
distinctius clarius explicabo predictam de duplici anno seu modo
duplici quotacione annorum. Annorum enim unus dicitur usualis et alius
emergens. Usualis dicitur spacium temporis quo sol complet unam revolu-
cionem in zodiaco et hic inchoando a kalendis januarii modo romano et
Annus vero emergens dicitur spacium temporis in quo sol a quocumque momento
inchoatus donec sol iterum suum motum ipsa complevit. Dico igitur
quod italici et almani utuntur annis usualibus in quotacione annorum
Gallici et anglici emergentibus incipientes a die annunciacionis
domini. Ergo circa primum quod circumcisio domini facta fuit anno nativitatis ipsius
sic loquendo de annis usualibus licet eius anno primo emergente
et cetera patet quod dixit de primo anno sue nativitatis usuali non sunt nisi
septem dies etatis. Ergo quod patet quod italia et almania computant an-
nos nativitatis computat non computant tamen instar nativitatis publicus a vulgo anno
nativitatis domini renovat ipso die nativitatis sed in prima januarii vocatur
et qui ibi dicunt annos domini usuales quibus incipiunt utuntur et tradunt e-
clesie nam de primo anno domini ipso die nativitatis sue fluxerunt
358 dies et restabat pro complemento ipsius solum 7 dies et per consequens
ille annus primus domini non incipit a die nativitatis sed cum a prima die
januarii precedente diem nativitatis domini nostri ihesu christi

Hec sunt vero

Hec de acceptione de vero cicli lunari et in tractatu de correctione
kalendarii plura scripsi de anno lunari et de eius mensibus quos
ad eam utilem distinctionem de multiplici mense lunari accipere de ...
eundem itaque ex quadruplex distinguitur mensis lunaris, quarum unus
annus medii computacionis ... et hunc accipio et eius computacionem
... in dictis tractatibus domini. Alius dicitur mensis peragracionis quod
est 27 dies et 8 horas sicut tangitur in primo tractatu capitulo de ymagi-
ne mundi. Alius dicitur mensis ... apparicionis, et quod secundum Gallice
2º de ... diebus est 26 dies cum dimidio. Alius dicitur mensis
medicinalis quem componitur ex mense ... apparicionis et id trado
ab avicenna in libro canonis ... 3º tractatu ... capitulo 2º et aga-
liceno ubi supra. Hec relinquitur quod mensis medicinalis sit 26 di-
erum et 22 horarum et dimidie. Per quartam septimanas quarum quelibet non
continet 7 dies completos sed solum sex dies et 11 horas tamen
dimidia quod sic patet quia medietas 26 dierum et 22 horarum erunt 13
dies et 11 hore per 2 septimanas illius mensis et totius predicti in
duabus quibus dies et hore si dividuntur erunt 6 dies et 11 hore
cum dimidia pro qualibet septimana et ad hanc computacionem debent con-
siderari medici in iudicando de criticis diebus sed patet quod in hoc sic et

in pluribus aliis mediorum dicta misceri contra astronomie sacre apud nostram
fidem et alias plenius / Explicit igitur declaratio concordantie theologie dicta suffi-
ciat

Hic autem operi finem imponentes deo gratias agimus quia 8 tractatus
satis utiles quos sapientibus dictis ipso donante collegi / primum
de ymagine mundi secundum de epilogo eius / tertium de concordantia kalen-
dariorum de vero ciclo lunari / quintum de legibus et sectis contra superstitiosos
astrologos et 3 ultimos de concordia vere astronomie cum theologia et hystorica
veritate et elucidarium eiusdem. Forma autem quorum nobis obicere quia
professionem nostram et senilem etatem magis decuisset circa theologica
quam circa mathematica studia occupari quibus prima respondemus quod
sicut videmus quod in illis non sit temporalis vacatio quia circa plura
de peritiis scismatis et unionis et reformationis ecclesie multos
tractatus utiliores scribere nec ista tamen a theologico studio credimus
esse aliena sed potius si absque vana curiositate a viciosa ostenta-
tione fiant ad fidei et theologie decorem et utilitatem ecclesie pertinere
nec de rebus astrorum vel utile polycie nostri christiane theologie sacre
appropriatae ea que in dictis tractatibus scripta sunt penitus ignorari
sed utinam ad laudem et gloriam fiant ei qui sine fine vivit et regnat in secula
seculorum amen

Quesivit aliquis de nativitate domini nostri Ihesu Christi
vel gloriose virginis Marie an eius vita subiecta fuerit astris
legibus et omnibus quoniam in mea scripsi breviter in tractatu de
legibus et sectis contra superstitiosos astrologos ubi medium tenere
docui inter extremas opiniones quarum una astrologorum plurimum nimis
extollit alia nimis deprimit et in hac doctrinam depressionem persua-
dere nititur venerabilis doctor magister Hanricus de Hassia in quodam
sermone de nativitate beatissime Marie qui incipit ipse fundavit eam
altissimus ubi quintum ad nativitatem constellationem primo dicit quod in hora
qua nascebatur non influxit ei tarditatem saturni torporem ignee
nec Iupiter dator fuit ardorem avaricie nec Mars furorem ira-
cundie nec sol altiorem dignitatis nec mercurius desiderium curiositatis
nec Venus incendium luxurie nec luna dissolutionem inconstantie nec
caput draconis quae plerumque fortunatos exaltant nec cauda
infortunatos humiliant nec aliquod talium sparsit visione illarum
licet autem esset gratiosa corporali privilegio gratie de beatissime
quam virginis nativitate concedatur non tamen videtur credenda
illa quam subiecit generalis propositio astrorum et pluribus quod exclusione
penitus ipse namque ad illamque quoniam probatorem asserit quod vanum
est et superstitiosum et christianis omnibus absonum et indignum cre-
dere quod lectura stellarum vitam et dispositionem nascentium putant et va-
rios viarum seminibus iuxta illarum fatum astrologorum opinionem
quibus tenuiat quoniam hic vanissime superstitioni concordat et contraria
est doctrine scripture sacre et sanctis doctoribus ut Augustinus vero dicitur

Dei 26 c° et in multis aliis suorum librorum passibus et item ambrosius in suo
Exameron clariis et efficacibus argumentis evidunt vanitatem horum superstitionum
sic et alii doctores sancti qui in principiis vel paucis sunt contrarii [illegible]
Sed quomodo ista sententia vitatis et aliter sanctorum et doctorum scripta in harmonia
debeat intelligi declaravi in prallegato tractatu de concordia astronomie
et theologie. Ergo ante non astronomie vitate si quidem astrorum vitatem secundum
tempus sic iam dudum adduc invenimus reprobavi in quodam sermone coram fra-
tre rege cum inimicus fuit vidimus stellam eius in oriente. Et apud in
quodam tractatu seu quodam de arte cognoscendi et discernendi veras prophetias
a falsis super vos attendite a falsis prophetis et in pluribus aliis scriptis meis.
Sed adhuc 2° invehit iste doctor et dicit quod quantum ad leges astronomie
qui illa dampna astronomie superstitiose homini nativitatis subicere conscientie
clare ex dictis patuit. Et expressius et aliis catholicis doctoribus et rationibus
quod certa divina apud plures non gubernant in utero pueri ante plura
vel impedit id est ut dicit navum [illegible] dicit [illegible] vigintiquinque [illegible]
Et ultimus aut quod [illegible] ultimum ipse nativitatis (quod) [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nativitate [illegible] [illegible] viii 27 eiusdem libri vel [illegible]
vitam [illegible] ut albategnius [illegible] vite eius mensurant ut [illegible]
sic [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] mortificant [illegible] [illegible]
[illegible] deducere vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dicit quod [illegible] [illegible] natus [illegible] [illegible] astrorum [illegible]
[illegible] [illegible] vel sic [illegible] dicit quod sol [illegible] non calefacit vel [illegible]
[illegible] [illegible] vel quod electione [illegible] quod ab astrorum dependit [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] altavit [illegible] [illegible] descendit ad [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] super [illegible] omnes [illegible] est quod ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] embrionis [illegible] usque ad mensem [illegible]
Et incipit [illegible] mensem et ita [illegible] sic quod 8° mense [illegible]
[illegible] quo [illegible] [illegible] nascentes [illegible] ut dicunt ista [illegible]
posita ut ipse aut vana et [illegible] et frivola et [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] albertus libro [illegible] de animalibus et [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] ordo [illegible] [illegible] in formatione embrionis
quod primo [illegible] materia illa debite in loco convenienti [illegible] fit ibi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] lactea in qua sunt [illegible] vesicularum seu [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cerebri et cordis formatur
In [illegible] vero formatione [illegible] sunt ibi quedam gutte rubee et [illegible]
fila rubea [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] iam sunt 17 dies [illegible]
[illegible] tota massa [illegible] [illegible] coagulati [illegible] in [illegible] que [illegible]
[illegible] 21 die apparet tota caro et cognoscuntur in [illegible] [illegible]
[illegible] membra principalia. Adhuc vero usque ad 36 dies vel [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] a scapulis et veniunt in 2 latera [illegible]
ita quod in 36 vel ad minus in 40 diebus secundum [illegible] sit formatio
seu effigies embrionis [illegible] que [illegible] [illegible] vel [illegible]
[illegible] ut medici [illegible] [illegible] [illegible] iste doctor [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] falsa et frivola sit astrorum [illegible] [illegible]

siccitatem frigiditatem et similem qualitatem dominatur Saturnus dominari super embrionem fere
tempus formationis sue cum materia sit que dicte operationis nec fiat ata-
re natura eius est spississime [illegible] indigestionem materia ingrossare et [illegible]
[illegible] et [illegible] grossitie et inseparabiliter embrionem formare. Item
[illegible] statim est quod sub domino qualitatum materie que sunt frigi-
ditas et siccitas fiat dispositio ad vitam primaria que in calido et
humido consistit. Sed sub dicunt illi quod cum Saturnus impleat naturam
et non [illegible] cessat dominari embrioni lapso primo mense quod pacto
[illegible] Jovi [illegible] secundum quod contingit [illegible] Saturnus [illegible]
formatorem esse qua in primo mense / ut [illegible] dicunt quod in tertio mense [illegible]
conspicientie aut [illegible] sic esse completio sit / postremo dicunt quod
[illegible] qui vel [illegible] Saturnus in octavo mense morbificet embrionem
[illegible] que ipse a [illegible] gubernans ad vitam disponit ut asse-
runt. Ergo concludit quod vertus et credibilius plures partes [illegible]
[illegible] et [illegible] non solum illius prime [illegible] sed etiam aliarum astronomie
[illegible] regularum que superius [illegible] sunt quas indignum reputat
[illegible] [illegible] sed magis derisione dignas quasi [illegible] tamquam
[illegible] ad [illegible] super varias quam ille. Hic autem ego fateor quod
[illegible] multum sunt apparentes ut non modicam difficultatem [illegible]
[illegible] sed veritas. Constat etiam quod communiter philosophis et theologis sepe sunt
apparentes etiam rationes quibus [illegible] plenius veritatem
[illegible]. Non vel desunt astronomis responsiones sue quibus [illegible] premissa
[illegible] astronomicam teneant sed [illegible] particularia [illegible] non est
[illegible] [illegible]. Hic tamen unum generale [illegible] fundamentum [illegible]
[illegible] [illegible] dico quod astronomi non attribuunt illud ordinem planetarum
mensibus quibus formatur embrio vel fetus in utero solum vel principaliter propter
embrionis formationem vel vitalem [illegible] quod sic bene arguit quod
[illegible] [illegible] sed principaliter [illegible] [illegible] [illegible] primo [illegible] sed
[illegible] tempore quo fetus est in utero [illegible] [illegible] dixit aristoteles [illegible]
[illegible] et sol [illegible] sol principaliter [illegible] in x mense [illegible]
ordinem planetarum ei attribuunt in [illegible] x menses vel [illegible] fetus [illegible]
[illegible] sicut ipse allegat [illegible] [illegible] tamquam astronomi illud [illegible]
[illegible] attribuunt mensibus supradictis [illegible] [illegible] speciales virtutes
[illegible] adhuc assume creatorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sapientia
[illegible] [illegible] [illegible] vel speciebus / sic ordinatissime disposuerit
[illegible] sed [illegible] speciales virtutes dederit ut secundum [illegible] ordinem [illegible]
[illegible] inferius [illegible] ordo [illegible] sicut embrioni et
[illegible] [illegible] suo modo. Et ponam in hoc [illegible] nobile in quo concordant
non solum astronomi sed physici et medici vel [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] ordinatione [illegible] [illegible] dispositum est ut singule
planete successive in [illegible] oriente [illegible] singulis horis successive
a primo instanti temporis [illegible] ad [illegible] quod planete [illegible]
[illegible] moventur ad [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] ut ipse [illegible] convenientes sunt ut ipsius
[illegible] temporis sol [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Jupiter in 6 mars in 7 Sol vero in 8. Et sic deinceps ceteri eodem ordine se-
quente tempore recedendo sibi circulariter a luna que est vltima ad saturnum qui est pri-
mus descendendo ordinate per singulos medios. Et sic in 22 hora que est prima
2e diei dominabitur luna et in 23 que est 2a 2e diei dominabitur mercurius et in 24
que est 3a eiusdem diei mercurius tercio et inferiorum dierum sequencium ante in
169 horis reuertitur dominium ad illum qui est prima hora 8ue diei ad solem et ita de-
inceps secundum predictum cursum. Et quod hec applicatio vera sit et non vana
et superuacua multum declaratur. Primo quia philosophi primi ista considerantes di-
stinxerunt tempus per septenas dierum nullum aliud enim in hoc non absurde secundum
creatore per vniuersi horarum circulacionem operantem 6 diebus continuis ad per-
ordinem perficiendo et quiescendo in die ab omni opere quod patrauerat
et vocatur omnium horarum circulacionum septimana a 7 et mane sic dicta
quia ipsa continet 7 mane hoc est 7 primas horas dierum nullum a 7 pla-
netarum ordine superdicto. Secundo patet propositum quia antiqui consideraciones
philosophi denominauerunt quemlibet diem ab ipso planeta qui in prima hora eius domi-
nium obtinet et diem primum quem dominicum vocamus vocauerunt diem solis secun-
dum lune tercium martis quartum diem mercurii quintum diem iouis sextum diem veneris
7um quem sabatum dicimus propter memoriam antique legis vocauerunt diem sa-
turni. Et licet quidam contendunt solem esse super venerem et mercurium sicut ponit
ptolomeus et non sub ipsis sicut posuerunt platonici et geber aliter enim die
solis qui est dominica sequeretur dies iouis et deinde dies mercurii et
post eum dies saturni qui vocatur dies sabati et hanc sequeretur dies ve-
neris et postea dies lune et postea dies martis. Secundum vero dicta
dies solis quod apparet omnibus absurdum est et inaudita auditui. Ergo
... sicut quod luna medio que per solem sensibilius operatur et tamquam
secundum lunare motus et apparencia debuit in prima hora sue die-
bus dominium medio verificare sicut illa quam sensibilior est omnibus post diem
primam horam obtinuit. Tercio hoc patet quod dicta applicatio planetarum ad
has dierum valde est apposita et quasi ab omnibus approbata. Theodosius
quod ... a medicis peritis absinantur ... cogita die electa ad flebotomandum
consideratur horarum diei conueniens qua appetenda est vena con-
iuncta dicta inter planetas qui est sit beniuolus seu maliuolus
quibus indiferens seu mediocris. Nec solum in flebotomis sed in aliis quam multis
innumeris curiose consideratur. Quarto Bathon magnus doctor anglicus
in epistola ad Clementem papam non laudat vulgi consuetudinem quod
principium diei sabati qui est dies saturni planete maliuoli non at-
tendit sed illa die per cetis in cunctis negociis operatur. Ergo at cum
... non laudo sicut nec in aliis pluribus in quibus nimis consuetudine mo-
dernorum planetarum extollitur. Quinto non dicit theologus doctor applicacionem
ad horarum superstitiosam credentem inducet. Sic vero
non est quod secundum antiquos in hoc quod superius recitata sunt de dominio
planetarum secundum successionem horarum diei et noctis intelligi debet de
horis inequalibus de quibus omnibus dies artificialis sicut et nox quam

sunt breues vel longe sed persie secundum Hebreos qui capiunt vnum equales Et solis
et de sabbato naturales et non de horis equinoctialibus seu equalibus que quidem con-
sequenter possunt dici equinoctiales artificiales quomodo sed secundum quosdam plures quosdam pau-
ciores horas in comparatione naturam vero artificiales diversimode incipiunt in supputacionibus
artificialis in proposito sumptum ab ortu solis ut ista dicunt patet in
Alfabeto dicto 2a ca[pitu]lo vltimo Nec igitur paulisper abrupto discurssu
progressus michi videtur in nostri quod solidi doctores catholici consequenter in hoc omnem
numerum sumatis concedunt istam applicacionem dominii planetarum ad horas
diei respectu earum que sunt in omnibus non video cur permaneat negacio
dicat in supputacionibus astronomorum applicacionem dominium earum de planetarum
et quibus inferius cum respectu pluribus que contineret in vltimo et de isto sufficiat
iam ad principalem propositum redeundo Dico per conclusionem finalem quod sicut dominus
noster Ihesus Christus de lege mosayca ait non veni soluere legem sed ad im-
plere ita etiam ipse voluit soluere leges naturales vt quantum ad ea que circa
primum vel etiam virginem matrem benedictam acta sunt quam modo humano vel nichil
et concludam cum in quibus hoc dictum est Primo non iure si quis secta que
humana tradidit auctoritatis Nam in aliis vim contra mixta solum doctrina
et per omnia voluit assimilari fratribus in ceteris hominibus et ideo concludo quod
non solum Christi conceptio et natiuitas benedicta vel eciam virginis matris eius
sed tota eorum vita moribus sic et ceteris hominibus naturalibus communia quantum
ad illa subiectum fuit naturalibus legibus non solum astrorum vel corporum
celestium sed etiam elementorum celestibus subiectorum ut supra tractatum est
sed non quantum ad ea in quibus nec ipsa nec potencia nec plurimis astronomia
se extendit prout hec plenius in predictis tractatibus declaraui nec
huic conclusioni contrarium est theologorum doctorum tradicio sicut ubique dixi
nec etiam ille magnus Albertus utriusque peritus astronomie et theologie quod in magistro
sententiarum de formacione embrionis per determinacione sue opinionis allegat
astronomiam precipuam non sit quod ipse natus est a quo nati contrariam conclu-
sionem ipse enim de ea loquens allegat illud quod dicit Albertus dicta in
tractatu contra de assercione ymaginum ubi ait Est ascendens in prima facie
puellare et scilicet albertus in cam facie quod ascendente eam partem celi
natus sunt dominus noster Ihesus Christus et hec sunt contra in virginis vel etiam prout
ipse ex signa natiuitatis Christi qui scripsi de concordancia Tractatum et astronomie
cum theologia et historica narracione Hic autem uolunt dicere quod in scientia
astronomica de natiuitatibus non solum domini nostri Ihesu Christi a virgine matre eius
sed etiam ceterorum hominum per ceteris aliorum astrorum valde distincta sunt facta
et hec satis ostendunt periciores astronomi Et ideo sic doctores theologie iam
preterea astronomie semper inpugnauerunt quod cum sunt conclusione quantum ad hec magne
probabiliter videntur facere difficultatem quam solue implicatum Hec ergo de isto
dicta sufficiant absque assercione temeraria sed cum omni reuerencia et hu-
militate et sub correccione quorumlibet probabilius dicencium

Sepe et multum hec mecum cogitaui cur magni doctores theologi
etiam in scriptis suis maxime eorum peritissimi quam astrologiam de motibus
corporum celestium laudaverunt astrologiam de iudiciis eorum omnino vel
omnino quasi reprobauerunt cum tamen illa ad istam sumat ordinari videatur

Et ut omissis antiquioribus nunc de novis loquar quos nostris vidi temporibus praesertim
illud quod super quemcumque alium doctor eximius magister Nicolaus Oresme
qui super hac materia specialem scripsit tractatum in quo valide suadet quod reges
et principes nonnulla curiositate sollicitati non permittant vanis artibus se
committere nec investigare futura quod fieri solet per astrologie iudicia. Et
quod utique illis non convenit ostendit tota intentio rei publice regi-
minis esse consilijs propriis et negotijs agibilibus occupata. Nam Virgilius
cum plures artes inspexisset inter quas etiam astrologiam enumerat in vi an-
conclusit cum principem romanum doceat concludit dicens Tu regere
imperio populos romane memento hee tibi erunt artes pacique imponere
morem parcere subiectis et debellare superbos. Cum ergo in hijs de causis
et esse expediat principem occupatum indecens est ipsum esse ipsis
rebus et sibi impertinentibus ociosum. Et haec utique conclusio vera
et principum cordibus inserit imprimenda ac etiam maxime etiam
secularium prelatorum. Si aliud conclusive subiungit quod in videtur astrologia
de iudicijs astrorum minus generaliter comprehendit quod dictam tamquam
superstitiosam curiositatem non solum esse interdicendam principibus
sed etiam omni homini dissuadendam. Et hoc probare nititur auctoritate
ratione et experimento. Et primo dicit quod sancti antiqui sufficientis auctoritatis
virorum auctoritatis cuiusmodi sunt Augustinus Gregorius Ieronimus Ambrosius
Origenes et ceteri doctores quasi astronomiam de iudicijs inutilem et pro-
lixam affirmaverunt atque multum mentem catholice pietati contra-
riam. Et longum esset inducere. Nam multa recitantur in decreto 26 quaestio
2a Ex dicit quod non immerito a doctoribus reprobatur quod propterea
quae in libris iudicialibus ponuntur ut plurimum sunt ficte et poe-
tice divinate ut certe non affectatis inter eos libros quae
vane potest dicta de gradibus zodiaci quod unus est lucidus et alius est ma-
et multa quaedam de domibus et planetis et multis similibus quae
dant rationem vel causam et quod magis fictitium est de ymaginibus quae-
stione spe' de qua utrum sit dubitatur et magis est verisimile quod non sit.
Nam secundum Averroym 12 methaphisice articulo quod error de ymaginibus
celi ortum habuit ex corruptione philosophie et affabulis gentilium.
Dicit quod falsitas librorum de iudicijs multis experimentis probata est
et cotidie probari potest. Et ideo ponit unam earum regulam quae dicit
quando luna pervenit ad gradum ascendentem hora quia eius in
si ille gradus fuit pluviosus pluet in regione illa in qua tunc a-
scendit. Nunc autem regule experimento sepius oppositum invenitur
est. Et sic de multis alijs regulis quae qualitercumque magis
non sunt regule quod ut plurimum fallunt. Et ideo experimentum illa auctoritate
non aliter per illas indicare quod probari potest statim cum pronosticatio
sit vera quod indicat per naturalem de horum fortunis eaque non
cito eveniunt aut quae in utraque parte inceptari possunt quod si de
mutationibus temporum de impressionibus aeris ut eventis in plu-
vijs quae immediate subiacent celo et quae non possunt per libertatem

quanquam impediri nesciunt indicare quo quis tacendus quod possint
aliud contendimus quod probabiliter dicitur de hominum fortunis per nativitates
vel interrogationes a quibusdam permutatos quod dicit de gemellis quos
constellatio eadem conceptionis et signi nativitatis in tempore variato de eventibus
dicitur contulit fortunatos cum tamen plerique vix sit arguit quos
iungit de Iacob et Esau Quod dicunt forte id miraculosum fuisse
addunt historie gentilium non in tacione quoquam narrant
de duobus geminis ita similibus ut plus et simul incipient et desinent in
morari quorum unus amplius est aliud non Rex pater de Remo et Remulo
Iuvenalis memorat igitur Geminos sub rupe quos non de
quibus narrat titus livius libro vi quarto eos eodem ... exitus dispar
fortuna separavit Item de duobus aliis ait lucanus Stant gemini
... gloria matris eos eadem variis germanant viscera fatis dis-
cernit mors una viros unumque relictum Et de pluribus aliis nar-
rat plurima ... historie ... augustinus ... confessionum per quas
... cuncta fortunas duorum non contrarie si tamen in uno et distin-
guibili momento nature tamen intulit ... ex certissime collige
... quare constellationibus dicentur non arte ... si forte
ex quibus formare concludit ille doctor quod licet complexionum diversitas fit
quam a celo quare animas hominum ad varios mores sinceriter ... tamen
inclinat tamen hoc astrologi nequeunt presciens tum quia motus in primo
celestium sunt insensibiles tum quia vires astrorum ignote sunt unde quia
eorum iudicia frivolis persuasionibus vallata sunt ... in sua ... contra
homo ambrosius ... plurima que in eorum libris scripserunt potius
posset improbari rationibus quam probari si ratio sufficiat quod ... et quod
... ostensum est quam quidem studium pernitiosum fore fatuum et in-
ane cum ... sequimur quod plerique isti planetarum insensibiles ... ediviso
... concordat hec ille Circa primum quod fatuum multi colleravit et
apparent dicta sunt que aliquas respondentes subiungam Prima est quod
plurima premissorum faciunt ad confirmationem eorum quod scripsi in tractatibus
de legibus et sectis contra superstitiosos astronomos et specialiter prima con-
clusione finali qua ibi concludit et consimiliter error eorum qui
astronomiam de iudiciis presumunt non solum generaliter si particulariter et di-
stincte pergere ... eventus contingentium futurorum in libera
... Secunda est quod propter hoc non tollitur astronomie de iudiciis auctoritas
... eius ab antiquis approbata pluribus Et hoc pulchre
et diffuse probat ... in epistola ad papam Clementem ... sundendo
auctoritatibus et rationibus apparentibus in contrarium ... albumazar
in maiori introductorio et alii periti astronomi ... inter ... s
... solet fieri quam nobilem scientiam et primus quam alios utilem ... albumazar
... in tractatu 3o sue summe quam est de probacione scientie ...
... repellit dicta seu errores eius ... quibus re-
... quoque scientie utilitatem et ponit aliquas amplius ... eos
seu regulas generales quibus clare ostendit quod ipse experimentis

et rationibus sufficientibus non immerito apparet approbata ad hec similiter
dicens quod contradictio cuiusmodi communiter sunt stoliditas consuetudine et ipa-
ris constructibus et conformabilibus commendabilis et admirabilis esse
et quia ab omnibus cum summo intentus desiderio affectatur. Sed quamvis con-
veniat quoniam ad aliqua predictaria supposita tacta extenderet. Quamvis
sit tamen propositio quod distinguere vel considerare seu designare in zodiaco
et eius signis diversos gradus et domos vel exaltationes et huiusmodi di-
astronomi variis attribuunt proprietates vel virtutes non est penitus reprobandum
et ad propositum dixi capitulo 10 tractatus de ymaginibus mundi quod in signis
et partibus zodiaci varie proprietates et virtutes ab astronomis assignantur
que vel superstitiose credende vel superbe contempnende sunt. Illi autem superbe
videntur contempnere qui generaliter dicunt quod proprietates de quibus in talibus
libris iudicialibus posite ficte sunt et voluntarie determinate. Unde est in-
visibile quod tot et tanti viri qui huiusmodi libros scripserunt illa voluntarie
finxerunt ut posterioribus deciperent et in sciencie genus quamvis eru-
bus sed verisimilius est quod illas regulas posuerunt suas ex aliqua
vel causa licet non statim nobis appareat clare. Unde cum ad ista pre-
videnda fuerint moti per causam aliqualiter declarabo vel obstat quod dicitur
de ymaginibus none spere. Pro quo sit ista conclusio propositio quod
probabilius sit nonam speram esse quamvis contrariam tamen non est hoc probatum
illas ymagines quas probabiliter possunt ostendere communicando astronomorum, nam
ille possunt poni in 8a spera, sic tetigi in illo capitulo tractatus
mei de concordantia astronomie et theologie cum hystorica veritate ob-
narrum positum tenebit de motu 8e spere. Unde dicit Capuanus quod
imagines signorum continentur in nona spera et zodiaco eius sed in 8a
veritate et ita sit dici de aliis ymaginibus celi. Insuper non obstat
difficultas illa regule quecumque sunt per ventum ad gradum ascen-
dentem et cetera que licet vera sit singulariter generant influenciam tamen
per aliam partem influenciam retardari vel totaliter impediri. Propter
quod sit hec contra propositum quod astrologi non debent primam regulam iudicare
de tempore vel in tempore aeris sic de pluviis et ventis et huius-
modi aliis sed debent in huiusmodi et aliis iudiciis ad multas considera-
tiones diligenter attendere. Et hec patent ex hiis que tetigi in prologo dicti
tractatus et in 18 capitulo eiusdem. Preterea non obstat exemplum quod dicitur
illa que obiciuntur de gemellis. Pro quo sit secunda propositio quod
et omnia alia ibidem obiecta probant huiusmodi sunt maxima dif-
ficultates et maxime incertitudinalitatis in iudicando de nativi-
tate super dictum est. Sed non probant huiusmodi sunt falsitatem aut improbabilitatem
propter eius ut ille ait propterea quod celestium motuum perfecte non cognovit
stabilem aut virtutes astrorum non esset perfecte cotidie cognite
de quibus habere potest per alique scientiam certitudinis que debet reputari ad a-
quam iudicia sufficientes. Et si quis aliquam vel forte potest

nomi errat in iudicando uel errat si inter peritos iudicando sit quippe diu-
ersitas et non plena concordia non est sic propter hoc ista sententia comprobanda
uel enim secundum cum scientia certa coniungitur in aliis scientiis licet forte
plus iste quam in aliis quia est magis difficilis sed restat super tacta
dubitatio quia verum vel ea posuerunt antiqui tot etates prepositas
astrorum et vim eorum vitalem conclusi patuerunt. Hic dico quod partim
per experientiam et partim per rationem naturalem sed ex pluribus effectibus per-
ceptis et eorum predecessores experientis et posteriori reuoluendo eleua-
cagnouerunt et ex pluribus saltem concluserunt. Et licet de hoc multum po-
ni et declarari gratia huius sic unum ponere sufficiat quod satis videtur
ad propositum pertinere nam antiqui astronomi in pluribus applicant ad
climata et licet ad diuersos diuersa ponant in hoc assignatos septem
ex platea equa varietate in hoc oritur multitudo sic nomen mi-
etatem de ymagine mundi et cetera quod tamen apposite albumasar ab astronomis
reputatur uiror que attribuunt primum certa quasi omnes regiones
obtineat saturni dominio secundum iouis tertium martis quartum solis et
deinceps. Et hoc concluserunt antiqui ex conditionibus terre durat
quod primum certa est nabatheal et assaticha regio terre orientalis
in qua durat saturnus quia illius regionis homines sunt valde
prudentes ad aliena facienda seu capienda faciles secundum certam
scelaz dicit egiptus in quo durat iupiter sed ea terra cum fertilitate plena
est sine tonitrui impetu sine tempestate et sine pluuie in vindicte
preuenerat. Tertia est regio syriorum terra promissionis in qua durat marti-
ascris sed ibidem erant plura aborigine unde ut legitur in veteri
testamento. Quartum est mare mediterraneum in quo sunt insule maris
et maxima pars grecie ubi durat sol propter fons vocant caloris qui
offensione fonti vocans quinmodo. Quintum est regio romane deliciis
affluentis in quo durat venus. Sextum est regio burgundie
et francorum in quo durat mercurius quia variabiles nunc sed homines
illarum regionum sunt faciles garruli amatores et filii angelice et ad
grauiorum artem satis quietabiles. Septimum clima est flandrensium et
anglicorum in quo durat luna sed homines illarum regionum sunt va-
gi et instabiles ludibriis expositi nunc ad summum nunc ad ymum
delati a suo plateata gyrouaga non discrepantes et contra aplicatum
reputat quod doctor magnus et anglicus inter alias maxime
valet sic ego in hoc modo sic et in aliis propositionibus de mundo
asserunt antiqui conformando effectus cum causis quantum experiri
potuerunt. Sed de hoc statim oritur alia dubitatio ad fidei
veritatem media scilicet principium fuit quod universale diluuium quod
antiquorum scripta in maiori parte delevit qualiter posteriori in tanta
temporis longitudine tot et tanta perpetualia legitur de mediationibus su-
perioribus et tanta particularia et certa graduatione de empiricis
et corporum accultis proprietatibus et in innumerabilibus aliis. Ad primum dico quod
propter ista non probabiliter dicta pertinet quod multa repperientes ea

Clima

gnouerunt antiqui aliter quam per scientiam vel rationem nota preter
hos duos modos acquirendi scientiam alios duos modos posuit
alkindus in libro suo de radiis stellarum scilicet quod aliqua cognita
erunt a casu aliqua per revelationem De hiis que a casu in cognitionem
venerunt exemplum esse potest de inventione electri et inventione dosis
theriace et multis aliis quam pluribus De hiis autem que per revelationem in
hiis nobis cognita sunt hic notandum est quod alkindus non loquitur
de illa revolutione que solum immediate fit dei inspiratione sed
magis de illa que fit celi mediante impressione Et ad huius
intellectum tenendum aliqui illud verbum thebith solum scilicet stellarum ex te-
rribilis est quia scilicet aliqui corpore in sua naturali dispositione
susceptibiles sunt astronomice sic et alii quique ex impressionibus
stellarum revelate sunt aliquae quam plures veritates occulte et ita po-
terit esse in ista medicine non est tamen credibile quod aliquae quam plures
veritates earum per dominam inspirationem quibusdam revelate sunt et
hoc maxime sanctis patriarchis et prophetis quorum aliqui in ista astronomia
leguntur fuisse periti sicut de abraham et moyse narrant hystorie
et ypocras recitat historie et hec utique fiant ad laudem et utili-
tatem sic quam plures et ad honorem et gloriam almi conditoris scilicet dei
qui est benedictus in secula seculorum amen

De concordia discordantium astronomorum super signis triplicitatum
signorum zodiaci et applicationibus eorum ad partes terre aliquid scri-
bere utile videtur tamen propter multorum complicationem dicendorum in parte
propter compleciones et positiones corporum tractatum quo de ymagine mundi et
de concordia astrologie et theologie ac historie vitare conscripsi quam
autem tractatum primo erunt partes in prima quarum quid ptolomeus et
quid albumazar et alii astrologi sicut satis ita quod dixerunt re-
citabo In secunda quid secundum eorum concordiam aliqui senserint expli-
cabo In tercia ita quod aliquid per veritates est aplicabo Circa
primum sciendum quod ptolomeus primo sui quadripartiti capitulo decimo nono attribuit
triplicitatem igneam septentrioni terream meridiei aeream ori-
enti et aqueam occidenti Et hunc sequitur Julius firmicus in se-
cundo libro suo astrologie unde ipse ptolomeus ibidem ita scribit prima
triplicitas que est ex tribus signis ariete leone et sagittario
est septentrionalis ex quod dominium habet in ea iupiter cum sole ariete
signum equinoctiale et res oriri compellit Et hec triplici-
tatem cum ventos septentrionales adducit quia iupiter eorum autem
existit Secunda vero triplicitas que est ex tribus signis tauro scilicet virgine et
scorpione collecta lune veneri que assignatur et meridiei quoniam
vero est pars veneris in ea dominium tenuit qui quam plures ventos
adducit Tercia quidem triplicitas que ex tribus consistit signis vide-
licet geminis libra et aquario colligitur cum saturno et mercurio
attribuitur et quod in illa domus eorum continetur et hec triplicitas orie-

veneris magis conveniunt propter satis domum. centro autem triplicitatis ponunt
cancer et capricornus et pisces. restat igitur ut mars domet ut ipse
in ea domum collocat et ista triplicitas secundum eum veteres adiuvat omnes
efficit. prima tertia martis ac lune domum faciendo. est autem quod sic
ibique quidam quatuor aut ptolomeus dedit huic triplicitati tantum duos do-
minos solem scilicet et iovem. sed alii addiderunt tertium scilicet saturnum. et secunde
duos scilicet lunam et venerem. sed alii addunt martem et in tertia duos
scilicet saturnum et mercurium. sed alii addunt tertium scilicet iovem et in quarta unum
tantum scilicet martem et ei associat venerem et lunam. et hos causas ponunt
alii alios dominos cuiuslibet triplicitatis sed prepostero ordine nam martem po-
nunt tertium

Sed iste ptolomeus in secundo libro eiusdem quadripartiti capitulo secundo triangulorum istas
et tres angulos aliter determinat ubi tractat de specialibus regionibus
cum triplicitatibus et stellis et arietis leonis et sagittarii triplicitatem inter
septentrionem et occidentem esse dicit cuius primus est iupiter dominus. est enim sep-
tentrionalis cum mars in dominio associatur qui est occidentalis
tauri vero virginis et capricorni triplicitatem inter meridiem et orientem
cuius primus dominus est venus quia est meridiana ei quia in dominio asso-
ciatur saturnus quia orientalis. geminorum autem librae et aquarii triplicitatem
inter septentrionem et orientem cuius primus dominus saturnus quia est ori-
entalis cui associatur iupiter quia septentrionalis. cancri quoque scor-
pionis et piscium triplicitatem inter meridiem et occidentem cuius primus dominus
est mars quia est occidentalis cum venus in dominio quia meridiana
est associatur. deinde vero terram nostram habitabilem in quatuor dividit partes
quartas quas dictis quatuor triplicitatibus adaptat et secundum eas conditiones moresque gen-
tium sub illis habitantium diffuse prosequitur. pro cuius divisionis intel-
ligentia sciendum est quod sicut ptolomeus dicit ymaginata una linea extensa ab
oriente usque ad occidentem per medium habitabilis nostre ita quod ista scindat partem
meridionalem a septentrionali. et dicit haly quod ita ista linea distat
ab equinoctiali 36 gradibus. et secundum hanc divisionem distat ab ultima habitatione in
septentrione per 30 gradus vel circa ita quod latitudo continuat 66 gradus et tanta
est distantia ab equinoctiali usque ad circulum arcticum. ymmo est 66 graduum
26 minutorum et 38 secundorum. et ideo dicit haly vel circa. sed non concludit patet
quod si secundum haly dicta linea parte transeat per medium habitationis nostre ipsa
non distabit a prima habitatione versus meridiem nisi per 30 gradus fere quia
quantum distat a fine habitationis versus septentrionem. et sic principium
habitationis nostre distabit ab equinoctiali fere per 6 gradus et a fine habitationis
nostre id est circulo arctico usque ad polum erunt fere 28 gradus. et dicit haly quod
in fine istius linee versus occidentem est passagium herculis. et hoc est inter
hispaniam et est ibi mare strictum ita quod homines in uno latere
possunt videre contra in alio et sunt ibi lapides in insule quarum una videtur ...
entes in hispaniam per terram occidentalem. et in fine eiusdem linee versus
orientem sunt et in principio eiusdem versus occidentem sunt ydola tenentia
lanceas et de miranda quod ultra non est habitatio. et dicit haly quod hercules
posuit ista ydola in signum quod ipse acquisierat totum ...
... dicte linee secundum quod dicit haly est 180 gradus ...

His itaque presuppositis secundum sententiam ptolomei ymaginetur predicta
linea duci per medium ita quod remaneat 90 gradus versus ori-
entem et 90 versus occidentem et ymaginetur alia linea transire
a polo in polum et hee due linee dividunt totam terram habitabilem
in quatuor que per consequens in loco intersectionis linearum que con-
currunt in medio terre habitabilis. Hac igitur divisione intellecta
ale est videre secundum ptolomeum in perspectiva [illegible] et terre. Et potest
quilibet [illegible] ad quod signum pertineat quelibet terra per longitudinem
eius et latitudinem regionis sicut quelibet terra virginis cuius terre
latitudo maior sit 36 gradibus et longitudo eius ab occidente minor
90 gradibus sunt est de quarta septentrionali occidentali. Et sic de aliis
suo modo. Sed ante nota quod 180 gradus linee semicircularis
secundum quam transit per medium longitudinis terre habitabilis nota de oriente
in occidentem, non sunt equales gradibus aliis 180 gradibus illius linee semi-
circularis equinoctialis que transit per medium totius terre cum sit gradus
longitudinis totius terre ut [illegible] sunt equales gradibus illius linee semi-
circularis coluri qui transit a polis et dividit per medium longitudinem
terre habitabilis sicut ut [illegible] in predictis lineis semicircularibus circuli sunt equales
quorum [illegible] gradus longitudinis et latitudinis regionum sit equalis in magnitudine
quorum gradus minores linearum predictarum equatore maioribus secundum doctrinam
tabule equinoctialis. Et sic illi 180 gradus circuli distantia ab equinoctiali per 36 gradus
valent precise 187 gradus 31 minuta [illegible] circuli magni sicut equinoctialis
sive coluri et per eandem tabulam proportionaliter sunt equali gradibus in aliis
lineis parallelis que tabula presupponit quod corda seu dyameter
120 gradus [illegible] arcum seu semicirculo 180 gradus [illegible] illa quarta
in qua est terra terra sicut quod unumquodque signum [illegible] illius quarte respicit
terram eam et potius sicut quod quilibet illarum respiciat eam [illegible]
[illegible] in qua [illegible] sicut quod quarta [illegible] est in parte
septentrionali occidentali et secundum ptolomeum aries leo sagittarius dominantur super
ipsam et si velis scire super quam partem eius dominatur quodlibet istorum
signorum respice ad mores et consuetudines hominum. Constat autem quod ro-
mani fuerunt [illegible] et [illegible] istius [illegible] ideo conveniunt
[illegible] [illegible] nobilius in terra et hoc est leo domus solis.
Constat autem quod alemani sunt iracundi et [illegible] martis conveniunt ut [illegible]
[illegible] aries domus martis. Constat etiam quod hyspani sunt ma-
gni [illegible] ideo conveniunt ut [illegible] sagittarius quod est
signum malitie et belli. Et secundum hunc [illegible] partes
in [illegible] terre [illegible] [illegible] ad eum [illegible] et
[illegible] [illegible] quod et nota [illegible] ideo est nobis facile
describere.

Sed predicte opinioni ptolomei contrarius videtur albumazar libro 6to sui
introductorii differentia 26 in hoc videlicet quod ibi ponit [illegible]
signorum orientalem esse terram meridionalem [illegible]

occidentalem aquaticam contra septentrionalem et huic concordat alkabicius grad
porro sin introductorii sahel israhelita et etiam principium sin introductorii
... et abrahad iudeus cognomento avenazra in libro quem
vocat initium sapientie messahallach eciam in libro revolucionum annorum
mundi. Alii contra quam plurimi ut rapsal (?) in suis ysagogis in oribus (?)
in libro qui eciam [illegible] et id abalkindo [illegible] Dicit ergo albumasar
ibidem Aries vero leo et sagittarius sunt orientales sed aries est
cor orientis et eius ventus est orientalis et leo est sinistra pars
orientis et eius ventus est inter orientem et septentrionem Sagittarius
vero est dextra pars orientis et eius ventus est inter orientem et meri-
diem Thaurus signum virgo et capricornus sunt meridiana Capricornus
enim cor meridiei est et ventus eius meridianus et thaurus est sinistra
pars meridiei et ergo ventus inter meridiem et orientem est eius virgo vero
est dextra pars meridiei et eius ventus est inter meridiem et occidentem
Gemini contra et libra atque aquarius sunt occidentales et libra est cor occidentis
et eius ventus occidentalis porro aquarius est sinistra pars occidentis et
eius ventus est inter occidentem et meridiem Gemini vero est dextra pars
occidentis ventus contra eius est inter occidentem et septentrionem Cancer vero
et scorpio et piscis sunt septentrionalia et cancer est cor septentrionis
cuiusque ventus est septentrionalis et scorpio est sinistra pars septentrionis et cuius
ventus est inter occidentem et septentrionem pisces vero est dextra pars
septentrionis et eius ventus est inter septentrionem et orientem

Sed et idem albumasar libro suo [illegible] concordat sidus triplicitate aeream
dat septentrioni aquam meridiei occidenti terram orienti ig-
neam et in hoc non videtur sibi cum prioribus concordare Nam hic ubi
aut de esse signum fortioris et signi triplicitatum [illegible] et apparicionis
est similiter corporis in partibus suis et membris ita scribit Dicimus itaque
quod cum acciderit quinto in triplicitatem igneam significabit hoc fortitudinem
[illegible] orientis et fortius signum signi est sagittarius mediocre vero leo
et debilius aries et cum fuit hoc in triplicitate terrea significabit hoc fortitudinem
[illegible] occidentis et fortius signum signi eius est capricornus et mediocre
virgo debilius vero thaurus et cum fuit hoc in triplicitate aerea significabit
fortitudinem plage septentrionalis Et fortius signum est aquarius mediocre libra
et debilius gemini et si fuit hoc in triplicitate aquea significabit fortitudinem
partis meridiane et fortius signum signi eius est pisces mediocre
scorpio debilius cancer et hoc sit [illegible] fortitudinem Quoniam igitur illorum
signorum ex dictis patet quod magna est dissonancia eius triplicitatibus
inter sapientes astrorum que in corde mediocris magnam dubitacionem et
difficultatem generant Nam quidam concordator [illegible] Et quod ipse ponit
primam triplicitatem septentrionalem sed alii ponunt eam orientalem et ponunt
secundam meridianam et alii sicut ponunt eam sed ponunt terciam orientalem
et alii ponunt [illegible] et ponunt quartam occidentalem et alii ponunt
septentrionalem sed ut illis aut veritas patet magis sit autentica et verior

et cont' vero abrah ham aucnasire rate li rond seu causarum
loquens de signo tauri asserit q antiqui dixerunt de hoc signo
q est meridionale q sic expti sunt ptã vero disarpas ab eo
dicat signa ignea ee septentrionalia et signa aquatica orientalia sed hic
confitetur q signa terrea sunt meridionalia et signa aerea occidentalia
dictus aut alkindi dicit q signa ignea orientalia sunt et quedam
sunt versus septentrionem et hoc asserit ee verum Patet igitur discordia
sapientum circa hec maxime dicta sunt
Quantum ad secundum principale sciendum est q quidam henricus de ma
lyslinia magnus qui magistri alberti discipulus predicta concordiam
nititur concordare eo q novimus pluralitatem dissolvere omnia summa
breviter explicabo Primo ergo presciendum est q situatores corporum superiorum
et caliditates eorum super inferiora alie sunt universales alii particulares
et plus de particularibus et harum alie magis universales alie minus
et hoc notat ptolomeus in quadripartito li. lo ca. 2o Nam ubi ait probatur
in rebus generalibus et in dividualibus etc. ubi dicit quedam glosa q res
generales vocat generalia animalia ut de terra animi et muces et plurimas
et morbos in dividua vero vocat ista anima hominum Secundo presciendum
est q eadem sicut dividuas corporis et super dividuas
causarum proprietates presensum quorum laterpta sunt hec et psi sicut
dividua secundum hec ordinavit ut patet per abraham enenesre in principio
sui libri de nativitatibus et per ptolomeum secundo quadripartiti cao 6o Item patet hoc per
albumasar in principio sui introductorii capitulo 2o nunc per uno de seno
lucoribus autore nativitatibus et cum interrogatione negotiorum albumasar ita hec
in li quid Tertio notandum est q astrologi secundum diversos modos di
formes qui consideraverunt terram distincti sunt Alii enim partitatem dun
ferunt secundum totalem suam speciam integrant ad instar divisionis
circuli celestis et hoc considerando terre angulos ad dispositionem angulorum ad
naturam circuli prorsus qui vocatur zodiacus Hinc enim comportantur anc
nesre in li rond ubi loquitur de temporibus de q divisio est hec ca
est magis verum et primandancur magistri qui in ad complexiones terre ar
tire regionum qui in eis continentur via anguli zodiaci sicut signa tropica cancri
cancri et capricorni sunt propinquiora terre angulis qui sunt ad polos et
capricorni meridiei Cancer idem septentrioni et
verum et calor vigent signa calida in directo sunt locata incita sibi
dominantia sunt ceterum oriens et cetera quod est dignior arietis
proprietate digniores omnibus vero libram et est ergo verum secundum triplicitatem super terre
angulos de qua intendit albumasar in suo introductorio adversus singulos
sequentes ad eum ut in li q indicavit non longe post principium
uno divisionis terre qui dicta est Alii vero terram aliter sunt parti
non secundum eius integritatem sed secundum eius partem habitalem nobis no
tam et hoc dividere in re enim quadruplici tantum distinguuntur et

habitabilis secundum partes contentas inter anglos et septentrionales et hec secundum
proprietates planetarum ipsius temporibus quantumcumque sicut ibi maius est Et hec
ratione distributionis que multum differt ad iam dicta vel secundum
fuisse in libro suo Albumasar et adhuc est ptolomeus aliter quam
ut patet in fine capituli sui licet quod ibi enim non totius habitabilis sed eius
partes omnes videlicet diuidit in 4 partes quarum cuilibet suam assignat
quartam partem Anuli siue non quod secundum temporibus sed secundum tamen signa
ubi invenitur quartam ibidem enim dicit quod harum quartarum terre prima est
antiochia et partes orientis et huic competit cancer leo et virgo
et complantis solem et mercurium secunda alexandria et quod est terra
cum parte meridiei et huic competit libra scorpius et sagittarius
et complantis lunam venerem et saturnum Tercia pars armenie et sunt
monte et huic competit capricornus aquarius et pisces et complantis venerem
Iouem et martem ac lunam Quarta constantinopolis et partes eius a
septentrione et huic competit aries taurus et gemini et complantis iouem
et venerem Quinta ratio et nota quod sit terre diuisio ut apparet dicitur
ratione temporibus secundum quod rependant et considerantur maius est com-
missio suppositionibus non est ratio quantum vnam et eandem temporum
duo posse partibus siue aliis et econuerso et plures temporibus super
eandem terre partem vel angulum secundum diuersas manerias rationes secundum diuersitatem
virtutem et causandi applicat superiorem et alia habitabilis partitionibus
secundum messahalla in suo libro de reuolutionibus annorum mundi et multa
forte similia in sua sententia quod quecumque diuisio est per tempora traiectio
et intemperatio omnis diuisionis pars septentrionalis intemperata est propter frigus
excellens et meridionalis intemperata propter calorem excellentiam medie
vero inter has temperata ad intentionem pro certis virtutibus Sexto septentrionali
et alie quod respondeo ad verba terre pars comparata est gentibus quam in
frigidis locis sunt audacie plene sunt intellectu autem et arte de-
ficientes propter quod liberi permanerent non politice autem propter omnibus princi-
pari non possunt et quod domina Est enim ut patet polis ubi omnes
politica sit et animalis ordo qui cum propriatis et quod ad hec partem quam
sine consilio non potest et propria quam intellectualia ubi 6o Politicorum
igitur septentrionales intellectu deficientes quantum ad omnibus non debent
principari sicut enim septentrionales intellectu deficientes audacie plene
sunt ita meridionalibus est totum contrarium ut testatur ipse pater ibidem proinde
intellectum enim sunt boni et artificiosi secundum diam sunt audacie
autem propter quod subiecti sunt et semper permanent quorum autem causa
ponit pater in de problematibus particula 14 et hic idem vult de partibus cum
dicit quod sanguis grossior est calidior quam subtilis sine magis
grossus vel ibidem ubi calidi et frigidi multum distinguit sunt
ergo septentrionales complexionis calide et meridionales frigide secundum
rationes predictas Et huic concordat auicenna primo canonis fen secunda
doctrina secunda prime summe capitulo 11 dicens quod loca calida significat

capillos et crispat et debilem facit digestionem fiunt quia ibi senes
in 30 annis et corpora eorum tumida quia corpora sunt in eis dispo-
sita. In locis vero frigidis morantes sunt fortiores et maioris au-
dacie et melius digerentes et ipsi albi. Item et iuxta dictum in com-
mento de longis septentrionalibus habitatoribus horum locorum homines mediocri-
ter mediorum locorum et temporum frigidorum, et est in digestione bonitas
et vite longitudo et calor innatus in illis. Meridionalium vero
mediocria temporum temporum et estatis caliditate debilia sunt ipsis desideria
comedendi et bibendi et quia vino gaudent [illegible] quia eorum sto-
machi et capita debilia sunt. Item in eadem fen doctrina 2a cap-
itulo 2o designatur de signis complexionum [illegible] et quinque [illegible]
ita hec fore [illegible] non potest quin corpora hominum et
aliorum formentur ad imaginem affirmant dispositionem aeris continen-
tis. Ptolomeus autem hec adiciens dicit in quadripartito capitulo 2o meridionales
esse calide nature et septentrionales frigide. Et quod dicit meridionales ag-
restes fore sive crudeles sive silvestres quia [illegible] caliditate
virtutis prevenire. Timentes autem de super ventura ab insurgentibus
autem se impetentibus lesione [illegible] ipsi parant sibi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Et licet
silvestria sint in meridie animalia in septentrione tamen omnia viliora
sunt ut dicit [illegible] de historiis. Concludere ergo [illegible] excellentem calidi-
tatem frigiditatem [illegible] seu regionum in habitantium frigidi calidam constitutionem
[illegible] [illegible] eius loca contraria [illegible] et tempora ut [illegible]
de inspiratione et respiratione aeris [illegible] et sic est de locis ita est
de temporibus ut testatur Ypocras Galienus et Avicenna affirmantes
ventos esse calidiores hyeme quam in estate. Pars autem [illegible] habitabilis
media que temperata est homines optime complexionis merito continet
[illegible] [illegible] super dicta loca sequitur [illegible]. Hinc autem [illegible] sit
medium [illegible] locorum ita [illegible] principat et eum ingenio et in-
tellectu [illegible]. Unquam enim septentrionales et meridionales [illegible]
sunt ad principandum [illegible] utrique [illegible] regio. Nam ut dicit in principio
politicorum [illegible] quidam enim mente et providencia [illegible] principes et
[illegible]. Isti autem carent septentrionales meridionales [illegible] ani-
mositate carentes ad principandum impotentes sunt quia unum [illegible]
potenciam [illegible] ut testatur politicorum [illegible] quod dicunt poete
barbarus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ipius politicorum
et ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] so-
[illegible] [illegible] et invenitur omnes monarchie [illegible]
habitabilis [illegible] processisse et superiorem apparuisse [illegible]
minime [illegible] regione orbis [illegible] super alias [illegible] [illegible]
[illegible] omnibus hec una [illegible] colligitur que ad [illegible]
maxime [illegible] est [illegible] sanguinis [illegible] subtilissimi aliquibus [illegible]

aptissimus est qui principali debet alios qui preesse sine derimine sunt
phus 2o de partibus animalium optima autem sunt animalia calida quoniam
sanguinem subtilem et purum sic enim et ad virilitatem etiam et ad pru
dentiam habent bene. Et ideo qui habent sanguinem non debent esse multum
subtilis quia sic essent ineptius ad animositatem que ad actum principandi
magis requiritur quam artificiositas que est secundum animam liquor vero
unctia sit et que maior est predictis et consensu similiter non quidem san
guinibus etiam est multorum et secundum mores animalibus et secundum eorum ut
debet 3o de partibus animalium. Talis ergo sanguinis calidus nam
venabile consequuntur audacia sine fortitudo esse bene speciei ma
gnanimitatis et appetitus honoribus et ad actum principandi provocativa
ut testatur aristoteles 2o rethorice ubi de iuventute loquitur est
autem delectabilissimum principari ut eodem 3o scribitur delectabile vero
prosequibile est in libro de causa motus animalium scriptum est et 3o de anima
Organicitas quoque partes preparant ydonee passiones ut cito move
antur ad delectabilem appetitum ut in eodem de motibus animalium et
quoniam istar in ea regione de qua sermo est sic homines videntur principantes
orientalibus tum eius pars ad quam est proficiens ubi qua omni delectabilis enim
quia dextra ut declaratum est 2o celi et mundi tum quia masculina ut
omnes consentiunt astrologi tum quia eius habitudo ad partem omnibus
est tum successionem motus celi. Orientalibus vero equus est femina sicut
per occidentalibus dicti amorem apparent partem occidentalem et orientalem dicitur
in prima seu 2a doctrina 2a sume 2o ca. 11 quod sanitatis in eo
adelectabilibus nimis consistit qua in terris brevibus cum diminutione
multa. Est ergo per orientalibus regiona trans sunt quia habitatores
optime complexionis. Et sic habitudo correspondet loca quoniam salubr
et terra ita non existentis salubr maxime locis ut dicit ypocras
de eis quod est de partibus ut posterius est. Orientales ergo quia natura principales
sunt et preminentes sunt animalibus et calidi quoniam fortificantur et exal
tantur supra alios per triplicitatem igneam ut constat ex signis regalibus
est dicit albumasar in 6to sue introductorii ca. 11 abraham colle
ctor in libro de nativitatibus messahalla zael in suo introductorio
appellato in suis ysagogis in moribus iohannes yspalensis in
suis ysagogis libro 9 medicus

Haec ergo triplicitas aliqua dignior et excellentior preceteris
hac regalior est orienti tamquam tria regnire fortiori
quoniam omnino orientes augeri dicitur natura adiuta triplicitate regali quia
enim triplicitas et secundum naturam a suo simili vigorari est in quoniam quidem sic
enim quemadmodum autem orientales quia natura principantes per se sunt
et causas triplicitatem fortificantur et moventur ad principandum ita septen
trionales et meridionales quibus aliquando habitudo consequens est
triplicitas sunt regionibus quo quando contrarias ad gerendum principandi re

dicitur ut septentrionales magis fiant intellectum meridionales magis
audaces hic ante quemadmodum sit in septentrionalibus propter
aeream in meridionalibus vero propter igneam et hec de unitate per
comprovinciis Isto enim modo rationabiliter accidit septentrionalibus sanguinem
grossum subtiliari aliquatenus mediante influentia complexionis aeree
et e contrario meridionalium sanguinem nimis subtilem sufficienter
ingrossari eius inspissitudo ad ipsos proveniat aquea complexione vita
eorum influente Et est hic ad videndum quod aerea complexionalitas quando
septentrionales ad dictam dispositionem reducat quam igneam nimis eorum
subtiliativa est ignea et rare factiva corporum ipsorum et repleti-
va spiritibus et magis nimis remittitur secundum hanc viam audacia
ipsorum modicum enim calor fortioris actionis est frigore maiori
qualitate Et id frigidum magis passivum sit quam calidum ut patet ex 4to
meteororum Unde frigiditas fortior septentrionalium alteratur
a calido aereo sanguinis ipsorum ad dispositionem preparandam corporum
quedam autem subtiliatur quod a calido igneo Et etiam quantum ad
tantum possit inferentibus aliis causis que in complexione ignea
fortificentur septentrionales ut illo tempore accidit in normannis et da-
nis alamannis et lotharingis et alias terras invaserunt hec non fit
de orientali significatione illius complexionalitatis Unde orientales et meridionales
esse dicuntur ut patet Complexione vero eorum ingrossatur sanguis meri-
dionalium refrigidatur aqueis potionibus quam propterea et hec modo
audaces sunt meridionales et principaliter complexionalitas igitur aquea
tem in meridionalibus operatur effectum Aerea autem que masculina
est complexione in septentrionalibus qui sunt masculi ut testatur philosophus in de ge-
neratione animalium quarto et avicenna in canonibus fen prima primi tractatu
3o capitulo 10 de causis masculinitatis et femininitatis meridionales quidem
dicuntur eorum feminas esse remansit ergo terrea complexionalitas orientali que
talem effectum causare est in hac parte complexione aerea et aqua in suis
partibus et complexione eorum ut intuenti Item adverte quod hec complexionalitas ut
est vigorativa et alia pars est impeditiva aliarum partium ipsius
norma et complexione est in aliquibus temporibus respectu suarum regionum
et aliarum Notandum quod est quod per ignea complexionalitas fortitudinem cau-
sans orientalium dignitatem et principatum et cetera facit
super alias partes et cetera ut dictum est Ita reliqua complexionalitates complexionis effe-
ctivis partibus influunt quemadmodum primum principaliter largiuntur
sic et appetitum tribuunt sive instinctum ad naturam locorum principaliter
cum est media regio orientalis, nam ut dicetur terra celi et imagi-
nans formam dat et locum Et hec est causa quare nunc septentrionales
nunc meridionales nunc hii et nunc illi suas terras deserunt
ut ergo ad unum sit dicere et alias terras invadunt Unde dicit albertus
libro 3o quemadmodum terra secunda quod complexionalitas terrea sicut fortitudinem

Cunus [?] cadentis etc. de orientali vero concordat preterea non latet nos
quod sunt tota equabilis in x or circulis que ultimo dividitur modo ita quod
gradus et partes earum similiter ad instar divisionis totius equabilis
divisi prius et que in mundo posuimus in prologo de calo super noto dicens
secundum ante est dicta et gratia exemplique ad invicem etc. Et id forte
ipse in mundo in fine capitulo in illa divisione terre de qua super dictum
est Et hec recolata sicut eo dictis per memorati Henrici preter ro
ordinati posterior super dissolutione pluralitatis predicte

Premissis autem videtur considerande omnibus bonatus tractatu de revo-
lucionibus annorum mundi ac nativitatum capitulo 8 ubi dicit
quod sic quod planeta disponit magis super climate sibi deputato quam
super alijs licet quolibet quinque eorum habeat aliquid facere super quolibet climate
aliquando secundum magis aliquando secundum minus Et sic similiter et signa preter
regionibus et imprimunt in eis quolibet secundum suam naturam quod ignea imprimunt
magis super calidis terrea super siccis aerea super humidis aquatica super
frigidis quod non signantur signa super partibus mundi per eos vel per eorum po-
tenciam sed per eorum naturam Unde si fuerit terra vel regio cum post signum
igneum caliditate amittit illud sed tamen fortiusque quod in frigida et in frigida
tamen superat frigiditas vel econverso Et ponit exemplum sicut aries leo et
sagittarius que sunt prima triplicitas calefaciunt in partibus orientis in
partibus septentrionis superant frigiditatem quoniam sunt ignea orientalia
Unde si fuerit ascendens aliquod de signis illis confortabit siccitatem et au-
gmentabit illud et orientalis ventus est calidus et siccus Et sic thau-
rus virgo capricornus que sunt 2a triplicitas desiccant in partibus meridiei et
in partibus occidentis superant humiditatem quoniam sunt terrea et sunt meridia-
na Unde si angulus decime domus fuerit illis signis confortatur siccitas
et augmentabit illud Et meridionalis ventus est calidus et siccus
Gemini libra aquarius que sunt 3a triplicitas occidentalis humectat in partibus
occidentalis et in meridionalis superat siccitatem quoniam sunt aerea et sunt signa oc-
cidentis Unde si angulus septime domus fuerit ex illis signis confortabit
siccitatem et augmentabit illud et occidentalis ventus est frigidus et humidus
cancer scorpio et piscis que sunt quarta triplicitas septentrionalis infrigi-
dat in partibus septentrionis et in meridionalibus superant caliditatem quoniam sunt
aquatica et sunt septentrionalia Unde si angulus quarte domus fuerit ex
illis signis confortabit siccitatem et augmentabit illud Et septentrionalis
ventus est frigidus et siccus Et ibidem subdit quod cum planeta adiuvat
eum naturaliter si fuerit similis in septentrione et preterea fuerit similiter ille similis adiu-
vabit illud et faciet magis apparere et eo forcius si moretur in revenit
eum et fuerit similis frigiditati et fuerit in contrarium et preterea impedit augmentabit id similis
id apparere et si in revenit eum humida et fuerit id similis humiditati et magis faciet
et si fuerit similis caliditati adiuvabit id similiter et magis faciet apparere
Quantum fuerit venus prope apta quamvis trahebit calorem illum etc.

Quantum ad tertium principale sciendum est quod ad confirmationem premissorum et
ibidem Henricus quod ad in tanto studio magna cum diligentia et re-
genericis consideraverunt pluries ac mente revolverunt hec quod et com-
plexionibus super fortitudine sive preeminentia unius plage respectu alte-
rius et invenit apta eventus satis conformes dictis suis secundum apparen-
tiam ut consideravi. vii. [illegible] Primo consideravi est ad destructionem troye
que facta fuit per grecos qui occidentales sunt a frigea in qua troya sita
fuit que caput erat tocius orientis tunc quorum priamus princeps
fuit asie partisque orientalis evenit ante tempus destructionis sub tri-
plicitate terrea que fortitudinem facit cum orientem. Item quod de altero
regum scilicet pharaonis sive egiptiorum qui meridionales sunt sub tri-
plicitate aquea dominium habuit regum scilicet ethiopie que [illegible] meri-
dionalis est sub eadem triplicitate sunt habuit etiam sub triplicitate eadem
aerea impugnaverunt assirii egiptum ad flumen [illegible] Item
illos qui meridionales erant ab ipsis preterea ante regnum Al-
exandri preeminenciam habuit regnum persarum et medorum quod eciam est
sub triplicitate ignea alexander eciam obtinuit dominium super persas et
super totam partem orientis sub triplicitate terrea. Nota quod secundum Enze-
bium a captivitate troye usque ad nativitatem moysi retrorsum compu-
tantur anni xl o vii pari quod moyses fuit sub illa triplicitate
aquea sub qua regnum egiptiorum et ethiopum quod dicitur dominasse do-
minium. Item triplicitates sicut steterunt ante christum quam non mutaverunt illo
temporis ordine quo fuerunt amplius sub triplicitate ignea natus e-
nat dominus noster Jhesus christus et sub triplicitate terrea que immediate
est secuta est ab occidente venit ipse constantinus qui a sil-
vestro baptizatus fuerat rome imperans orientales subiugavit
et sedem imperialem de roma transtulit in grecia malicia arturi regis
britanie que nunc anglia vocatur sub ira magna formosior fuit quam
suorum vigebat sub tempore triplicitatis aeree merlinus propheta in maiori
britania prophetabat et multa propterea mirabilia evenerunt sub
eadem triplicitate aerea secundum autem hic quod tunc quia triplicitas
aerea firma est prophetie quod et testatur Johannes Crisostomus in
suis [illegible] quibus [illegible] loquens de aquario et ipsum esse
signum anglorum et demonum vel demoniacorum et quod triplicitas ae-
rea [illegible] palam est ex indicia albumasar in quarto
tractatu libri [illegible] et libro sectorum legitur quod sunt
et non inveni aliorum aristotiles totam [illegible] sicut
librorum et ibidem [illegible] legitur dixisse quod fecit signum
quod multa est prophetia secundum macrobium et non mirum. Aristoteles pro-
gnosticatur talem pluralitatem [illegible] sub eadem quia triplicitate aerea

qua eciam viguit in britania sanctus benedictus monastice vite
institutor florebat et sub eadem eciam floruerunt doctores iero-
nimus ambrosius Augustinus et plures alii amplius fortitudo in christiana
secta vandalorum et gottorum et longobardorum et hunnorum super
terram apparuit sub triplicitate aerea predicta Qui autem omnes a
septentrione prodierunt post dictam vero triplicitatem aeream sub
qua viguit arturus immediate successit aquea sub qua ma-
chometus incepit et secta sua sicut patet consequenter sub
eadem quia triplicitate aquea venit fortitudo alanorum atque sarra-
cenorum processerunt Post ea vero in ignea triplicitate sequente illa trans-
latum fuit regnum versus orientem regnum quidem pipini patris ca-
roli magni sub triplicitate ignea inchoavit Item sub triplicitate
aerea sub qua hugo capetus francie regnum adeptus est gode-
fridus dux lotaringie cognomine de bullione cum suis baronibus
quam plurimis et popularibus terre occidentalibus terre promissionis terram
tirorum invaserunt Ierusalem quam occupaverunt unum et alias regiones
occuparent Et licet vero dicitur quod nomen quod propter virtutem triplicitatis
aque predominantes sunt domini versus illam plagam non concederet
consona sue fortitudinis signo terminabat si versus opposita via sub triplicitate
ignea que stat super orientalem plagam pipinus regnare superare
pergat sue potencie sunt domini versus orientem sed versus occidentem
quod si aliter esset frustraretur conveniencia situatis triplicitatis propter quod
tunc dicitur de fortitudine cuiuslibet plage intelligenda est esse per comparacionem
ad regiones sibi collaterales Sed cum mutaretur triplicitas ignea
in terream translatum fuit regnum francorum a parte orientali ad occidentem
Et occupavit sibi regnum ille hugo parisiensis cognomine capetus
est enim parisius agnomina sive francomia in qua regione
cepit parisius Nota quod coniunctio tercia triplicitatis ignee que significat super
regnum pipini et karoli magni fuit 2ª aque in primo gradu
6to minuto arietis anno christi 188 diebus 18 21 minuto diei
et fuit revolucio coniunctionis ignee que xxxiii precessit centum annis
7 et coniunctio in sequenti triplicitate aerea sub qua incepit regnum
hugonis capeti in francia fuit anno christi 981 die 22 minuto
16 in quarto minuto capricorni 10 revolucionibus quibus precedentibus quod una
inferior exemplo quod divisio terre per plagas quam innuit albumasar
2º triplicitates non est accipienda simpliciter eo quo dividi potest
per duos dyametros ortogonaliter se secantes ut sic fiant
quatuor quarte equitales sed est intelligenda per comparacionem unius regionis
ad aliam sive sit in quarta orientali sive occidentali aut alia ita
quod illa regio que versus orientem dirigitur ab alia sit orientalis

respectu illius quibus illa eadem sit occidentalis respectu anterioris
ut roma que orientalis est ab hyspania ipsa tamen eadem roma occidentalis
est agrecia Que licet sunt ea que predicte cogitacionem considerationem
occurrunt intercedunt per viam experientie et comunis responsio protractor
eventum annulum ad contemporaneos et concurrentes mutationes seculi tamen
ut sit pretereuntis certitudo sequentium certioribus fiat et indagacio sensus
Sed premissis non obstantibus que subtiliter ac utiliter considerate sunt
proprietate viam qua stare prima cogita sunt dicto quod considerationem
premissos aliosque singulorum effectus particulares et causas talis non sufficit
consideracio diversitatem terre secundum quantitates triplicis concurrentes ut particula
eius sedem cum competit aliquas terre portiones attendere Propter
declarationem sciendum est quod astronomi inter terram partes sunt et spacia
in septem climata famosa et aliqua antedimata et post climata
posuerunt ipsi quidem cosmographi climata in varias regiones va
riasque regionum particularia loca distinxerunt sicut in tractatu de
ymagine mundi plenius declaravi et sic ubique bene tetigi ipsi
astronomi singulis climatibus aliisque terre partibus signa et stellas
appropriaverunt non uno quidem modo sed multifarie alii et alii ali
et aliter sicut ex eorum libris manifestum est Unde hec discrepancia magnam
difficultatem gignit quia non videtur aliter posse concordari nisi quod
ipsi eidem climati vel regioni aut parti terre plura signa pluresque
planetas assignabant Et est difficile et perfecte cognoscere quibus
eorum principalior atque particularior similior consistat respectu illius
partis terre Ideo sepe ex hoc fallunt astronomorum iudicia nisi super hoc
diligentem curam exactam quam diligenciam adhibeat

Per variis autem sapientum dictis pauca exigenda recitabo sicut
ergo refert Jacobus alkindi libro de iudiciis amore unde di
cunt quidam Ermes quod signum arietis et iupiter sunt super
thalarat id est arochea que est intra partem persarum et ibi est babilonia
et baldach Saturnus cum eo signo libre super romam et terras xp
ianorum vel non christianorum et sol cum signo aquarii super terras me
dorum id est indeam usque ad egiptum et signum capricorni cum mercurio
super terram eulthenam id est indorum et venus cum scorpione super
terram romanorum id est arabum Leo vero cum marte super illos qui
morantur in climate septimo Luna vero cum virgine super partes
asie superiores et babilonorum ut idem iacob refert Sagittarius super
super partes terre et dixerunt quod aries sicut super persiam et ara
nagaam et galostiam et filistie id est palestinam et babiloniam
et dalgarthaam et abinnafabi id est assiriam thamus super asabetum
et meca thabeeam et asaminiorem et super indos dabeiram
et super indos magis valde geminorum super galaam et margiam
et abersinia alleriqua et abarabalum et super anglim orientalem

et egipti et super terram barca / Cancer super affricam et philistim i. pa-
lastinam persie et super terram xpianorum i. non credentium a forze et romaniam
et armeniam minorem et orientem et chorasten et marcham et
balchiam et alacrinth. Leo super totam terram arthesirach i. terram tur-
corum et bastetar et Italiam et romam et britaniam maiorem
et super terram themis et damascum et regnum assiria et acripi et
albostera et gogeth. Imago virgo super terram constantinopolitanam et
alstab et mare palestinorum et camaan et sagastalgan. Libra super
terram chalsaram et sagastalgen et thabrcan et minsermalch
et thinnab que est magna civitas terra indorum et super flumine egi-
pti et terram ethiopie. Scorpio super alhagam et amal et tunega
et albar et maza et zozia et spain et camad et tenalsa et ter-
ras alenchia et placitiud et tum talsatham et aldaci et a-
rabes. Sagittarius alimin et supremam hispaniam et ciuilia et ara-
bia antiquorum. Capricornus super indiam et altaged et marcharolsen
et alsotz et amoga et mercar monia et gasalam et ethiopes et
flum malheraen egipti et stiphalbew et amanc et alanche
ad usque ad terram asin. Aquarius super asiriam nouam et balorth et
stus et fastia et lema et arogma et assia et super terram egipti cum
suis partibus intra persie. Pisces super tactabam que est anglia s-
althnos et balath et asania et thenrema et inchan et lasterno
peram et pezcha et terram alchim et gargaen et mare rubrum
et elegit sibi alime que est mare stena et malemoma. Item sunt
super terram ethiopie et super alexandriam et propinquum terre xpianorum
i. non credentium. Blandus est in sexto climate cuius signum est 2. Cancer
et pater est illorum. Et eius signum est 14 gradus leonis signum egipti
est capricornus. Cartagius est gemini. Valen virgo granate cancer hi-
spalensis pisces valencie scorpio cesar augusta aries pisarpa
aquarius luce cancer persie et terre syn virgo cum luna civitate sunt leo
cum marte terra demetia usque ad egiptum. Scorpio cum venere
et quod ista inventa sunt secundum opinionem anticorum magnorum
F
Preterea abgalia anenam vir doctus sparsum multa loquitur in suprascriptis
finibus que vocat vivam sapie et vult et in libris suis quamvis
vero dicit Enoch primus quod incipit cum cancer fit super terram elacrach
i. erachie. Satus cum libra in me potest quod est regnum edum sive
ydomeorum i. xpianorum. Et mercurius cum signo capricorni quando fuerit
indie. Sed dicit quedam que quod impetus super ciuitas ipsorum signorum
id sanitates sunt valde et quod capricornus super eorum ceteram fit id cum
non sunt albi. Venus autem cum scorpione terre persarum saracenorum pro-
pter sanus quod anno quis signo erit signum scorpionis in aspectu stelle
impedictis moriuntur romanorum seu arabum. Et ideo quando regnavit
super regno hismahelitarum i. saracenorum et rome moratus sed etc.
que propter stellas i. quoniam multas asarb autem cum leone terre bargan cum

et sol cum aquario terre israel et glorie atque egipti, luna vero cum vir
gine terre est terre absin et corasinus Et ante e dom quod i planeta
almuten e super illos et despicis signum rememoratus [?] sim quod
ambo fuerint in revolucione anni et quod fuerint magis in revolucione
anni quantum sit debes iudicare vel de bono vel de malo
Albumazar vero tractatu 2o sui libri quantum dicit quod prima g
quod primum clima e indorum et ipsum e saturni et sibi competit capri
cornus et aquarius Secundum clima est allugem et ethiopie et ipsum
est iovis et sibi competunt sagittarius et pisces Tertium clima e egi
pti et ipsum e martis et sibi competunt taurus et libra Quartum
clima gog et magog et e clima mercurii et sibi competunt gemini
et virgo Septimum vero e parsarum et cin et e clima lune et sibi
competunt cancer Deinde distribuit signa variis terris et provinciis
et in multis aliis aliter quam supra dictum est Et inter alia ponit
arietem sibi persiam et bethaniam et palastinam taurum sibi [illegible]
cum insulis maris romanorum et asiam [illegible] Gemini sibi armeni
quoque et egiptum Cancer sibi terram babilonie et affricam et [illegible]
tiam leo sibi terram turcorum et partem terre nigrorum Scorpio sibi
diiocesim arabiam et post arabiam usque ad Riemen in loca ubi
morantur nobiles arabum sed loca [illegible] quam ipsi non
morantur in civitatibus sed in tentoriis Sagittarius sibi hispaniam
et aliquam Capricornus sibi ethiopiam et litus maris quod [illegible]
arabiam sed tentoria usque ad indiam et limites eius [illegible] et
limites terre romanorum Aquarius sibi terram [illegible] sed egiptiorum
et sibi civitatem in terra ferri sed parsarum Pisces sibi civitates
in romanis et sibi arduis usque ad terram ierosolimis et egiptum
alexandriam et altitudinem terre indie post ea subdit constellationes
assignando quibusdam locorum et civitatum Et inter alia dicit egipti
ascendens eius Cancer insula ierosolime Aquarius palastina can
cer et sol Constantinopoli taurus et mars anthiochia ari
etis et sol damasci Scorpionis et solis palastina taurus
et mercurii domus secunda Cancer et mars alexandria leonis
et mars Idem quod albumar circa finem tractatus sexti eiusdem libri
ponit quod quidam dixerunt quod saturnus cum sit [illegible] super planetas in suis
leges illorum aliqui manari dicunt leges suas in [illegible] qui
fuerunt ab abraham usque ad moysen et post in ismaelitas in suis
leges ismaeliticas Et sunt mod in eis [illegible] anni [illegible]
que sunt revolucioni saturni in eius anni maxim et quod sunt hoc [illegible]
super prophetas sunt mora vite in eis [illegible] annis [illegible]
et quod mora vite romanorum in christianorum secundum illud quod sibi pla
cere quod e lunare manus sive super eos de tribus dat in sui
[illegible] Et secundum hoc est quod sit mora vite abraham secundum [illegible]
[illegible] qui e venus super eos de tribus dat [illegible] [illegible] anni

et haec quae recitat albumasar super hijs temporibus fundantur super opinionem eorum
qui dixerunt quia quantitas temporis currens est secundum quantitatem temporis datorem
planetarum fiunt signa omnes vices in annorum maiorum earundem planetarum unde
quidam dicunt quod licet albumasar fuit defectu machometi tamen eius opinio ipsa
fuit quod lex christi esset super certis coniunctionibus quod dicit in libro de nativitatibus
qui incipit Dixit quod abraham iudeus in tractatu de quo dicemus quod super
quod ad initium ihesu et saturnus fuit in aquario cum initio medio de
egipto exiens ad initium vulcane fuit cum christi nativitas eorum ad
initium fuit in scorpione cum machometi nativitas dicitur quod saturnus in quo
mutatione fuit secundum significationem constantis eius dicit in ypiam vero ad para-
tem nativitatem eorum secundum in finem sol autem in quo secundum ypiam nascere
compositum mundi et paratem neglegenda secundum dicit mars vero
in quo paratem secundum signa dicitur domini vera et mundi vertatur in
et hic patet quod hic recte tamquam de certis posuit Secundo est quod sit
albumasar quod ceterum et francia gerit iob de inter in epistola
ad clementem quartam Dicit quod regnum regnum francie sit
et persarum et idem asserit quod veraciter est gravatum quod saturnus in
anglia mars in alamania et incipit in francia Quantum dicit
aut per novitatem abraham in suis ysagogis in tractatu de marte quod de
climatibus suis in partibus eius est 3m ut egiptus et alexandria de
gentibus etiam eius sunt allemanni in anglici et illi qui colunt
ignem seu ignem fuerunt ut romani vel sclavi quidam et vltra
partem eius sunt omnes viri bellici si Secundo banani pte 2a in
tractatu suo similiter sic est 2o 6 quod sequitur apparent regionibus secundum quod
in eis magis appareant sicut eius quam in aliis non potest quod tunc tenet
francia sicut armenia modo Et de regio dicit quod eius regiones
quae sunt inter eufrates et hispania magna et de hiis quod fuerit
apulia romanorum et terras romanorum usque ethiopia Dicit albumasar
et dispositionibus quod eius signum super ytalia et maxime super roman-
iam et ultra marchiam usque venetus

Hec premissa omnibus patet quod difficile est in iudiciis astrorum videre in
quibus climatibus regionibus ac partibus mundi debeat evenire
actio quae ventura sunt circa revolutiones annorum et licet predicta
Guido in tractatu de revolutionibus mundi dicta sint multum inspirat
talium et per eius sequentibus ponendo partes sive divisiones et eius
varie applicando significationes et planetas tamen in vero multa ponere magis
voluntarie dicta quam auctoritate vel ratione vallata ideo tamen ponit multa
utilia et speculatione digna Et notandum est in fine quod concludit ortum in
spiritus corporum et planetarum et revolutiones annorum tam mutata so
quantitatem quam mundi et vide tunc si ex eundem signum fuit hoc quod
fit hoc ex tunc quantitate sicut partem sunt posuit et aspice planetae
planetarum per mineram tamen non sit concordantia duo ex signo quod inde

apparebit status revolutionis tam in bono quam in malo. Ex quibus tamen
omnibus colligitur quod signa et planete in singulis statibus inter se participant
et variant ita quod unum signum vel una planeta sit super pluribus civitatibus
et regionibus vel civitatibus et quando plura signa vel plures planete sunt
super eodem climate regione vel civitate. Quare difficultas apparet quando
istarum generalium et quarumdam specialium vel particularium fiat que difficultas magna
indicijs facit difficultatem et perplexitatem, sed quia vix potest quis [illegible]
et nisi eo multiplici et longa experientia et ita magnos effectus
et ideo satis doctrina tangitur. Cuius in Centiloquio 22° et 10° cum [illegible]
tractatu de quo loquimur de accidentibus que ventura sunt in climate [illegible]
dicit quod climata divisa sunt per planetas ita videlicet quod saturnus super primum
clima et ita per ordinem de reliquis. Sed cum te oportet [illegible] in revolutione
anni an climate possit quod planeta et sic in [illegible] accidentia que
ventura sunt in climate cum post planeta [illegible] anni a [illegible] climatis
[illegible] secundum quod fuerit planete cum post ei et participant [illegible]
anni et dominus ascendentis revolutionis et dominus hore in [illegible]
[illegible] iuvamentum vel nocumentum. Duo climata [illegible] quod fuerit [illegible]
tum in bono quam in malo et si aliquis coniungat [illegible] una planeta
[illegible] super duobus climatibus vel duces [illegible] principat[illegible]
alio [illegible] eius super [illegible] regioni cum post ipse et potius [illegible]
accidentia que ventura sunt in regionibus illis tamen [illegible] quam participant
tamen [illegible] comparatione. Et de hoc ponit exemplum quia si fuerit [illegible]
regis regionis [illegible] revolutionis [illegible] in domo Iovis [illegible]
in aliis cum planetis in sua domo et fuerit [illegible] salubres et liber
sit quod rex [illegible] erit omnibus [illegible] in regionibus et [illegible]
Et si non fuerit rex in domo sua [illegible] ista illi que maior
fuerit in ea. Post hoc autem [illegible] quod non solum in [illegible]
aut ascendentes climatis vel regionis et eorum [illegible] a ascende[illegible]
regis vel principis eius [illegible] in [illegible] super [illegible] centiloq[illegible]
ubi autem ascendentia nativitatis [illegible] alicuius regum sic sequitur
[illegible] ab angulis in regum ascendentia vero [illegible] qui [illegible]
in illo regno [illegible] vel principatum sunt anguli regis [illegible]
ascendentia [illegible] ad [illegible] in regno sunt eius angula [illegible]
Ascendentia autem [illegible] sunt [illegible] coniunget [illegible]
[illegible] vero alicuius regis [illegible] seu legis per apparitionem
alicuius secte [illegible] sunt [illegible] coniungit in [illegible] seu lege in [illegible]
[illegible] ubi dicit quando [illegible] est apud astrologos [illegible]
[illegible] ascendentes regum [illegible] ascendens alicuius nati vel [illegible]
anglorum regum ille dominus in illo regno [illegible] regum
[illegible] ascendit nativitatem [illegible] in regno suo na[illegible]
[illegible] et [illegible] ascendentia ab angulis regum erat [illegible]
[illegible] autem ascendentia de regno esset [illegible] in palacio [illegible] et

intrinsece faciebat quod ille Rex promisit cuilibet magistro esse quod ma-
gna et multa esse in quibus astrorum iudiciis difficultas est in multa
per ignorantiam aut negligentiam non satis considerantes et sibi nomen
astrologorum usurpantes astronomia sed ipsius sese culpa in semet diffamat
[illegible] iudicijs de quibus ista collecta sunt ut in eis dicitur causa sic
profundius et plenius perscrutandi Amen

Nota quod secundum albumasar et alphonsum mundus incepit ante Christum
7328 annis fere et quod secundum tabulas eorum ante Christum
annis 7328 cum 283 diebus fuit introitus solis in ariete Et eisdem
annis cum 152 diebus 17 horis fere scilicet 152 dies 17 horae post
introitum solis in ariete fuit vera coniunctio saturni et iouis in
11 gradu 30 minuto 37 tauri Post quam annis cum 64 diebus 5
horis fere scilicet 124 4 23 horis post saturni et iouis vera coniunctio
fuit eorum media coniunctio in 16 gradu 29 minuto 342 tauri et post
istam fuerunt 7 nouerunt coniunctiones in eadem triplicitate usque ad sequentem
in qua mutata est triplicitas ante Christum 7228 annis cum 322 diebus
101 horis 38 minutis fuit media coniunctio saturni et iouis in triplicitate
aerea in primo gradu 21 minuto 233 cancri Ante Christum 7030 annis
cum 126 diebus 13 horis 41 minuto 12 fuit media coniunctio saturni
et iouis in triplicitate aquea in 1 gradu 7 minuto 2/3 cancri
Ante Christum 4831 annis cum 277 diebus 10 horis 36 minuto fuit
media coniunctio saturni et iouis in 30 gradu 48 minuto 24 quae proxime
que potest reputari prima triplicitatis ignea cum non distat a capite
dictis nisi per 11 minuta 322 17 et fuit eius coniunctio minor sub-
sequens ante Christum annis 4811 307 diebus 19 horis 13 minuto 3 gradu
46 minuto 49 sagittarii Ante Christum 4613 annis cum diebus
483 horis 37 minuto fuit coniunctio media saturni et iouis in 29
gradu 42 minuto 4 24 sagittarii que potest reputari prima triplicitatis
terrea cum non distet a capite capricorni nisi per 21 minuto 31 Et
fuit eius coniunctio minor subsequens ante Christum annis 4613/99 diebus
12 horis 3 minuto 48 in secundo gradu 40 minuto 26 36 virginis
Ante Christum 4434 annis cum 186 diebus 22 horis 31 minuto 13
fuit media coniunctio saturni et iouis in 30 gradu 17 minuto 78 37 virginis
que potest reputari prima triplicitatis aerea cum non distet a capite librae
nisi 24 minuto 51 21 Et fuit eius coniunctio minor subsequens ante
Christum annis 4414 238 61 horis 4 minuto in 3 gradu 14 minuto 4
42 geminorum Ante Christum 4237 annis cum 337 diebus 13
horis 74 minuto 48 fuit media coniunctio saturni et iouis in 29 gradu
79 minuto 36 3 geminorum que potest reputari prima triplicitatis aquea
cum non distet a capite cancri nisi per primum gradum [illegible] minuto 23 3 [illegible] fuit

eius subsequens coniunctio minor ante Christum annis 4216 20 die 22 ho-
71 minuto 26 in secundo gradu 11 ante 78 8 piscis ¶ Ante Christum
4031 annis ad 118 diebus 7 hora 20 ante fuit media coniunctio saturni
et iovis in 29 gradu 43 ante 17 8 piscis que potest reputari prima
in triplicitate ignea cum non distet a capite arietis nisi per minuta gradus
16 minuta 44 12 ¶ Et fuit eius coniunctio minor subsequens ante Christum
annis 4041/169 die 16 hora 74 ante in secundo gradu ante 31 17
sagittarii ¶ Ante Christum 3838 annis 26 die 22 hora 20 minuto
fuit media coniunctio saturni et iovis in 29 gradu 26 minuto 73 82
sagittarii que potest reputari prima in triplicitate terrea cum non distet
a capite capricorni nisi per minuta gradus 33 minuto 6 18 ¶ Et fuit eius
coniunctio minor subsequens ante Christum annis 3818 318 die 10 ho-
78 ante 482 in secundo gradu 27 minuto 17 17 virginis ¶ Ante Christum
3640 annis 49 die 20 hora 7 minuto fuit media coniunctio saturni
et iovis in 29 gradu 10 minuto 12 20 virginis que potest reputari
prima in triplicitate aerea cum non distet a capite libre nisi per minuta gradus
49 ante 21 40 ¶ Et fuit eius coniunctio minor subsequens ante Christum
annis 3620/101 die 7 hora 8 minuto 48 in secundo gradu 8 minuto 7
49 geminorum ¶ Ante Christum annis 3421/249 die 23 hora 9
minuto fuit media coniunctio saturni et iovis in triplicitate aquea in primo
gradu 72 ante 32 44 piscis / coniunctio media concurrens coniunctioni
vere secundum diluvium fuit post coniunctionem in medietate precedentis 3 in
triplicitate in 7 gradu 29 ante 11 / 49 cancri ¶ Et fuit post veram
coniunctionem 172 die 11 hora ¶ Ante Christum annis 3223/33
die 41 18 hora 41 ante fuit media coniunctio saturni et iovis in triplicitate
ignea in primo gradu 36 ante 41 17 sagittarii ¶ Et fuit ista coniunctio
ante diluvium 121 annis 181 diebus 11 hora 20 ante fuit media
coniunctio saturni et iovis in triplicitate terrea in primo gradu 19 ante 4
21 3 virginis et fuit ista coniunctio post diluvium 11 annis et 138
die secundum anno diluvii 18 ¶ Ante Christum 2827 annis 329
die 21 hora 16 ante fuit media coniunctio saturni et iovis in triplicitate aerea
in primo gradu 4 ante 9 8 44 minuto 28 2118 ¶ Ante Christum
2621 annis 113 die 23 hora 18 ante fuit media coniunctio saturni
et iovis in 30 gradu 41 ante 6 17 aquarii que potest reputari
prima in triplicitate aquea cum non distet a capite piscium nisi per
gradus 12 ante 73 47 ¶ Et fuit eius subsequens minor ante Christum annis
2601/164 die 8 hora 27 ante in 10 gradu 47 ante 28 24 scorpii
¶ Ante Christum 2428 annis 281 die 11 hora 29 minuto
fuit media coniunctio saturni et iovis in 30 gradu 30 ante 47 13 sco-
rpionis que potest reputari prima in triplicitate ignea cum non

diste a capite Sagittarii nisi p 29 m 24 73 Et fuit eius subsequens
minor an xpm annis 2408 313 di 2 ho 27 m 48 in 30 gra
29 m 7 16 leonis ¶¶¶ Ante xpm annis 2230 47 di 11
horis 22 m fuit media 9a saturni et iouis in 30 g 14 m 27 32
leonis que pt reputari i triplicitate terrea cum non distet a capite
virginis nisi p 47 m 34 24 Et fuit eius minor subsequens
ante xpm annis 2210 7 g 7 m 20 ho 10 m 48 in 30 g
13 m 41 41 capricorni ¶¶ Ante xpm 2031 annis 194 di
7 ho 30 m fuit media quinta saturni et iouis in 29 g 78
m 3 37 taurum que pt reputari prima in triplicitate aerea cum
non distet a capite geminorum nisi p 1 g 1 m 37 27 Et fuit
minor in media subsequens ante xpm 2011 annis 244 di
4 ho 26 m 48 in secunda g 6 m 27 44 aquarii ¶¶
Ante xpm 1832 annis 341 di 23 ho 32 48 fuit media
quinta saturni et iouis in 29 g 4 m 42 43 aquarii que
pt reputari prima in triplicitate aquea cum non diste a capite
piscis nisi p 1 g 18 m 11 16 Et fuit quinta minor i media
sequens ante xpm annis 185 21 di 8 ho 29 m 36 i secunda
g 40 m 4 72 scorpionis ¶¶ Ante xpm 1634 annis 129
di 2 ho 14 m fuit media quinta saturni et iouis in 29
g 34 m 24 scorpionis que pt reputari prima i triplicitate
ignea cum non distet a capite sagittarii n p 1 g 11 m
27 36 Et fuit quinta minor i media subsequens an xpm
1614 annis 119 di 11 ho 12 m 48 in 2 g 6 m 76
33 leonis / An xpm 1837 annis cu 211 di 20 ho
16 m fuit media quinta saturni et iouis in 29 g 2 m
13 ½ leonis que pt reputari prima in triplicitate terrea cum non
diste a capite virginis n p 1 g 11 m 46 78 Et fuit in
media subsequens minor quinta an xpm annis 1817 328
di 7 ho 22 m 48 in 2 g 0 m 37 11 taurum ¶¶¶
Ante xpm 1271 annis cu 108 di 14 ho 46 m fuit media
media quinta saturni et iouis i triplicitate aerea in primo gradu
10 m 79 19 aquarii ¶¶¶ Ante xpm 1018 annis cu 271
di 8 ho 42 m fuit media quinta saturni et iouis i triplicitate
aquea in primo g 34 m 38 73 scorpionis ¶¶ Ante xpm
820 annis cu 39 di 17 ho 20 m fuit media quinta sa-
turni et iouis i triplicitate ignea i primo g 18 m 16 32 leonis
Ante xpm 621 annis 188 di 20 ho 70 m fuit media
quinta saturni et iouis i triplicitate terrea i primo g 1 m 11 46
taurum ¶¶ Ante xpm 422 annis cu 23 [illegible]

6 minuta fuit media coniunctio saturni et iovis in 30 gradu 57 minuta 53 secunda 10 tercia
capricorni que potest reputari in triplicitate aerea cum non distet a capite
aquarii nisi per 10 minuta 10 secunda 50 tercia. Et fuit subsequens immediate. Anno
ante xpm annus 503/22 dies 22 hore 3 minuta 58 in 30 gradu 58
minuta 1 secunda 19 libre. Ante xpm 22 annus cum 120 dies 9 hore
12 minuta fuit media coniunctio saturni et iovis in 30 gradu 29 minuta 10 [illegible]
potest reputari prima in triplicitate aquea cum non distet a capite scor-
pionis nisi per 30 minuta 59 6. Et fuit subsequens immediate minor ante xpm
annus 206/11 dies 18 hore 8 minuta 58 in 30 gradu 21 minuta 33
cancri. Ante xpm 27 anno cum 210 dies 3 hore 9 [illegible]
fuit media coniunctio saturni et iovis in 30 gradu 29 minuta 10 [illegible] libre
que potest reputari prima in triplicitate ignea cum non distet a capite
leonis nisi per 51 minuta 9 20. Et fuit subsequens immediate minor
ante xpm anno 7 cum 320 dies 11 hore 12 minuta in 30 gradu 11 minuto
53 arietis. Sciendum autem quod medie coniunctiones maiores ducuntur
plurium et cetera aliorum fundabiliter calculari per sequentia subscripta.
Item nota quod coniunctiones precedentes xpm sunt ad annos completos
et coniunctiones subsequentes xpm sunt ad annos incompletos.
Anno xpi 113/213 dies 2 hore 19 minuta fuit media coniunctio sa-
turni et iovis in 29 gradu 16 minuta 31 30 arietis que potest
reputari prima in triplicitate terrea cum non distet a capite tau-
ri nisi per 1 gradum 3 minuta 28 30. Et fuit minor immediate subsequens
anno xpi 193/262 dies 18 hore 2 minuta 12 in 30 gradu [illegible] minuta 12
50 capricorni. Anno xpi 313/167 dies 8 hore 50 minuta 1[illegible]
capricorni fuit media coniunctio saturni et iovis in 29 gradu 50 minuta
1 51 capricorni que potest reputari prima in triplicitate aerea cum
non distet a capite aquarii nisi per 1 gradum 11 minuta 17 17
fuit minor immediate subsequens anno xpi 292/112 dies
23 hore 5 minuta in 15 gradu 38 minuta 29 [illegible] libre.
Anno xpi 411/16 dies [illegible] hore 50 minuta fuit media coniunctio
saturni et iovis in 29 gradu 23 minuto 56 13 libre que potest
reputari prima in triplicitate aquea cum non distet a capite
scorpionis nisi per 1 gradum 36 minuta 13 54. Et fuit alia immediate
subsequens minor coniunctio anno xpi 491/331 dies 7 hore [illegible]
in 2 gradu 22 minuta 82 cancri. Anno xpi 169/232 dies 20
[illegible] minuta fuit media coniunctio saturni et iovis in 28 gradu 1 minuto 26
[illegible] cancri que potest reputari prima in triplicitate ignea cum non di-
stet a capite leonis nisi per 1 gradum 72 minuta 33 50. Et fuit sub-
sequens immediate minor anno xpi 188/18 dies [illegible] hore 55 minuta
12 in 2 gradu 7 minuta 58 23 arietis. Anno xpi 908/87 dies
2 hore 50 minuta fuit media coniunctio saturni et iovis in 21 gradu
[illegible] arietis que reputari potest prima in triplicitate terrea cum [illegible]

distet a capite arietis nisi per duos gradus 8 minutis 14 6. Et fuit coniunctio quinta in mediis subsequentibus minor anno christi 988 33 die 11 hora 23 minutis 12 in primo gradu 29 minutis 21 secundis capricorni. Anno christi 1186 29 die 23 hora 21 minutis fuit media quinta saturni et jovis in triplicitate terrea in primo gradu 33 minutis 23 secundis libre. Anno christi 1387 hora 18 minutis fuit media quinta saturni et jovis in triplicitate aquea in primo gradu 16 minutis 23 secundis 17 cancri. Anno christi 1783 318 die 11 horis 21 minutis ante erit media quinta saturni et jovis in triplicitate ignea in primo gradu 0 minutis 22 secundis 23 arietis.

Anno christi 1112 169 die 11 hora 23 minutis erit media quinta saturni et jovis in 3 gradu 22 minutis sagittarii que potest reputari prima triplicitatis terrea cum non distet a capite capricorni nisi per 11 minutis 38 46 et erit in mediis sequentibus quinta minor. Anno christi 1881 118 die 8 hora 26 minutis 12 in primo gradu 22 minutis 23 secundis virginis.

Hec figura est figura incarnationis iudicii conjunctionis vincentis anno 2 annorum quos narrat albumasar fuisse ab adam usque ad diluvium qui anni sunt 2226 cum aliquot fractionibus anni. Et secundum alphonsum a principio diluvii usque ad christum sunt 3101 anni cum aliquot fractionibus quos ponit albumasar fere secundum ita quod differentia inter adam et christum fere est 7328 annorum. Et quia ut dicit idem albumasar sol fuit tunc in ariete et secundum motum tabularum alphonsi secundum istum numerum annorum predictum sol non fuisset in ariete primo inter initium solis precedentis in ariete et istum numerum est differentia 27 dierum que differentia forte sequitur ex variacione annorum et solstitiorum et eciam ex diversitate tabularum ut tempore intrantis solis in ariete additi sunt 27 dies. Et est predicta figura ficta secundum tabulas alphonsi et spatium motuum et etiam ascensiones signorum in circulo directo. Et hec sufficiant de ista.

Alia calculatio fieri potest secundum leupoldum qui ponit nimtates certatas fieri per saturni et jovis revolutiones in annis 360 et incipiet computari a prima parte mox quando quia talis trinitatis fuisse divini in principio satis. Et prima coniunctio revolutionis ista pa par quarum que fuit anno mundi 320 per 80 annos vel circiter videlicet a primam ...

Prima anno 360
Secunda anno 720
Tertia anno 1080 que precessit secundam coniunctionem maiorem per annos 200
Quarta 1440
Quinta anno 1800
Sexta anno 2160 que precessit tertiam coniunctionem maiorem per annos 80
Septima anno 2520
Octava anno 2880
Nona anno 3240 que secuta est quartam coniunctionem maiorem annis 40
Decima anno 3600
Undecima anno 3960
Duodecima anno 4320 que precessit quintam coniunctionem maiorem annis 160
Tredecima anno 4680
Quartadecima anno 5040 que precessit incarnationem Christi secundum alphonsum per annos 304 et secundum bedam per 179 annos. Que precessit 6 coniunctionem maiorem annis 80 suppositis 311 annis ab alexandro usque ad incarnationem Christi que fuit anno mundi 5344 iuxta secundum alphonsum. Sed quartadecima revolutio sequitur alexandrum per [...] annos et secundum computationem bede sed 5199 ante natum Christum sequitur predictam revolutionem per 48 annos
Quintadecima anno 5400 que sequitur incarnationem Christi secundum alphonsum annis 56 et secundum bedam annis 201
Sextadecima anno 5760
Decimaseptima anno 6120 que secuta est septimam coniunctionem maiorem annis [...]
Decimaoctava anno 6480
Decimanona anno 6840
Vicesima anno 7200 que precessit 8 coniunctionem maximam per annos 40
Vicesima prima anno 7560
Vicesima secunda anno 7920
Vicesima tertia anno 8280
Vicesima quarta anno 8640
Iste decem revolutiones saturni terminate fuerunt post machometum per annos circiter 361 que ante eum inceperunt circiter per annos 33 et post quintam maximam per annos 178. Et hec fuit anno Christi 889 ut circiter. Alie decem revolutiones complete fuerunt anno Christi 1189. Alie decem revolutiones terminabuntur anno Christi 1489. Alie decem revolutiones saturni que 30 fere revolutionibus annis complentur ut probabile videtur. Ubi saturnus primo circuli incipit moveri id est taliter in domo sua in [...] sive exaltationis etc. ut patet in figura celi quam in alio tractatu desuper posui. Prima vero decem [...] revolutionis terminata fuit anno creationis mundi 300 et

precessit primam quintam maximam de 20 annis uel circiter Et fuit de
principio maior usque media media
Igitur prima decada fuit anno mundi 300
Secunda decada anno 600
Tercia decada anno 900 annos
Quarta decada anno 1200 que precessit secundam quam maximam per 80-
Quinta decada anno 1500
Sexta decada anno 1800
Septima decada anno 2100 que precessit terciam maximam quam per 180-
annos uel circiter
Octava decada anno 2400
Nona decada anno 2700
Decima decada anno 3000
Undecima decada anno 3300 que secuta est quartam quam maximam per 100-
annos
Duodecima decada anno 3600
Tredecima decada anno 3900
Quarta decima anno 4200 que secuta est quintam maximam quam per 80 annos
Quinta decima anno 4500
Sexta decima anno 4800
Decima septima decada anno 5100 que precessit sextam maximam quasi
de 20 annos et incarnacionem Christi secundum Bedam 99 annis et 244
et 244 annis secundum alphonsum uel circiter
Decima octava decada anno 5400 que fuit post incarna-
cionem Christi per 76 annos secundum alphonsum et secundum Bedam per 201 annos
Decima nona decada anno 5700
Vicesima decada anno 6000 que precessit primam maximam quam per 80 annos
Vicesima prima decada anno 6300
Vicesima secunda decada anno 6600
Vicesima tercia decada anno 6900 que precedit 8 maximam futuram
quasi de 180 annis
Vicesima quarta decada anno 7200
Vicesima quinta decada anno 7500
Vicesima sexta decada anno 7800
Vicesima septima decada anno 8100

Predicta calculacio maximarum a principio mundi et coniunctionum per ... satis
probabilis videtur tamen non venit ad concordanciam illarum revolucionum
quas ponit albumasar de allegatis magis usque ad Christum et de in-
carnacione Christi usque ad machometum Ideo non est clara ut tamen sicut si alibi de-
claranda a quo puncto celi ... decem revoluciones incipiat
et quare potius ab uno puncto quam ab alio maxima debeat inchoari
decem potius quam ... uel 11 ... effectum etc.
Ubi revoluciones saturni maxime debeant reputari non possum inve-
nire Et puto quod albumasar intellexit ad propinquum quod iste numerus 300
est decem revolucionum saturni nam a quolibet videtur propinquus 360

xxm est numerus revolucionis orbis magni. Et si foret aliquis
effectus saturni magnus ab illa tunc posset inveniri coniunctio
revolucio saturnina. Item Guido Leupoldus dicit revolucionem
Saturni et Iovis esse 360 in 360 nescio qua ibi fiat compla-
cencia et reputo verum quod debeat esse scriptum 960 quia illa
est maior mutacio earum in qua revertuntur ad eandem triplici-
tatem in qua inceperunt. Ita quod tempus eius scilicet 960 annorum quorum
... de 20 in 20 annis precedentes compleverunt per omnes tri-
plicitates circa quinquaginta quinque (?)

Tractatus de sectis

Contemplacio considerantis summis operibus et speciales in celestibus corporibus
manifeste refulget et in eis velut in libro quodam in
manibus dei scripto representata est. Unde merito dicebat quidam
propheta: Celi enarrant gloriam dei et opera manuum eius annun-
ciant firmamentum. Est ergo veneranda astronomie sciencia que celo-
rum mensuras eorumque motus influencias et virtutes considerat ac pro-
ad contemplandam eius gloriam sapienciam et potenciam incitat [illegible]
sum fecerat. Sed nonnullorum superstitiosorum astrologorum que erat scien-
cia vilis mixta est et christi fidelibus contemptibilis reddita est. Et sic [illegible]
taliter non [illegible]. Unum astrorum [illegible] plures et debitum est [illegible]
De quarum uno illos maxime fore existimo qui leges dei
legibus subiciunt et ab eis dependere contendunt. Ideo quod quasi
opinionem dearum esse utile iudicavi et ipse tractatum eum
tamquam superstiticiam vanissimam reprobavi.
Hoc opus decem capitulis distinguitur. Primum capitulum
de distinctione legum et sectarum antiqua opinione astrologorum recitat.
Secundum aliam opinionem contra esse aliquid concordates recitat.
Tercium capitulum opinione predicta persuadet quod lex christi in-
curio attribuenda sit. Quartum eandem opinionem affirmans
allegat quod astronomia non solum leccione ulterius de legibus et pro-
determinat tempora inceptorum earum et finem earum.
Quintum capitulum contra predictas opiniones quasdam inducit pro-
babiles raciones. Sextum recitat aliqua que predictis favore
plura seu aliquo tempore videntur. Septimum tres conclusiones
respondet quod tenere magis probabiliter et tenenda declarantur.
Octavum capitulum ... precedentibus quedam et inclinacionem motus
celestium et ad unam partem arguit. Nonum capitulum ad pre-
dictas predicte quoniam raciones apparentes inducit quedam mon-
predictis rationibus responsionis. Decimum ex precedentibus concludit
premissa quoniam ad utramque fore disputabiles et in duplex

Sicut narrat errorem quedam astra esse repellit
Gallorum doctor eximius venerabilis parisien libro se

cesse et legibus. Et Indi ... qui in mundo reputantur sapientes
diversitatem legum attribuunt celis et stellis sicut et alias diversitates
et condiciones hominum. Et hii dixerunt quod lex Hebreorum est sortita — hebreorum
a Saturno et celo ipsius, et propter hoc celebriorem habent diem Saturni,
qui est dies sabbati. Et in eo propter eam maxime vocantur eius legi
regende, scilicet docende et implande et multiplicanda, in fortuna Saturni
in retrogradacione combustione aliisque eius accidentibus. Lex illa et
regimen eius atque gens ipsius variis quoque superstitionibus cladibus multiplici-
bus quoque in diversis temporibus exposita est, quia etiam ipse Saturnus ut aiunt et
eius presencie et revolucionum ... in lege eius habundant pro-
phetia et multiplicata est valde, sicut apparet in libris legis
... et in libris prophetarum libris que regnorum. Sunt ad alia propria
que dicit Saturnus, scilicet avaricia pertinacia duricia, quibus gens illa
Hebreorum nascitur laboriosa. Juxta hunc modum sentiunt de lege — sarracenorum
Sarracenorum et lege eorum, unde etiam credunt et plane asserunt legem
eam die et hora Veneris promulgatam. Etiam quod per Venerem luxu-
ria viget. Et propter hanc causam ut dicunt et ipsum diem Veneris
in septimana celebriorem habent. Quod autem gens illa quam Venere
similitudine se polluat manifestum est, quia nec multitudo ipsorum pro
communitatem ... extinguit licet in ipsa in lege eorum multiplicata
sit ... ut aiunt et lex illa et gens eius et regimen apparet
esse Veneris. De lege vero christiana, que sola est lex vitalis et hone- — xpiana
statis et sanctitatis perfecte, dicunt quod ipsa est lex Solis, et regimen eius
et regimen Solis. Et propter hoc celebriorem est gens christianorum
diem Solis, propter quod etiam qui preest in spiritualibus in regno isto,
scilicet Romanus pontifex, sedem habet in civitate Solis, que etiam habet regem
communem qui in celo est, domicilium Solis. Et ipsa etiam civitas fun-
data est in ortu sive ascensu leonis. Et propter hoc omnem solis ad
dicionem. Et quia lex ista fundatorem habet legitimam alteram a lege He-
breorum, sedes eius radicalis et capitalis in Ytalia est, in medio
... urbs Roma. Ytaliam enim dicunt de regionibus partem esse
Solis ... propter hoc etiam dicunt pontificem Romanum uti in confirma-
cionibus et testificacionibus suis sigillo plumbeo, quod plumbum proprium est
metallum Saturni, sicut et ipsa lex eius prefest ut pontifex confirma-
cionibus et testificacionibus utitur legis Saturni. Vestibus vero rubeis
propter participacionem Solis eius pro coloribus eius color rubeus
est ... Sectarum vero ... et heresum que sunt preter istas
sectas dicunt causas esse quasdam et participaciones planetarum invicem
propter quod mutaciones legum atque sectarum unionem ad maiorem que
ria supra diximus ... Et ... permanere et progno-
sticari posse ... Et de hiis in libris iudiciorum astrorum multa leguntur.
Utitur autem prallegatus doctor ... in illis
impingunt ut dicetur infra capitulo ... quidam doctor anglicus

renovare in usus est ut solum mam tenere sed magnificare et ad pre-
sumpsit attollere ut dicere ausus sit. Quod potestas mathematice
non solum naturalis scientie sed et theologice absolute utilis sit ymmo ad-
que utilior respectu ad dei ecclesiam et rem publicam fidelium
et conversionem infidelium. Et ipse sed aliquos casus quos sit qui infini-
mas et utilitates ineffabiles intimos primo loco ponit cer-
tificationem fidei quam tenet ecclesia. Et quam fides confirmari assensu
prophetiarum premissa sicut patet ex eius dictis que sub eius auc-
1 fidelis veritatis. Prima ergo ponitur quod magnum solacium fi-
nis esse possimus per quam philosophi qui ducti sunt sola ratione
omnibus nobis consentiunt et sectam sanctificationem fidei christiane con-
firmant et nobiscum concordant in stabilitate cunctis secte non quod
[illegible] verum ante fidem sed post fidem ut duplici confirmatione certi-
ficati laudemus deum de nostra salute quam indubitanter tenemus.
2 Secundo et quod perficiant [illegible] multe non solum certificam [illegible]
nera [illegible] contra ante sectam antichristi. Et qua sit ea secta quod
3 Sex secte fit considerando in mathematica. Tertio asserit quod sed [illegible] fit
revolutionem omnium sectarum principalium a principio mundi que sunt
nec possunt esse plures et sunt secta hebreorum chaldeorum egiptiorum
et agarenorum seu saracenorum qui fuerunt ex agar et [illegible]
4 et secta christi et postrema secta antichristi. Nec mirum si de [illegible]
locuti sunt philosophi qui fuerunt post patriarchas. Et narrato super [illegible]
narrat [illegible] mathematicorum. In quibus auctores concordant dic-
entes Jovem et Venerem esse planetas benivolos et fortunatos Sa-
turnum et Martem esse malivolos et infortunatos Mercurium
vero medium in se esse ut sit cum bonis bonus et cum malis
malus circa quibus [illegible]. Debemus nos ante Jovem me-
liorem esse et maiorem et fortunam altiori maiorem quam Veneri. Et
quia due vite sunt scilicet presens et futura et plus valeat futura quam
presens sit etiam [illegible] temporale. Dicit Venerem significare super fortunam
[illegible] vite quantum ad ludos et gaudia ac letitias et [illegible]
et Jovem esse respectu ad bona altioris vite que maiora
[illegible] et sit sapientiam et intellectum et [illegible] sompniorum et divin[illegible]
et legis doctrinam et religionem ac venerationem et timorem dei
5 et ad [illegible] morum [illegible] que narrat astronomia. Et in-
[illegible] quod ipsi distinguunt totum celum in duodecim partes
quas vocant domos. Et primam dat Saturno, secundam Jovi et ultimam
in ordine planetarum ita quod octava datur Saturno et nona Jovi. Et
dicunt generaliter quod hec nona domus religionibus et fidei. Et ptolo-
meus et albumazar alfarabius et alii omnes assignantes
istis domibus proprietates suas quia prima est domus vite se-
cunda substantie et sic de ceteris iuxta suas proprietates et disposi[illegible]

naturales ita quod nona domus ut dictum est peregrinacionum et itinerum
fidei et deitatis et religionis et culture dei et sapientie librorum
et epistolarum ac legacionum narracionum et rumorum atque prophetie
et sic in celo ut dicunt attribuuntur domui que habet aspectum ad bona
alterius vite quia illis bonis debentur fides et religio ac cul-
tura dei et consideracio spiritualis ac librorum et epistolarum multitudo
ut ex lege divina et legacionum in prophetarum et apostolorum et predicatorum
copia narracionum rumores idoneos de nobilibus condicionibus
alterius vite et senectutis et mortis in comparacione ac gaudiis et rapinis
huius vite. Sexto applicando premissa ad propositum tenuit aliquorum
opinio qui dicunt complere coniunctiones et applicaciones ad invicem, sed qui
fuerunt in eodem signo et perpetue in eodem gradu vel minuto illius gradus
cum Iove posse sufficienter fieri super sectis religionis et fidei. Dicunt
enim quod quia sex sunt planete quibus coniungitur Iupiter ideo fore
dicunt sex sectas principales. Prima si coniungatur Iupiter Saturno fiat
liber et dimos et de sectis fratris Iudaica eo quod est antiquior aliis
et pater sicut Saturnus pater planetarum est ac remocior et primus in ordine
eorum et ipsum omnes consequuntur et ipsa nullam aliam sicut Saturnus omnes
planete complectuntur et ipse nullum propter tarditatem sui motus. Quia quilibet
alius planeta est citra eum ad orientem, numquam ipse Saturnus consequitur
aliquem sed in motu suo non valescit alius planeta quod consequitur aliquem sed
aut et coniungitur ei. Omnes quidem secte appodiant se ad sectam
iudeorum quia ipsa fuit prima et est radix aliarum, quia omnes aliquod
sumunt testimonium et consuetudinibus fuerunt in primo et ipsa prefata ac
cepit ab illa multa testimonia sicut quidam sapientes dixerunt.
Si vero Iupiter coniungatur Marti tunc dicunt ipsum facere super sectam
Chaldeorum que docet adorare ignem cum nunc Mars est in natura igne(a)
et affectu. Si autem soli fiat hec Egipciaca que consistit in multitudinem
deorum quia princeps est sol. Si veneri faciet sectam de lege Saracenorum
que tota est venerea et voluptuosa quia lex Machometi
in preceptis concedat tibi plongare (prolongare) in ipsa in visu vite asinus cultu
libris consideratur sicut notabitur in libro qui ascribitur Ovidio de vita
huius esse imitacionem ubi legitur descripta venerea lex Christi librum
ab Ovidio non fuisse scriptum satis patebat cum ... sapientes
considerantibus. Si vero Iupiter coniungatur Mercurio tunc est lex mer-
curialis et hac dicunt esse Christianorum. Si autem lune tunc erit
lex lune quam attribuunt antichristo. Et de istis diversis per dicerunt
ex premissis quod patet quod lex hec opinio eius declaratis cum premissa
opinionum antiquarum et eius radice in multis convenit sed in aliquibus
discordat quia illa posuit tres principales sectas, hec vero sex principales
et asserit illa in forma legem esse solam, hec autem asserit ipsam mer-
curialem. In hac diversitate et adversa opinionum varietate manifestum
est quod opiniones huiusmodi et eorum radices non ex vera et solida
scientia sed ex magis vana et fantastica ymaginacione procedunt.

Sed tamen doctor iste ad probandum quod lex christi sit mercurialis
ut pretactum est inducit aliquas persuasiones que tamen magis
videntur esse vanitatis quam veritatis Nam pro fundamento
primo supponit quod mercurius ut dicunt astronomi respectu
adversitatis et oracula prophetarum et credulitatem et orationem et magne
qui coniungitur ei iupiter Secundum et lex mercurialis difficilior est ad cre-
dendum quam alie et propter hoc motus mercurii difficilis et circum-
volucio in epiciclo et ecentrico et equante qui sunt invariabiliores et
stabiliores omnibus motibus planetarum secundum quod dixit ptolomeus et
plenius albategni et alfragani, quapropter hec significat super legem
que habet difficiles articulos et occultas varietates cuius est lex chri-
stiana Secundo ponit quod mercurius est dictator scripture et profundi-
tatis in libris profundis atque facundiatis et dulcedinis lo-
cucionis rethorice et velocitatis eius ad explanationem suam
Et significat quod tam autenticis scripturis et tam profundis stilo
tam pure eloquentie defenditur constabit secta in robore suo
nec lex ultima lune perturbabit eam ad tempus Tercio quod hec lex
prophetie secundum quod dixerunt astrologi quam nascitura erat de virgine
nam omnes caldei et egipcii astronomi et primi auctores concordant
dicentes quod in prima facie virginis oritur virgo munda puella
immaculata corpore decora vultu venusta habitu modesta crine
lixo puerum nutriens et pascens in terra hebrea a quibusdam
nacionibus nominatus Ihesus quem nos dicimus christum dominum sicut dicit
Albumasar in maiori introductorio albumasar Quarto subiungit
hic ortum prophete de virgine multum convenit legi mercuriali
mercurius habet maximam potestatem seu fortitudinem seu virtutes et fortitu-
dines in virgine secundum maximam a<s>tucie eius Et tamen eius finis
in virgine ut sit simul domus exaltacio triplicitas finis et facies
Et hec diffuse declarat et concludit quod mercurius tunc dicitur ver-
tiginus fuit in virgine ut aliquis alius planeta ... ea vero
nimia quare appropriantur virgini mercurius Et ideo nos ... tamen
dixerunt leges mercuriales debere esse sectam prophete nasci-
de virgine et ... posuerunt leges christianam Quinto ponit
secundum astronomos si iupiter coniungitur lune erit conclusio lex lune
erit ultima sic coniunctio lune est ultima Et hec erit lex corrupta
et secta que violabit omnes alias leges et suspendat ce-
teras leges mercuriales ad tempus Luna enim ut dicunt firmat
super nigromanciam et mendacium et ideo lex lune erit magica
et mendosa et propter corrupcionem lunaris motus et figuras
lunares significa super corrupcionem legis istius que ipsa erit cor-
rupta et aliis etatis corrumpens non tamen multum durabit quia luna ve-
locitatur multum cum significatione et luce sua et motu propter brevitatem sui
circuli et hec ut asserit statuetur ab aliquo magno et potenti qui

ualebit aliis et confirmant astronomi tam antiqui quam moderni
quod hec erit lex antichristi qua ultimo veniet et tollet legem cor-
ruptionis confirmabitur in duas partes magicam et mendacia sua
Sexto omnibus premissis concludit quod omnes astronomi et precipue albumazar
in libro coniunctionum in predicto distinguit sex sectas principales
venerationis dei in mundo sequitur quod secta christi ad alias comparata propter
omnes nobiles conditiones sola digna est et alie omnes indig-
ne nomine legis sed sunt errorum figmenta ubi advertendum est quod sub
hac qualitate comprehendat legem moysi laboratur in hereticorum
nam iudeorum qui eam dampnaverunt unde tamen christus dixit
non veni solvere legem sed adimplere / de aliis vero sectis unum
est quod dixit Nam de lege ultima satis maledicta est et de lege
veneris que est sarracenorum et de aliis sectis que sunt ydolatrie
secta vero minorem ut ipse ait magis elongatur a veritate sed leg-
islator non fuit filius virginis sicut in lege christiana unde est con-
ditiones alias tam nobiles ideo oportet quod lex christi super omnes alias
obtineat principatum

Adhuc autem doctor ille concludit quod astrologi non solum in uni-
versali investigant leges ut dictum est sed etiam determinant tempora
inceptionis earum et finem earum primo quod albumazar in libro
coniunctionum et alii concorditer determinant tres esse Saturni et
Iovis coniunctiones minimam vel minorem et maiorem / Magna est
que contingit omnibus 20 annis in quolibet signo incipit enim
complet circuitum suum in 12 annis et Saturnus quidem in 30 annis et
ideo fit ut post 20 annos coniungantur in nono signo ab eo in quo
prius iuncti fuerunt et post alios 20 in alio a primo et post alios
20 iterum in illo primo et hec est coniunctio magna que dicitur
significare super sublimationem regum et potentiam super caristiam
annone et super ortum prophetarum / et post quia in ipsa triplicitate
orientis coniuncti fuerint in aliam mutant et coniungantur. Alia
coniunctio vocatur maior que fit in omnibus 240 annis vel circiter
et significat super sectas et mutationem earum in quibusdam regionibus
et quando fit coniunctio ab ista triplicitate in aliam ut a fine cancri
ad initium arietis tunc dicitur maxima precurrentibus Saturni 32
coniunctionibus et fit in omnibus 960 annis et significat super mutationem
imperiorum et regnorum et super impressiones igneitas in aere
et super diluvia et super terre motus et caristiam annone
Et docet narrat iste quod una fuit maior coniunctio vel scilicet ma-
xima ante christum 20 scilicet augusto cesaris qua dixerunt sa-
pientes significare super legem mirabilem futuram de qua mentio
fit in ... libro qui dicitur ... Et in libro
de vetula ... auctoritate ... curandum est quod bene
... perspectivi est libri ... non ... sed ab alia

longe post adventum xpi esse conscriptum et in adulacionem fidei qui lex xpi
ab initio fuisse premissa eius esse attributum / lex autem ista ve-
ro indiget falsa et adulatoria laude Tercio dicit quod omnia
accidunt inmediate in aliis signis sic dicitur fore in signo virginis ut
supra tactum est Illa predicta coniunctio fuit quando facies virginis as-
cendebat in oriente et facta est ipse caput arietis Si enim revolu-
motus saturni et iovis ad tempus illud inveniemus eas fuisse
duos [illegible] cursus suos ante nativitatem xpi per 6 annos
et 3 horas Et fuit illa coniunctio in [illegible] et si fuisset
capiti arietis fuisset maxima Quarto dicit quod non solum
per coniunctionem predictam sed etiam per revolutionem motuum planetarum con-
firmat propositum Nam albumasar dicit quod mora secte et re-
gni et eorum permutacio accidunt proprie secundum quantitatem revolu-
saturni et proprie si saturnus coniungat mutacionem ad signa
bilia que sunt Cancer libra capricornus Aries Quinto
fuit casus ab eo Et si iupiter fuit cum eo aut aspiciat con-
tinuet [illegible] ex multis propter eius bonitates Et [illegible] cum fue-
rint complete decem revolutiones saturni in diebus Darii fuit
partus alexandri magni et destructio regni persarum / [illegible]
post alias decem revolutiones completas apparuit ihesus filius
ad permutationem secte / et cum implete fuerunt alie decem ve-
las que est inter paganos et post decem alias venit ma[illegible]
et forte illud est ante complementum decime ut in revolutione
nona vel decima post [illegible] Et illud est secundum quantitatem
eius quod contingit coniunctiones premisse que sunt fortiores istis re-
volucionibus et sic [illegible] mutationem [illegible] vel tardius secundum qualitatem
tates planetarum dominancium domini [illegible] / ut satis [illegible]
imperii babilonie [illegible] [illegible] [illegible] romanus et imperio
[illegible] egipto luna assirije Et qualiter [illegible] assignato [illegible]
ad quod regna possit salvari cum assignari [illegible] ad septem
climata quod aliter [illegible] concordare [illegible] tamen qui-
[illegible] non est mei propositi Sed intricatum [illegible] in imagine [illegible]
[illegible] tangi Quinto ponit doctor iste quod destructio
legis machometi consideratur secundum astronomiam / nam secundum
albumasar dixit lex illa non potest durare ultra 693 an-
Sed tamen [illegible] propter aliquam causam [illegible] temporis [illegible]
secundum quod prius tactum est / que [illegible] potest fieri in
vel [illegible] [illegible] / et ut iste doctor dicit tunc [illegible]
[illegible] iam erat annus arabum 697 [illegible] machometi
[illegible] quod ista destrueretur et quod istud erat [illegible]

Solacium christianis verum laudandum erat dominus qui deus per illos tempora liceret
sapientie per quam vitas confirmatur et roboratur et per quam percipimus
vitas fidei nostri deberet. Et per concordantia cuius sine indicat
scriptura apocalipsis quod numerus bestie est 663 qui numerus est minor
predicto per xxx annos. Sed in multis locis subiacet de numero com
pleto utrum [illegible] mos scripture ut dicit Beda et sic forsan
voluit deus quod non comprehenderetur totaliter sed aliqualiter occultaretur sic
certa que in apocalipsi scribuntur quia forte ante illud tempus
ultimum quod continue secte sedium eius tamen principaliter declinat abbrevi
contingeret quod saraceni destruerentur aut per tartaros aut per christianos sic
iam hec maxima pars saracenorum destructa erat per tartaros et
caput regni quod fuit baldach et caliphus qui fuit sicut papa
eorum. Sed eis non obstantibus licet iam per circa magnum tempus lapsum sit
tamen experientia docet quod non dum secta illa perditionis destructa est sed
pro dolor sepe et multum contra christianos invalescit. Verum licet quod
multorum opinio fragillis est et exigua seu invalida. Tamen ut
dicit doctor iste quod quia scimus quod post sectam machometi nulla se
cta veniet nisi lex antichristi et astronomi similiter concordant. Et ali
quis potens erit qui legem fedam et magicam construat post
machometum que omnes alias suspendat. Ideo multum est utile
considerare tempore istius legis an cito veniet post destructionem legis
machometi an multum longe. Et Ethicus philosophus dicit in sua cos
mographia quod gentes que fuit clausa intra portas caspias erumpet
in mundum et obviabit antichristo et eum vocabit deum deorum. Iam vero
ut dicit iste tartari cum fuerunt iuxta portas illas inde exi
verunt nam porte illius fracte sunt sicut retulerunt aliqui
christiani qui per mediam eas transierunt et ergo indicat quod signum
proximi adventus antichristi. Unde concludendo dicit ecclesia sicut etiam
sibille et merlini et aquile et ioachim et multorum aliorum insuper
veracet revolventur textum sacre et prophetias sacras atque prophetias
et libros philosophorum atque iubet considerare vias astronomie in
veniet sufficienter suspicari vel magis certitudo de tempore antichristi
Sed ergo videtur abbreviare dictis christi. Non enim est vestrum nosse tempora
vel momenta que posuit pater in sua potestate. Et illud dedicat
illa nemo scit. Quod autem sit deus super [illegible] non temporis
operis diffinitio. Sed hec illa tractavi ut quodam sermone de
adventu super eos deitate quippe est regnum dei etc.

Licet vero iste doctor premissa cum inducat videatur ad con
firmationem et legis christi laudem tamen multa eius perspicaciter
considerata apparet magis informare quam confirmare sed nec
esse vel laudationibus sed magis videtur esse secte adulationis

legis seu religionis xpiane Unde contra eius opinionem videtur pr
ore iones quas libro de allegato fecit dux Emilky perfec
tiunt opiniones antiquorum supius allegatarum Contra primam est qua
fides docet stellas planetas subditas esse cultui dei et legi u
lateris eius Nam iubente iosue et dicente Sol contra
Gabaon ne movearis etc obedierunt sol et luna stetit q
in medio celi spacio unius diei et non festinavit occumbere
Et sic duplicata est dies que duplicata toti mundo vis
est et per ipsius sensibile testimonio celorum error iste destruitur Obedi
erunt enim sol et luna Josue cultori dei et ministro legis sue
et non nisi propter dei cultum legis scilicet sue ministerium quare ma
nifestum est ipsum dei cultum et legem superiores esse et fortiores
eis eiusque dei cultores atque ministros universaliter contra cultum d
et legis eiusdem subsistit planete sed magis econverso ad idem facit re
tressio solis et reversio umbre per decem lineas que facta sunt pro
Ezechie ut legitur in libris regum et in ysaia Secunda vero q
quia celi et stelle aut sciencie aut voluntarie ista operant
eis imponunt aut naturaliter sicut ignis calefacit et lux illum
Sed primo modo inducunt certas concordantias quibus contradicant
cultui dei et legi naturale est eos convenientissime parare eandem c
in animas quas a cultu eius et lege avertunt et meretores i
pietatis adducunt quare et malos eos esse et capitales d
inimicos dubitari non potest Item malicia ista aut est eis n
nata aut inventa et acquisita Si primum dicatur erunt g
mali et cum instinctum creavit naturale quod deus in eis non d
non solum eos malos creasset sed maliciam in eis creavisset q
longe sit a divina bonitate palam est Nam si maliciam cre
asset deus contumeliam suam creasset et adversus semetipsum
contradictorem et inimicum capitalem Si secundum dicatur tunc n
corrupti sunt atque decepti mutati quam a suo statu et bonit
naturali quam habent apud animas certe incommutato et corruptos cu
corpora certe incorruptibilia esse constat et hic ordo natu
non patitur ut in eis sit nobilior status corporum quam animarum Re
stat igitur ut nec sciencie nec voluntarie operentur talia Si vero
dicatur ut ista operentur absque et voluntate propria et naturaliter q
admodum lapis ad amantis attrahit ferrum Ergo potentia n
et non libere operatur vel non operatur Contra quia operatio similis
est sic dicit philosophus quia non naturaliter operatur per modum similitudinis hor
aut vero impossibile quia unus sic operans ignobilis est et vilis
comparacione virtutis libere operantis scilicet que potest in utrumque oppositorum
id est super suum operari et super suum non operari Vilius autem et ignobi
est esse statum ignobilitatis quare virtutes celorum in posse e
rente in nobis sapiam vel virtutes vel bonos mores n

etiam quascumque artes vel voluntates tamen hec omnia nobiliora
sunt omnibus huiusmodi que ipsa ponunt in celis ¶ Tertia ratio est
quia virtutes celorum ex quibus sunt huiusmodi operationes aut sunt
corporales aut spirituales Si corporales ergo non possunt naturaliter in
primis dispositio et spirituales preter naturales operationes per similitudinem
sunt tamen agens naturaliter intendit dare quod habet et assimilare re-
cipiens ut manifestum est ergo quod nec leges nec secte nec alia huius-
modi ex talibus esse possunt propter naturalem dissimilitudinem Et quia
hec nobiliora sunt eis et nunquam in perfectione sit in natura ut causa sit
ignobilior causato Item corporales virtutes non agunt nisi per
contactum agentis et patientis vel medii extrema huius quia
in anticis vel in locis subterraneis nascuntur et degunt nichil
peterunt virtutes huiusmodi Et ita non potuerunt eos inci-
tare ad mores vel leges vel sectas Si vero dicat quis
virtutes celorum esse spirituales cum tales virtutes non operantur
nisi intelligendo operando ymaginando et desiderando primo
operantur se vere ergo erit celos intelligere primo et desiderare
huiusmodi impressiones in hominibus Et etiam est sequens ut
primus dictum est quod scienter et voluntarie mala pro voluntate et
non solum bona imprimant in hominibus et animalibus brutis
Et etiam huiusmodi operationes nec loco nec tempore ordinant
sive impediantur sicut apparet in operationibus animarum intel-
ligere cum intelligunt et eque liberi volunt eque ymaginantur
et desiderant in uno loco sicut in alio et per quis quodlibet stellarum
eque potens est in huiusmodi operationibus in uno situ vel lo-
co sicut in quocumque alio eque igitur in ortu vel in occasu eque
in uno signo vel in alio quocumque non ergo locum habet apud eos
domus neque exaltatio neque casus aut aliud aliorum cum
que huiusmodi non respicientes sed somniantes eis attribuunt ali-
quo nisi debiliores esse ut intellectus et ymaginatio et
voluntas et desiderium apud eos quam apud esse nos Ad con-
firmationem autem huius rationis multa subdit ex quibus aliqua non
solum videntur probare propositum quod in principio intenditur sed
ultra est etiam reprobare videntur magnam partem astronomie
de iudiciis hec autem facere non est principalis intentionis ideo
de illis preterisco Nam cum ea secundum astrologos etiam dari posset
probabilis responsio ¶ Quarta ratio est quia aut iste con-
stellationes sive stellarum positiones sunt signa tamen istorum
eventuum inferiorum aut sunt signa et cause simul Si signa
tamen aut erunt concomitancia tales de necessitate aut non Si sic
tunc ipsa signa necessaria sunt sic quod averti vel evitari esse nullo
modo possunt erunt ipsi eventus inevitabiles et inmutabiles
et ita etiam de necessitate esse evenient in talibus Si vero

sunt signa que non de necessitate non concernunt eventus infe-
riores erunt per consequens separari ab eis. Signum autem a quo separatur
est eius res signata signum mendax est, quare per consequens est huius-
modi signa fallere. non ergo igitur sciencia de signis fallentibus certa / sci-
encia et certitudo non sunt de fallibilibus. Si vero cause sunt et istorum
eventuum quod ipse necessaria sunt erunt eventus consequentes necessarii
connexis cum celorum cum omnibus dispositionibus suis et necessariis
et immutabilibus. Quare eventus a constellacionibus eventus
omnes causati per te erunt necessarii. Ex predictis sumatur concluditur c-
secte predicionis et erroris atque vita et pena quibus in suo d[ei]
iudicio eterna dampnatio reddenda est nullatenus celestibus
creaturis tantum [illegible] contingencie tantum quam predicaciones quoniam con-
fieri potest sine creatione iste celestes animate sunt et a malicia
ut ipsi opinantur sive non. De eorum vero lege bona di[citur]
quod salutari credulitate nullatenus dubitandum est quin sit
ab auctore fonte quoque universali ac primo bonorum qui est
deus altissimus. Ad hec autem ad confirmacionem premissorum in-
duci possent raciones eiusdem doctoris quas facit in libro
suo de universo parte prima contra astronomos qui blasphemant
dei bonitatem altissimi dicentes quasdam ex planetis uel
stellis esse malos et eos expresse vocantes infortunatos
et attribuentes eis magnam partem malorum que fiunt in hoc
mundo ut homicidia furta rixas cedes prelia lites inju-
ria fraudes et alia huiusmodi. Hec enim infamacio com-
spar duobus planetis attribuunt videlicet saturno et marti in blas-
phemiam directe redundat creatoris et diffusive proba-
biliter. Et hanc et alias multas quorundam astronomorum uel ima-
ginarum superstitiones ubi temporibus variis prosequitur tandem
vero post quam de celis et stellis et earum virtutibus multa tractavit
utiliter concludit quod virtutes celestes non per modum quo puta-
verunt astronomi possint in reges uel sectas nec in artes aut
disciplinas uel mores hominum sumatur nec in honores aut di-
gnitates principatus uel dominaciones terrarum humanarum.

Sed quamvis hec opinio multum favere videatur dicto-
rum sectorum sicut sanctus Augustinus libro de civitate dei et plurimorum
aliorum [illegible] huiusmodi raciones et conclusio huius doctoris ad
eam probandam inducte in illa generalitate qua tradite sunt
minus apparet convincere et pro magna parte penitus anni-
chilare astronomie scienciam et astronomicam potentiam. Unde vi-
detur quod hec opinio posset restringi. Possunt quoque aliquo trac-

Excusatio

probaciones contra pro aliqua ad excusacionem astronomorum apparenter
inducta ab illo doctore anglico prenominato tunc dicta breviter
recitabo. Primo ergo dicit quod secundum astronomos et proprie ca-
tholicos fideles licet secte aliquorum sint a constellacionibus
celestibus tamen huiusmodi secte vel leges pendent a li-
bertate hominis cum non reponat aliqua necessitatem libero arbitrio
dicentes pluria esse signa in inventa nobis ea que deus
disposuit ab eterno fieri sine per naturam sine per voluntatem humanam
sine per racionem propriam secundum placitum sue voluntatis sicut dicitur
libro de circulibus platonis. Secundo dicit quod secundum astronomos licet
voluntas non cogatur tamen corporis alteracione per virtutes planetarum
et vite aut corporis iuncta excitatur fortiter et inducitur effi-
caciter licet non cogatur ut velit sequi licet contrarias seu libere
inclinaciones corporis ad actus privatos vel publicos et ad
bonos sicut et ad malos ut sunt opiniones et secte ac imi-
taciones consuetudinum inducitur per aliquem famosum in populo et
potentem secundum quod premissa sunt et precognita adeo ita quod
plato sic non solum sunt signa sed aliud faciat in operacione.
Et in quantum ultimo ego nollem bene dicit Alius medio meo
quia non videtur mihi bene intelligibile quod constellaciones sunt
signa inventa futura nisi aliquo sint eorum causa. Tercio
dicit quod cum aliqui astronomi posuerunt dominum meum Ihesum Christum
esse deum et hominem ut ethicus magister dicit in cosmographia
et alkindus philosophus et sic in preallegato libro de vetula de
virgine in calvari in christo expresse concluditur attribuunt ista christo
non tanquam puro homini cum ista naturam hominis denegantes
nec volunt quod dispositio celestis potuerit esse signum concep-
cionis virginis et nativitatis illius hominis de virgine in
quantum homo est sicut dicitur in libro circulis platonis planete
enim et stelle aliter deo homini sicut aliter puro homini aliter
et aliter creature famulantur. Volunt ergo deum res suas sic
ordinare ut quedam que providet futura racionabilibus per alia
ostenderet ideo scilicet ut mens humana dei universalia cognoscens
in amorem sui conditoris sufficiencius exardesceret. Et ideo voluit
nasci cum et formare posset celestia que opus deifice concepcionis
et nativitatis omnis creatura attestatur suo creatori carne
venienti sicut constat. Nam sol obscuratus fuit in passione christi
quod philosophi videntes dixerunt quod aut deus nature patitur aut
tota mundi machina dissolvetur, et per tale dubio voluit
quod in principio sit deum subici creature ut illud opus dominum
incarnacionis fuit tamen veritate infinita et super nam fuit aliquo
subiectum dispositioni celesti. Iam vero in hoc dicto videtur iste

discrede aria secte nalis et quod astronomi non tenuerunt nar preco
gnitionib astro sciam respectu cuius operis divini nec per consequens
sectione legis xpo que tota divina est et spiritualis Tercio dico
quod licet illud opus ut ista in quantum spirituale non sunt subie
ctum celesti constellacioni tam ea in quantum corporea miraculosissima sunt in
vera et nalis dominum nostri ihesu xpi et aliquo operata sunt ex virtute
nali in preparando naturam et fovendo et in hoc posuerunt naturam celi
cooperatam fuisse virtuti nali virginis et coaptasse ea in quantum
na operata sunt quia homo generat hominem et sol si enim aliquid fuerit
nale nulla exceptione per materie preparatum ut fermentando in vte
et hec in quantum sunt vera et nalis mater non conservant in que
nienti ponere celestem dispositionem esse plus quam secundum alia
Sed tamen concludit quod quicquid iste dicat in hac parte ad regulam
fidei reducendum est ut a catholica fide veritate non discordet Et
lex cristiana ad plenum non sufficiat ante seculum cuius secte ta
cum sit et qualis sit in universali probare attestatur tamen in hoc
consistere debemus ignoranciam eorum quia desiderant a plena
certitudine ritus xpiani cum in eo non fuerunt instructi et lau
dare quod in nobis concordat et nostram professionem confirmant

Ex premissis manifeste patet quam diverse sunt et adverse sunt in hac
materia sed vtile iudicio legis sit difficile inter extrema me
dium eligere et addere aliquas conclusiones quas probabiliter expli
cabo Prima est quod omnes leges vel secte in quantum ad illa que
in eis nalia sunt vel nar sunt astrorum potestati seu constel
lacioni vel dispositioni celesti aliquatenus subesse possunt Et hec
est mihi fundata quia corpus iste inferior in spera lune conti
gnus est et subiectus lacionibus superioribus et celestibus corporibus
ut secundum aristotelem tota virtus eius gubernetur unde et vim est
non de hiis que pure et libere vel miraculose sunt sed de hiis
que nalia sunt et nar procedunt nam de hiis tamen racio quid
experiencia manifesta est quod aliqua dispositione celesti sicut sunt
ut in libro preallegato dicitur Secunda sit prima probare de hac
dictum quod non appareat maior racio de aliquibus rebus nalibus
quam de aliis Secunda conclusio est de causis quod sic nar sub sunt
creare in quantum ad hoc non est istud inconveniens dicere de legibus
vel sectis etiam de lege xpiana Unde cum xpus legislator
ut a sua nativitate nalem bonam complexionem dicitur habuisse
nalem non est fidei dissonum et est communi nali consonum quod
sub bona celi dispositione seu constellacione natus sunt Tercia co
nclusio bonitate nar in ea dependere potuit sic etiam sup

dictum est de conceptione in utero virginis quantum ad specia-
nalem et formetur dum in mixta huiusmodi non videtur in-
utile figuram nativitatis xpi vera esse calculatione de-
scribere ut innotescit secundum astronomos qualis fuit tunc dis-
positio celi scilicet. Ad confirmationem huius vero potest induci propositum
unum contra legis moysi et diluvio de quo tangit dictus
Similiter parisiensis libro preallegato. Nam ibi tractat de cara-
cteribus celi de quibus loquitur moyses et exponit quod per
eas intelligit propheta partes illas celi que causative sunt plu-
viarum et inundationibus aquarum quales sunt signa aquatica
ut Cancer et piscis / similiter pliades et orion de planetis
vero mars venus et luna. Caracteres quoque huiusmodi dicit fuit a-
perte intelliguntur cum causae huiusmodi ad istas operationes plurimae
inter creatoris reparate sunt et etiam confortate. Cum igitur
quod dicat de diluvio illo quod tanquam miraculosum narrat
lex hebraica, quare non similiter dici potest de pluribus aliis
que in eadem lege xpiana habentur. Et alia posset ad pre-
dictam confirmationem induci sed brevitatis gratia hiis contentari
expedit. Secunda conclusio est quod leges vel secte vel humana ad
mecum(?) vel divina suggestione introducte sunt sicut secta
machometi vel supradicte secte ydolatrie aut alie huiusmodi
celesti dispositioni naturali subiecte sunt. Et hec compromissa confir-
matur / nam cum in huiusmodi sectis nichil miraculose aut
supra naturam fiat consequens est ut totum a causis naturalibus a quanto(?)
dependeat licet a deo privata corrupta voluntate hominum et
libere operetur, nec propter hoc stelle et planete diffamandi sunt
de malicia vel infortunio ut bene probat preallegatus doctor
ubi supra tactum est. Unde saturnus et mars nominandi sunt boni
et fortunati et fausti cum iste nominationes conveniant eis naturali
bonitate quam nec casus nec accidentia alia huiusmodi eis
auferre potuerunt. Et ideo propter hoc videtur communibus communiter sup-
factus quod corpora celestia nec celestes intelligentie sunt naturaliter
bona quadam excellentia sunt ita quod in eis est effluunt que
ab eis procedunt quare in huiusmodi sectis conditores nec naturaliter
nec voluntarie mala intendunt seu errores vel peccata que
in eis sunt, sed hec preter eorum intentionem accidunt. Et ideo astro-
nomi qui saturno unum vel potentiam ad impediendi vel diri-
gendi actionem intellectivam humanam attribuunt nullo modo debent
eis attribuere corruptiones aut pravitates ipsius necessario inclinantes
ad fraudes dolos astucias atque mendacia, sed quod anima sicut
nutrix intellectiva humana pro ineptitudine sive inhabilitate subiecte

ptibilitatis et hec ineptitudo est ei ex parte corporis sicut est
etiam in operatione lune solaris que in aquibus proximum ad invicem
in aliis autem ledit vel tollit iuxta dispositionem susapientis
Sic ergo dicendum est de oratione quod ad ipsum studium eius intendat di-
rigere et illuminare vim intellectivam ad ea intelligenda que recta
et utilia sunt et nichil ut dicitur usque ad splendorem perfectum
eius impeditur. Hec intentio eius et operatio apte corporis quod
ipsi anime coniunctum est et in eius illuminatione debet quis esse
studiosus circa sacras scripturas et divinas efficitur curiosus et ma-
levolus circa alias et cogitator vanorum vel noxiorum que res
sunt fraudis et doli. Hec autem circa de aliis planetis con-
iunctis operatores quasi iste declarat doctor pulcriter et utiliter
per hec autem quod hec dicit de huiusmodi indispositione que
est ex parte corporis non tollitur quin prior ad hos errores et
pravitates sectarum et heresum operum separacio libere voluntatis
decima planeta dici possent sed hec ad prius sufficiant. Tertia
3 conclusio est quod leges vel secte divine non quantum si diminu-
inspirate qualis est lex Christi et qualem fuisse credimus legem
moysi / sed in quantum ab una voluntate libera supra naturam et
miraculose procedunt nullatenus astrorum legibus seu eorum
constellationibus subiecte sunt nec ad eas vel earum virtutes se
limitas et etiam naturales excedentes astra et sicut potius a qua
se extendit et hec pars primo cum celestis constellatio sit virtus
esse naturalis / ad eam astronomia sit naturalis scientia corporis potius in
terra naturales non excedit / nec ad ea que contra vel supra naturam sunt
se extendit / cuius modi sunt ea que miraculose et supra naturam
fiunt quales sunt leges sacrate et plurime virtutes que secundum
eas docentur et creduntur. Non ergo attribuitur lex Christi in nativo
sicut dicit doctor i.e. anglicus sed soli deo altissimo nec etiam
constellationi sed alius stellarum sed ubi que eius speciem aut
colligantia concomitantia aut quecumque difficultates motum
mercurii ad difficultates vitando situs et propone illarum que
facultatem naturalem et naturalem excellit intellectum sicut sancte
et individue trinitatis eterne generationis reposita trinitate vincimus
preceptis sacramentalis et aliorum huiusmodi articulorum legis Christiane
Si vero i.e. dixit quod quantum ad ista naturalia mercurius et eius diffi-
cultates contrarius seu quevis alie dispositiones celestes non se
habent sicut cause sed sicut signa iam supra tetigit hec non esse
omne intelligibile. Pro cuius declaratione sciendum est quod signa
celi seu dispositio est velud quedam liber naturalis in dimibus
dei scripta sicut a principio tactum est, in quo tamquam litteris

seu quasi scripturas legibiles fecit luminaria celestia sicut ipse per moy-
sen testatur ut essent in signa et tempora Ubi ergo reputantur futura
non quecunque sed naturalia sicut pluvia / et respectu horum sunt in celo
signa non quorumlibet ad placitum sed futurorum naturalium Ideo non possunt
esse signa rerum quarum aliquomodo naturales cause cum ad
illa signa naturaliter sequantur eorum signata sic posita ea causa
effectiva Ex hiis ergo patet propositum et quod ex cursu dei celesti-
um signis non potuerunt astronomi prenoscere de lege xpi
et persona eius super naturalibus veritatibus predictis Si vero quis
dixerit quod de cursu dei veritatibus multa predixerunt infideles sicut Hermes
Hermes trismegistus et vos etiam et sub illa de xpo multa
scripserunt sicut docet lactancius et libro de civitate dei re-
citat augustinus Dicendum et probabilius visibus tamen certa est
quod multo senarij gentiles vel philosophi vel astronomi de quibus
hic scripserunt non cognoverunt per astronomiam seu naturalem scientiam
sed certe cognoverunt ex divinis scripturis quas forte aliqui lege-
runt vel ad certe propter ingenio secunda elevati sunt per revelationem
divinam quam ipse recipiunt perfectiam quam nec a fatuo nec
a celo sicut fabulant astronomi sed a patre celorum datore
luminum provenit. Secundo ad hoc quod ad confirmationem propositi variam
rationem que velud achilles fortior est Nam signetur
signatam celi seu constellationem quam fecerit secundum albumasar
vel alios astronomos super lege xpi futura tunc quero
ab eis an talis constellatio aliquando precessit aut non Si
dicant quod sic tunc talis prophete et talis natus de virgine si-
milis lex vel secta talis veritatis procedere debuerit cum
eadem causa sequi debeat talis effectus seu ad similem si-
gnum talis signatum hec autem quis nullus fidelis dicet Nam
fides docet quod lex ista sicut et legislatores nostri incorrupta
ut primam talem visa est nec esse sequeretur Si vero dicat quod
nunquam talis constellatio precessit aut futura sit nec in celo ta-
lis aut talis signum Dicendum tamen possit talis eventus aut
proveniet talis effectus Sequitur quod ipsi aut alii auctores
astronomie precessores eorum non potuerunt esse cognoscentes
nec per quam naturalem scientiam quod cuius modi constellatio esset
aliquo causa efficacius vel signum prenosticon cuiusque legis ut
dicte future quia nec tamen cum futuram esse ex cursu dei
constellatum naturaliter cognoscere potuerunt sicut si hoc credatur
quod nunquam talis constellatio precessit aut secundum futura sit / sequitur
quod motus corporum celestium seu revolutiones celestes sunt

irrationales et incommensurabiles ita quod precise et punctualiter
nunquam celum revolvitur ad eundem statum. Unde magis appositum sibi
pone videtur quod astronomorum opinio / ex premissis ergo con-
clusionibus et ceteris revolutionibus satis patet quod oppo-
sita magis probabilius sit dicenda

Sed ad hec pro maiori parte lingua mea
declarationem et separationem cuiusque quod in ultima ratione pertractum est
rationabiliter queri potest quid ex premissis in commensuratione motuum
motuum celestium sit tenendum et utrum sint proporcionales vel
non. Videtur dicendum quod ad veram utriusque quoniam partis
rationes probabiles in dubio stant quas hic recitare
breviter videtur michi utile. Pars ergo affirmativa probatur
quadruplici ratione. Quarum prima fundatur in hoc quod pars
contraria divine bonitati derogat. Secunda quod ipsa celi de-
corem totiusque mundi perfectionem tollit vel minuit quia sic
aristotelice magnam immixtam attribuit. Quarta quod omnibus
maxime antiquis philosophis incertam ignorantiam imponit. Prima
ita patet quia cum omnis incommensurabilis proportio a ratio-
nali quodam modo secluditur et ipsa excepte regula rei ira-
tionabilis inaptitur videtur divine bonitati indignum esse
videtur ut ipse motus celi proportione irrationali quasi
in distincta quasi inquietudinem quiexisset / per quos ceteri motus
debite et rationabiliter ordinantur / et confirmatur quod inter
figuras et numeros quidam a sapientibus digniores reputati
sunt aut quadam secreta ratione nature aut quia verbis
perfectioribus insunt / sicut circulus apud aristotelem dicitur perfectis-
sima figura et ternarius perfectissimus numerorum de quo etiam
virgilius ait / numero deus impare gaudet et sic ita est
in figuris et in numeris ita etiam dicendum de ceteris proportionibus. Unde
dicit auctoritas quod antiqui multum commendabant proportionem
duplam de qua quidem ait infima supremis proportione duple
ligavit. Ex hoc supposito unusquisque etiam naturali instinctu cre-
deret proportiones rationales fore aliis irrationalibus di-
gniores. Sicut ergo celestibus orbibus convenit figura
perfectior ita eorum motibus convenit proportio nobilior ut cor-
poralibus que propter nobilitatem excellentiam aristoteles gloriosa
vocavit nulla excepta decorum corporum. Cum igitur ipsa ira-
tionalibus proportio aut incommensurabilitas proportionis disspro-
portio vocanda sit seu proportionis privatio et ideo privatio

melior et pulcrior sit. Sequitur quod divine bonitatis et sapie-
ncie convenit ut in celestibus corporibus et eorum motibus proporcionem
et commensurabilitatem ponant nec careant seu priventur
tanta pulcritudinis atque perfeccionis in eis eorum primus fecerit.
Secunda racio est quia omnis pulcritudo in quadam proporcione
et commensurabilitate consistit sicut iam tactum est supra 2m
perspectivas anime quod delectat in tactu consistit in propor-
cione racionali et armonie que mulcet auditum dum
in sapore et odore coniectores delectabiles certa in propor-
cione dilata quemsimiliter commensuratione miscentur proporciones attemiales in
omnibus sensibus voluptatem si determinate de quibus applicavit
symphonie vero pariter et iste reputate sunt inter alias
digniores. Et constat ante omnes irracionalis proporcio offendit
in primis auditum in saporibus gustum ut vult Aristoteles
nec solum dedit sensum sed eciam intellectum propter quod antiqui
dixerunt animam constare quadam numerali et armonica racione.
Cum igitur ut ex premissis patet non solum sensibus nostris sed
eciam intellectibus discordia veniat atque displiceat irracionalis
proporcio quanto magis celestibus intelligenciis. Et non
convenit ea celestia corpora cum tali incommensurabilitate
et inconveniencia et tristabili disparitate movere cum secundum philosophum
in motu suorum orbium optimam vitam ducere et gaudere atque
delectari diffinitur. Et confirmatur racio quia si quis faceret
horologium materiale nonne efficeret omnes rotas motusque eius
commensurabiles quanto posset. Quanto magis ergo credendum
est de architectore summo opifice deo qui omnia
fecisse dicitur in numero pondere et mensura. Unde ait Boecius quod
omnia que a primeva origine mundi rerum processerunt racione
numerorum formata sunt. Plato quoque ait mundi opificem quatuor
elementa improporcionabiliter continentem numeros cu-
bitos et duos eorum proporcionabiliter medios congoisse. Unde
illud Boecii: Tu numeris elementa ligas. Si ergo ita sit
in horologiis et in elementis pluribusque rebus corruptibilibus
quanto magis in corporibus motibusque celestibus quod decet
cederat racionalis commensuracio et analogia in immutabili.
Cum vero in hiis inferioribus contingat quod propter contrariorum
estimacionem aliqua proporcionabiliter est sit mixta racio ...
quia ista inferiora sunt plena turbine propter distanciam
a commodo divino in adeo qui tollere in ordinacione proprie se
in celestibus non permittit. Ex quibus omnibus concluditur quod ...

incommensurabilitas celestium motuum et dirie derogat bonitati
et pulcritudini totius vniuersi. Tercia racio fundatur in hoc quod
secundum aristotilem fieri videtur inimica si ad celestes motus
motorum proporciones requirat applicari / cum enim musica ad sonos
contrahat numeros tamen celestis non potest astronomia ad motum
celestium coaptare / cum quem per eam inveniuntur astra tamen eorum
motus non poterit sub numeris mensurari / cumque insuper arismatica
cum deo compatitur quia vnius et trinus est a celi motibus ex-
cludetur racionalis proporcio et irracionalis proporcio irracionalis
esse ponetur. Nam disproporcio seu potius mensure proporcionis
ipsi arismatrice ymmo cunctis rebus disconveniens et di-
sona iam superius probata est. Et confirmatur quia talis pro-
porcio irracionalis non solum a celo excludit arismatricam
sed eciam et etiam sibi subalternam scilicet musicam / nam proporcio
eius est ab omni consonancia aliena / in quibus tamen aptum est
credidit credidit sitibus inferni quod celi motibus in quibus dulci-
ssime musica secundum multorum philosophorum testimonia creditur
resonare et dei gloriam enarrare. Vnde pitagoras sibi sum-
mam consonanciam se fatebatur audiuisse per omnes dulce-
dinem mundi opificem nexuum moderari credit vniuer-
si mundi fabricam. Narratur eciam a tulio in sexto de re-
publica sompnium scipionis (vbi dicitur quod implebat
aures eius tantus dulcis sonus qui pulsu et motu ip-
sorum orbium efficitur. Quod exponens macrobius al-
legat esse platonem qui in re publica sua cum de
celestium volubilitate tractaret vt sperarum motus numeris ex-
hiberent / Theologi quoque gentilium in poete nouem musas
octo sperarum musicos cantus et vnam maximam concordan-
tiam que constat ex omnibus esse voluerunt. Et de proprie-
tate macrobius allegat Eziodum et multa subdit de illa
musica celesti concludens / quod ideo in hac vita omnis
anima musicis sonis capitur / quia in corpus defert memoriam
musice cuius in celo fuit conscia. Scilicet etiam boecius affirmat
quod non frustra a platone dictum est mundi animam musi-
ca consonanciam fuisse compactam et quod non potest dubitari
quin anime nostre et corporis status eis quodammodo propor-
cionibus videatur esse compositus quibus armonice modu-
laciones copulantur. Ideo boecius eciam passim prima
vocauit mundanam aliqua eius esse suspecta est que in celo
vel corpore ante ipsum varietate et subdit / Nam non potest ab hac

celesti vertigine ratus ordo modulacionis absistere Hermes
insuper pater philosophorum ait non immerito in homine centra
musice ethereus est a summa divinitate demissus sed ne ter-
renus inter deos videtur imitator si modorum dulcedine
caruisset, sed potius instrumentis hominibus cantilenis cele-
braret laudibus qui solus est causa aut pater est omnium
atque celestibus laudibus ut intrans defuisset armonie
incantatus. hec causa racionalis proporcio celestem musicam
faciens in spiritus tangitur eloquiis ubi dicit Quis enarrabit
celorum racionem aut concentum celi quis dormire faciet. Item
Cassiodorus recommendans musicam ait quidem cum perstatque
quia celi machina que sonora dulcedine modulatur
et nature continentiam ubique dispersam virtutis gratia sic con-
prehendit. Expressisse ergo patet in celestibus motibus esse
musicam et per consequens racionabilem proporcionem arismetricam
sed opinione contraria constat suo arismetrice magnam
afferre iniuriam. Sciendum tamen est quod plato voluit celi mo-
tum racionalem fieri sine sono, ut placet aristoteli quod
motibus orbium fiat strepitus sine sono audibilem et
ita secundum predicta motus celestium orbium est sine sono, non
ergo intelligamus predicta in celis esse musicam auribus
sensibilem sed intelligibilem. Et hec secundum Hermetem a
esse paucissimis qui pura mente dotati sortiti sunt
celi suspiciendam venerabilem curam. Item secundum eundem
musicam nostram nichil aliud est nisi cunctarum rerum ordinis
scire et quecumque racio divina sortita est. ordo enim sin-
gularum rerum in unum collectus concentum quendam dulcissi-
mum et verissimum quasi conficit. Unde quod hec mundana musica non
est perceptibilis auribus Cassiodorus asserit dicens, armo-
nia celi sermone humane explicari non potest quam animo
tantum racio credidit sed auribus natura non prodidit carnalis
vero in celis sit musica manifestius ostendit quod de lira
et cum Mercurius dicitur invenisset quam astrologi inter
stellas reputandam esse putaverunt perspicue intelligentes celeste
esse musicam quam lire forma comprehenderunt inter
sidera collatam. Item quidam poeta Sol omnes sydera secundum
lira memoriale, sic enim antiqui ymaginati sunt septem
planetas recordatione quibus celi armonicum tripudium amena
affinitate constat. nec solum in celis placet sed enim supra

posuerunt immutatam quia sicut idem Cassiodorus ait dicunt debe-
ret ut beatitudo superceleslis illius mansionis ablata commu-
tari perseverant que nec fine deficiat nec aliqua intermissione in-
cessat Non est autem quoque intelligendum quod in illa beati-
dine sit immutabilis Actuatio spiritualis sed spiritualis quia aliter
diceretur esset declinare in intentione loquendo de pa dispo-
sibilium voluptatum vix careret saracenorum sicut doctor po-
cius Guillelmus Parisiensis parte prima libri de universo Contra-
rietas est quod qui negat motum celi in illa separatione con-
stari ponit in omnibus magnam et multiplicem ignorantiam
veritatem Nam sicut nullus poterat planetarum quantitates
et alios aspectus prognosticare nec eorum providere effectus et per
consequens peribit astrologia nec erit inter scientias mathematicas nu-
meranda contra nostra quod mundi opifex deos quemadmodum solem
dedit celum quem videre iussit et erectos ad sydera tollere vultus
Sed aut omnino est confirmare quia non solum consequitur in
ignorantia astronomie sed etiam omnium quod philosophorum error quorum
est prima quidam extasset apex generale philosophorum principes de
finibus temporis quod nunc motus celi Et si quoque di motus ce-
non possit nunc mensurari et etiam tunc dicitur sequitur quod omnes
tabule astronomice essent false Sequitur etiam quod falsa sit
omnium illorum philosophorum opinio qui dixerunt corpora celestia re-
dire ad statum pristinum completa omni circulatione revolutio-
nem quam vocant magnum annum De quo Plato in Timeo diffuse
loquitur quem etiam Appolonius pulcherrime explicavit et de
quo scripsit Macrobius De sole quem individuus scriptum est
est oritur sol et occidit et ad locum suum revertitur et ...
si motus celestis sit incommensurabilis impossibile est ipsos circu-
los ut reliquuntur sibi etiam scribitur Quid est quod fuit ipsum quod
futurum est quid est quod factum est ipsum quod faciendum est nihil
sub sole novum nec valet quisquam dicere Ecce hoc recens est
hoc ante versus non esset si incommensurabilitas foret in
motibus celi sed semper essent constellationes et effectus earum
quales non fuerunt imperpetuum Unde et quamvis multum contraria
illorum philosophorum opinio qui in magno anno posuerunt quod
effectus venturi sicut ante prima Platonem dicunt casus theodo-
iterum redituros illa magna revolutione peracta quod in sequente
poeta Claudianus dicit Certus quem ambagibus cui cursu
corporis in actus vinctur anno Sibi et Virgilius ubi ait hos
omnes ubi mille rotam volvere per annos rursus quem sit opinio
in corpora velle reverti et intelligit per rotam annorum circu-
revolutionum quos vocant magnum annum De quo et posuit

Pytagoras sicut recitat Ambrosius. Ex quibus omnibus satis per-
spicuum esse videtur id quod a principio querebatur.

Sed in contrarium primo sunt quedam persuasive rationes
satis probabiles et apparent partibus visione contrarie.
Prima est quod licet ut predictum est in proportionibus rationalibus
consistat quedam perfectio, verumtamen celestia non minori sed multo
ampliori decore fulgere videntur si corpora sunt quecumque ra-
tionalitate sic irracionabilitate et regularitate quedam regulari-
tates irracionabilitate variente et racionalitas irregularitate
debita non frauderet. Propter quod circa quemlibet motum simplicem spe-
rat secundum partes temporis regularis. Unde sine racionalibus proportione irra-
cionabili sit nobilior. Sine non caret tamen digna mixtio et
commixtio uniformitatis singularitate pulcrior. Et sic etiam videmus
in aliis. Nam mixtio ex elementis melius est optimo ele-
mento et celum pulcrius varietate stellarum distinctum quam esset
stellis undique similes protectum celum terminatum. Sed et universum
est perfectius ut quidam propter corporalia et eciam propter monstra
antibus quam corporalia eius variatur delectatior quam si optima
consonancia fieret continua sed diapason et pictura variis co-
loribus speciosior efficitur quam si colore pulcerrimo tota super-
ficies uniformiter decoraretur. Sic igitur celorum machina multo
decentius decorare si ex varietate componatur ut corpora minus quam
singulorum corporum pondus magnitudine motus que mensura
esset irrationabilis frustra videtur deum immo et mensura quia
quam mensura commensurabilitate illam inficit que non potest per numeros
dyametri. Et deo etiam comprehendere non possumus illam
irrationabilem et incommensurabilem appellamus. Ipsam tamen distincte
cognoscit dei racio et sapiencia et suo conspectui placet. Et pariter
celestis cantus quasi effici pulcriores licet hec humane intel-
ligencia lateat absconditus sicut solet circa opere contingere ut
homo subtilis in multa varietate pulcritudinem preparat cum
diversitatis ordinem homo rudis non advertens totum consistat
esse confusum. Secunda racio est, quia cum huiusmodi oppo-
sitio ler divine bonitati aut sapiencie ut decorem aut perfectionem uni-
versi repugnet ut iam patet ex premissa racione, que est quod
ex proportiones reales inter numeros aut arismetica celo in-
cedit ex concludit. Sed si quis in celo ubi omnia relucent etiam
proportiones alie esse dicit nulla. Unde patet arismetica
sunt musica detrimentum decens tamen que de celi musica dicta
sunt videtur quod non debet credi huiusmodi celestibus sibi
invicem discordantibus. Unus enim dicit quod illa armonia
esset sic cum sono audibili. Alter vero negat. Unus asserit quod

orbis supremus resonat acutus alter infimus grauis. Unde secundum pli-
nium in libro secundo naturalis historie habet et similia locuta ma-
gisqua necessaria subtilitate dicta sunt qui dicunt quod vol-
untarie poetice dicta sunt sine physica racione. Sed ad hec sup-
posito quod celi facerent aliquam consonanciam talitatem tamen non com-
paracio sonorum sicut velocitatis unde Pitagoras non malle-
orum motus non lactare inesimaunt vigorem sed malleare com-
vel comparacionem inquirunt quantitatem quod eorum ponderum nume-
igitur acuties sonorum non sequitur velocitatem sed potius corpo-
comitancium quantitatem aut siguram aut vigoranciam aut ru-
bedinis asperitatem minorem vel maiorem aut quantitatem pulsi
aeris ut vult aristoteles in problematibus aut physica istorum se-
plurium concursu insuper comparaciones velocitatum celi non sunt si-
pro ut sicut dicit aquinus quod sol adueneret comparacio sua
pro phoma et diesis nam motus eorum a sapientibus non pro-
secundum aliquam consonanciam principalem comparacionem inesimari
. Si igitur spere celi aliqualem celum consonanciam in mouendo illa
non est attendenda penes velocitates motuum sed secundum com-
paraciones sperarum seu penes orbium quantitates. Negata igitur
commensuracione motuum dico tamen commensura eorum corporum ce-
lestium in nullo preiudicat musice quin in ipsa celesti choro
et si non sensibiliter tamen speciar seu intelligibiliter plaudat quia si-
tamen plausu varietas plus delectat quam vniformitas co-
moda sicut cantilena multum repetita non tam placet sed
sepe fastidium generat. Item nec bonus est musicus qui nouos
modos musice nescit multiplicer variare. Tercia racio est quia si
omnes motus celi essent commensurabiles necesse esset eosdem mo-
tus vel similes et eorum effectus eosdem aut consimiles si mundus
in infinitum duraret infinities reiterare aliud est annus magnus
fieri de quo ibi tactum est sed perfeccius est diuinitati quod eis com-
quod non totiens repetatur id est quia dies nouas et dissili-
prioribus constellacionibus effectusque varios semper producat.
Dico ista sentencia prolixa quam pitagoras per cathenam generacionum
intellexit non redeat in circulum sed recte semper procedat in
longitudine quod fieri non possit eo aliqua commensurabilitate mo-
tuum celestium nec est in hoc credendum illis perfectis poeticis
qui sicut de aliis dictum est ipsi inuicem non concordat in
quibusdam de illo magno anno nec dicta eorum possunt stare
cum experiencie accione obseruata. Attamen sic recitat Simbl-
icius in libro predicto alleguato aliquem astronomum dixisse magnum annum

posuerunt et dicunt enim totius 26000 annorum et secundum
sententiam Ptolomei octave quem stellarum fixarum movetur sin-
gulis centum annis uno gradu / circulus autem celi continet
360 gradus quare quilibet circulus complet in 360 centenariis
annorum que sunt 36000 quos ille magnus annus continet
quo anno completo planete ad statum suum revertuntur ut quidam
dicunt / aliqui tamen ut ipse ait dixerunt annum istum 70000
annorum unum seu spacium totius et hec forsitan propter diversitatem
recursionis septem planetarum Hanc autem opinionem doctor iste di-
cit se reprobat esse maxime quo addit quod ponit res easdem
seculo in cuiuslibet magni anni revolutione reddire seu iterum re-
volutione renovare Et inter sex causas huius erroris pri-
mam ponit quod crediderunt celestem circulum esse principalem
causalitatem super mundum istum inferiorem et posuerunt iterum mu-
tationes magnas fieri iuxta dispositiones stellarum et binarum
celi ut ipse ait per mutationes magnas intelligit mutationes
legum et sectarum atque maiorum regnorum Ex quibus patet quod
hec opinio que ex commensurabilitate celestium motuum depen-
det favet non modicum errori quod lex christianorum et nativitas
legislatoris ex virgine ... et fuit et futura sit ex constellatione
stellarum quod superius reprobatum est Quarta ratio fieri potest quod si
omnes motus celi essent commensurabiles impossibile esset solem et
lunam coniungi vel opponi eventualiter preter quam in paucis punctis
celi et ita de aliis aspectibus et reliquis planetis similiter esset
multa gradus in quibus aliqui planete non possent convenire
et ita de multis et similibus que non sequerentur ex incommen-
surabilitate motuum celestium que non videntur verisimilia nec con-
gruentia ordini et pulcritudini universi / quare enim magis pos-
sunt eclipses magis quam alia provenire a quando solis et
lune et alia quando notabilia planetarum Magis ergo conveniens est
in ipsis eclipsibus nulla est proportio tam medica in qua ali-
quando non sit solis et lune coniunctio et sic de similibus que ex com-
mensurabilitate motuum consequuntur Illud vero quod dicitur de
[illegible] horum circa astronomiam non concludit contrarium
sufficit enim astronomis scire quando vel eclipsim futuram
esse in sua signa gradum vel minutum signi mobilis vel temporis
nec oportet dicere in quo puncto aut instanti quia hoc non esset
possibile ut post tangetur Si etiam isti motus punctualiter essent
noti et ille magnus annus foret possibilis iam omnia vera
et ordo totius eventuum futurorum posset ab omnibus previderi

et sic forent in hoc similes deo immortali / magis igitur ponenda
est incommensuratio huiusmodi motuum eo quia hec inconve-
niencia non sequuntur / nam circa quibuscumque ignoratis magni-
tudinibus demonstratis verisimilius est esse illas incommensura-
biles quam contrarium / sicut quacumque multitudine proposita
verisimilior est coniectura quod non sit perfectus numerus quam perfectus
cubus quare similiter de proportione quorumlibet duorum motuum nobis ig-
notorum verisimilius est ipsam esse irrationalem quam rationalem
si non obstat alia racio que in proposito non apparet

Ex premissis igitur racionibus
que licet sufficienter non demonstrant / sed saltem persuasive
et apparenter concludunt probabiliter inferunt quod proposita questio de
incommensurabilitate motuum celestium est problema neutrum
de quo nunc non potest evidens certitudo sciri quod magis est m-
ius de quibuslibet talibus motibus quin ab astronomis commensura-
biles esse probantur punctualis certitudo posita quod eorum proportio
adeo difficilis inventionis est ut quando in quibus occupa-
vitatur esse affectio spiritus et labor interminabilis quando cir-
stendens in geminum nec mirum ad circa in rebus inferioribus
et nobis sensibilibus nequeat esse punctualis precisio de-
prehendi / Si minor pars quam millesima equalitatem et propor-
tionem de rationali ad irrationalem commutet Et sic dixe-
runt sapientes astrologi / unde asserit albategni auctoritate
ptolomei quod in tantis magisterii excellencia veritatem ad
unguem comprehendere non est cuiquam possibile / cuius causam per
ea assignat dicens quod forte est aliquis motus celi qui non-
dum hominibus mundi innotuit aut propter ipsius tarditatem
aut propter ipsius ad aliud vicinitatem Et ideo benedictus pa-
lamens quod celi mensura non venit in digitos Ex quibus omnibus
colligitur et colliditur multiplex error hominum huiusmodi presum-
presumptuosorum qui iactant se almanach seu verum calen-
darium tradere cum tamen quid inveniunt forte sit impossibile vel
saltem impossibile cognoscere se ad huiusmodi reperisse Cuius
rei signum est quod non obstante summa antiquorum diligencia non-
dum quantitates anni solaris cum summa certitudine creduntur
adinventa sicut et computus lunacionum apparet Nam cum
annus sit recessio solis ab aliquo puncto in zodiaco
facto ad eundem punctum ab eodem solsticio ad idem solsti-
cium vel ab eodem equinoctio ad idem equinoctium in cuius
fundacionis kalendarii nostri secundum sanctam doctrinam

Orachio que remotior est a veritate quam doctrina ptolomei
qua dixerunt quantitatem anni 365 dies et 6 horas et posu-
erunt tres annos continue unumquemque 365 dies dimitte-
re minucias horarum et quartum annum constituerunt ex 366 di-
ebus et diem intercisum in quarto anno vocant diem bi-
sextilem quia interserunt eum in februario sexto kalendas
marcii et super eandem litteram in kalendario bis dicunt 6 kalendas
et computant in anno bisextili super eandem litteram duos dies
Unde si vera esset dicta opinio de quantitate anni sol re-
diret ad idem punctum a quo incipit moveri principio corre-
dem annorum et non egeret kalendarium nostrum alia veri-
ficatione quam inter collatione seu impositione diei bisex-
tis Sed secundum ptolomeum quantitas anni minor est quantitate pre-
dicta de trecentesima parte unius diei et ita in 300 annis
kalendarii nostri est solsticium ante finem anni per diem unum
... si a 300 annis kalendarii nostri compertum unus dies
vel esset in fine illorum 300 annorum reversus ad eundem punctum
et verificatio esset kalendarium nostrum Et secundum albategni
quantitas anni est minor quam abstractis quantitate predicta
... est una centesima unius diei et sic si singulis ...
centum annis kalendarii compertur dies unus esset in fine
centum annorum semper reversio solis ad eundem punctum et esset
verificatio kalendarium nostrum Sed si vera esset opinio albe-
tegni in quibuslibet centum annis kalendarii nostri debet solsti-
cium nostrum precedere uno die ipse deffectum ex quo terminus predicte
et hoc quod dicit linconiensis plus consonat quod invenimus
experimentum nostri temporibus de antecessione solsticii Nam dominus
noster Ihesus christus natus fuit in solsticio yemali secundum sanc-
titatis nunc autem precedit solsticium tanter tot dies quot
sunt centenarii annorum ab eius nativitate iam lapsi Sed
quod dictum linconiensis non est undique verum Pro cuius de-
claratione sciendum est quod secundum ptolomeum quantitas anni est
365 dies 5 hore 55 minuta et 12 2a Et sic annus kalenda-
rii in 300 annis excedit per unum diem Et sic concordat
cum linconiensis quantum ad opinionem ptolomei Et secundum albategni
quantitas anni non est tanta quia ad illas quinque horas
non ponit nisi quadraginta sex minuta et nouem secunda
Et sic in duodecim annis excedit annus kalendarii nostri non
de una die integra sed solum de viginti quatuor horis 79
minutis et 12 secundis Ex quo patet quod ... deficit linconiensis ...
opinionem albategni insuper magis deficit secundum opinionem quem

quia communiter ponitur quod licet quantitas anni sit minor quam
illa quam ponit albategni quod patet ex hoc quia secundum
aliquos equinoctia precedunt et circa viginti annos minus
assendendo per unam diem / secundum alios vero precedunt et
circiter viginti quinque annis quia dicunt quod ex satis
venit ab initio annorum christi ut semper unus dies minus
de quantitate anni et hec notat mutationem solsticii et equinoctii
quod autem non est penitus verum / unde quidam magis appro-
pinquantes veritati dicunt quantitatem anni minorem esse illa
qua utitur ecclesia quam de una 130a parte diei itaque in 130
annis si auffertur una dies ex kalendario correctio
hanc opinionem videtur satis concordare tabula solis in signis
que ponitur in kalendario regine quia secundum illa solsticia
et equinoctia ascendunt in uno anno 12 minutis sicut patet
ex canone dicte tabule quia hec tabula ponitur pro quinque
annis unam horam tamen in 60 cessat a computatione unius
hore per quinque annos pro eo quia singulis quinque annis de-
ficiunt quinque minuta de una hora et secundum eam in 130 annis
solsticia non mutantur ascendendo nisi per unam diem / et a-
que deficiat decem minuta unius hore que fere sunt addenda
unam diem et per consequens ascendunt in kalendario de uno die
in 131 annis excepto uno minuto unius hore / licet autem
hec calculatio sit veritati propinqua non tamen est penitus vera
secundum opinionem alphonsi que quantitatem refert veriorem quantitatem
anni esse 365 dies 49 minuta / et sic annus kalenda-
rius in 134 annis excedit diem 13 horis et 58 minutis
2is 26 3is et 51 4is unde quantitas anni in kalendario
modicum plus [illegible] sexta parte unius hore et per consequens ex-
quod solsticia et equinoctia et alia festa signata in kalenda-
rio ascendunt citius per unam diem pro 134 annis et sic si
in tot annis aufferretur una dies visitatio ex kalendario
quod satis conveniens fieri posset cessando uno a bissexto
Nunc tamen oritur alia dificultas propter opinionem thebit
qui ponit zodiacum mobilem compositum ymaginibus stel-
larum fixarum in octava spera moveri super capita arietis
et libre zodiaci fixi valde tarde secundum motum spere / tamen
quia non ea moventur omnes spere planetarum secundum cum et angelis
corpora nec habent angelis motum aliud / et hic primus motus primi
motus accessus et recessus / et secundum hunc motum solis
et stellarum erit quantitas anni non reditus solis ab aliquo
solsticio vel equinoctio ad eiusdem punctum / sed erit reditus solis

a eadem stella fixa ad eandem stellam fixam quia hec quanti-
tas est semper vna reditio solsticii ad solsticium secundum istum
modum non est quantitatis vnius continuitatis ita quod annus secundum
thebith est 365 dies et 6a diei et vltra 23 2a diei
vnius et sic maior est quam supra dictum est secundum veritatem
ptolomei Iterum alia difficultas hec oritur quod arguunt ta-
bulas alphonsii redarguunt eo quod supponunt tempus anni
solaris seu motus solis semper equale et invariabile propria-
ter sic secundum opinionem eorum non est aliqua certa quantitas
assignata Sed in quibus opinionibus et temporibus que eciam secundum ex-
tra sisto quia quibus non innititur causa Et insuper secundum ar-
gumenta modi motuum celestium sunt possibiles in ymaginacione
sola et ut dicit ptolomeus impossibiles sunt in natura secundum primum
enim spere nonne eccentrice sunt et est quelibet spera motu
suo proprio ab oriente in occidentem insuper polos proprios et quelibet
de sperarum inferiorum preter motum suum proprium monetur motu
diurno virtute spere prime ab oriente in occidentem vel secundum
in contrarium Sed aliud motum proprium a motore sue spere et motu
eccentrica et epiciclo secundum eum intelligitur est et alpetragius in-
ter ad inveniendum modum quare possibile est salvare progressiones
stationes et inflexiones et regressiones ac retrogradationes
planetarum et omnia apparencia preter eos aristotiles absque eccentricis
et epiciclis Sed ista opinio aristotilis et inventio alpetragii
non adequat sicut etiam bidmar nota tamen secundum eum unum
et quod annus sit reditio solis ab vno solsticio in idem solsticium
vel ab equinoctio ad idem equinoctium De quantitate vero anni ut
dicit aristotiles vel alpetragius aliud ab eo quod invenit
ptolomeus insuper eciam non dictum est fracta de quantitate anni ut
super patet non innititur antiquam doctrinam de inveniendis sol-
sticiis et equinoctiis posuit enim equinoctium vernale 12o kalendas
aprilis quia ibi secundum Et tali anno fuit equinoctium in primo anno
christi vel forte ubi posuit equinoctium tempore eorum qui hec calen-
darium tradiderunt Ibi vero accidit error in kalendario propter ante-
cessionem solsticiorum et equinoctiorum quod non dictum est precaveri cer-
tis Sed tamen potest corrigi per verificacionem quantitatis anni ut
et absque huiusmodi verificacione potest cognosci vera dies equi-
noctii vel solsticii per instrumentum consideracione vel per tabulas a-
stronomicas verificatas ut hec in compoto lincolniensis plenius
continetur Unde ex hiis patet quod solsticia et equinoctia non
debent in kalendario poni cum diebus fixis si semper fuissent
ut ibi foret in commune cum certum sit ea ascendere in kalendario
ut dictum est Et patet non sunt fixa huiusmodi solsticia et

equinoctia in kalendario sed ad idem cogit mutatio sic etiam p-
variationes lune licet tardius nam in tanta [illegible] fit mutatio
unius diei in kalendario. Sed hec declarare prolixis speculatio-
num in presenti occasione non valet et gratia exempli recitata s-
hec quo de motu solis et anno solari ideo sic colligitur [illegible]
omnium sol et eius motus inter alios planetas sit nobis no-
tior tamen circa ipsum difficultas est et incertitudo quare in aliis
maiorem esse incertitudinem est manifeste. Addit autem ad
difficultatem et incertitudinem premissorum quod non dum sufficienter
sunt motus augium planetarum. Nam secundum auctorem de theo-
rica corporum auges dicuntur moveri versus orientem
septem gradibus in 900 annis et in motu contrario 900
annis. Item moveri dicitur ab albategni in 60 annis
et 8 mensibus gradu uno semper versus orientem. Alfraga-
nus autem eas narrat moveri in centum annis gradu uno
versus orientem. De quibus autem motibus in luce sunt dif-
ficultates sicut patet in theorica predicta planetarum. Sed augetur
difficultatem ad quem motum eius quorundam opinio quod
ponitur aux movetur secundum motum stellati celi vel per accessum
polorum eius vel per motum capitis arietis et libre celi stellati
in parvo circulo nono quo quidem motu capita capri-
corni et cancri movetur progrediendo et regrediendo insu-
per eclipticam zodiaci immobilis nunc ad orientem nunc
ad occidentem sicut patet ex ymagine thebith qui sic exposuit
ptolomei. Addit igitur parte [illegible] similiter maior sicut ei
assignatur motus nonae spere et minor azarchel instabilis
et canonibus concordat et albumasar in libro quatuor tractatuum et omnes
astronomi sic vere utuntur et sic ponuntur auges solis progrediendo
et regrediendo moveri et ita non accedit ascensio [illegible]
propter quod non vadit in infinitum hec ut oppositum augis [illegible]
continuat has stabiles quod tunc fierent instabiles quod
eis videtur absurdum. Ex quibus omnibus manifestum est quanta
sit difficultas de motu solis et eius anno et diversa et
adversa sit opinionum varietas in hac parte, quare patet
illorum error qui presumunt almanach seu kalendarium pr-
ecise et perfectum componere de omnibus motibus planetarum. Deinde
ex quibus concluditur et consimiliter alius error peior porro
Patet quorundam superstitiosorum qui per astronomiam de futuris pre-
sumunt non solum conjecturare sed particulariter et distincte prognosticare

aliqua predicere eventuum contingentium futurorum. Preterea cum etiam astro-
logia de motibus tot et tante difficultates sint et incerti-
tudines ut predictum est, nichilominus oportet quod in astronomia iudici-
orum plures sunt et maiores in quantum illa dependet et
ultra eam multa incerta presupponit que magis videntur
voluntarie dicta quam ratione probata sed quia ab antiquis
sunt dicta et scripta sola fragili auctoritate et historica
narratione credimus. Ideo videtur esse temeraria superbia
presumptio mortalis creaturis velle pertingere ad certam scientiam
futurorum. Unde certam scientiam decet sibi soli credere re-
servasse saltem respectu aliquorum futurorum ut [illegible] quod deus
temerarie sic invideat sicut mentitus est Hesiodus qui
ipse et deos invidos appellavit. Cum alius poeta contradicat
non invidia in quantum [illegible] ut enim [illegible] sic patris est ant no-
visse deos et Plato dicat ab optimo deo longe invi-
dia remota est. Et Boecius: forma boni livore carens.
Non igitur invidia sed benivolentia providentia sua voluit
deus tantam scientiam hominibus multis difficultatibus ab-
scondere ne humanis mentibus ad eam perfecte attingere
posse presumat. Melius quidem fuit ut de celis tam excel-
lentibus aliquid ab hominibus esset scitum et sic aliud re-
stare ignotum et ulterius inquirendum quod quadam pergustata
dulcedine generosos animos attrahens accenderet et [illegible]
catos desiderio intellectum consideratione venerabili [illegible]
[illegible] occupatos teneret et sic in [illegible] consideratione celestis
operis in contemplationem sui opificis elevaret quod ipse
concedit qui in celis vivit et regit per infinita secula seculorum amen.

Explicit Cameracensis anno domini M° cccc° [illegible] hora
vicesima in die Marie Nivis

Tu corrige lector quod male scripsit scriptor

[D]issertatus sequens 22 continet
capitula. primum est prohemium
ubi totius operis intentio
et modus procedendi ordo
declaratur. 2m duos parallelos post
sive primi climatis describit unum per
illam insulam aliud per insulas bri-
tannias. 3m describit parallellum per
septimum clima. 4m parallellum per
sextum clima. 5m parallellum per 5m cli-
ma. 6m parallellum per 4m clima. 7m
parallellum per 3m clima. 8m parallellum
per 2m clima. 9m parallellum per primum
clima. 10m ante climata que transit
per besyngam civitatem indie. 11m
duos describit parallellos unum
transeuntem per captum promontorium
alium per montem bardeti. 12m re-
capitulat continentiam cosmogra-
phie ptholomei. 13m cuius summarie
descriptione mundi orbis concludit.
14m precedentis capituli declara-
tiones superaddit. 15m summa provincia-
rum orbis recapitulat. 16m pre-
cedentis capituli declarationes
superaddens aliquas dubitationes
excludit. 17m modus describendi fi-
guram mundi orbis premittit. 18m
ipsam figuram mundi orbis describit.
19m opinione plinii et aliorum qui pre-
cedentibus ptholomei dictis contraria
videntur explicat. 20m cuius plinii
et aliorum historiographorum dicta cum
geometria mathematicorum ratione
concordat. 21m ad declarationem
et concordantiam premissorum tabu-
las utiles superaddit.

Compendium cosmographie
feliciter incipit

[D]udum ymagine mundi et
eius descriptione trac-
tatum unum et de con-
cordia theologie et
astrologie de concordantia
quoque discordantium variorum
opinionum [illegible] mathematica
veritate tractatus septem
[illegible] sapientum suus dudum
[illegible] componere [illegible]
quorum tamen elucidatio-
[illegible] supplemento et specialiter
primum tractatum et octavum
in quibus plura de divisione
provinciarum orbis terre scripta sunt
nunc etiam hoc compendium
superaddere decrevimus quod
ex libro cosmographie cla-
udii ptholomei tanquam ex agro
fertili fructum perutilem col-
ligere cupientibus re magis
nota sub brevitate descri-
bere longitudine terre habita-
bilis notabiliores provincias
et quasdam insignes loca sub
certis parallelis distinguere
studuimus et ipsorum locorum
longitudines id est distantias
ab occidente eorum quoque lati-
tudines et distantias ab equi-
noctiali breviter annotare
sicut [illegible] idem
[illegible] ptholomeus quem sue
cosmographie libro 1o capitulo
12o emendavit dicta marini
in longitudine terre ha-
bitabilis ostendit quod ipsius
longitudo non extenditur

Ultra centum octuaginta gradus
et hoc sub parallelo Rhodi dilatat
procedendo ab occidente versus
oriens et quorundam locorum certa
sunt parallelum distancias men=
surando secundum hoc videtur magis di=
sto quam de aliis parallelis dila=
tasse credi quia sub parallelo
Rhodiensi potissime sunt demon=
straciones ut ipse libro capitulo 1o articula=
ter tamen propter hanc racionem
unus utile videramus eius ma=
nifestare de aliis parallelis cum
ipsius orbis septem sunt climata
famosa sub quorum quarto Rho=
dus comprehenditur licet autem ydem
ptholomeus libro primo capitulo 23
in orbe nostro habitabili vi=
ginti duos parallelos designandos
exponat nos tamen pauciores
vel solum duodecim secundum ali=
quantum plus distantes de=
scribere curabimus videlicet septem
per medium septem climatum et
alios quinque extra septem clima=
ta quorum tres signabimus an=
te primum clima unum per Cosinga
civitatem indie extra gangem
ab equinoctiali distantem per=
dimidium hoc gradibus octo et tercia
et 22o capitulo ptholomeus aliud pa=
rallelum ut videtur dicit nobis versus
meridiem post equinoctialem qui per
caput prasodum et cattigara
describitur sicud precedens sibi
oppositus continens diam horam di=
ei distans etiam ab equinoctiali
fere gradibus octo cum tercia ac
duodecima Extremum vero quem
australiorem describimus ab equinoctiali
distantem circiter gradibus sexde=

cim transiens per medium montis
Bardin qui meridionalem limitem nostre
habitabilis terminat Secundum ad aquilonarem
partem alios duos consignabimus
parallelos unum post septimum clima ab
eius fine octo fere gradibus
distantem quem insulas secat brita=
nicas aliud vero nobis penitus
insularum cuius medium ab equinoctiali
sexaginta tribus gradibus distat
et aquilonarem limitem nostre habitabilis
terminat Quia vero insule britanie
ut infra patebit usque ad insulam
Tylem vere procedunt hos duos
parallelos simul prosequimur
Inter quos duos qui extremi sunt
versus austrum [illegible]
Circa predictos vero parallelos et
maxime circa decem intermedios
nobis certas provincias et earum
loca cum eorundem longitudinibus
et latitudinibus et horum aliqua dicemus
sub ipsis parallelis aliqua vero
supra vel etiam infra eorum limites
sive climatum describemus Doctrina
vero sequentes cosmographie ptholo=
mei ab occidente et orione ad orien=
tem et meridie procedendo vero
descripcionis ordinem servabimus
Capitulum 2m duos parallelos post
finem 2i climatis describit unum
per Tylem insulam aliud per insulas bri=
tannicas

Secundum premissum ordinem
primus parallelus erit
transiens per medium insule
Tile que ab equinoctiali distat
gradibus sexaginta tribus vel
longior dies hic horas viginti
Secundus parallelus per insulas brita=
nicas cum ab equinoctiali distat

gradus quinquaginta octo ubi longi=
or dies est horas 19. Circa quem
parallelum notanda sunt loca subscripta
que inter dicta insula tylem
finem climatis situata sunt

Sacrum promontorium hibernia 7 1/3 57 2/3
Hibernia insula brita= 6
nica civitas medium 11 58 1/2
Septentrionale promontorium albionis et anglia 12 1/2 57 2/3
Ebuda insula hibernie 14 2/3 62
Rubus magno portu albion in= 1/3
sula civitatibus cuius medium
gradus habet 19 1/3 57
Albino insula britanica nova= 20 62 2/3 57
rum thar-senius et novantum pro= 21 61 1/3
montorium orientalis lateris albionis
Albionis adiacet insule inter orien=
da promontorium supra aquas
orientalis insule sunt 30 numero
quarum medium gradum habet 30 61 1/3
Et supra has est insula tile cuius
insule pars que maxime tendit
ad ortum gradus habet 31 2/3 63
Pars maxime ad arctos 33 63 1/2
Pars maxime ad austrum 33 63 2/3
Medium insule 33 63
Germania magna cuius medium 34 42
Conntus civitas germanie 67 44 1/3
Germanorum supra albionis ubi 24 60
a sit Sarmatie asiatice que
in asia est cuius protantis fluvii
hostia que est combriti magni
fluvii hostia 68 1/2 42
Epapolis civitas eius provincie 72 44 2/3
Sarmatia asiatica cuius me= 74 47
dium montis scythie inter pro
montem insignes sunt versus
orientales qui appellantur alani
quorum ~~[illegible]~~ fines sunt 107 49 1/2 Et 118 49 1/2

Et qui appellantur chinnnisqui fines 90 47 Et 99 47 1/2
scythia non pruina inter
imaum montem cuius medium 130 46
Sub circa surgunt montes
quibus quorum fines gradus habet 121 48 Et 132 56
vocantur amariij montes Et 9
quorum fines flepro montes 130 46 Et 137 40
imaum ad septentrionem vergentes post quos est
Colunt autem hanc scythiam
omnes usque septentrionem terra
incognita que communiter
vocabulo alia scythia nominatur

Tercium capitulum describit parallelum per 7 clima | g' ut' defert

Tercius parallelus per riphaeos montes transit per septimum clima. Cuius principium ab equinoctiali distat gradibus videlicet 47 1/4 quadragintasex et semis cum una tertia, ubi longior dies est horas quindecim et semis cum una quarta. Medium vero climatis distat gradibus 48 et 1/3, ubi longior dies horas habet 16 cum 1/4. Circa quae parallelum notanda sunt loca subscripta quae dicti climatis limites non excedunt.

Albium promontorium ad latus galliae lugdunensis versus	14 1/4	44 1/2 1/4
occasum		
Et primo gabaeum promontorium ad	15 1/2	49
largitionem sabontanus portus		48
gobaeum promontorium in ichogalaria	17	49 2/3
quae gallia dicitur	17 1/3	48 1/3
Ligeris fluvii ostia provincia lugdunensis	17 2/3	
sis ligeris fluvii ostia		46 1/3
	20	
Iarrum caesarum amorum in gallia		49 1/3
argira ca	20 1/6	
Rothomagus civitas provinciae lugdu-		47 1/6
mensis	21 1/4	
Senones quorum civitas agedi-		48
com	23	
Gallia lugdunensis cuius medium	23 1/3	47 1/2 1/4
parisii et civitas augusto bona	26	47
Galgica belgica cuius medium		47 1/2
	27 1/2 1/3	
Argentuaria civitas germaniae		46 1/3
superiorum	30	46 1/3
Danubii caput in principia germaniae	31	
Viana civitas in rethia	39 1/2	47
pannonia superior cuius medium	43 1/2	48
Iazyges metanastae cuius medium		48
ver ab oriente est dacia iusta	48	
tibiscum fluvium cuius gradus sunt	48	48
pontus cuius medium	47 1/4	47 1/3
Borysthenes insula		

Achilleus leuca insula in insula inferiore	41 1/2	47 2/3
Taurica chersonesus provincia europe	42	48
Montes riphei quorum medium	63	47 1/2 vel 40 1/3
ysidorum hi riphei montes in capite germanie sunt a perpetuo ventorum flatu nominati a quibus tanais emergit et per consequens materia europe transgit et per ... sunt 2i ptholomei a quibus denominatur 2m clima non ut idem ysidorus ait sunt alii riphei montes archadie qui scribunt sic asserunt		
Amazonum promontorium in provincia	65 1/2	48 1/2
Sarmatie asiatice	67 1/2	47 1/2
Cercitides sinus media provincia	70 1/2	47
Coracis fluvii ostia in eadem provincia		
finis sarmatie asiatice ad coladeus		47 1/2
latus gradus habet	79	
Scithia extra ymaun montem civis medium	140	48
Quartum capitulum describit per 6 clima		

Quartus parallelus per orizontem transit per 6m clima cuius principium distat ab equinoctiali gradibus quadraginta tribus fere scrupulis ubi longior dies habet horas 14 cum 1/2 medium vero climatis distat gradibus 44 vel 1/3 fere ubi longior dies habet horas 14 fere scrupulis finis distat gradibus 46 vel 4m 1/4 scrupulis cum una 3a fere ubi longior dies habet horas 14 scrupulis cum 1/4 Circa quem parallelum nominanda sunt loca subscripta que dicti climatis limitibus noscuntur contineri.

Ostium promotorium in hyspania tarraconensi	4 1/4	43 1/6
Valencia civitas hyspanie eiusdem	11 1/2	43 1/12
Gallia aquitania eius medium	18	43 1/2
Burdegala civitas eiusdem provincie	18	44 1/12
Tholosa colonia gallie narbonensis	20 1/6	43 1/4
Carcassone civitas gallie narbonensis	21	43 1/2 1/4
Narbona colonia versus gallie	21 1/2	43 1/4
Gallia narbonensis eius medium	22	44 1/2
Vienna civitas dicte gallie	23	44
Valencia civitas in eadem gallia	23	44 1/2
Ilium metropolis	23 1/4	44 1/3

Varij fluminis ostia in eadem gallia	27 1/3	42
Nicia massiliensium in provincia italie	28	43 1/2 1/3
Genua	30	43 1/2 1/3
Venecia sub qua quasi Vicenno civitates sunt Vero	32	44
... italia ... norum sub ma=	34 1/2	44 1/4
brica(?) in pannonia inferiori	34 1/2 1/4	44
Padi fluminis ostia in provincia italie	34 1/3	44
Ravenno civitas italie	34	43 1/2 1/3
Ariminum civitas ytalie	34	44
Albania provincia circa medium	38	44
Pannonia inferior circa medium	41	44
Illiris provincia circa medium	41	44
Tracia circa medium	44	44
Mysia inferior circa medium	46	44
Dacia provincia circa medium	49	44
Bizancium et Constantinopolis in Tracia	46	43 1/12
Borystenes fluminis circa partes	47 1/4	46
...	61	43 1/2 1/4
Athanarum promontorium in capadocia	71	39
Armenia minor circa medium	80 1/2	40
Caspius mons in media maior circa medium	83	39
Media provincia circa medium	94	40
Hircania provincia circa medium	98 1/2	20
Cartania metropolis hircanie	102 1/2	42 1/3
Jena civitas margiane provincie	103	40
Margiana provincia circa medium	106	40 2/3
Anthiochia margiana civitas in eadem	116	41
Bactriana provincia circa medium	130	43
Parthes provincia circa medium	134	43
Turris lapidea provincie ...		

Sextum capitulum distribuit pa=
ralellum per 4 clima

Sextus parallelus per medium transit 4 climatis cuius principium distat ab equinoctiali gradibus 33 cum tercia et 2/3 ubi longior dies est horarum 14 1/4 medium climatis distat gradibus ut 2/3 ubi longior dies est horarum 14 4 medium

fluvius distat gradibus ut 39 et 38 $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$ ubi longior dies habet horas 14 $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$. Circa quem parallelum notanda sunt loca subscripta que dicti climatis limites non excedunt

Situm promontorium in Hispania lusitana	2 $\frac{1}{3}$	38 $\frac{1}{4}$
Bethis fluvii ostia in Hispania bethica	4 $\frac{1}{3}$	37
Sura turna cuius medium	7	36
Calpe mons in Hispania bethica	7 $\frac{1}{2}$	36 $\frac{1}{4}$
Corduba civitas Hispanie eiusdem	9 $\frac{1}{3}$	38 $\frac{1}{3}$
Sardinia insula cuius medium	31	38
Menomenus mons insule predicte	31	38
Caralis civitas in eadem	32 $\frac{1}{2}$	36
Lilibeum civitas et promontorium in Sicilia	37	36
Sicilia insula cuius medium	39 $\frac{1}{2}$	37 $\frac{1}{3}$
Pachinus promontorium in Sicilia	40	36 $\frac{1}{3}$
Epirus provincia cuius medium	44	38
Achaia provincia cuius medium	40	37
Peloponesus provincia cuius medium	41	36
Pernasus mons in Achaia	42	37 $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$
Euboea insula cuius medium	42	37
Athene civitas in Achaia	44 $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$	37 $\frac{1}{4}$
Crete insula cuius medium	44	34
Meandri fluvii ostia in Asia	47 $\frac{2}{3}$	37 $\frac{1}{3}$
proprie dicta		38
Lidia provincia que proprie Asia dicitur	49	
cuius medium	49	36
Rodus insula prius dicta		37
Licia provincia cuius medium	60	38
Phrigia magna cuius medium	60	36 $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$
Rhodia civitas in provincia Licie	61	37
Pamphilia Isauria cuius medium	61	
Aphrodisia ut dicitur in provincia	66	36 $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$
minori Cilicie	69	37
Cyprus insula cuius medium	69 $\frac{1}{3}$	38 $\frac{1}{3}$
Issa civitas in Armenia minore	69 $\frac{1}{3}$	38 $\frac{1}{3}$
Germanicia civitas in eadem Armenia		

Eufrates transit in Phenicia iuxta Zeugma pol.	71 1/4	36 1/4
Garamantes qui sunt in media lati-		
tudine Assirie		37
Mesopotamia provincia eius medium	73	38 1/3
Hispania Dothea eius medium	73	34
Babilon civitas provincie Babilonis	79	37
Assiria provincia cuius medium	80	38
Zagros mons in media eius medium	84	37 1/2 1/4
Ecbatana civitas in provincia medie	88	37
Porte Caspie in eadem provincia	94	37 1/2 1/4
Hecatompylon in Parthia	94 1/4	37
Parthia provincia cuius medium	96	37
Aria provincia cuius medium	104	34
Aria civitas maria	104	36
Alexandria civitas maria	110	36 1/4
Iaxartes amnis fluvii provincie	111	
Arie fontes qui in Paropanisade		
quedam sunt gradus	117	36
Paropanisades provincia eius medium		

Ro^a est fluvius Borysthenes a quo denominatur 4^m clima iuxta Amadoca
palude est ibi gradu 47 1/2 fons autem eius quem maior lacus tenuit est gradus
1/3 4 2 4 3 cuius vero hostia gradus habent 47 1/2 4 8 1/2 et eius insula 47 1/4
1/4 Unde apparet quod hic fluvius extra climata oritur et transiens
in 4^m clima in eodem fluit hoc est eciam mons septum attingit clima
1/4 1^m clima ad eo denominatum quia secundum Ysidorum 2^a vero Ptholomeum in Sarmatia
Europe transit longitudo latitudo

Phasis fluvius hostia in pro-	112 1/2	44
vincia Colchidis	113	44
Colchis provincia cuius medium	114	44
Iberia provincia cuius medium	114	44 1/2
Armatica civitas in eadem provincia	81 2/3	24 1/2 1/3
Albania et Albanie provincie	81 1/3	44 1/2
Albani fluvii ostia dicte provincie		47
Insule dicte adiacent Albanie Gelade	87 1/2	44
nove quarum media Galz	113	44
Sogdiana provincia eius medium	129	
Sarapsa metropolis dicte provincie		

Dorta prouincia ciuitas medium	162	44
Sedon serra ciuitas eiusdem prouincie	162	44

Quintum capitulum describit parallelum per 7m clima

Quintus parallelus per romam transit per 7m clima cuius principium distat ab equinoctiali habens horas quatuordecim et semis secundum quarta et medium non climatis distat gradibus 40 et semis ac 3a vel 41 1/4 ac 12 ubi longior dies habet quindecim simus distat gradibus 43 et semis simus ubi longior dies habet horas 14 cum 4a. Circa quem parallellum notanda sunt loca subscripta que dicti climatis limites non excedunt

Lundabrices insula hispanie lusitanie	3	41
Lune montis promontorium in eadem prouincia	4	42 1/2
Tarie fluuij hostia prouincia tarraconensis	4 1/2	42 1/4
Hispania lusitania cuius medium	8	39 1/2
Toletum ciuitas tarraconensis prouincie	10	41
Hispania tarraconensis prouincie	11	42
Dicte cuius medium	14 1/2	42 1/2
Cesarea augusta ciuitas eiusdem prouincie	14 2/3	40 2/3
Cartago betica ciuitas in eadem prouincia	17 1/4	41
Rodani occidentalis ostium in ~~[illegible]~~ prouincia gallie narbonensis	22 1/2 1/3	42 2/3
		42 1/2 2/3
Rodani orientale ostium in eadem prouincia	23	44
Cirnos insula id est corsica cuius medium	30	41 1/2
Parum promontorium eiusdem prouincie	31 1/3	42 1/2 1/4
Pise colonia in ytalia	33 1/2	42 1/2
Sena ciuitas in eadem prouincia	34 1/3	41 1/2
Tiberis fluuij ostia	36 1/2	41 1/3
Ostia ciuitas in ytalia	36 2/3	41 1/3
Urbs roma	36 1/3	41
Campania maior cuius medium	37	41 1/2
Fundi ciuitas in ytalia	38 1/6	41 1/4
Lauri fluuij ciuitas in campania ytalie	39 1/2 1/4	

Tricopolis ci. tarantorum iuxta ioni-	4 1/6	40 1/2
um pelagus		
Tarentum ci. maior gentis iuxta	42 1/6	40
adriaticum pelagus		40 1/12
Barium civitas calabrie	42 1/2	
Garganus mons apulie	42 1/3	41
Mesia superior circa medium	43	42
Dalmatia circa medium	44	41 1/3
Italia circa medium	46 2/3	
Macedonia circus medium	40	42
Tricopolis sinus in prima macedonia	41 1/4	41 1/2 1/4
Chersona promotorium est in dicta	41 1/4	41 1/4
provincia	44	42
Thersones provincia circa medium	76 1/3 1/12	43 1/12
In hore ponti sacrum dyane pro-		41 1/3
motorium	77	
Prusa ci. penes olimpum montem	77	40
Sarmatia meridionalis circa medium		42 1/2
Carmania ci. mediterranea supra	60 1/2 1/12	
pontum		42
Galatia provincia circa medium	62	43
Paphlagonia provincia circa medium	62	39
Capadocia provincia circa medium	64	
Heras mediopol. secunde provincie	3? 1/... 77 1/4	39 1/2 1/12
Sed ptholomeus in capitulo describit		
parallelum per tertium clima		

Septimus parallelus per alexandriam transit per tertium clima circa principium. Iste distat ab equinoctiali gradibus 27 cum 1/6 vel precise 27 1/2 ubi longior dies habet horas 13 1/3 1/4. Medium dicti climatis distat gradibus 30 cum 1/3 vel cum 1/2 1/12. Circa quem parallelum notanda sunt loca subscripta que dicti climatis limites non excedunt.

		32
que dicti climatis limites non excedunt	7	
Apenus insula provincie mauritanie		30
tingitane	7 2	
Missaraas portus in dicta		31 1/2
provincia	7 1/3	
Abila mons in hyspania circa		39
medium	8	
Mauritania provincia circa medium	19	32
Mauritania cesariensis circa		
medium		

Secunda provincia cuius medium	30 1/2	30
Hisarapalus in affrica minori	33	32
Cartago urbs magna in affrica	34 1/4 1/3	32 2/3
Affrica cuius medium	36	31
Brachodes promontorium in affrica	38 1/2	32 1/3
Neopolis que et Leptis magna in affrica	42	31 2/3
Boreum promontorium finis sirtis provincia tirenaica	47 1/4	31 1/6
Montes herculis tres appellatos	47 1/2 1/4	31 1/6
hz dicta provincia cuius medium	49 1/2	31 1/6
Ptholomais civitas eiusdem provincie		
Phicus promontorium et castellum in eadem provincia	50	31 1/2 1/3
Cirenaica que et pentapolis cuius medium	50	28
Marmarica provincia cuius medium	58	28
Chersonesus magna in marmarica libie	52	31 2/3
In egypto pelago andomus insula	52 2/3	31 1/2 1/3
Sili hospita in marmarica libie		
Libia provincia cuius medium	55	29
Apis mons in eadem provincia	55 1/2	29 2/3
Solis fons in ipsa provincia	58 1/4	28
Chersonesus parva portus in eadem	60	31 1/12
Alexandria a qua 3um clima dicitur	60 1/2	31
Egiptus inferior cuius medium	61	30
Heroum civitas magna in eadem provincia	61 1/3	28 1/2 1/12
Iherosolima que nunc dicitur	66	31 2/3
capitolia provincia sive palestine iudee		32 1/3 1/12
Carmelus mons in siria phenicia	66 1/3 1/2	
Syria palestina iudea cuius medium	67	31
Tiberiadis lacus eiusdem provincie	67 1/4	32 1/12
Arabia petrea cuius medium	68	31
Damascus civitas syrie phenicie	69	33
Syria phenicia cuius medium	71	33

Arabia deserta cuius medium	74	32
Babilonia provincia cuius medium	78	32
Orientale ostium agudes fluvii in	79 1/2 1/4	30 2/3
provincia		
Chagomanus fluvii hostia in	88 1/2	30
provincia persidis		32
Persepolis provincia cuius medium	90	29
Alexandria civitas que est carmania in eadem	90	32
Carmania deserta cuius medium	96	29
Drangiana provincia cuius medium	108	
Alexandria civitas in provincia ara-	114	31
chosie	114	30
Arachosia provincia cuius medium	114	29
Gedrosia provincia cuius medium	136 1/2	32 1/2
Comyrus ffabari ... gangis fluvii		
india intra gangem		

Octavum capitulum de sexto parallello per 2m clima

Octavus parallelus qui per syenem transit per 2m clima et per principium
distat ab equinoctiali gradibus 20 ut 1/2 cum 4a ut longior dies
habet horas 13 1/4 medium vero climatis distat gradibus 23 ut 24 gradus 1/2
1/3 ubi longior dies habet horas 13 cum dimidio Finis distat gradibus
27 semis cum 6a vel 27 gradus 1/2 ubi dies longior habet horas 13 1/2 1/4
Circa quem parallellum notanda sunt loca subscripta que dicti climatis
limites non excedunt

Athlas maior mons in	8	26 1/2
mauritania tingitana		
Iunonis que et aurola est in	9	23 1/2 1/3
in provincia mauritanie libie	13	22
Libia affrica cuius medium hesperides		
Fontes ampsaga fluvii in	26	36
mauritania	26	27 1/6
Egra civitas in affrica inferiori		27
Usare in sinus mons affrice	28	
maioris cuius par vorietatis		27 1/2
Mayo mons montis in parte	44	
marice libie		24
Leronides paluis in eadem	47	
provincia marmarice		24 1/3
Apolinis civitas magni egypti	51 1/2 1/3	

Dia magna civitas in egypto	62	24 2/3
Siene civitas magna in egypto	62	23 1/2 1/3
Smaragdus mons in maria arabie	64 1/4 1/3	24
Lepte promontorium in dicta provincia	64 1/2	24 2/3
Drepanum promontorium in eadem	64	27 1/2 1/3
Leuca id est albus portus in ipsa provincia	64 1/2	26
Hyppos mons in arabia felici	66 1/2	27 1/3
Arabia felix civitas medium	86	22
Sacra solis promontorium	87 1/3	23 1/2
Fontes fluvii sannchdaches	100 1/2	22 2/3
in carmania	104 1/3	23 1/2
Ar-bis civitas gedrosie regionis	142	30
Sucandrus mons in india extra		
Sygin civitas sinorum	170	23 1/4
Cimora civitas in eadem provincia		

Secundum capitulum distribuit parallellum per primum clima

Nonus parallellus per meroe transit per primum clima et primo distat ab equinoctiali gradibus vel 11/24 12 1/2 ubi longior dies habet horas 12 1/2 1/3 Medium huius climatis distat gradibus 16 et tria ac 12 ut fere 2 ubi longior dies habet horas 13 Finis distat gradibus 20 1/2 ut 1/2 ubi longior dies habet horas 13 1/4 Civitates que parallellum notanda sunt loca subscripta que dicti climatis limites non excedunt

Insule fortunate regiones	1	16
Gholocinia promontorium li-	9 1/2	16 1/2
bie interiorum		
Magnus portus ... fluvium in eadem	10	14
Massi fluvii ostia in eadem provincia	10 1/2	16 1/2
meroe civitas ethiopie egypti	11 1/2	16 1/2 1/3
Diogenis promontorium in eadem	64 2/3	19 2/3
ethiopia		16 1/2 1/3
ptholomais theron civitas in eadem	66	
ethiopia	68	16
Magorum insula		16 1/2
Sorath insula in arabia felici	70	13
Sab regia civitas in eadem provincia	76	16
Climax mons in ipsa provincia	76 1/2	
Cana emporium et promonto-	84	12 1/2
rium in eadem provincia		

Orientalis ostium Indi fluvii quod	109 ½ ¼	20
Sagapa dicitur		18
Barica insula Indie intra Gangem	111	14 ⅓
Pantidol ci. in eadem provincia	113	17 ½
Simma civitas [illegible]	120 ⅓	12 ⅓ ¼
Cori promontorium quod et Callicum	124 ⅔	13
in India intra Gangem	126 ½	
Sinus Agaricus [illegible] insula		13 ⅓ ¼
in eadem	131 ⅔	
Tanais fluvii ostia in eadem		18 ¼
provincia	144 ½	
Gangis fluvii ostium maximum		
[illegible] quod compressum dicitur in ipsa		13 ½ ¼
provincia	143 ½	
Zamba civitas Indie extra Gangem	173	17 ⅓
[illegible] magnus sinus [illegible] sinas		

Decimum capitulum describit autem climata parallelum qui transit per [illegible] civitatem.

Decimus parallelus ante climata transiens per [illegible] civitatem Indie extra Gangem ab equinoctiali distat gradibus 8 ⅓ 1/12 ubi longior dies habet horas 12 ½. Circa quem parallelum notanda sunt loca subscripta que inter principium climatis primi et equinoctialem exclusive computata sunt

computata sunt		10 ½
Pluitana una de insulis	1	
Fortunatis		11
Canaria etiam una de insulis fortunatis	1	11 ½
Hesperium promontorium in Libya	8 ½	
interioris		4 ¼
Hypsodrongi (?) Ethiopie in eadem	14	6 ⅓
provincia	14	
Rasorchi (?) hostia in eadem provincia	33	3
Ymalones (?) mons in eadem provincia	47 ½	1 ½
Arangus mons in ipsa provincia	62	12
Ethiopia super Egyptum [illegible]	69	11 ½
[illegible] in eadem		
provincia	69	11 ⅔
Cornu [illegible] promontorium		
[illegible] provincia		
[illegible] in ipsa		
Due civitates in eodem monte	74 ½	11

Posidium promontorium in arabia	74	11 1/2
Salma civitas in eadem provincia	74 1/2	11 1/2
Phalangis mons in ethiopia egypti	80	3 1/2
Elaphas mons eiusdem provincie	81	7 1/2
Arhamne emporium in eadem provincia	82	7
Abisoma civitas in arabia	82	11 1/2 1/4
Aromata promontorium et empori=	83	6
um in ethiopia egypti		
Cortonat insule tres in rubro sinu	83	9
arabia	86 1/3	9 1/2
Dioscoridis insula que et in eadem est		11 1/2
Sabarori emporium insule taprobane	126 1/3	7 1/3
Gangis fluvii ostia eiusdem insule	129	
Solis portus in eadem insula	130	9
Ostia promontorium ipsius insule	130	7 1/2
Litus magnum in eadem provincia	130 1/4	1/3
Taprobana insula circumquaque	134	3
Colosi fluvii ostia in india intra gangem	134 2/3	11 1/2
Illo signo emboria in eadem india		11 1/2
Aphetarum hoc est dissorum ad	136 1/3	11
arzicam nagaricam indie		17 1/2
In sinu gangetico indie ultra gan=	136 1/3	
gem palimarie		10 2/3
Berabona emporium indie extra gangem	144 1/2	1
Chrisonane fluvii ostia ipsius indie	149	
Tacola emporium dicti indie	160 1/4	1/4

In ethiopia egypti quarto ubi est astapodis a varancollo 60 12 posita quarto
astar bone fluvii et astapadis 62 1/2 11 1/2 posita ubi nilus dum efficitur
affluentibus amnibus

Ex duobus paludibus superioribus	60	2
Permunculus sinus provincie indie extra gangem	162 1/2	1/4
Notu promontorium provincie sinarum	174	4 1/2
Senii fluvii ostia in eadem provincia	176 1/3	6 1/2
Sabana civitas in ipsa provincia	177	8 1/2
Ambosti fluvii ostia sinarum	177	10

Undecimum capitulum describit 2 parallelos 1 per caput promontorium alium per montem
bardeti

Undecimus parallelus per caput promontorii quod est cattigara sub prolixior equi=
noctiali versus austrum ab eadem equinoctiali distat gradus 8 1/3 1/12 ubi
prolixior dies habet horas 12 1/2

Tropicum yemale (?) paralellus et extremus transit per montem bardeti cuius medium ab equinoctiali distat gradibus 16 1/3 1/12 ubi longior dies habet horas 13 inter hunc igitur extremum paralellum quem terre habitabilis limitibus terminat versus austrum secundum ptholomeum et inter equinoctialem medius est iiij primus paralellus ab utroque equaliter distans Circa quem notanda sunt loca que inter ipsum equinoctialem includuntur et paralellum montis bardeti situata sunt

Ethiopia australior eius medium	79 australis	12

Mons bardeti ethiopie interioris qui libie pars est sub cuius medium 94 australis 16
Ubi nota quod sub ethiopie interioris sive versus orientem superius tota libiam regio magna ethiopum est in qua elevantur albi ... rinoceroes et tygres iuxta autem incognitam terram stigis ethiopum est per magnum extensa agisima nomine quae habet et regio alia ... magna usque incognita terra Que ad notitiam pervenientes hec sufficit

Elephas mons eius medium	14 australis	8 1/3
Pylus mons cuius medium	10 australis	8 1/2 1/6
Zyphe montis medium	24 australis	8 1/3 1/2
Garthac montis medium	24 australis	13

Iuxta duo paludes montis ... nomine 94 et masche ... 68 australis 14

Rapti fluvii ostia in provincia	72 australis	7
ethiopie egipti		
Strophionis statio et promotorium	73 australis	3
in eadem provincia	73 australis	4 1/4 1/?
Tonnca minoris in eadem	73 1/2 1/3 australis	8 1/3 1/13
Haptum promotorium in eadem provincia		
Rubarta civitas insule taprobane	12 2/3 australis	

Ubi nota quod ante taprobanem coherentes insularum sunt quas dicunt esse mille trecentas et septuaginta octo inlo quarum magis orientales sunt iste

	124 australis	4 1/4
Iiana insula	129 australis	4 2/3
Balaia insula	133 australis	1 3
Cunnara insula	124 equinoctialis	
Zaba insula	123 1/? australis	1/2
Rodota civitas insule taprobane	123 1/3 australis	1
Asam fluvii ostia in eadem insula	124 australis	2 1/2
Orneorum extrema in eadem	123 australis	3
Terum promotorium in eadem	163 australis	3
Sabana emporium indie extra gangem	161 australis	3
Palandi fluvii ostia in eadem	163 australis	2
Mabi ... promotorium in eadem	164 australis	1
Ilrabe fluvii ostia in eadem provincia	164 equinoctialis	
Taspolis civitas in eadem	177 australis	9 1/2
Cattigara sinarum statio	177 australis	9 1/2
Cartyara sinarum		

Cattigara sinarum statio	173	Australis	3
Sinarum sinus metropolis	180	Australis	3
Sinarum que thine dicitur			
Aspera vel prima sinarum	180	Australis	2

Duodecimum capitulum recapitulat summaria cosmographie ptholomey et de 12 parallelis principalibus orbis terre nostre habitabilis continentibus de quibus seu quorum locorum sub dictos parallelos secundum longitudinem et distancia ab occidente in orientem situatas compendiose recolligere studuimus Nunc copiose intelligere eorum qui veritate examinare poterunt quibus cosmographia claudii ptholomei consideravit hic nota quod vir [illegible] magnum illud et perutile opus [illegible] de greco in latinum sermonem translatum octo libros distinctione ordinatissime decoravit

Primus 24 capitula preambula continet 2us et 3us europam describit 4us affricam 4us et 6us et 7us asiam In septimo tamen specialiter indiam describit 8us vero liber habitabilis nostre divisione ad tabulas adaptat continuamque tabularum et picturarum explicat In libro 8o concluditur hic summaria descriptio tabule nostre orbis concludit

Capitulum 13 eiusdem summariam descriptionem nostri orbis concludit

Nostre habitabilis situs inter maximas partes divisus est quadmodum [illegible] descriptoribus qui sigillatim sunt [illegible] scrutati sunt qui ut hoc [illegible] relinquerunt et nos per partem ex illorum tradicione cognovimus Talia autem totius habitabilis fingere possumus ut in generis doctrinarum cupidis nichil expertum sit verum earumque mente per partem experimentare atque quod quam pro hystoria offerre et pro ad naturale quadam animi experiri possunt pro totius nostre habitabilis terminatur ab ortu solis terra incognita que populis orientalibus maioris asie sinarum scilicet atque sinarum eorum adiacet amaridie similiter terra incognita quendam pelagus cingit que vero amplectitur meridionalem ethiopiam regionem agysimbam appellatam ab occasu etiam terra incognita que sinum affrice ethiopicum cingit et de inde occidentali occeano qui ultimus occidentis partibus adiacet a septentrione occeano qui inde partitus insulas britanie circumplectitur ac partes europe maiore septentrionales includit ducalium donum atque sinarum appellatur partem vero limitis reliquos hic terra incognita que partibus asie maioris septentrionalibus in nunc sarmacie scilicet et sithie atque serum adiacet ex equoribus que a terra admittuntur nostrum quoddam mare cum sinubus suis medio mediterraneum pelagus et promontorium in pontum paludesque meotinas incipit mortuarium per fretum circum herculeum efficiens et similitudinem chersonesi hic angusta pelagi [illegible] caspium dicitur ab omni parte ambitur a terra insule similitudinem ex opposito ducimus aut altera de mari indico Nam eum cum suis sinubus arabico persico gangitico eoque quae [illegible] nota bula magnus sinus appellatum a terra similiter ab omni parte clauditur unde ex terris maioris totius orbis partibus asie cingitur affrica per dorsum arabie ex nostro mari a barbarico sinus excludit preterea per

terra incognita quam indicum pelagus
circumplectitur. Europe autem angitur
ex dorsum quod inter paludem meotim et sarmaticum occeanum est in tanaim
flumen alveus Affrica ab europa disiungitur. confinat athlantico solum freto
per se ipsa europe nulla ex parte contigua sed passim maris sinu asia
utrique earum extrema sit altera ambobus aricides gentes orientales partes
plangas harum trium partium per magnitudinem asia prima est 2a affrica 3a europa
Similiter inter maria quibus a terra circumplectitur ut dictum est primi maiori spatio
indicum pelagus primum est 2m mare cirum est 3m hircanum seu caspium postea
in sequentium sinuum primus est simpliciter maior est gangeticus sinus 2us persicus
3us qui magnus dicitur 4us arabicus 5us ethiopicus 6us ponticus 7us egei pela-
gi 8us paludis meotidis 9us hadriaticus 10us seu propontida in sequentium
insularum prima est tabrobane 2a albionis insula britanorum 3a aurea
chersonesus 4a hybernia britanorum 5a peloponesus 6a sicilia 7a
sardinia 8a corsica dicta cirnos 9a creta 10a Cyprus meridionalem
limitem terre nobis habitabilis terminat parallelus per meroe insulam transiens est
equinoctiali gradu 63 Sed autem parallelus per thylem insulam ducitur. Quare
longitudo terre nobis cognite omnis constat gradibus 79 1/3 1/12 aut ubi
qui gradibus 90 stadiis vero quadraginta milibus fere veluti 8o gradu
quingenta stadia complectente ut ex diligentia dimensione comprehensum
est ~~Longitudo autem~~ Longitudo autem ambarum constat stadiorum centum et octuaginta
milibus Deinde extima orientalem plagam noti orbis terminat meridianus
ductus per metropolim sinarum distans a meridiano descripto per alexan=
driam versus solis ortum super equinoctiali gradibus 119 1/2 ortu autem fforis
equinoctialis circuli. Occidentalem vero finem claudit meridianus qui per
insulas fortunatas describitur distans et ipse a meridiano alexandrie
gradibus 60 1/2 horarum autem equinoctialium quatuor a semicirculo vero qui
maxime orientalis est gradibus 180 Et horis equinoctialibus duodecim dividi
colligitur totius noti orbis longitudinem super arcu equinoctialis circuli nona
ginta milium stadiorum esse super autem parallelo maxime australi octuaginta
et septem milium et trecentorum et triginta trium Sed per parallelo rhodio maxime continentali
quadraginta milium et octingentorum ac quinquaginta et quatuor rursus in parallelo
Rhodiorum in quo potissime fuit dimensionis distanti ab equinoctiali gradibus
triginta et sex stadiorum septuaginta ac duorum milia fere per parallello
Syene qui ab equinoctiali distat gradibus 23 1/2 1/3 1/9 de fere medium
tenet totius latitudinis octuaginta simpliciter et duorum milium ac tre[illegible]
torum triginta et sex iuxta proportionem parallelorum productorum ad equinoctialem
sunt quod longitudo terre habitabilis maior latitudine in inclinationibus vero per rhodum
dimidia quodammodo et tertia parte In inclinationibus vero que sub parallello
per sienem sunt eque sunt proportione et fere 6a In plagis maxime australibus
tudini ac etiam sexta parte In inclinationibus que sub equinoctiali sunt
tudinem ac etiam quinta maior dici autem narris in parallello
quandoque maxime australi horarum equinoctialium habet tredecim Similiter
in parallello per meroen equinoctiali horas habet 13

In equinoctiali horas 12	13
In parallelo per Syenem	13 $\frac{1}{3}$
In parallelo per Rhodum	14 $\frac{1}{2}$
In parallelo per Thylem maxima continualis	20

Omnes dicta longitudine latitudine et numero horarum equinoctialium

Capitulum 14m precedentis capituli declarationem subiungit 2m

Quia dicto in precedenti capitulo Ptholomeus mensuras longitudinis et latitudinis orbis habitabilis per stadia de quibusdam parallellis principalibus locorum et diversorum horizontum ad equinoctialem, ideo adhuc ad eius declarationem notanda sunt quedam regule quas ipse ponit in fine primi libri sue Cosmographie. Qualium est equinoctialis quinque talium est ~~per Syenem~~ per Meroem quatuor $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$ unius circuli, hoc ad ipsum quam sexaginta quinque hoc est quemadmodum ad undecim, id est proportio sesquidecima. Qualium est equinoctialis quinque talium est per Rhodum quatuor unius zone, hoc ad ipsum est proportio sesquiquarta. Qualium est equinoctialis quinque talium est per Thylem duo cum quarta unius zone, hoc ad ipsum quam viginti ad nona, id est proportio sub… per… novas. Ad declarationem autem dictarum regularum sciendum est quod cum in prima dicitur qualium est equinoctialis quinque talium est per Meroem quatuor est sensus cum 3a [illegible] quod quales partes equinoctialis habet quinque ipsum per quinque tales partes parallellus per Meroem habet quatuor $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{3}$ ut … medietas equinoctialis continet 180 gradus que si dividantur in quinque partes quelibet continet 36 gradus. Et de istis quinque partibus medietas parallelli per Meroem continet unam … que hic 12 gradibus. Ergo medietas huius parallelli est graduum 174. Et sic parallellus per Meroem continet quatuor quintas equinoctialis cum una medietate et una tertia unius sexte de medietate huius parallelli dicendum est sic proportio de medietate aliorum parallellorum intelligitur ut vel dicatur quod medietas parallelli per Syenem continet quatuor quintas medietatis equinoctialis cum 12a que sunt gradus 164. Et medietas parallelli per Thylem continet duas quintas medietatis equinoctialis cum una quarta que sunt gradibus 81

Capitulum 14m summam provinciarum nostri orbis recapitulat

Premissis autem addendum est quod sicut Ptholomeus in fine primi libri sui summariam descriptionem nostri orbis conclusit sic etiam in fine 8i libri summam provinciarum quas in precedentibus libris specialiter descripserat generaliter annotavit. Habuit specialiter in eodem 8o libro ad tabulas 26 adaptavit quibus continentur in Europa tabule decem provincie quatuor et triginta in Affrica tabule quatuor provincie in Asia magna tabule 12 provincie quadraginta et octo. Ubi notandum est quod sicut ipse in proemio libri declarat gradum … in … annotavit spatiis … tabularum forma …

longitudinis gradus proferendo gradibus latitudinum proximum nam quod
gradus longitudinis et latitudinis provinciarum sumuntur a medio earum
Dico ergo ptholomeus quod provincie seu satrapie noti longitudinis orbis sunt hec

In europa provincia	34		In libro 2° capitulo p°
Ibernie insula britanica	11	48 ½	
Albion insula britanica	20	44	
Yspania betica	7 ⅓	38 ⅓	2ª tabula
Yspania lusitania	8	39 ½	
Yspania tarraconensis	11	42	
Gallia equitanica	18	43 ½	3ª tabula
Gallia lugdonensis	23	48	
Gallia belgica	36	47	
Gallia narbonensis	22	44 ½	
Germania magna	34	42	4ª tabula
Retia et vindelica	32 ½	46 ⅓	
Noricum	37 ½	46	
Pannonia superior	39 ½	47	
Pannonia inferior	41	44	
Illiris	41	44	
Delmacia	44	42 ⅔	
Italia	46 ⅔	41 ⅔	In 3° libro 6ª tabula
Cirnos id est corsica insula	30	40	
Sardinia insula	31	38	7ª tabula
Sicilia insula	39	36	
Sarmatia in europa	67	47 ½	8ª tabula
Taurica chersonensis	42	48	
Jazigis methanasti	43	38	9ª
Dacia	49	44	
Misia superior	43	43	
Misia inferior	46	44	
Tracia et	44	41	
Chersonensus	30	41	10ª
Macedonia	41	38	
Epirus	40	37	
Achaya	42	37	
Euboia insula	41	36	
Pelaponensis insula	41	36	
Creta insula	44	34	In 4° libro 1ª tabula
In affrica provincie seu satrapie 12			
Mauritania	8	33	
Mauritania cesariensis	13	32	

Numidia	30 ½	30 2a
Affrica	36	31
Cirenaica que et pentapolis	40	28 3a
Marmarica	42	28
Libia	47	29
Egiptus inferior	61	30
Egiptus thebais	62	24
Libia interior	18	22 4a
Ethiopia supra egiptum	62	12
Ethiopia omnibus hiis australior	70 australior	12
Asia magna provincie 48		in 4o libro 1a tabula
Pontus	48	48
Bithinia	44	128
Asia que proprie dicitur	68	68
Phrigia magna	69	30
Liria	68	37
Galatia	32	41
Paphlagonia pisidia	62	43
Pamphilia .i. sauria	61	31
Capodocia	64	39
Armenia minor	71	39
Cilicia	68	37
Sarmatia	74	44 2a
Colchis	73	44 3a
Iberia	74	44
Albania	78	44
Armenia maior	77	41
Cyprus insula	66	34 4a
Syria cireua	71	36
Syria phenicia	71	33
Syria palestina iudea	67	31
Arabia petrea	68	31
Mesopotamia		
Arabia deserta	73	37
Babilonia	74	32
Assiria	80	37 in 6o libro 4a tabula
Susiana	84	34
Media	83	39
Persis	90	32
Parthia	96	37

Carmania deserta	96	32	
Carmania altera	99	24	6a
Arabia felix	86	22	
Garcoma	8	20	7a
Margiana	94	40	
Bactriana	103	41	
Sogdiana	116	44	
Sarches	113	43	
Scythia extra imaum montem	130 120	46	
Scythia intra imaum montem	140	48	8a
Serica	162	44	
Paropanisade	171	34	9a
Drangiana	108	29	
Arachosia	114	30	
Gedrosia	114	29	
India intra gangem	132	27	In 2o li 10a ta
India intra extra gangem	142	22	11a
Amazonum regio	172	16	
Taprobane insula	124	3	12a

Omnes provincie nostre habitabilis sunt nonaginta quatuor quas

Orum gentes subartici zodiaco hos solent super verticem a borea descendens ad austrum ascendens consimiliter hys semel in anno alijs bis. Omnes autem qui sub zodiaco habitant ab occasu ad ortum solis ethiopes sunt parvo coloribus nigri et hij maxime qui sub circulo equinoctiali sunt habitantes nigri sunt. Reliqui autem extra lineam cathetorum zodiaci solis sunt habitantes remissiones coloribus sunt et in albedinem tendunt secundum distancie rationem usque ad sarmatas hyperboreas et eadem ratio ab utraque parte equinoctialis versus borea atque austrum usque ad utrosque polos zodiaci.

Capitulum 16 precedentis capituli declaratione subiungens aliquas dubitatis concludit

Est hoc ergo sunt cosmographie ptholomei verba quantum ad id quod hic dicit de gentibus subarticis zodiaco intelligendum est quod hijs sol super verticem a borea descendens ad austrum et etiam ascendens simili fit super hijs semel in anno scilicet hijs qui habitant sub tropicis alijs bis scilicet hijs aliquibus semel in anno scilicet hijs qui habitant sub tropicis alijs bis scilicet hijs qui habitant inter tropicos ut verbi gratia Meroe civitas bene est sub tropico cancri ideo dicit ptholomeus quod ubi sol semel in anno fit super verticem capitis quod in extremo est tropico et ita de alijs locis qui sub eadem sunt latitudine. Meroe vero civitas distat a tropico ideo dicit quod ibi sol bis in anno efficit supra verticem. Sed quia in provincia gedrosia cuius civitas cuius latitudo est gradus 23 $\frac{1}{2}$ ita quod a tropico distat precise per $\frac{1}{3}$ que secundum ptholomeum in 2o gradus est efficit ideo hic non solum semel in anno sed bis inter est solem super verticem

efficitur quod locus a tropico estivo distat ex utraque parte gradibus 3 et patet quod
ibi sol sit supra verticem in brevi tempore scilicet in sex dierum spatio hoc autem
in maiori tempore bis fieri contingit in aliis locis que magis distant
a tropico versus equinoctialem nam generaliter ubi est minor distantia
ab equinoctiali est maius spatium temporis infra quod sol bis fertur
supra verticem vel in sub equinoctiali maximum est hoc tempus scilicet medietas
anni pro qua distat introitus solis in arietem ab introitu eius in libram
vel econtrario. Consideratum vero ad illud quod hic dicit ptholomeus quod hii maxime
qui sub circulo equinoctiali sunt habundare nigri fiunt huius dictum con-
trarium est quod in libro de dispositione sphere ptholomeus vult quod locus sub equi-
noctiali sit temperatus 2 tropicorum et avicenna docet de arabibus et
primo artis medicine quod locus ille est temperatissimus et per hoc
quidam theologi posuerunt quod ibi sit terrestris paradisus in quodam
monte versus orientem sed quicquid sit de opinione avicenne vel aliorum theo-
logorum quantum ad hoc quod ibi sit locus temperatissimus tamen visibile est secundum
dicta ptholomei quod ibi sit locus satis temperatus propter causas rationabiles
quas in contrarium avicenna egregie assignat sed ista tractare non est
presentis operis. Consideratum autem ad id quod hic dicit ptholomeus quod eadem
est ratio ab utraque parte equinoctialis versus boream atque austrum usque
ad utrosque polos zodiaci licet hoc quodammodo possit veritatem habendo
propter considerationem ad angulos zodiaci tamen habendo respectum
ad oppositum augis solis diversa est ratio. Item si excentricitas solis sit
ut magistri ponunt constat quod illa pars circuli que vocatur oppositum augis
descendit ad terram multo magis quam reliqua pars que dicitur aux. Et ideo
quando sol venit ad oppositum augis multo plus comburit terram tum propter propin-
quationem tum propter casum radiorum ad angulos rectos tum propter
congressionem equidistantium in quibus moratur super eandem regionem ut
comburat eam et hoc est quando sol est in sagittario vel capricorno vel scor-
pione. Et propter causas rationes concluditur quod sub equinoctiali non est plenum tempera-
mentum. Consideratum non indecens quod ibi sit paradisus terrestris cum esse
debeat temperatissime conditionis horum autem extra nostram considerationem pertinent

Capitulum 17m modum describendi formam nostri orbis committit

His itaque premissis ... habitabilis situm ad generalem descriptionem
qua brevius in plano fieri potest etiam cum annotatione assumatum desig-
nare proponimus non tamen omnino modum quem ptholomeus docuit in sequenti-
bus ad hanc figuram describendam vel ad configurandum civitates famosas in
suis locis pro distantia earum ab equinoctiali que vocatur latitudo civitatis vel
regionis vel pro distantia earum ab occidente in oriente que longitudo regio-
nis dicitur quod cosmographi dicunt artificio quo locus civitatis habetur pro
distantia a meridie vel a septentrione vel ab oriente vel occidente et hoc artifi-
cium consistit in ... in lineis rectis equaliter distantibus ab equinoctiali signatis

in plano secundum formalem circuli ducti aut imaginari latitudinis regionis
signato in qua solum ducta ab equinoctiali usque ad polum mundi in circulo in
qua sit arcus circuli magni qui transit per polos mundi et per numerum longitudinis
civitatum signatum in equinoctiali circulo hic autem modus melior est quia facilior
est sufficit consideratione locorum mundi in hac superficie sensibili differentia
autem hic modus describendi habitabile a modo quo ptholomeus in sua cosmo-
graphia utitur quia iste modus signat parallelos per rectas lineas et meridia-
nos per lineas arcuales ut patet in figura subscripta ille non ergo sicut ait
libro primo speciali in 24 capitulo ubi docet qualiter in plana terra designetur con-
siderandum quod sicut quod secundum hanc figuram describentia latitudinem secundum
gradus meridiani circuli linee recte hic figuratur gradus mathematicorum verum omnis
tamen difficultas que contingit describende longitudinem excluditur describi-
tam in secundo capitulo 13 ipsam figuram nostri orbis describit
Describimus ergo figuram orbis nostri habitabilis sub hac forma sit
a. polus articus b. polus antarticus c d equinoctialis cuius divi-
siones sunt gradus longitudinum regionum ad b medietas solum in
qua sunt gradus latitudinum regionum a c et b arcus circuli magni
transeuntis per polos et gradus longitudinis usque occidens a d b arcus
circuli magni transeuntis per polos et gradus longitudinis usque oriens Et hii
duo arcus dividunt equinoctialem in tres partes equales quarum qualibet facit
4 horas equinoctiales Et sic per sunt arcus possunt subdividi equinoctialis
ita ut quibuslibet in gradibus correspondet una hora equinoctialis g e f linea
recta equaliter distans equinoctiali transiens per alexandriam e civitas alexan-
drie 1 h k linea recta equaliter distans equinoctiali transiens per medium regio-
nis Scithie in itinere primam montis h medium Scithie
Parallelos autem 12 quos supra descripsimus consignabimus in figura
nominibus locorum per que transeunt ut locorum a quibus eorum denominantur
climata et per numerum gradus latitudinis idest distantie ipsorum ab equinoctiali
paralellus transiens per montem bar-deti distat ab equinoctiali usque austrum
g° 16 parallelus per raptum promontorium et cattigara distat ab equinoctiali
usque g° 8 1/2 1/3 1/12 parallelus per bisingra distat ab equinoctiali
usque austrum g° 8 1/3 1/2 parallelus per meroen a qua nominatur primum clima
versus itonem g° 8 3 2 parallelus per syenem a qua nominatur 2um clima g° 13 1/2 1/3
distat g° 16 1/2 1/3 parallelus per alexandriam a qua nominatur 3um clima distat g° 31
parallelus per rhodum a qua nominatur quartum clima distat gradus 36
parallelus per romam a qua nominatur 4um clima distat gradus 41 1/3
parallelus per boristenem a qua nominatur 6um clima distat vero 46 gradus
parallelus per ripheos montes a quibus nominatur 7um clima distat fere g° 49 40
parallelus per insulas britanias distat fere gradus 48
parallelus per thylem distat gradus 63
Et nota quod sicut parallelus transiens per thyle insula usque itonem et parallelus
transiens per montem bardeti usque austrum terminat longitudinem nostre habita-
ita a d b medietas solum usque oriens transiens per metropolim sinarum et a c b

medietas eius solum versus occidens transiens per fortunatas insulas terminat longitudinem terre habitabilis secundum ptholomeum

Omnia vero loca premissa a quibus denotantur civitates famose aliqui que principaliter nominavit alfraganus et cuius sequaces non tenent precise medium dictorum climatum ideo pro maiori rectitudine in hac figura signabimus parallelos dictorum climatum sub gradibus latitudinis que fere tenent dictorum climata media

Sequitur figura orbis

Capitulum 19m de opinione plinii et aliorum qui precedentibus ptholomei dictis contraria dicitur explicat

Licet ptholomeus longitudinem et latitudinem terre habitabilis posuit prout superius describitur tamen quantum ad latitudinem eius aliqui est habitatio et usque ad distantiam ab equinoctiali per 66 gradus versus aquilonem ut patet in fine insularum et in regno norwegie. Et quod plinius et secundum plinium usque ad illum locum habitatur ubi cęlum cardines mundi. Et ibi habitant populi borei de europa et arimphei de asia similiter usque austrum secundum plinium invenitur habitatio esse sub tropico capricorni et

ultra non ibi dicitur esse regio parthalis in india unde apparet quod maior est
longitudo terre versus oriens quam ponit ptholomeus in ea meridianum latus indie
descendit a tropico capricorni et secat equinoctialem apud montem malem
et transit per thyene que nunc dicitur arim nam duplex est syene
una sub solsticio de qua supra alia sub equinoctiali distans 90 gradibus ab
occidente et 2um eos concedunt ab oriente et a septentrione et meridie
et locum de habitatione eius nota hec exemplum est quod arim non
distat ab oriente per 90 gradus tamen magis elongatur propter hoc quod longitudo
habitabilis maior est quam medietas terre et hec est versus orien-
tem secundum 2um philosophos plinium et ceteros qui extenditur inter finem yspanie
ulteriorem .i. affrice apte occidentis ut inter principium indie aperte
apte orientis non est magne latitudinis nam exemplum est quod
hoc mare navigabile est paucissimis diebus si ventus sit quietus
et ideo illud principium indie oriente non potest multum distare
a fine affrice sub terra .i. sub medietate terre que hic in figura
describitur unde sequitur quod non tam magnum est mare ut
possit cooperire tres quartas terre ut quidam estimant Ex quibus
concluditur quod licet habito licet nota ptholomeus sit quasi coartata
infra quartam unam terre tamen racione et experiencia probatur quod
multo plus est habitabile Et 2um hoc non erit figura habita-
bilis quarta spere nec semicirculus descriptus in plano nec aqua circuit
per polos mundi et oriens et occidens cooperiens 3 quartas eius ut
estimatur sed magis erit figura aque videlicet quod mare
occeanum habeat plurimum de aqua circa polos eius longitudo
extendatur a polo in polum inter principium indie et finem
affrice secundum vero quod extendunt auctores et mapee plinius
mare indicum decurrens per latus indie a tropico capricorni
secans equinoctialem transiens per latus meridianum indie deinde
in mensium terre spacium absorbens se flectit usque occidens per
meridiem donec recipiat ffantasiam maris rubri et mare ethio-
picum ubi incipit ethiopia Et ibi latitudo regionis est circiter
18 gradum et longitudo diei plurior fere 13 horarum 2um ptholomeum
in almagesto et plinius satis concordat 2o suo et 6to libris na-
turalis hystorie

Capitulum 20um eiusdem plinii similiter de 12 parallellis orbis terrarum

Notandum insuper quod plinius in naturali hystoria libro 6o postquam
in libris prioribus tamen terre partes principales europam
affricam et ysiam per earum mensuras admodum gratas
diffuse tractaverat addidit grecorum inventionis summaz secundum
nec aut exquisitissime subtilitatem ut in spectato terrarum situ
indicatisque regionibus agnoscatur quenamque societas sit sive
cognatio dierum ac noctium quibusque inter se pares umbre et equa
mundi convexitas unde prefati sexto libro fine de terrarum digestione
.i. descripcione in parallellos et umbra pares ita conclusit Ergo rebus

dicitur hoc circa triginta diuisisse in multa reliqua degentium plura sunt anti-
qua ita hoc mundi que nostri circulos appellauerunt greci circulos primus
est Indie pars uersa ad austrum pertinet usque ad Arabiam maris parto-
las continentur Gedrosie Carmanii Persie Elimei Parthiene Aria Susiane me-
sopotamia Seleucia cognominata Babilonia Arabia ad petras usque
Syria Cele Pelusium Egypti inferiora que Cora uocantur Alexandria Af-
frice maritima Cirenaica oppida omnia Tapsus Adrumentum
Clupea Cartago Utica uterque Hippo Numidia Mauritania utraque
Athlanticum mare columne Herculis. In hoc celi complexu equinoctii
die medio umbilicus quem gnomonem uocant 7 pedes longus umbram
non amplius 4or pedes longam reddit. spacii uero diei que
longissima spacia 14 horas equinoctiales faciunt breuissime a contrario
10. Sequens circulus incipit ab India uergente ad occasum uadit
per medios Parthos Persepolim citima Persidis Arabiam citeriorem
Iudeam Libani montis accolas amplectitur Babilonem Idumeam
Samariam Ierosolima Ascalonem Ioppen Cesariam Phenicen Ptho-
lomaidem Sidonem Tirum Beritum Tripolim Biblum Anthiochiam Lao-
diceam Seleuciam Cilicie maritima Cipri austrina Creta Lilibeum
in Sicilia septentrionalia Affrice et Numidie. Umbilicus equinoctio 34
pedum umbram 23 pedes longam facit. Dies autem noxque maxima
14 horarum equinoctialium est accedente his quinta parte unius
hore. Tertius circulus ab Indis Imauo proximis oritur tendit per
Caspias portas Medie proxima Cathaoniam Capadociam
Taurum Amanum Issum Cilicias portas Solos Tarsum Cyprum
Pisidiam Pamphiliam Siden Licaoniam Liciam Pathara Xanthum
Caunum Rhodum Coum Alicarnasum Gnidum Doridam
Chium Delum Cicladas medias Githium Maleam Argos Laconicam
Elim Olimpiam Messeniam Peloponensi Siracusas Cathinam
Siciliam mediam Sardinie austrina Carteiam Gades. Gnomonis
uncie umbram 77 unciarum faciunt. longissimus dies est equinoctia-
lium horarum 14 atque dimidie cum 31ª unius hore parte. Quarto
subiacent circulo que sunt ab alio latere Imaui Capadocie austrina
Galatia Misia Sardis Smirna Sipilus Tmolus mons Lidia
Caria Ionia Trallis Colophon Ephesus Miletus Chios Samos Icarium
mare Cicladum septentrio Athene Megara Corinthus Sicion Achaia
Patheras Isthmus Epirus septentrionalia Sicilie Narbonensis Gallie ex-
ortiua Hispanie maritima a Cartagine noua et inde ad occa-
sum. Gnomoni 21 pedum respondent umbre 16 pedum. Longissimus
dies habet equinoctiales horas 14 et tertias duas unius hore. Quinto
continentur segmento ab introitu Caspii maris Bactri Hiberia
Armenia Misia Phrigia Hellespontus Troas Tenedus Abidus
Scepsis Ilium Ida mons Cizicum Lapsacum Sinope Amisum Heraclea
in Ponto Paphlagonia Lemnus Imbrus Thasus Cassandria Thessalia

macedonia lariza amphipolis thessalonice pella edossa berora
pharsalia caristum eubora beotia chalcis delphi acarnania Etholia apol-
lonia brundisium Tarentum turi locri regium lucania neopolis puteolos
Tuscum mare corsica baleares hispania media Gnomonis pedes
umbras 6 magnitudo diei summa horarum equinoctialium 14 sexti
comprehendit qua continetur urbs roma amplectitur caspias gentes cau-
casi armanie septentrionalia apolonia super hormatum nicomediam
nicea calcedonem bisancia lisimachia Chersonesum melanem sinum
abderam samotrachia maronie aenum bessiam trachia medica
peonia yllirios dirrachium Canusium apulie extima campanie
Ethruria pisas lunam lucam genuam liguriam antipolim massilia
narbona Terraconem hispaniam mediam et inde
per lusitaniam Gnomonis pedes nove umbre 8 longissima spacia
horarum equinoctialium 14 addita nona parte unius hore ut nigidio
placuit quinta Septima divisio ab altera caspii maris ora incipit
vaditque super callatim bosphorum borysthenem thomos thracie adversa
triballos illirici reliqua adriaticum mare aquileyam altinum ve-
neciam vicentiam patavium veronam cremonam ravennam anconam
picenum marsos pelignos sabinos umbriam ariminum bononiam
placentiam mediolanum omniaque appennino transque alpes galliam aqui-
taniam vienam pyreneum celtiberiam umbilico 34 umbre 36 ut
tamen parte venetie exequetur umbra gnomoni amplissima dies
horarum equinoctialium 14 et quintarum partium hore trium hactenus antiquorum
exacta celebravimus Sequentium diligentissime quod superest
terrarum tribus assignavere segmentis a tanai per meotim
lacum et sarmatas usque borysthenem atque ita per dacos partemque
germanie gallias occeani littora amplexi quod esset horarum
alterum per yperboreos et britanniam horarum 17 postremum scythicum
a ripheis iugis nichil est in quo dies continuatur ut diximus
noctes quoque per vices idem et ante principia que fecimus posuere circulos
duos primum per insulas meroe et ptholomaidem in rubro mari ad
elephantorum venatus conditam ubi longissimus dies 12 horarum
esset dimidia hora amplior secundum per syenen Egypti euntem qui
esset horarum 13 idemque singulis dimidia horarum spacia usque
ad ultimum adiecere circulis Et actenus de his Capitulum 21 eiusdem
plinii et aliorum hystoriographorum dicta in geometria mathematicorum
racione concordat

Ex premissis ergo dictis plinii manifestum est quod ipse 12 nominat
paralellos sed alios idemque aliter quam 12 quos superius sepissime scripsimus
... quos alii numeraverunt climata non astronomia sua ... cli-
mata designavit primum dicit esse primum solsticialem i. eque-
noctialem dyamereos deinde alterum dyasyenes 3m dialexandrias
quem dicunt per cirenas in affrica cartaginem ab austro adiacentem

quartum est medium ex omnibus diarodii quod media peloponense regi-
la que ducitur ad hospitium boetius peruenit quintum est diaromes per
mareotia est altera partem per galatias attingens lusitaniam Deinde
septimum per hellespontum terciaque est confinis per maniae gallia
hoc quod dii ad orientis per pontum mare est altera per germania
britania que prendes ultimum est ultra meotis paludes et infra
hyperboreos montes licet autem predictorum auctorum dicta utili-
notanda sint tamen quia ipsi in parallelorum aut climatum distinctio-
num proporcionem admiserunt secundum geometrica racionem qua mathemati-
docent minime servauerunt ideo que ab illis scripta sunt cum
hiis que superius diximus conferenda erunt et cum doctrina ptholo-
concordanda nam ptholomeus libro primo cosmographie sue capitulo
23 exponit 22 parallelorum in orbe designatorum secundum distancia
ab equinoctiali ut geometrice raciones inquirunt annotauit ptholomeus
eciam in suo almagesti libro 2o capitulo quarta ista in qua sic
diuisit et inter omnes ab incarnatione domini maiores consistuerunt
in hac parte licet sint expositores afragani et aliorum cum equinoctiali
diuisio in climata famosa nunc magis nota sit clima vero
dicitur spacium terre in quo dies prolixior excedit per
dimidiam horam diem prolixiorem alterius spacii terre ut excedit per
ab eodem. Verum tamen est quod naturalior est vero distinctio
esset per quartam hore secundum quod ptholomeus primo diuidit
sed quia iste partes sunt prope 10 partes consideraverunt et inter
easque duas earum in una climate Et hanc opinionem
quamplures tempore secuti sumus ad hanc igitur est ad ea que scripsit
tempore priore secuti sumus ad hanc igitur et ad ea que scripsit
ptholomeus aliorum scripta referenda sunt et per ea corrigenda
Et precipue illa que scripsit plinius de gnomonibus et umbris sed
in parallelis corrigenda erunt ut concordanda in hiis in quibus
non videtur concordare cum ptholomeo in almagesti loco preallegato
pro quo considerada erit diligenter tabula subscripta in qua signan-
tur parallelorum latitudines id est distancie ab equinoctiali cum longitudinibus
dierum maiorum sub eisdem parallelis et longitudinibus umbrarum
gnomonis meridionalium

Capitulum 22 ad declaracionem et concordanciam priorum tabulas utiles subiungit

Ad complementum ergo huius operis et declaracionem omnium
premissorum sic addere hanc tabulam suptam ex doctrina
ptholomei in 2a dictione almagesti capitulo 6o ubi diuidit quartam terre
habitabilem per 39 lineas equedistantes quarum prima sub equinoctiali
dicitur transire et distancias in primam in latitudine mensurat per expressum
declinacionis correspondentis quarte parte horis equalis secundum distan-
cias 24 26 27 26 29 mensurat per expressum declinacionis cor-
respondentis hore medie quia expressum correspondentis declina-
cionis quarte partis hore non extendit se in illis ad unum gradum

ideo mensurat eas per expressionem unius hore distancias deo 33 34 34
36 37 38 et 39 mensurat per expressionem declinacionis unius mensis
quia declinacionis expressionem correspondentis diei non attingit ibi ad unum
gradum propter angustiam colorum. Ostendit autem tabula quasi proprietates omnes
proprietates predictarum linearum quas ibi ostendit Ptholomeus
prima enim linea ostendit numerum climatum et finem. 2a numerat pre-
dictas lineas 3a et 4a ostendunt longitudinem diei longiorum
sub illis lineis per horas et minuta 5a et 6ta ostendunt decla-
racionem cuiuslibet linee equinoctiali 1a ostendit nomina civitatum
et locorum per quas transeunt predicte linee 8a et 9a ostendunt
quantitatem umbre sub predictis sole sub equacione diei existente
10a et 11a ostendunt umbras sole existente in tropico estivo
12a et 13a ostendunt umbras sole existente sub tropico hyemali
14a et 15a ostendunt in quibus regionibus et quando umbre sunt
nulle meridionales et septentrionales et in quibus umbre non solum
sunt septentrionales et in quibus umbre revolvuntur et hoc per
distanciam solis a tropico estivo ex utraque parte zero quo nota
quod sub omnibus lineis ab equinoctiali usque ad tropicum variant
umbre quandoque sunt nulle quandoque septentrionales quandoque meridionales cum quando
sol a tropico estivo distat tot gradibus quot ponuntur in linea ibi
umbra est nulla sed quando paucioribus distat est meridionalis
quando vero pluribus umbra est septentrionalis usque ad lineam 33 ubi umbre
incipiunt revolvi et revolvuntur omnibus sequentibus usque ad
polum articum quod umbre quas ostendunt tabule sunt umbre
diei habentes a gnomone 12 partes equales que vocantur puncta et cuiuslibet
post hoc continuacionem gradus quod dicta plurimi non possunt verificari
de umbris gnomonis illo modo quo loquitur Ptholomeus ut apparet ex sequenti
tabula considerantibus dies longiores sub quibus sunt a tabulis quos
ponunt plurimi et conferendo eos ad umbras eis correspondentes
sed forte dicta plurimi possunt habere veritatem de umbris
similiter quales sunt umbre chilindri. Hec tabula ostendens
proprietates linearum equidistancium

Climata	Linee eque distantes	Dies longior hore	minuta	Latitudo gradus	minuta	Loca que transeunt linee
	1a	12	0	0	0	sub equinoctiali
	2	12	15	4	15	Insula abens
	3	12	30	8	15	Chelingz sin solito
1m	4	12	45	12	30	Fluvius ad mo. laro; Chalingz silio solitz
	5	13	0	16	17	Insula Maroes
2	6	13	15	20	15	Chebatum
	7	13	30	~~15~~ 23	51	Ganus
3	8	13	15	27	12	Germi
	9	14	0	30	22	in fine terre Egipti
4	10	14	15	33	18	medium Som
	11	14	30	36	0	Civitas B.
5	12	14	45	38	35	Sembres
	13	15	0	40	56	Insula Rhodia.
6	14	15	15	43	15	Ayglisch
	15	15	30	45	1	medium maris inta
7	16	15	45	46	51	Fonte fluvii Astos
	17	16	0	48	32	Effusiones Baurystenes
Finis 7	18	16	15	50	15	medii paludis Meotidis
	19	16	30	51	30	ultimum usque medie Britanie
	20	16	45	52	50	Effusiones rebeis fluvii
	21	17	0	54	1	Effusiones Tanais

Nota quod Ptholomeus in cosmographia ubi ponit 21 parallelos ab equinoctiali usque ad insulam Tylem parallelos hic designatos in 14a linea expliciti distinguit duos simul iungens in uno parallello

Climata	Linee eque distantes	Dies longior hore	minuta	Latitudo gradus	minuta	Loca per que transeunt linee
	22	17	15	55	0	Bercataractas Rene
	23	17	30	56	0	Britania maior
	24	17	45	57	0	Catrane Britania
	25	18	0	58	0	meridies Britanie minoris
	26	18	30	59	30	Britania minor
	27	19	0	60	0	~~Insula Borem~~ Britania minor
	28	19	30	60	0	Insula Borem
	29	20	0	63	0	Insula Tile
	30	21	0	64	30	Scitani qui dicuntur
	31	22	0	65	30	cunnithi qui
	32	23	0	66	0	ignoti parallelli
	33	24	0	66	10	
	34	1 mensis		67	0	
	35	2 mensis		69	30	
	36	3 mensis		73	20	
	37	4 mensis		78	20	
	38	5 mensis		84	0	
	39	6 mensis		90	0	

Linee latitudinis	umbre equalitatis pedes	minuta	umbre estatis pedes	minuta	umbre hyemis pedes	minuta
1	0	0	2	30	26	30
2	4	20	21	20	32	0
3	8	50	16	20	37	44
4	13	20	12	0	44	50
5	17	45	7	45	51	0
6	22	30	3	~~44~~	[illegible]	[illegible]
7	27	30	0	0	65	50
8	30	50	3	20	74	10
9	35	5	6	50	83	50
10	39	30	10	0	93	5
11	43	36	12	55	103	3
12	47	50	15	40	114	55
13	52	30	18	30	126	50
14	55	55	20	50	144	15
15	60	0	23	15	155	5
16	63	55	25	30	174	30
17	67	50	27	35	198	50
18	71	50	27	35	188	50
18	71	40	29	35	210	20
19	79	35	31	25	229	50
20	79	5	33	15	243	33
21	82	35	34	55	278	44
22	84	40	36	15	304	30
23	88	30	337	40	344	15
24	92	5	39	30	372	50
25	94	40	40	40	414	5

26 ab hinc non signantur minuta et minuta umbrarum usque ad 33 lineam quia possent reperiri et signari, quia corporum altitudinem solis magis umbras proportionatas. Item a 33a linea semper revolvuntur umbre usque ad 39 lineam ubi est polus

2o ubi 9 usque 39 [illegible]

hec linea ostendit varietates umbrarum in variis locis umbre

Nulle autem umbre

90
79 30
69
57 40
41
31

Et quoque tamen umbre [illegible] usque ad 33 lineam

hii duo sunt sub tercio climate

hii duo sunt sub quarto

hii 2 sub 4o

hic est 6o

Et per predictam tabulam et per hanc tabulam sequentem que est de parallelis quos principaliter nominant plures doctores per ipsos spacio longissimorum dierum secundum quanta dierum sit inter parallelos latitudo .i. distancia equinoctialis et sub quibus constituti sunt climatibus quantaque sit ibi umbra gnomonis secundum ptholomeum. Primus ubi dies longior est 14 horarum ab equinoctiali distat gradibus 30 minutis 22 ibi gnomo 12 pedum umbram 34 pedum 24 minutorum secundum ptholomeum. 2us ubi dies 14 horarum 1/4 distat gradibus 32 minutis 27 ubi gnomo 12 pedum umbram facit 38 et 34 minutorum. 3us ubi dies horarum 31 minutorum distat gradibus 36 minutis 12 gnomo 12 pedum facit umbram 43 et 42 minuta. 4us ubi dies 14 horarum 2/3 distat gradibus 37 minutis 20 gnomo 12 pedum facit umbram 48 26 minutis. 5us ubi dies horarum distat 14 gradibus 42 minutis sub gnomo 12 pedum facit umbram 42 et 30 minutis. 6us ubi dies 14 horarum 1/4 distat gradibus 4[?]2 minutis 27 gnomo 12 pedum umbram facit 44 et 34 minutis. 7us ubi dies 14 horarum 1/4 distat gradibus 44 minutis 29 ubi gnomo 12 pedum umbram facit 61 pedum et 42 minuta. Sed notandum quod tamen parallelorum quos plures conscripserunt minime unus est in septimo climate alii per climata duo vero quos pretermissi designant quorum ille ordine debet precedere unus est in primo climate [illegible] hec patent in precedenti tabula et aliis sunt scripta ubi de hiis plane multum notavimus hec in compendiosis [illegible] doctrina [illegible] magis [illegible] ptholomeus [illegible] capitulo 2o [illegible]

[illegible]

Tractatus secundus cosmographie continens quinque capitula primum capitulum figuram terre habitabilis secundum Ptholomeum describit 2um capitulum terram habitabilem per viginti tres parallelos distinguit 3um eadem per triginta septem meridianos dividit 4um circulum terre mensuram concludit 5um habitudinemque terre ad celum breviter recolligit

Capitulum primum figuram terre habitabilis secundum Ptholomeum describit

Ad complementum continendi cosmographie Ptholomei expedit nunc describere figuram terre habitabilis secundum eius doctrinam describendo inde etiam parallelos et meridianos ipsius figure distinguere et aliqua loca sub eis designare. Sit igitur capitulum quatuor angulorum rectorum a b c d cuius latus a b sit fere duplum ad lineam c d et similiter ad lineam a d. supponatur quod latus a b sit ad plagam septentrionalem et latus c d ad austrum. Sit linea e f dividens per medium lineam a b ad angulos rectos et similiter lineam c d in puncto f. protendatur in directum linea e f usque g quod erit centrum super quo circumferentur omnes paralleli et a quo protrahentur omnes meridiani usque ad parallelum equinoctialem. Sit autem linea g e f centum triginta una partes sive g d g cum una 3a et una 12a cuius linee pars g e sit 34 partes sive g || al° 28
aliis equales a centro g per [illegible] in directa linea partibus 4 [illegible] equinoctialis || al° 19
predictus describatur circulus qui erit parallelus per Rhodum [illegible] parallelus ex utraque parte linee meridionalis scilicet est spatium sex horarum equinoctialium continebit quarum quelibet in tres partes quinque graduum dividatur Et habebimus in circumferentia [illegible] ab utraque parte meridiani 18 arcus per quarum fines ducentur meridiani a centro g quorum quilibet distabit ab altero 3a parte unius hore. horum meridianorum duo termines ultra orbis habitabilis erunt [illegible] usque oriens. Deinde notabitur parallelus per Syenem in linea g f qui distat a centro g partibus 42 [illegible] equinoctialis [illegible] describatur distans a centro g partibus [illegible] erit [illegible] parallelus autem qui est ultimus usque austrum et oppositus per Meroem notabitur distans a centro g partibus 131 $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{12}$ erit [illegible] distantia [illegible] meridianum hec est que incipit parallelum per Rhodum partium 27 distantia vero [illegible] scilicet que a parallelo Rhodiensi equinoctialem attingit [illegible] distabit 36 deinde 66 gradus et distantia que sit ab equinoctiali ad parallelum oppositum parallelo per Meroem [illegible] scilicet 10 $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{12}$ [illegible] proportionabiliter ad premissa describi [illegible] paralleli quod docuit Ptholomeus 23o ca. libri primi 2um distancias ab equinoctiali ibidem designatas et ab alio Ptholomeo descriptas in 2a dictione Almagesti capitulo 6o [illegible] autem nos lineas quas per meridianos assumemus non describemus rectas usque ad [illegible] usque ad equinoctialem [illegible] deinde dividatur [illegible] incidentes in eo [illegible] paralleli per Meroem in [illegible] mensura [illegible] coniungantur lineas meridionalium que usque ad equinoctialem recte [illegible] ut quodammodo videatur sicut ultra equinoctialem et declinare

Sequitur figura

Capitulum 2m in quo habitabilis per 23 parallelos distinguitur.

Secundum quod ptholomeus distinguunt 23 parallelos videlicet exigunt unum et
aequinoctialem et duos ultra primus parallelus in aequinoctiali distat
ab eo gradibus 4or et 1/4 et differt una quarta horae hic transit per
ethiopum affricae sinum per hesperos ethiopes per medium per avalita per
hesperidis pelagus per indicum pelagus per taprobana insula per aurea
chersonesum per sinum sinarum et per regionem usque terra incognita
Secundus distat gradibus octo 1/3 1/12 medietate horae hic transit per
oceanum occidentalem per medium per mare rubrum per indicum pelagus
per taprobana per auream chersonesum per sinum sinarum et earum
regionem 3us distat gradibus 12 1/2 et medietate horae cum una quarta
hic transit per principium climatis per fortunatas insulas per flumen
nigri fluvii garamantica vallem per ethiopia supra egyptum fluvii
nilum sinum arabicum per arabiam felicem per mare rubrum per
indicum pelagus per gangeticum sinum per india extra gangem
per sinum sinarum 4tus distat gradus 4 1/3 1/12 et una hora hic transit
per medium primi climatis per ultimam insularum fortunatarum per ostium
fluminis [nossi] per flumen nigri per paludem libie per flumen
[gerzas] per medium per meroem per sinum arabicum per arabiam felicem per
sinum magnum per india intra gangem per gangeticum sinum et indiam
extra gangem per regionem sinarum 5tus distat gradus 20 1/4 et una hora cum
una quarta hic transit fluvii principium 2i climatis per oceanum occidentalem per
libiam affricae per flumen nigrum per paludem gerrea flumina per medium

per sinum arabicum per arabiam per sinum magnum per hostia indi flumina
per gangem flumen per indiam per regiones sinarum. Huius distat gradibus
23 semis et una tertia. Una hora cum medietate hic transit per medium
2i climatis per libiam affricae per flumen bagadra per nilum per syenem
per egyptum thebaidis per arabicum sinum per arabiam per sinum persicum per
carmaniam provinciam per arabium flumen per montem arbiti per indum
flumen per indiam intra gangem per flumen per indiam extra gangem
per regiones sinarum. 3ii distat gradibus 27 1/6. Una hora cum
medietate et una quarta hic transit prope principium 3ii climatis per
athlanticum mare per athlantem montem maiorem per numidiam
per cirenaicam pentapolim per marmaricam per libiam egypti per
nilum per egyptum in inferiorem per arabicum sinum per arabiam
per sinum persicum per carmaniam prope fontem arabis fluvii per indum
flumen per indum indie extra gangem per gangem flumen per indiam
extra gangem per dorum flumen per serum flumen. Quartus distat
gradibus 30 1/3. Duabus horis hic transit per medium 3ii climatis
per utraque mauritaniam per medium numidie prope sirtes per
libiam per egyptum inferiorem prope alexandriam et hostia nili per
syriam palestinam ubi iherusalem per aliam arabiam petrosam per arabiam
desertam per babiloniam per ctesiphontem per sinum persicum per persidem per carma-
niam desertam per dragianam per arachosiam per indum flumen
per indiam extra gangem prope fontem dori fluvii per serum fluvium
Quintus distat gradibus 33 1/3. Duabus horis cum una quarta hic tran-
sit prope principium 4ti climatis per medium mauritanie tingitane
per mauritaniam cesariensem per affricanum mare iuxta carta-
ginem per affricam et egyptum mare prope insulam cyprum per medium
syrie phenice per arabiam desertam per babiloniam per eufrate-
prope flumen tigridem per persidem per carmaniam desertam per montem
parpasium per indum flumen et fluvios qui in eum intrant per montem
hyperrim per montem a quo decurrit fluvius octus. Distat gradibus
triginta sex et duabus horis cum medietate hic transit per medium
4ti climatis per athlanticum fretum prope granatam in europa athlanti-
montem in affrica prope ibericum mare prope siciliam insulam per pelopo-
nesum insulam prope achaiam provinciam prope euboream insulam prope cretam
insulam per medium insule rhodi prope insulam liciam provinciam iuxta
pamphiliam per ysauriam per cyprum insulam prope ciliciam provinciam per
medium syrie cave ubi laodicia per assiriam per flumen tigrim ubi
babilon civitas per susianam ubi susa civitas per montem caspium
per parthiam prope ariam per ariam provinciam per montem paropisum per paora
insidem provinciam prope fontes indi fluminis prope montes gangis fluminis
per imaum montem ubi gothus scythie civitas per montes casios per
seriam regionem. Undecimus distat gradibus 39 1/2 1/12 et duabus horis
cum medietate et quarta parte hore hic transit prope principium quinti climatis

inter Hispaniam Lusitaniam et Hispaniam Betticam per Ibericum mare prope
Balearicas insulas inter Corsicam et Sardiniam iuxta Siciliam iuxta Ionium
mare per Epirum provinciam per Achaiam per Egeum mare per Bithiniam
provinciam per medium flumen per Frigiam magnam per Antitaurum
et Taurum montes per Eufratem flumen per Mesopotamiam et Assiriam
per flumen Tigris iuxta Mediam per montem Corum iuxta Persidam et magno-
nam provincias in fines montis Paropanisi per extremum montis Comi-
dorum per Indiam inter Gangem per Imaum montem per Scithiam extra
Imaum montem per Sericam regionem. Quidem huius distat gradibus 40 1/2
1/3 1 1/2 et illius horis hic transit iuxta medium quinti climatis per occeanum
iuxta ostium Tagi fluminis inter Hispaniam Terraconensem et Hispaniam
Lusitaniam ubi Tholetum inter flumen Tagi et flumen Dorie
per Arrogoniam circa mare Balearicum per Gallicum mare per Corsicam
per mare Tirrenum iuxta Romam iuxta Neapolim per Adriaticum sinum
per Italiam quasi per medium Macedonie per Egeum mare iuxta Thessalonicensem
provinciam per sinum Ponticum per flumen Hermi per Galatiam per Ca-
padociam per montes Armenicos per Armeniam maiorem per Eufratem
flumen per medium Armenie maioris per montem Caspium per extremum
maris Caspii seu Hircanum per Hircaniam provinciam per Margianam
per Antiochiam civitatem eiusdem provincie per medium Bactriane
provincie per montes Comedorum per provinciam Sacharum per Imaum
montem per Scithiam extra Imaum montem per regionem Sericam usque prope
Seream metropolim. Quidem huius terminus distat gradibus 43 1/3 1/12 et
tribus horis cum una quarta hic transit per principium septimi climatis
inter flumen Minium et flumen Dorie per Hispaniam Terraconensem
per flumen Iberum iuxta Navarram per montes Pireneos per
Galliam Aquitaniam per Tholosam per ostia Rodani iuxta Alpes
per media per Lugdunum iuxta Lauanam (?) inter Lugunum mare et
Adriaticum sinum iuxta padum flumen per Adriaticum sinum prope
Illiricam provinciam per Misiam superiorem per Dalmatiam per Italiam prope
Ponticum sinum et Bosphorum per Paflagoniam per flumen Eufratem
per mare Hircanum seu Caspium per flumen Oxum per Sogdianam
provinciam iuxta montes Comedorum iuxta medium provincie Sacharum
per turrim Lapideam per Imaum montem per Scithiam extra Imaum montem
per Sericam regionem. Quidem huius quarti distat gradibus 44 et illius horis cum me-
dietate hic transit iuxta medium septimi climatis per insulas Cassiterides
per Galliciam Hispanie per montem Vindium per Pireneum per Galliam Aqui-
taniam per flumen Garumne iuxta Burdegalam inter Galliam Narbo-
nensem et Lugdunensem hic Rodanum flumen per Alpes inter fon-
tes fluminum Reni et Padi iuxta fontes Danubii iuxta Adriaticum
sinum ubi Venetie per Aquileiam per Illiricam provinciam per medium
Pannonie inferioris, Mesie inferioris et Dacie per Ponticum
sinum et Bosphorum per medium Colchos provincie et Iberie et Albanie
per Syrum flumen … Eufratem per mare Caspium iuxta …

civitatem scithie et per sogdianam provinciam per montem sagdu per montes
aspatantas et quia non per scithiam extra imaum montem per medium
serice regionis. Decimus quintus distat gradibus 45 et 1/2 quatuor
horarum hic transit per centauricum et ostium maris per fluvium
ligeris per galliam lugdunensem per secanam fluvium prope parisius per galliam bel-
gicam per renum fluvium per terciam provinciam germanie provinciam per-
thauricam chersonesum prope ponticum sinum ubi hostia boristenis fluvii
per meotidem paludem per rha fluvium ubi intrat mare caspium per
fluvium zimmum drachas et saparti prope eorum introitum in mare
caspium. Decimus per montes magnos scithie inter imaum montem contra
per medium scithie extra imaum montem per regionem serica. Decimus sextus
distat gradibus 51 1/2 et quarta horarum et medietate horarum et transit post finem
climatis per britannicum mare prope hostia fluvii secane per renum flu-
vium prope coloniam gallie belgice per germaniam magnam per boristenem
fluvium per montem amatori per meotidem paludem per re.. fluvium
et alios plures descendentes in mare caspium per montes caspios
et scithiam inter imaum montem per montem amatori et montem imaum
et scithiam extra imaum montem et sericam regionem. Decimus septimus
distat gradibus 54 et 4 horis hic transit per occeanum britannicum
per insulam albionis id est anglie per germaniam magnam prope fontes
boristeni fluvii per montem amatori per finem meotidis paludis
prope ostia tanais fluvii per medium sarmatie asiatice per rha fluvium
et utramque scithiam usque regionem sericum. Decimus octavus distat gradibus
56 et 4 horis cum medietate hic transit per hiberniam insulam et
albioniam id est angliam prope chersonesum ambrorum per lituras occeani
sarmatici per medium sarmatie europe per ripheos montes per fluvium
thanais per sarmaciam asiam per rha fluvium per montem ...
per medium scithie inter imaum montem per montem imaum per scithiam extra
imaum montem per sericam regionem. Decimus nonus distat gradibus
59 et sex horis hic transit per medium hibernie per angliam per
occeanum per scithiam per insulas saxonum per chimbrorum chersonesum
ubi dacia per insulam scandie per occeanum sarmaticum et sarmaciam
europe per montes ripheos ubi fontes tanais fluvii per sarmaciam
asie per rha fluvium per utramque scithiam et per sericam. Vicesimus distat
gradibus 61 et 7 horis hic transit per extrema hibernie et anglie
prope scithiam per germaniam alanos scithas per utramque scithiam et
sericam. Vicesimus primus distat gradibus 63 et 8 horarum hic transit
per occeanum deucaledonium per tilem insulam per occeanum hyperboreum
per sarmaciam europe per sarmaciam asie prope montes hyperboreos
per utramque scithiam atque sericam. Item etiam secundum quod parallellus
equinoxialis distans a polo artico gradibus centum et 14 transit
per occeanum occidentalem prope ethiopicum affricum sinum inter utramque
ethiopiam interiorem et exteriorem per nilum fluvium prope garibata

monte per hyspadus pelagus per indicum occeanum per taprobanam insulam per auream chersonesum post ante parallelum ultra equinoctialem distat ab eo gradibus 8 1/3 1/12 continens differentiam hore dimidie transit per agisymba magnam ethiopie regionem australem per raptum promontorium supra barbaricum sinum per indicum pelagus usque terram incognitam orientalem 2us ante parallelus est eius per plagam australem terminans ab equinoctiali distat versus meridiem quantum parallelus per meroem usque [illegible] hoc est 16 gradus 1/2 1/12 et transit per ethiopiam australem supra terram incognitam per montem [illegible] usque ad terram orientalem incognitam. Capitulum 3um terram habitabilem per 37 meridianos dividit

Secundum insuper quod ptholomeus describit 37 meridianos distinguens eos per terram spacio quinque continentes gradus equinoctialis primus terminans terram habitabilem usque occidentem transit per occeanum occidentalem et per fortunatas insulas 2us ab occidente distans quinque gradibus equinoctialibus transit per occeanum ducalidonium per ybernicam insulam per britannicum mare per galliam per hyspaniam terraconensem per tholetum per hyspaniam lusitaniam et beticam per granatam per athlanticum mare per mauritaniam per utrumque montem athlantem per interiorem libie per ethiopicum affricanum sinum 3us distans 10 gradibus transit occeanum ducalidonium per albionem i. angliam insulam per aquitanicum mare per galliam aquitanicam per montes pyreneos per navarram per tarraconiam per hibericum mare per mauritaniam ~~per utrumque montem athlantem per interiorem libie per ethiopicum~~ cesariensem per libiam affricam per hesperios ethiopes 4us distans 20 gradibus transit per occeanum ducalidonium supra medium anglie per britannicum mare supra hostia sequane per galliam lugdunensem per galliam narbonensem per tholosam per lictoream galliam mare per baleaticum mare ubi baleares insule per mauritaniam per libiam affricae per ethiopes 5us distans 24 gradibus transit per insulam albionis ubi scotia per franciam supra fontes sequane fluminis per galliam belgicam per rodanum flumen per mare balearicum per affricam per agisymbam regionem ethiopum 6us distans 30 gradus transit per insulas supra thyle supra finem albionis ubi scotia per germanicum mare per insulas saxonie per germaniam magnam per rethiam per alpes prope fontes reni per genuam et liguricum mare per corsicam insulam supra sardiniam per affricanum mare per numidiam per affricam et ethiopiam usque agisymba regionem ethiopum 7us distans 34 gradibus transit per tilem insulam per germanicum mare per Cymbrorum chersonesum per germaniam magnam per panoniam superiorem per danubium inter rethiam et noricum [illegible] per venetias inter [illegible] romam per tirrenum mare inter sardiniam et siciliam per affricanum mare per cartaginem per affricam punicam per paludem libie per utramque ethiopiam 9us distans 40 gradibus transit per occeanum hyperboreum per [illegible]

chersonesum ubi dacia per germaniam magnam per panoniam supe-
riorem et inferiorem per prouinciam illiricum palatiorum sinus per neopolim et
tirrenum mare iuxta finem sicilie ubi siracusa ciuitas ac terciis maioris
et minoris ubi leptis magna per libiam et ethiopiam. Nonus distans 44 g
transit per occeanum hiperboreum per occeanum sarmaticum per insulam
scandie inter iazyges metanastas [?] prouinciam inter traciam et
misiam inferiorem per misiam superiorem inter dalmaciam et italiam
prouincias per epyrum per ponticum mare per affricam mare iuxta
sirtim per cirenaicam pentapolim usque ad utramque ethiopiam et montem
barditi [?]. Undecimus distans 40 gradibus transit per hiperboreum et
sarmaticum occeanum per thauricam chersonesum per daciam prouinciam
per machedoniam per achayam per peloponesum insulam per mediam
cirenaice pentapolis per marmaricam prouinciam per garamanticam
vallem usque ethiopiam austriorem. Duodecimus distans 44 gradibus
transit per hiperboreum et sarmaticum occeanum per sarmaciam
europe per borystenem flumen per tauricam chersonesum per ponticum
sinum iuxta constantinopolim iuxta sinum [?] ubi chersonesus
[illegible] per egeum mare iuxta finem insule euboie per finem insule
crete per egiptum mare inter marmaricam et libiam prouincias usque
ethiopiam australiorem. Decimus tercius distans 60 gradibus transit per
sarmaciam europe per ryphos montes per ponticum sinum per paphlago-
niam prouinciam per galaciam per bithiniam per meandrum flumen per
phrigiam magnam per liciam inter rhodum flumen et pamphiliam
ysauriam per egiptum mare iuxta alexandriam per egiptum inferiorem per egip-
tum thebaidis ubi siene inter duo brachia nili per nilum ubi ar-
ciuitas per ethiopiam superioris egipti. Decimus inter fontes nili usque ad
montes lune a quibus nili paludes maxime aquas suscipiunt. Decimus
quartus distans 64 gradibus transit per sarmaciam europe iuxta fontes
tanais fluuii per paludem meotidem per bosforum per paflagoniam per
medium capadocie per montem antitaurum ciprum insulam per syriam pa-
lestinam ubi iherusalem in [?] petream per [?] arabum sinus prope
finem egipti thebaidis per ethiopiam superioris egipti inter quos fontes nili
et montes lune. Decimus quintus distans gradibus 20 transit per sarmaciam
europe et sarmaciam asie per flumen tanais per bosforum mare per armeniam
minorem per taurum montem inter siliciam et mesopotamiam ubi anthiochia
per syriam [?] ubi laodicia per siriam phenicam ubi damascus inter
arabiam petream et arabiam desertam per montes arabie per arabiam felicem iuxta
[?] fluuium ubi thebe ciuitas per arabicum sinum per barbariam
ethiopiam. Decimus sextus distans 74 gradibus transit per sarmaciam asie per prouinciam
colchicam per [?] hiberie prouinciam per eufraten flumen per armeniam maiorem
inter fluuium eufratem et fluuium tigrim per fluuium eufratem per me-
dium arabie deserte per montes arabie per arabiam felicem per sinum ara-
bicum ubi mare rubrum per ethiopiam per hesperidis pelagus per barbaricum
sinum. Decimus septimus distans 80 gradibus transit per sarmaciam affrice

per rha fluvium per caucasum montem per albaniam provinciam, decimum per
mare caspium per medium assyrie provincie per flumen tygris inter eufra-
tem et tygrim ubi seleucia et babilon civitates per babiloniam provinciam
per ostium tygridis fluminis in sinum persicum per arabiam felicem per mare
rubrum per montem phalangis ubi aromata promontorium et emporium
deinde per hyspadis pelagus supra barbaricum sinum usque ad prasum pro-
montorium. Decimus nonus distans 84 gradibus transit per sarmatiam
asie per rha flumen per mare caspium supra caspias portas per susianam
provinciam ubi susa civitas inter flumen tygris per sinum persicum
per arabiam felicem per mare rubrum per hyspadis pelagus. Decimus nonus
medius terre habitabilis per occidentem distans 90 gradibus transit per hyperbo-
reos montes per mare caspium et hircaniam per medium persidis
provincie per sinum persicum per arabiam felicem per mare rubrum per hyspadis
pelagus usque terram incognitam versus ad occidentem distans 94 gradibus
equinoctialibus transit supra montes hyperboreos per caspium mare per
medium hircanie per carmaniam desertam circa fines persidis per carmaniam
alteram supra mare rubrum per hyspadis pelagus usque terram australem incog-
nitam. Vicesimus primus distans gradibus centum transit per partes [illegible] usque
caspium mare per margianam provinciam per amnem fluvium per ariam
provinciam per fontem fluminis arabis per carmaniam per mare magnum
hyspadis usque terram incognitam. 22us distans gradibus 104 transit supra montem
alanum ubi alani scythe habitant per flumen magnum iaxarti qui multos
fluvios recipiens intrat caspium mare deinde longo spacio per
margianam et ariam provincias postea per drangianam deinde per arabium
flumen et supra ostia arabis per sinum magnum indici pelagi 23
~~distans~~ 23us distans gradibus centum et x transit per alanos scythas per fluminum
iaxarti per sogdianam provinciam per margianam per drangianam prope
fontes arabis fluminis per montem arbiti supra ostia indi fluminis per
sinum magnum indici pelagi. 24us distans gradibus 114 transit per ala-
nos scythas et provincias predictas usque ad provinciam paropanisade
deinde per medium arachosie provincie et gedrosie per indum flumen
et per indicum pelagus. 25us distans gradibus 120 transit per medium
scythie intra imaum montem per margianam et paropanisade provincias
per indum flumen per indicum pelagus supra taprobanam insulam. 26us
distans gradibus 124 transit per scythiam intra imaum montem et provincias medias
usque taprobanam insulam et per indicum pelagus. 27us distans gradibus
130 transit per scythiam intra imaum montem deinde per medium provincie sachos per
indiam intra gangem usque tabrobanam insulam et indicum pelagus. 28us distans
gradibus 134 transit per scythiam intra imaum montem per terram lapideam provincie sachei
per indiam intra gangem per indicum pelagus. 29us distans gradibus 40ta et centum
transit per scythiam extra imaum montem per indiam et per gangem flumen
per indicum pelagus per insulas ante taprobanam. Tricesimus distans gradibus
140 et quinque transit per scythiam extra imaum montem et per indiam extra gangem
supra ostia gangis fluminis per gangeticum sinum maris indici. 31us distans

gradus 40 transit per principium orientis regionem per medium scithie extra ymaum montem
per casios montes per indiam extra gangem per gangeticum sinum et indicum
pelagus 32us distans gradus 144 transit per sericam per scithiam per indiam et per
indicum pelagus 33us distans gradibus 160 transit per sericam et circa medium
per montes casios per indiam per auream chersonesum per indicum pelagus
34us distans gradus 164 transit per sericam regionem circa medium per
indiam per fines montis casii per fontes fluvii dorii per auream
chersonesum per indicum pelagus 34to distans gradibus sericam regio-
nem per montem asmirum et alios montes serice a quibus varii fluvii
oriuntur deinde per indiam per fontes sereri fluvii per sinum maris
indici per stationes sinarum et per auream chersonesum 36us distans
gradus 174 transit per sericam et sinarum regionem per ... sinus maris sinarum
et eorum insulas 37us distans gradus 180 et tamen in ... habitabilem
usque orientis transit per fines sericae regionis et metropolim sinarum

4um capitulum circuitus terre mensuram concludit

Ultimo considerandum est de mensura longitudinis terre et circa hoc videntur aucto-
res discordare quia dicit ptholomeus libro septimo sue cosmographie
quod longitudo terre ambitus stadiis centum octuaginta milibus Latitudo vero
terre cognita constat 90 gradibus fere stadiis aut quadraginta milibus
ffere veluti uno gradu quingenta stadia complectitur ut ex dil-
generaliter ~~comprehensum~~ dimensione comprehensum est Item auctor de spera
auctoritate theodosii ambrosii et antiquorum philosophorum dicit totum ambitum
terre ducenta et quinquaginta duo milia stadiorum continere ergo cuili-
bet gradui in celo 700 stadia correspondet et cum in celo sint 360
gradus per multiplicationem unius numeri per alium sequitur quantum. Item
secundum alfraganum et secundum eundem auctorem de spera in capitulo de dimensione
climatum unicuique gradui in celo correspondent in terra 40 milia-
ria et due tertie unius miliaris sed autem miliare 4000 milia cubito-
rum de quibus quatuor miliaribus rotunditas terre est 20400 et dyameter
eius 6400 et secundum alium 3240 fere et notatur circa hoc quod dyameter
terre continet circa 6490 $\frac{1}{10}$ $\frac{2}{9}$ unius miliaris dyameter autem terre
et secundum dyameter sic mensurata sunt primitus mensurandi omnia celestia
et quantum ad ~~latitudinem~~ altitudinem et quantum ad magnitudinem id oppor-
tet ad hanc mensuram dictos auctores concordare. Item circa quod
predicta discordantia nunquam est vocatur quia credatur quia valitur unus gradus
in celo apud omnes auctores eadem quantitas correspondet in terra licet illius
mensura variis modis estimatur quia unus 400 stadia aliqui 700
aliqui 76 miliaria cum $\frac{2}{3}$ miliarii id circa declarationem premittende
sunt declarationes terminorum videlicet quid sit stadium quid miliare et quid
cubitus unde secundum ysidorum libro 14 ethimologiarum stadium 8a pars
miliaris est constans passibus 124 miliarium autem mille passibus
tiatur passus quinque pedes sed pedes vero digitos 16 habet dicit secundum
eundem ysidorum digitus sit minima pars mensurarum dicuntur quidam pollicem

quatuor granis ordeatis mensuratur unde versus Quatuor ex granis fit
pollex ordinarius ~~...~~ quatuor est quater in palmo pollex quater in
pede palmus quinque pedes passum faciunt passus quoque centum viginti quinque
stadium dant sed miliare octo valent stadia duplicatum dat tibi leucam
De cubito vero dicit catholicon quod duplex scilicet unus cubitus est qui naturaliter
ad digitorum summitatem a cubito usque extenditur qualis mensura archa
mensurarunt aliud cubitus qui est maior dicitur qui brachio extenso toto
cubito capite plato sicut esse demonstrat quod archa noe de metra est
Ex quo patet quod significatio cubiti equivoca est nomine et eius quantitas
ita similiter etiam dicit ut de stadio et miliari secundum varium modum loquendi
auctorum doctorum sed tamen loquendo secundum ysidorum et sequendo magis suum
mensurationem constat quod 100 stadia valent miliaria 12 cum dimidio et
ideo si auctor de spera 2° theodosium intelligit de talibus stadiis et mi-
liaribus sic 700 stadia que ponit correspondere uni gradui in celo
valent miliaria 87½ sed ista stadia et miliaria sunt multo minora
quam stadia que ponit ptholomeus et miliaria que ponit alfraganus.
Sed unum stadium de maioribus valet de minoribus unum et 3 et 1/15 partes
unius Et miliare de istis maioribus valet de minoribus stadiis 12 cum 3a
parte unius fere Et unum miliare de maioribus valet de minoribus
miliariis unum et dimidium cum 22a parte unius Ultima vero predictus
auctor de spera in mensuratione climatum terre sequitur alfraganum quem etiam
alii qui sequuntur in mensuratione corporum celestium in altitudine atque mag-
nitudine ideo exponit mensuram alfragani cum mensura predicti ptholomei
cosmographi specialiter concordare Unde quoque dicit quod de illis 500 stadiis que
ptholomeus ponit uni gradui in celo correspondere 8 stadia cum tribus
quartis unius fere valent unum miliare alfragani ~~et quodlibet stadium~~ Et
quodlibet stadium valet 4557 cubitos cum quarta parte unius cubiti
valet autem stadium 571 pedes cum ½ unius Et cubitus valet unum pedem
cum ¼ unius Ergo miliare alfragani dicitur a mille quia continet mille
passus qui valent 4000 cubitorum qui valent 5000 pedes pes autem
valet 16 pollices Capitulum 5m habitudinem terre ad celum breviter recolligit

Ad intelligentiam cosmographie ptholomei de corporibus celestibus
et eorum motibus aliqua generalia notanda sunt ut habitudo
terre ad celum facilius cognoscatur Celum habet nonam speras
que variis motibus orbem circueunt Nona spera movetur ab orie-
nte in occidentem qualibet die naturali 8a cum stellis fixis ab occidente in
orientem in centum annis uno gradu Saturnus in 30 annis fere suum
in 12 mars in duobus sol in uno venus in 346 diebus mercurius in
330 luna in 27 diebus et octo horis Stelle varie sunt magnitudinis
quarum maior est sol qui 166 vicibus maior est terra Secundo maiores sunt
stelle fixe quidem prime magnitudinis que quasi 107 equales sunt
terre 3o iupiter equalis terre 94 4to saturnus equalis terre 91 4o stelle
fixe que sunt 2 3 4 et 6to magnitudinis 3m 5m 9 suos et que minores
sunt 8co equales sunt terre 6to mars sunt terre ~~sunt~~ semel et semis

sicut octava 7° venus que est quasi una de 27 partibus terre 8° luna que est
quasi una pars de 29 partibus terre 9° mercurius qui est quasi una de 33 partibus
terre secundum alfraganum stelle fixe note sunt 1022 quarum 14 de prima mag-
nitudine de 2a 44 de 3a 208 de 4ta 474 de 5ta 217 de 6ta 49
nebulose 9 or tenebrose nouem hec signate sunt in 48 ymaginibus et
earum sunt 360 14 21 ymaginibus a via solis in septentrionem declinantibus Alie 34
6 sunt in 12 ymaginibus que signa zodiaci dicuntur Alie 316 sunt in 14 ymaginibus
a via solis in meridiem declinantibus zodiacus habet 6 signa septentrionalia
que sunt Aries taurus gemini cancer leo virgo et sex australia
que sunt libra scorpio sagittarius capricornus aquarius pisces quodlibet
signum habet 30 gradus in longitudine et 12 in latitudine planete mo-
uentur sub latitudine zodiaci Sol vero in medio quia centro suo describit
lineam eclipticam sub qua in centrico motu proprio in 30 diebus habitus
est deferens horum cum sit concentricus uni sinu sed eius mouetur in tota
spera ipsius nam ad motum 8 spere 9 100 annis uno gradu mouetur
auges et opposita augium omnium planetarum que per quas tota spera cuiuslibet
planete sicut ad motum diurnum none spere mouentur omnes alie orbes de
sed quelibet planeta in suo centro ~~equat~~ habet motum proprium et omnes preter
solem habent in suo epiciclo iterum alium motum per quorum motuum varietati saluanda
quelibet spera planetarum dicitur habere 3 orbes quorum medius est uniformis
spissitudinis qui est excentricus deferens planeta Alii sunt spissitudinis
uniformis difformis quorum unus est deferens augem alius deferens oppositum
augis Et adhuc quilibet planeta preter solem epiciclum habet qui est circulus
paruus per cuius circumferentiam defertur corpus planete hec de corporibus celestibus
et eorum motibus breuiter collecta habitudinem terre ad celum presentem quam
cosmographia manifestat Terra namque dividitur per orbem sicut celum videlicet
per parallelos et alios circulos maiores et minores celestibus circulis
correspondentes et similiter circuli per gradus et minuta Quod terra habitabilis
illa pars terre que habitacionem humanam quiescens est magis est non separati-
dividitur in 7 climata magna est habitacio secundum ptholomeum Quod est
maior eciam quam ipsi posuit quarum tota sunt latitudo est 37 gradus
44 minuta Verumtamen est post climata magna est habitacio secundum
ptholomeum sed est maior eciam quam ipsi posuit sicut supra in primo trac-
tatu declaratum est Sit laus deo Explicit secundum

[illegible]

Incipit liber de nata loci
ex longitudine et latitu
dine eius pueniente Tracta
tus primus de latitudine et lo
gitudine loci per distancias
ab orbe C. 1m. q. nam loci
scire oz in scia nali et qr
peccant qui de ipa no cque
runt qr ignorantia ipa
loci scdm longitu
dine et latitudine non po
test perfecte sciri scia nali

De na locoz q. cque
unt ex hitudine
loci ad celu scita
turi primo faciamus
mencione de hijs q in physic
dminata st. In hijs ptu est
qr locus e gnoms principiu
actiui qd adm pr cuius ca est
Quia ome locatum se hz ad lo
cu suu qd adm ma ad form
Et qr supiora se hnt ad infe
ora sicut forme ad matias
suas sicut in te et m. dixim
oz qr supiora sunt loca
infioz et io pnci^m infor
matois infioz ex supiori
bus influit eis sicut ex pn
cipijs actiuis. Huius aut ul
alia ro est videlz qr tu finu
omis contenti e pcontinens
locus aut cotinens e et io
ex ipo pnci^m est tu fin' oib
eius qr gnuz. Putrescut
naqz ea q putrescut et con
servatur conservat per virtutes
corporum cotinencium sicut pbat
hz in 4o methaurorum et io locum
hre virtute activa in locatu no
est ambiguu. Apud aut oia
corpora vra z dimensiom mo
uet ad loca sua sicut ad pn
cipiu gnacois ipoz ad z sicut
ad pnci^m conservacois ipoz et
io oz scire nam locoz et cam
diusitatis ipoz Hac eni nam
etia videmus in pvo mundo q
e qdlz aiatu Cibu em in
aiato moueri videmus ad qd
lz mebrum sicut ad locu pprium
in quo formam et ee accipit
mebri a virtute q est in mebro
ad qd movet nec umq cibus
valz aliquam pporcionem pficere
n sit pfecte virtute mebri ad qd
movetur adeptus cuius pfectionis
pnci^m e mebrum Et silr e absq
deo in quolz corpore qd movet
scdm nam / pter qd etia a pmpa
tetcis locus iure pnci^m
ne enuatur. Dixim etia pter
eandem cam loci nam et ee ma
bile et pmpmo. appt hoc qr tu mo
tor primus mobilitate sua lar
giatur oi qd formatur ad ee abs
qz du' no largitur longius dista
ti ee ut formam n pcio qr sibi e
ppinquius Est aut ppinquius qti
nens qz contentu z per locu co
tinente largitur locato ee et for
ma. Est aut et huius sile in
dyatis et pthisicis in quibus illatio
et confirmatio qnois ex loco e p
silr ne q fiut a loco nali et ha
bitudine ipius ad locu sicut dixi
mus. Est aut nullus oio locus

pe ut locus simplus sit ma[is]
oz ipsum esse sine indigentia
nali eo quod omnis motus naturalis phi
sicus est propter indigentiam Cum ac locus
eius sit sequestratus ab indige
ntionibus et ne oz ipsum esse in con
tinuum aliquo et optimum ad quod
et propter quod est motus in quo acci
pitur esse rei et salus eiusdem.
Desiccatur aut etiam ad hoc quod vi
demus omnia corrumpi quando diu ex
locum sunt sue generationis eo quod elon
gata sunt a principio suo esse et sue con
servationis et hoc non modo tantum videmus
in hominibus et aliis animalibus sed
etiam in plantis que multum in di
versa loca transferuntur et similiter la
pides quorum virtutibus destituuntur
quando diu sunt extra locum sue generationis.
Et similiter remeat colore et fi
gura per tempus longum propter sphaeri
tate corporum suorum cum ut dixi
mus paulatim virtute amittunt
et cum virtus ipsorum sit a contrariis spe
ciorum et sit sequela complexionis
constat etiam quod non spei non
retinuit ut est et sunt sicut corpora
mortuorum que propter desiccationem
corporum longo tempore figuram reti
nuerunt In omnibus enim hiis in
clinationibus naturalibus invenitur ad locum
quem ipsa loca servunt non prohibi
ta propter quod etiam non indiget motore
ad ipsum nisi a corporali quod videlicet
removet obstaculum quod detinet
locum nisi contra alienos et sue
nature non congruos sicut in phisica
dictum est. Ex omnibus igitur hiis
satis liquet quod oz scire naturam lo
ci nec sufficit tantum quod in phisicis
de eo dictum est eo quod non insi

videlicet de rerum sciat de loco et oz
nos scire diversitatem locorum in principio
et tamen diversitatis ipsorum et acci
dentia diversorum locorum Cum etiam et
propter scire etiam ea que in diversis
locis generantur et corrumpuntur
Et sicut non sufficit determinare
naturam alicuius in genere generis nisi
sciatur etiam aliquid diversitatis in genera
tione et cibo et moribus ita non
sufficit tradere videlicet de loco nisi traderetur
locorum diversitas et interesset
accidentia locorum diversitate et causa acci
dentium propter quod tradetur scientia natura
lem et non inducatur aliquid
de locorum diversitate peccat in scien
tia quam trahit sue imperitie si dicat
de ipso non oportere quaerere non
enim sufficit quod de diversitate huius
a mathematicis traditum est ubi traditur
que stelle super que loca sunt vel illo modo
oriantur vel occidunt utrumque
ubique vel non et que ipsorum nec
oriantur nec occidant sed semper ap
pareant vel que non quando et que
oriatur et occidat aliquando quia licet
ex hiis sciatur situs climatum
non tamen propter eadem sufficienter scitur
natura locorum et diversitas complex
ionis ipsorum et eo sicut in aliis
naturalibus oz scientiam naturalem ubique ad
species deducere ita et in locis.
Si enim nos considerationem por
rigimus in mineralibus tamen non complexi
onatis non scimus propter scire materiam
ipsorum nisi sciamus omnes mineralium
diversitates in metallis et lapidibus
Et similiter est de consideratione complexio
natorum et animatorum oz igitur quod etiam
sit scire in scientia locorum et eo principaliter
tipuas viros in physica sicut

fuit ar. et plo ītasse inde q
in libr. eorum de hijs q nō int
s ρx eorum ad nos deuenerunt
Hic aūt dicēt locū nō gfre
n ad figurā et nō ad ee loci
eo q e cōtīn ambiens et
vndiq cīans et tangens
figam loci et iō nō oz īdere
dicit sciam diusitat locorum
in spali h. scie nālis eorum nō
opat n ad ac. rei nālis
et nō p mod ne q est mīn
pūri sicut dicit cōtīng
et pacīns gtinendo et hor
ertōra facile e rsolle pea
q an dca sc Cū enī a celo sit
oīng virtus scīua et opatīa
n. dicat hec virtq ī cōtīni
insi p mediū, medi at e cor
pus locans sicut ondimus
supius eo q virtus sciens ee
rei et cīans sit in loco. Locus
g ad ee opat. q at figā gns
esse et spēm in omnibg gna
tis. Qualr g intendi pot
intelligi pot q locus oper
ad id q gns est m. ul ad ans
licz enī in h. ce. et m. dcm
sit scm tia cor. huma nō
tū rem ee rotunda par. ib
eo vis q locat. in rotundo
tū hec nō est verum de g tis q
sm nam dicit spis figuris
sicut dicit speciebg spib et io
q e in clibus ca figure e p
pus ca spēi sit ul alie figure
et ec ipi cla p aliū modum
dca na nālr sc rotunda sc
nos in scia ce. et m. ondig
Hijs g de causis pus qi nos

de mo. deciens oz nos tractē
de diusitate locorum z de causa
diusitat et accidentibg ad loca
q pfta sit doctrina de mo.bg ad
locū qui in spali scīet. locorum
diusitas Et hic libr p tres
diuidimg distinctōes In pma
ondet. oīs diusita. ex orbe
ptedē in ollati dcam, et ī 2.
accīn locorum diusorum et in 3ia
demrabimg pri ria loca flu
minū et ciuitatū z montiu.
Hoc enī mō in hac scia presse
rūt ar. et plo — C. ij de dis
tinctione locorum vt sciatur
cing loci hic inuestigatur
diuersitas —

Primū aūt q scire g
puenit e q du. locus
sumitur. Uno enī mō
dicit. locus sr ee corg
ambiens cōtīnsecg al
terum corpus vel superficies co
tinens et tangens ipm Alio
aūt mō locus d. locans sup
ficiei ad q e motg alicuig cor.
et pmo quid mō cor. mlta
n. gnā ha. nec corrupt ha sc
in loco Quia aūt cor. pt pm
corpus hīt ex se aliud abicē
corpus int qd cōtīnsibit. gp tas
ipore Cū aūt hec cor. q non
gnant. neqz corrūpūt. tan
gūt se nō contingūt se n p
modū ma tu quo n. īmutat
vnū eorum altīn n. īmutatur
ab ipo et io clibus nō cōprie
et sm nām debet. locus, in
enī tūm corpm penes lz for
pbalem q est mediū tib et ipti

bilis secundum naturam quod habet quantitatem
et non perpetuitatem hoc secundum naturam
huiusmodi corpus et formam ipsius
non movetur propter se nec partes
sicut ostensum est in physicis libro
tertio et iiii et physicorum viii quod illa
corpora non moventur ad locum
sicut nec est motus aliquis eorum
secundum naturam ad formam, ostendimus enim
in viii physicorum quod id est motus
ad locum et ad formam et quod id quod
non movetur ad formam non movetur
ad locum unum, etiam cum corpus
forme sit separate substantie secundum peripa-
teticos non debetur eis locus ab
secundum naturam essentie sue sicut debetur
formis aliorum corporum sed quod sunt in
loco sit ordinatio debetur eis ex
ordine dignitatum suarum secundum
ordinem sed totalem eorum que sunt in
natura in quo ordine nullus tangens
est nullus ambiens a non ergo quod sit
alicuius in loco secundum distantiam
a centro centro et claudens in
se per circuitum a undique quod alie
non ubique per circuitum equaliter in-
fluentis virtute ad esse eorum que in natura
sunt. Alia que corporea que sunt locata
non locum habent sed locus sunt corporum
aliorum. Corpora non simplicia que habent
motum rectum et composita ex ipsis
locum habent secundum naturam ad quod est locus
motus eorum. et simplicibus per
se locus compositorum debetur, composito
autem debetur locus per simplicia
et hec motus habent ad sua loca natura-
les et extra sua loca corrumpuntur
et locus simplicium est simplex, locus
autem compositione est compositus. Primum
enim corpus locati dicitur in simplici
gravio corporis in quo est grauans
ipsius et ad quod est motus ipsius

et a quo si moveatur festina-
bit ad corruptionem sicut i physicorum
de elementis, compositum autem hec locatum
in quo et non multum compositum in simplici
corpore locatum potest esse quod egregie
dicit Aristoteles in libro de causis proprietatum elementorum
et orbis sive planetarum quod compositum
corrumpitur a simplici corpore stan-
dans exemplum de aliis avibus hiis
que cadunt ab altissimo que ante
mortua sunt quam ad terram devenie-
ant et non corrupta sunt quod cor-
rupta sunt ab aere simplici et non
a casu. Causa autem huius est quod locus
et locatum sunt contraria et non contrarietas
ipsorum corrumpit corpus quod continet
continentem a generante quod fuit ei generatum
propter quod etiam in physicis diximus
non qualibet superficie esse locum
rei naturalem sed illa que est continens
locantis corpora relata ad distan-
tiam certam in quo est generationis
principia rei. Primum enim generat et
generatur et conservatur et qua-
lescit et extra id in grano super-
ficiei generante contrarietatibus contrariis dissol-
vitur dissolvitur et corrumpitur.
Quedam autem hoc habentes sua
loca mutantur secundum quod relata quod
propter loci inequalitatem infirmantur
et destruuntur et quando redeunt
ad loca nativa recipiunt sani-
tatem. Quedam autem alia etiam
virtute generationis amittuntur ex
loci inequalitate sicut elephantes
extra primum et secundum climata rare ge-
nerati non inveniuntur. Unde generasse
ultra quartum clima et
similiter leones qui in septimo et sexto
climate numquam generasse inveniuntur.

Magis autem hoc perspicuum est
in plantis eo quod videmus quasdam
plantas in uno loco convalescere
quod si ad climata propinqua transferren
tur nulla cultura convalescere
possunt. Ex hiis autem manifestum est orbis
quod sit locus generationis aliquorum et quod
locus per virtutes quas in se habet
superficies locantis continens est
principium et conservatio omnis corporis
quod locatur in ipso. C. iij de di
versitate loci ex distantia
sui ad orbem continentem

Est autem loci duplex distinctio.
Una quidem causata ex dis
tantia sui ab orbe qui
vere locus est omnium secundum naturam
locum habentium. Altera est ex situ et
respectu loci ad vias planetarum
et prima quidem est ex hoc quod si
cut diximus corporum quoddam est locans
tantum, aliud locatum tantum et quoddam
locans secundum unam et locatum secundum aliam
quod est locans tantum est orbis in quo
est virtus continua omnium generato
rum et corruptorum sive sit sim
plicia sive composita sicut in ante
habitis diximus, corpus autem locatum
tantum est terra pura que est centrum
locans autem et locatum sunt cetera
reliqua elementa et propter hunc divisio
nis materie sunt ad se invicem, concavum
enim orbis lune locus est ignis et
attingit ipsum undique sicut
perspectiva tradit. Est autem causa ad
hoc ex motu et subtilitate et
caliditate et levitate, ignis
et perspicuitate et aliis ignis proprie
tatibus. Ex motu quidem quoniam

sicut in celo et mundo. Dictum est ig
nis movetur super omnia alia ele
menta. Locus autem qui est simili super
omnia alia elementa est concavum orbis
lune ex subtilitate quoniam habet secundum
naturam omne corpus in infinitum
sit divisibile tamen secundum esse in quatuor elementis
non potest subtiliari amplius quam
subtiliatum est sub forma ignis.
Est autem locus generalis loco sicut
ante diximus. Non potest autem ignis
locari in corpore grossiore superfi
ciei quam sit ipsum cum locus fortior
sit in omnibus quam locatum, oportet autem
quod in ultima orbis superficie locetur
eo quod hec sola formalior est ipso.
Ex ratione autem caliditatis hic idem
convincitur quia caliditas in summo ra
refactat et subtiliat aerem in su
mo. Caliditas autem in summo est
propinquissima cause caliditatis
que est motus materie superiorum vici
nitas lucis eorum. Quia igitur vicinis
sima orbi calida est in summo et
in concavum orbis ultimi proximus est
locus eadem. Amplius autem hoc ostenditur
ex levitate simpliciter dicta quam qua
in celo et mundo determinavimus. Dicimus enim
levitatem comparate est moveri super
quod corpora et levitatem simpliciter mo
veri super omnia corpora generalia.
Est autem motus ad locum generate
et proprium, locus igitur ignis erit
in concavo orbis lune super
omnia corpora contraria motu eorum.
Perspicuus est etiam ignis sicut
apparet ex hoc quod non tegit nobis
corpora que sunt super ipsum et est inter
cetera elementa magis perspicuus eo quod est
omnibus subtilior et rarior

Respicium aut in oi corp est
exigient cu perpetuo superiori
corpe celesti sicut dt arcs in
2o h. suo de aia. Cu g. quemea
sit int locu et locatu et qua
ht et ignis int oma ela ma-
gis queit cu celo oz q int ela
solus ignis in ultio cocauo
celi locatu sit. Rph aut et hijs
silia inlta est iroibus opinio
quoz da dicetiu nullu supius
ee igne s; aere vsq; ad sydera
extendi. Et e ignea ro qua
ad hoc inducut dicetes ee igne
ibi inutile cu ad alioz corpm r-
unptioni faciendam et guonem
pficienda no possit. Vnde eo q
sm nam pr fit supius n. videa-
mq q ad ipm p violetia poss
inclinai deorsu. Inducut et
q cu ignis in se luce faciet vi-
dent quod phi dice q deberet
videri et appere pcipue i noc-
te qn no tegit radio solis. S;
ad hoc facile est vnde q ignis
ad inferiora facit guone el'ore in
gractu aere ad ipm sicut on-
dmq h. in h. pygeneos. Ad
alioz aut guone virtus eius
addit p radios solis et qda
aliaz stellaz sicut ondigi i h.
meth're. Et q nos hut errore
in alijs libris destruximq et i
alijs libris ad destruemq qutenq
nos ad alia q de distinc e locoz
intedimq. Ondimq at q centz
e locus tre, et centz illud qd' e
locus tre e centz mudi ad qd'
sm ca moue tra. Hoc ei no-
fitur inltis roibus. Est aut
hoc sim deorsu i sic graue
sim. h; mouet ad ipm sicut
ad locu pprium. Est etia tra
elm et spissius et frigidiq
sm nam et roe utriusq; istiq
pprietate debetur ei locus rmo-
tior a loco ignis r. debet
ei centz mudi h; aut idem
sit pho me'm mudi et me'm
terre cu motq tre e ad ipm
i qtu me'm mudi et no i qtu
est me'm tre sicut in celo et
in. ondimq. Cu aut dicamq
centz mudi ee locu tre no
excludimq p hoc qn etia ul-
tim graue supfici aq sit lo-
cus terre. Qma h; aq desce-
dat ad locu terre si tra subt-
hi intelligat tn hoc no fit
motu guonis et forme sed
potius corruptois i tnsmu-
tatois eius in form terre
sicut etia tnsfft ad locu eiq
locu no me' s duoz elorum
mediore q sit p gparationem
gma et locus quide in grauo
ignis est aere et p gparatione
et locus in grauo aere e aqua
s; in hijs locis elore mag e dra
q' cu locus ignis sit cocauu
supfici orbis lune vsq; ad
guexu aere no est hoc spaci-
u totu equalr locus ignis
s; q' pricr et p posteriq. Cu at
ignis sit ascende sursu velocissie
et pncipalissime attingit
i. pus me' form ignis q'usq;
ad altissim loci deuet. Est
aut altissim loci ignis i gtac-
tu graui orbis ulti g. ubi loca-
tur id q velocissime e ignis eq
at est in medio et in fimo eiq

spatij non adeo attingit ig-
nis nam secundum superficiem minus hoc autem ex-
declaratur per hoc quod ignis est sub-
tilissimum et calidissimum corpus
spere. Ex utraque enim illorum contra-
quod nata natura ignis que est circum
orbis ubique tangit. Propter
autem se licet in terra quam ideo quod
ra est similiter grauis et secundum hoc
sub omnibus descendit est ultima
natura terre locum in centro et secundum
plus terre plus et minus elongabi-
tur a centro sic minus attingit
et plus verum terre naturam Accidit
autem eidem secundum quod ponderosissime
sub alia descendit esse in medio
terre et secundum quod locus ignis et terre
contrarij accipiuntur sicut extrema mo-
que sunt motus contrarij et alteri ex-
more accidit quod est medium per
hoc quod ipsum est medium mundi
et non medium motus in locis autem
mediorum elementorum omnino difficile est
uiore. Aer non est qui tangit
ignem in summo loci sui nec qui
tangit aquam in infimo loci
sui secundum potius quod locatur in spatio
medio sui loci. Ignis enim tangens
aerem facit ipsum estuosum sicut
cum aer de natura sua sit calidus
et humidus. Similiter autem et aqua
tangens ipsum in summo facit ipsum
nebulosum et incorporatum
et grossum et aliena humidi-
tatem humentem est aer de natura
sua sit humidi spiritualis. Eodem
autem modo nec aqua verissima est
que tangit aerem nec ista que tangit
terram secundum medium inter hec tangens et
aerem in summo loci sui dulcis
et subtilis est propter aeris admixtio-
nem et tangens terram in infimo

loci sui turbulenta est et forte
pontica vel salsa propter terrestreitatem quod ad-
mixtum est ei secundum medium est insipida
vera habens aque naturam. Hoc autem ro-
nabiliter accidit aque et aeri propter
hoc similiter non sunt extrema elementorum sed
lemta. Horum enim est motus ad me-
dium sui loci et declinare ab ex-
tremis secundum naturam contrarietatem. Hec de
sub orbe sunt loca simpliciter. Capitulum vij
de causa virtutis loci que dat
formam elementis

Admirabitur fortasse aliquis
unde veniat loco tanta
virtus quod in loco quodam
prius vilis materia simplicium corporum acci-
pit formam ignis. Pars autem aere
formatur in aqua et postea in terra.
Materia autem de se nullum omnino licet locum.
Similiter autem materia que est sub forma
corporis licet loco circumscribatur non
tamen exigit locum sub determinata loci
differentia ad quod est motus secundum locum. Vi-
debitur enim fortasse alicui quod sup-
ficies cuius grauia elocantis sive se
locatum corpus esse ad corpus lo-
cantis et non locati et ideo habere
in se virtutes corporis locantis et
propter hoc debere agere ad formam corporis
locantis et non eius quod locatur in
ipso propter quod videtur continuum ignis
materialiter non aerem debere producere
sed ignem. Consequenter nullum elementorum esse debet
nisi ignis solus qui ex motu
et lumine superiorum corporum generatur
communiter materialem in se debentur.
quoniam propter quod etiam quidam antiquorum
dixerunt solum ignem esse elementum primum
tum et alia consistere per compositionem
corporis et coacuationem partium ignis
Hic autem error est sicut in eodem et
in deprimis et ideo tunc dimittamus et

et quibusdam philosophis perypateticis dicitur quod locus naturalis quem virtutes habent inducendi formas in materia corporum similitudinariter est superficies continentis corporis secundum distanciam sui ab orbe. Hec enim distancia causat calidum et siccum et humidum et siccum quod sunt virtutes elementorum.
Hec autem si nulla sit inducit ex motu et lumine calidum in summo et subtile et siccum quod sunt virtutes elementorum omnino non sunt nisi forma ignis. Si autem sit distancia proxima in qua remissa est virtus motus disgregabilis materia elementalis cum statu forme ignis et inducitur calidum non omnino expertus humidum sed spirituale humidum permixtis et tamen in materia ulterior autem distancia causabit ampliorem partem materie grossiorem in quam humidum partes tamen faciet fluere materie ad seipsum et distancia proxima causabit formam aeris. Distancia autem secundum formam aque. Extrema autem distancia que est omnino cum defectu caloris sed potius habet frigus partes materie constringens causat super humidum omnino exprescionem et inducit formam terre et hoc ulteriori manifestatione in 2º perygeneos et in libro metheororum manifestabitur. Hec autem que hic dicuntur inducta sunt de generatione elementorum non ab aliud inducta sunt nisi ut sciatur quod distancia loci ab orbe secundum suas differencias cum loco formas causat elementorum et ad locum sub tali vel tali distancia motus est ipsorum. Duo tamen istorum sunt extrema simpliciter et duo sunt media et media quidem propter facilem elementorum mediorum admixtionem a philosophis in tercia distincta sunt. Aer enim supremus est estuosus calidus et insipidus est vaporosus calidus propter repercussionem radiorum ad terram. In medio autem est frigidus propter separacionem utriusque caliditatis. Similiter aqua in supremo quidem subtilior est dulcior propter aeris admixtionem et in infimo est turbulenta et salsa propter terre aduste combustionem et in medio est insipida secundum differentiam est in hoc duorum mediorum elementorum quia aer in infimo et econverso calidum propter accidens hoc est propter repercussionem radiorum luminum celestium cum ex vicinitate ad duo extrema elementa frigida frigidus esse deberet. In medio autem est frigidus ultra quam deberet. Patitur hoc est propter frigidas partes in ea dispersas ex vaporibus terre et aque que cum non recipiunt actionem fortem a radiis solis ad frigiditatem naturalem revertuntur et infrigidant aerem non aer in actu calidi et humidi respectus est cum medium eius et non est diverse in ipsa media regione spacii sui. Ex omnibus hiis et hiis tamen conveniens patet veram esse sententiam quam tres philosophi generaliter tradunt Aristoteles et Averroys et Moyses egypcius quod locus sub determinata distancia a celo causat formas elementorum et eorum motum. Elementa deterrminata ad eandem distanciam determinatam loci sub orbe propter loci et locati qualitatem. Virtus autem creandi que huic vel illi loco infunditur divina est et optima et aliter non esset motus ad locum. Non enim motus est ad aliquid nisi illud sit in rerum ordine aliquid et optimum. Est autem

psti ssimus omnium motuum motus
localis ut ostensum est in phisicis
et in 2° de generatione et in celo quia ipsum oportet esse
ad dimissum et optimum simpliciter rei
naturam. Illud autem divinum quod sit cum in
loco patet quia motus est ad ipsum quia a
celo sibi influitur quod formaliter est locus
et non locatum. quidam vocant lucem
et ideo dicunt lucem esse firmamentum
loci quod methafisice loquens basim
loci vocant. Sed si lux accipiatur
pro eo quod actu lucis sit illuminandi
tur virtus. id est nequaquam lux vocari
potest motus localis enim non prius
movetur ad locum illuminatum quam ad
tenebrosum. Si autem lucem vocant
omnem virtutem que a celo influitur
in inferioribus metaphorice natura illius ut
verum est quod dicunt sed tunc ypse locutus.
Multe enim virtutes a celo influun-
tur in inferiora que luces nequaquam
vocari possunt licet forte cum luce ce-
lesti dundant sicut est calidum et
aliud frigidum et aliud humidum et
quoniam sicut que cum radiis stellarum
inferioribus influuntur et tamen nul-
lum ipsorum nomine lucis ypse vocatur
virtute tamen illa celestem esse constat
que materiam format ad speciem eo quod
forme spirituales nulle inducantur
nisi a virtute aliqua celesti sicut
in 2° phisicorum a domino concedente
declarabimus. Quidam autem convene-
runt vocare omnem formam et omnem
virtutem formativam splendorem
intelligentie a qua sunt forme et hoc
nos per methafisicam concedimus preter
quod lux sit sit virtus que celum diffu-
dit virtute formative in locum et
omnis loci dicatis. Verumtamen quidem

nos vocet. non magis vis est
dummodo concedatur hanc ypsam vir-
tutem a celo in locum diffundi.
Sicut enim diximus in principio
quod sunt locus tantum et quedam lo-
cata tantum quedam autem et locus et loca-
tus. Sicut quod calidum per se calens
est quod est calefactivum et eius quod est ca-
lefactum et calefaciens ita oportet nos
quod influxiva virtus sit locato tantum
et locato et locanti ab eo quod est lo-
cus tantum hoc enim est in omne principium et cause
in genere loci hoc autem patet sic. Sicut
Si enim duo inveniantur composita
in uno vel pluribus inveniantur continuata
componentium sine nocivo alio necessarium
est et reliquum invenitur sine reliquo.
Sicut in viii phisicorum est declaratum
in hiis que moventur et movent
in quibus quod motum tamen invenitur
sine movente oportet quod et mo-
vens inveniatur sine moto. Invenie-
mus autem nos compositum aliquid
quod est locans et locatum simul et in-
venimus aliquid locum tantum oportet quod esse
aliquid locans tantum et sicut in
aliis id quod est movens tantum est causa
motus in omnibus aliis ita necesse
est quod id quod est locus tantum sit causa lo-
calitatis in omnibus aliis. Nullum
autem corpus est locus tantum nisi ce-
lum sicut ex auditis est manifestum oportet
ergo quod virtus et ratio locativa sit in
omnibus aliis a celo. Amplius quecumque
una natura inveniuntur in pluribus prin-
cipaliter secundum rationem unam oportet quod id est sit
in aliquo uno primo quod est causa illius
nature in omnibus aliis sicut generaliter ergo
quidam phisicus dixit in 2° suo methaphisice
et est exemplum suum de omnibus calidis
que causantur ab uno calido per se

q̄ e an̄ ea et h° est ignis.
Cu g̃ ro loci in̄ematis i plu-
bus simplicibus z locatis
oz q̄ sit vnū aliqd an̄ ea q̄
sit locus p̄mus virtute loci cau-
set in omnibus alijs et h° quod
ē necc̄m de virtute loci s̄m quā
ē motus ad locū scilicet ad formas
z s̄uas in eē forme data. h°
g̃ ad p̄ns de loco simpliciter
dcā sunt. **Cap v de coībus p̄-**
prietatibus locoꝝ in qbus
sunt qmixta ex iiij elementis

De nā aut̄ locoꝝ i qbus
generant̄ et ꝯseruant̄
ꝯposita in libro suo val-
de est auctore tradicio s̄m q̄
a p̄oribus sit narracionis
exordiū oz nos scire q̄ sicut
diximus supius q̄ locus omni co-
posicione ꝯmixtoꝝ i ꝯpositorū est
nā ē ad ꝯpositione q̄ haberet
in eo simul. et io in loco gñā-
cionis eoꝝ ra se elā ꝯiungunt
aer vis aq̄ et tra. ignis aut̄
s̄m locū i ee non poterat
eo q̄ ē simul leuis et io q̄
nō erat utile cū sit nimis ve-
hemens actiuus dissolueret eciā
omē ꝯtū p̄ter q̄ terra nl' habitat
et nō mouet in igne sicut
in h° de causis p̄prietatum eloꝝ ondē-
mus. lz aut̄ quedā ꝯtone elemē-
tur in aere sicut aues cū ipo-
rū habitacio et gñō in terra est
et sil'r est de piscibus q̄ na-
tat in aquis, quiescūt eī oīo
lz in tra et io p̄prie tra ē locus
ipoꝝ s̄m aer et aq̄ loca p̄que
est ipoꝝ motus ad cibū cuius
ra est p̄prio q̄ aues leues sunt
et carnes eaꝝ in gñe leuio-
res sunt alijs carnibus p̄ter q̄ ꝯ
sanguis a piscis medicine in-
dicant. leues aut̄ q̄ sunt ex m̄l-
to aereo et spūali q̄ ē in eis
et io locus eoꝝ ē aereus ut
superius. pisces aut̄ q̄ sunt s̄
naim hñt aquea spissa pin-
guescente et viscosa in gñe
et ex tli ꝯualitate aquā p̄ habita-
cione ab ordinatrice omia natā
acceperunt. gressibilia aut̄ ꝯma
sunt et terrestria p̄ter q̄ in tra mo-
rantur sicut in loco habitacionis
sue ꝯgruo. Ex quibus aut̄ patet
velit ꝯ ꝯsistere omis nās z p̄prie-
tatum locorum in aq̄ aere z tra
fiat q̄ nō est punctus in eis q̄
nō habeat spālē p̄prietatē ex v-
irtute stellarum media habitacione
ꝯmixtoꝝ respicientium ad quod
lz enim punctum habitacionis alium
et plantarum et lapidū natalem
circuli orizontis et ad radios
circuli orizontis totius respectus
celi ad mediū habitacionis variat
q̄ de cā variant nē et p̄prietatibus
et mores et actus z spēs eoꝝ
in eod' s̄m loco videtur. ꝯua-
ri deīn q̄ et gemmis z semini-
bus et alibus et brutis eo h°
diuisis respectu p̄prietatibus et mores
diuisi attribuunt. et h° ē rō
q̄ p̄prium est diffundi virtutes
formatiuas in omē ꝯpe, maior
aut̄ diffundat eas p̄ radios
emissos a luminibus stellarum et io
ꝯsonans est q̄ qlz figura radi-
oꝝ et angulorum diuisas i m-

inferioribus causet virtutes. Cum
generat ex mutatione circuli totius mu-
tetur figuratio radiorum cum quod
licet punctum habitationis unius gene-
rale centrum constituit orizontem
unico consequitur quolibet puncti ha-
bitationis habere virtutes speciales qui-
bus informatur id quod locatur
in ipso. Et hoc est causa quare nulla duorum
gemellorum invenitur omnino per omnia
similis alteri in operationibus et hic
locus proprie est de quo dicit porphyrius
quod est unum de individuantibus
quia sicut tradit locus ipse
est etiam imaginari vel intelligi
ut duorum aliquorum sit locus
unus idem et sicut hic est in toto
et partibus rebus ita est in parti-
bus rerum etiam quia sicut locus
unius partis est locus alterius partis
et convenit tamen est in locis
quae vicina sunt in operationibus quibus
et ideo ea quae vicine habitant si-
miles fere habent complexio-
nes et similia consuetudine et simili
corpora in genere. Similitudo autem
locorum et dissimilitudo virtutum
formatarum quae sunt ex loco in materia
per signum maxime deprehendi potest
in quod magnetis genere qui
in uno angulo fugat ferrum
et in alio attrahit ipsum. Cum
enim unus angulus non ab alio
differt per magnum loci spacium oper-
tet quod vicina valde loca alia
sint diversarum et contrariarum virtutum
Hec enim contrarietas non est ex materia quia
materia non est causa virtutis et for-
mae sed quod sit ex loco informatio.

a figuratione radiorum stellarum
et hoc est quod egregie dicit Hermes — hermes
in libro de virtutibus universalibus quod
constellatio est causans unicuique
habitationi stellarum quae infun-
ditur inferioribus et est forma-
tiva ipsarum per quam contrarie elementorum qualitates si-
cut instrumenta virtutum celestium no-
tum autem quolibet locus particulare
altius est operationis quam alius sed
etiam quolibet per se diversarum successi-
ve efficitur operationum eo quod per
ortum et occasum stellarum super
ipsum et diversam habitationem
earum ad locum quemlibet necessarium est
variari operationes ipsius et hec causa est
quare mutantur res generate ex
suis contentibus quandoque in me-
lius quandoque in peius licet hec
iuvari et impediri possint
alii per hoc quod generatum confunde in
se recipit contrarias dispositiones sic
videmus quod quedam corpora in locis
inferius per fortissima illorum
dispositionem contraria inferioribus. Quare
venit est in loco immutationes
vitales in eis statim apparent
etiam cum modica variatione stel-
larum sed in elementis non adeo cito
apprehenduntur et hoc contingit ideo quia elementa
parum distant a materia et ideo facili-
ter recipiunt omnes impressio- — m
nes agentium in ea. Sed elementa quantum
[?] et qualitates habent materias per
suas formas et ideo resistunt magis
alterantibus in ea; tamen tamen
necesse est quod ipsa alterentur et cor-
rumpantur. Similiter [illegible] sunt esse
quod habet ex virtutibus causae celestis
sicut melius explanabitur in

sive r. pygmeos. Hec ergo et
similia sunt que videntur circa locorum mo-
tum quantum pertinet ex vicinitate
motuum vel situm eorum ex vicinitate
maris impeditur et alia re-
cipiunt impedimentum parvis-
simum peritorum virorum qui noverunt
situs et virtutes stellarum et im-
pediunt effectus earum quia sicut dicitur
in quadam parte stellarum effectus
et impediri et expediri pos-
sunt per sapientiam peritorum virorum
in astris. Capitulum vi de distinc-
tione terre per loca habitabilia
et non habitabilia

Est autem duplex habitationis
terre diversitas ex habitudi-
ne comparationis ad celum una quidem
qua distinguitur terra tota in v
plagas sive zonas quas posuit
plato et pytagoras et homerus
et plures alii doctores. Alia autem
penes quam climata sumuntur latitu-
dine ab equinoctiali est distincta
et de primo quidem loquemur primo
et deinde quecumque de hoc tracta-
verunt antiqui in dicta non accipiemus in hiis.
Est autem traditio pytagore et post
eos omnium qui in egypto philosophati
sunt Caldeorum et apud latinos ovidii
et multorum aliorum terram totam
dividi in v zonas scilicet v zo-
nas celi quarum tres ponunt inhabitabiles
et duas tantum habitabiles
esse voluerunt quarum mediam vocant
perustam sive torridam et hanc
dicunt esse partem terre que supponitur
spacio quadraginta octo gra-
duum scilicet quod est inter duos tropicos

inter quos est via solis declinat
enim sol ad aquilonem versus tro-
picum estivalem scilicet per xxiii gra-
dus et per tot gradus declinat ad me-
ridiem versus tropicum hyemalem.
Et quia via solis directe est super
spacium illud bis in anno di-
cunt quod ibi reflectuntur radii in
se ipsum propter quod combustum est et fit
per terram illam ex nimio calore inha-
bitabile et calidissimum dicunt
esse propter terrestre multum combustum
in corpore eius. Illorum autem ex quibus
inhabitabile dicunt quod reflectio
radii in se reflexi et calidis-
simum fit ad litora per contra-
rium talis maris quod reflexio multi-
plicat calorem in litore et in-
cendit litus et facit ipsum ha-
bitationi non congruum. Duas
autem sub polo sitas regiones
utrimque inhabitabiles esse dicunt
propter frigus eo quod nimis elonga-
te sunt a via solis ad quas radii
solis non veniunt nisi oblique val-
de et non faciunt angulum in
ipsum nisi hebetem et obtusum val-
de vel forte contingunt loca il-
lorum et ideo nullus effectus vel parum
valde effectus sunt in illis et ideo
mortificans frigus est in locis
illis et humores illorum locorum
propter congelationem illorum infecti
non valent ad complexionem vi-
vi alicuius constitutus propter quod
etiam venti a nostro polo venien-
tes frigidi sunt valde et sicci eo
quod humidum congelatum eis per-
infici non potest. Montes autem

illorum duorum locorum est dicitur dicto. Aliud autem crediderunt spacium hoc scilicet a septimo climate totum spacium versus aquilone et tunc oportet quod esset spacium illud ab utroque polo versus tropicum utrumque quadraginta duorum graduum quia latitudo septimi climatis est quadraginta octo graduum et tota latitudo que est ab equinoctiali ad alterum polorum est nonaginta graduum et ideo demptis quadraginta octo gradibus septimi climatis remanent quadraginta duo de latitudine regionis inhabitabilis inter tropicum versus polum viginti quatuor graduum et hec est latitudo habitabilis inter torridam et frigidam zonam versus utrumque polorum. Hec igitur est divisio terre habitabilis et non habitabilis secundum dicta antiquorum. Est autem dubitatio magis de torrida utrum ipsa secundum totum sit inhabitabilis sicut antiqui videntur dixisse. Videtur autem ante Platonem Democrito et Pythagore et sociis eorum quod totum hoc spacium sit inhabitabile. Propter has rationes. Quarum prima est ex dispositione radiorum solis super illa loca incidentis. Cum enim omnis radius incidens reflectatur ad partem sibi equalem angulum oportet necessario quod radius incidens aliquem terre perpendiculariter in seipsum reflectatur. In seipsum autem reflexus radius causat adustionem sicut probatur in perspectivis. Cum igitur radius solis cuilibet loco terre qui est inter duos tropicos bis in anno perpendiculariter incidat oportet quod adustionem immoderatam bis in anno patiatur propter quam torrida redditur et non congruam complexionali et communis habitationem. Item quia fortior est inter ceteros est circulus signorum atque est in corde eius precipue in duobus punctis que attingunt duos tropicos viginti duobus gradibus ultimi geminorum per quem distat a viginti gradibus cancri et sic ducitur torride a gradibus geminorum ultimis ad gradus cancri propter quod in multo propter concavitatem redditur cum torrentibus que subiacent arcubus partibus eo quod circulus signorum ascendit ibi ad punctum tropici et descendit ab eodem. Sol igitur qui vadit a gradibus quadraginta duobus qui semper videtur in loco eodem et statu suo continuo exurit terre habitationem eo quod sicut vult columpna radiorum suorum continue perpendiculariter incidit terre et exurit eam. Reddit igitur eam inhabitabilem tam autem eiusdem modi sunt in ultimis ex gradibus sagittarii et primis capricorni quibus accedit et recedit ad tropicum punctum hyemalis incendit igitur etiam in habitationem et reddit inhabitabilem. Duo igitur calida sunt loca que sub duobus tropicis sunt sed inter duo calidissima non est spacium totum spacium medium. Spacium autem medium

est int̄ calidissim̄ et frigidis-
sim̄ Dic q̄ locus q̄ est sub eq̄-
noctiali non ē temꝑatus s̄z totum
spaciū q̄ ē int̄ duos tropicos
ē combustū intꝑatū et inha-
bitacioni contrariū, q̄ sicut
d̄r Aris̄ in li° de caus ꝓꝓ̄tatū
elē̄ et nos inf̄ explana-
bim⁹ radix habitacionis ē eq̄-
litas et temꝑamētū Iste aute
due rōes sunt fortiores inter
rōes antiquoꝝ torridā esse
supponenciū supplemētū Ad
hoc aūt inducunt et t̄ria ibi
ēē mare directas tn̄ cū radijs
solis inducunt et stellaꝝ di-
uaricantib⁹ et ex pulsione z
ꝯpsione aq̄ et a frigiditate
aq̄ calor excitatus a radijs
expellit⁹ ad litora et ꝯbur̄it
ea et reddit locū inhabitabile
Hoc aūt ma° falsissim̄ ēē dicit
ꝑ in illo terestre ꝯbustū
et inꝑtū ei Dicut etiā co-
stāe ꝑ speculū et inꝑtū ei.
cōcauū q̄ si radius incidit ꝑ-
pendiculariter elicit⁹ ignis q̄
reflexio radiorū sup̄ aquā
mare illud ꝑpendiculariter sra
tō̄m habitacionē reddit ignitā
et ꝯbustā Addut etiā ꝯtrō
exp̄ᵇ⁹ ꝯtentiue obiectes dico
ꝙ nos in eius loca illaꝝ q̄ru
declinatio ē ꝑua a tropico estiuo
ualde calida in estate q̄ īcō
loca libus calore et hyemps illo
ꝝ locoꝝ est temꝑata nō habebit ge-
lu sicut sunt loca tercij climatis
cui⁹ latitudo est xxx gradū
et dies eius longior xiiij
horaꝝ Dicit q̄ l⁹ loca sūt tā ve-
hemeter calida ꝑ vnā estā-
tem quā hn̄t ex sole ꝑ ingre-
ss⁹ eius et nō incidente sup̄ eoꝝ
capit coꝝ ꝓ̄p̄ le est intolerabilis
calore ēē tn̄ tn̄ incidit ꝑ ꝑpen-
dicl̄ bis in anno et io ēē in-
habitabile. Quidā etiā asserūt
ex coniecturis rōem asserētes
ꝙ oīs ꝯplexionati oz tēꝑata
ēē habitacionē aliquā et nō
ēē temꝑamētū n̄ int̄ duo ꝯtraria
intꝑā et io nō ēē aliquā nisi
int̄ inhabitabile ꝑ frigus ī pte
vna et int̄ inhitabilē ꝑ calore
in pte alia / sub utroq̄ aūt polo-
rū inter est inhitalem ēē ꝑꝑ
frigus Simili est q̄ in medio et
eqnoctiale ēē inhitale ꝑ calore
Dut aūt ptolomeus et Auic⁹ rōes
in ꝯ̄ / dicit eīn ista q̄ nos vi-
dem⁹ multos homines omni modo
qui habitauerūt int̄ tropicum
estiuū et eqnoctiale et libri
ꝯ degentiū venerūt ad nos de
astris Indya eīn et ethyopia
in pte est in locis illis et ex
ho° ꝯ̄tr ibi oportet ēē habitacionē
q̄ multas oīm ciuitates gentis
alchimi et yndoꝝ et ethyopia
in pte constat nobis ī climate
i° ēē Scit aūt cō̄ scd̄i climate
sco latitudo int̄ eqnoctiale
et tropicū estiuū consistit eius
latitudo ē xxiiij gradum quia
ē declinatio solis ab eqnoctiali sm̄
ptolomeū et sūt in eo multe
ciuitates famose et nominate
quaꝝ habitatores ph̄ies deuenerūt

ad nos. Est autem etiam ratio ad ibi esse habitationem. Cum enim modo plurimorum traditione sol in obliquo circulo per accessum sit causa generationis et per recessum sit causa corruptionis oportebit potissimum ibi esse generationem ubi equaliter accedit et recedit. Est autem hoc sub equinoctiali. Est igitur potissima habitatio generatorum et generationis. Amplius recessus solis facit frigus cum igitur recedit ab aliquo tropico cum ultimus eius recessus faciet frigus et proximus accessus faciet calorem. Est autem medium inter calidum et frigidum temperatum igitur in medio accessu et recessu ista loca erunt temperata et habitationi congrua. Amplius stellarum effectus fortissimus est in loco in quo multiplicatur maxime radij earum hoc autem est in viis planetarum. Cum igitur vie planetarum sint inter duos tropicos erit ibi fortior vis stellarum. Vis autem stellarum est in generatione. Igitur erit in locis illis potissimum generatio. Non potest autem generatio esse nisi in loco generationis habitationi generatorum. Ergo habitationem esse congruam generatis. Hoc autem indicant etiam ea que de ymaginibus dicta invenimus. Hec enim maxime prestant secundum vias planetarum in locis secundum quod oriuntur et perveniunt respectum. Ex omnibus igitur huiusmodi rationibus et multis magnis viris qui ante hoc nostrum tempus fuerunt videtur quod locus ubi antiquis torrida videbatur esse sit habitabilis. Omnibus autem huiusmodi considerationibus habitis consentiendum videtur ptolomeo et avicenne ut dicamus

nota de imaginibus

Solutio

torrida non omnino esse torrida sed esse habitativa tam in litoribus maris quod ibi est et mare indicum vocatur quod multos habet adamantes in fundo quam etiam in insulis maris multis quas etiam ibidem a philosophis diversis esse describuntur. Sed distinguendum est quod sub tropico estivo propter rationes superius inductas non potest esse generatio et delectabilis habitatio sed aliquando delectabilis et aliquando laboriosa et non delectabilis. Sed sub equinoctiali qui est in medio regionis illius que torrida vocatur continua et delectabilis est habitatio quia licet radius solis bis in anno ibi reflectatur in se ipsum eo quod illi loco perpendiculariter incidit tamen non diu figitur in eodem loco quia circulus solis ibi extensius est et quando recedit ab equinoctiali nec rursum recedit ad ipsum nisi interpositis iiij signis ad minus et ideo calor accessus eius non figitur in locum permanere unum et ideo locum nullum accedit et inficit. magnum tempus inter calorem solis quem facit accedendo et eum quem facit in 2o accessu propter quod unus calor alium in loco non invenit et ideo calor ibi non multiplicatur. Nec enim est necesse quod inter duo calidissima nullum sit temperamentum quia recessus solis causat frigus ex victoria inferiorum elementorum causa et ideo hoc frigus non sit ibi in summo est tamen ibi intemperans excessive calidum et ideo dicit quidam philosophus locum istum esse temperatissimum omnium locorum cui tamen dicto eorum non puto assentiendum. sed dico quod temperatissimum necesse est esse eorum locorum qui sunt inter duos tropicos

et ideo congruens plus complex-
ionibus eorum qui in regione duo-
rum primorum climatum nascuntur.
Non per actus aliquis ibi longe ex
montibus reperitur sed de hoc atten-
te loquimur inferius. Dicunt autem duo-
rum non esse conveniens de locali habita-
tione sub tropico estivo ita
consentiunt etiam non esse convenie-
re de locali habitatione in insulis
illius maris et in litoribus
sed tempore quo sol preventus meridie lo-
cis illis illuc aut extraneis
est habitandum vel recedendum
ad tempus usque quo sol loca illa
respiciat oblique. Et hec de
locis illis traditio Avicenne et pto-
lomei in libro de divisione locorum
habitabilium. Ad ea autem que induc-
ta sunt facilis est determinatio
per antedicta. Cap. viii utrum
habitabilis sit quarta terre
que est ab equinoctiali usque in
polum australem.

Occurrit autem hic questio
gravis in qua etiam re-
ges potentissimi et philosophi peritis-
simi ab antiquo laboraverunt
reges quidem experiendo et philosophi
per investigationem rationis utrum a-
liquid de terra que ab equinoctiali
usque ad polum australem exten-
ditur habitetur vel possit habitari.
Si enim habitari potest tunc frustra
esset nisi habitaretur a plantis
et animalibus et hominibus. Dicunt
autem multi magnorum rationes
quod non possit habitari et indu-
cunt precipue tres quarum una est
probatur quod ad illam partem minor
per diametrum solis conversa sit
et ideo propter vicinitatem corporis solis
etiam ultra tropicum hyemalem
effectus sit locus inhabitabilis.
In tropico enim hyemali qui in
meridie est tres ut inquit concur-
runt cause caloris intolerabilis.
Quarum una est acuitudo anguli plus
circa tropicum per accessum eius a sagit-
tario et per recessum eius in cap-
ricorno et alia perpendicularis
casus radiorum eius super loca illa que
duabus causis superius explanatum
est. Tertia vero causa est vicinitas solaris
corporis eo quod minor per dyameter
eius est versus finem sagittarii
et hec potissima est causa exur-
rentis caloris et ideo dicunt loca
illa et vicina effici inhabitabilia
per estum et concordat cum hoc
fere omnium sententia qui dicunt circulum
solis concentricum non esse. Secunda ratio
sumitur ad hoc quod necessarium sit distri-
buere terram sic quod in aliquo loco
congruet habitationi. Dicunt enim
in polo septentrionali esse signum
dominans quod superiora elementa convertit in
inferiora et in medio centrum est esse
temperamentum per latitudinem vii cli-
matum. Ergo ultimo erit locus eius
in quo dominatur calor ex victoria
superiorum elementorum super inferiora et
hunc dicunt esse quartam partem terre
in superiori nostri emisperii ab equi-
noctiali circulo extenditur usque
in polum australem. Cuius signum
esse dicunt quod amphitrites fluentia
fluunt continue ab aquilone in me-
ridiem. Cuius causa alia fingi non potest
nisi quod continua conversione superiorum
elementorum in inferiora exaltetur continue
in aquilone. Per oppositam causam conver-
sionis inferiorum elementorum in superiora
deprimitur et diminuitur in meridie
versus polum australem non ab alto fluit
per decursum in depressum. Tertia autem
sue sententie assertionem inducunt

a regu experimentis Nullus enim
regum describentium orbem nec ab
ystoriographorum seu astronomorum
vel aliorum philosophorum nunquam aliquid scrip-
sit de illis locis nec vmquam aliqui
peruenire potuerunt licet multum la-
borauerint et hoc signum esse di-
cit quod nullus omnino habitet in locis
illis et si nullus habitat frustra
esse habitabilis Sed hijs contrarius fuit plures
philosophorum Auicenna super iiij de celo et mundo
in commento dicto articulo et sua fuisse
opinione quod loca illa sunt habitabilia ra-
cione inducunt nemo id probante
vt in videtur Dicit enim inter ca-
lidum et frigidum esse medium temperatum
Est autem locus calidissimus sub
tropico hyemali frigidissimum autem
necesse est esse sub polo, eo quod obli-
quissime locum illum radij solis re-
spiciunt in medietate per equam distan-
tiam ab utroque locus erit temperatus
et congruus ad habitandum Ne-
gat autem Auicenna solis excentricum
circulum in quo moueatur et ideo contra-
riam calorem sub tropico hyema-
li dicit esse equalem et nullam sed et
potius quartam que ab equinoctiali
circulo vsque in polum australem
est esse diuisibilem per climata ha-
bitabilia sicut et diuiditur quarta
terre septentrionalis in qua nos
habitamus Quidam autem antiquorum
propter hoc terram non esse rotundam
asserebant sed potius semisphe-
ricalem et nullam omnino terram
super aquas esse dicebant versus po-
lum australem et ideo ad nos neminem
peruenisse de habitatione quarte
que est vltra equinoctialem, dicitur
enim mediatorem semispericam terram aquilonarem

emissam aquis et ab equinoctia-
li vsque in polum non esse nisi aquam
et aerem et ignem et non apparere
de terra nisi dimidium semispericalis
figure eius et in illa nos habita-
re contenderunt Quod quidem dic-
tum quod contra racionem est patet ex predictis etc.
et in hoc pertinens et proprie
quod racionem ipsi per se nullam indu-
cunt nisi illam quod rumorem de ha-
bitacione que est ultra equinoctialem
contra nunquam perceperunt. Est autem hec
sententia in fabulis esiodi antiquissimi
recta Alij autem hijs non consen-
cientes dicunt quod terra quidem est ro-
tunda sed dicunt quod quarta terre
que est aquilonaris est eleuata ultra
locum mundi non perfigitur super
aquas ut sit congrua habita-
cioni et tres alie quarte sub-
mersae sunt sub aquis et ideo non est
in eis habitacio nisi natatilibus
tantum Dicunt autem quod eius quarta
aquilonaris sunt stelle quedam aqui-
lonares et in hac sententia dicitur
fuisse socrates Quia autem de hac
opinione mencio est in 2° de celis
et mundi libro ideo illuc differimus
disputationem quam ipsum proprie
quod nos in hoc tractatu etc. et in summa
terram esse dicere locatam sub orbibus
alijs elementis in medio mundi quasi centrum
est medium mundi Hoc enim satis
refellit errorem qui hic dictus
est. Ptolomeus autem in hac dis-
positione scilicet que est introductorium
in almagesti dicit sub utroque
tropicorum estiuo scilicet et hyemali
habitare ethyopes et cosmiano
hinc est per quod poeta eius nos
est sanctos et sanctos indos in-
ducit homerus dicere et sunt hic

v^a. ptolomei. Ita quod' epig^r.
duo gna ethyopu quoꝝ vnu^m
est sub tropico estiuo et sunt
ethyopes q' seruint' nobis et
alterum est genus ethyopu q'
sub tropico hyemali st' q' esti
uus eis quoꝝ pedes st' i di
rectis pedum more et sancte
retulit de homo versificator
qui ipse dixit hos ethyopes
in v'sibus suis exiscit et vt
in duobus sitibus duas lu
ditens q' vna est in orcasi
bus orizontis et alta e ap'
elevatione Sunt aut quidam
dicentes deserta harenosa logi
spatij iacere int' me^a. quoꝝ ste
rilitas trisitu phibet et ideo
dicut nullu ibi hitare q' cum
genus om̄ ab homi vno gstat
dissemnatu ee Aut i^e. ut iquit
sunt in e^a. aquilonari & in e^a.
meridionali et si quid' dicat'
fuisse in e^a. aquilonari sed' uerꝫ
est tunc ad qrta i^am tusire no
poterat p' deserta adusta longi
spatij Si aut in e^a. fuit meri
dionali tunc ad ista qrta tusire
no potuit ad nos qd' p'tm ee
videmq; cu oculis videamq; ho
mines hat qrtam aquilonare
inhitare Nos aut salvo meli
ori iudicio dicimq; aliqua pte
qrte q est ult' equinoctialem
ad meridie ee hitabile p'm
natam et ee hitata ut putamq;
Videt' em consentire d'ci sancte
et homo in hoc q' dicit naz
exigere q' sint duo gna ethyo
pu s; in hoc q' homeꝫ h^o dicen
tem dicit et trulate ee sup
ficiei et no rotunde no gsen
timq; q' rotunda ee ea satis

cxbamq; in h^o. re. et m. Sz vi^d
q' nil tu laboriosa et no gtr^a
sit hitacio sub tropico capror'
p' causas supius inductas s;
spatiu qd' est p' tropicu ca
prorni usq; ad latitudine septi
climatis in meridie h^o. men
surando hoc e usq; ad lati^ne
xlviij vel l. gduu hitabilem
ee s'm delectacione et conuiuie
sicut et nrm et forte plq;
nrm p' hoc q' ibi supi^r celi et
solis vicinitas plus opat s'm q;
r'gionu q distat ab equinocti
ali p' l. gdus i meridie q' sint
in aquilone eo q' aux eis est
in aquilone et oppo augis i
meridie Sz aut d'. regionem
i^am q in meridie est int' equi
noctialem et tropicu capriorni
ee adustam h^o. mo uerꝫ e que
sup dixim s; hoc no phibet
qn aliqui possit hitari qn ubiq;
sol est in aquilonaribq; signis
tunc em est eis hyemps et h^o.
mo etia in^r. phibet qn hoies
qrte aquilonar pnt trisire ad
homines qrte meridionalis
no impediente cpustione sol'
s; q' rumores de eis ad nos no
pueniunt ideo no puto ee uerꝫ
tu homerq; ita locutq; sit de eis
et etia lucanq; de arabibus q'
in torrida hitant scribat d'ns
q' vmbras quas hebat de ortas
in tra sua qn se conuertebat ad
orientem in meridie suo Ve
nientes in qrta aquilonarem
videbat ee res sinistras et
io dicit logs ad eos Ignotu
nobis arabes venistis ad orbe
s; q' raro trisent ea ua e lati

Solino

cudo

tudo deserti mediantis sicut
scribunt hystoriographi. hoc enim
desertum harenosum est et procel-
las harene facit in eo ventus
et est vastum et latum ita quod
spacio multarum septimanarum transiri
non possit et ideo propter ariditatem
illius quidam philosophorum scripserunt de ibi
inhabitantibus et quod nunquam regum et
exercitus illud non transierunt
sic intellige quod dicunt philosophi quod nunquam
invenitur scripsisse aliquid de ha-
bitatione illa tamen philosophi diversa
valde scribunt de hoc et ideo omnis
sicut nobis dicetur videtur non
prudentibus aliter dicentibus philosophis
enim methaurorum aliquid dicere
de hoc secundum sinaticum philosophorum sed quod
ibi dictum sumus hec est opinionis
aliorum hec autem vere scripsimus o-
pinione nostram. Legi ego iam
quandam causam cuiusdam philosophi quare
non sit transitus a quarta aquilo-
nari per torridam ad quartam
meridianam. Dicebat enim quod in
torrida ex parte meridiei esse
montes de lapide qui dicitur mag-
nes et esse illud genus mag-
netis talis nature quod carnes huma-
nas sibi attrahat sicut noster
magnes attrahit ferrum et propter
illos nullum posse transire. Sed hoc
impedimentum non ubique esse
credo sed forte in aliquo loco
In descriptione autem orbis facta sub
cesare augusto legitur quod nunci-
os quos misit augustus ad reges
egypti et ethyopie quos naves
et expensas parentum mittens
eis quos miserat ad transeundum
et venientes sub equinoctiali

loca paludosa invenerunt in quibus
diffunditur nylus et lapidosa
que nec navibus nec pedibus
poterant transiri et ideo sunt reversi
negotio non peracto. Quosdam autem
vidi homines qui causam quare non
transitur dicunt inaccessibiles esse
montes precipites et desertos. Sed
michi videtur quod undique sunt in-
accessibiles sic ut nunquam possint
transiri. Unde in hiis omnibus credo
verius esse quod difficilis sit transitus
sed non impossibilis et hoc propter vastam
et harenosam heremum que torride
solis sterilis est et ideo sine longo
itineris viatico transiri non potest
Et hanc esse causam existimo quare
pauca est contractio hominum ultra equinocti-
alem existentium in climatibus meri-
dionalibus cum hiis qui nobiscum
habitant in quarta aquilonari

C. viij de inhabitabilibus regio-
nibus propter frigus

His autem habitis de dua-
bus regionibus inha-
bitabilibus propter frigus
est tractandum. Has autem alias
regiones circa utrumque polum esse constat
et quante sint latitudinis non
est certe expertum sed tamen puto quod omnia
loca super que per mensem vel amplius
est dies quando sol est in tropico
estivo vel in tropico hyemali
sunt inhabitabilia propter frigus et similiter
loca que sunt maioris latitudinis et
hoc quidem probatur per experimentum
eorum qui habitant ultra latitudinem
brigandum qui tantum frigus in terris
suis in hyeme habent quod sine pi-
tulo unde ab igne separari longe
non possunt et terra parum ibi gignit
et hoc quod gignit ad perfectam
non venit maturitatem et ideo

omnino inde est inhabitabilis. Omnibus locis
maioris latitudinis expressis sunt
sicut diximus de locis que sunt sub
equinoctiali et tropicis quia videlicet
quidam sunt non convenientis habitationis et la-
boriose sicut est de locis qui sunt in
latitudine maxima versus polum quia quidam non
sunt convenientis habitationis et maledicta,
nec habitari possunt nisi estate propter quod
et pisces maris illius tempore frigoris
videmus transferre se ad litora versus
meridiem et in estate revertuntur
eo quod in hyeme est intolerabile eius
frigus istorum locorum quod aliquantulum
temperatur in estate. Est autem sub
polo perpetuum frigus et regio
generaliter tenebrosa non vincit ibi ap-
parent stelle nec sol cum tamen per
dimidium anni sit ibi continue
dies et per dimidium anni nox quod
ideo contingit quia excellens frigus
illius regionis continue spissat a-
erem et convertit ipsum in aquam
et ideo in modum nebule spisse
continue expanditur ibi aer super
aquam. Virtus etiam radiorum
solis et stellarum que ibi est parva est
et continue ibi multiplicatur ex re-
verberatione que fit in superficie quia
aqua polita est et reflectitur
id quod ad ipsam penetrare potest de
virtute radiorum cum propter naturalem spis-
situdinem frigiditatis aque ex qua repercuti-
endo a se multiplicat calorem
tamen cum toto isto non efficitur radius
fortis et ideo elevat vapores aque
et multi consurgunt de eis propter quod nebu-
losus et caliginosus est aer istarum
regionum et propter hoc sunt sibi te-
nebre et hoc etiam narrant ex-
perimentatores navigantes prope or-
ram aquilonarem terre habitabilis
et quando inde tenebras fugiunt re-
putantes se ultra navigare non pos-
se eo quod propter caliginem nebule spis-
se que ibi est se dirigere non valent
ideo quia visus est ad ipsa loca expe-
naviculam penetrare non potest et
ideo si intrarent caliginem ad litus
redire nescirent propter quod etiam natura horum
locorum non satis nobis certa esse
potest quia non venit ad experimentum
nisi quod scimus quod frigus eo modo do-
minatur ibidem et quod frigus excel-
lens mortificativa est qualitas con-
tingunt ibi pauca vel nulla vivunt
animalia et si forte aliqua ibi apparent
animalia oportet quod sint magni corporis
et multarum carnium quia frigus non
cito penetrat oportet quod non continuam ibi
habeant habitationem. Est forte frigus
illorum locorum causa est quare ventus aqui-
lonaris est frigidus apud nos sed
habitantibus ultra equinoctialem ventus
a polo veniens est meridianus
et apud eos est siccus et frigidus
sicut apud nos ventus aquilonaris
sed ventus aquilonaris venit illis
a torrida et maribus calidis
et locis paludosis et ideo est eis
calidus et humidus sicut apud
nos est ventus meridianus propter
frigus autem regionum istarum sunt alia
fera in terra illius contraria multum dimi-
nuta vel penitus nulla sicut asi-
ni et huiusmodi. Aves autem rapa-
ces propter corporum suorum compositionem
et spirituum caliditatem ferocissime
sunt in regionibus habitabilibus ter-
minorum et alia que sunt ibi tendunt ad
albedinem sicut ursi et lepores
et huiusmodi. Vegetabilia autem fere vel
aliquantulum convalescunt sicut a-
vena et ordeum sed triticum nequaquam
ibi convalescere potest et si aliquando
seminatur degenerat in granum
alterius nature. Est tamen in talibus locis
distinctio quia quanto sunt frigidiora

in supficie tata mgl in se re
cludunt talidos vapes diu vi
tiate tre congregatos et illi fre
quet erupüt motes altos pp
q tradut phi motes altos esse
in ptibus aquilonaribus ppetua
miui et ppetue frigiditate Est
aut neccessa illoy locoy frigiditas
Et ca est qr maria regioni il
lare rao ps nauigabi^a qr tpe
hyemis congela^a p^r glacie solidis
sima et tpe estatis ex mag pte
fuit in eis glacies diuisa q̄ mir
mari congela^a fuit ul' p flima
fluit in mare Alio aut tpe ve
tus tepestuosi fuit in eis tepesta
tes itm q pp tepesta^s nauigari
no pnt sicut dicit albumazar
Sol em no q̄sumit vapes s eleua
do qr conti^e confortat^a ventus
et ꝓcellosum fit et inauiga^{le}
Est aut regio i^a s^m rois q̄sequē
tia aquosa multu eo q ibi gn^e
aer ad aqua resoluat^a sicut
supius docuimus in h^o metho
ru subtili declaratōe diuersimus

C. iv de logitudine z latitu
dine locoy hitabiliu

Nunc videndu est de pte
mudi q conti^e delitabi^r
hitatur Sciedu aut q
i^a ps no est rotunda sicut qda
eam figurant diuide^s mudu
in asiam affrica et europa
s potius extendit^a hitabilis
ista linea meridionali v^ssus
aquilone sicut diximus supius
et latitudo regionis illius est
mesura distantie eius a linea
equinoctiali ad aquilone et
q̄ntitas latitudinis eius vocatur
in phia q̄ntitas arcus qui e ps

circuli meridionalis terre illi
us latitudo est accipienda scdm
q̄ntitate em in qua est sol qn
e in linea meridionali attedi^r ad
tenet capitu hitantiu in terra
aliq sit dr latior z magis lata
regio eoy Mensura aut dr ista
latitudo regionu a phis pp hoc
q s^m q̄nti^{te} arcus q e meridio
nalis circuli ps sol et ceti plane
te qui pcipue causant nas et pprie
tates locoy mouet^a in celi lati
tudine sup loca x aut dicitur gge
tatu a attendendo v^ssus ipa longi
gitudo aut cuiusq loci dr ee s^m
mesura ab oriete v^ssus occidete
accepta et q̄ntus e arcus
capit v^ssus orietem terre hita^{le}
tantu dicit^a ee longi^{do} loci illius
a phis Cuius ca est qr sol et ceti
planete in hoc arcu mouet^a
aut sup loca illa aut v^ssus ea
s^m celi longi^{ne} q est in extenti
sione sex signoy semp appa
rentiu sup orizonte et s^m has
mesuras quidē longitudinis et la
titudinis no est hitatio in q
versus aquilone est rotunda s
potius q̄stat ex iiij ptibus delibe
quoy duo st equales et duo in
equales vna aut eps circuli q
intelli^r extendi a polo in polu
p orizonte et ps illius circuli
ab ortu solis qui est in equinocti
ali accepta v^ssus polu aquilo
narem p l gradus mesura hita
tione que delecta^{bis} satis z q̄ti^e
hitatur et remanz xl gradus
quoy oio inhita^{lis} ps est et ps
hitat^a cu labore et non q̄ti^e
Alius aut ps circuli mesurat

nostram habitationem ex parte occi-
dentis et equalis predicte sed se-
micirculus equinoctialis qui est in
superiori emisperio mensurat eam per
c.lxxx gradus ab oriente in
occidentem quia tanta pars circuli ex-
tenditur super medietatem superiorem
terre in qua nos habitamus circa quartas
partes illi et non equalis mensurat
eam versus aquilonem ab oriente
in occidentem Dico autem scilicet primum
arcum semicirculo equinoctiali quia
et ipse semicirculus cuius est intelle-
ctualis quia parallelus est equinocti-
circulus distans ab ipso in spera
versus aquilonem per l. gradus Inequalis
autem est quia equinoctialis circulus
est magnus circulus dividens totam
speram celi et terre in duo equalia
et parallelus de quo dictum est est unus
de parvis circulis qui speram celi et
terre unam in duo equalia non
dividit et secundum istas mensuras
habitatio nostra que versus aquilonem
est longitudine sed plus quam duplam
ad ipsius latitudinem Monet autem
fortasse aliquis id quod diximus de lon-
gitudine terrarum videlicet distantia
ab oriente mundi sit longitudo
ipsius Omnis enim terra suum habet orizon-
tem cum terra sit rotunda igitur omnis terra
distet ab oriente suo spacio e-
quali hoc est per nonaginta gradus
igitur una terra non est longior quam alia
Sed dicit talis homo sciendum quod communibus astrologis
et peripateticis per eclipses lunares
compertum est nostram habitationem non
extendi per totum terre circulum ita quod
meabilis est habitatio nostra ab o-
riente in occidentem et per occiden-
tem iterum in orientem eo quod am-

phitrites fluat ab aquilone
per orientis punctum in parte una
et per occidentis punctum in parte alia
in meridiem et vocatur oriens
et occidens mundi ortus et occasus
continuati ad amphitritem et dista-
ntia ab ipso vocatur terre longitudo
et multum variatur nam locorum secundum
distantiam parvam vel magnam longitu-
dinis illius videbitur aliter igitur que-
dam esse quod diximus de mensuris
locorum quia diximus nos in hiis litteris
et in ... quod latitudo est dextro in
sinistrum et longitudo a superiori ad
inferius et nos diximus quod dextrum
et sinistrum celi est oriens et occi-
dens et superius et inferius sunt
polus et meridianus et aquilona-
ris igitur videtur quod longitudo locorum
sit a meridie in aquilonem acci-
pienda et latitudo eorum sit ab
oriente in occidentem per contrarium eius
quod diximus hic Sed advertendum est
aliter esse in celo et aliter in terra
Minor enim dimensio valet namque
terrene inhabitationis ab aquilone
in meridiem accepta quam ab oriente
in occidentem Radius enim solaris
qui nobis tot locis angulum et um-
bram mutat ad parva spacii decli-
nationis sue ad aquilonem ita quod
cum sit in equinoctiali puncto e-
quat dies et noctes declinans
ab eo versus aquilonem per xvi gra-
dus facit diem longiorem quam sit
dies equinoctii per unam horam
in terra que secundum latitudinem xvi
graduum distat ab equinoctia-
li circulo et in terra cuius latitu-
do est xxiiii graduum facit diem

Aliter in celo aliter in terra sunt longitudo et latitudo

Nota

longiorem per horam et dimidiam
et hoc est clima 2m et in terra
que ab equinoctiali distat per xxx
gradus est dies longior per
duas horas et constituit tertium
clima Et si distat per xxxvi
gradus erit dies longior per duas
horas et dimidiam et fit quartum
clima Et si distat per xli gradus
et dimidium fiet longior di-
es noctes per tres horas et vocatur
quintum clima et si distat per xlv
gradus et tria partes gradus fi-
et longior dies nocte per tres
horas integras et dimidiam
et vocatur sexti locus climatis
et si distat per xlviii gradus
fiet longior dies die equi-
noctii per iiii horas integras
et erit clima vii Et post istam
latitudinem non est aliquis locus
satis temperatus ad terre nasce-
ntia habitationis. Secundum totum autem
semicirculum qui est ab oriente in
occidentem est una vis radiis
corporum celestium in locis equaliter
ab equali circulo distantibus et una
mensura dierum et noctium et tunc
maior dimensio una vocetur
longitudo et minor vocetur latitudo
erit latitudo locorum habitabilium secundum
distantiam ab equinoctiali in
aquilonem accepta et longitudo
secundum dimensionem acceptam ab o-
riente in occidentem et illius
causa est quoniam in celo est motus lo-
calis quem oportet esse secundum latitudinem
in omnibus que ex se movetur
Iste autem motus non est in terra
et ideo in eo minor dimensio est
dimensio que vocatur minor in aeria
vocatur autem latitudo arte .i. et
maior dimensio vocatur longitudo
aeree 2e congrua sunt nomina su-
perius dimensionibus terre imposita

Est autem sciendum in istis
terre dimensionibus quod
a philosophis vocantur simul ha-
bitantes et quod circulariter circum-
habitantes Quod autem secundum alterius
quod oppositum. Dicuntur autem simul habita-
tes quorum habitatio secundum similem lon-
gitudinis et latitudinis una est
licet secundum rem sit diversa Ut autem me-
lius hoc sciatur sciendum quod orizon est
circulus cuius centrum est centrum
habitationis cuiuslibet et cuius circumferentia
tangit undique gradum emisperii per
circuitum a polo in polum per pun-
cta duo orientis et occidentis
diffusa et hoc quod orizon duplex est
Unus quidem secundum rationem acceptus
et alter secundum sensum Et secundum rationem quidem
quibus terre punctus sunt hic ori-
zonte cuius circumferentia celum in pre-
dictis punctis attingit et ideo
cuiuslibet puncti habitationis nostre su-
perius dicimus esse diversa naturaliter
Et hic quod circulus hic secundum esse
mobilis sit et moveatur secundum motum
eius cuius est orizon tamen secundum situm
est immobilis sicut et ipsa puncta o-
rientis et occidentis que per situm
manent et secundum esse variantur et de
hoc orizonte non intendimus hic plus
dicere quia hoc opus est domini quod sufficit

tior consideratio ipsius pertinens ad
astronomiam. Orizon autem sensibilis
qui finit visum hominis est parvus quod sen-
sibiliter est alius punctus orientis
et alius occidentis et alius aquilo-
nis et alius meridionalis et
illius quidem dyameter ad plus dum-
taxat mille stadiorum secundum ptolomeum.
Secundum autem verissimam ipsius depre-
hensionem tunc quando deprehenditur
variari quoniam semidyameter eius est
quadringentorum vel ad plus quinge-
torum stadiorum et loco cuiusque locus e-
longatur ab alio quingentis stadi-
is sensibiliter habet alium ortum vel alium oc-
casum stellarum secundum tempus sensibile. Et quod
cuiusque locus ab alio removetur secundum la-
titudinem quingentorum stadiorum
sensibiliter frigidior vel calidior
est quam alius, ideo sensibilis est distinctio
propter statum latitudinis et longitudinis
locorum si sit impedimentum propter situs
aliquos loci ex maribus vel montibus
de quo accidere nos inferius tracta-
bimus. In omnibus autem hiis locis
simul habitare secundum speciem dicuntur quorum
secundum speciem etiam una loci et calido
et frigido et humido ex situ propter
ex eadem latitudine loci sensibilis et
quibus sensibiliter est unus ortus solis
et occasus. Circularie autem habitat
quorum quidem latitudo cum sit una
longitudo non una et eadem est. Isti
enim sub una parallelo circulo habitant
qui equalis est in circuitu lati-
tudinis ab equinoctiali circulo et
ideo quidem locus equaliter calidus
et frigidus est et humidus et siccus
et dies eorum sunt equales et noctes
sed eorum ortus et occasus non sunt in
uno tempore sensibili nec eorum venti sunt
equales quia quorum dicitur oriens

et occidens horum necesse est differre
ventus ad eius orientales et occi-
dentales. Coalternatie autem habitare
dicuntur quorum una quidem est longitudo
sed non latitudo ipsorum est una et
eadem et illi sunt qui sub eadem linea
habitant meridionali quibus non est
in uno et eodem tempore sensibili meridies
quando sol accedit ad centrum capitis
eorum in motu diurno sed non tamen
habitant sub eodem parallello circulo qui
distet equali latitudine per cir-
cuitum habitationis ab equinoctiali
circulo. Et horum quidem est unus ortus
et occasus solis in die uno quando
sol oritur et occidit in eodem
gradu sed non est eis equalis dies
nec est eis equale frigus nec ca-
lor nec siccitas nec humiditas eo
quod non equaliter dilatantur ab equinoc-
tiali circulo. Oppositie autem habitant
quorum unus est parallellus secundum lati-
tudinem eandem sed non est eis longi-
tudo una sed potius distat secundum mag-
nam longitudinem que potest esse secundum circulum
hoc autem est quando elongantur per totum
semicirculum tunc enim distant secundum
longitudinem totam dyametri et vertunt
pedes quia semicirculi ita quod dyameter
intellectualis paralleli circuli premit
capita et per pedes et per centrum
semicirculi transit et isti vocantur
antipodes vel antigeni et sunt in
nostra habitabili. Sic habitantes omnes
qui sunt in uno et eodem climate et
elongate a semicirculo per totam longi-
tudinem orientis ab occidente in
nostra habitabili. Est autem habitatio climatis
equalis quidem calida et frigida et
humida et sicca secundum unam et eandem
latitudinem quia licet non tamen in una habita-
bili orientem et occidentem sed

potius dicitur ad minus sex horas
ortus istorum ab ortu illorum et
similiter occasus. Sex enim lxxxx gradus
sunt a centro orizontis usque
usque ad ortum et quod eorum quorum
orizontis centrum est in occidente
ortus sit non est unde dies eorum qui
sunt in oriente quia medietas est lx
xxx graduum qui sunt semicirculus
qui est ab oriente in occidentem
est lxxxxi gradus qui sunt a circulo
meridiei orientalium usque ad oc-
casum mundi. Capitulum xi de diversi-
tate temperamenti climatum et di-
versitate excessus simpliciter intempe-
rantia.

De natura autem horum vii climatum hoc intelligendum est quod
unus est in eis temperamen-
tum et duo excessus. Est enim ex-
cessus in calidissimo et frigidis-
simo. Calidissimum est sub tor-
rida et frigidissima habitatio est
post vii clima et quantum ad hoc per
equidistantiam temperamentum est in cli-
mate quarto et hanc puto ego
temperantia esse simpliciter mundi et non
quo ad complexionem alicuius alius in
singulari et ideo bene potest esse quod
clima quartum temperamentum sit simpliciter
et non sit temperatum quo ad complexionem
vel bonis vel alterius animalis magis
calidi vel frigidi cui sit frigus vel ca-
lor climatis quarti. Est autem alia
temperantia inter duo calidissima scilicet
supremus dicimus quorum calidissi-
morum unum est sub tropico esti-
vo et alterum sub tropico hyema-
li et tunc temperantia erit sub equinoc-
tiali equaliter ab utroque distante

et hec quidem temperantia. Autem et
quidam alii vocant simpliciter temperantiam
et dicunt quod nullus in mundo locus
adeo temperatus sit sicut locus qui est
sub equinoctiali quod tamen ita esse ego
non consentio esse quod temperantia illa
non est inter quia scilicet potius inter
duos excessus eiusdem qualitatis et ideo
locus medius sicut etiam superius
diximus non est temperatus scilicet calidum
et frigidum scilicet potius remissior in
calido quam alia duo loca. Locus autem
medius inter calidissimum et frigidis-
simum est temperatus simpliciter frigidum et calidum
et ideo est delectabilis. Est autem duorum de
his quod dicta sunt verum videlicet locus quarti
climatis vere sit temperatior inter loca
habitabilia. Quoniam excedens in frigidissi-
mo non est clima septimum scilicet potius
locus inhabitabilis sub polo aqui-
lonari. Similiter autem excedens in ca-
lidissimo non est locus sub equi-
noctiali et sic pars in latitu-
dines climatis scilicet potius sub tropi-
co quod latitudo est secundi climatis me-
dium quod per equidistantiam accepit
inter frigidissimum quod est latitudinis
lxxxx graduum vel parum minus et
inter calidissimum quod est inter xxiiii
graduum videtur esse quod est latitudinis
amplius quam [illegible]l graduum et hoc
est sextum et septimum clima illa quod
videtur magis temperata quam quartum
clima cuius indicium videtur quod ho-
mines illorum climatum pulcherrimi
sunt in corpore et cetere statue et ve-
nusti coloris. Tum homines quarti clima-
tis sint pingues et fusci coloris. Sed ei
complexio hominis maior qualis
est illud videtur magis conveniens

hoc ad hitandu Conualescit ac
maior ubi gualius pulchriores
et fortiores et pteriores state
sunt homines et hoc est in sexto
et septimo climate sicut appz
locus enim q mgl cogruit cople
ioni hominis videtur ee temperatior
simpl cu ho sit mgl equal et te
pate cplexionis int omia q
gnant ex ptrijs eo q sua cplex
io mgl int omis accedit ad me
diu et uadit ab excellentia ptrior
ad hoc vr ee qrti climate ca
lor maior in estate et dimin
o plumare. Si enim temperatu simpl
ut inquit inquiunt phi catus
debet in eo ee excessus frigoris
in hyeme quantus e excessus calo
ris in eo in estate et oppositu huius
expmus ad sensum qr excedit in
ipso calor estatis et no excedit
in ipso frigus hyemis et sm
has rones tempatu mediu in medio
videtur ee clima sextu in quo
nec sentitur excessus caloris
in estate nec frigoris in hyeme
Ad hoc aut omia dici cuenit q
in veritate tempamentu mgl e ac
tu calidu q frm eo q frigus
quantitas mortificatiua et sensus
eius frm excessiuum e destruens
motu gnonis et vite et ideo
tempamentu no accipitur int extrema
quarum vna sit frigiditatis mor
tificantis et altera caliditatis adu
rentis s potius frigus cplex
ionale tande mouens e in pte
vna et calidu cplexionale ing
excitans e in pte alia et quo
ad hoc a phis e declaratu q qrtu
clima est tempatissimum. Pteritas
aut humorum corporum et carnosi
tas et pulchritudo sunt causata ab
humore frigido no habente calidu qd suf
ficienter moueat nec habente humid
q sufficienter sit mobile s potius humo
res eorum sunt spissi qr congelati
nec co(n)sumitur in eis aliquid et
ideo sunt magni ex aliq materia
frigide cplexionis sicud nos in
sequenti distinctione ostendemus bene et
consentimus dicentibus q corpus
hominis mgl est int corpora cpo
sita tempatu s ut putamus hec tpa
tia si bene et subtiliter cosideratur i
climate qrto est. Non aut impe
dit hoc q obicitur de calido ex
cellente in estate cu frigus no
excedat in hyeme qr ostendimus
ia actu calidi sensibilis ee actu
vite et motus sine quo nulla cmixtio
nec viue pot et ideo ubi e ita in
tempamentu frigoris no e clima tem
patu sicut nec id qd equaliter
hz frigore et calore s potius id
qd hz plus calore q frigore et
no excedit in calore huius hec
ad. aduertendu est dictu ee natura
illorum climatum in respectu medii et ex
tremis. Est aut hec dicta dictu de accipi
endo qrtu frm climatis extrema re
gio que equinoctiali subtenditur
tempatior e q media regio ipsius
et media regio ipsius tempatior e
q extrema que 2m attingit clima
Si aut climatis pmalnca que
qrta e climatis tempatior e q media
et media tempatior est q extrema
que tno climati cotinnatur

In omnibus aut alijs climatibus
extremitates meridionales calidi-
ores sunt et extremitates aquilona-
res sunt frigidiores Medium aut
in quolibet eorum habet quandam secundum naturam
loci illius temperamentum Est enim medium
in hijs acceptum sicut in virtute
morali Ad quod etiam in moribus unum
est parum alij est multum et quod uni
est medium alij est plus quam extreme
calidum vel forte plus quam extreme
frigidum secundum diversas complexiones clima-
tum admittere propter quod contraria secundum bona
habitudine extrema in climate u-
no corrumpuntur in alio Constat
ad hoc alia diversitas et alia causa
diversitatis naturae climatum Cum enim terra
sit figure rotunde sicut in re.
et in habitu est. stelle que radios
suos perpendiculariter super unum non perpen-
diculariter eos super alterum quia stelle aqui-
lonares irradiant super climata
ultima et non super prima, stelle
vero meridiane irradiant super
prima et non super altera et cum stel-
larum illarum lumina sint diversarum
naturarum sicut in habitu. re. et in. confes-
sum est oportet quod climata irradiata ab ipsis
diversarum efficiantur naturarum Est aut
quo eodem modo distinguitur latitu-
do regionum aquilonarium propter
hoc solum quod clima primum et secundum il-
lius regionis sunt calidiora quam infra
propter vicinitatem dyametri solis quod propter
ad signa meridionalia sunt dire-
ctius supposita et hoc quidem de
distinctione medietatis terre in
emisperio suffitiat quantum ad pre-
sentem spectat intencione dicta

sunt De diversitate enim eorum temporum in
hyeme et estate et diversitate
umbrarum que percipiuntur ab horoscopo
pis in parte astronomie proprium est
determinare — Capitulum xvij de natura
et dispositione inferioris emisperij terre

Restat aut nunc ingredien-
dum de medietate terre que est
in inferiori emisperio de qua diversa
et pene contraria a philosophis scribuntur
Hec enim quidem scribunt et dicunt nul-
lum unquam habitationis ad illum locum
unquam pervenisse quod omnes illi qui
scripserunt de observationibus locorum
et astrorum inveniuntur in superiori e-
misperio posuisse suas observati-
ones et hoc perpetue cognoscitur
in scriptura qua scribunt de eclip-
sibus lune Eclipsis enim lune in
omni terra est uno modo et in uno
eodemque tempore et cum habitantes per lon-
gitudinem longinqua climatum
philosophi tempus eclipsium narrabant
vel invenerunt non inveniuntur unquam
distancia unius philosophi ab alio nisi
per xij horas equales et cum in qualibet
hora ascendant xv gradus equi-
noctiali equales constat quod in xij
horis c lxxx gradibus ascendant
et hoc est medietas circuli cum enim
medietas ~~pubrialius terre~~ perten-
ditur terre et tunc unius philosophorum ob-
servantium in uno regione eclypsim
aliquam lune non distare potuit ab
alio nisi per medietatem terre preut
si esset eclipsis habitanti in oriente
in prima hora noctis eadem erit habita-
nti in occidente in xij hora ab ea
et ex hoc deprehenditur quod philosophi

in superiori emisperio tamen habi-
tare homines quibus totum se insti-
tudo mathesis consentit dicens
ibi nullos habitare quia constat
quod maior est spera aque quam terre
ergo quod in aliquo spacio aquam
terram operire ponamus sicut vide-
mus quod aer operit aquam et terram
Cum autem non operiat eam in nostro
emisperio videtur eis contra rationem esse quod
operit eam in inferiori Cuius rationes
videtur mee rationes que ab eisdem
philosophis colligi possunt que de una sunt
armonia orbis Constat enim quod
super inferius emisperium stelle secundum
motum diurnum ab occidente ori-
untur videntur ergo super illos inde
a sinistro celi sicut probatum est a philosophis
quam in hiis libris celi et mundi determinata
sunt Signum autem secundum quod que moven-
tur planete eis contra ordinem
naturale disponuntur quare eis piscis
est post arietem et post piscem aquarius
et post aquarium capricornus et sic
et tamen naturalis motus planetarum
sit secundum ordinem signorum ab occi-
dente in oriens videbitur non
esse ordinatus motus celi ad
esse et generationem super illos propter quod dicitur
pytagoras inferius emisperium esse
locum penarum et tartarum vocabat
dispositionem orbis super inferius emis-
perium orbem tristem sub quem depri-
muntur homines propter peccata sua et gemunt
eos qui ibi sunt sub aquis infectis
Aliam autem rationem inducunt quod prius
dicta est quoniam dicitur aqua plus
quam in quadrupla proportione maior
esse terra et ideo non posset contineri
sub terre convexis sed oportet quod terram
plus medietate cooperiat quam totam
totam operire debet propter motum solis
et aliarum stellarum eam in parte non
exsiccaret. Tertiam autem adducunt
rationem exponendi quod locus ille esset inutilis
cum numquam inhabitavit aliquis ab
uno enim homine ut inquiunt homines
multiplicati sunt et hic autem in isto
emisperio et in isto creatum fuisse
Cuius quidem hic creatus sit exprime-
tur postea et ideo nullos ab ipso genera-
tos illuc descendisse dicunt. Cuius
adiuvatur quod dicitur terram inferius celate
fore ut abiliter ad natandum
super aquas quod latum non fuerit
transire. Concordat autem videtur cum
ipso homerus sicut narrat
sancti in libro de natura locorum habita-
bilium Sunt autem alii philosophi quibus
ista sententia non placuit sicut al-
bumazar et secundum seges dicens
terram illam habitabilem esse sicut et
istam in qua nos habitamus Cum
enim solis radii et stellarum omnes
angulos suos describunt super eam
ergo quod exsiccatum in ea humidum
in locis super que sunt anguli acuti
radiorum et in locis super que
perveniunt radii incidunt et humidum
generantur in locis aliis que longitu-
dinis latitudinis sunt a via solis
Ex hiis autem effectibus locus
sit habitabilis Apparet ergo ut inquit
quod locus inferius emisperii habitabilis
sit sicut iste Iter obstat quod stel-
le oriuntur eis a sinistro quia
sinistrum istud celi non est accep-
tum in celo secundum esse sed secundum situm

Dimisfer ei in celo q secundum eam ac-
cipitur unum est et alius in orien-
te medio secundum situm sicut in h. re et
in. est declaratum sed dimisfer secundum situm
h. est quo ad nos dimisfer tamen
et h. n. exhibet quo ad aliquos
esse de parte et ideo ro. pythag. illa
est ordo et q d. de ordine sig-
norum satis eludit. pro hoc q i mo
emisperio secundum duos motus celi
duo sunt ordines signorum Ab oc-
cidente ei in oriens disponitur or-
dine naturali secundum motum plane sed ab
oriente in occidens secundum motum p.
mobilis dispone oppositum dispo.
et sic est in emisperio superiori
inferior q ab illius emisperii orien-
tem occidens eius oppositum dispo-
nuntur sed ab occidente suo in oriens
suum ordinem h. et dispositionem naturale
et q aqua d. occupare maius
spacium quam terra ut elementum quod minus
h. de materia quam terra q et minus spis-
sum est dicendum est non q ita sit in
effectu secundum q una est proportio aque
ad terram Si enim tantum materie aque quantum
est in aliquota parte terre spacio
comparetur erit aqua in maiori spa-
cio quam sit terra Quod autem maior
sit quam terra in effectu incertum est q
multa sit aqua diminuta et cum
ipsa sit elementum facilis conversionis
ad aliud elementum facile minuitur
et facile augetur et ideo in. fit diluvium per aqua plus quam per
aliud elementum Si igitur fiat proportio
terre ad aquam ex uno pugil-
lo terre fiunt forte iiii vel plures
pugilli aque et quo ad hanc
proportionem dicendum est aquam esse in
maiori spacio quam terra Si ei in ef-
fectu sit esset non possent aque limitari
litoribus terre sed undaret super terram
totam Sunt tamen aliqui qui credunt
aquam esse maiorem multa proportione
quam sit terra sed illi fundant intentionem
super proportionem spissitudinis terre
ad spissitudinem aque et ex illa
proportione tamen nota est eis quantitas terre
estimant de quantitate aque Quod autem ad nos
non pervenit de habitantibus in aliis
emisperiis non est ex hoc ut in quantum
q ibi nullus habitet sed potius quantitas
maris occeani intrantis undique
circa terram per circuitum et per immensa distan-
cia locorum transnavigari non potest Si
autem in aliqua parte navigatum est hoc
est sub torrida q ibi secundum naturam
litora eius sunt magis strictam. Non sunt
audiendi qui fingunt ibi homines
habitare non posse eo q caderent a terra
si ibi habitaret dicunt ei cadere eos
qui pedes gerunt ad nos vulgaris
opinia est cum influs indi non accep-
tum quo ad nos sed similiter ita q infer.
simpliciter est et utrum ubique assub
centre terre Si igitur duobus viris qui
absque dubio probati valde sunt in philosophia
consentiamus tunc dicemus influs
emisperii orbis dividi sicut superius
divisa est et habere regiones inha-
bitabiles propter frigus et inhabitabiles
propter calorem et regionem habitabilem disti-
gui per climata sicut et regionum
distincta est et hoc quidem est verum secundum
consentia naturalis dispositionis Hec igitur de
natura locorum secundum naturalem terre divisio-
ne dicta sunt

C. viii de diversitate nature

locorum ex parte montium marium et silvarum

Differunt autem proprietates locorum per accessus marium et stagnorum et aliarum aquarum et per accessum silvarum et montium. Mare enim in genere suo calidum est propter crescere combustum eius in motum et propter multa radiorum divaricatione super ipsum et ideo notandum est quod loca vicina ei an sit calida et sicca an sit calida et humida superfluo humore an sint frigida et humida superfluo humore. Loca enim meridionalia sita super maria quae aduruntur ex reflexione radiorum solis et multiplicatione luminis ad litus et ideo talia loca arenosa et sicca et calida sunt et maxime diversum super loca talia etiam ad torrorem solis convertuntur in sales et sterilia sunt loca talia ex calido adurente et sicco adusto et si vina nascuntur in locis illis calidissima sunt et siccissima ita quod intolerabilem aestum excitat bibentibus ea sicut vina quae nascuntur in insula quae vocatur cyprus et in aliis locis pluribus illis. Loca autem quae sunt remotiora a meridie et accedunt ad climata superiora et temperatiora sita super mare ad efficiuntur calida et humida superfluo humore et corrupta. Locus enim talis plus humidi quam calor consumere possit et ideo calor multiplicat ipsum et corrumpit et ideo talia loca frequenter sunt vaporosa et pestifera habitantibus ea et in locis illis sunt multa tonitrua et choruscationes et corrumpuntur et infirmitates multum ita quod inducunt genera mortalitatem et in homines et in alia alia quia aer humidus corrumpitur et efficitur venenosus et penetrans indigestus ad interiora vitalium et perimit subito. Talia autem loca ex paludosa sunt frequenter ex humore diffuso in terram et corrumpente habitationem. Quamvis enim calidum non est naturale humidum et non vincens ipsum inducit pestiferas corruptiones et ideo talia loca fugienda sunt quia etiam ea quae animalia nascuntur in talibus locis frequenter corrumpuntur quia sicut diximus superius locus et locatum qualitatem multum habent. In septentrione autem sunt frigida et humida loca et vapores resoluti frigidi et grossi multum infrigidantur. Loca illa et aer grossus est ex vapore grosso sibi immixto et ideo ibi licet loca ista frigida sint propter naturam tamen aestates istorum locorum non multum calefiunt et hyemes eorum non multum infrigidantur et hoc ideo contingit quia aer spissus multum non est de facili susceptibilis caliditatis vel frigiditatis et talia loca licet non sint pestifera tamen non sunt sana. Diversitas autem multa montium diversas dat proprietates locis ex situ montium et altitudine ipsorum. Si enim sunt humiles montes non multum valent naturalibus locorum et si sunt alti valde tunc sunt nimis fortiter et tunc aut sunt siti versus aquilonem claudentes locum a ventis meridiei aut versus orientem aut versus occidentem. Et si quidem sunt ante locum versus aquilonem tunc erit calidus locus praeter naturam quia reflexio radiorum quae ad montes est calefacit locum vehementer et ideo in talibus mo-

tibus vrina fortia gn̄antur ī
late meridiano n̄ fuerit mltū
alti qr tūc hebūt niues ꝑpetu
as ex quibꝫ aer tpant et infri
gidatur locū. Si aūt mōtes sūt
ex ad meridiē et locus ūsus aqlo
ne et sͣ mlti alti locus erit frͥ
gidus vehemēt tm̄ ex niuibꝫ
moncū qͥ io qr detectꝫ est locus
a vento aquilonari et tectꝫ et
occultatus est a meridionali
vento et qr ventꝫ aquilonare
dissipat nubes erit locus ille
frigidus et siccus et sanus ad
habitandū n̄ ex alio aliquo accide
te ꝓhibeatur. Si uero mōtes sūt
ex pte orientis et locꝫ ūsus
occidentem erit locus qͣ ad istud
accidens frigidus et humidus et hūs
grossā humiditate et impuram.
Frigidus quidem erit qr tectꝫ est
ab oriēte et ex vicinitate mō
tiū grossam aūt hꝫ humiditatē io
qr patulus ē vento occidētali
frō et humido et erit locꝫ nō bonꝰ
ad habitandū. Si uero fuerit mō
tes ad occidentē et locꝫ habitati
onis ad orientē tūc erit locus
detectus vento orientali et ꝓ
tectus ab occidentali et quo ad
hoc siccus erit et humidus ꝓbidū
hns aerē et io nō mltū sanus
locus aūt qui ē inter mōtes
niuosos et siccos in ꝑpartꝫ est
ꝑ vicinū frigus qr et ex tͦ
est in eo frigus et tm̄ quia
ventꝫ aquilonare gelatiuus
frequēter flat ex resolutiōe ni
uiū infrigidatur locus ꝑ ni
miā niuiū resolone. Locus
aūt ꝓfundus inter mōtes ex
clusus vel aliqͣ de cā ꝓfundꝫ sicut
sūt fouee magne et multū ꝓfunde
malꝫ ē qr sͣ ē vapor terrestris plenꝫ
ꝑ quē inficit et infrigidat corpꝫ
et aer suus eo qͥ nō est purꝫ
sꝫ turbidꝫ et spissus nō de facili
recipit innutationē frigoris et
caloris nec euētatur nec moueri
pōt ex duabꝫ causis quarum vna est
qr locꝫ totꝫ qui fouea est in cuiꝫ
ꝓfundū ventꝫ nō pōt intrare
sꝫ flat in superioribꝫ eius. Alia
cā est qr aer eius ē ita spissus
et turbidꝫ qͥ ꝑ uno vento moueri
nō possꝫ etiā si attingeret eū. Locꝰ
aūt ē de loco alto nō ex montibꝫ
sꝫ ꝑ terre eleuatione. Hic eī oppꝫ
est frequēter hoīs inte ad habitādū
eo qͥ est frigidus nō excellenter
sꝫ hꝫ frigiditatem ī actu inq̄ꝫ ꝑ calidi
ditate et io aer eiꝫ ē purꝫ frē
quēter qr frigꝫ reprimit vapores
et caligines q̄ impurꝫ faciūt ae
rem et nō hꝫ impuritatē et nebu
las n̄ forte ꝑ niuiū resolonem
et tūc nō mltū et qr aerē purꝫ
hꝫ valde io in estate cito calefit
et hꝫ estate calidū et hyeme cito
infrigidatur. Hic eīm ē aer oppꝫ
qui cito recipit tpis qualitatē et in
tali loco eliā inutatur sͣm tpa et
io est in eo sanitas et longa vi
ta hꝫ forte vrina talis regiōis
nō sunt mlta nꝫ multū fortia.
Locꝫ aūt planus et latꝫ detectꝫ
vndiqꝫ nō hꝫ ꝓtectiōē ūe n̄ cā
quā diuinꝫ ex longitudine et latitu
dine eiꝫ tāti. Locus aūt hꝫ aūt
mlta ex stagnis vicinis et aliis
aquis et paludibꝫ et lutis q̄ sūt

in eo ex vicinitate eius clima i-
ficit~ talis locus et fit humidus
grossa humidi~te et pestilencia fit
in loco ex corruptione luti et
paludum et frigidus talis freq-
ter fit corruptus qui non est lapi-
dosus nec purgat~ aquis mag-
nis influentibus ipsum et de hoc erit
sermo in libro methe~. Terre at site
in medio magnarum siluarum vel
inter siluas circum ad hoc attinet pro-
pter aerem suffocatum et spissum et mul-
tas nebulas et turbines qua
fumidus siluarum est vaporosus et va-
por ille sub ramis arborum est conclusus
et inspissatus et ideo sapientes antiq~
curauerunt loca sua pro nemore
et arborum succisione. Noret aut~
precipue in arboribus nucum et quer-
cuum et cete~ nux amaritudine sua in-
ficiunt aerem vel asperitate sua con-
cludunt eum et euentari et purificari
non permittunt. Hec igitur de distinctione
naturarum loci sufficiant que de locis particu-
laribus plurimorum est sermo et ex hiis
vniuersalibus habetur cognosci que dicta sunt

Distinctio 3a libri de natura locorum
ex longitudine et latitudine procreate.
Incipit tractatus de natura locorum causata
a locis. Et que ea diuersitatibus fiunt in
eadem secundum diuersa loca.

Sequens est aut ex hiis que
dicta sunt cognoscere
et determinare naturas eorum
que in locis dictis habent
generari et de hiis intencio nostra est
in hac 3a huius libri distinctione
facere tractatum. Primum aut loquimur
de commixtione eorum quorum natura
diuersificatur ex longitudine loci
vel latitudine simplicibus. Dicatur

igitur quod ea que ut sunt ex locis superius
dictis qualitatibus variata diuersas
fiunt habere locata in ipsis commixti-
ones et naturas. Terra enim commixtione
sua cum eius aliis generatis dat re-
tencionem et figurationis permane-
nciam et figurarum conseruationem
et ideo qualitatibus diuersificata diuersitate
horum efficium fit in generatis. Dicitur
aut et aqua que sui humiditate intra-
est in se terminat terre situm vn-
dique influens partibus eius et fit
ipsam terram productiuam in vineas
et fit recipere figuras detinere et
cohere sibi partes angulorum qui
sunt in generatis omnibus et ideo quando
est ex se ipsa aqua in suis proprietatibus
variatur ex loco ex quo est ipsa generata
ex ipsa multam in loco recipiat
diuersitatem et hoc quidem dono
eius etiam in suo pondere diuersitatem
recipiunt ex loco pro quo licet in omnibus
sit gemina tamen in quibusdam generatis
generata efficiuntur quam in aliis. Aerat
eodem modo qui sunt commixtione cum
aliis fit proportionalitate in generatis
et natura est spiritus et motu suo du-
cit sursum aquam et terram sue commix-
ta et vehit virtutes generatorum
magna vitre est ex operatur natura
generaliter varietate quam ipsum potis-
sime constat ex loco innumerabiles
recipere proprietates et naturas. Ignis
uo licet nullam ex loco recipiat va-
rietatem tamen quam incorporatur. Sim-
ea quibus incorporatur diuersimode
operatur. Et quidem in omnibus commixtione
ignis fit calorem terminantem ad
formam et penetrationem nutrimen-
ti in eis que nutriuntur et in aliis
bus sua perforatione fit perfora-

tione ad vias spiritum et virtutum
et motu suo extendit et pred.
in superius cor. et multa huius
operat. sm q note e variari effe,
ctus eius in hijs q differunt rara
et spissa sunt et dicuntur calida et
frigida dicuntur sunt humida et sicca Cum
aut huius non est ex no ex compone,
tibus sed potius ex locis causet.
oz hic mentione fieri de ipsis
eo q hic de natura locorum et lo,
catorum sm q locata sunt in ipsis sus,
cepimus facere tractatum. Ex aut omnia
quecumque mixta sunt in se excellenti,
as contrariorum contrarietas habeant et sunt
reducta ad unum actum complemen,
tum medium oz mixti. q medium id
non est simpliciter unum et ex e et pondus
eorum q in ipso insunt. q sicca
esse non habet impetum ad locum aliquem
in toto latitudine et longitudine lo,
corum eo q nullum elementorum vincit i
ipso et oz ipsum esse simul elevatum
et depressum q nullatenus pot
esse sm naturam. oz q mixtura sit
sm proportionem et exigentiam
speciei q constituitur. per mixtura
ita q in omnibus mixtis vincit
terra et aqua quando si ignis et
aer vincerent ita q mixtum haberet
locum ignis vel aeris oz ipsum esse
adeo rare q figuras non contineret
proprias et q ipsum esset penetrale
valde et tunc terra et aqua expende,
rentur ab ipso et dissolueretur a
mixtura et ideo nullum mixtorum habet
locum in igne et aere sed in terra
et aqua Cum potius si aliquod genera,
tur in loco aeris sicut lapides
vel metalla quod aliquando generantur in
nubibus tamen accepto statim motu
ti statim tendunt ad locum terre

et ibi salvatur et remanet Et
causa tamen est quare etiam aqua in mix,
tis dominari non pot Si enim dominaretur
aqua in corpore aliquo oz illud esse
fluidum humidum et has figuras licet op,
time recipiat tamen nullo modo contineret
Hac igitur necessitate omnia mixta corpora
ad locum terre moventur et ibi quies,
cunt per hoc q et maximam sue nature dul,
citate accipiunt ex terre longitudine
et latitudine et reliquis accidentibus
eius. Huius aut signum est q semina
non ad magna distantia terre a terra
seminata statim degenerant et alia ad aliam
speciem convertuntur. Triticum enim in terra
maiore latitudinis q quinquaginta
graduum seminatum raro generalescit et
si exsurgit infra duas vel tres se,
minationes degenerat in genus igitur
quod a quibusdam siligo vocatur q tamen
optime in tertio climate generales,
cere videmus Econtrario aut in extremo
ris latitudinis seminata siligo infra
duas vel tres vel multum iiij semina,
tiones nobilitatur in triticum et plus
de alijs multis granis et similiter licet
sit sit in quibusdam alijs plante
et arboribus tamen multam et magnam
suorum fructuum et seminum recipi,
unt alterationem ex locorum distantia
grana enim vicinarum specierum sunt et
similium q ostendit figura herbarum et
calamus eorum et ideo unum in alterum
est potentia q educit in actum per virtutem me,
ti et calore conformitatem propter
ad convenientiam ad speciem que illi loco
generalis est et ideo ex loco tales fuis,
sent de specie ad speciem conformitatem
Amplius aut signum est q locus
cum virtutibus q sunt in ipso det multa
convenientie locato accipimus in plantis
que eradicantur et convenientibus salvis

radicibus et cum multa terra sibi
adherente ad vicina loca transplan-
tatur tunc dum languescunt antequam
possint qualescere, cuius causa dicitur non
est nisi dissilitudo virtutum vnius loci
ad locum alium cuius sit ei vicinus
et ideo oportet plantam virtutibus eius lo-
ci ad locum alium cuius sit ei vici-
nus et ideo oportet plantam virtutibus eius
loci in quem transplantatur assimilari
paulatim antequam plenarie qualescat
Et hoc significat etiam nullum punctum circu-
lum alio habere easdem virtutes et in-
habere omnino virtutes omnes quas habet
alterum et virtutes quas habet quibus
continue mutatur secundum circuli varia-
tionem qui primo fuit et generat lo-
cum per virtutes quas influit vni-
cuique loco. Propter quod etiam sapientes
in astris circulum vniuscuiusque lo-
ci diligenter primo considerant et
deinde precipiunt considerare virtutes lo-
corum quoad stellas [illegible] et ex hijs du-
obus coniunctis pronosticare de natura rei
generate. Stelle enim per aliud et non
[illegible] influunt virtutes et mittunt
ad influxionem suarum virtutum duo me-
dia quorum vnum est radius et secundum
locus contentus et per hec duo veniunt
ad naturam rei generate qua informant
et terminant virtutes influxe
variatio autem situs stellarum est causa
variationis figure qua describunt
radij super circulum orizontis et hec
est causa variationis virtutum locorum et eo-
rum que generantur in locis et ideo
necesse est scire has variationes proportio-
nalem. Capitulum ij de duobus modis
quibus perficitur commixtio ele-
mentorum in locis habitabilibus.

Cum autem due sint cause esse
et nutrimenti rerum generatarum
in locis diuersis. vna videlicet
terminans que est calor et altera que
materiam dans que est humidum seminale
secundum quod habent duo ex locis variatis
sic necesse est variari esse locata
in ipsis. Primum enim mortifica-
tiuum est per se et ideo oportet ipsum esse
victum in omni eo quod habet vitam et esse
permixtorum victum autem non de-
serunt nisi continendo et constrin-
gendo humidum terminatum per calo-
rem. Victum autem inuicem sua
tenet humidum ne defluat secundum hoc
quod tractatur ad formam humidum celeste
et vitale est et hoc solum dat
ei esse et vale augmentum. Ca-
lor autem informatus virtutibus
celestibus format formas et ad esse
terminat et dat formam et [illegible]
Propter quod si fuerimus ex loco varia-
tione calidi et humidi fuerimus vbi
secundum quod competit huic sue nature
corporum generatorum quas habent ex loco
habitationis an inter tunc sunt clima
vij necesse est inter quod secundum loca et principium
excellencias esse et terminum [illegible] et
vno modo variari naturas corporum con-
tingit ex locis habitabilibus
que per latitudinem sola distinguuntur
Vt autem melius intelligatur dice-
mus duas esse cuiuslibet rei proportiones
ex quibus commixtiones. Vna
quidem que est secundum proportionem
speciei sue et alteram quam habet ex
loco suo in quo est perfecta eius generatio
Illa vero que est ad speciem habet generem
cum omnibus speciei sue indiuiduis
sicut dicitur vna minorationem
generem in homine et alia maiorem
et alia in leone et hijs et hoc quod
in specie consistit. Vna est hoc con-
sideretur secundum esse indiuidui de-

signati in specie tamen multiplex est
quod est minus individuorum multis
Est autem in uno individuo mul
tiplex variatio in quo tribus
modis secundum quod proportionatur individuum
ad individuum quod est melioris complexio
nis in specie sua et secundum propriam complexionem
et secundum quod comparatur individuum ad dispo
siciones in quibus debet esse licet esse secundum
propriam complexionem et secundum quod comparatur
ad individuum ad disposiciones in quibus
debet esse secundum tempus et locum et ar
ma que impressiones suas relinquunt
in ipsa De hiis autem complexionibus si
gillatim tractatur partim ad scienciam libri
de minus et ad scienciam libri de a
nimalibus sed hic tantum considerabimus
eas variationes que accidunt ex
locis Sicut autem diximus hee va
riationes sunt vii. Cum enim sit
clima vii quod usque ad intolerabile
frigus distenditur est unumquodque
secundum tria variatum hoc est secundum ex
ima et secundum medium sicut variatur
circulus senithis secundum tria puta
aquilonis et austri et secundum
centrum oportet enim locatum a meridie esse
rate in circumferencia propter quod maioris
latitudinis est quam sit in centro vel
dicta propter circumferencie quam minoris lati
tudinis est. Est enim qualibet celorum
senith quam in quo est orizon clima
tis quodam sicut regionis continentis
tamen absque dubio alia est figura
radiorum super circumferencie partibus ultimis
et dicta super centrum propter quod locatum
in circumferencie partibus in terris diu
sa erunt multa compositorum et diverse
complexionum elementis et hoc licet secundum
rei veritatem et secundum totius complexionem
sit tantum mutabilibus modis clima

te una senithis tamen variatur non capiet
nisi tres dicas tamen Cum autem quibuslibet
orizon sit terminus variatur per quadraginta
vel sexaginta stadia sicut superius
digressimus fuit multa una habitabile
quorum modis per complexionem quibus diversi
tate sunt in complexionibus cuiuslibet speciei
que est in climatibus Est autem ex
hos modis complexio in hiis locis que propter
frigus autem non generatur sunt que non delecta
tur quod oriens sit inhabitabilia In hiis oportet
esse humidum spissum et quasi congelatum
et spiritus huius parum et hoc licet dicas
secundum omnem modum quo sentiri potest
nobis esse unum locum frigidiorem
quam alterum quocumque veniatur ad ultimum
quod postrema est in latitudine sic etiam in
aliis regionibus intolerabiliter calidis
hoc excepto quod calidum magis est complexio
et unita et esse repugnat quam frigidum
calidum enim fortissime movens hu
midum aqueum et terreum siccum non
tantum dissolvit et consumit sed etiam elevat
et fluendo unum desparatum vaporabiliter
in aliud et cum complexio fiendo hu
midum et terreum viscositate sua retinet
in se calidum et spirituale aereum ideo in
calidis regionibus perficitur complexio
quod non contingit in frigidissimis quia
frigus excellens sistit et abscindit
motum evaporationis comprimit humidum
aque in se et terreum comprimit itaque
exprimunt ex se humidum si quid in se
remanet ideo status similiter et impedi
tur complexio Et sic est ibi confusio
elementorum superiorum ad inferiora hoc fit
frigiditatis vincentis et hoc non est que
litas que fit in mixtura cum unum non
fiat cum fit in aliud sed potius
impediendo mixturam propter hoc quod
impedit subtilitatem ingrossat
corpus et convertit in inferiora elementa

et cu ista sint mixta corpora composi
torum potius ea q mixta sunt con
tingit ad ipsum q preservat in eis ali
quam mixtionem et ideo aliquid possit
generari in torrida zona aut inhabita
bili pene nichil generatur nisi forte
sit lapis aliquis qui dum frigore
constringitur sive sit terrestris
sive aqueus sicut cristallus. Dicte
aut complexiones hic sunt prout dictum
est inmediate in extremis et in medio
tamen per absolute medium dicitur q fuerint
ab extremis maxime distredit e istis
sicut in preteritis distinc
tione habitum est fuerint medio modo gene
tum q est in medio climatum et per
hos in primo climate quod est in extre
ma linea et prius medio et per
q est in medio et excedens in cali
do id q est generatum sub linea tropi
ci estivi que est circulus signis gemi
norum et principium cancri et in tertio
climate est inequale spatium
q in 2o climate est prius et tale
consequentia est in aliis Si aut natura
cuiusque climatis in se consideretur et
absque duo est in eo accipe extrema
et medium secundum modum qui dictus est
et tunc medium cuiusque hic naturaliter in quarto
omnis illius climatis cuiusque est medium
q extrema Ex hiis aut colligitur
complexio q generatur in vii clima
te est in medio excellentis frigiditatis est
generatus in climate 2o et hiis quasi
an clima extrema q sunt in more latitu
dinis q ipsum et per transferuntur
illuc corrumpitur in ipso et equo
q sunt in ipso medio climate iiiito ut
in 4o q est ipsum in excessu fri
goris erit in vii climate vel viiio
et si ad illud transferuntur locus
inducet eis corruptionem Sed
aut dictum est de complexione in prima
habitationis sit medius est in alia quia
de pluribus idem est iudicium et eo
modo de inhabitabilibus tamen propter frigus
q propter calorem intelligendum est

Ex superius aut habitis in
telligitur q facile de generatis
in locis determinatis secundum
modos dictos Videmus enim ea q
in locis calidissimus nascuntur
terre nascentia esse calidissima et
nimia siccitate rugosa sicut
gariofili piper et huiusmodi multum propter
ipsorum caliditatem sicut sunt ethyo
pes quorum primo semen genitum
calidum est et matrix mulierum est
calida et sicca et in quo decoquitur
semen conceptum decoctione for
tissima et ideo nigrescit corpus
eorum propter sanguinis sui adustionem
educit enim calor loci ipsorum
humidum subtile et adurit quod est
terrestre q permanet et generat ni
gredinem terrestria membra q sunt
in eis sicut ossa eorum sunt albis
sima q apparet in dentibus eorum et
caro eorum sanguine infusa est sicut
sunt carbones accensi sicut apparet
in lingua et faucibus eorum quorum ora
aperiuntur et hic ora permanentia propter
calidum acuens os eorum et oculi
eorum ex calore venas et pellicu
las rubentes habent Et quia corda eorum
sunt aere calidissimo circumdata notum
est q sunt porosa et sicca eo q
evaporat quicquid in eis humidum propter q
sunt levia eorum corpora et agilia quia
cum humido ibi educuntur spiritus et ideo
ideo efficiuntur corda eorum frigida
et timida multum habentes pau
cos habentia propter q naturaliter non timent

febres multū eo q̄ nā sibi con-
stra est q̄ nō ē nā multa in eis
corrumpi humor et hij tales citis-
sime senescūt ꝓpter vtutis nālis
defcm̄ q̄ cū spūs euapat ita q̄
etas eoꝝ ē xxx ānı et tūc sūt
senes et decrepiti et q̄ corpa
rara hnt euapat humidū vt dixi-
mus ꝓpter loci calorem et remanz
terestre siccū cbustū q̄ p lonū est
et bulliens fit colera rubiam
et p est adustū quale tūc fit co-
lera nigra et hijs duobus humori-
bus pricipue hundat corꝰ ethyopū
plus q̄ flemmate ꝛ melācolia
nāli. Omia vō corpa calida
calore loci ꝓpter laxa sūt et rara et
io mebra ptus mulierū eoꝝ sūt
valde laxa et mollia ꝓpter q̄ facile
pariūt mulieres eorū lz ꝓpter sicci-
tate mēricis et vtutis eare non
de facili concipiat In oppinbus
aut alibus q̄ sub equinoctiali
sūt viget ꝓpter subtilitatē spūum
et plus ī inueniēdo ꝓpter calidū
mouēs et acuīnē spūu eorū
Cuius signū est q̄ pricipui ī phīa
in yndia fuerūt ꝛ pricipue ī mathca
et magicis ꝓpter fortitudinē stellarū
sup clima .1ᵐ. sup q̄ ppendiculares
radios pcuiūt planete Hoc tū
est in climate primo qd ē sub eq-
noctiali et nō est in 2ᵒ q̄ ē sub
cancro ꝓpter calorē ꝓpter cuncta que
supius diximus q̄ ethyopes
nigrimi leves quidē sūt corpe
et facili mete ꝓpter euapacionē
et defcm̄ spūs alijs Siccitas ēt
et caliditas ē in cā quare pili
eoꝝ sūt pauci et crispi ad modū
granorū ppis. Lz aūt huiōi nigri
alij nascant etiā in alijs clima-

tibus sicut in 4ᵒ vl' quinto tū nigre-
dinē accipiūt a primis generantibus
que cōplexionati sūt in climatibus
primo vl 2ᵒ ꝛ paulatī altantur ad
albedinē qui ad alia climata trāsie-
runt Sclaui aūt daci ꝛ goti ex pte
occidentis et sclaui ex pte orie-
tis nati in fine septimi climatis
et ult sūt albi ꝓpter frigus cōplexio-
nale ipore et q̄ corpa eoꝝ po-
rosa nō sūt et locus eoꝝ ē frigid9
et frigus constringens corꝰ eoꝝ
et fit ea carnosa ꝛ flemmatica
q̄ cū vapor in loco digestiōis genera-
tus euapare nō pot ꝓpter corporis ꝛ
porouꝝ digestiue constrictionem
reflectitur ad stomachū et gnat ibi
humidū aqueū sicut fumus ī olla
feruente reflectitur ad operculū
et gūtur in aqua et distillat ī
olla ex qua fumus ē eleuatus
et efficiūtur corꝰ eoꝝ spissa ꝛ ideo
ventres eorū sūt calidi et digestio
eorū bona in eis et corꝰ solida
ꝓpter q̄ constricta sūt mebra ptus mulierū
eoꝝ ꝛ dure carnes et io diffici-
lime pariūt et io multe ex eis
piclitantur in ptu ꝓpter corporum earū
spissitudinē Et q̄ frigus cōstringit me-
atus ꝛ venas et sic cū hō corpiunt
id q̄ est in eis de sanguine io mu-
lieres aquilonares raro emādant
a sanguine mēstruo et frequenter
sanguinē emittūt de naribus
ꝓpter q̄ raro corpe eis ꝓuiniane-
runt quād pfore Et hujus nos vi-
demus instantiā in mulieribus ger-
manie q̄ multū concipiūt sed
ulᵗ omēs mulieres et difficillime
pariūt et raro a mēstruis emū-
dant plures eaꝝ q̄ absq3 dubio generatur
q̄ frigus loci et constrictio corporum
impedit vaporatione spūu et

humorem propter quod virtus eorum fortis
permanet semper et forte illas
facit eas contra se multum etiam
qui non possunt emundare sunt a me-
strinis. Hec etiam causa est quod cor-
da eorum calida sunt vehementer
et ideo sunt audaces quia calor eorum
propter hoc vndat spiritum et sanguinem propter
quod quia natura sibi conscia multum ti-
met febres quare in eis magna
in humoribus est materia et non ita ti-
met vulnera eo quod natura prodiga
est sanguinis in eis cuius multam
habet habundantiam et sunt piri eorum
multi largi non tripri. Operationes
autem eorum animales non vigent propter
spissitudinem quippe humor eorum
est piger et spiritus non obedit ei
motui et receptioni formarum
alium. Sunt tales quasi hebetes et
stolidi nisi hoc sit ex studii
dignitate expertum. Sed qui mo-
uentur diu durant et efficiuntur
multo meliores post exercitium. Huius
autem signum est quod quantitas populi in-
dialis propter studet et leges et stu-
dia liberalia de quibus non multum
curat populus dacorum et sclauorum
propter quod iam quantum clima et vicinum
sibi quantum laudabilia sunt quam media
sunt inter istas excellentias habitantia
laudabiles. Utrique quasi prius expectant
medias formas quod facile est vincu-
lis indagare qui sit medium co-
stitui ex extremis. Est enim etas
longa istorum et operationes tam
naturales quam animales laudabilissime
et mores boni et studia lau-
dabilissima stabilia non ex con-
suetudine indurata. Ad contra
mores autem aquilonarium hu-
manum sunt propter cordium eorum calorem
leues. Aut sunt nimis meridiona-
les. medii autem inter istos facile
colunt iustitiam et fidem seruant
et pacem amplectuntur et homi-
num diligunt societatem propter quod vitruuius
architectus dicit diuinitus prima-
fisse regnum romanum quia regna di-
cit ut medium obtinens positum inter
aquilonares meridionales quia acu-
mine ingenii et rationis multa ma-
chinatur et inter aquilonares quia
ferocitate multa temerarie accep-
tant hunc contra aquilonares au-
daciam meridionales studium sena-
tus et sapientiam et sic per eadem ob-
uians vtrisque per que causa isti quam
illi regnum romanum labefactare que-
bant.

Sicut autem quod de locorum
parte alius diffeebat ex mo-
tibus vel maribus vel ne-
moribus vel paludibus vel a-
liis accidentibus sicut superius
digestum est ita dicunt etiam ea
que in eis nascuntur et corrum-
puntur. Nati enim in locis pa-
ludosis planis siccis frigidis
fortissimi sunt et ossa habent in me-
bris iuncturas habentes valde ap-
tas et sunt statura grossi dilige-
tes bellum et multum durantes in
bello et sunt habentes membra nodosa
et sunt more indomabilium et quasi
saxei homines et plus sunt proportio-
ne alia que nascuntur in terra eorum.
Si autem sunt loca humida fere sunt
nati in loco illorum quia pulcrarum
pulchram faciem planas li-
neas in faciebus habentes et iunc-
turas habent valde occultas et sunt
carnei multum et pingues et

et non multum longi et luxu-
riant frequenter venter eorum et
sunt audaces propter cordis multum
firmum sed citius lassantur in labo-
re et ideo non sunt acres in bello
albi sive flavi multum in colo-
re existentes et sunt in grupiis
feminarum propter calorem ventris
eorum et humorem quae duo faciunt
ventrositatem feminalem que facit
ignescere membra genitalia
In locis autem calidis et siccis habitan-
tes sunt sicut meridionales sibi
proportionati in calore et siccita-
te et habitantes calidis et humi-
dis sunt sicut homines quinti climatis
quia sunt sibi proportionati. Habi-
tantes in montibus frequenter
nodosa et strumosa habent colla
et guttura propter aquam clemen in
eis superfluitatem generantem et ha-
bitantes in eo loco qui detectus
est ad orientem et detectus ad
alias mundi partes optime habi-
tant qui non fuerint multum aqui-
lonares vel multum meridiona-
les quia super illos oritur sol et
ventum purum movet super eos
radii solis temperant frigus eorum
eius et subtiliant aerem eius
et ideo domus eorum fenestras am-
plas et magnas debent habere versus
orientem quae mane statim in ma-
ne et diluculo sunt aperiende sed
econtrario habitantes in locis detectis
ad occidentem et clausis ad a-
lias mundi partes male habitant
et fenestre domibus eorum non
sunt faciende versus occidentem
sed claudende multum quia sol occi-
dens recedit ab eis multum
subito et non subtiliat aerem
eorum et ventus fortis precipue de
norte venit super eos eo quod sol
occidens impuritatem aeris et nebu-
las compellit ad orizontem emisperii
quod relinquit et ideo sunt expulsa
faciunt aerem turbulentum et ventum
malum et nocivum. Hii vero qui detec-
ti sunt ad meridiem et non ad alias
mundi plagas sunt vere qui male ha-
bitant propter ventum turbulentum ca-
lidum et humidum pestilentem. Et quia
pori illorum aperti sunt propter calorem
mediantum vestibus utendum est vesti-
tu ne ventus ad medullas eorum
penetret et obstruende sunt do-
mus eorum ad meridiem forti obstruc-
tione. Cum autem detegitur ad aquilo-
nem obstructus aliis mundi plagis
et finibus sunt homines dure car-
nis valde et glandulose et per-
mata eorum sunt valde efficatia ad
filiorum generationem et corpora eorum non
de facili immutantur ab accidentibus
extrinsecis et illi quos accidunt
medicinarum et potiones scamonea
minime possunt penetrare. Econtrario autem
multum laxant tales medicine
eos qui in meridie sunt eo quod mol-
les et laxas habent carnes. Et hec autem
que diximus de hominibus proportionaliter
est in aliis animalibus et plantis et
lapidibus eo quod omnia in locis
generata a locis sicut sepe diximus
contrahunt naturales proportiones. Cuius
signum est quod ursi in locis humidis
et frigidis vel in locis multum
frigidis et siccis albi sunt colore
tamen in aliis climatibus declinant
ad nigredinem vel fulvum sunt colore.
Est autem in omnibus dictis generaliter
advertendum quod ea que dicta sunt

veritatem hunt fr̄ calore uel
frigus et siccitate et humiditate
in loco diffuso gnat. In ac qti
gat in quocumq climate calido
caliditatem expelli ad locum unu et
ibi ad gnari hoc est frigidissimum
plus hns frigiditate qz p in loco
frigido esset gnatum. Unia sicut do
cebimus in li. metheo. frigiditas
p expulsione ad locum unu congre
gata mlte est ad caliditatem in suo loco
gnat. expansam. Similr aut e de
caliditate p ipam expelli a frigida
mclimate suo contingat tnc gnda
tum in loco illo in quem expellitur
dicta caliditas calidissimum e cali
dius eo qz gnat. in climate illo
calido sicut pz in acuta aqua q
calidior est qz alia eo qz frigus
aque oem expansa in circuitu
caliditate in locum gnationis eius
expellit. Tale g locatum hz, effecta
ex loco et naturas plres an ex hns
dns poterunt cognosci.

Distinctio tertia libri de natura locorum habitabilium in qua e cosmographia. C. i. de descriptione quarte orientalis habitabilis terre.

Aristotiles aut ubi tra
ctat de natura latitudinis
et longitudinis locorum et
locatorum quilibet ad nos
non peruenit integre ponit orbis
quandam descriptionem in q nominat
flumina et maria et regiones
et quasdam licet paucas ciuitates
Quod licet artificiosum non multum sit
tamen ne in aliquo deesse huius qui
nostra legere ceperint uideamur. nos
et breuem orbis mappam huic operi ad
iungemus in qua primo describemus
nostram habitabilem ondentes maria
eius et montes notatos et flumina
famosiora et distinctiones
et limitationes regionum terre
habitabilis. Deinde tangemus etiam
latitudinum vii lineis nobiliores
ribus q climata discernat ut
ex illis natura et proprietas loci cuiuslibet
ondatur. Non tangemus noia ciuita
tum nisi paucarum qz noia earum mutata
sunt et ciuitates antiquitus notate in
magna parte destructe sunt et noue
ciuitates etiam de nouo sunt edificate.
Volumus aut in hac descriptione
procedere ymitando descriptionem q facta
est ab augusto cesare q primo manda
uit ut totus orbis describeretur.
licet et ante ipsum imperatores attemp
tauerunt tamen ipse descriptionem
perfici fecit p iiii partes habitabilis mittens
legatos qui orbem metirentur
et describerent. Unus orientales
partes descripsit nicodoxus quidam
phus, septentrionales aut theo
dorus alius phus; policitus aut
sapiens meridianas descripsit
partes occidentales aut p ipsi mitte
rant sua sciuerunt romani eo qz in
occidente precipue erat dominia
eorum et ipsi. Facta est ac orbis
descriptio corpus in annis exp
duobus et omnis mundi continentia
q tunc erat p lata e ad senatum
postea aut aucta e multum et tunc
habitatio et io sunt multe ciuitates
magne q tunc non fuerunt. In
principio quod breuiter describemus or
bem repetemus ea q superius dicta
sunt qz errant omnes illi qui habita
tione orbis rotunda esse dicunt
credunt. Et licet arcus formauit
ea in circulo non fecit hoc io
qz uelit habitatione orbis rotun

da ee s in ea figret iiij puncta
orientis s. et occidentis et aq
lonis et meridiei Et io qn
nos describimus pte midia
na no intelligimus illa q co
tinuat ad polu midianu s
illa que incipit ab equinoctia
li et circulu midianu qui est
medius nre hitationis qui di
uidat oma clima mudi per
mediu int orietem et occide
tem. Per occidetem at itel
ligimus hitatione ptinuatam
ad mare occeanu oietale p
orietalem aut pte illi opposita
q in orietale occeanu e por
recta. Per aquilone at itel
ligimus tra que e ad polu ar
ticu ptinuat s potius tram
vsus aquilone que inhitabilis
est et intollerabilis frigore et h
hitatio quadrangula e int
iiij arcus vt supius diximus
descripta et p mediu diuisa p
arcu circuli midiani et hec qde
hec e figa. descriptione at qua
induximus in figa no ponem
mus statim s narrabimus qn
nne situ orbis ondebi qui i qua
pte et in quo ordine situ est
et quibus tunc figam hitationis
pot ymaginari. Dicitur q
pma diuisione ee hitationis
in tres ptes asya videlz et eu
ropa et affrica quibus affrica
mala hominibus pbeat hitati
one pp helnos et venenatas
bestias et harenosa loca q sunt
in ea pp qp eciam quid ea europe
coniungerant et in duas tm p
tes orbem debz diuidi concedunt
Hee aut tres ptes orbis simul
iucte in qtuor qrtas nre hita
tione diuidut qrta s orietale
occidentale et duas reliquas q sunt
aquilonares et meridionales et
hanc qrtam nos scribemus hitati
one Traduut aut pdci viri q
omnis orbis nre hitationis habz
mediterranea maria xxx
et motana lxi et flumina famo
sa lxiij prouincias aut et getes in
sua loco suo notabimus De ma
ribus aut hijs ps orientalis qrta
ab occeano vsqz ad medium nre
hitabilis sunt maria octo et montes
vij flumina magna xxxij Mare at
pmum ad orietem e qd dr caspin
dem psicu, 2m mare qd vocatur
mare tyberiadis vel tyberia
su qrto mare alspatenes quinto
mare rubrum sexto mare ambice
qd dicitur sinu arabicu, septio
mare caspharticu et ultio mare
mortuu qd est in pentapoli
regione. Primos aut montes ey
de qrte sunt pmus caracii, 2us arme
nius 3us camestes, qrtus syna 5us
mons hodya, 6us lybanus q est
in fenice regione et 7us cassius
e vocatus. Flumia aut q fluut in
ipo licz no oma oriatur i ipo
sunt ceroydes sygogas. ydapses
eufrates. / camestes / ceroydes.
heroij / sygoto / ganges / camestes /
sygogas / ydapses / eufrates / ar
modius / carmata / cortane / sira /
erysoroius / tygis / alibar / adyopi /

Nota maria montes flumina

gite/ aupis/ pactolus/ trises/ e
lensor/ adonis/ Jordanis/ hor
aut fluuior ortus et fluxus et
in'gu't. ita descripserunt eos cos/
mographi supius memorati/ flu/
vius qui teroydes nascitur ex tribus
fontibus in campis scitias et in
illi tres amnes in vnu quendat
efficit. teroydes nascitur ex tri/
bus fontibus dictis et fluit per mili/
aria d. cc. xlij et tunc cadit in
mare caspiu. fluuius aut exos
nascitur de mote camaste et non
longe ab ipso in quinque alueos di/
uidit. et omnes transeunt per mote
cancasu qui locus seleates vocatur
et pyca fundut se omnes isti al/
uei in stagnu magnu quod vocatur
ganges hic uo eos accipiens fluit
milharia dc xxxiij et tunc ingi/
tur in occeanu orientale in lo/
co ubi est insula que vocatur insula
solis. Fluuius uo sygaton nasc/
itur de mote cancaso et gemmat
et fuit corona circa monte noia/
tu et ei occurrit ex vna parte eius
montis alius fluuius qui vocatur
vestenesces et inter duo flumina que
supius dicta sunt occurrit ei fluuius
selenis et per v. flumina torrent
et rapide transit ita ut nullus illorum
aquarum nec ipsius supuenientis insitui
videatur. et omnes iter suum agentes
ad dictam corona revertuntur. vnde
sparsi videbatur et tunc ad v'm
reuertuntur. et an eos no longe
vadit ganges tunc adiungitur ille
qui quinque habz capita et alius qui
ea reliquerat. Sygaton uo fluuius
in alia parte cancasi natus diuidi/
tur primo in viij et deinde vnus

colligens ex viij de omnibus or/
itur et ganges et suscipitur ipsum
ut quod ganges ex pluribus fluuiis
colligitur. qui in superiori parte sy
goton vocatur. Collecti at omnes
isti in gange fluuium fluit gan/
ges longe in contra occidentalem
partem per milharia vndecies vel ca
et amplius et ingitur in occea/
nu orientale et inter insulam sylo
pharnam/ Fluuius ydaspes nascitur
in campis yndore regione tres
milharia d. ccc xiij et ibidem in/
git se occeanus orientali. Fluuius
eufrates similiter in campis yndorum
nascitur. et discurrens per eandem provin/
nam currit etiam ex versus syriam
milharia dc. xij et ingitur in oc/
ceano orientali sub insula que
theron vocatur. Fluuius armo/
dius in ethyopia lustrans adonis
et mesopotamiam syrie currit autem
milharia lxxviij et recipitur in sinum
persicum sicut armodius d. cc xx/
iiij et recipitur in mari quod vocatur
sinus persicus. Fluuius carmata
nascitur in campis carmage
ne/ currit aut milharia dc lxxviij
et recipitur in sinum persicum sicut
et armodius fluuius cortane quod
est provincie que vocatur media fluuius
nascitur in campis arabice
currit aut milharia d ccc xviij
et recipitur item in sinum persicum Flu/
uius fusa in provincia media nasci/
tur super quod erat fusis ciuitas et
primo diuiditur in duo et deinde
colligitur in vnu et currit milha/
ria d. iij dividit in sinum persicum
Fluuius aut eusoreas nascitur

in campis syrie de mote cau-
caso et vicinatur ei tigris fluuius
Tigris etiam ipse de mote caucaso nas-
citur et e quasi violenta eignati-
uitas Nam cum estiuis tpibus
sub humido de superioribus ethyopi-
e videtur currit et lis pdit crispius
viriditas in loco cursus sui cum
alibi arida sit loca et io vide-
latet ibi et subito oritur pp quod or-
tus eius no rite cphendit eo quod
obscuritate terre ymat. Isti aut
duo fluuij includunt opidum quod cor-
ducena vocatur pq ipsum vim
reducti sunt corona maxima
ita ut opida plura includat sethy-
ophs et selena currit aut simul
miliaria d. ccc lxxx iiij et ingre-
tur in sinum psicum mare opidum
quod vocatur ange. Fluuius alyhes
nascitur ex monte bsco currit at
miliaria d. ccc. et xviij et ingre-
in occeanum orientale fluuia ta
quomina dur hydiopagate ex ca-
pis rdie nascuntur et currunt
miliaria cc. ij et sestinat reci-
piunt a mari orientali Fluuius
amois nascitur de monte arme-
nis transiens p mote caucasum
ad mesopotamia pgit et i ia
puincia ei alius fluuius adiungi-
tur nomine pactolus qui dicitur ex ipso
caucaso mote nasci et effiri
vmis fluuius p parthos transe-
unte eorum cursus inctas cggat
aquas ibi etiam hoc ipsum flumine
eufrates nome accepit et ex
inde se diffundens currit milia
d ccc et ingre in sinum psicum
Fluuius crises nascitur in capis
syrie et pagrans eius ciuitates

currit miliaria d. c. xxx. et recon-
dit se in egeo mari sub insula
tiro Fluuius adois nascitur tybela-
de et currit miliaria d. xxx kviij 2
late diffusus ad mare adriaticum
excipitur cum insula creta. Flu-
uius yordanis sub mote libano
nascitur et citum currit ad locum ty-
beriade de quo exiens in suo
cursu occurrit ad syropolim illa
secans media etiam ab ea exiens
effundit in mare mortuum Iste
est ergo cursus fluminum orientalium
supius nominatorum. Hz at ista
quarta famosas insulas nouem que
sunt ypopedes prima dala dalobane
2a pelephatare iij theros 5a ty-
prus 7a rodes. vj et in hic in-
sula phetor fecit observationes
astrorum chyta, vij cum octaua casfa-
thus nona. Het ead quarta habz
famosas puincias v quarum ista sunt
nomina psis yridia, ysauria
adois que a fluuio sic vocatur phe-
mre messpothamia syria sy-
ria palestina media syria Ci-
uitates l aut famosas hz xlvij
que sic vocantur byzantium que e constan-
tinopolis babylonia egypti iherlm
anorthya et hee iiij sunt principales
alie at pma pia sicut magnum
thessalonica | tyriades | sygoron |
a fluuio sic vocato palibotra | alex-
andripolis | alemte | colche | palte |
tarsis | calom | copretes | carmene |
ostane | otgire | fasagade | caridih |
marthi | seynothei | cumi | damse |
salphane | caldea | endamo | anau-
tei | sakei | inaba | psipolis | anau | a |
nasauge | susa | psis | silmei | adhabe |

b. fan.

charcha insibi arnei alexandria germagena palmira damascus, yordanis eliopol' apamea dafen. laodina, biblos barchos horosi napamos nynchen a normanites sebastes amphymoli pyrreu elensiu corbis incilene lausary ligmos chorinthy. Hec aut ciuitat' sic antiquitus vocabatur qui fuerut grecis p°. et postea romanis subiecte postea aut quam a sarracenis occupate sunt plurime eorum sui fracte sunt et a edificate aliorum nomina et quibusdam etiam earum nomina sunt mutata. Hec aut et quarta l. diuisitas gentium que antiquitus habuisse sic vocatas per sas grecis scitibantropagos ysauros bessi sarmateni indi hisqueti nimi sytyton dedomite passite parasyri anastote celom coraphini massagete pard parsonaim daricum matmade trinede spurtetes ninon arogot atiam orenci carndyosi arabi siteycem armodie hydiopigi ptr ydumei hytonites gathigani cetissi vsippi quadi paytei brusiones raim sutes albobreges alandes cupreum tenconi a quibus quidem theronicos venisse putant tymbri anchri cemain direses velbay. Hay aut gentium nomina multa mutata sunt an ex bellis que de pplacionibus terrarum que fortenouas sectas et religiones nomina mutauerunt. Hec quoque de descripcione quarte orientalis dicta sunt. C. ij de descripcione quarte occidentalis inhitabilis

Quarta aut que continuatur occeano ex parte orientali continet maia xi insulas xvi montes, xvi prouincias xxxij opida c. xviij flumina xviij gentes xliiij. Maria aut sunt hec mare tirrenum adaticum, mare oreod, mare gaditanum. Hic hunt prius mare marina leonum et egeum loadates mare illes mare cirtam mare ad columpnas herculis et mare quod dicitur fretum. Nomina aut insularum sunt ista hybero menania britania minor, hebuso baleans minor corsica ordates hilsirit norit ingeamnii hystrici arstone aroniei marriane nylie sumygaulo. Forte aut aliquorum istorum nomen mutatum est per tempus supradictas. Montes aut eius famosi sic vocant. Remis aples qui inter sunt inter lumbardia et theutonica apperinus baleas eminni montes rodepen allanus pyrenes qui ytalia ab hyspaniis diuidit marsos caburnes t. ymius sorarte olympus ortaus tareng sida. Inter hos aut sunt alij inuumm qui apud gentes illas hitant. et nominant. quam virmne sunt eis. Hec eadem quarta hz prouincias sic dictas ytalia que includit prouincias calabria apulia romania emilia sine tuscia lombardia hz etiam hyspania que plura hz regna et prouincias hz etiam lectica lusitania gallena egitania britania germania gallia belgica gallia braccata gallia togata gallia asolpina

ubi nunc burgundi sueui et
bauuari et australes habitant
gallia cisalpina gallia trans-
alpina panonia nunc ungaria cum
sibi attinentibus ciuitatibus equa
vimba pyrenum lyburnia dalma-
cia illiricum noricum venecias
ubi modo est ciuitas venetorum cum
adiacentibus prouincia metibus dicitur
hystria senogallias cum limitibus
omnibus salinis firmum tuscam
a bruncos lucaniam apuliam
que iterum est pars ytalie et calabriam
et ad eam famosa autem opida et
ciuitates in augusti descripcione
habuit rauenna aquileia me-
diolanum arelatum ticinum arimonum
galpos calpos conpassime hys-
palis que calpis corduba beto-
nes coletum bracara lucrasta augus-
ta ciuitate hyspanie vacca ca-
libam cesarea augusta tarrota-
ne abyanis turygia octauia
que nunc aucta est et reducta ad
paruam villam modo qua est ciuitas
colonia que leodium vocatur agrippina que
nunc colonia vocatur in qua et istud
volumen compilatum est treuer-
sirium sterones augustudinum
augusta nomitrum augusta ca-
ticorum lugdunum maguntiacum co-
vomentum massilia altinum verona
taurinum vicencia corona loco
cuius modo videtur feltus et bello-
na patauium que nunc padua vocatur
ciuitas in qua floruit studium
ab priori tempus cremona brix-
ia terdona concordia mantua
quibus nunc adiungitur bononia ci-
uitas nobilis in qua multo tempore vi-
guit studium legum vercellis lau-
de mutina lador salona bruta
nia ytaysar vimmatum pone sa-
gidunum narsia sysia que nunc assi-
sia vocatur et armet sequitur due ar-
gentoratum salina pertamone
bonamentum argentina saromacum
nomeasum doro cordaros amalla
santonas lingonis menappum be-
cas nepe surrio bleta forone as-
si forone scepini fororbitum populi
foro cornelii foro flaminii foro
nouo foro subuto populonia narnia
interamna busimis arecium prenestre
conolchio munstrolium aquinum
abellinum celsei albanum aricia cor-
betis stacona arimum hostia sun-
dis fanas vetmana capua neapo-
lis deacumas acras nolorada
bo boneuentum ceras herdoas am-
phidena gulmona eduteus consilium
martelbanum senastri lucena au-
sena arpos corphinas lipias
tauros Sunt autem ex hiis ciuita-
tibus modo tempore multe delete sicut
brandusium aliequam nobiliores in
locum earum constructe sicut brandu-
sium et salerum in apulia babolum fage-
cia bergamum bisancia papia a-
lexandria regium romanum brissia
in lombardia altisiodorum parisius
que est ciuitas philosophorum rothomagum
senonie trecte remis turonis et
alie alie multe in gallia Costancia
basilea argentina wormacia ma-
guncia herbipolis augusta ratispo-
na salzburga pictauia ersfordia
halberstat megedeburc hildens-
hem et alie multe in almania et in
germania et alie innumere ciuita-
tes cetera que nunc magis habitant edifice
et non in descripcione cesaris augusti vo

nō ponit. qz tūc fuerīt ul'te
quas ponit mō ul' nō extra oīo
vel ad instar pūaꝝ villaꝝ sūt
redacta et iō in ciuitatū dilige
ti posicione ꝛ ordinendo ē mag
nis construenda. Flumina at̄ q̄re
ipsi sīt sic vocata ponīt tagus
sup. q̄ est tolens ꝛ roꝝ artificij
arthebelis phus vbi etiā id' phs
a stroꝝ fecit obsuatores ꝛ tabu
las in imo hyberus alias roda
nus garona bitrig danubius
dcās suatis in omīo h' sīt oīa
q̄ antiqui reputabāt in hac q̄rta
famosiora eo q' tūc forte me
liori honibȝ edificijs decorū
ēē videbatur. Nascitur aūt betil
fluuius in campis hyspanie et
et currens q̄i .ccc. v miha recipi.
in occeano occidentali flumig
tagus iste nascitur in campis hys
panie et .ccc. duo milia currens
ingit in occeanū occidentale flu
uig minius nascitur iux̄ pirū
et curuo flumine q. in rotundit.
n̄ brigantiū opidū maritimū
includat currit aūt miliā .ccc.
v et ingitur in occeanū occide
tale. Flumig hyberus sub radi
cibus nascitur montis p'renei
et currens miliā .ccc. iiij. infudit
se occeano orientali. Flumig arar
nascitur a pyrenitate, fluit at̄
rodan̄ p'pe se q'i cauda q̄nidam
in ortu suū quē p'o postea
vnū effecta currit in mari et e
greditur v'sus arelatū. R; flu
viū q' bytorinū dupinig i sū
p'ius ortus sui aliud accipit
nomen ṗt bytorinū ita in ḡmi
na ḡmanie reng dr .i. flumig
albi aut bytorinig alibi aut
arca vocatur. Iste itaqȝ flumig
cibus nominibȝ notatur. cū sit
vnus ꝛ idem dig. Dicit at̄ a
mari betamesi idēqȝ ad mare
terrenū cōn insulas baleares
eiꝰ aū medietas h' aculeū p
tortuosū lugdunus ū nascitur.
Videtur aūt cūre ad aqua in
liā d' ccc h' vsqȝ ad mare tre
nū. Et h' dcā sīt s'm augꝰ de
scripcione q' in parte oculata rede
mus fide videmus nō ēē vera
qz reng q' p ḡmania vadit
ab alpibus nascitur. et currens
p ḡmania et colligens in se
aquas multoꝝ fluuioꝝ necnō
s' et mogi mosellę ꝛ mosser
alioꝝ plurimoꝝ ingit. i mare
anglicū v'sus aquilone. Dicit
etiā augꝰ q' rodanus flumig
nascitur in medio campi gal
liaꝝ et influit occeano occi
dentali et videtur iste flumig ēē
satana. Flumig garone nascitur
in campis aquitanie currens milia
.cc. viij. ingitur in occeano occi
dentali. Flumig bitorinig nasci
tur in campo germanie qui
ē reng de cuig ortu ꝛ sup' dcm̄
est. Flumig danubig nascitur
ex alpibus sueuie p'uincie et
procedens colligit aquas plurimas
q' maior sīt vindel ꝛ licus et
enus. gemmatur aūt et ipe
dr̄anus induren in se pauo
more plurimas ciuitat. h' est
armeriū petrone carmintum
et senenia et redeunt ad vnū
qui fuerunt duo et p longū

Danubius

a dunati currunt et faciunt
rotunditatem int se in q copi
dum pente et ex ipso fluminali
tulo vij fines fluminum producit
infundens se in pontum iuxta con
stantinopoli. Constat ergo danu
bium exoriri de alpibus e derdia
num Gz cum infunditur per fines sup
scriptos fere mill. d. c. Flumus
suang nascitur moritur de monte
alpium fiens an in campis in
modicum rotunditatem concludit se
in unum et in se circum actum vadit
per flumum opidum et et sigidum
colanea et iungit se danubio ad
locum iuxta opidi et oms simul
in pontum iungitur et tunc vocatur
flumus hyster Videlicet aut ex da
nubio et dravus et iungitur sua
us simul in pontum iungitur. Flu
uius iuxta in campis dardanie
nascitur et influit egeum mare
flumus tyberis principatum dat non
magnitudine fluus sed pulchritudo
urbis rome Nascitur aut a mon
te apenino fiens mill. cccc
venit romam et facit insulam
in loco ubi duo pontes appel
latur per unus effrus vadit
per pontem opidi qui albusinea
plebe lapidea dicitur transiens iuxta
hanum non quod totum dicitur granis
undis suis naues marinas
mediterraneas fere de etruria
uel sabinis venit ad urbem ro
ma per portam q nunc dicitur b. pet
apli Inter hostiensem aut portam
que vocatur beati pauli et via
portuensem q nunc dicitur s. felicis
martiris urbem egreditur. hic

item et sepulchrum philippi q primi
missa vocatur germatur et facit
insulam inter portam urbis et hostie
sem ciuitatem in qua populus rom
anum urbis prefecto uel consule ad
castra celebranda egreditur sol
lempnitate iocunda Insula illa qua
facit inter orbis partum et ciuitatem
hostia tante virtutis et amenitate
est ut estiuis necnon estiuis mensi
bus in hyemalibus passimas mi
rabiles herbas deliceat ita ut ver
nali tempore rosa et ceteris floribus
adimpleatur pro iminetate sui odo
ris et floris insula ipsa almene
veius lybanus nuncupatur hic sunt
flumina q in orientali ora nouada
refert augustus Tatur at maxi
mos flumos padum atisum et bre
tiam in lumbardia fluentes quorum
padus quidem venit ab occidente
in versus oriente et sili bretiam
transis aut ab aquilone versus me
ridiem Tatur aut flumine albi, albis
nam trapomie flumum et wisstra
qui ambo veniunt a meridie in
aquilonem oceanum sicut tatum
et multos alios flumos terrarum
aliarum hic etiam hic ora gentes q a
tiquitus sic vocate sunt scilicet gotum et gelgo
thos thoringos hyrules sarmar
tos marthomannos longobar
dos suevos alemanos q alema
no maioris stagno ex an radi
ces alpium funditur. per ciuis me
remus transit a quo etiam inferius
sue aqua accepit sic vocatur sed
modo suevorum nomine transferitur
fratres orientales in quorum cetu

hybripolis est ciuitas principalis
alanos colosantes gentes xx po
pulu narbosensem q sp plr gits xx
nulet armtonu vriati pplm
mortatos amnsibans langiocs
burgudiones sippidas armolans
mamanos quadrmastes shorapi
delos hernos gyppcos hunos q
nunc vngru vocat saumones ru
gos hastmes quos ccia hastania
nunc vocat vattos tungos laster
nas campitates sonat pplm qz romu
gete rogatu genabq a hijs pos
teris tribus alie supuenert et
eas et tras et no abstulerut
plurbus locis Dic ei saxones sup
venerut turigis et sclauis et
sclanos quid ad oriete z turin
gos expulerut ad meridie et m
me se diffuderut De eisd aut
saxonibus quid britannie maioi
supueniet illis expulsis vsqz
et insula anglia venerut a vil
lis q engele ad hodie vocant
in saxonia a quibq p pres ore
fuerut nati Dr postea quida
de romis tu alemanis erupert
et occupauerut ptes gallie
ult renu et sedent in eis z st
flammgi z brabatim expruxe
rutqz in eis ciuita bonas et
opida multa q noiare e longu
et inutile ad psiam. C m de
de septe qrte aqlonar hita
biliu

Quarta ite septetronal
hz maria xx insulas
xxxx ij motes xij p
uincias xij oppida siue ciui
tates l. Flma xiv gentes xxxv

Maria aut eius st her hira
u ponti mare meotis bos
foros cimoriu ma e triuum
ppondis visphoran Noia aut
insularo st ista Hz em cycla
das cu alijs duabq adiacenti
bus eglogia delos hyppopo
dos rodos typros st xpres
parthies Alia aut no noiat
n inqueris reputet si eisd
nominbus insule supius st
nominate qr enoratio e in ra
in noibus istis. Hz aut motes
hyporboreu raphen viphan
caucasu heuz caum p quad
pte gmania innore motuo
sam euodij ethna commastes
gims pxvmne aut nuc noia
te st mr alias matedoia a
chaya asya inor yha cula
cia pafligonia bythymia
lydia pathsilia capodocia
tria armenia inor. hee oi
oms dicte st ad aquilonem
no ad occidente ul orietem
dacia em et gotia z sclaua
et liuonia et huioi terre
ad aquilone st vsus occite
Dic aut et hiba et scotia
et norwalia et illandia
et finitime eis rgiones que
nuc inhitari cepnt oppi
da ne eius st eradia sdita
pelegia tassalonica phyri
tos calcedoia nycomedia
amposcamani q in ctis se
dibus vagant tharsos
popeiopolis erlysos abona
aragartha nini nycena sin
de alexand vndq cindq et

nosos nubnos rophesos cata
ciasse scytos cdicos ylm tro-
ya elyde tois antesson illichy
a carissa fortis ctradeleis beto
ton att samnia ducaciu at-
thene q fuit aliqn ciuitas phore
vehorthe in sepio auhoictas
maleon candiada philopol'
helyopolis thebe et ymoi d4
alie mlte que postea condite
st. Flumia aut thanois boriste
no meonde candiada nays
thesymo. phasim thoreston cy
mariu galdum spiramos
partu ethelau elphen eucho
as rudacu ermmu meadu
suze hadubrala. Het st flumia
septetonalis qrte. Flumus at
thanays nascit de mote yp-
borto q scyphei in mote surde
fluit aut crit aut milia d. c
iiij. Flumus borestenes ide
nascit de mote caucaso et
ingredit in mare ponticu
Flumus nasis nascit de mote
ypborto cou scyphei sub mo-
te caucaso et vadit i mare
ponticu. Flumus clamesten
nascit de mote tauro et fluit
in mare cyclides terreu ubi e
insula rodos. Flumus ticus nas-
cit de mote thauro et i flu-
it in mare cyclades q galde re
credit. Flumus spiramos re
nascit de mote tauro et in-
fluit in mare adantu conf
insula cyprim. Flumus parius
nascit de mote idda mare-
dome prouincie et influit in

mare egeu. Flumus arthearu
nascit in campis egypti et
influit in mare ionu. Flumus
alpheus nascit a in capis a-
chagie et influit in mare ty-
renu. Flumus emathas nascit
in campis fogie et influit i
mare helespotu q credit sacr
sudarus. Flumus emmas nascit
in campis asie minor et i fluit
in mare achad'. Flumus menadus
nascit in campis idantis et
diuisus crit qsi duo milia et re-
colligit in unu artu et i fluit
in mare celadu ceylad'. Flumus
syrius nas in campis paphyle
et p asfractus tortuosos i fluit
in mare insule in rodos. Flumus
nas de mote dodna et i fluit i
mare caspiu irrupens p mo-
tem caucasu. Flumia alia st innia
q p ptusco breuitatis causa. Het at
qrta getes lz q antiquitus sit st
vocate. Scite nabone sciosfene
lz etia madeos segomates e-
thatas cinthyras colgymeos
leurno siromanos sulsasicatas
thyrthenma demitas sallias
seres tenemedes anamcos ka-
nos messegatos bachmas bo-
missos camomedis sagetanas.
Sz et hay gencium plime delete
st hoc tpe et alie in locu earu
intrauerunt. Cap iiij de descrip-
tione meridionalis

parta uero meridiana
alis no satis nota est
nobis in toto p ceam
sup dixpinus cptu adnoti-

tia augusti et senatus romani
puenire poterant erant maria
duo insule xviii montes vi xvi
rie vii civitates xliiii flumina
duo gentes aut plurime maria
aut sunt mantarsanum et mare
syrenum Insule eius sunt sicilie po-
tia carpatos patatorsa sardi-
na corsica galata foramare
capria egylo cossora in aria
sitas maior lotitaphi sirtes
minor catobuon girle Montes
aut eius sunt pyramides pore-
te panteg seratus athlans te-
rula tortuosa carnossa provin-
tias eius hz egyptum ethiopia
affricam minorem getulia zogi-
neumdia libia penthapoli
tripolim mauritania cesarea
mauritanea fia sitefen habz
aut opida et civitates arabiam
triohes tracum thebeas thebias
beronithe amozon colomaydis
tyrene silon mariteone sabra-
ta leptis magnam thalappas di-
seu themis capsos leptis mor-
bedentum neapolis meridianes
~~typreus~~ trypeas carthagine
victam hyppopoe zartom tra-
birithum hyppone segum et sun-
de galli saneis quequenm et
quicq engenai aulsirara et ali-
as multas Habet eadem contra habz
fluvios nylum iz et bradagam
fluvius aut nylus qui et gius
appellatur de sermonibus pru-
it de terra que est sub equinoctiali
Dz in exordio etiam ethyopia
videtur et fuit lacum magnum q
in erulo instagnat c l iii mi-

haia et exiens de eo lotii p-
venit ad thatatatas meridies
cosities milia cccc lxxiiii Flu-
vius dragada sive gabda pro-
e affrice magnus et nobilis ev-
ms qui a quibusdam cosmogra-
fis fuit cum ceteris fluvios mundi prin-
cipales non ponitur Habet ete-
iam contra gentes innumerabiles que vix
colligi poterunt quia perscrutari non
poterunt propter vastas heremos in ea
centes et aggim quibus super notare
quidem voluntur ut equinoctialem
existentes id est aut plures multe
ignorantur Hec g ut in pluribus est
descriptio orbis facta a senatu
romano et augusto cesare

Orbis aut descriptio quo
ad provinciarum antiquorum
limitatione putur supius
incorans pluris placuit talis
erat Dicebat enim orbem inte
habitabilis in tria dividi asya s.
europia et affrica quibus qui-
busdam placuit duas esse tantum
partes orbis quia affrica europe
adimenda censuerunt eo quod nec
latitudine debita habeat nec delec-
tabile habitatione propter multas he-
mos et venenata et monstrosa
alia quibus est plena que aerem in-
ficiencia non permittitur homines habita-
re in ea absque tamen illorum preiudi-
cio dividens orbem in tria omnibus
vinguqz partis limitatione
et partes Asya que ceteris partibus

circuyenta per tota una plaga
orientis extenditur hinc occasus
versus affricam dimittit scilicet egyp
to et syria mare nostrum quod mag
num generaliter diximus hinc Euro
pa incipit circum sub plaga
septentrionali et a flumine tanay quam
riffey montis ardua sumatico ad
uerso occeano tanay fluuium
fundunt qui preteriens aras ac ter
minos allexandri magni mare
domus in eo bosfory finibus posi
tis meatides auget paludes
quarum immensa est fundacio inde
theodosiam euxinum urbem pon
tem late ingreditur. Hinc inde
constantinopolim longe augustie
donec eas mare excipiat cuius
europe in hyspania terminus
est occidentalis occeanus apud ga
des insulam ubi herculis scilicet calup
ne et tyrreni maris faucibus
occeani estus immitit. Affrice
autem principium est a finibus egypti
urbis quoque allexandrie ubi pare
tonie ciuitas sita est. Dicit hec
inde magnum qui omnes plagas
transque medias intrauit. Unde
per loca que per catalbatmon uocant
iam procul a castris allexandri
magni et super lacum coletarzi
deinde superiores fines euasi
natum inssa in transuersum per
ethyopiam desertum meridia
num contigit occeanum terminosque
affrice ipse est qui et euro
pe hec est fauces gaditani
ultimus autem eius finis est mons
atlas athlas et insule quas

fortunie uocant. Dixit quod breuiter
limites terrarum principalium prouinciarum ere
diximus. Quatenus ut sufficientior sit
doctrina limites prouinciarum earundem prouin
ciarum referamus breuius quam possumus.

Hysia a media fronte hinc in
occeano eoo hostia flu
minis gangis a sinistris
promunctorium caligardamana sub
iacet ad eurum insula taprobane
ex quo occeanus indicus incipit
appellari. A dextris hinc tymonii mon
tes angulum ubi caucasus deficit ad
promunctorium autem eius samara
et udea que aquilonem subiacet
ad hostia fluminis ottogardas ex quo
occeanus syricus appellatur.
In hijs finibus prouincia india est
que hinc ad orientem flumine indo
quod a quibusdam mare rubrum uocatur
a septentrione montem caucasum
reliqua autem eius ut diximus eoo
et indico terminantur occeano quia
multas hinc gentes habitatur super plus
insulis ac taprobane dicit. A flumine
enim de indo qui est ab oriente us
que ad flumine tigrin et caucasum
regiones scilicet araco casia syria
persyda et media et est terra mon
tuosa et aspera hinc autem a septentrio
ne hinc montem caucasum et a meri
die mare rubrum et sinum persicum
In media autem sui hinc flumina princi
palia hydaspyn et argu. In hijs
autem later xuiiij gentes habitent
sed terra generaliter parthya uocatur
tamen a quibusdam aliquando media dicitur.

qui flumi[n]e tigri vsq[ue] ad eufra
tem mesopotamia e[st] incipiens
a septentrione int[er] tauru[m] et ca
casu[m] cui a meridie succedit
et aquilone quide[m] deinde est
caldea et tande[m] arabia et eude
mon[a] int[er] sinu[m] p[er]sicu[m] et sinu[m]
arabicu[m] angusto t[er]re tractu o
rientem versus extenditur. et
in hijs t[ri]tibus ge[n]tes sunt xxviii.
vel a flumi[n]e eufrate q[ui] e[st] ab ori
ente t[er]re ca[n]d[e]re vsq[ue] ad mare
nostrum q[uo]d e[st] ab occasu q[uo]d mare
magnu[m] d[icitu]r. Deinde a septe[n]trio
ne et eufrate . a ciuitate d[i]c[t]a
eufrates qui in confinio capa
docie situs e[st] no[n] p[ro]cul a loco
ubi eufrates nascitur vsq[ue] ad
egyptu[m] et extremu[m] sinu[m] arabi
cu[m] qui e[st] a meridie longo et angusto
sulco saxosis inclusus vsq[ue] ad
mare rubru[m] . ab occeano usq[ue]
occasu[m] ad mare magnu[m] tota
t[er]ra generali nomine syria vocat[ur].
cuius maiores p[ro]uincie cogenas
et fenices et palestenas absq[ue]
sargarenis et nanatheis quoru[m]
sunt gentes xii uel amplius In
capite aut[em] syrie capadocia e[st]
q[ue] h[abe]t ab oriente armenia[m] ab
aquilone u[er]o temistineos ca
pos et mare cumneru[m] ab occa
su aziam minorem a meridie
aut[em] tauru[m] montem cui subiacet
cilicia et ysauria vsq[ue] ad sinu[m]
silicu[m] qui p[ro]spectat ad insulam
cypre Asia u[er]o que minor dicit[ur]
absq[ue] orientali p[ar]te vsq[ue] ad ca
padociam sinus extenditur

vndiq[ue] circu[m]data mari a septen
trione ponto quod caspio ab
occasu aut[em] p[ro]pontidem et elles
ponto a meridie u[er]o mari nostro vbi
est mons olymp[us] In hac oly
pus situs e[st] in qua e[st] nylus
qui de litore incipiens maris
rubri videtur nigre in loco qui
dicitur mons sylo pobim et de
inde diu ad occasu[m] p[ro]fluens
facit insula[m] meroen nomine i[n]me.
sui Nouissime a septe[n]trione
repestino sub c[ir]ticis plana egyp
ti rigans h[abe]t aliqui cosmog[ra]
fi no[n] longe ab athlante ortu[m]
h[abe]re dicitur et statim in t[er]ris t[er]re
et in meatu breui spacio la
tissimo latu inundans in occea
nu[m] orientale[m] p[er] ethyopie deserta
p[ro]labitur. Rursus aut[em] reflexus
a sinistra ad egyptu[m] descendit q[ui]
quidem nec e[ss]e ut huius flumen
maiorum et qui talis ortu tali
cursu sit nylus intelligitur ita
et nostri gygrum cuius p[ro]pe
fonte[m] barbari d[i]c[u]nt[ur] et vo
cant eu[m] nylum h[abe]t aut[em] flumi[n]e
in regione gentium illarum que
dicuntur libia egyptia non
longe ab illo fluuio q[ui] a litore
mare rubri erumpere d[icitu]r nisi
assumitur ab inme[n]so latu u[el]
forte dicatur erumtale in eis
meatu oculto in alueo eius
quide[m] ab oriente descendit. E
gyptus aut[em] inferior h[abe]t syria[m]
ab oriente et palestina[m] u[er]o
ab occasu h[abe]t libia[m] a septe[n]trione
mare tyrreni[m] a meridie u[er]o

motem qui clymax vocatur.
Egyptus vero superior in oriente
per longum extenditur cum e mo-
~~rientem per~~ longum extenditur
a septentrione sinus arabicus
et meridie occeanus ab occa-
su enim ex insidere incipit egyp-
to et ab occasu oriente mari
rubro terminatur ubi morantur
gentes diversarum nationum Hic que
azia describitur in parte meridia-
na ab oriente vero in septentrio-
ne sic divisa est ab antiquis a montes
caucasi qui sunt super tiniitum mare
et inter albanos qui sunt ad mare
caspium primo attollitur cuius que de
usque ad ultimum oriente unum vi-
detur regumque multa sunt nomina
Dicit enim quidam qui ingum hoc ta-
ti monte credi volunt qui renen
per coactos mons armenie et tau-
rum et caucasum medius continuat
taurum cum caucaso estimatur sed
hoc ita esse non videtur Fluvius euf-
frates qui a radice per catinas tra-
vincens effusus et in meridie te-
dens ipse ad sinistram taurum exclu-
dit ad comagena itaque ipse caucasus
inter caltos et albanes et et partes
hiis mons dicitur caspius capsus usque
ad fonte tygridis fluvius fluvius
inter armeniam et ubiam montes
acrocaurici dicuntur a fonte tygri-
dis usque ad charus civitates
inter messegeras et apthos mons
est anabarsinos Unde taurus aut
civitate usque ad oppidum carripi
inter ilcados et bathanos mons
est menalius ubi amomum nascitur

in quo primum ingum mons panno-
dinet Ab oppido vero carripi usque
ad initium safirii media dassa et thamra-
tas prhenas et ysponssos et sto-
nanos ubi ganges fluvius oritur
quod quidam padum vocant ad capiis
et potas caucasi qui sunt a meridie
gentes plures et etiam hyrani sunt gnasi
et regione pyrma lybani moran-
tur in ulteriore vero mare et monte
caspidum asye partes orientales

Nunc ad limitationem eu-
rope deductores stilum prius
veram ytaliam indicamus
que nobilior est ceteris partibus euro-
pe Incipit enim europa a montibus
ypsois a flumine tanai meancis pa-
ludibus que sunt ad orientem plurimus
septentrionalis occeani usque ad in-
gallia belgica et flumen renum quod
est ab occasu deinde usque ad danubium
quem et hystrum vocant qui est a meridie
ad orientem directus sicut postea
suscipitur Est ab oriente slavia
ruthena polonia mahemia est deinde
dacia gotia deinde versus meridiem
germania et alemannia in qua hiis
multe gentes sunt cum plurima parte con-
suem terra Restat de autem sunt que ad
danubio usque ad mare magnum messi-
sia ab oriente hiis hostia flumine
danubium ab euro tracia a meridie
mare dapia ab affrica dalma-
na ab occasu hystria a septentrione
vero primo danubii fluvium quod dobana
et austra illum misit acmo at habz
panonia missa quam antiquus

fuit que nunc dicitur vngaria a tra
cia habet ab oriente propontidis sinum
et ciuitatem constantinopolim
que byzancium prius dicta est et que ere
zaminus a septentrione habet dalma
ciam et ibi habet extremum ponti ab oc
casu affricum macedoniam a bore
a traciam ab euro eubone et
macedonicum a meridie achayam
et egeum mare a fauo acrimnos
In auggeus ad atticum sinus est qui
montes scilicet contra apuliam atque bru
dusiam habet autem ab occasu dalma
ciam a septentrione altitochiam a sep
tentrione ethesiam achaya vndi
que prope modum cincta est mari ita
ab oriente habet mortuum mare eu
ropas mare creticum a meridie io
nium ab affrica occasu habet zepha
liam et cassiopolam insulas a sep
tentrione sinum thorinthum ab
aquilone anggeum terre dorsum
quod macedonie coniungitur vel pong
athyce qui locus vocatur istym
nos vbi est chorynthus habens scilicet non
longe in athyco ad borea athe
narum ciuitas et alie quedam ciuita
tes grecorum dalmacia habet autem ab
ar oriente macedoniam ab aquilone
dardaniam a septentrione estau
ab occasu hystriam et sinum hy
bernicum et insulas hybernicas
a meridie vero adriaticum sinum pa
nonia autem norice et recia habent
ab oriente messiam a meridie
hystros hystre ab affrico alpes
appeninas ab occasu galliam
belgicam a circio fontem danubij et
limitem qui inter gallias et germa
niam pertahe situs tenditur a circio
in eurum et habet ab affrico circium
mare a borea adriaticum sinum ma
res germenia terre contigua est
vbi alpium obiribus cingitur que a
gallico mari super ligure exsur
git hic incipiunt narbonensium
fines deinde gallia recia que se co
cludit in sinum libimicum gallia
belgica ab oriente habet limitem
fluuius reni et germaniam alpes ap
peninas a meridie prouincias
narbonense ab occasu prouinciam
a circio occeanum britannicum a sep
tentrione britanniam insulam que nunc
anglia vocatur gallia ludunensis
ducta est per longum et per angustum
inflexa aquitaniam cum prouincia
se cingit ab oriente autem habet gal
liam belgicam et a meridie prouin
ciam narbonensem in parte vbi are
las ciuitas sita est vbi mari gal
lico flumine rodanus influit nar
bonensis prouincia pars est galli
torum habet ab oriente alpes charsi
as ab occidente hyspaniam a circio
aquitaniam a septentrione lug
dunensis gallia ab aquilone gal
lia ab aquilone galliam belgicam
a meridie mare gallicum quod est inter
sardiniam et insulas baleares
habet etiam in fronte qua rodanus flu
uius in mare exit insulas de
cadas aquitania prouincia ob
liquo cursu ligeris fluminis qui
ex plurima parte terminus eius in or
be agitur habet a circio occeanum
qui est sinus qui aquitanicus vo
catur ab occasu habet hyspanias

a septentrione et oriente lugdu-
nensem provinciam contingit. a
septentrione et meridie narbo-
nensem. Tota autem terra quam nunc
describimus est sicut trigoni
circumfuso mari occeano et mediterraneo ad
modum habitabile trigonus ex ar-
cubus et non lineis rectis compositus
habet arte angulorum non cadat omnino
in acutum. Huius autem trigone arte
angulus prior respicit in oriente
habens a dextris provinciam acitaniam
et ingreditur a dextris balea-
ricio mari narbonensium finibus
coartatus. Secundus autem angulus
intendit sicut brigancia sita est
et altissimum farum gallicie et
unus villas quas memorari non sunt
digne dirigitur ad insulam brita-
nie. Tercius angulus est quo gades
insula in affricam intendit et ath-
lantem montem intuetto sinu
excipit. In hac arta hyspania
citerior ab oriente incipit ex
pirrenis montibus a parte septe-
trionali usque ad cantabros ast-
reos atque prucartos divertat
et orientales quos habet in occasu
post in occasu et magis maris
litore tartagonatur. Hyspania
ulterior habet ab oriente bareros
celtiberos et orientales. a sep-
tentrione autem occeanum a meridie
gaditanum occeani fretum id est
in mare quod tyrrenum vocatur.
Item quoniam occeanus habet insu-
las plures quarum principaliores
sunt britania sive anglia hibernia
bonum est breviter de situ earum addere.
Britania que sive anglia occeani

insula per longum in borea exten-
ditur habet que a meridie gallias cuius
proximum litus transmeantibus civitas
aperit que ab antiquo rurtubrius
dicebatur. Unde hac procul amareis
qui in fladria sunt opperta et aus-
portus omenapos battafos que
hec insula habet in longum milliaria d.
ccc in loco et unum a occeano in
finito post orcadas insulas habet ut
dicitur xxxiii quarum plures deserte
sunt et plures inhabitantur. est enim
ibi frigus et tenebre in quibusdam
locis et insulis aquilonaribus
quarum una est insula tile que multum
distat ab aliis et vix vel nunquam vel
a paucis est visa. Hybernia que insula
inter britaniam et hyspaniam longi-
ore abscisso spacio in borea por-
rigitur cuius partes priores intente
cantabrico occeano brigancia gal-
lene civitate ab affrico sibi in
circum oriente spacioso intervallo
prorsus aspectat ab eo proprie
promunctorio ubi scene fluvius hostium
est ubi aburi et lucem consistit
hec prior britanie spacio angustio-
reh? et solis tempore magis utilis est
a scotorum gentibus. Huic etiam
memoria meavia insula proxima
est et ipsa spacio non parvo solum
habet conmodum et ite a scotorum gentibus
habitantur et in his finis europe
terminatur. .. xxx

Affrica autem quam in parte
tercia quidam auctores con-
prehenderunt atque non conde
spacio mense sed emulacione terre

ab occeano enim in occeanum por-
rigitur et in meridie veniens
magis prosecatur. vnde affrice lim-
tes coarcta et angustiat, clauditur
in gyro et etiam quod aliqui comiuns
ea longitudine hic existimet tamen
multo angustiorem intellexerunt
ut vetimindu dicunt tante angustie
tertia parte dare. sed in europa eam
miditaverunt ut reputanda sunt non
ea silentem duabus dicent sed de dua-
bus unam subiectam. Huius etiam
per ardore solis venenoque deso-
ris plus habet hominum quam montes af-
frica. sed per omnia sicut ex explanans
duabus aliis minore est illis est
quam in quantitate sua minus habet spa-
tium et celi in clementia plus de ter-
minis descriptio per provincias et ge-
tes hec est. Lybia cirinaica que
post egyptum in parte affrice prima est
incipit a civitate portemo etha-
thecharimo in secundo mari usque ad
mare occeanum mediam habet gen-
tes ethyopum, libia et garama-
tum ubi est egyptus a septentrione
libicum ab occasu syrtes maiores
et trogodite quam habet contra insulam
calypso a meridie ethyopum occea-
num tripolitanus provincia que est subitanea
vel regio azanum ubi leptis magna
civitas est quam zeugis per affrice
limite generaliter vocantur habet ab
oriente aras phylenorum inter
syrtes maiores et quotquot ad sep-
tentrione habet mare siculum vel
potius adriaticum et syrtes mino-
res ab occasu bizantium usque ad
locum salmarum. A meridie vero bar-
baros et getulos ii autanros
et garhamatos usque ad occeanum
ethyopicum pertingentes et euges
a pluribus non unius loci cognomentum sed
potius provincie fuit sicut et
hodiernum diem a precedentibus
cosmographis accipitur. Bizacium
autem est non eius metropolis ci-
vitas ad imponere nomine sita est
zeiagis ubi cargaita civitas sita
est minnida vocatur ubi hyppos
regias et rusicade sunt civitates
et habet ab oriente civitates syr-
tes minores et locum salmarum.
A septentrione autem mare medium
quod spectat ab occasu habet mauri-
taneam styrensem et a meridie
montem sugate et post eos
ethyopum gentes pertingentes
usque ad occeanum. Suffentis autem
et casinesis in mauritane
[quod] habet ab oriente yndia et
septentrione mare magnum quod
etiam vocatur quod ytalia attingit.
Ab occasu autem flumen malua
a meridie montem astracum quod
dividit inter vivam terram et hare-
nas hominum iacentes usque ad oc-
ceanum in quibus oberrant gra-
des ethyopum. Singitania autem mauri-
tania affrice ultima est totius
huius habet ab oriente flumen malua
a septentrione mare medium usque
ad fretum gaditanum quod inter ha-
bene et campis duobus pro-
muntoriis coarctatur. Ab oc-
cidente vero habet athlantem montem
occeanum athlanticum sub affrico
autem esperium montem. A meridie
vero gentes aulolum quas nunc

galandices vocant usque ad es-
pum occeanum contingentes. Her
go dicta sunt de situ et terminis
affrice

Deinceps autem insularum
que inter maria et spatia
et nomina exponuntur.
Insula cyprus habet ab oriente mare
sarium quod constrictum sinum vocant
ab oriente autem mare pamphilum
aulone cilicio et a meridie siri-
ne pelago cingitur. Cuius spa-
tium tenet in longo milia c. xxv
Insula crete finitur ab oriente
carpatio mari lugullhco quod
et adriaticum vocatur habet autem in lon-
gitudine milia c. lxxxvii in la-
titudine milia l. Insule vero
ciclades quarum ab oriente prima
est rodos a septentrione tenedos
a meridie carpatos ab occasu cy-
thera ab occidente finiuntur litto-
ribus asie ab oriente mari
ircio a septentrione vero mari
egeo A meridie mari carpatio
Sunt autem omnes ciclades insule
numero liii Tenet autem hec insule a
septentrione in meridie milia
d. ab oriente vero in occasu mi-
lia d. xx. Insula cicilia tria habet
promunctoria unum quod dicitur polorie
et aspicit ad aquilonem cui mes-
sana civitas in proximo est secundum
promunctorium est pachinum sub quo
civitas syracusana sita est
eurum notumque respiciens.

Tertium vero est lilibeum ubi et civi-
tas eiusdem nominis sita est et dirigi-
tur in occasum. Sicilia habet a pelore in
pachinum milia c. lxiv a pachi-
no in libeum milia c. lxxxiiii. Sicilia
ab oriente cingitur mari adria-
tico a meridie vero affrico quod est
contra subventaneos et syrtes mi-
nores Ab occidente vero in septen-
trione habet mare tyrreum et ab orca
usque in subsolanum fretum habet adria-
ticum quod dividit maria intima-
nos syniei ytalie burtheos hiis
finibus ut que nalia gemine. Insu-
la vero sardinia habet contra meridie in
media carilitanos. Sardiam
est proximo fretu spatio milium xx
similiter et corsica dividitur. Quam
corsica habere a septentrione versus
albinenses Tota spatio in longo
tenens milia cc. xxx Sicilia habet ab orie-
te et ab orca tyrreum mare quod
spectat ad mare portum urbis ro-
me Ab occasu habet mare sardum
et ab affrico insulas baleares
longe positas A meridie vero
numidicum sinum A septentrione
autem corsica insula que multis
promunctoriis angusta est Sicilia habet ab
oriente tyrreum mare et portum
romanum et a meridie sardaniam et
ab occasu insulas baleares. Cetero
vero et septentrione liguisticum sinum
autem in longum milia c. xv in la-
to vero milia xxvi Insule ba-
leares sunt duo maiori et minori
quibus sunt bone opida In mari quidem
tarracona et minus barthyno-
la versus septentrione quidem habet

coru se maiores insulas boros
dem ab oriente sardaniā ab aq-
lone ad mare gallicū a meridie
ab affrice mauritaneā tuu pe-
lagus ab occasu hibernicū pspe-
tat. Hee st insule ab ellesponto
vsq ad occeanū p totū magnū
pelagus q famose et cultu et
magne celebres hntur. Hq de
locis mundi descriptione dcā st
Cetera aut insularū et moncium assig-
nac pximi ad libre meth et
mineraliū h ppetā locore suff
in gne dte st. Deo gracias

Quoniam complevimus ea que dicenter de natura et de distinctione locorum dicenda sunt in physicis, consequens esse videtur nobis ut proprietates elementorum quas ex loco et orbe habent exponamus, et in hoc quasi sequendo architecturam physice ut libri duos libros principales inducere quibus complevimus hanc scientiam. In quorum primo naturales proprietates elementorum declarabimus, in secundo dicebimus accidentales que aliquando inducunt elementorum commixtione ita quod non a specie corrumpuntur sed corruptum eorum qualitates. Dicamus igitur quod postquam premissa sunt a nobis forme physice naturalis de celo et mundo dicamus de eo sufficienter eo quod nobis singularis sit naturas et proprietates in induximus. Et videtur nobis adhuc aliquid de scientia illorum mobilium remanere quod est de proprietatibus et passionibus eorum et id inducemus hunc librum ut definiamus omnes proprietates et causas elementorum tam in altioribus ubi est locus eorum quam quam in loco inferiori. Libri sunt elementa quatuor. Modus vero noster est constrictus et brevis ita tamen quod sit sufficiens ad notitiam proprietatum quatuor elementorum. Tangemus autem dicta ~~elementorum~~ antiquorum ita hoc materiam ut sicut scientia doctrina et questiones dicemus de elementis [illegible] [illegible] inferabimus per signa sensibilia quoniam autem sensum congruunt certissima autem sunt in physicis oportet nos eum dicere proprietates elementorum reg-

nostre. Cum quod loquimur de transmutatione corporum per generationem et corruptionem et alterationem et augmentum communiter elementa sunt causa transmutationis omnium physicorum. Et nisi bene elementorum nature et accidentia scirentur ignorabuntur omnium eorum nature que causantur ex ipsis. Ex hiis autem que in libro celi et mundi diximus constat duorum generum esse elementa. Est enim quoddam quod num generis efficientis et non ingrediens compositionem per substantiam et esse sed influens omnibus tam simplicibus quam compositis suas formas et virtutes et hoc dicimus quintum elementum divisum ab omnibus aliis habens tamen ad ea similitudinem et ipsum est primum faciens compositionem et in nullo compositum per virtutem. Alia autem elementa que materialia sunt ingredientia compositionem et sunt prime materie corporis sunt quatuor que nota sunt ex dictis a nobis pluries in precedentibus libris. Horum etiam quoddam leve est et simplex et quoddam grave simpliciter. Et quedam sunt gravia simpliciter et levia aliquid sicut enim est frigida et sicca existens gravior est inter omnia elementa nec habet gravitatem comparativam sed gravitatem simpliciter. Gravius autem elementis enim post terram est aqua que est frigida et humida quod autem gravius est post quod dicitur aer est quia calidus est et humidus. Ignis autem non habet gravitatem omnino sed ascendit super omnia et si dicatur hoc ea sequi in

gravitatis maiori quam terra
sunt comparata est absoluta non
distinguatur duplex ignis
ignis scilicet qui est in materia
propria est etiam ignis qui est
in materia aliena non proprie
ignis assimilata Et primus
quidem nichil omnino habet con-
trarii secundus quidem habet con-
trarium aliquid quod tamen non
venit ad actum descendendi in-
ferius propter hoc quod
levitatur a forma ignis mi-
talis quam non terra facit
contrarium elementorum ideo
est inferiori loco et quia ig-
nis est levior elementorum
ideo est altior eorum in loco duo
autem media quae sunt hec scilicet
aer et aqua medium sortita
sibi locum et hec omnia exposi-
ta sunt in 3° et in 4° celi et
mundi Inveniuntur autem quidam
philosophi non concedentes ma-
teriam mixtam elementorum qui dicunt
contra dicunt eum ignem elemen-
tum non esse eorum quod ignis
non videtur esse primum corporum
Et hoc autem secundum naturam
habere aliud dicunt eum ip-
sum generari per motum celestis
corporis ex elemento aliquo
quod est aer rationabilis sunt di-
centes nullum esse corpus nisi
elementum quod est ex aliis
generalissimum quod elementum
est primum ex quo aliud genera-
tur Ignis autem qui levior
est eorum qui sunt in loco nisi
sit ex confricatione aeris ex
motu celi ad celum ex me-
tu celi sicut enim diximus in
libris celi et mundi calidi-
tate ignis causantur ex
confricatione ex motu celi inter-
medium duo quorum unum est
aer qui est ignis materia

et alterum celi motus et est
efficiens et inducens formam
ignis Exemplum huius indu-
cunt dicentes eum residuum
horum non esse elementum
eo quod fit ex calore radio-
rum solis et humore sicut quod
materia per quod ignis non vi-
detur esse primum corporum ef-
ficiendum nec materialium et hec
non sunt plura prima corpora non
videtur ignis esse elemen-
tum sed elementum ab aliis
supponitur esse primum secundum
genus corporis efficientis
et secundum genus corporis
materialis Est autem necessarium
contradicere hiis ex eo quod
supponunt dicunt eum illi quod
aer est corpus pertingens ad
celum et quod ipse est inter
speras celorum et quod non
permutatur in ignem nisi per
motum celi Si autem hec vera
essent que dicunt tunc necesse
sit est quod dicatur multos
esse ignes contrarios eorum
unus ignis inter orbem lune
et orbem mercurii Et alius
inter orbem mercurii et orbem
veneris et alius inter or-
bem solis et veneris Et ex
alius inter orbem solis et or-
bem martis Adhuc alius in-
ter orbem martis et orbem
iovis et inter orbem iovis et
saturni generatur ignis ex
inter orbem solis et orbem in-
ter saturni et orbem stella-
rum fixarum contrarium igitur
ex sola causa quam dicunt quod
est fricatio orbis ad aerem et
fricatio orbis ad orbem in
maximis autem ignem erit
ille qui erit inter orbem saturni

et celum stellatum a(er) eo quod
spera stellarum secundum ma-
ior est orbibus inferioribus
sperarum et plura habet in
se corpora que stelle dicuntur
cum quilibet illorum inferiorum
orbium non habeat nisi cor-
pus unum ergo [illegible] in dicta per
illud corpus quod implet
inter speras et corpus
igneum generatum ex aere quod
est illic ex fricatione cuius-
libet spere super spericas alteri-
us fervore generatum suam
et hoc quidam iam dixerunt
philosophi qui de secta platonis
et democriti sunt et quorumdam
aliorum videtur in simili ex
hoc quod videtur ignem ex
hoc generari quod ferrum col-
lisum ad lapidem ferrum quod
numquam quod est solum faville
formatum et faville notantur
Exemplum autem videmus sepe
in arboribus que sunt site in
montibus ubi liberum accessum
habet aerem destitis pla-
nis undique patentibus ven-
to et spisse consitis cum
super illas procellosi et tem-
pestuosi fortiter flantes suffla-
verint venti ex fricatione earum
adinvicem egreditur ignis
consumens arbores propter
tempore sicco et regione sicca
in qua arbores non super-
flue habundant humore extin-
guente aut in quibus est humor
aliquantum et unctuosus sicut
est in abiete et pinu. Adhuc
autem adducunt simile de fossori-
bus quibus aliquando impetu des-
cendunt ubi lapides duri et
ex adverso et tunc excutiunt

ignis. Horum autem solum ins-
tantia adduci possunt eo quod plu-
ra sunt in physicis quod in
artibus [illegible] sed nos
non oportet ad horum solu-
tionem non multum esse solli-
citos quia hoc determinavi-
mus in libro celi et mundi ubi
ostendimus hoc corpus non es-
se susceptibile peregrinarum
impressionum et extrane-
arum et in natura celi non
generantur qualitates que in
aliis corporibus generantur nec
est ibi talis violentia contra-
rii. Cum motus celi non sit
contra naturam celi sed secundum
naturam licet sensu moveri
sit [illegible] autem illa
non oportet ascendere nec per-
tingere eo quod non super ea
ascendit eo quod non simi-
lis est ut ex illa patet libro
celi et mundi patet ...
[illegible] quoniam concludimus non
esse elementum quod ex
alio generatur semper tunc enim
quodlibet generatur ex alio
per circulum sed si ex alio gene-
retur secundum formam esse
posset ipsa et manet ma-
teria secundum virtutem et es-
se primum sed non esset ele-
mentum illud quod fit ex
alio generatum. Horum autem
nichil verum est in generatione
ignis etsi ex aere ponitur
generari sicut enim in libro
de generatione declarabitur ge-
neratio elementorum ex in-
vicem est circularis sed quia nichil
prohibet in ista generatione
in generato nisi materia que est
simplicior quod generatur

sicud et generatur ex sim-
plici et utrumque est elemen-
tum licet uno tempore sit
in alio in generatione sit.
Exemplum quod dicitur ex ae-
re generari ignem ex con-
stipatione aer enim non as-
cendit ad locum ignis etiam
si ignis intelligatur motus
a loco suo et tamen corpus
quod generatur est in con-
cavo celi et est ex aere sed
potius ignis est ibi secundum
quod productum est in materia
elementorum sicud diximus
in libro celi et mundi et in
libro de natura locorum

Hec autem amplius non [?]
agemus. Certa quest-
iones de materia elementorum
ab antiquis facte sed nos hic
de talibus non intendimus sed
potius de elementorum proprie-
tatibus. Ad propositum tamen
redeamus tangentes quasdam
proprietates elementorum in compo-
sito quod est ex elementis
constitutum. Dicamus igitur
omnium animalium et compositorum generaliter
naturaliter corpus esse compositum
ex quatuor corporibus que
elementa vocantur que sunt
nature earum [?] cum compo-
sita sint generantur prius [?] corporum
forma est per operationem elemen-
torum in compositis quas deter-
minavimus in libro de natura lo-
corum sed tamen quedam corpora
magis recedunt ab elementis
et operationibus suis et que-
dam minus recedunt ab eis. Que
autem minus recedunt ab eis sunt
lapides et minera in hiis
enim expresse videmus elemen-
torum operationes et ideo talia
corpora sequuntur elementorum
operationes. Sed quod immediate

componuntur ex elementis simplici-
ter [?] que recedunt plante in
quibus imperfecte videmus
eas operationes et ideo talia
corpora sequuntur elementorum
operationes licet non tamen
componuntur ex hiis sed ex
commixtione fit elemen-
torum in semine et simile est
eius quod est loco seminis et
humorum seminalium in quo est
spiritus faciens pullulare et
plantas. Animalium autem corpora
recedunt magis et ideo non
generantur ex elementis sed
proxime sed oportet illa ele-
menta transmutari in humo-
res et ex illis humoribus con-
stitui animalium corpora. Humores licet
sint actu unum sunt tamen proprie-
tate [?] et humores vocantur
tamen secundum virtutem calida
et sicca sequens proprietates ig-
nis et inveniuntur alia in quan-
titate [?] colera sed reuma que
est quedam calida et humida
sequens proprietates aeris. In-
veniuntur etiam alia que est ex
flegmate que est frigidus et
humidus sequens proprietatem aque
que est frigida et humida. Et
invenitur alia que est ex
colera nigra que melan-
colia [?] que est frigida et
sicca virtutem habens terre.
Colerorum autem humorum ge-
nerationem et diversitatem
determinare habet medicus
nos enim hic non intendimus
nisi elementorum in compositis
complexiones proprietates di-
cimus autem in sequentibus
libris naturalibus quod
compositum ex hiis [illegible] de-
terminis [illegible] eas equalis

secundo proportionem geome-
tricam arismetica sed post
secundam proportionem geometri-
cam quia sanguis et humor
qui est loco sanguinis necesse est
plus esse in corpore animalis ·
hec autem quatuor materie
in corporibus mixtis acci-
piunt receptionem et additionem
materiale plus quam debent
esse corpori et aliquid innaturali-
ter diminutionem et resolutio-
nem ab armonia que debe-
tur speciei vel individuo
unicuilibet animali et hee muta-
tiones fiunt tam in materia et
non in qualitate sola sicut ad
despositionem in armonia aliqui
sunt mutati in qualitate so-
la et quod mutatum est a
caliditate ~~et~~ ad frigidita-
tem superfluam aliud a frigi-
ditate naturali ad calidita-
tem superfluam aliud ex humido
naturali ad siccitatem su-
perfluam aliud ex ista siccitate
naturali ad humiditatem su-
perfluam quod nullus manet[?]
quamvis sit in corpore animalis propter
quod etiam sapientes medico-
rum etiam in egritudinibus con-
siderant utrum causantur ex
humore quantitate tam materia vel
ex qualitate humoris intensi
vel remissa absque materia quantitatis
humorum Et si est materia ex
humore quantitatis dant evacuati-
vam et dant evacuativam com-
modo humores quantitatis opor-
tet educi ne putrescant
in corpore Si autem causantur
a qualitate sola absque quantitate
non ~~dant~~ humoris dant tamen
materia alterativa sola et non
evacuativa quia ab humore
non quantitate evacuari malum est

et nocumentum Cum enim additur
bonum complementum elementorum
in corpore mixto ultra
mensuram proportionis secun-
dum quam exigitur ad secun-
dum corpus in specie vel in in-
dividuo tunc generatur nocu-
mentum in corpore constituto ·
Sed autem accidit et nocumen-
tum tunc sumitur et non est tan-
tum in corpore quantum de eo
esse deberet Amplius autem
si coniungat bonum horum ele-
mentorum istud quod compo-
situm est ex omnibus inducit
mortem vel resolutionem quo-
niam locus in quo salvatur
compositum est sicut in secunden-
ti libro ostensum est secundo au-
tem si coniungeret compositum pri-
vari omnino bono elemento-
rum non posset messe[?] propria
bonum tale compositum sed dis-
solveretur si enim aliquod a-
nimal fuerit aere non
separaret propter quod natu-
ra piscibus et aliis membris
paravit quibus spiritum con-
tinet aqueum quia sine aere
non est vel inveniretur spiri-
tus in corpore hominis vel alterius
mixti quia spiritus enim
tum operatur sit mixtio et
virtutes complexionis sunt dis-
currunt et diffunduntur opera-
tione autem ignis proportionatio
fit ad materie speciem proportionandas
Diximus autem de hiis quan-
tum ad hanc intentionem perti-
net satis in natura locorum
Similiter si aliquod anima-
lium aut simplex corrumpe-
retur si non esset certitudine[?] ali-
cuius motus tunc humus[?]
modus signum est quod inde-

animus ea que cadunt de al-
tissimo ubi patuit cum aer
incidunt mortua non ex ca-
su sed postquam aliquid pervenit
aut ad terram. Experimen-
tum autem huiusmodi est quod
experimentatur in aere caden-
do quod si cadens ab alto
extrudatur a linea casus
non colliditur nisi in quantum
post collidit in a loco in quo
recipit extrusionem. Si enim
aliquis a turri cadat et
ei alius obviet per parietes al-
titas aliquid ad terram des-
cendat et eum manu extra
lineam casus a turri ex-
trinsecus eiciat non colliditur
nisi quantum patitur collidi ex
casu suo subitaneo. Si autem
ab altissimo cadat et extru-
datur a linea casus tamen
invenitur mortuus et ideo
constat quod non ex casu est
mortuus sed quia ante a
simplici aere fuit occupa-
tus. Aliud est exemplum ex-
perimentale quia cadentes in
ta cisternas inveniuntur sed si-
cut mortui non extrusione
quia forte ex casu non tus-
siunt vel non sanguis nec to-
ta signa habent collisionis
humorum. Hac etiam de causa
in montes altissimos philosophi
ascendentes spongias aquas
infectas ad nares porta-
verunt ut per illas aer in-
spiraretur grossior esset.
Causa autem huius positionis est
quia purus aer facilis ad
calorem et ad frigus immu-
tatur et ideo aer spiratus pu-
rus facilius non retinet sed
statim talis fit in corpore anima-
lis in motu et calore pul-

monis propter quod ad
cor commixtus impendit
tur et intus fit aer aut
crassior aliquando retinet
frigus existens et hoc
a calore corporis in motu
pulmonis non remanet ab
eo et in veniens ad cor in-
frigidat ipsum et interficit
ipsam vitam et firmat in
animalibus. Si autem sit
aliquid non spirantia illa per
frigida per naturam et quia ca-
lor superioris ad inferi-
ora corrumpatur sed per-
ut moriuntur ex aqua. Si
autem fit quod aliquis in extremo
occupatur ab igne quando
ignitus est vehementissime
occupationis fit eo citius
non melius quando propter
quod discontinuatur terres-
tre per compositionem et corrumpi-
tur id quod est ex elemen-
tis erat. Fit autem in occu-
patis solo ab aqua pura
sicut cum pisces moriuntur
ut in aquis non tamen
suffocantur et intus in aqua
simplici sed commixta compo-
sita similiter nos in libro
de animalibus ostendimus. Per
eandem autem rationem de ista
simplici aqua putrescunt
omnia composita que secundum na-
turam dissolvuntur et ideo omnino
quod quidam antiqui
non tradiderunt quattuor in
simplicibus elementis sa-
lamandra quidem in igne
et talpa in terra et allec
aqua simplici et pisces qui
simplici vivunt de aere.
Nec oportet nos quaerere hoc
tale rationem cum aliter ex-

eisdem generatur et nutri-
tur dicimus quod est et cum quod-
libet generatum sit ex qua-
tuor oportet etiam quod
ex generantibus et non ex sim-
plici nutriantur. Dicimus
autem in hiis cum libro anima-
lium convenimus autem quae-
dam habitant in aquis sicut
vitulus maris et pisces
aqua ergo generata fit ex
eis quae spatium et locus
tranquillus propter suam fri-
giditatem et humiditatem et ideo habi-
tant in ea et moriuntur
cum egrediuntur quando
ex ipsa nullum autem ani-
mal habitat in igne quam-
vis ponamus ignem generatum
sicut est ignis materialis (?) siccus
valde nimia sua per soliditatem (?)
actione et consumit eum.

Consequens autem est
ut determinemus de pro-
prietatibus elemen-
torum quas habent in mixtis
corporibus propriis poten-
tiis et virtutibus quibus
ad motum localem ordinantur
hoc est motus et in corpo-
ribus mineralibus et plan-
tis quae non habent motum
qui sit ab anima sed habent
motum elementi dominantis in ip-
sis ostenditur enim in hoc
quod quaedam natant super
aquam et quaedam submer-
guntur in ipsam non omnibus
consideratur dominantium elementorum
gravia inferiora. Videtur
hoc etiam hic assignabimus
eo quod nos singulariter na-
turam hic non facimus tracta-

tum et in quaestione (?) nostra diver-
sitatis igitur quod sit in
submersionibus est quod nunquam
composita sunt terrae non in
materia tantum sed etiam in
qualitate quae determinat
compositionem ad formam
et ad speciem. Quaedam autem
talia quae terrena sunt
et constare et coagulari per
fortem expressionem humidum
diffusum in ipsis sicut sunt
lapides et metalla quae
sunt ferrum et aes licet enim
illa liquabilia sunt soli-
da et ideo in eis aqua vi-
deatur durata (?) tamen aqua
subtilis constricta in ipsis
vincit (?) et facta vincta (?) co-
agulantur propter quod fri-
gus comprimit poros eorum ita
quod intercipitur in eis
aer et non ponderosa sunt
eis induruntur magis in aquis.
Quaedam autem sunt de his a qui-
bus dominatur aqua tamen
per naturam quam per terminan-
tem durantem frigiditatem licet
enim poros aliquando non habent
aliud minorem constrictio-
nis quam sicut aliqua ae-
ris spatia et ideo necesse
est quod merguntur quamvis licet
sicut aqua tamen composita
non essent si nihil habe-
rent terrae nec graviora
sunt aquis simplicibus et
merguntur sub ipsis. Quorum
autem est si aliqua istorum
sunt combusta per ignem maneant.
In hiis igitur elevato-
rum ignis manet in hiis

humidum et in eius remanet aere pleno propter multas habent et manifestas poros qui aere substinent [illegible] concludunt propter quod ut tantum inveniuntur sicut lapides combusti et duri et porosi sicut pumex. Ex eisdem autem patet quare ligna natant exceptis paucis porosum enim est lignum et aereum licet natat in eo terre nec calor enim naturalis dividit quod ut per ipsum distruerit nutrimentum et exaltatur naturali calore sicut ad aridi quod bi-rida et ea que non natant sicut ebenus et quercus integra solida et sine poris inveniuntur. Quod autem omnibus videtur non esse mirabile et de quibusdam que immerguntur et tamen postea [illegible] habent humiditatem quando redditur pinguis et [illegible] et inflammatur et tamen mergunt ebanus sub aqua nec [illegible] sit mergi sicut parum [illegible] fra diximus sed humiditas [illegible] quia per terrestrem [illegible] paucam et terrestrem multam et constrictos poros [illegible] terrene fortitudinis fortis et ideo [illegible] mergitur in terrestre quod [illegible] sup[er] eam [illegible] ex qua sit quod [illegible] aerea et ignis natat [illegible] [illegible] in [illegible] secundum materiam. In omnibus enim [illegible] elementa mixta sicut nos ostendemus in [illegible]

[illegible] enim [illegible] animalia et plantas et animalia videmus [illegible] terra et aqua. Est igitur hec [illegible] secundum apparens qualitates [illegible] et ad [illegible] ter-minatis tale est enim [illegible] rarum et porosum facit substantiam in qua aere [illegible] facit corpus natare. Si-militer autem causa quas volatilia natant et volant super terram in aere sicut enim [illegible] in [illegible] dicatur tamen aliud levius propter quod et amittit [illegible] moveatur ex levitate enim habet aptitudinem [illegible] et sic aere aeree tamen et tale [illegible] autem hoc [illegible] pen-ne et plume eo quod penne aeree sunt et rare et le-ves. Ideo enim [illegible] est re-pertum in ambabus est plana quando sunt [illegible] plena [illegible] aque et sanguinosa propter quod [illegible] et non apta ad volandum. Ideo autem calor sit naturalis et aeris [illegible] calor [illegible] humidum aqueum remanent ter-restre leve [illegible] et aere pleno quod naturam in caloris [illegible] sit [illegible] et [illegible] instrumento volandi et [illegible] aliud [illegible] Item volant autem aialia gravia [illegible] in quibus non [illegible] humidum [illegible] aliud [illegible] super terram autem re-[illegible] aquatica que [illegible] ergo

nem sicut carnem paucas
habent pennas et sunt tar-
di et non longe volantes sed
aves autem corvi quae dicta
sunt elementata sicut et di-
ximus quae non natant super
aquam propter humiditatem ae-
ream pinguedinem intrinsecam in
eis. Et quod quinta sit
natura in fastidium sit mi-
dum et nauseam nisi aliquo
postea in his quinta digeran-
tur et comprimatur secundum ra-
tionem acutum et aliquo humido
calidum est cum quae sunt in ta-
libus elementa sunt causam et
propter quid est quinta humidi-
tas quia a non vel instatur hu-
miditati quae inseparabiliter est
elementi potest nisi secundum ele-
menti humidum quando autem est
calidum est sive humidum non adaeque
elevat et evolat sed non
ideo reddit relinquens sic-
ca glebis sicut in terra et
non illa separata a caliditate
reddit inferius. Et quod si
calida sicca non sentiuntur se-
cundum naturam quemadmodum ca-
lida et humida secundum partes
superiores super quas evo-
lat calidum secundum actum quod
habet modum ignis et spi-
ritus. Et autem humidum est a
causa calidi eum et humi-
dum vaporatum sicut eo quod
calidum resolvat et humidum
praestat resolutioni materiam.
Et quod ascendat et ex fla-
tione ad superiora pullu-
lantia quae autem causa est
superius narratum. Sicut autem
in corporibus horum in quibus
terrena frigiditas est dicatur est
quod non natat sicut lignum

ebenum et buxus et ista
autem in quibus cum humi-
dum praeponderat quando in aqua ali-
quamdiu iacuerint post constringun-
tur et eo terrestre perclusa
ab eis manet in eis et
eo mergitur.

Determinare autem oportet
utrum necessarium sit nobis
quaerere utrum qualitates ele-
mentorum quae sunt activae omnes
sive secundum se sive simpliciter
sive sint universaliter dispositiones es-
sentialia elementis
in quod causent ea an sunt
accidentia ingredientia se-
cunda ea et posita sunt elemen-
ta esse elementa sunt omnibus
et proprie de esse frigoris
et caloris hoc inquisitione
an sint in diversis hoc est primum
elementorum an sint accidentia
eorum ~~esse frigoris~~ Hoc
habet enim radicem in verbis
philosophorum loquentium qui nos
ante in physica antecesserunt de-
mocritus et plato et qui se-
quuntur eos eo quod in se-
monibus physicis in primo
utrorum omnium dixerunt frigus
esse quiddam et principium es-
sentiale elementis caliditate-
m autem esse privationem a-
nimalium et esse accidens ele-
mentale et non principium ra-
tionum autem probationis
acceperunt a signo quoniam
viderunt quod id electum ge-
nus secundum se et per intrinse-
ca sibi est essentiale acciden-
tale autem quod inesse
ab extrinseco est. Et autem non
in elementis quae nostram

gelu secundum se quia tunc
semper inesset eis sed per conse-
quens accidit eis ex accessu solis
ad tropicum capricorni
Cum enim sol declinat a nostra
habitabili in orbe suo
declivi ad tropicum medius ad
semitam ad polum meridionalem
sit sic frigus superfluum su-
per nos ex ipsa natura ut
sunt elementorum quam sol
non mutat quando declinat au-
tem notat eum dextram
declivi circuli solis per quem
est ab ariete in libra ex quo
quo ascendit calidus et mo-
tus est ad [illegible] sed
amittit [illegible] sed in semi-
tam que est in signis meridio-
nalibus a libra in arietem et
hoc est quantum ad naturam ha-
bitabile et simpliciter Simi-
liter autem loca que sunt ad
latus poli aquilonaris que
multum distant a linea equa-
litatis diei et noctis qui
est circulus equinoctialis sicut
sunt multum frigida ita quod quedam
dam eorum sunt inhabitabi-
lia propter frigus loca autem
propinqua circulo linee equali-
tatis que sunt iuxta tropicum
capricorni talia sunt
propter directum aspectum solis
et hec omnia patent ex hiis que
in precedentibus libris deter-
minata sunt propter directum aspec-
tum solis et hec omnia patent
etiam et obliquo propinqui-
tatem Videtur ergo caliditas
ex accessu solis generari
et recessu frigiditatem ex
hiis elementis produci inde-
ter videtur ergo caliditatem
esse accidentalem et frigiditatem
essentialem et est fundamentum
eorum quia caliditas generatur
a motu et directo radio so-
lis frigiditas autem sine hiis
elementis quiescentibus inve-
nitur in eis dicamus igitur
quod bene opinantur qui dicun-
t motum generare calorem
et accessum solis similiter
quia per exemplum sit esse i-
nvenimus in hoc enim sermone
nobiscum conveniunt sed in se-
cundo differunt a nobis quia
nos dicimus caliditatem esse
essentialem quibusdam elemen-
tis sicut frigiditas est natu-
ralis quatuor elementis qui-
busdam Dicimus enim restat
terram esse frigidam et siccam
que magis [illegible] propinquior
est nobis inter elementa Ali-
ud enim duabus qualitatibus
sequitur terra quantum ad
gravitatem aqua autem est fri-
gida et humida et propinqua
nobis post illud Hec duo
elementa sunt calida que
propinquiora nobis et sunt frigi-
da essentialiter duo alia ele-
menta sunt calida que longi-
quiora a nobis sunt et non
sunt calida propter radium solis
sed ex seipsis Quod autem
appareat quod frigus in aere
inveniatur nobis tangentibus quando
sol recedit hoc non est propter
hoc quod aer est essentialiter
frigidus sed quia duo ele-
menta frigida propinquiora
infrigidant eum licet autem
[illegible] sit ex excessus frigo-
ris et caloris ex accessu
et recessu solis hec tamen
ambo qualitates sunt essentiales.

elementis diversis sicut dixi-
mus. Secundo cum contingit ali-
quid ~~acti~~ agere formam
aliquam in potentia quod con-
tingit accidentaliter sed illa
forma inducta naturalis
est et hoc dicit philosophus quod
naturaliter est receptivum istius
forme quemadmodum ignis
recipit caliditatem quemadmo-
dum determinavimus in physicis
libro decimo quod agens
semper est extrinsecum et tamen
patiens naturaliter suscipit
formam quando potentia est
in ipso. Unde quamvis calidum
a motu generetur tamen na-
turalis est materie ignis. Ter-
tium autem huiusmodi quali-
tates sunt que sunt calidum
et frigidum humidum et siccum
sunt forme substantiales ele-
mentorum nec sunt passiones
eorum in libro physicorum deter-
minabimus quia nos de sub-
stantiis elementorum hic non
intendimus sed tantum de proprie-
tatibus eorum. Cum autem
excessus sunt caloris et fri-
goris circa locum nostre habita-
tionis ex accessu et recess-
su solis fiat habitatio quo-
modo habitabilis et delec-
tabilis maxime principium est et
radix equalitatis et tem-
perantia per qualitatem. Sed
cum qualitatem habeat locus
et locatum erunt ille qualita-
tes principium locati. Sed cum ubi
cum temporibus animalium
et plantarum principium est equa-
litatis aut accessus et recess-
sus vel diminutione quod na-
turam variatur in hac cum
equalitate causa est huius quod

quieta sunt ex qualitatibus per
egressum aut temperamento
ad equalitatem extremitatis
excessus calidi et frigidi a-
quarum humidi et sicci sunt in anima-
libus existentibus et in-
animatis plurimis sicut dixi-
mus. Certum est ex hiis
que dicta sunt quod esse fri-
goris causatur ex propinquita-
te duorum elementorum fri-
gidorum esse autem calor in
elementis naturaliter duobus
elementis superioribus quod in
appropinquat nobis uno tem-
pore plus quam alio quod est
per caloris et frigoris circa
nostram habitationem causa-
tur ex accessu et recessu
solis et aliorum planetarum
in circulo obliquo et est prin-
cipium generationis et esse per
equalitatem temperamentum et
per accessum causantur nomi-
nando et extendo etc.

Habitis cum elemen-
ta sint in se quam in
qualitatibus quedam proprietates
naturales sunt ex loco et
ad has sciendas oportet
nos dicere proprietates locorum
terre ex accessu et recess-
su solis et aliorum planeta-
rum in circulo obliquo per diver-
sa caloris et frigoris ita
~~naturam~~ nostra habitabilis
causatur et locorum diversi-
tas et ramorum et montium ani-
malium que generantur in
habitationibus illorum locorum
et naturis hominum in locis
illis habitantium licet cum
iam hoc diximus de natura

locorum tamen oportet quod
eorum tangatur ad complementum
dictorum de proprietatibus elemen-
torum dico ergo quod inha-
bitatores climatis primi quod
est propinquissimum circulo equi-
noctiali qui dicitur linea equi-
litatis eo quod equat noc-
tem diei quia sol tangit eum
per assiduam affixionem ra-
dii solaris propter capita
eorum acquirunt superfluam
caliditatem et superfluam sicci-
tatem et minimum in eis frigi-
ditatis et humiditatis et ideo
sperma virorum illorum est
ex talibus calidis et mag-
no calore maturatur in cor-
pore et cum cadit in matrice
mulieris est matrix calida
et decoquit ipsum magna de-
coquatione et ideo corpora na-
torum quantitate summa in ni-
gredine intensa et crispi-
tudine capillorum decoquitur
enim aqua que semen in ipso
in matrice calida et sicca et
consumitur et sanguis men-
struus et coagulatur ita
quod fit ad modum fistule
caverne et deinde formatur et
figuratur per membra prop-
rio tempore divino fit in eo
anima rationalis que non a
materia educitur sed ab extrin-
seco transfunditur et datur sed
nos sumus in scientia divina
comprehendimus Est autem nigre-
dinis et crispitudinis ca-
pillorum causa quia sol per-
pendiculariter cadens super
eos bis in anno scilicet ascen-
dens ab oriente ad cancrum
et semel descendens a can-

cro ad libram in quibus eo
signis movetur sol super cu-
ius locum dum autem comparat
signa aries et virgo tau-
ris et geminis et cancer sol
igitur in duobus signis com-
paribus movetur super cu-
ius locum movetur ergo bis
super capita eorum hi qui
habitant inter tropicum esti-
vum et equinoctialem circulum
quod dicitur habent estates
calidissimas quia sicut di-
ximus quia bis pertransit ca-
sum lapidis super capita eo-
rum quod est linea perpendi-
culariter in directo a vertice
celi super capita eorum quia
cum notam casus lapidis
eo quod lapis et quodlibet
simpliciter grave cadit in-
ferius perpendiculariter ad
duos angulos rectos des-
cribat super superficiem terre
terram intelligibiliter
dictum pertransit eum sol
semel casum lapidis quando
ascendit a linea equalitatis
quando caput arietis tangit
ad initium cancri iterum autem
descendendo quando reddit
ex ultima parte declinationis
sue id est septentrionis que ulti-
ma pars est libri initium can-
cri tangit tropicum estivale
redeundo ad initium libre quia
quod tangit equinoctialem
lineam ex opposito capitis
arietis pertransit eundem ca-
sum lapidis super capita eorum
et sic fit eis bis in anno
fortissimus calor talis autem
transitus super capita eorum

fantur alie similiter bolo-
niensi perpetuo qui dicuntur
planete et luna omnibus eius
huius commutatio est ad oppositio-
ne solis propter vicinitatem
lune a sole. Eadem causa
nigredinis et crispi et sicut
sunt illi qui sunt de media et
civitatis sancta et indi et
ethiopes huiusmodi. In omnibus
hiis habet nigredo caloris
et crispitudo in capillis corporis.
In hiis autem qui inhabitant
climata septimum quod septen-
quod est pole equinoctiali et
longinquum aliud equalita-
tis et a via solis et aliorum
planetarum propter causam
oppositam oppositum accidit qua-
litatis eius enim qui frigidi
sunt et loca eorum non infri-
gidantur ideo sunt multum hu-
midi frigide et humidi et
ideo accidit huius albedo et
subalbedo behemoni sicut
accidit theutonicis sive prussis et
danis et teutonicis et angli-
cis et talibus huiusmodi natio-
nibus qui habitant in po-
sitione arcuum septentriona-
lis. Omnes enim illi calor et
fumum qualitatis dicta est.
Illi autem habitant climata
media componuntur ex albe-
dine et nigredine habent
colorem variant enim illi
locorum dispositionibus et ex
accidentibus locorum que sunt
profunditatis et litora maris
et montes et huiusmodi quia sunt
contra ostendunt id quod
fuit ex continuationis eorum
litoribus que maris mini-
mus calorem quamvis lito-

ra non sunt propinqua sed sunt
solis et si sunt magis via so-
lis sunt multiplicativa caloris
in hiis super ista loca calen-
dunt causa et humidi sunt
quia sunt reverberatur
super aliquam partem maris la-
ta et expansa multiplica-
tur calor ex reflexione
radiorum et si calor aque
statim ad litora expellitur
et ideo litora calefiunt nisi
forte per aliud accidens re-
tardatur calor sicut est ideo
quia sunt montes in litoribus
septentrionalibus multis excel-
si attingentes usque ad frigus
aeris qui patet ventis sep-
tentrionali et sunt clausi
ad meridiem quod cum superio-
res vapores convertuntur et gelan-
tur et plurima de montibus
illis quod flatu venti septentrio-
nalis congelat in glacies et
nives et aquas ideo frigi-
da sunt litus tale maximo sed
ubi autem non est tale accidens
calida sunt litora propter dictam
causam. Quod autem huius
quia si vicinitatur aque fri-
gida in litore bene vindo
et de centro rotundo sicut sunt
littoralia et obviantur directo
radio et orbi solis multi-
plicabitur calor ex reflexi-
one radii super litora et
tamen illi calor repellitur
ab aque frigiditate post eum
et si sunt ibi pauca bene um-
brosa et silvis et aliquantu-
lum adversus unde venit et
elevatur ex frigiditas et non
accidit hoc si vicinitatur in

bitur aqua calida eo quod
calidum non repellit et congre-
gat sed potius attrahit et
debilitat rarefacit et ideo
debilitat calorem generatum
ex reflexione radiorum
congregato autem radiorum
calore ad extremum vitrum est
fugatum enim a frigiditate
aque ideo quia calor et fri-
gus sunt contraria et unum
fugat aliud de proprietatibus
autem locorum nos perscrutati
sumus diximus in libro de na-
tura locorum et ideo hic ea
non repetemus

Quia ergo iam diximus
de proprietatibus elemen-
torum que sequuntur accidentia
eis tam in se quam sunt simpli-
cia quam quod sunt in composi-
to nunc ad perfectionem doctri-
ne nos inducemus cuius-
libet elementi proprietates na-
turales in speciali incipien-
tes ab elemento primo nobili
quod est celum de quo quidam
dixerunt ex sapientibus
An in celo sit armonia
philosophis quod recipit im-
pressiones peregrinas secundum
aliud elementum et ideo dixe-
runt quod motu suo et con-
fricatione sui ad alia cor-
pora sonum facit sicut sonus generatur
quando sphera tangit sphe-
ram sive sit alterius generis
secundum quod sphera tangit ig-
nem vel aerem qui deinde
attenditur usque ad spheram celi
excitat stridorem et sonum
armonie magnum quem
tamen non sentimus discer-
nendo a sensibus et aliis so-
nis propter consuetudinem
audiendi ipsum a nativitate
nostra eum sibi et consimilia in
semper sentit sensus secundum par-
tes que non sentit calidita-
tem naturalem sed potius ea
que discernuntur a sensu
per excellentiam ipsum et si-
bi dissimilia quia ergo consue-
tum naturale est et consimile
nature non discernit auditus ac-
quiescens semper sono et non
sentiens eum / et de hac con-
sideratione iam in de celo et mundo
mentionem fecimus sed quia
omnes has proprietates nobili-
ter quas habet per comparatio-
nem suam ad elementa deter-
minare suscepimus ideo opor-
tet determinare hic etiam de
hac questione aliter quam
de celo et mundo et afferre
eius demonstrationem veheme-
tis falsificationis ostendentem
falsitatem huius opinionis
ex comparatione celi ad terram
illa autem que in celo et mun-
do inducte sunt ex natura
celi proprie sunt. Eam igitur
demonstrationem hic induce-
mus ex celi comparatione ad
elementa et ad loca habi-
tationis et hec doctrina per-
tinet intentioni et est ideo certior
et maior. Dicamus igitur
resumentes positionem eorum
qui posuerunt ipsum necessari-
um sonare celum ex motu
confricationis et quod hunc
sonum assuescat auditus ani-
malium et discernere eum non
potest propter consuetudinem
ut dictum est prius. Si igitur
verum quod dicunt non sensus

animalium non possent ar-
quiescere sono equali illi
et maiori et minori oportet
igitur in tali sono esse dif-
ferentias quia nos experi-
mur quando sonus consimi-
quando audiens non media-
tur et mediocriter sonat
et si idem sonus sit remotus
ab audiente non minoratur
et remissius sonus. Et si
in media distantia inter has
duas distantias scilicet primam
et remotissimam in medio
modo accipitur sonus. Cum
autem celum ad nos in hac
sphaerica dicta se habeat uni-
animus per sensibiles figu-
ras geometricas et ideo in-
sic verificatur istud. Corpo-
rum que sunt in alto quia sunt
celestia que sunt in alto ap-
propinquant aliquando plus
ad nos et elongantur aliquando
plus a nobis et non potest
ad hoc dici quod distantia
earum sit insensibilis respec-
tu magnitudinis celi sed
celum pateat respectu terre
et ideo non sit sensibile quod
stelle aliquando appropinquen-
tur et aliquando plus elon-
gantur quia videtur quod
dicitur terram habere lu-
cem portam respectu mag-
nitudinis celi non conceditur
nisi quantum ad centrum et cir-
ca sui figuram et quantitatem
circumspectam quod sit si is-
ta semper sub circulo sit et
semper supra terram quod
non esset si terra quantum
ad hoc sensibilem quantitatem
haberet sed terra habet

quantitatem notabilem comparatam ad
orbes planetarum per quod
dyameter planetarum viden-
tur aliquando minores vel
maiores secundum quod plus
et minus recedunt vel acce-
dunt ad nos sed non quod
non esset si altitudo plane-
tarum in comparatione ad ter-
ram sensibilem distantiam
non haberet. Huius ergo ita
suppositis dicimus quod ce-
teris paribus existentibus
dicimus quod sol et stelle
planete et luna frequentius
sunt capitibus nostris quando
sunt super terram habitabilem
et septentrionalem quam quan-
do obliqui respiciunt nostram
habitationem quando sunt
in meridie. Videtur autem
dicto quod licet aliquis so-
nus consimilis sit tamen ma-
ior et minor 1° non est con-
spectus et ita perceptibilis
Quando igitur homo nascitur
et consuevit sonum celi audi-
re ab infantia et ideo
non percipit quod oportet quod
quando maior sit sonus stel-
larum quando sunt in aquilo-
naribus partibus et minor quam
quando sunt in meridionali-
bus et hoc dicto quod non sit
consueta oportet percipi ab ho-
mine. Amplius autem suppo-
no quod planete deferantur
in epiciclis circulis circa ali-
quando longior per dyame-
trum super climata capitum
et tunc stella aliquando et longius
distat a capite et debet so-
nus minor aliquid auctor

brevior per diametrum quam
super capita et tunc stella
descripcio est et unde distat
et debet sonare plus et
est diversa erat prope habitat.
Adhuc autem debet esse
maior sonus stelle lune
quam alterius eo quod est
propinquior et velocioris
motus quam alia et tunc
luna eo quod magis ut
corpora celestia appropinquant
terre velocius movetur. Sup-
ponendo signa septemtrionalia et
meridionalia super dictas
notabile in sonando habe-
re differencias ad stellas
alias. Similiter autem dicimus
de planetis que moventur
in excentricis ita possibile est
ut inveniamus longiorem et
breviorem distanciam in stel-
lis fixis que licet non re-
moveantur ab equinoctiali ta-
men causantur ab hoc quod
oblique vel recte stella
respicit cenith capitum nos-
trorum et secundum hoc cum
stella est in oriente vel occi-
dente longius distat a
capitibus nostris quam quando
est in meridionali linea su-
per cenith capitum nostrorum
et secundum hoc circa omnis
stella debet habere diversum
in sonando. Erat autem id
in sole qui maior est om-
nibus planetis et stellis et
in omnibus magis secundum
eas sonabit si enim fac-
ta sole necessario sonare eo
motu suo absque dubio magis
sonabit quando est in meridie
super cenith capitum nostrorum

quam quando est in ortu suo
vel occasu oblique respi-
ciens capita nostra secundum
idem tempus eo quod in
ortu et occasu longior est
linea que est inter solem et
capita nostra quam sit linea
que est inter solem et cenith
que est in meridie. Ex om-
nibus autem que nunc dicta
sunt manifestum et planum
est non sonare corpora superi-
ora. Si autem bene intelli-
gantur ea que dicta sunt
de suppositionibus premissis
descriptis est primo astrorum
quam dicunt stellas sonare
quando moventur in suum
quadrantem. Adhuc figu-
ra geometrica visibiliter
demonstrante et rationa-
biliter quod non potest esse ne-
quam quas dicunt revolucio-
nem circuli secundum instantem
quantitatem tocius terre
super centrum et distribuam
locum habitacionis nostre.
quinto. Sit linea terre que
signabo per puncta b d in
revolucione circuli alia sit
excentrica sit concentrica quo-
modo modo volumus qui sit
circulus solis in linea dies
signabo motum eius ab orien-
te per meridiem in occidens
et signabo tria puncta in cir-
culo illo ortum quidem per pun-
ctum g et occasum per a et pun-
ctum meridiei quando est cenith
capitum nostrorum apparentem quod ad
demum quinalis per rectas li-
neas inter puncta ducendas
a g lineam que est dyameter

circuli et transit per centrum
utriusque circuli quod est perpendi-
cularis eam lineam a g b et
b g que sunt linee notantes
distantiam que est inter stel-
lam et capita nostra quando
sol est in meridie super capita
nostra hanc autem figure
id est scilicet ista autem for-
mate sic disposito ostenditur
convenire quod ex quo sol
maior stellis et quam sunt
et propinquior nobis quam
sunt quedam earum que pla-
nete dicuntur ex quod ipse
fortiore specie fiant quam
alie stelle et quod semper
maior est in meridie quando
est semper super capita nostra
quam in oriente ex quod mani-
festum est nobis lineas b g
et a b esse longiores quam
sit linea a b d et has dif-
ferentias species sol debet
ad dare manifestare audientibus
intus Id autem quod probamus
et experientia testatur con-
tra illius Eodem enim mo-
do luna et cetere stelle fi-
unt specie maiores et mino-
res et tunc in puncto g et
a quam sunt orta et occasui
minus sensibus ex quod lo-
ngius distant a nobis
quando in puncto d quando
sunt super capita nostra et pro-
pinquius distant a nobis
et debet hoc propter manife-
nus contrarium autem hanc
ostendit ratio mathematica per
inductam figuram Sed cum
sunt ea que sunt neces-
saria ad figure dispositionem
dicamus cum quod linea a

b et linea g b sunt equa-
les per quartum theorema eucli-
dis primi quod sit dicit quod
omnium duorum angulorum cum
duo latera unius sunt equa-
lia duobus lateribus alterius
et angulus angulo et quorum
basis basi equalis et reliqui
anguli reliquis angulis et
totus triangulus toti trian-
gulo erit equalis Constat
autem duas lineas g e et e
a esse equales per hoc quod
sunt ab eodem centro ad eun-
dem circumferentiam et utrumque ea-
rum est semidiameter eiusdem
circuli linea autem e b que
refertur ad utrumque trian-
gulum g e b et a b e est
equalis sibi ergo duo latera
trianguli g b e sunt equa-
lia duobus lateribus trian-
guli a b e angulus et b
a e qui est super centrum est
equalis angulo e b g al-
terius trianguli quando est
super centrum cum utrumque sit rec-
tus quod probatur per hoc quod
linea e b perpendicula-
riter stat super centrum et
ex utroque rectas ad recto
est equalis est equalis ergo
per theorema Euclidis in
eadem basis b a trianguli
e b a que est equalis basi
b g trianguli e b g et hoc
est quod diximus quod due
linee b g et b a equales
sunt hoc habito dicimus line-
am b g longiores esse quam
sit linea g e Hoc autem
ostenditur per penultimam
theorema primi Euclidis quod

ducit secundum in omni triangulo
recto angulo quadratum quod
describitur a latere triangu-
li recto opposito in se multi-
plicato equale est duobus qua-
dratis que describuntur a duobus la-
teribus reliquis eiusdem
anguli productis describitis
Est enim orthogonius triangu-
lus e. g. b. cuius rectus
angulus g b e latus autem
illi oppositum est linea b a.
g. b. ergo si illa in se du-
catur quadratum eius ma-
ius quadrato sui etiam ra-
dix est maior radice. Ra-
dix autem est linea g b ergo
linea b g maior est quam
sit linea g e et hoc est quod
volumus demonstrare. Hoc
habito dicimus lineam e g
et e d esse equales eo
quod sint ab eodem centro
ad eandem circumferentiam
igitur linea g b sit lon-
gior quam linea e g erit
etiam longior quam linea e
d. sed linea e d est longior
quam linea b d cum b d sit
pars eius linee ergo line-
a b g que longior est quam
linea tota e d erit mul-
to longior quam linea b d b
d est distantia inter nos et so-
lem quando est in meridie er-
go maior est distantia inter
nos et solem quando est in
oriente quam quando est
in meridie. Similiter autem me-
dius demonstrationis est ad
hoc ut ostendamus maiorem
esse distantiam solis a nobis
quando est in occasu quam quando
est in meridie ergo sentimus

senciabitur in meridie sensi-
bilem quam quando est in
ortu vel occidente. Sed ad
falsum est ergo relinquitur
falsum esse sententiam solis ut
stellam aliquam vel in celo et
hoc est quod voluimus demon-
strare etc.

Quia autem in celo uel supra
operationes alie preter
eas que in celo et in terra
sunt loquimur de operationibus
elementorum per ordinem tracta-
mus ergo primo operationem
aque et eo quod ille sunt
magis communes et notiores
inter operationes elementorum. Sed
autem in eadem fit quorum
primum est an per mare fluminis
feratur aut loco ad locum secun-
dum aliquam similitudinem imi-
tationis celeste. 2m autem
de influxu et refluxu ma-
ris. 3m autem de causa di-
luvii aque sive sit univer-
sale diluvium sive particula-
re. deinde queremus de opera-
tionibus aeris et tunc de ope-
rationibus ignis et adiungemus
de operationibus terre in ul-
timo queremus in eadem fi-
nali intentione intelligendo
articulis aut libri non
quantum nisi primo libro in
hiis que ad nos pervenerunt
de hoc libro enim et certum
est alia differenter et non esse ad
nos delata quam absque dubio
alia etiam que continuamus
ex primo dictis in hoc libro
habent determinari consequenter
enim operationes elementorum

in se consideratis nisi ex motu
orbis sed in elementatis et
ad ea que dicte sunt ex orbis
motu sunt in elementis habet
illa scilicet determinari oportet quia
bene oportet esse ex divi-
nitate secundum librum aristotelis qui
de causis et proprietatibus ele-
mentorum intitulatur. Quoniam
autem horum tractari incipie-
mus dicimus quod quidam philoso-
phorum magnam habentes auc-
toritatem inter alios dixerunt
quod mare mediterraneum quod
occeanus movetur de loco ad
locum et motus ille principia-
tur a motu spere celestis que
causat motum aeris de loco
ad locum. Dicimus autem primum sic (?)
dum a signis esse que dicunt
esse effectum transmutationis
maris quia effectus et montes
et colles et valles capita
altissimorum montium et precipi-
tatis vallium dicit esse ca-
ta ex hoc quod motus maris
cessatum in una parte recesserunt
et ibidem facta est vallis et ad
decessit in alia parte et ibi fac-
ta est altitudo montis terra
autem congesta cum mari aqua
facta est lutum cum lutoso
et ex illo fimo capitis (?) qui-
dam extrahentur. Cum autem
aliquando resiccatum fuerit humidum conti-
nentis factus est lapis et
ideo montes sunt lapidosi ut
dicunt. Cum autem montes in mul-
tis locis ut dicit mare esse per-
mutatum de loco loco ad locum
et huius cause permutationis
non sit mutatio in inferioribus
oportet quod sit causata ab
aliquo motu spere celestis

Retulit autem quidam eorum
signum ab aliquo qui cum ve-
nit sibi cum foderet pute-
um et pervenisset ad locum ar-
gillosum in profundo terre
invenisset ibi gubernaculum na-
vis et sic per retulit per hoc
quod mare aliquando fuit in
loco illo licet hoc non fuerit
in hominum recordatione quia
non permutatur mare de loco
ad locum nisi per secula mul-
ta multorum hominum sibi suc-
cedentium ita quod longitu-
do illa non comprehenditur me-
moria hominum unius. Eorum ex-
signum sine alia causa est
brevitatis hominum vite. Al-
terum sunt cause oblivionis
que ponuntur in prima parte
thimei platonis. Supervenient
enim generis genera et dele-
vit et incendia frustrant li-
bri ac gestorum et antiqui-
orum et diluvia ignis et
aque destruunt memoria que
possunt ex scripta esse vel que
multotiens illa que non fiunt
nisi post secula multa non
sunt in recordatione. Hec di-
ximus autem obiiciendo contra
hoc quod dicit quod ipsum di-
minuitur sed a dictis solvis (?)
quoniam si necessarium est quod
mare permutetur de loco ad
locum ita quod loca maria
efficiuntur sicca aliquando et
sicca loca efficiuntur aliquan-
do maria et loca profunda effi-
ciuntur aliquando receptacu-
lum maris et loca maris re-
linquuntur et remanet con-
cavitates et valles profunde

et montes alii iuxta il-
los cumulos et hec cau-
santur ex orbe sed opor-
tet quod causentur in ea
ex uno duorum motuum or-
bis vel ab utroque eorum. Se-
cundum sunt motus orbis in
genere ut ex 2° celi dicen-
mus quorum unus est ab
oriente in occidens super
polos circuli equinoctial-
is et est motus diurnus quem
habent omnia que sunt in celo
inter diem naturalem semel
qui vocatur motus applan-
es. Secundus autem motus est
a tropico cancri in tropi-
cum hyemale super polos
circuli signorum qui est ab e-
quinoctiali in meridie quem
habent omnes stelle latitu-
dines et velocius moveantur
illo motu. Si ergo per
mutacionem maris causetur
ab altero istorum duorum
motuum sed ab utroque debu-
isset accidisse super hoc di-
versitates et observaciones
per figuras geometricas li-
nearum ad ipsum pertractan-
dum ex quibus pateret quod di-
cebat et hoc quod non fecit
sed simplici confessione asseru-
it quod omnia que sunt in
terra in inferioribus sunt
per motum superiorum corpo-
rum et quod est elementum
mobile quod solum per se re-
git per motum cursu ex corpo-
ribus et ideo est agens omnia
accidentia circa inferiora
corpora et horum quedam ef-
fectum plurima inducit se-
cundum quod diluvium fuit sub
pura et separacioni non fuit

nisi ex coniunctione magnarum
superiorum planetarum in signo a-
quatico in quo fuit inundan-
cia aquarum et hoc ventus
pestilencialis qui interfe-
cit gentes universaliter
in terra ad venturum fuit
per coniunctionem magnarum pla-
netarum in signo geminorum
quod est signum aereum cau-
sans aeris corruptiones
pestilenciam autem que fuit in
terra unius que est terra
indorum causa fuit coniunctio
planetarum quatuor in sig-
no terrestri ignis que etiam
gentes clausit et perdidit.
Similiter autem dicitur de aliis
effectibus qui fiunt in quar-
tuor stellarum de quibus nos
inferius faciemus mencio-
nem per sermonem sentencie horum
pertinet ad librum de maiori-
bus coniunctionibus sive de orbis
mundi qui astronomie sub
alternatur. Videmus etiam
id quod videmus solis ortu
et operari calorem in omnibus
inferioribus et lunam indu-
cere multa corporum humiditate
quia impregnationes
et tempora nativitatum et
maturationes rerum et perf-
ectiones earum et augmenta ea-
rum que augentur similiter
autem et extensiones flumi-
num proprie lune sequuntur
cursum et dispositionem et quan-
titatem. Videmus autem
quando luna die ac nocte
oritur super orizontem regi-
onis alicuius facit effluxum
maris tantum quod reducat
flumina ingredientia mare
et in aliis locis et refluxum
contrarium sed autem

mediat radio regionis il-
lius quod est quando tan-
git cenith capitis nostre
regionis infunditur in mari
et fluvio non reducitur sed
fluxus fluxu naturali semper
nisi luna accedit in orizo-
nte regionis 19 [illegible]
exire regionis ipsius et re-
gredere incipiunt fluvia usque
quod luna tangit nadir
emisperii inferioris quod
est in inferiori emisperio
in puncto opposito cenith ca-
pitis et tunc incipit aqua
iterum diminui sed inci-
pit augeri quando est in or-
tu et taliter inveniuntur
extensiones fluvii ~~[illegible]~~ [illegible]
maris secundum orbem lune
secundum in 4 sicut planete
autem sunt solis in operatio-
nibus suis trahunt in humi-
ditate lune et calorem suum
in meridie quando declinat
ad signa meridionalia et
hoc patet quia non in [illegible]
veniat in egipto pluvia in-
undat nilus quando sunt pla-
nete in meridie circa tem-
pora quia quando non sunt
ibi inundatio enim nili ali-
quando est maior aliquando
minor secundum quod pla-
nete de stellis longis in meri-
die vel minus et quedam
stella sicut venus et luna
plus faciunt inundationes
quam alie stelle tamen quan-
do enim est sol in septentri-
one et stelle vage sunt in
meridie nec propter diversa
taliter exercent multum hu-

morem ab stellis planeti in
meridie et innovantur in-
undatio nili quando autem
sol est in meridie et plane-
te non ex tunc planete multe
sunt propter calorem qui
multum trahit humidum et
ita magna fit nili inun-
datio Nilus enim solis op-
posite in tanto semel in-
undat et quod sol est sub ca-
pricorno iterum inundat et
egreditur ~~alveum~~ sed aliu-
d irrigat partem egipti
et huius causa non inferius
tangeremus Dicit autem et
in complemento huius quod
nec habet multum humi-
dis trahentibus humores mul-
tiplicantur extensiones
fluminum et extensiones
maris et sic inundationi-
bus communior quia quando
plures hec causa quam dixi
et hec quedam ad sensum
sunt manifesta Inveniun-
tur etiam stelle esse

Set subtilitatis quando
ascendunt huiusmodi inclina-
tionibus unde in tantum quod
sapientes astro[illegible] tradunt
quod quando coniunguntur due
stelle que propter tarditatem
sui motus graves dicuntur
scilicet saturnus et iupiter in uno
puncto signi alicuius quod
nunc accidunt mortalitates
et depopulatio [illegible] quod
nec regna [illegible] et
hoc fieri consuevit quando con-
iunguntur non permutatione
triplicitatis ad triplicitatem
enim signa zodiaci que sunt

duodecim quatuor triplicitates
scilicet 4or fundamentorum signorum
que sunt elementis complexi-
onis. Signa ignea cali-
da ut aries leo sagitta-
rius. Signa autem terre-
a que sunt frigida et sicca
sunt thaurus virgo et ca-
pricornus. Aquea autem
que sunt frigida et humi-
da sunt cancer scorpio et
pisces. Signa aerea calida
et humida sunt gemini libra
et aquarius. Et pro-
batum est quod due stelle sa-
turnus et iupiter duode-
cim vicibus coniunguntur prin-
cipium motus sui in una tri-
plicitate antequam in aliquo
alio signo coniungantur. Con-
iunguntur enim in 20 annis
semel usque una octava par-
te [illegible] et est coniunc-
tio eorum super arietem que
est in nono signo a prima
coniunctione in appositione
duorum graduum et dimi-
dii. duodecies autem duo gra-
dus et dimidius faciunt 30
gradus et totum spacium unius
coniunctionis est 20 annorum
[illegible] in decimum signum
secundum signum a quolibet
signo ~~acceptum~~ acceptum in
zodiaco est eiusdem tripli-
citatis cum ipso et decimum est
alterius cum ipso. Decies autem
20 faciunt 240 annos
et ideo per 240 annos de
20 in nono signo coniungu-
ntur semper interpolate. Unde
quando autem ~~luna~~ permutantur
triplicitates in decem annis [illegible]

natum quod virtutibus nova
infunduntur inferioribus
ex celo ex celo et debe-
ri aque habitationes et
interpretatione [illegible] bene
per [illegible] in libro de magnis
coniunctionibus multa autem
plurimus de effectibus su-
perioribus propter muta-
tionem planetarum. Ex hiis
enim sufficienter probatur quod
ea que sunt in inferioribus
causantur a superioribus
motibus. Videtur igitur a-
liquid permutationes maris cau-
sari a motibus superiore.

Nos autem [illegible] op-
ponentes dicimus quod
si mare permutaretur de lo-
co ad locum absque dubio cau-
sarentur permutationes eius
ab aliquo motu superio-
ri. Si enim permutaretur
aut sequeretur in permu-
tatione sua modum lune
que movetur per signa [illegible]
quia permutatur in diebus
[illegible] et sic non destru-
erentur agricultura et ma-
re in sanitate aquis
in qua redigi posset ad
[illegible] autem et gene-
ratio propter nimium [illegible]
[illegible] destruerentur in terra
ut dicitur fieri. propter
motum [illegible] vel [illegible]
[illegible] que complentur semper
in decem casibus et [illegible]
mare quibuslibet decem men-
sibus de loco ad locum permu-
taret aut accideret ex per-
mutatione solis et [illegible]

accideret in omni hora sicut quando sol per annum semel complet circulum suum aut causa eius terra operatione motus et motus eius et sic accidit in quolibet xxxvi mensibus quando in tanto tempore semel complet circulum suum aut causa eius [?] motus solis et eius punctatio quod fiat semel in xxx annis et sic mare permutaretur de loco ad locum per totum circulum terre in quibuslibet annis xxx aut causa eius motus saturni per circulum suum et sic accidit id in omnibus xxx annis aut causatur id ex quarta simplici duarum stellarum gravium que sunt saturnus et iupiter et sic accidit in quibuslibet xx annis quibus semel in uno signo coniungitur saturnus et iupiter sicut dixi superius aut causa aut causatur id ex coniunctione saturni et iovis secundum principium triplicitatis et sic fiet id accidit in quolibet ~~xx~~ xl annis sicut superius explanavimus et cui convenit hoc est modum quem ponunt astrologi aliqui [?] esse [?] signorum qui dicunt esse in superioribus modum accessionis et recessionis capitis arietis et libre dicunt enim quod capitulum arietis reddit ab equinoctiali aliquando in meridie aliquando in ~~[?]~~ aquilone secundum circulum cuius dyametrum dicunt esse circa viii graduum quorum septem in motu

accessionis ad nos ab equinoctiali versus septentrionem et octo sunt in motu recessionis a nobis versus meridiem et secundum eos centrum illius circuli per quod movetur caput arietis non est in equinoctiali sed in x° equinoctialis in meridie ad decimum gradum Sed alius instat hunc modum

et dixit hunc modum esse secundum accessionem et recessionem esse equales et posuit centrum in equinoctiali et dyametrum esse novem graduum fere et motum illius circuli esse in lxxx annis per gradum unum et hoc concordat albategni et tholomeus non fecit mentionem de motu illo et sic deberet illud accidens [?] in septuaginta xl annis in tanto ergo tempore mare deberet pertransire sua loca terre et hoc non est verum quia multa loca edificata sunt qui duobus vel pluribus millibus annorum et numquam fuit ibi mare aut causatur id ex motu stellarum fixarum que apprehense sunt moveri in omnibus in centum annis gradu uno et perficere totum circulum in xxxvi millibus ~~annorum~~ annis et sic in centum annis deberet mare relinquere gradum unum de terra et in centum aliis unum [?] deberet perambulare totum circulum terre sicut perambulant stelle totum circulum terre re- li et sic [?] et radiorum motus [illegible] aliquando

qui fecerunt ymaginationes se-
cundum cursum astrorum et non
invenimus mare sequi motum
istum illum quia nos ratione
geometrica invenimus per
mensuram convenientem quod
tota terra in circuitu non
habet nisi viginti quatuor
milia miliaria et ista re-
volutione deberet mare con-
pelleri in xxiiii horis quibus ge-
nerat deberet transire
de statu mobili ita quod
appropinquaret civitatibus
que sunt circa mare plus et
plus secundum ad civitatem antiquam
que est super mare et ad
civitatem medinam et ad civi-
tatem que vocatur
et ad venetias et ad pisam
et ad ianuam et ad alias ci-
vitates maritimas mil ut
deberet paulatim ab eis re-
cedere. Similiter autem in civi-
tatibus deberet fieri elephan-
tia deberet fieri et civitatum
que sunt super mare tamen et
similiter in egypto et alex-
andria que sunt iuxta mare
magnum et mare rubrum et
mare magnum occidentale
quod arabes vocant stemur.
Videtur autem nobis romam
et bisantium sive constantino-
polim et neapolim fieri
deberent et multas alias civi-
tates quas longum est re-
memorari. Nos autem nulli
vidimus aliter accidere si-
mile de appropinquatione
et recessione maris nec inve-
nimus aliquid de philosophis in croni-
cis eorum qui scripserunt ges-
ta regum et mutationes ut
tamquam aliquid philosophum se-
cuntur qui locuti sunt de
natura maris et planetarum

Solutio

aliquid scripserunt similiter et
e contra secundum hodie de accessu
et recessu maris
nisi secundum hodie. Sed et
aliquis obiciat de recessu
maris anglie quod est prope or-
tam civitatem que olim
nominabatur orta in occidente
in qua omnes videmus quod
mare recessit per magnum spa-
cium in paucis temporibus
et civitatem reddidit ab op-
posito flandrie quod dici-
tur brugis dicentes quod
ille recessus non est naturalis
nec terminatur ab orbe
sed fit per accidens si enim
fieret ab orbe apparet
quod esset in omni mari ita
certiano quod meridiano
fluit autem fit per accidens
quia multiplicantur aggeres
in parte et alterantur ab
undis maris et ab
maris absorbent sibi
terram accidendi ad civitates
et in recessu et sequen-
tibus quia mare prohi-
betur in terra ab alveo suo
et exaltationes aggeres
in litoribus suis et ca-
piunt hanc illius partis
multam terram sic non se
mare prohibentes recessus
illos a locis illis non est
naturalis sed per artes. Ad
hoc autem forte obiciet
aliquis ex his que scrip-
tum est determinabuntur
ubi ostenditur quod egyp-
tus aliquando fuit sub aquis
et quod non est prope terram quod
aliquando non fuit humida
et aliquando fuit sicca. Sed si

ost quod mare se.

hec nequaquam sunt nisi in dictis
quod mare permutatur de
loco ad locum super corticem
terre et ex illo quod in
metheoris dicitur non habe-
tur permutatio maris sed
potius quod ex aliqua cau-
sa loca aliqua humescunt
et aliqua exsiccantur quamvis
tamen cause sunt dissimiliores
particularium vel universalium
de quibus nos in serie
loquimur. Quod autem dicunt
de montibus et vallibus quod
ipsi sunt causati ex procellis ma-
ris in sequenti libro ostende-
mus esse falsum et causas natura-
les eorum de lapidibus
in sequenti capitulo et in libro
metheororum. Et quod dicunt fu-
disse puteum qui ventum inveniunt
Dicendum est ab antiquis
fuisse ibi repositum et terram
congestam super ea et frigiditate
terre fuisse congelatam. Ita
fuisse ibi mare aliquando et
per accidentalem casum a loco illo
recessisse quam et nos in Colo-
nia vidimus fieri ubi altissi-
mas foveas et in fundo in-
venta sunt pigmenta mirabiliter
sculpta et decoris que constat
ibi homines antiquitus posuisse et
congestam super ea fuisse terram
post ruinas edificiorum. Sed
ergo planum est per ea que dixi-
mus in physicis quod destructa
est intentio eius qui dixit
mare permutari de loco ad lo-
cum terre et sic evidenter
patet error omnium eorum qui
dixerunt illud. Determinare
autem de loco maris pertinet ad
scientiam libri metheororum.

Tractaturi de accessu
et recessu maris oportet
nos premittere quedam facientia ad
scientiam ipsius. Dicimus autem
horum quod licet omnes planete
quamlibet habeant in inferioribus
effectum tamen sol et luna prin-
cipui planete quorum operationes
et virtutes sequuntur inferio-
ra. Causa autem huius est quia sunt
lucet ipsorum. Aliorum enim planete
luminaria quidem corpora et motu
et lumine movent inferiora sed
radios et umbras nobiles
non emittunt super inferiora. Lu-
minaria autem que sunt sol et
luna et motu et luce et ra-
diis movent et tertio etiam
umbras faciunt quando adsunt
corpora opposita obiecta
radiis eorum et ideo impressio-
nes eorum fortes sunt in inferiori-
bus. Alia causa est locans co-
rum inter planetas quoniam lu-
na quamvis sit quantitate minor
omnibus planetis, tamen secundum
tamen vicinior est inferioribus
que appropinquat magis ad na-
turam eorum et eo permutat ea
et innovatur. Propter quod re-
cte dicitur secundum ipsum luna domina
regina celi quia ipsa humi-
ditates corporum inferiorum et
eo planete et metalla et ani-
malium membra et precipue cerebri
in quorum actionibus alterationes
et augmenta et diminutiones
sequuntur lunam. Sol autem me-
dius planetarum a deo posi-
tus est tamquam rex et alii sibi
deserviunt et ideo benig-
nior sit quibusdam planetis
tamen quam alii et lune minor
omnibus aliis et ideo fortis-
sime movet corpora inferiora
et transmutat. Alia causa est

proprietates et virtutes horum
luminarium specialiter luna
cum eo quod proprietates terre
et aque ex qua habet
multa moventur in quibus ter-
ra et aqua dividuntur Sole vero
eo quod sit fons caloris hu-
mefacit et facit ebullire humo-
rem eius quod humidum multi-
plicatur trahitur et vapores
ad calorem se elevant propter
quod antiqui dixerunt ocea-
num [?] quod sol attrahit hu-
midum ad celestium corporum nu-
trimentum quod est contra hunc
eorum quod supponunt oportet
de fluxu et refluxu maris
Secundum autem est quod mag-
na est diversitas in fluxibus et
maribus et invenitur quod
mare stat quod nec acce-
dit nec recedit umquam Et
invenitur mare quod ab in-
novatione usque ad plenilunium ac-
cedit et a plenilunio quod
interlunium a quibusdam voca-
tur quod arabes vocant
abuinarch usque ad perfectam lu-
nam defectum recedit et sic non
in uno mense unum accessum
et recessum Quedam autem ma-
ria accedunt in omnibus diebus
et recedunt sicut mare per-
sicum sive romanum nec acce-
dit nec recedit mare autem
quod est sinus persicus et mare
indie et maria omnia insularum
que sunt inter hec Similiter
autem mare quod est inter consta-
ntinopolim et venetias quem-
sus [?] anglici qui est inter an-
gliam et flandriam et germa-
niam et alia huius similia ma-
ria accedunt et recedunt bis
in die naturali et differunt
multum in fortitudine accessio-
nis et recessionis Tercium
autem quod hic investigandum est
est quod non fit accessio et
recessio in mari nisi quando
luna tangit aliquem angulum
emisperii illius maris qui
est accedens et recedens
Sunt autem quatuor arcus
quatuor angulorum emisperii
quorum unum tangit luna stans
[...] in mari
duo enim arcuum emisperii
super orizon sunt et meri-
dianus alter habet autem
orizon duos arcus unum ver-
sus partem orientis et alte-
rum versus partem occiden-
tis Similiter autem et meri-
dianus habet duos arcus
unum quod est in medio celi
super verticem capitum nostrorum
[...] et notatur arcus et
et est angulus medii celi
Alterum autem habet du-
sub pedibus regionis ex
opposito verticis et notatur a-
ngulus medie celi noctis vel
angulus medie terre Cum
autem luna attingit angulum
emisperii orizontis in regio-
ne aliqua in qua est mare
incipit accedere mare et cum
~~accedit~~ luna attingit arcum
qui est ad angulum medii ce-
li incipit mare recedere Cum
autem iterum attingit arcum
qui est ad angulum occiden-
tis incipit accedere mare et
cum venit ad arcum anguli
medie terre iterum incipit re-
cedere Quartum autem quod
prenotatum [?] sequitur ex isto
cum enim terra rotunda sit
et luna moveatur in rotundo

circuli. Sequitur necessario
quod anguli emisperii ma-
ris et regionis alterius et
si regiones distent ille ab
invicem sicut saepe fit quod
tempore accessionis et reces-
sionis maris computantur quod
eadem hora qua accedit in
regione una accedit in ali-
a et quod tempus initii ac-
cessionis in regione una est
tempus recessionis in alia
vel quod initium recessionis
in regione una est finis vel
medium recessionis eius in
alia. Et aliis infinitis modis
necesse est hoc variari et hoc
fit propter diversitatem orientis
et occidentis et anguli medii
caeli et anguli mediae noctis
in diversis regionibus propter
distantiam longitudinis terra-
rum et illa necessario variat
omnes angulos dictos plus
quam latitudo regionum. Cum-
modo similiter est quod sit quod
necessarium est variari acces-
sum et recessum maris. In pro-
fundo maris longe a litto-
ribus et inhabitationibus
ipsis quae sunt quasi quadri-
gentorum stadiorum sensibi-
liter variat circulos et an-
gulos emisperii necesse est
quod accessus maris nunquam
sentiatur in profundo maris
versus orientem quam in lit-
tore sed non sentitur in pro-
fundo maris nisi per elevati-
onem undae de profundo
quam notant nautae marinam
tumorem maris elevantem
unam aquam aliquam aliam

de profundo et tumescit et
facit procellas aliquando
periculosas navigantibus
ita quod beluae marinae ele-
vantur ad maris superficiem sed
aqua illa elevatur et superfun-
ditur aliis aquis maris nec
habet in profundo aliquem
accessum et recessum in littori-
bus cum superfunditur littori-
bus et funditur super terram
litoris sicut. Secundum est quod
propter eandem causam necesse est
variari influxum et refluxum
maris in duobus litoribus
quae multum distant quorum
unum est ad orientem et al-
terum ad occidentem. Septimum
est quod aliquid quod maior est in
mari quam est proprium accessum
et recessum et non in litore non
percipitur accessus et recessus
aliquis eo quod litora sunt
lata valde aliquando aquarum
profunditatis et ex non sunt pro-
funda valde nec multum aquae
habentia et tamen non accessus re-
cessus et exitus aquae super li-
tora sed tantum per maiorem aquae
profunditatem in litoribus quae
sufficiunt continere litora. Certa-
num autem est quod postea apparet
quod signum est praecedens mo-
tus sive venti qui si validi
sunt significant forte accessum
maris et si sunt debiles sig-
nificatur accessus debilis fu-
re. Et quando cessant venti
signum est recessus maris. Haec
ergo sunt quae dicenda sunt

Probat autem hic etc. quod
accessus maris et di-
versitas eius necesse est

determinare. Cuius ergo cau-
sam accessus et recessus ma-
rium concludimus ex tribus si-
mul concurrentibus quorum unum
est ex dispositione aque que acce-
dit et recedit. Secundum autem
est ex dispositione in qua ac-
cedit et recedit. Tertium autem
est de situ lune movente aquas
accedentes et recedentes. Ex
dispositione quidem aque maris
est quod est spissa et salsa ter-
restri adiuncta fecibus in
quo tempore longo et ideo
fetida et quod multa est sic
secundum profundum et latum et
propter hoc quidem quod ipsa est spis-
sa fortiter et diu retinet va-
porem in se generatum et ex
salsedine habet calorem na-
turalem qui facit ut facilius
in profundo eius vapor eleve-
tur et quod ipsa est terrestris
confert ad grossitiem et spissi-
tudinem illius vaporis qui ele-
vatur in ea de profundo
eius et quod etiam ipsa est
stans non movetur facit ad hoc
quod permaneat in eo calor
solis qui generat aquam solis
et in salsedinem vertit et fe-
torem. Quod autem multa exi-
stat facit simul cum hoc ut moveatur
eam vapor antequam egredi-
atur ex ipsa paulatim vapor
inclusus in ea et facit eam
duos motus habere quorum
unus est de profundo eius ad su-
perficiem qui vocatur ebullitio
et fervor maris. Secundus autem
superfusus qui movetur et in su-
perficie eius cum aqua suspen-
ditur aliquando aque sunt bi-
ni et tunc fetor eius exspi-

rat vapore et sentitur. Et hoc est
quod unum de philosophis refert
cognoscunt illi qui sunt in
profundo maris quod aqua
maris statim ebulliet et fe-
tor eius qui respergit in-
cipit cum vapore subtili qui
primo resolvitur ex ipso an-
tequam moveatur. Et secundum
est ventus quia incipit cum
vapor cum incipit esse gros-
sior vel fortior et tunc sta-
tim ebulliet mare post hoc
Et propter hoc causam cognoscunt
habitantes in litore maris
quod etiam proxima accidit
et effunditur super litus su-
um. Causa autem que est ex
parte loci est quod loca que
sunt receptacula et conti-
nentia sunt dura et longa
et montibus ut in pluribus
circumdata et quod montes
et scopuli multi sunt ipso
mari in diversis locis et ideo
eum loca congregant vapo-
rem ventosum fortem et ter-
reum quia ex diversis locis
habent loca hec poli vel va-
poris molliori eum cito ex-
haurit et vaporem generatum
se non continet sed paulatim
secundum quod generatur in
eis emittit eum eo quod
ex se omni tempore sunt aperta
Sola autem loca non aperi-
untur nisi aliquo tempore velo-
ci et molliori motu et
tunc aperiuntur impetu et
simul vapores emittunt in
se retentum et collectum. Ex
hoc autem quod sunt monti-
bus et collibus circumdata

[illegible] transparentibus b-
dit moveri. Per motum vapo-
ris a fundo elevati commo-
vetur aqua. Tertia autem causa
que communiter dicitur est hec
quod situs lune cum luna
tangit circulum emisperii
primo scilicet in oriente quod pun-
ctus ita quod est inter punctum
orientis et meridiane tunc
punctus lune directo radio at-
tingit usque ad angulum celi
emittit radium et virtus su-
a cum gradum sibi opposito
per quem descendit ad angulos
occidentis ad angulum medie
terre et in quarta occidentali
movet mare sicut movet
quartam orientalem et hec est causa
expresse huius motus qua-
re movet bis mare ad acces-
sum hoc est cum ascendit ab orien-
te ad medium celi et cum descen-
dit ab occidente ad medium
angulum terre. Cum autem est
descendens ab angulo me-
dii celi derelinquens punctum
meridiei tunc diminuitur mo-
tus eius super emisperium ma-
ris et reflectuntur eius radii
eius qui ex directo ibantur in
profundum maris ad superfi-
ciem eius et non movet medi-
um maris sed aqua respiciunt
obliqua respectu et tunc res-
pirat vapor qui erat aqua
de loco suo et non per lu-
nam sed per naturam comprimitur
revertitur aqua ad locum suum
et hec notatur recessio maris.
Eadem autem causa est quare
revertitur quando luna re-
cedit ab angulo medio ter-
re quoniam radii eius ab illo

angulo moventes non figuntur
super mare sed secundum motum aque
obliqui et non figuntur ad
profundum eius et tunc secundo reso-
lutus est vapor eius elevatus
cum quando luna fuit in puncto
occidentis et tunc cum vero re-
vertitur aqua ad locum suum
per modum suum naturalem. Mirabi-
lis autem est effectus lune super
humido illo quoniam de longin-
quo trahit et movet sicut la-
pis magnes movet fer-
rum et quod ipsa est prima causa
humidi aque sicut dicit in libro
de celo et mundo. Per hoc quod ipsa
est quasi speculum solis quia ip-
sa accipit lumen a sole facit
vaporare ventum qui est in
fundo maris. Et contingit tribus
de causis quartam lunam tam dicto
est quod lumen est acceptum a
sole et sua caliditate subti-
liat vaporem grossum in ma-
teria qui subtiliatus querit
dilatari et expandit aquam
de profundo. Secunda causa est ipsa
natura lune que movet ele-
mentum humidum et ideo quan-
do oritur et aqua motu
suo calefit et movet vaporem
qui querens respirari dilatatur
et expandit aquam de profun-
do. Tertia causa est situs lune
in emisperio tunc cum ascen-
dit a quarta orientis et ideo
elevatur cum ipsa aqua et ex-
panditur et in quarta occiden-
tali similiter. Sequitur quod per
hoc, i.e. quatuor super plus cause
accessus et recessus maris
in summo. Communis autem sequitur
est quod quando luna dominus
manet super terram quam sub

terra tunc fit tempus pro-
lixius accessionis et reces-
sionis prima quam secunda et
quam equinoctio diurnus manet
sub terra quam supra terram
tunc fit e converso. Sed si sol
tardat in quarta orientali quam
occidentali tunc erit accessio
per esse prolixioris quam tempus
accessionis et similiter videtur
esse de tempore accessionis com-
parate ad tempus recessionis.
Accipitur autem ex alio signo
probacio huius quod scilicet
accessus anticipat tempus
secundum modum lune in de-
fectu circulo. Quando enim
plena est oritur super emisphe-
rium tempore occasus solis et sequi-
tur eum motus aque maris.
Quando vero recedit a plenilunio
per medium gradus qui sunt mo-
tus lune in una die minus
oritur solis in sequenti die sed
per unam horam oritur super
emisperium et tunc sequitur
motus ~~emisferii~~ aque luna
in alia hora quam in preceden-
ti. Propterea dicunt astrono-
mi qui volunt scire horam qua
tunc erit ista accessionis et re-
cessionis primo inspicere debent
in gradu in quo ascendit
luna super nostrum emisperium
et accipere debet oppositum illius per
diametrum et habere gradum in
quo oritur luna et videre quot
sunt gradus in medio et compu-
tare debet quoslibet xv gra-
dus pro una hora et quot
horas invenerit tantum erit
ista accessionis et recessionis si-
mul sumpta. Si autem in duo
diviserit tunc habebit partem
accessionis et partem recess-
sionis. Idem enim modus in-
veniendi finis accessionis
et recessionis dicit Ptolomeus hoc
scilicet quod inspiciatur inter
gradus in quo luna occidit
et accipiatur oppositum gradus illius
in oriente et accipiuntur gra-
dus arcus qui est ab occiden-
te in oriente et fit sicut prius.
Sed autem hii qui sederunt ob-
icientes per illud quod inve-
nitur in aquis dulcibus sicut
in flumine arabum quod vo-
catur albefrath et in aquis
fluviatilibus que dicuntur arena
et multorum aliorum locorum
aquis que loca sita sunt in
pede maris. Nos autem
huic respondemus dicentes
quod aque dulces subtiles
sunt et vapore non retinentur
in se spiritus et ideo nec accedit
nec recedit et propter hoc
fluunt sicut fluunt flumina
aqua non fiunt motus eius si-
militer loca autem predicta
aquarum sunt receptacula mul-
torum fluminum ac fluen-
tium que ingressu suo a ma-
ribus dicte appellantur aqua
salsa et ideo remanet dulcis
in litoribus decursu conti-
nua. Continuatur causa ad
aquam salsam eo quod loca il-
la sunt maris et ideo acceden-
te mari impelluntur et acce-
dunt per accedens et recedente
eo videntur recedere et simili-
ter videntur accedere in
puteis qui sunt iuxta mare
qui ex redundancia crescunt
mari accedente et ex dimi-
nucione maris decrescunt ma-
ri recedente. Ex dictis au-
tem apparet quare mare acce-

denuo effunditur aqua calida
fervida et recedens retra-
hit aquam frigidam et ideo con-
frequenter. Sed enim accidit as-
pirat in eo vapor velut si
qui calidus est et quasi et
illud notatur a nautis mari-
time et cetera. Sed autem re-
vertitur in aqua dilatatur
super littora refrigerata et
restricta et ideo superior fit
minimus fortis hic autem est in
accessus et recessus maris

Non videtur autem su-
persufficiendum hic quod di-
camus aliquid de confortantibus
accessum et recessum maris licet
enim illa perfecte non sciuntur nisi
per astronomiam quae non cer-
titudo astrorum tamen in gene-
re ea sufficit pertinet ad natu-
ralem licet autem multa sint
numero tamen 4or sunt vero
quae maiorem habent virtutem
hic confortandi quorum primum est
distancia lune a sole et
2a autem est propinquitas lune
ad mare 3m vero accessus
et recessus eius ad terminos
capitum eorum qui sunt vicina
mari 4m vero est quantitas
temporis principii eius super terram
vel sub terra. Sexta autem
est admixtura eius a ceteris
stellis et hic quadoz confor-
tatur accessum et recessum
maris ex virtute celesti tan-
tum luna est propter hoc quod sicut hoc
flamus venti quia talis potest
esse quod confortat accessum et
recessum. Similiter ista sunt
accidentales vel particulares
confortantes accessum et recessum
maris ex virtute celesti tamen

vel utrumque de quibus in fine
21 libri est. Sexto mentione
fiet de prima causa ergo quod
distancia lune a sole facit
quantitatem lucis in luna ideo
quando luna est cum sole in eodem
loco zodiaci tunc quasi in-
tacte movet lunaria et ideo
tunc quando ad hoc ceteris pari-
bus existentibus confortatur
accessus aque super regressum
eius quando ergo recedit lu-
na tunc est prima lucis solis
in luna et non habet sibi con-
iunctam solem ideo tunc debilitatur
accessus quousque luna fiat
dimidia et tunc distat per quar-
tam partem celi a ~~sole~~ sole et
tunc confortabitur lumine eius
confortatur enim accessus eius
maris et non desinit confortatio
donec luna sit plena confor-
tatur in maiore accessus reces-
sus debilitatur. Sed autem
luna cadit a plenitudine incipit
debilitari accessus donec ite-
rum luna sit dimidia et tunc
per eam confortabitur propter lucis
angulum qui est rectus quem ra-
dius per circulum subtenditur
angulo recto super centrum
existenti et tunc iterum debi-
litabitur donec cum sole ad
crescentem lumine semper est for-
tior accessus maris quando
decrescente lune eius et in
est quod movetur. Mare quando
accedit per dimidium men-
sem et recedit per aliud dimi-
dium mensem et stat non ac-
cedens quia aqua eius est
spissa et non potest crescere
nisi lune crescente in luna
et non lune decrescente cum
eius lumine decrescens potest.

nor ergo ad operandum quam
eadem in eadem quantitate de-
crescens. Secunda autem causa
est ut dicemus quia propinquitas
lune ad mare habet enim
luna excentricum et epiciclum
sicut et alii quinque planete et
ideo quando in utroque descen-
dit versus terram est fortior
motus eius in mari quam
quando ascendit et si descen-
dit ad breviorem partem dyame-
tri in circulo et ascendit in
epiciclo adhuc confortatur
motus eius licet non sit a-
deo fortis sicut quando in utroque
circulorum ascendit et hoc quo-
niam ideo quia omne movens
quod movet ipsum fortius
quam ex propinquo est quam quan-
do remotum ab eo luna autem
magis propinquior est quando des-
cendit per breviorem partem dya-
metri circuli sui quam quando
est ascendens ad longiorem
dyametri partem. Tercia causa
est accessus et recessus lune
a medio capitis coeli quia sit
maior in mari quando accedit et
recedit quia cum ascendit lu-
na ad per medium capitis coeli
quia tunc radii eius directius
veniunt ad maris fundum et
ideo movet fortius quando
autem recedit a medio capitis
coeli tunc radii obliqui per-
cutiunt super superficiem aque ma-
ris et sentiunt quietem
maris et non minus commo-
vent ipsum quod confortatur
accessus quando luna accedit
ad medium capitis coeli et de-
bilitatur recessus et quan-
do recedit a medio capitis
coeli fit econtra quo ad hoc si-

militer sunt paria. Quarta causa
confortationis accessus est quan-
titas temporis pro quo est su-
per terram cum sole fiunt
autem accessus alii in die
aliquando fit in nocte. Con-
siderando autem utrum dies
longior nocte vel econverso
nox sit longior die si qui-
dem dies sit longior quod
fit cum sole est in signis a-
quilonaribus confortabitur
accessio diei super accessionem
noctis. Prima est si etiam luna di-
u moretur super terram quam
sub terra et est in hoc maxi-
ma differentia quia cum
quandoque dies prolongatur su-
per noctem est duplex in quanti-
tate vel unus crescit dies in
aliis autem decrescit et die-
bus crescentibus accessio
diurna fortior est quam sit
diebus decrescentibus et
ideo temporibus fortior
est diurna accessio ab ex
equinoctio estivo usque ad
solsticium estivum quam sit
accessio diurna a solsticio
estivo usque ad equinoctium hi-
emale in utroque tamen tem-
pore fortior est accessio diei
quam noctis sed in duobus e-
quinoctiis ideo quod sol est
equali tempore super terram
et sub terra equales sunt
accessiones diei accessioni-
bus noctis. Sed ab equinoc-
tio hyemali usque ad solsti-
cium hyemale quia in eo
tempore crescunt noctes super
diem et confortatur accessio
noctis super accessionem diei quam
a solsticio per hyemali usque

ad solsticium estiuum eo quod
tunc [illegible] decrescunt noctes et
tamen accessiones erunt notturne
ambarum temporum fortio-
res sed quam diurne eorumdem
temporum sit autem proprie hoc
quando luna est sub terra
et ideo si luna ascen-
dat in fine geminorum vel in
principio cancri super mare ad-
confortatur multum accessus
eius eo quod nullum signum
habet tam magnum circulum super
terram sicut illa que diximus
propter quod etiam dies eorum
longissimi sunt e converso autem sit quando
est in fine sagittarii vel prin-
cipio capricorni eo quod il-
lorum signorum sit maximus
circulus sub terra et longis-
sima nox eorum. Cetera vero
sunt confortantia lune ex signis
sive ex loco et ex stellis fixis
significantibus effusionem aque
et exempla in quibusdam pauco-
ribus vel pluribus quoniam
quando luna fuerit in signis aqua-
ticis et proprie in piscibus et
aquario sic confortabitur ef-
fectus eius ex loco vel in quo
est. Si autem ibi fuerint alie stel-
le fixe significantes inunda-
tionem aquarum sicut stelle qua-
tuor que sunt in x^a effusore
aque vel sicut sunt pliades
et stelle alie vehementer hu-
mide tunc adhuc magis con-
fortabitur effectus lune su-
per maris accessum licet a lu-
na in illo loco descendat
ad brevitatem sue dyametri
et alii planete vel duo vel 3^{es}
vel 4^{or} vel v^e vel omnes
sex quando fuerint et in sig-

nis humidis et stellis vehemen-
ter humidis et sicut planete
omnes vel plurimi ex eis fu-
erint etiam descendentes ad
brevitatem dyametri sue erit
tunc accessus intollerabilis
et diu durans et forte per plu-
res dies durabit et submer-
get forte loca vicina nisi im-
pediatur per accidens propter
loca grava in quibus repercu-
titur exiens vel propter
aliquod aliud accidens et ista
sunt que sunt determinanda consi-
derando et si plures eorum
conveniant in uno mari vel
pauciores et secundum hoc vide-
ndum est de accessu maris vel
recessu. Causa autem quod pro-
fundior est in inferioribus est ven-
tus admixtus aut impediens
recessum maris. Diximus enim
superius quod in profundo
maris elevatur ventus qui
facit mare ebullire et ille non
devenit ad litus maris nisi
raro valde et ventus [illegible]
qui flat in littore sursum eleva-
tur et est ad duodecim ven-
torum de quibus in li^o metheo^{rum}
determinabimus. Et si ille va-
lidus est et venit ab eadem
parte unde venit accessus ma-
ris hoc est ab oriente tunc e-
rit mare tumens cum frequenter
confortabitur accessus maris et in
aliis ventis erit similiter et
mare accedit secundum modum
lune ab oriente et secundum
modum eius ab occidente quando
accedit luna ab [illegible]
et in duo sunt accessus ut su-
pra diximus et ideo considera-
ndum est de vento valido vel
sic flante ab eadem parte acces-

sus vel recessus secundum do-
minium quod existit. Aut autem accessus et
aliquando per accidens et similiter
recessus diversificatur quando est de sinibus
vel collibus vel insulis vel la-
tis receptaculis quae sibi ob-
viantur vel ex fluminibus ali-
quando enim accedit mare fran-
gitur impetus eius ex an-
fractibus et collibus et vallibus
quae sunt intra mare qui colles
capita Hispaniae vocantur et
apud Graecos dicuntur stille
et quando impetus eius est contrac-
tus modesta et constricta ef-
fusione effunditur super
litora et redit cum impetu mag-
no. Similiter autem aliqua-
do retinetur locis latis et
diffunditur dilatatus in illis
et tunc minus venit impetuo-
se et minori quantitate ef-
funditur super litora. Aliquando
autem infunditur ad aliquas
fluminibus et facit flumina
statim redundare et retinet
aquas et instagnat eas et
tunc illis omnibus aquis posit-
a redit ad mare et tunc im-
petuosiori reddit cursus et
maioris quantitatis in aqua
quam fuit accessus. Aliquando
autem litus est gibbosum et illa
gibbositas est duobus modis
scilicet versus mare vel versus
terram vel versus utrumque for-
te. Et si est gibbosum litus ver-
sus mare semper impetus ma-
ris ascendentis constringitur
ad gibbositatem litoris et ideo est
modesto fluxu mare ve-
nit in terram. Quando autem
planum est versus mare et
gibbosum versus terram tunc
accedit mare duplici impetu

quoniam unum habet impe-
tum ex pulsu primo et secundum
habet ex casu de gibbo-
sitate. Quandoque autem habet gibbositatem
ex ~~utraque~~ utraque parte quando
scilicet quidam mons longus
est sub aqua in litore et in
illo constringitur impetus
maris. Propter quod accedit et
recedit impetuose qui est ex
casu exuberantis maris ultra
gibbositatem. Similiter autem
est in motu de recessu maris.
Quando enim confortatur acces-
sus tunc debilitatur reces-
sus et econverso. Et quando prolon-
gatur unus tunc
abbreviatur tempus alterius
motus ut in pluribus nisi im-
pediatur per accidens adven-
titium. Dixi igitur haec ergo sunt
causae conformantes accessum et
recessum maris et quaedam
alia quae in astris sunt plenius trac-
tanda.

[P]osuerunt autem nonnulli ex
philosophis qui lunam
non dixerunt esse causam acces-
sus et recessus maris et
fuerunt secundum alios fere aliorum
temporibus enim patrum paucis
ante nos fuit quidam Arabs
in Hispania cuius nomen Alpe-
tragius qui dixit totum caelum ma-
nere mobile et primi motus
motus contingit ex quo est
et ille quod motus a coaequali
usque perfecta velocitate et
aeris. Quia autem non manet
ad perfectionem cum velocitate sed ad
sphaeram eius propter suam gra-
vitatem et grossitiem et inde
est quod mare ad similitudinem

cuiuslibet terre attendit et
recedit secundum pondus. Alia
autem secta dicebat quod ma-
re spirat ex seipso et non
ex virtute alicuius motus
celestis et quando spirat ele-
vatur et diffunditur super
litora sua et quando exspirave-
rit tunc recedit ad alveum
suum. Dixerunt autem signum huius
esse quia spiritus multum nascitur
in quibusdam corporibus et ebul-
lit. Cum enim mare sit magne
quantitatis et sit humidum
valde. Impossibile est quod
calor solis et calor natura-
lis eius non generat in eo
multos spiritus ventosos
qui tempestates et eructationes
faciunt maris. Sed improba-
tur dicta opinio: primo quod si
mare moveretur ad motum
primi motoris qui movet
motu diurno non deberet
mare moveri nisi uno modo ab
oriente secundum motum diur-
num. Et cum terra sit rotunda
non esset causa quare magis
reduceret aqua ~~magis~~ ab uno
puncto quam ab alio litus ma-
ris et terre et tunc mare co-
operiret litus super terram et
tunc omnia destruerentur. Ag-
[illegible] sicut dicunt quidam gre-
cos qui dicebant mare moveri
secundum ~~motum~~ motum diur-
num orbis. Cum igitur nos vide-
amus diversitates motus ma-
ris invenimus et multos modos
reducit eius secundum partem ex
supradictis. Clarum est aquam ma-
ris in accessu et recessu non
sequi motum primi motoris qui
est diurnus. Videmus enim mutari se-
cundum aspectus qui sunt naturales

volunt loqui et induxit erro-
rem multos annos et sequentes
secundum in parte ostendamus in 2° ce-
li et mundi. Contra autem 2am
opinionem sectam est quod si move-
tur et mare quando spirat natu-
raliter sicut animalia in quibus
generantur calores et vapores
tunc deberet accessus et recessus
esse eius ex parte uno modo et
semper quia opera nature non
sunt uno modo quando causa eo-
rum uno modo se habuerit. Nos
autem in mari non invenimus hoc
sicut patet ex predictis. Am-
plius si mare spirat absque hoc
quod moveatur a luna tunc
non movetur nisi a fundo et spi-
rat semper et sic oportet quod
habeat locum maiorem semper
et sic numquam reverteretur quia
spirat ex seipso semper spira-
bit et semper ebullit et hoc nos
non invenimus quia nos vide-
mus redire mare et tunc suffert
et locus suus et non est ex
in eo aliquis spiritus qui tunc
expellat ipsum de loco suo. Am-
plius autem quia natura aque
est ut vadat inferius ad cen-
trum. Cum ergo elevatur ex
spiritu quando exspiraverit
descendit inferius tamen in-
spirando elevabitur tamen sur-
sum. Et huius contrarium vide-
mus quod sequitur motum
lune. Ad hoc autem quod posi-
to aliquo ponitur et destructo
destruitur hoc causatur ab ipso.
Dicit autem videmus quod accessus
maris pro et fieri quando luna
tangit [illegible] emisperii, de-
bemus ergo causare ex mo-
tu lune. Et quia autem dixit
quod non causatur ex luna

quod si esset ex luna deberet
fieri in omni humido aqueo et
sic deberet fieri in omnibus flu-
minibus et fontibus singulis
diebus quod non est eadem dis-
positio in omnibus hiis quem-
admodum diximus maris enim
est status totius et fluvia et fon-
tes sunt status partis et non est
eadem operatio in toto et in
partibus quemadmodum totum colligitur
invenit pluvias quas partes
non habent flumina enim subtiles
aque sunt et dulces et molles
et frigide propter causas quas
superius diximus signa enim sub-
tilitatis fontibus aperte vel ex
celis qui influunt in eis sub-
tilitatem et hoc non potest esse
in maribus ubi est multitudo
aque. Omnes tamen aque alte-
rationes accipiunt a luna
quando descendunt super eos licet
hoc autem quando sit insensibi-
le. Hoc autem maxime vide-
mus in humido aqueo complexi-
onali quod est naturale ani-
malibus et plantis nimis
nam cum fuerit luna crescens
in lumine suo per primam partem men-
sis videmus in corporibus
animalium superius humorem
habundare in superficie corpo-
rum quasi de profundo ebullientem
ad exteriora et venas esse
magis plenas et extremitates
membrorum magis occultas
et venas magis ... et pro-
funditates et ... assumptio ma-
gis impugnat in alia parte men-
sis quando luna decrescit lu-
mine suo et hoc omnia fieri in-
venimus quando luna est super
terram in die quam quando lu-
na est sub terra et superius fit

hoc quando elevatur ab orien-
te usque ad medium celi et mi-
nus quando cadit ab angulo
medii celi propter sapientes me-
dicorum volentes impugnare
aliquem morbum et confortare maxi-
me observant tempora que
diximus sed sapientes in maxi-
me attendunt motus lune et
secundum eam creticos dies nu-
merantur. Vidimus enim mul-
tos qui infirmati sunt cres-
cente luna et quando erat su-
per terram elevatur medium
celi ab oriente quod evaserunt
de magnis infirmitatibus
eo quod eorum natura erat for-
tis et humidus generalis multum
et non curabant de levi mo-
ri in multo tempore. Alios
autem vidimus de minoribus in-
firmitatibus mori qui in-
ceperunt infirmari luna
deficiente et existente sub
terra et superius si luna fuit
recedens angulo medii ce-
li inferioris hemisperii. Si-
militer autem humida nascen-
tia plurima in animalibus
recipiunt variationem secundum
secundum lune motum quem
diximus augentur enim et
variantur et putrescunt ad
periodos lune motus ita
quod si aliquis habet apos-
temata et ... careat sub
radiis lune descendens super-
ius quando luna est in celo
signo celi fortiter moriuntur ani-
mali ex puro apostemate
quando luna non fuerit matu-
ratur et quare crescit ...
humiditas in matricibus
feminarum animalium quando

luna decrescit et sicut humi-
da illa nutrimenta plena sunt
humida quando luna ascendit
ab oriente sunt fortiter concipi-
unt et fortius filios masculos
quam alio tempore et etiam plures
illi vigorosiores quam alio tem-
pore concipiunt et frequentius si an-
geret virtus lune ex illis
causis quas superius diximus
Et si sunt ova in ventribus
animalium nata
Illis temporibus erit albu-
go multa oculorum et vigoro-
sa quia albugo est radicale
humidum et quia corpus anim-
sit et intellectum preparatur in
nobis Si autem multa animali-
um aquaticorum inveniuntur que
latent in latibulis et sunt
luna decrescente debilia et
non depascuntur sicut quoniam
calorem eorum est debilis Lu-
na autem crescente egrediun-
tur et pascuntur et plura
eorum non pascuntur nisi hora
quando luna ab oriente elonga-
tur ad medium celi et alio
tempore redeunt ad latibula r
et ibi non querunt pastum Il-
la enim in nocte sunt valde
virtuosa habentia in materia
humiditatis que animali
calore ad medium desiderium ve-
bi vesalium non potest nisi
quando luna confortatur manens-
rit et mutatur Videmus
autem in cancris fluminibus
quod plenum sunt luna au-
gmentata et deficit et macer
sunt quando luna est diminu-
ta et decrescit et veneno-
sa etiam animalia quorum
humidum venenum et morsus

venenosius peiora habent
morsum luna crescente et
confortata luna crescente in
circulis cuiuslibet quam aliis
temporibus humidum venenosum
est naturale humidum quod
nunc est vigorosum et maius-
fit et ideo plus nocent et quod
mordentur Idem autem signum
est in plantis quia plante
luna aucta in lumine et eleva-
tur in circulo cuiuslibet per
medium celi qualescunt et
ramis aliis crescunt et pro-
ducunt fructum et que in opposito
tempore plantantur for-
tis exeunt vel non desicca-
ti et ideo qualescunt saporiosi
autem sunt fructus et herbe
quando luna crescit et ascendit
ab cuiuslibet circulo quam sunt
aliis temporibus Et ideo ita
ad sensum constat non modo sa-
pientes sed etiam quod vitas agri-
colarum hoc scientur Hinc est
quod in transmutatione metal-
lorum et lapidum operantur
quos althimistas vocamus
qui temporibus augmenti
lune et confortatione et ascen-
dente et a circulo cuiuslibet
propria producunt metalla et
colores lapides et ma-
gis figurantur secundum sensus et
virtus operantur et propterea qui
sunt bene periti non frequentan-
tur opera sua sed expectant
oportuna tempora quando opus
adiuvatur virtute celesti
Que autem omnia singula indu-
cere longum esset hoc enim
quod de singulis rerum quibus
inductum est satis sufficiunt ad

nostre probationis intentio-
nem

Omnibus autem habitis
que de causa accessus et
recessus in arte sunt dicenda ut
compleantur et que addit intra
ducere intendimus diversitatem
marium in accessu et recessu
Dicamus autem tria genera
marium esse in summa Est
unum quorum genus est in quo
nulla est causa accessionis et
recessionis Alterum autem in
quo est quidem accessus et re-
cessus id est causa Et tamen
non apparet in ipso accessio et
recessio Tertium autem in quo
est causa accessus et recessus
et apparet accessio et recessio
Genus autem marium in quo nul-
la est accessus nec modus accessi-
onis ex una vel pluribus de
tribus causis esse est ne-
cessarium quarum una est quod
aque alveus maris sit pau-
re que recipit augmentum
in pluviis hiemis ex fluvi-
is et decrementum in estate
et recipit augmentum exun-
dantibus aquis et illa ma-
ria habent naturam stagno-
rum et aqua eorum non est mul-
tum salsa sed est subdulcis et
ideo non colligitur in se fumidus
vapor qui facit ventum ex-
pellentem aquam et ideo non
acceditur mare illa nec rece-
dunt talia enim sunt sicut quasi
stagna continuata mari per ha-
bundantiam eorum et profun-
ditatem eorum nec sensibilis
in eis est accessus maris eo
quod prius dispergitur antequam
redundet in aquis marium ta-
lium Alia autem causa est quod
forte adeo longe sunt sub lumi-
naribus et planetarum quod
luna numquam figit in eis si-
cut radios sed transeunt ster-
tantibus aque profunditate
et ideo non est mirum si talia
maria non accedunt et recedunt
Tertia causa est quia forte
terra maris in fundo et
in ripis est rara mollis que
non continet vaporem ad se gene-
ratum sed paulatim emit-
tit eum et sic vacuum ut di-
ximus superius maria non ac-
cedit et recedit Maria au-
tem in quibusdam quod est
aliqua causa accessionis et
recessionis et tamen non acce-
dunt et nec recedunt Sunt
enim in hac passione assignantur
tres causas quarum una est
quod luna accessio a circu-
lo considerari non respicit
nisi unum litorum cuius ex op-
minus est magnum spatium in-
ter unum litus et sic luna
non movet nisi unum per aq-
et illa superfunduntur alias et
non generatur inde accessio
et recessus sed potius ven-
tus et comparatione undarum
sicut est in mari pisano
et ravennensi Alia causa est
quod quamvis luna fuerit
aliquando directa aliquorum
marium tamen non habent
litora demissa et insulas
super quibus funduntur prohi-
stringitur accessus ad alti-
tudinem litorum et non potest
nisi forte in hoc quod ma-
re prius tenet una vice plus

quid alia. Sed a causa
fluxus maris. Aliquando
enim mare fluit et redunda-
verit a luna spirat et sta-
tim defluit antequam a spiri-
tu aut loco suo possit exten-
dere et ideo non colligitur ut
simul accedat sed defluit
statim post statim et non sentitur
accessus. Unde maria autem
in quibus non sentiuntur ac-
cessus et recessus sunt que
habent aquas spissas et
fundum solidum et litora et
frequenter montuosa et ha-
bent alicubi litora depressa
plana et lata super aquam
planam superfunditur aqua
et ab eo liberum exitum habe-
at. Mare secundum superius pre-
dictum, secundum mare indicum
et persicum et quod est in con-
stantinopoli et venetiis
et mare quod est contra ori-
entem et aquilonem iuxta quod
habitamus nos. Sed ea autem
causis et mirabilibus scri-
bitur et dicitur a mari
maiori de mari persico et de
mari indico dicitur enim quod
illa duo maria adinvicem
continuantur et tamen habent
insulam magnam in qua dis-
tinguuntur et per totum pro-
prietates mirabiles. Nam
mare persicum breve est et
tranquillitate navigabile ab
utraque parte ad introitum
eius usque dum ingrediuntur in-
tra virgilias et tunc in
tempore hiemis et nubilositate
et unda eius elevatur
continue usque dum ingrediuntur

initium piscium sed tunc eius
elevatio et fumus et tem-
pestas est quando sol est in
sagittario in fine et initio
capricorni et tunc multi navi-
gantes in eo periclitantur et
tamen semper aliquo modo na-
vigabile et est ita similiter
de mari magno mari occi-
dentali et de maribus que
sunt apud nos in hiis climati-
bus omnibus. Mare autem indicum
contrarietatem habet oppositam ei-
us in maribus, nam primum est tran-
quillum per totum tempus quo
sol movetur ab initio virgi-
nis usque ad initium piscis.
Et sunt alia eius tranquilli-
tas quando sol est in fine sa-
gittarii et in principio capricor-
ni. Sed a principio autem arietis
usque ad principium virginis est
tempestuosum et maxime
tempestuosum quando sol est
in fine geminorum et in principio
cancri et tunc per mare persicum
maxime est tranquillum et
quod affert ad mirationem
dicitur est quod hec duo
maria continua habent aquas
et licet utrumque sit innaviga-
bile in aliis temporibus
tamen indicum mare efficitur
omnino innavigabile tem-
pore quando sol movetur
in sagittario et capricorno
et hoc quidem narrant plu-
res hominum naturales et astro-
nomi secundum albumazar
et quidam alii sed tamen non
reddunt nisi verbaliter causam.
Dicitur hoc esse ex parte eorum

sol et non solum luna habet
mirabiles effectus in motu
de aque maris sed hoc non
sufficit oportet enim natura-
lem suis causis sumat certi-
tas et ideo dicendum mare
medium esse aque spisse in-
ter partes Et causa est hoc quod
ipsum est magis ad meridiem
et fervore solis consumptum est
ipsum ex terrestri et mix-
ta et extrahitur ex eo humi-
dum subtile et remanet
grossum terrestre per modum
feris et calido diminuto
moveri non potest et ideo
sole per declinationem ad meri-
diem quando est in principio vir-
ginis non movetur et non
spirat et est status illius
tranquillitatis quando sol
remotissimus est a meridie
et hoc quando sol est in sagit-
tario vel capricorno nunc
enim cessat aqua ipsius et
nichil patet ipsum movere
ad spirandum Quando autem
sol incipit ascendere super ipsum
a meridie et propinquaverit
vel versus equinoctialem in
signo piscis tunc movet aqu-
eus et spiritus grossus
non egreditur propter subtili-
tatem sed potius per nebulas obscu-
ras quod mare est spis-
sus et eo est obscurum valde
et est status tempestatis eius
et obscuritatis quando sol hoc
maxime potest perficere et hoc
est quando est in maxima calidi
ascendente super ipsum in sagit-
tario et in cancro mare autem
propter subtilitatem aque est et sub-

tilis spiritus et ille egre-
ditur paulatim sole existen-
te in signis aquilona-
ribus in meridie nec frigus
comprimat et egrediens obscu-
rus et fortis spiritus facit
tempestatem Quod autem in-
dum efficitur omnino innavi-
gabile hoc est quia vapor
eius quando spiritus calefit
multum retinet calorem propter
materie sue terrestreitatem
et spissitudinem et ideo non
redditur sed continue et for-
tissimum conturbat mare et
hoc non facit spiritus maris
persici sicut patet omni habenti
scientiam naturam vaporum
terrestrium quos nos in
libro metheororum determi-
nabimus Non est autem pretermittendum
de mari mor-
tuo et de mari quod est
in ethiopia Et vocatur
etiam a quibusdam mare in-
dicum eo quod et in luna
pre per gulfum quendam contra-
hitur quod mentum eorum ar-
redit vel recedit Sed tamen
luna et sol oriatur sed
occidat super mare illa Et
causa huius est quia aqua
marium spississima est quam
lumen solis et lune pe-
netrare non potest neque
vaporem eius subtiliare ita
quod bulliat et cum stat neque
accedens neque recedens et
huius signum est quod nichil
omnino vivit in maribus il-
lis neque inveniuntur ea aliquem
sunt germinabit neque navi-
gabilia sunt propter aque spissi-

sic dicunt et totum corpora et que in aliis maribus merguntur natant in isto propter spissitudinem sue aque in ceteris autem maribus contrarium videmus fieri. autem de accessu et recessu dicta sunt quantum ad hanc spectat materiam Communi- dictis autem astronomorum que illi sunt pro ea remanent de quibus duo credentur in metha et phisice tractabitur

Nunc dicendum est de causa diluvii dicimus ergo de diluvio naturaliter ratione oportet autem scire quod diluviorum apud auctores quoddam dicitur universale quoddam particulare Causarum ergo diluvii quedam est universalis quedam minus universalis et quedam particularis Universale autem diluvium fuit quod totam submersit habitabilem sicut fuit factum sub deucalione et pirra ut refertur poete gentium et latini Particulare autem fuit sepius quod unam partem terre aut submersit aut in fundo ad tempus stare fecit licet non submergeret in toto Causa universalis est in qua conveniunt omnia simul celestia et terrestria causantia inundationem aque Causa autem minus universalis est in qua quedam celestia conveniunt et quedam terrestrium Causa vero particularis est in qua conveniunt aut quedam celestia

sola Antiqui autem theologizantes hoc non ignorabant et ideo dixerunt quod iupiter volens inducere diluvium optimum fieri sicut habuit adiutorem volentes hoc induci quod non ex potestate hoc competit celesti sola diluvium faciet sed etiam ex neptuno qui inferior inferiorem significat qui movet aliquando aquas ab inferiori terra ad superiora Dicitur autem et neptunus fecisse eo quod ab eadem constellatione permiscetur virtus superior que in aquis vapore et aere et virtus superior que de terris ebulire facit ad aquas ad terre superficiem propter quod etiam dicitur Iovem descendisse inferius et vidisse habitantium malicias Hoc autem quidam qui hoc omnia divine dispositioni attribuunt et aiunt non debere nos de huiusmodi rebus aliquam causam querere nisi voluntatem dei quibus nos in parte consentimus quia divinus homini dei mundum gubernans fecit ad vindictam maleficiorum hominum sed tamen dicimus hoc deum facere per causam naturalem sicut per motorem est ipse qui mota dat motum Causas autem sue voluntatis non querimus nos sed querimus causas naturales que sunt instrumenta quedam per que sua voluntas in rebus producitur ad effectum Quoniam

autem arabum sententia est quod
huiusmodi dignitas in sua specie qua
movet speram lune et non
ab ipsa luna vel ab aliqua
alia stella. Dicunt enim quandam
speram corporis habere sicut ha-
bet ad animam in tota cor-
porali materia generabilium et
corruptibilium sicut habet ad mo-
torem lune eo quod ipse imagi-
natur et materia. Et ideo se-
cundum ymaginatam formam alte-
ratur sicut corpus nostrum ex
obedientia quam habet ad
animam adhuc quod inducat
ad ita movetur tota materia
generabilium et corruptibilium
ad inducendum ad inducendum eandem
formam quam ymaginatur
motor lune. Et quia huius-
modi motoris ad ymagina-
tionem sic sequitur materia ge-
nerabilium et corruptibilium
dicunt intelligentiam que movet
orbem lune a platone fuisse dic-
tam animam mundi et ab or-
pheo vocatam fuisse deum qui
omnia implet. Secundam autem
dicunt non esse huiusmodi rationem
sed potius superiorum exor-
bitationem. Exorbitatio autem
dicitur cum est apud eos quod
planete post longam etatem de-
clinant aerem qui dicitur mag-
nus spere et aliquando depri-
munt quandoque autem deprimunt quod
aqua efficitur altior quam ter-
ra et ideo inundat super terram
et submergit eam et hoc etiam
secundum quosdam plures et e-
gyptios dicta sunt. Omnes sectas
que de hoc a diversis dicte sunt
consequenter longum et inutile esset
hec enim que dicta sunt a philosophis

secundum aliquam rationem dic-
ta sunt. Quod enim motoris
lune per ymaginationem sit
causa prodigiorum huius quod
dicimus diluvium aque aliquam
habere videtur veritatem quam-
libet motor lune non per yma-
ginationem sed per scientiam li-
neam movetur tamen hec sci-
entia regit et ordinat mo-
tum lune et impressiones que in
materia sunt generabilium et
corruptibilium et hoc dedit ei
natura. Sed solum habent di-
cere causam non habet causa
rationem. Est enim illa cau-
sa communis et huiusmodi prodi-
gii et aliorum. Omnis enim autem
per ea que in 2o posteriorum dic-
ta sunt causa communis et
universalis causante non efficit
nisi fiat propria per aliquod ei
appositum et hoc ipsum debuit
in natura ab ipsis determinari
non enim sufficit dicere in univer-
sali sed quemadmodum quod sciret unum-
quodque secundum quod in
ipsa natura se habet, horum
optimum et perfectum genus sci-
endi. Nec potest dici moto-
rem esse lunam in ymagina-
tione quemadmodum nos su-
mus quoniam si ita esset in
ordinationibus et modus eius
et adhuc sequitur quod nichil
ordinatum in inferioribus reve-
niret. Cum autem in ordinatio-
ne et exuberatione causa
diluvii in elevatione et depres-
sione inequalis sunt non de-
terminaverunt nec retulerunt
ad orbem hoc in inequalis sunt
et centrum immobile sed e-
tiam ad orbem lune qui ad

ascendit et descendit et non
quia centrum eius debet ascen-
dere et descendere necesse est
ascendere et descendere in equ-
antem licet quia hoc non est
expresse sed ad sensum ordi-
natum ab aliis sed dimittam
ab [illegible] ab antiquis ideo
quia non equaliter semper ad
equantem et ad centrum eius
igitur tamquam obscura et
imperfecta dicta relinquentur.
[illegible] Dicimus super tertium et quod
dicitur quod fuit in terra
causam fuisse coniunctionem que
fuit in signo piscium. Oportet
igitur scire quod coniunctiones
super multis quadruplex cum omnes
planete coniunguntur simul in
uno signo et in uno gradu
signi et in eodem minuto gradus
et in sexagesima parte gradus
aliquando autem coniunguntur particu-
lares sicut sunt in signo et [illegible] sunt
nunc duo et hoc fit multis va-
riationibus et secundum tot quot
modis diversificari possunt
planete per naturam et coniunctio-
nem et secundum hoc si dicamus quod
principaliter coniunctiones super terram
possunt omnes coniungi planete
cum [illegible] planeta Veneri
planeta soli aut planeta Marti
aut planeta Veneri ad
lunam. De septima autem coniunctio-
ne non est nisi [illegible] quando
omnes coniunguntur et cum nihil
huiusmodi fit similia coniunctio
ita quod Ptholomeus dicit
annorum [illegible] coniunctionem
esse centum xx quas bene in-
venimus et secundum modum quem
[illegible] dicemus et de secunda coniunc-
tione sed quia hoc est [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] et quod quando duo plane-
te vel plures coniunguntur du-
pliciter possunt convenire [illegible]
cum ita coniungunt quod infe-
rior tegit et eclipsat superiorem
aut inferius se [illegible] omnes qui
[illegible] dicuntur super unam li-
neam meridionalem circuli et
hoc ideo fit quando in eadem
longitudine a circulo equinocti-
ali et quando quedam [illegible] co-
niungunt [illegible] [illegible] dicuntur co-
niunctio vera dicitur autem non
coniunctio [illegible] hoc stelle [illegible] lu-
minaria et [illegible] sibi lumen
quod [illegible] [illegible] dirigunt nunc
inferior imbibit sibi lumen su-
perioris [illegible] ad centrum suum
et informat ipsum illa [illegible]
[illegible] [illegible] humus similiter videre
poteris in corpore humano [illegible]
unum membrum [illegible] alii spi-
ritum et humorem et tamen me-
brum recipiens informat illa
secundum naturam suam et vir-
tutem quemadmodum corporum [illegible]
[illegible] et humorem sibi [illegible]
a corde et epate missos infor-
mat ad virtutem generativam
speciei et informativam ita
facit quilibet planeta qui re-
cipit lumen ab alio et hoc
cognoscimus in luna que recip-
it lumen a sole et informat ipsum
virtute sua ut fit frigidum
et humidum cum a sole sit calidum et
siccum et [illegible] [illegible] [illegible]
autem [illegible] [illegible] [illegible]
superius quod due stelle [illegible]
[illegible] vivificatores in mundo et
fortiores [illegible] quod sunt superi-
ores aliquando coniunguntur
triplicitatem in qua prius fue-
runt vera quando coniunguntur in
eadem triplicitate in qua [illegible]

fuerit coniunctio Saturni et Iovis permu-
tant in triplicitate vel coniunguntur in
initio eius, quia nunc et significat illa
coniunctio magna accidentia et res digna
magna et mutationes gene-
rales status elementorum et mun-
di cuius causa habet determi-
nationales sed ipsam
quia sicut astronomus id dicit
philosophus quod astronomia est altera
pars philosophie et Ptolomeus dicitur
index electorum et observator
astrorum extitit sicut nos scimus per hoc
Est autem presens causa huius Saturni
cum sciamus id per ea que in celo et
in dicta sive causam esse uni-
versalem et figurationem et for-
mationis esse in celo et celum per
motum continuum est universalis
in creando id quod universale
id est in superiori ~~[illegible]~~ causa-
tius determinatur in inferiora et
id quod primo determinat ad
figuram et speciem est circulus
stellatus secundo autem quod septi-
duo sidera sunt Saturnus et Iupi-
ter eo quod unus movet ad
frigidum et siccum et alter ad
calidum et humidum et iste quali-
tates sunt et in triplicitate signi et
qua coniunctionem habet et influen-
tia antique oportet quod per illas
duas stellas totus mundus disposi-
tus infunditur permutatio autem
triplicitatis permutationem significat
qualitatum elementorum universa-
liter ergo oportet quod iste
due stelle significant triplicitatem
totius mundi quia ad inferiora
permutatio reducantur [illegible] igitur
habentis sic dico quod causa uni-
versalis diluvii componitur et qua-
tuor terminis videlicet una est
coniunctio septenaria permutata secunda
planetarum est quod fuerit

Nota quare coniunctio
triplicitatis inducit
[illegible]

omnes vel plures coram in
inferiori parte sicut in circulo
tertia est quod talis fuit coniunctio
que fecit aquarium vel qua-
tuor stellas que dicuntur ydria
aquarii et a quibus sidera ef-
fusor aque quia de illis efficitur est
quod specialis effectus dignoscitur
in mundo aquas et non
ibi apparet quod transiverit
signum piscis quod est triplicita-
tis aque et maximam habet
bonitatem in illa triplicitate plus
quam Cancer vel Scorpius. Et quia
fuerit permutatio triplicitatis
in illa coniunctione vel cum ap-
paret in triplicitas que regna-
bit [illegible] in mundo esset aerea
et aer calidus et humidus ve-
niat ad multitudinem aliquam
duo autem coniunctionem aliquam
incipit in uno signo et perfi-
citur in alio quando scilicet opini-
one vel ipsa coniunctio ante-
dicta fuit in uno signo et ipsa
planete coniunguntur paulatim
Quarta autem et ultima est quod
luna fuerit coniuncta in triplici-
tate sui in hora coniunctionis
scilicet quod ipsa ascendat a
circulo [illegible] et quod ipsa
coniunctio dicitur fuit super aquam
et quod fuit in hora et die
lune vel cum absque dubio lu-
na habet vim quidquid luna
fuit in omnibus planetis et
mutat toto illo lune periodo
maxime lune. Et ideo non fuit pau-
latim precessit aqua sed quia col-
ligit ad eam de maximis viri-
bus. Causa autem alia
fuit universalis quod in infe-

celibus. Et ideo oportuit
tunc propter nimiam aquae vapo-
res esse plurimos maris et
in ipsa [illegible] vim lunae et
non fuit sed pluviae quae et
vapores aeris plurimum in
aquam convertunt et sic cum luna
et [illegible] inferiorum. Et ideo ac-
cidit ut esset multi vapo-
res in terra spissi et fortes
qui ex terra [illegible] in aquis
erumpebant et de abysso aquas
eiecerunt de fontibus Neptuni
fratris Iovis qui est in aere
dominator. Et hoc est quod poe-
tae graeci et latini fatentur
carminibus fabulosis quibus
tamen plus subesse asserit [illegible]
[illegible] in Thimeo quod una gene-
ratione Iupiter [illegible] deo-
rum [illegible] nihil aliud fuit
quam coniunctio quae facta fuit
planetarum et stellarum fixa-
rum in signo et gradu uno
in quo fuit [illegible] mundus.
Fuit de natura aquae quod fu-
it constellatio [illegible] et ultimum
quod cum luna fuit etiam de na-
tura aquae. Et ideo necesse fu-
it quod in mare et lunam [illegible]
ad eandem naturam habebant
[illegible]. Quod autem dicunt su-
periores deos [illegible] loca et
dignitate in aula et popu-
lares ea quae [illegible] por-
tas loca terrae [illegible] est
quod caelestia corpora superiora
sunt in causando prodigia ta-
lia. Et eorum [illegible] quando
stellae [illegible] et inferiores
causae fiunt quando attri-
buuntur [illegible] a caelestibus [illegible]
[illegible] inferiores [illegible]
[illegible] deorum et successio [illegible]
[illegible] nihil aliud fuit

[illegible] stellarum in sig-
nis piscium et in luna quae
stella [illegible] dicitur quando
sub radiis [illegible] et [illegible]
[illegible]. Ultio autem [illegible]
[illegible] inhabitationem [illegible]
[illegible] in diluvii [illegible] ut dictum
est. Sic ergo [illegible] luna isto
[illegible] quae adhuc [illegible] fac-
it causa diluvii particularis.
Et est unum diluvium [illegible]
quod [illegible] causae et [illegible]
[illegible] fortes [illegible]. Aliquando
autem solus motus terraemo-
tus fit diluvium particulare.
Aliquando autem [illegible] vapor
et aliquando [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] ex praedictis [illegible]
[illegible] autem temporis diluvii
et [illegible] et loca determi-
nantur [illegible] potest [illegible]
ex [illegible] motus astrorum. Haec
ergo ex [illegible] aquae [illegible]
dicta sunt.

Post autem de [illegible]ta-
tionibus aeris [illegible] dicendum
est [illegible] determinandum [illegible]
[illegible] ap-
paret quemadmodum mare et
terra [illegible] aliquid [illegible]
videtur [illegible] et
terrae [illegible] ex [illegible] stelli-
[illegible] magis mo-
bilis quam [illegible] et [illegible]
et [illegible] simplicibus [illegible]
[illegible] stellis magis mo-
veri a stellis quam illud quod
[illegible] ab illis [illegible]
esse videtur quod non aliud
[illegible] aliquid
[illegible] mo-
[illegible] esse [illegible] oportet [illegible]

sentiret quemadmodum sentit
bene iuxta hoc quod inuenit absque du-
bio asperitas que aere plus
quam aqua dicit stillariter mo-
uere Sed cum mobilior sit
aqua sentiretur stillatio eius
stillatio cuius stillariter mouetur
et tamen negandum aerem mo-
ueri a corporibus celestibus
sed mouetur cum orbes quasi
planetarum qui sunt saturni
iouis iupiter mercurius mars
venus et quia stelle ille sunt
plurimorum super motum ideo
multiplex in omnibus aeris et ua-
rius quia ut stelle per se so-
le et luna multas habent
motuum uarietates Et quoniam
antiqui de aere determinan-
tes quorum unum est quod pre-
mens sit inter celum et terram
communitatis uidelicet accipiens ex ter-
ra fumos et uapores et re-
ferens celo in alimento quod
egyptii dixerunt et senera
in hoc est eos sequens stellarum
autem ignis accipit a stella
celo et defert terre Et primum
quod horum factum est idem in
celo et inde probandum est secundum
quod uerum est quod stellarum
ignis defert dicit ad terram
quoniam extremum non uenit
ad extremum nisi per medium
et ideo oportet quod medius ig-
ne et aere causas stellarum
ignis ad terram deueniat quod
autem medius sit ita quod tan-
gat et distinguat utrumque ex-
tremorum secundum medii senten-
tia dicere non est uerum species ter-
tia hoc opinatus sequens est etiam
et egyptiorum qui dixerunt quod
ignem aliud non esse nisi ex
quo sunt corpora celestia et non

est id quod inter duo sporta
est et aliud secundum dixerunt a-
quam Est autem multum de hoc
dictum in celo et mundo ubi
probatum est celum non esse quatuor
elementorum ubi autem est quod et
ipse sit fortissimum omnium ele-
mentorum eo quod uideretur
ignem non solum dextere corpora
et terras et non continuus
secundum lugna Et quamuis si-
mile dicebant quia uidebant
multa similia in partibus ex
eis penetrans lapides et sic
de paulatim et dicebant non
esse autem sed aer spiritua-
lis et magnus corporis secundum
et dicit Est autem in hoc mag-
na deceptio quia re uera ex
aer facilius alteratur quam
aliquod aliud elementum et
ideo de facili frangunt in
spiritus et uentibus et grossa-
tur et subtiliatur Quod
autem dicit de uita ut sentit
ideo est quia uehiculum est
uirtutis primitiuis secundum est
corpus uehiculum corporis
naturalis spiritus Et ideo hoc
non uirtutis aeris est sed si
uirtutis spiritus impellentis ae-
rem Est autem de hoc tractandum
in methaur ubi de com-
muna habetur tractatus 3m
autem est quod dicit de aere
quod similibus per augent ua-
riabilia prebet incrementa hu-
ic cum celum in ortu
continui aut diminui quantum
nec sit ferax herbarum et
arborum in magnitudinibus et plus
incrementa dantur ex eodem
modo se habente terram et
aquam ut dicit Et hoc omnino

falsum est quia augmentum
fit de nutrimento probatur
autem hoc posterius in libro
physicorum et de anima quod
nichil compositum nutritur simplici
a scilicet nichil componitur ex
simplici Quod etiam indu-
cit opinio rusticorum qui quesi-
verunt aquam sterioris quando ri-
gare voluerunt plantas Se-
cundum dictum etiam non oportet
rigare plantas per pluviam
nec oportet rigare animalia
quando aer et vegetaret
et augeret singula horum
usque ad statum Quartum autem
quod de aere dicitur quod esset
spiritus deorum dicebant
quippe aerem continuum esse usque
quo ad celum et aerem esse id
quod distinguat inter spe-
ram et speram Et ideo impe-
tus celestes quibus deos vene-
rabantur dicebant primo in
flam aeri scilicet vehicula
quo veheretur deus quod est
et deceptum eo ipso attrahi
et animas in esse quod ali-
tur et vivit que dicebat
esse sacra que inducta est
in racionibus orphei et aliter
hoc habet veritatem que tamen
in fabula involuta non est
cum verum quod aer pertin-
git ad celum secundum superius
habitum est et etiam in 2o huius
voluminis habetur sed im-
petus celestes transportantur
per aerem in radiis stellarum
quo disperguntur per aerem et
congregantur in superioribus
radiis hiis [illegible] effectu-

ros est sed quid ipse de ae-
re aut divisione de impressionibus
et de aeris temporibus et fulgo-
ribus et aliis que in eo gene-
rantur ubi erit sua specula-
tio in libro metheororum Quod ergo
de aeris proprietatibus dictum est

Quoniam quidem autem et
modo loquimur de ig-
ne et proprietatibus
eius Dicemus primo quod qualis
sit ignis in suo situ Secundo ad
per quid naturam salvatur ig-
nis extra locum suum sed nutri-
catur hoc alicui alio elemento
Tercio erit de motibus eius et
de diluvio eius quod tangit
plato in thimeo dicens ignem
ignem esse in loco suo subti-
lissimum corporum elementorum spe-
re et oblongum esse levissimum et
in loco qui simpliciter est sursum
locum autem illum sibi attribuimus
propter eo quod generaliter est
et quia movet et lucet per
dissolutiva corpora et subtilia-
tiva propter quod nec etiam
in maiori subtilitate et rari-
tate esse non potest quod est
sub forma ignis Est autem
calidissimus eo quod movet
et lucet continua sunt calor
caloris Per hoc calor factus
est ignis naturaliter et est
calor igneus leviter et ideo
contrarium secundum et hoc quod
quod calor quidam igni esse-
rialiter quia secundum gratiam
proprietatis consistit vel calore quod
est in igne Per proprietatem eius
quid deceptum ignem non esse.

continuum sed ergo athomis ro-
tundis et trigonalis quoniam
non dixerunt esse continuum nisi
quod est humidum non humidum fi-
nat fluere potest adinuicem et si-
ca sit causa continuationis Ignis
autem qui non habeat humi-
dum est continuus et huius sequendo di-
cit esse quod est discretum corpus
asserit corpus continuum non
esse discretum sed potuit esse
tale terminari nisi addide-
rit quod ignis in athomis re-
splendet in aere et apparu-
it eo lumine hoc est quod aere
illuminet et antiquitus istorum doc-
torum sicut fuerunt democritus
et leucippus de quorum sententia
in primo physicorum habetur sed quia
non spectat ad presentem spectat in-
tentionem secundo quod humidum
esse causa continuationis in mixtis
et non in simplicibus Contra
continuum secundum rationem et
mobile aliquid sit humidum licet
quod enim corpus vel continuum
est et non humidum et ideo hu-
mor non est causa continuationis
alicuius et ideo poterit secundum
que cum humidum uniuersaliter
causa continuationis esse dicitur
et quod videtur ipsum esse cau-
sa continuationis in mixtis Ter-
tio licet hoc est discretum quia ipsum non
est continuum quia in humidum est
discretum esse videmus sicut
apparet in aqua et aere et in
cristallo et in multis aliis
Et ideo hoc dicendo et tamen de
igne in sua specie speciali non lucet
Et ad hoc probandum in aliis lo-
cis inducuntur rationes sed quia
hoc sufficit ad probandum id est
quod dicit lumine et aliis

quia si luceret regeret nos et
talleraret omne corpus quod
post ipsum est sicut facit id
quod lucet Sed autem nullum
corpus in regeret ea que sunt super
ipsum constat ipsum esse loco sui
non lucendi sed autem quidam
qui lucet ipsum dicit in speci-
sua asseruerit platonem ad-
huc et albumasar galaxiam
lactea nomine habet que licet
quod supra in aula Iouis con-
ueniunt sicut dicit ouidius
Sed illi deridendi sunt quia
galaxia ab omnibus astrono-
mis ponitur in stellatum celo
quod nunquid attingit ignis
et distat ab ipso multo plus
quam ignis distat a terra
et ideo minus est de honore sen-
tentia que dicit illud lumen
esse ignis quod tamen lu-
men ignis non resplenderet
in terra Quod autem dicit
poeta hoc esse iter deorum
ad aulam Iouis quasi dicendo
quia domus Iouis est sagitta-
rius in quo una lactea pro-
cedendo et ideo illius ignoratis sit
natura quod hoc dicit de hoc at
in methaphysica est determinandum
hoc quantum ad bona eorum que
de igne sunt dicenda Secun-
dum autem est quod ignis sunt
multis qualitates in radici-
bus terre et in montibus
mediante et in terra sicut
in materia permanabili quod non
quod alium elementum aqua
enim est in nulla materia
nisi sit clausa in vaso et
locum suum continebit sed neque
aer neque terra sed descendit
id quod quiritur de illis primum

In specie et

in superius et festinat ad locum
suum ignis eundem inveniens huius-
modi corpus impedit quasdam
naturas et adhesiones in eas
eciam separet ab eis propter loci
contrarietatem donec consumptum ci-
nis remaneat in eis. Propter quod
eciam quidam philosophi dixerunt ig-
nem elementum non esse pro eo quod ex-
motus non lucet in loco suo sed
in omni loco generatur. Hoc
autem falsum est et error
est eorum in arte habens defi-
[illegible] Causa autem quare
ignis separatur quasdam ma-
terias eorum extra locum et ideo
est quod illa sunt homogenia igni
et sunt habencia partes compotatas
loci ignis et ideo movetur ig-
nis ad ipsa in ipsis. Est enim ig-
nis propter calidum congregans homogenea
et ideo attrahit sibi homogenea.
Sed in illis materiis in quibus inve-
nerit sibi homogenium eam in-
venit illa sibi generalia ut locum
et ideo subdit ei ex huius
subtili sibi homogenium. Est
autem illius causa vehemencia ac-
cionis sive que adheret rebus
combustibilibus inseparabiliter.
Alia autem elementa qualita-
tes non habent per quas attrahunt
corpora et faciunt sibi corpora ho-
mogenea que propter semper rema-
nent contraria et ideo semper fugi-
unt ab eis et redeunt ad loca
sua naturalia. Quod autem
valde mirabile est quod lapis
quidam albus est nomine [illegible]
amiast qui attrahit ignem ex
longitudine magna et sequi-
tur eum ignis et inflamatur
in ipso et faciunt de illo di-
vitibus sacerdotes lampa-
des in aris quas per perpetuo
ardere credunt et sic deludunt
populum simplicem. Sequitur autem
ignis amiantum allium quorum po-
sterius fuit et secundum superius sed infe-
rius sed a dextris sive a sinis-
tris quod videtur per eo est quod
lapis iste spirat quendam spiritum sul-
fureum quo spiritu ignis sic
ad locum attrahitur. Nec tamen
ascendere sed eciam movetur ig-
nis ad ipsum sicut ad non in
quo est locus eius naturalis.
Sed aliquid sicut magnes
longe ut supra dictum est ferrum est
et est dicendum quod hec materia et
locum ipsum continens loco vel genera-
tur et continetur et ideo moven-
tur naturaliter ad loca sua si-
cut ad sua principia generancia et
conservancia. Cum autem illa
sunt generantes et non conservantes
per modum tamen sunt bonum sed
sunt corrumpencia per modum fomi-
ti et ministrancium quasi alimen-
tum. Hec autem et alia sunt proprie-
tates ignis. Quod autem dicitur
3e esse species ignis carbonem
et flammam et lucem non est dic-
tum nisi de igne extra locum exis-
tente quia in loco suo nichil
horum est unde dicitur lux et
non ab actu lucendi sed a natura
eius quod lucida est. Esse ho-
rum est per speciem condensacionem et ho-
no differt in natura a non
condensato sed in accidentibus. Di-
ximus autem de hoc alibi.

Diximus autem nunc de
3o quod promisimus de ig-
ne scilicet de motu et de diluvio

ignis fertur autem a pessime
ignem a sole moveri et signi-
ignem solis radios secundum eum
lunam humidum aque movet ita
sol habet motum ignem et sic
quod residuum habet motum aeris
propter quod marte multos radi-
os esse dicitur propter caliditatem
inferiorum quam planetarum in aqua
autem lunam et in igne lumen
autem ille movet minus igitur
potius quod sive quam non sol
ordinatum cursum habeat ut na-
turalis ex epiciclo vel diu-
latitudine eo quod in movi-
mento ecliptica quod medium
zodiaci non possunt in igne ex-
pe motus diversus sicut hoc
solis quod non radiis et in ra-
diis solis ignis concretans infe-
ra diffunditur secundum plus
et minus secundum quod sol as-
cendit ad aquilonem zodiaci
vel descendit in meridie in
caelo secundum quod recto
radio perpendiculariter medio vel
obliquo et secundum quod est
in inferiori parte circuli angulus
calefacit quod in superiori ut
longior est propter dyametrum et se-
cundum quod est in loco alto sphe-
re circuli signorum vel distat
ab illo terminis eum mediis secundum
dignitatem de natura locorum sol
magis fervet super unam regi-
onem quam super aliam quam sunt
modi quatuor quorum sol solus
habet accessus ad terram re-
spectu et secundo anguli vel
simplicis loquendo quantitas
anguli secundum quam radius
solis cum meridie terre et lat-
itudo sphere secundum est sub tro-
pico in quibus dum remanet sol

circa locum eum et depressio solis
ad terram ex brevitate diu-
turnitatis. Ex loco autem maior est
sol habet ad motum coloris a
superiori per stellas fixas cali-
das aliquid sub quibus est secundum
quod est in leone et imitatur a
stellis quae dicuntur caniculae et
aliquid habet ad motum per pla-
netas et maxime per martem
cum maxima est caliditas et sic-
citas sicut autem mars maio-
ris caloris sic quod sol non tam-
quam stellis attribuitur sibi motum ig-
nis propter solis et hoc dicitur ex
magnitudine solis corporis
et magis est proximus ad ignem
Et non fortius movet ignem quam
mars Jupiter autem minor
sed minus tempore secundum
est in tenendo martis non est communis
habet esse similem sol lunam
a se quod non habet mars sed
in 2o quamvis sic habebitur
lunam autem ex comparatione est se-
cundum effectum et si aliquid
humiditatem hoc non habet in
quantum est lune sed in quan-
tum est lune eius corporis vel
ipsius in quo ad humorem fa-
ciendum informatur sol ergo
propter dictas causas quae dicte
sunt motum non habet ignis
et hoc antiqui sunt abscondi-
tum quam propter quatuor causas
quae dicte sunt motum habet
ignis et hoc quod sol habet
ad ignem motum ostenditur
eo quod est per sui solis
dicitur quatuor equos pyroum
eoum et ethon et flegon du-
as autem rotas assignaverunt
currui propter stellam deferentem solis

quam est exorbitatio et propter as-
censum eius et descensum ad
longiorem partem dyametri et
breviorem. Secundum enim hoc ma-
gnum fit in circulo orbis non
tamen sol habet hunc recessum hinc
inde ex hiis duobus secundum
duas quas exponit secundum
figuram huiusmodi respectu ter-
rae capitur et descendens
et ascendens ad augem et oppositum
augis exaltatur et deprimitur
eius quod vere fieret in-
cendium caloris. Propter quod sol
dante mundi moveto igne
splendente enim sole calefa-
ctus in se per motum humidi et
per vapores extractos ex
medullis terre hoc enim se-
cundum ordinem superius enu-
meratum incrementum ex sole mi-
nus autem igne ut diximus
impossibile est ut moveatur eius
ut corporaliter descendat deorsum
secundum horum et omnium que naturam
sed movet eum ut diffunditur
calor eius in radiis. Propter quod
postea quidam dixerunt quod
radii solis sunt calidiores
aliis et quod transeunt per
ignem sed licet non sit sufficiens
dixerunt eorum quia esset eis
radius lune lune transeunt per
ignem sed tamen non sunt cali-
di sed frigidi et humidi se-
cundum dicentes superius dictas
ergo quod sicut sol calidus
et siccus per esse et per refor-
mationem secundum calorem hoc
habent in effectu et ideo ipso-
rum est motus ignis generatio
ignis in hiis in quibus invo-
lvunt generatum ignis. Et

ille motus est quem credidit a philo-
sophus quia ignis in radiis solis
descendit ad locum solis se-
cundum dictum est quando sol vero
minus igne. Diluuium autem ignis — diluuium ignis
est quando exorbitatio ignis a luna
solis exorbitat et intendit elemen-
ta calidum et non temperat sed
inordinate calefacit terram
et hoc aliquando accidit universali
causa et aliquando causa que est
secundum partem et est diluuium
ignis aliquando universale in ter-
ra aliquando particulare. Secundum
etiam diximus de diluuio aque.
Causam autem universale dilu-
uii autem eque non secundum bea-
tum [illegible]. Unde enim plus
quod exorbitatio solis et
planetarum fuit causa dilu-
uii ignis et induxit fabulam
de Fetonte quam ovidius a grecis
scripta latinam fecit et dixit
quod licet videatur esse fabu-
la tamen est res vera et sic
hoc non deinde illa que est fama
que nobis scripta est quam Feto-
ntem quendam solis filium affec-
tantem officium patris currum
ascendisse lucifero ut gra-
tia solis [illegible] anteriorem
orbis exorbitasse terram
et [illegible] flammis celesti-
bus conflagrasse fabulosum [illegible]
[illegible] putatur sed verum [illegible]
[illegible] enim longe [illegible]
di [illegible] exorbitatio quod
in flammationes [illegible] [illegible]
tur necessarie est hoc autem
[illegible] quidam antiquiorum ex-
ponendo dixerunt solis aliquem

ab orbita solida recederet
et etiam aer solis longa
actione consumi et sic demum sic
sol et terram appropinquaret et
eam terras exuret. Alii autem
athalantes qui aerem soli portat
aliquando remittere dicunt quod
inferius et dicunt et aliquan-
do porrigere superius et conse-
quenter terram inmensis ca-
loribus vel in moderata in-
gredia sed autem opiniones sunt
false omnes quoniam circulus est
solis nunquam remittere magis
quam nec utrumque tempore nec plus
declinat ad unum polum quam
ad alium. Demonstrat autem astro-
logi superius et inferius quam
in aliis planetis quod per epiciclum
nullum enim omnino cum sole sed
per veritatem obs[ervationum] per astrono-
miam circulus quod demonstrat in
aliis planetis enim quod per ecc[e]-
ntricum ordinatur et sol di-
ligitur in moventem ad unum ut
unumquemque calculationis aliquem sol
pervenit ad istum secundum quod
in ipsa terra mediante et scor-
pione mutat. Illo enim exor-
bitando quod fabulose signi-
ficant quod sol egressus sig-
nificat per zodiacum usque ad se-
cundum secundum nulla ratione
potest esse verum sed finge-
runt aliqui qui quando nostri
ignorant causas caloris ignoti
quos aliquando facit sol di-
cunt egressus esse cursus
solis versus zodiacum ad aqui-
lonem quantum et secundum et sequitur
circulum revera in angusti
scorpione qui est gradus terre

sit in meridiem quia si sol in
scorpione exivisset zodiacum
versus aquilonem tunc totam
terram ad aquilonem transisset
et si esset sic exorbitasset in
ascensu et descensu ad terram
revera totam aquilonem.
Propterea et non reddi-
derunt ista causa in fabula
scientes que sunt revera in
meridiem sed poterit fingere
antiquitas convenientem esse
Ovidius enim et ceteri errorem
susceperunt in astris dixerunt
enim quod sol multo aliquan-
do descendit ita quod lunam
aliquando videtur tangere quod
animam superatis quamvis am-
ani et aliquid multum ascendit
usque ad saturnum quando ergo s-
per et relinquunt sic ab illo
sic et aliquid fuit super terram
per lunam dum iuxta per duas li-
nea ergo raro accidit et ideo
celebrabat saturni solis semper
et solis sedium et solis sic
et hoc expressit fabula et
non recte intelligitur secundum pos-
teri quia quantum aurum dicunt
mundi aerem consumi non intel-
lexerunt hoc quod secundum
intelligunt hoc ita sit quia quod
qui inequaliter spere appella-
tur lunam sit intelligibilis
que non per consumi sed ponitur
hic paulatim ascensio solis
super lunam et paulatim de-
scensionem eius super lunam orbis
mundi et non sic desinunt et
elevatur sed dicunt aerem autem
et ergo hoc est quod dicunt a-
laurem aliquid aerem porrigere

scissio et aliquid porrigeret
deorsum secundum sphericum me-
ntem et expansionem eius secundum
solis motum licet hoc ore tem-
pora fabulosa sint et aliqui
habeant libertatem tamen quia
philosophi non est per hunc modum loqui
sed simpliciter ut dicant et universaliter
secundum quod est philosophus. Vero autem
incendii causa est congrega-
tio ex quibus et quibus hoc est ex
congregatione solis et martis
et iovis et ex loco congrega-
tionis ut si sit in centro vel
corpore leonis et cauda et ex
dominatione solis et martis ut
si ut et etiam imperet super in-
feriori parte orbium suorum
et illud quod dixi de centro
non intelligo de spatio centri
sed de ymaginatione ymago
autem cauda est breve in occasu
brevis valde et non longe
distat ab ipsa corde leonis in
partibus et quedam stella ru-
bea que altera est in genu
et est de natura et virtute
martis in altera parte et ca-
nicula est simpliciter in 3a parte ad
meridiem aliquantulum Ex ipso
autem loco licet ymago sit
ignea tamen quia est parum
stellata et obscura non
multum impedit et promo-
vet maliciam propter plus quam
sol ibi dum figit radios ita
ut puncto sit simpliciter spere acci-
dentie que est causa maxima
incendiorum Preterea si sol
sit in inferiori parte dyametri
sui proximus centro terre et
alii planete similiter calidi et

operabitur incendium non operan-
te natura cause est in super ma-
teria brevius cum immediate con-
giungit ymago leonis et leo
ingreditur sibi in tertio suas ex
quod in ipsa est calor triplicita-
tis medius in statu suo summo
Est autem verum quod sol et pla-
nete igneis calidi non impe-
diti a stellis frigidis sicut
a saturno luna et venere
et specialiter a saturno Et iterum
est quod hic cometes sit ad pro-
mutationem triplicitatis satur-
ni et iovis vel cum magna
eorum coniunctione licet forte non sit
in quarto sit tamen si 3a dic-
te habuerint tunc sufficit con-
tra alias in suis proprietatibus
contrarietate et hoc erit si alie
stelle frigide sint in superio-
ri parte augium suarum ipse et
in inferiori cum licet saturni-
nus sit fortior iovis Iupiter
tamen maioris est quantitatis
quam et sol maioris quantitatis
quam aliquis aliorum contingit
autem id brevissimum et ideo
rarissime fit diluvium et hoc
est quod narravit antiqui
longam expositionem Augi
enim omnium planetarum move-
tur in centum annis uno gra-
du preter augem lune et eo
dum currit orbis antiquam
exorbitat ut quoniam tres
auges planetarum calidorum
et hac natura ignis dilu-
vii causa existunt nullam
autem habet diluvium in infe-
rioribus causa sicut habuit
diluvium aque quia inferiora
elementa non possunt movere
ignem nec vapor igne etiam

ꝯ ignis materia. Sed port ꝯ
contrarius igni sed mittitur in
terra a superioribus elementis su-
periora elementa et destruun-
tur vapor et hoc est quod
dicunt aliqui quod malo fu-
it usus fuit in illo quod
mundum fecit incendit quia
incendit de luna ignis illumina-
vit astergendo et consumendo va-
pores forte contingunt eleva-
re posset ille esset impugnari
et infortunia valde cogn-
iti et illi qui retinentur in ca-
delas et currunt ardentes
quod solubium -
dus fere ignis videtur et
hoc est quod patet forte deus
voluerunt promisse ignem
incendii mundi usque ad fere
centum Columbus inter illud i-
tendum ex duobus quorum
luna et solis eclipsis altera
efferentur ionis et ventis Eclip-
sis eum solis non fit nisi per
lunam et eo rediorem calorem
separat a terra et non fervor
finitur. et incipiunt fumare
aquae et vapores mittere in
aere qui temperatur pluribus
sicut ab aqua et terra
eum descendentibus et hoc est q
contrarius fabulose poetarum fe-
centes qui sol est delusse de
morte filii et subtraxisse
solis per lunam die lu. non q
dein vim durat eclipsis sed
quia effectus datur in obscu-
ritate nubium per diem et fre-
quenter et nemo intelligit
quod dicunt eclipsis solis con-
incendium ad eclipsis paradi-
sum quamlibet eum durat pa-
rum limpidissimum lunae sol

separetur ab aliqua regio-
ne impossibile est quod non
alteretur infrigidus eam cor-
pora illius regionis Et in
astronomia dicitur quod ef-
fectus durat per plures annos
quam sit hora eclipsis Et for-
te durabit inequaliter sem-
per diversa loca eclipsis Et
post illud tempus determina-
te pertinet ad scientiam astro-
nomorum pervenit autem ingo
se manifestat alteritas in-
cendii est in fumo terre quia
est per incendium aque super de-
minute et in terra in superficie
in pulverem redacta oportet
quod vapor validus de super-
ficie terre elevatur in supe-
riora qui elevatus invalu-
tur in vapore aqueo et
propter nimium calorem se ele-
vat et incendit et facit
coruscationes et tonitrua
in quibus imperat persistat va-
pores terrenum forte et videts
sinitur incendium et ad dis-
sipatur et consumatur vapor
cadit et fulgur et resolvit
id quod est exterius vaporis
aque et rore et pluviam et
non mitigatur incendium Et
quia terra amittit vi vapo-
ris materiam propter hoc dice-
tur terram peperisse cla-
more dedisse ad cuius con-
veniunt vapores et salvatur
si quid esset residui vel co-
rpus comburetur. et ipse accept-
silend et inter sicut incendi-
um ignis comprehendo ignibus
eo quod ignis fulgurum in -

clusi ante diluvium aquarum fuerant
quod distillat post illas et
extinguit inmensa terra et
aer h' ignis sic quae dicta ha-
bemus probata de diluvio ignis

Hic est autem alteratio mag-
na inter antiquos et autores
in suis libellis de diluviis
istis quod sit reparatur ter-
ras et animalia quae fuerunt
ipsis postquam per diluvium ig-
nis et aquae mortificata et
extincta sunt dicunt enim aucto-
ritates stellarum quando praestant
virtutes elementorum omnes formas
et perficiunt et non indigent for-
mis per locum Et non dicunt ani-
malium matrem non exigi ad
generationem nisi per bene esse
ut scilicet bene melius forme-
tur quam raro est perfectius lo-
cus generationis alicuius in
elementis propter repen-
tinas mutationes elemen-
torum et non prodit natura
locum certum qui est matrix
feminarum sed nihilominus
saepe quaerunt locum genera-
tionis invisibilis animalis ali-
quando esse contemperatum in ele-
mentis et tunc stellae afferunt
producere [?] animalis speciem cuius
semine est in elementis compa-
ratum Huius autem signa
introducunt plurima quorum
unum est quia nos videmus
mures generari in aliquo
loco ex terra et postea
per coitum multiplicari Aliud autem
est quod nos videmus serpen-
tes magnos generari ex
capillis et serpens ex capil-
lis mulierum quia longiores
et humidiores sunt quam capil-
li virorum secundum naturam
Et non generant sed postea per
coitum multiplicantur et
fortificatur in eis virtus stella-
rum maris et feminae a si-
de positate fit eis stelli do
zo est quod et dicunt quaedam
sunt efficacius probat quod et
nos videmus figuram capitis
animalis alterius generari et ta-
men matrix deberet impedi-
re si sibi posita esset ab alio
sicut nos videmus in nativi-
tatibus monstruosorum et
partium de quibus nos dixi-
mus in 2o physicorum et plane
in libro animalium differentiam
non enim potest aliquis dicere
quod esset per seminum commix-
tionem ita quod species unius
animalis percipiat semen in
matrice alterius feminae quae
non est suae speciei quia licet
hoc contingat in multis specie-
bus sicut in asino et equo
vel forte in cane et vulpe
et huiusmodi in distantibus
tamen nullo modo contingere pos-
set sicut est homo et porcus
Sed tamen inde erunt probatio plus
sicut diximus alibi Constat
igitur virtutem stellarum for-
mas ex virtute formarum
formarum quam influunt in the-
[illegible] quod autem est quod in
observationibus astrorum com-
pertum est quasdam stellas impe-
dire figurationem hominis quan-

vnz sit semen efficax et
matrix ad capiendum sit.
sunt quedam stelle in signa
asteris monstruosos opan-
tur prius sicut sepe contingit
et aliqua de talibus monstris
sunt ad nos quam ad nostram
notitiam peruenerunt Ex his
omnibus et aliis huiusmodi
probatur Aristoteles per stellas pos-
se produci primas substantias
cuiuslibet animalis et sic
per consequens mulier etc. Hic autem
causa fabula videtur dicens
que est de pirra et deucalion
magna enim mater id est ossa re-
trorsum iacere sunt ipsa terra
est et ossa sunt lapides in qui-
bus terra quinta est apparet
in humore et coagulari sunt
primo quidem calido sicco hu-
mido fluido extrahente
Deinde autem frigido vapo-
re comprimente in ipsis propter quod
dicendi sunt et volebant di-
cere quod in pirra primam
in qualitatem et elemen-
torum posteritas post terga
eorum retro relinquerent. ut
per stellarum que in inmine
pirra et deucalion sunt in-
acciarum manus ad intellige-
dum hoc autem platonem intel-
lexisse videtur. Ubi dicit de-
um deorum semen dimisisse
fuisse et stellis etc. tradi-
disse ad mouendum et exer-
quendum Isti igitur sunt ra-
tiones et similes mouentes
Aristoteles ad hoc quod dicit per
habitationem ex stellarum et
mixtione cum quintione elemen-

terum posse reparari Contra
hoc autem dicit Aristoteles multis
rationibus persuadens anima-
lia que multe sunt diuersita-
tis in membris et perfecta
corpora autem ex solis stellis
et elementis reparari non pos-
se Et prima secundum rationem
est quod animal talium generatio
est difficilis et indigens lo-
co in quo generatur semen et
talis stat Alia ratio est quia
si ita esset hoc sepe fieret
eo quod sepe sunt tales con-
stellationes non autem sepe
percipitur talis generatio quoniam
potius numquam percepta est
ab aliquo philosophorum vel
hominum quod diceret vel
factum esse vel aliquod alio-
rum animalium perfectorum Ter-
tia autem ratio est quia si sic
fieret per modum corruptionis esse in-
tus et sine seminatione et
masculorum coniunctione hoc
modo multiplicarentur ani-
malia quam per coitum maris
et femine et non sit hoc Ad
hoc autem obicit quia secun-
dum hoc nulla esset ratio ge-
nerationis uniuoce est enim
equiuoca generatio autem uni-
uoca et causa huius et se-
cundum hoc uniuocum reduce-
tur ad equiuocum quod est
contrarium rationi quia nul-
lo modo posset equiuocum in
prius uniuocum ad quod redu-
cuntur talia autem et huiusmodi si-
milia inducit auctor in-
probans dictum Aristoteles Videtur
autem mihi quod secundum etc.

Solucio aliquid breviter considerandum est
quod absque dubio animaliti-
bus in principio potest suffitiunt stelle
ad inpressionem elementorum et
super inferiora inmixtorum ad spe-
rie et ad hanc vel illam con-
similiter autem in generatione
similium in corpore sicut sunt
serpentes et vermes et
pisces videmus enim lacus
quosdam novos fieri in qui-
bus generantur. Pro se pisces
et eorum multa genera et
hoc ostenditur autem animalia
nata ex putrifactione que
generantur et non nullam habent
omnino similitudinem consensus ideo
quod stellas posse ad productionem
animalium animalium non in ratione
dissimilium sicut sunt mures et
serpentes et quidquid
cum huiusmodi animalium ge-
nera habet licet enim huiusmo-
di ipsa habeant mores
sicut alas et cetera tamen
brevia habent et multam
differentiam. Sed in perfectorum
animalium sicut leo et bos
nulla videtur sufficere ra-
tio et quod in hoc non suf-
ficiat constat quia anima rationa-
lis non educitur de materia
sed datur a corpore sive pre-
sidio philosophi et ideo pro pre-
ypostasis homini. Adeo ra-
re et formari sunt absque
ambiguitate quod etiam in
aliis perfectis animalibus et
multum dissimilibus. Ideo da-
in dicit Augustinus autem dici-
tur diluvium umquam fuisse quod
non sit cuiuslibet aliquis vel ef-
fugium unde dicitur in textu
medio platonis quod multis
et undis talis ab incendio
defendit egyptum et a dilu-
vio particulari defendit alias
sunt motus et ideo ab his
avibus que remanent alia
differuntur. Quod autem de
stellis dicitur verum dicere est
per accidens in animalibus si-
milibus et in animalibus
dissimilibus non dicit esse verum.
Quod si sic forte ab ista
stella imprimatur illud non
quidem sit ad unam sed est
in motum lapidem enim signa-
tari esse homini inveni-
atur et sic monstra tamen
non qualescumque quod tamen
fieri virtute stellarum est
necesse licet tamen modo hoc
diceretur consequendo vel in
illorum philosophorum in parte non
tamen oportet hoc oportet dicere
diluvium generationem pre-
cedere equivocam. Secundum modum
enim quod stelle sunt equi-
voce generantia et tamen
sunt prima generantia quia
non generatur univoce per
diluvium sed potius univoca
et equivoce formativa et
ideo que cum ultimo sicut
semper quiescunt cum stant et
procedit actum sicut fortuna consu-
eta et punctum medii forum
distinctam et existentem in
actu univocam ad eum fit ge-
neratio ex quinque et
de hoc in philosophia quedam sunt
determinata et ampliora in
2 metheororum dicemus per
hoc autem dicta sunt patet
quod secundum sententiam illius

sciencie dicendum erat de
diluviis aque et ignis

De effectibus nature
terre in libro de natura
locorum sunt dicta nec rema-
net in quo dicenda nisi pau-
ca quod scilicet terra est elemen-
tum quod non habet motum
aliquem localem secundum vir-
tutem aliquam stellarum que-
admodum habent duo ele-
menta. et hoc est causa quia
ipsa est ultimum mobile quod
participat motum per distanciam
a primo sicut determina-
tum est libro celi et mundi sed
centrum est terra totius mun-
di necesse est ut in ipsa termi-
nantur omnes radii celi stella-
ti. cum ipsa est centrum per
quod etiam secundum naturam
habet motum ab ipsa spera
stellarum fixarum quia orbis
ille est multarum ymagina-
cionum per hoc terra est sus-
ceptibilis multarum figura-
rum que figure ymaginantur
ex figura ymaginum et eo
modo diversificantur radiorum qui
variantur ex ortu et occa-
su stellarum super terram
et ideo est quod terra pro-
fert tam multiformes varie-
tates quod non facit aliud
elementorum aliquod in quo
radii celestis orbis ad unum
punctum non colliguntur. Secundo
enim puncto omnes linee a cir-
cumferencia veniunt nisi in
centro et eo radii qui sunt
quasi unum effectum sunt sic-

totum habent in terra quod
centrum sensibilis orbis hoc
autem est est alia causa quia
secundum nullum aliorum elemento-
rum est quod reflectat ra-
dios omnes nisi terra aqua
enim reflectit aliquomodo
sed non omnes recipiuntur eas
retinet in sua superficie et
reflectit eas radios sed quia
non sunt in sua natura nisi
levi reflectuntur non potest pro-
duci sicut ad operacionem suffi-
cientes nisi in terra in qua
radii omnes reflectuntur et
multiplicantur. Adhuc ad
quandam est receptiva forma-
rum et non retentiva sicut
et aer ignis non quiesc-
it ad formas suscipiendas
sed evadit sua mobilitate.
Relinquitur igitur quod
solum terra sit retentiva
figurarum non autem recepti-
va est de facili et ideo sed
est terra influxa aquis ut
mollificatur ad formas et
figuras suscipiendas et tenen-
das. Adhuc autem quamdiu flui-
dum non suscipit alienum termino
sed non resistit sed terre vero
solum diversa retinet eo quod
terminalem habet potenciam
ad non tenendum tangentium et
alterandi huiusmodi molli-
ciendum habet impotenciam
et ideo si debeat materiam for-
me dare per naturam oportet
quod solum terrenum sit re-
ceptivus eas solum subiectum
in plura et plures a natura

infunditur. Est autem terra ele-
mentum non faciens diluvium
nec vaporans ex se ipsa sed hu-
mido oportet eam adiunctum ha-
bere tantum humidum quantum
sufficiat ad commixtionem et
sine hoc redigeretur in pulve-
rem et non vaporabit siccum
nec fumus et ideo diluvium ha-
bere non potest. Magna etiam
mater dicitur terra propter
habundantiam terrene mate-
rie. In hanc enim composito et
semina ipsa congregant in se ipsam
necesse est eam secundum superius
diximus quod in ubere mo-
bili non omnia monumenta con-
gregentur et ideo terram
quemadmodum semper totius na-
ture. Quod autem sequitur
quelibet pars terre ex longi-
tudine ab oriente et latitudine
ab aquilone in libro de na-
tura locorum dictum est quadri-
partita occ. sic celestis super
orizonte autem habet ex longitu-
dine et diversam dispositionem
caliditatis et frigiditatis hu-
miditatis et siccitatis habet
ex longitudine etc. ergo de
naturalibus elementorum
proprietatibus dicta sunt. Diximus
autem de proprietatibus earum co-
rum deinceps aliud libri in-
cipiendo faciemus

Nos autem in hoc 2o libro
de proprietatibus elemen-
torum querimus sunt proprietates al-
terantes naturam elementi ex-
planantes que autem in quibus-
dam licet supra generatio-
nes elementorum locantur
non calor et frigus possunt
inesse elementis per naturam
ipsorum absque hoc quod proprie-
tas substancia ipsorum generet-
tur. Qualitates igitur natu-
rales quas aliquando elementa
acquirunt explanare inten-
dentes non inducemus nisi qua-
litates simplices que autem mel-
la faciunt elementa mixtio-
ne aut non faciunt illa que
trahat elementum ex substan-
tia sua et extra materia-
sua. De mixtione autem in
alio libro loquimur. Hec ad
qualitates ex loco vel ex
motu alicuius corporis celes-
tis exponemus. Hec autem bene-
facere non possumus nisi pro-
cedere determinemus quasdam quanti-
tates elementorum mobilis quod
est corpus celeste manifestius
scientiam quales et quot unita-
tes in quibus elementa infe-
riora. Et hoc enim causa est que
in primo libro dicta sunt intel-
ligantur. Dico ergo quod
necessarium est quod orbis to-
tius mundi et simplex est
nisi in se habeat homogeniam
que huius forme et eiusdem
dispositionis et virtutis per-
sistit quelibet pars ignis est
ignis autem est natura quod
in hiis in se diversis sitamus

naturam et dispositionem stellarum cum videmus oculis nostris quod orbis non est eiusdem nature et dispositionis et forme quia pars in ipso et per quam dicitur quaedam luna est stellata et aliud non suscipit lumen sed est per se lumen non habens. Et talis diversitas formarum et dispositionum non est in eo quod est nature simplicitatis et omogenee. Supponimus ergo orbem compositum et compositum ex pluribus diversis in formis et vocemus illas partes elementa componentia orbem quoniam sunt prima secundum rationem componentia orbem homogeneum enim est tantum et genus secundum rationem et est elementum componens ipsum et si resolvatur secundum intellectum eo quod est etherogeneum homogeneum resolvitur quod si illa non iungat liberius resolvi in alia corpora secundum formam erunt illa vera elementa illa etherogenei corporis quae velo sicut omnis [illegible] aut a materia sive forma resolvi non possunt erunt igitur illa quod quotquot sunt elementa prima orbis ex quibus secundum rationem componitur quia ratio est resolutio compositi in simplicia licet secundum rem non componatur ex quod est ingenerabilis et incorruptibilis sicut alibi ostendimus. Illa ergo elementa aut sunt unum aut sunt duo aut sunt tria aut plura aut pauciora secundum aliquem numerum eo quod nichil componitur ex infinitis quod

infinitum est sicut ostensum est in physica et in primo celi et mundi. Dicimus igitur quod sunt componentia orbem quae primo elementa vocantur. Iuxta sagitam volumus dicemus quod sunt duo, scilicet lucens est alia a prima secundum formam ab illa quae non per se sed per aliud lucens efficitur. Adhuc autem utrumque illarum alia est ab illa quae non videtur in illa inveniatur. Adhuc quae lucent differt cum illuminatur [illegible] sunt in omni spera et vero illarum compositio orbis ex quibus celum et sic orbis elementorum orbis sunt autem dicimus ex quibus quoniam primo celi et mundi probavimus quod substantia corporis solis aliqua est a substantia corporis stellarum et lune secundum formam et dispositionem eius probatio est quia non solum dicitur est eo quod solus lucet habet lumen ex se luna autem et cetere stelle non habent nisi quod est acquisitum a sole sicut nos ostendimus in aliis locis libri celi et mundi. Ubi nos quod substantia celi secundum hoc est alia a substantia corporis stellarum et lune secundum formam et dispositionem licet autem stelle omnes recipiant a sole lumen et tamen est eius magna diversitas quoniam luna magis est de natura terre et ideo apparet in illa umbra quod non sit in aliis stellis et quia stelle non figurantur figuris lune in lucis receptione est dispar hoc. quod super solem sunt planete et tamen sunt [illegible] luna est

ad solem et ad nos est quedam que
semper deliquata inveniuntur
aurum et minium que stelle se-
cundum plures sunt sub sole
propter hoc non contingit quando
sunt in lunis que directe va-
dunt sub sole et quia sol est
propinquior et nobis remotior
ubi eum essent in via que di-
recta vadunt sub sole eclip-
sarentur aliquid quod nunquam
contingere posset Ulterius autem
quia propter solem sunt sicut im-
plentur lumine ex solis et
quia remotiora sunt a nobis su-
periora luna et ideo que et luna
et ideo per terram sunt substantia
lune penetrantur a suffi-
cientia corpus superiorum et
ita in quantum per attingit
eam radius solaris statim
sunt plene luce quod non con-
tingit nisi propter suam opacita-
tem et terrestreitatem hoc ergo
licet lumen in profundum re-
cipiat tamen non penetrat
lunam sed profundatur in ipsa
usque ad medium centrum eius
In hoc concordant sapientes
philosophi Sed aristoteles et auctor
et in palach et aliorum hic
ergo duo elementa sunt di-
versam formam que in pluribus
comprobabilibus relinquimus
apparet igitur substantia orbi-
um stellarum et lune ali-
a substantia corporis solis
sicut enim candela secundum il-
luminat per substantiam lune que
est in ea et hic ... secundum
per substantiam et formam proprie
proprium terminari quod est
in ea sit oportet aliqua se-

secundum sit solis illuminans et
lune et stellarum que illumina-
tur In qua tamen solum non
hoc differentia est quod secun-
dum non recipit lumen nisi in
superficie dyaphoni ... que
extensa est et terminatum et
non traducit nisi sed stelle
et luna accipiunt lumen in suo
profundo sicut ostendimus in
2o celi et mundi Ex hiis
ergo manifestum est aliam esse
substantiam solis et lune et
stellarum eam propter ratio-
nem quam quod substantia or-
bis non stellata est alterius sunt
non secundum formam quam sunt
stelle et luna quoniam qua-
ntum pars orbis non stellata illus-
tratur a stellis et luna ipsa
tamen non recipit lumen secundum
se sicut luna sed recipit
eum sicut aer et quod aliud
corpus dyaphanum per quod tran-
sit lumen et non remanet in
ipso propter quod stella refulget et
occultatur quod post eam est
sicut luna et sole aliquando
et stella frequenter pars autem
non stellata nichil tegit corpus
quod post ipsum sit sed visus
transit per ipsum sicut per
aliud dyaphanum Alioquin
oporteret quod nulla stella
vel superiora hec videretur
sed tantum luna sicut quod
oculis experimur esse falsum
ergo alterius substantie
pars orbis non stellata a luna
et stellis secundum formam et
propterea Et per eandem rationem
probabilium eadem pars non stel-
lata ... ad per substantiam a-

solis et sol per se lucet et regit
illud quod post se est et termi-
nat motum primi ergo principia
et inquisitione manifestum est
totum orbem esse unam substan-
tiam separatam [illegible] quia prima
componentia sunt vocantur elemen-
ta ea que componunt orbem sunt
substantie nulla componunt enim quod
sunt dissimilia et sol est in ista
compositione per se substantia et
luna et stelle per se substantie
et [illegible] orbis que non est
stellata est substantia per se et
habet orbem per se [illegible]
que se differunt secundum deter-
minatis in 2o celi et mundi. Sed
ille tres substantie sunt prime
secundum naturam in orbe et
ideo elementa vocantur. Si ad
quem non [illegible] orbem secun-
dum quod est ingenerabilis et in-
corruptibilis substantia non
exponens in potentia nisi ad motum
localem tunc omnia tria que adhi-
cerent unius substantie et na-
ture quam quintum et si illa dicantur
elementum tunc orbis erit quin-
tum elementum verum quod quintum
dicitur distinctum ab aliis quat-
tuor quia licet orbis non com-
misceatur elementis per substantiam
et hoc per tamen agendo miscen-
tur [illegible] agentis [illegible]
[illegible] et quod
ad quod contingit ex elementis dif-
ferentia et ipsa est effectum prin-
cipium in corpore Et si resolvun-
tur in elementata non in
substantias mixtas sed in mi-
nores quas [illegible] habet mixtum
[illegible] in [illegible] mixtis
[illegible] igitur distinguendo

orbem ab elementis dicitur vocatur
elementum quintum quia differt
ab eis a natura sive forma
et in genere sive materia et po-
tentia sed qualiter sit in se
perfectum est explanatum nos enim
non dicimus eum esse levem sim-
pliciter ita quod sit ignis aut
dicimus eum esse gravem sim-
pliciter ita quod sit terra [illegible]
Sed constat per se [illegible] quod
non sit gravis vel levis ex
compositione secundum sunt elementa
media. Si enim esset ex ali-
quo istorum elementorum ut
aliquando posset esse generabile
et corruptibile aut secundum
totum aut secundum partes [illegible]
sub generatione et corruptione
et hoc non est inventum sub eo
sed potius creator celi et
terre posuit eum et
per modum sunt [illegible] causa omnis
generationis et omnis corruptionis
ut nos in [illegible] ostendi-
mus tantum igitur sit dictum
de natura elementorum et or-
bis

Quantitatem autem corpo-
rum celestium sed non
possumus hic in libro isto quo
[illegible] quantitatem sunt [illegible] quanti-
tate [illegible] et hoc in as-
trologia investigabitur [illegible]
vel determinari habet [illegible]
[illegible] stellarum [illegible] quod
[illegible] omnes habent [illegible] ad
[illegible] et ibidem determinabitur
quantitas revolutionis [illegible]
[illegible] orbis et quanta sit
egressio [illegible]
[illegible] mundi et [illegible]

super hoc ~~sillogismum~~ sillogismum et
demonstrationem de ipsis locis insen-
sibilibus nec autem aliud volu-
mus exponere de orbe de fi-
nitate mundi nisi quod diximus
de primis convenientibus quia
Quia igitur iam diximus quod
volumus considerare de natura
orbis nunc contradicamus his
qui dixerunt orbem infinitum se-
cundum id quod ostendimus in ce-
lo et mundo quod quatuor ele-
menta scilicet terra aqua aer et
ignis sunt infinita secundum
ultimum habet enim unum quod
quia eorum extremitatem ultimam
in loco deorsum ut terra et
hoc patet ad sensum quodlibet
naturalium corporum habet extre-
mitatem unam habet et secun-
dam quia fuerit in altera su-
per. Videmus autem terram
terminatam quia in superficie sum-
ma et quiete et aquam et aerem
videmus terminari superficiebus
similiter in contrario vel quiete
quia alter esset infinitum et
nihilo terminaretur et in lo-
co suo occuparet locum usque
in infinitum. Quodlibet autem
includitur infra duas extre-
mitates quarum una est gra-
vis et altera rotundi sive g-
neris est finitum. Dicet autem
adversarius celum non esse
finitum nec erit infinitum quia
hoc est impossibile et non quia
corpori naturali. Amplius con-
trarium ab eis utrum elemen-
tum quod sit motu ad quie-
tem non enim potest dici quod
sit quietum et hoc est contra
sensum et contra ea que pro-
bata sunt in physicis et in de ce-

lo et mundo. Est ergo motus eius
motu circulari cum revolutio-
nis rotatur talis autem mo-
tus est super medium quod est
centrum et super duos polos
polum scilicet meridianum et polum
septentrionalem. Oportet etiam
orbem suum perficere in quodam
tempore circulationem quia centrum
Sed quando contingit perficit unam
circulationem tunc et circulationem
maiorem circa idem centrum perficit
quilibet ergo in eodem tem-
pore perficitur brevis circula-
tio. quod autem in quodam tempore
finito perficit circulationem est fini-
tum ergo causa quilibet celi et
quod contingit celum est finitum et
hoc sequitur ex hoc quod in
eo medium est centrum hoc enim
terra est per sensum. Oportet
ergo esse quod sit ei quilibet
et contingit revolutio circa id
que sunt eius extremitates.
Omne autem quod habet ex-
tremitates oportet quod sit
locatum et finitum per locum. Ce-
lum autem ultimum licet sit lo-
catum tamen refertur ad
locum per hoc quod movetur se-
cundum locum finitum ut diximus
in fine 4i physicorum planum
est ergo mundum habere medium
et etiam eius est medium quod
est centrum eius sunt due extre-
mitates est habens et una
eius est extremitas una est
extremitas alia propter quod ex-
dicit quod mundus est finitus
Et manifestus est error eius
qui dixit mundum infinitum esse licet
iam hoc probavimus in de celo
et mundo. Tamen oportuit nos

brevem eius probationem indu-
ximus quoniam si mundus esset in-
finitus non esset aliqua contrarietas
tanta in uno elemento ab alio
quia infinitum non agit nec
patitur sicut alibi est probatum

Deinde oportet nos inquire-
re de terra utrum sit in re-
tro vel in terra. Dixerunt quidam
antiquorum quod locus terre me-
ridianae est elevatus et quod lo-
cus septentrionalis depressus a
terra et constrictus ita quod pars
meridiana propinquior est poli me-
ridionali et pars aquilo-
naris est longior quam sit pars me-
ridianae et per hunc quem est
inter terram et polum que est
ex parte meridiei sit minor quam
septentrionales superior et [illegible]
signum dicunt et autoritatem an-
tiquorum dixerunt enim quod
aliquis regum cum fuit sollicitum-
do de bono mutans voluit fa-
cere alveum profundum continuan-
tem duo media maris scilicet quod
est mare egypti et mare quod est expa-
sive mare magnum quod
est inter terram romanorum et arabie
[illegible] ut [illegible] illud canalis
continua navigatio romanorum in-
[illegible] araamanich et ad [illegible]
[illegible] lamich que est indie [illegible]
[illegible] [illegible] terra [illegible] illarum
[illegible] et transierunt na-
ves continue ad mare persicum
quod continuatur ad duas insulas
que sunt dalei et azthanse et
ad terras que sunt illic et es-
set per hoc multum allevia[tio] negocia-
tionis. Sed cum hoc tentasset

persico rex. Civitas quedam geomet[rie]
prohibuit eum et invenerunt quin-
dam sapientes in hoc quod prohibi-
ta [illegible] fuit et invenimus quia
dixerunt illi sapientes terre-
[illegible] altitudinem maris mag-
ni quod est ad aquilonem atte-
pit autem quantitatem dyame-
tri que fuit inter superficiem ma-
ris et adhuc corpus celeste
quia si ipse attraxisset profun-
ditatem maris nichil apparuisset
visset ad [illegible] quia ex hoc
quod unum mare est altius alio
secundum profunditatem non causa-
tur hoc quod unum fluat in al-
terum quia si fundus unius maris est
in aqua elevatior super fundum
alterius tunc altius fuerit
in id quod est inferius sine
habeat obstaculum quare ergo
inventum fuit per consideratorem
maris rubri altius mari super
maris magnum per [illegible] stadia
et hoc secundum quod stadium po-
nitur esse octingentorum cubi-
torum fuit fundus maris ru-
bri superalior fundo maris
magni et id fluxisset mare
rubrum totum in mare magnum
et submersisset civitates que
sunt site super litora maris mag-
ni ab utroque latere et fuisset
submersa tota alexandria et
damiech et [illegible] et alfor[illegible]
et certa insula et [illegible] et
[illegible] et insula et submersa
et alie insule maris magni in
quo sunt circiter [illegible] insule
et sic submersio fuisset multarum
bonarum regionum. Postquam
igitur sapiens ille exposuit

rege tamen nocumentum cessa-
uit ab intentione sua. Ac er-
go si esset altior ut dicunt altio-
re terra in meridie quam in
aquilone. Dicamus autem quod
Simon certo et Sillo quo geo-
metro dicunt quod si alueus
fossus esset de mari rubro ad
mare magnum quod inunda-
ret super littora magni maris
ut dicit aduersarius sed alueus
fossus regis non fuisset latior
et profundior alueo qui tamen
nomen a meridie intrat in
mare magnum et influxit
in eum multis annis et multis
duobus milibus annorum. Cer-
tamus ergo in nilus expor-
tans addidit aliquid mari
et propter hoc magnificatus
et inundat quando sol est in
capricorno tunc incipit currere
a meridie et venire in aqui-
lonem. Constat autem quod di-
cere non posset quando mag-
num in mari magno fece-
rit additionem multo maio-
rem quam fecerit canalis quem
voluit facere rex. Non ergo
verum est quod dicit aduersarius
quod destructe essent ciuita-
tes maritime superius in mari-
tate propter aque additionem
et destructe essent multe in
pelagio superius nominatam.
Amplius autem in ex parte oc-
cidentis et meridie ex occeano
quod in mare magnum ingre-
diuntur plurime aque. Et
similiter ex parte occidentis de-
beret magna submersio ac-
cidisse dum in mari magno
nichil autem tale umquam
audiuimus. Manifestum ergo

quod grauem errorem aduersa-
rii quod confirmat per magnum
sapientem qui mensurauit ter-
ram esse veram. Cum hac enim opi-
nione non fuerunt qui habi-
tauerunt egipti et nigronum
per quas fluit nilus. Et cau-
sa erroris quia viderunt per
aquas omnes fluere ad declinia-
tem et quia nilum viderunt
currentem a meridie in aqui-
lonem putauerunt partem meridiei
esse altiorem parte et partem aqui-
lonis esse decliuem. Hoc enim
facit signum fallax quia se-
cundum eum pars aquilonaris
esset altera et pars meridiona-
lis esset decliua. Sed hoc ex
habitantes super terram fluuius
et eufratem secundum eufra-
tes qui sunt currentes ab a-
quilone in meridie et cadunt
in mare persicum deberent dicere
partem aquilonis esse altam et
meridiei esse depressam. Exi-
uit autem tigris ex monte
armenie ad aquilonem. Et
exiuit eufrates ex ea
alta parte que est meridie et cadit
contra mare persicum. Solum
ergo est eius quod timue-
runt accidit in magno mari
oporteret quod accideret in
mari persico fluuiis ingredientibus
et eufrate ex multitudine
aque eorum nunquam hoc au-
tem accidit. Quare autem maria
non redundant ex introitu mul-
torum fluminum in ipso dixi
in libro methaurorum. Ex dictis
ergo manifestum est satis quod
error est dicere terram esse ele-
uatam in vna parte et depressam

et quantitatem in parte aliqua sit
eum tunc mundi secundum probationem
? in celo et mundo et generetur
secundum equalitatem existens
ex una parte equaliter aere non
sufficit aqua generari et sufficit
aer ignis contrarius

Postquam autem premisimus
quedam necessaria ad ele-
mentorum generationem secun-
dum tractabimus nunc de eorum
generatione et in elementorum
contrarietate secundum suas qua-
litates que sunt aqua terra
aer igne secuntur cum aliquan-
do generatione ignis aer amplius
quam oportet aliquando infrigidatur
et aliquando plus quam debet
calefacit aliquando autem plus quam
natura exigit humectatur et
aliquando exsiccatur plus quam
oportet similiter autem et aqua
plus quam oportet infrigidatur
et calefacit aut autem aliquando
dulcedo et aliquando amaritudo
et salsedo et huiusmodi sed
de hiis non tractabimus hic eo
quod hoc non accidit aque simpli-
citer sed generationi sed aliis elementis
terra etiam plus quam debet infri-
gidatur et calefacit et alias spe-
cies generationis de omnibus
autem hiis tractandum ut sciatur
causa illarum generationum. Ignis
autem ignis non recipit genera-
tionem aliquam eo quod caliditatis
intensa [illegible] ut se consumit [illegible]
ne in dimisso igne qui est
elementum consumptum in loco
et primo de aere dicamus. Cor-
ruptio autem aer dicitur dupliciter.

ter ex inferiori inveniatur et
generatur aliquando autem ex supe-
riori corpore aliquo celesti cor-
rumpente ipsum. Ex inferiori
quidam sicut ex spiritu anima-
lium venenosorum generatur si-
militer ? qui ex vapore ve-
nenoso et cadavere vel pa-
lude vel aliquo consimili ex
huius exemplum subiciemus ad
omnium aliorum intentionem. In
diebus enim Philippi regis ma-
cedonis quippe vocabatur Phi-
lippus audiens et fuit philosophus
astronomus et pater Alexan-
dri magni inter duos mon-
tes arvum invenit quod diu
erat saluberrime a multis
transeuntibus frequentata
subito autem quamvis acquisivit
ex veneno aeris nullum
transire posse propter nam illam quam
in morte repararet et esset
mortuus. Philippo autem inter-
rogante causam a sapientibus
tunc reddere nescierunt
Socrates autem perrexit ad re-
gem sicut exigit edificium
altum ad modum equalitatem
et fecit fieri speculum de
calibe planum non concavum nec
convexum sed planum sufficienter
bene politum unde dixit ut
planum ad planum speculum ab
eo loco [illegible] fieret re-
flexio quod non posset fieri
ad concavum quia non fit re-
flexio ad concavum nisi ad
distantiam et positionem deter-
minata ad planum autem de loco

quia subtilius et superius et ex oppo-
sito fit reflexio et resultant,
inde res secundum earum species
in quantitate plana ante illud
speculum loco modicum oppositi et
in eo videt duos dracones, unum
in uno vidit et alium in alio
magnos secundum suum genus
et autem propter rubicalus qui
draco vocatur qui habet mor-
sum venenum et .i. et mortiferum
quasi si fuissent dracones maxi-
mi secundum quod quidam fingunt quod
dracones sunt maiora anima-
lia que inveniuntur unde vi-
dissent eos separatos per sui
speculo. Sic enim dracones ape-
ruerunt ora contra se et infecerunt
aerem in medio ex vapore ve-
neni qui egrediebatur ex ore
[illegible] eorum et deinde sunt contem-
plantem [illegible] qui [illegible]
equites [illegible] cadebant de besti-
is mortui et vapore et veneno
diffuso in aere. Ex hoc patet
quod infectio causatur ex va-
pore resoluto de venenosis
draconum et hoc festinanter re-
[illegible] [illegible]. Rex autem sciens
quod quidam certo ore et nari-
bus et omnibus poris qui-
bus poterat ~~quibus~~ [illegible] at-
trahi aer infectus [illegible] expi-
rent et ideo inficerentur dra-
cones [illegible] quibus [illegible] forti
[illegible] et locus [illegible] quod am-
plius non accidit quod accidit
ante. Et [illegible] et [illegible] in
dustria et [illegible] [illegible] [illegible].
autem [illegible] aer fuit ex ex vapo-
re resoluto ex draconibus [illegible]
[illegible] et infectum aqua [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in

lacubus et fluminibus [illegible] enim pu-
trescere incipit [illegible] infecit
aquam quod [illegible] infectam [illegible]-
la [illegible] ita quod pisces et alia
animalia aquatica moriuntur ex-
tra in aquis. [illegible] [illegible] [illegible] hor-
tum in aere accidit quia in ae-
re est naturalis calor [illegible]
plus quam [illegible] quod aqua in fri-
giditate sua restringit aliquan-
tulum et non sunt ita cito et
vehementer putrescere. Hor-
ant herbe triplicis coloris
esse [illegible] in radice [illegible] [illegible]
et magna et alba rubea et
flos niger. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
guine flos autem rube est ni-
ger [illegible] et flos albe et albus
et nigra et que habet effectum
que [illegible] dicitur effica-
[illegible] [illegible] et post hoc rube-
a alba autem [illegible] non facit nisi
sit in [illegible] quanti [illegible] [illegible] est et
frigida vehementer et flora et
est venenum quod destruit ra-
tionem et memoriam et facit p[illegible]
[illegible] vehementes de [illegible]
[illegible] etiam dicitur quod quando
radix eius in [illegible] [illegible] et
fermentum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] elevatur qui
[illegible] ad ~~[illegible]~~ pullos in
alto [illegible] certo [illegible] [illegible]
ac si sunt mortui [illegible] [illegible]
postea [illegible] et oportet [illegible]
quod hoc corpus aeris multo lo-
gius distenditur quam posset dis-
tendi vapor resolutus non ex-
tenditur multum eo quod fi-
nis non potest ~~[illegible]~~ [illegible] ra-
refieri [illegible] odor et [illegible] [illegible]
odore ad longinquius [illegible]
inficit aerem. Si enim [illegible]
in aqua [illegible] [illegible] [illegible]-

terre odor enim in aqua ad la-
titudinem fetorem ciborum ad
tantam substantiam camporum propter
strenuitas propter strenuas nubium dis-
tendi non potest quamvis ad ra-
ritatem ignis sive materia illa
pervenit Solamen enim torrens est
que de corporibus cadaverum re-
soluta fetorem propter quod
quinquaginta leucas sensisse et
illuc advenisse infra quinque-
ginta leucarum spatium nisi quod
nisi sit propter multitudinem cada-
verum que infra illa post re-
dam quandam ceciderunt ex homi-
nibus et equis ad quod spatium
nulla evaporatio similiter ex-
tendi posset nisi si ad ignis
raritatem ut diximus pervenit
Sed oportet scire quod corrup-
ta et fetida dupliciter infi-
cit scilicet ex substantia et evapo-
ratione et fumosa et ex feto-
re qualitatum et primo quidem
inficiunt de prope et forte infe-
rius terram inficiunt alterando
solo et longe multa in locis
bus nisi quod aliquid fiat de si-
mili evaporatione Secundo si-
non autem de sufficienti insigna
inficiente aquas ita etiam ope-
ratur lune licet minor sit
quia lune quam infirmiorem et propter
hoc moriuntur pisces in laci-
bus Pestis autem que
putrescit in eo lune sic autem
... in ad longius sic gene-
ratur et habundat semper in Affrica
sicut diximus in libro de natura
locorum Et hec igitur et simi-
libus per quas causate in-
feriori unde aer aliquid
ex causa celesti quando con-
iunctionem semper stellarum que sunt
Iupiter et Mars sed alys conju-
nctionibus in signo geminorum quod

et complexiones aeris faciunt ven-
tos pestilentiales et aeris corruptione
nem que subito operatur multitudinem
hominum et aliorum animalium ...
nem ... fuit quando animalia
interfecit ... sub
... autem cum calidus
et humidus sit in natura ha-
bet elevare ventos et vapores
et semper in signo geminorum quod
signum est calidum et humidum
in ultimo statu nature aeris
sanguis autem non sit intemperate
calidus et siccus ignis vapo-
res elevatos et ideo incipiunt
per aerem multiplicari fulgura
et scintillationes et pestiferi
vapores et ignes et venenosi
propter quod inficiunt aerem et in-
ducunt frequenter pestilen-
tiam Aliquando etiam de causis si-
milibus accidit aeri pestilentia sic-
ut quia sicut humore ge-
nerato in habitationibus et in ha-
bitatoribus illius aeris accidunt
egritudines pestilentie et pestilen-
tie mortifere plus in inferiori
aere quam in superiori quod nubes superius
vel potius prius dicti sapo-
res ... eo quod aer
... alteratus transit ad
pulmonem et ad cor et per
poros ... in corpus to-
tum Et cibus autem et potus
ad ~~...~~ talia ora non perve-
niunt nisi alterata per coctiones
et dispositiones Sic igitur de
corporibus aeris dicta sint
a nobis

Quia autem promisimus sermo-
nem de corporibus aeris et
habitationum quemadmodum ut de
proprietate qua secundum quantitatem
dicemus Quoniam de temporibus

omnes alibi cum diceremus loqui-
tur igitur de causa terminare
philosophi vel physici hoc enim eo
nos primo videatur et quod
antiqui naturales de hiis lo-
qui reputaverunt Diximus ad
determinandum in libro quantum
sufficit hoc intentione quod et
singule species habent passio-
nes et actiones de quibus loqui
esset dicendum nec hec pertinet ad
hoc negotium quod hoc non acci-
dit ~~aquis~~ aquis inquantum sunt
calide sed inquantum sunt
sulphure permixte vel aliquo
alio huiusmodi Primo ergo sci-
re oportet quod terme in
greco sonat idem quod calidum
in latino et ideo hic sic terme
dicuntur quasi quedam aque calide
de terra egredientes Scibi-
nus autem philosophus qui rationem
fecit observationum astrorum
et fuit de antiquis phisicis yta-
licis philosophus conatus est dicere
causam in qua multi sunt secu-
ti eum Dicit autem quod causa
caloris termarum est quod va-
por et ventus includuntur
in concavitatibus terre quia
vapores terre calidi sunt ut ap-
paret in hyeme quando in aliis
concavitatibus a superficie ter-
re solida reflectuntur in aquis
et calefaciunt eas et ideo ca-
lide egrediuntur Nos autem
dicimus hoc dictum multis esse in-
conveniens quoniam vapor ille in
aquis reflexus est corruptibilis et
finitus et aqua permixta opor-
tet autem eque permixte esse
egredientes sed aqua ergo in-
mobilis est vapor ille et de-
ficit calor in aqua videmus
autem deficere calorem quod ex ca-

lide causa fuit tantus et tan-
tum hic dictum non habet veritatem
Scientificus autem quidam philosophus
contra velut nisus est inducere
in qua etiam multi crediderunt
et de ~~diversorum~~ dixit enim sicud
in loco frequentium scitus esse-
rarum et non quietarum poros et
mollitiem sine fundo sed differen-
tia cortex in superficie quia ali-
ter retinens calorem non posset
Solis autem radios dixit con-
tinue terras ~~primo~~ penetrare
et hanc combustionem in visceribus
terre congregari et contineri et
dixit in locis raris et mollibus
qui duras habent superficies
et ideo in illis locis aquas que
forte manant calefieri et ema-
nare calidas Nos autem geo-
metria contra hos invenimus dicimus
quod tantum declinat in circulo
declivi a quolibet loco quantum
accedit ad ipsum sicud patet
considerandi quantitatem declinatio-
nis solis in meridie et aqui-
lone equaliter per lineas re-
spice solis in nostris geometricis
ergo si ~~fuit~~ calefaciet aliquem
locum inde refrigerabit in hye-
me Si ergo iste calorem solis
in terra congregat aquas calefa-
ceret in calore loci sui vel di-
minuitur vel in toto deficit ca-
lor in hyeme et nos contrarium
invenimus quia aquas con-
tinuam equaliter invenimus cali-
das in temporibus quatuor hye-
mis autumpni veris et esta-
tis et forte in hyeme sunt ma-
ioris caliditatis quam in esta-
te ergo sermo Scientifici est
falsus et inconveniens Democ-
ritus autem dixit quod causa
caliditatis huius est a quo quia

in montibus per quas transeunt
iste aque sunt magni meatus
calidi et calcis et pori non rec-
ti sed tortuosi in qui-
bus diu retinetur ignis et tamen
suffunditur aqua transiens per
calcem illam sicut calx quasi ex-
tinguatur ignis sub ea et ca-
lefit aqua et tamen non egredi-
tur aqua calida ad super-
ficiem et quod sonus commotio-
nis non audiatur hoc non est
quia in ventribus terre et ex-
terius non auditur. Cognitis ergo
que sunt in ventre terre secundum
dictum democriti ubi generatur ex
concavitatione vaporum et ve-
nti ad materiam sulphuris vel
adinvicem alibi et comburit lapides
montis in calce hec est causa ge-
nerationis lapidis sub terra
ut dixit democritus. Alia autem
est causa quare calor subtilis
in terra tortuosa et conglutinosa
aliquando per frigus circumstans
comprimitur in ventre montis et com-
burit eum in calcem et aliquando
in carbones sicut quando su-
bvertit in toto [illegible] et
exsiccat eum nec [illegible] metal-
[illegible] non [illegible] illud [illegible]
[illegible] sed dividit causam et adi-
[illegible] nec [illegible] in carbones
qui inveniuntur [illegible]
[illegible] ergo quod assig-
nat democritus causam [illegible]
circa [illegible]
tur quod calx non calefacit
nisi sit assata igne calida et
posita in ipso diu et tunc ca-
lor in eo egreditur et fa-
cit aquam calidam quod superfun-
ditur ei et similiter [illegible]
illa [illegible] in quo po-
test extingui ignis qui est
locatus in calce et tunc debet
fieri [illegible] aqua et hoc non [illegible]

invenimus sed eam invenimus
[illegible] Adhuc autem licet
nec nos non diximus qualiter
ignis debeat in monte sua
compleri in calce democritus
tamen non dixit et tamen non ob-
stante qualiter adhuc calor
qui in ventre montis provenit
ignis sit ergo causa ratio in-
sufficientia [illegible] ex sermone
democriti. Quia ergo iam fac-
ta sunt manifesta causa falsitatis
quorundam antiquorum et causam
[illegible] volumus nunc dicere
sermonem qui [illegible] et appli- [illegible]
cabilis [illegible] ad [illegible]-
dendum dicimus ergo quod aqua
illa currit super mineras sul-
phuris [illegible] et [illegible] hoc
calefacit et egreditur cali-
da et huiusmodi signum est
quia odor sulphuris semper
inveniretur in aqua termarum
et aliquid invenitur in ea sa-
por sulphuris ex sulphure
aque mixto. sulphur autem
facile accenditur sub terra
vel ex vapore motus terre
[illegible] generatur ignis in mi-
nera vel ex motu [illegible]
ventris ingressi per contraria
aliqua [illegible] vel etiam et
quod comprimitur calor qui
ingressus est in terram et cum
[illegible] a radiis solis ad [illegible]
locum [illegible] circumstantias fri-
giditas et tunc inflammat mate-
riam in illo loco [illegible]
[illegible] et tunc ca-
lefit ignis et natura sulphu-
ris et unctuosa et aqua mane-
ns per ipsam calefacit et ideo eg-
reditur calida sicut cum carbo
candele accensus et extinctus ar-
ripiatur [illegible] in toto [illegible]

in artificiatur ignis et sulphu-
reum inflammatur et predomi-
natur flamma super sulphur.
Similiter autem si fiat glutinum
per unctionem bitumen ad vapor et sul-
phur distemperatum et intingua-
tur mollissimum et inspissatum
conglutinatur inextinguibiliter. Est
enim nappa quoddam genus bi-
tuminis in terra inventum quod
magnae est adhaerentiae et habet
glutinosam et unctuosam et est
fere sicut oleum et quando co-
miscetur cum sulphure fit in-
flammabile cum ignis adhae-
ret nisi non ei tantum appo-
nitur vel super quod ponitur
et non potest extingui nisi co-
tum simul operiatur aqua et
non extinguitur ipsum de facili et
aqua non mittat ipsum vel ad-
haeret ei propter pinguedinem. Et
talis materia est propter quam transit
aqua [illegible] calida. Qualiter
autem generatur ignis in ipsa
in sequenti capitulo ostendetur quae
vera causa est accensionis in
materia vel causa. Sed movet
forte aliquem quare illa materia
non consumitur ab igne et sic ad
refrigescat. Sed huius causa est
in aliquo loco generatio continua ma-
teriae scilicet sulphuris enim et vapor
et nappa facile sunt generatio-
nis in loco minerali et
continue est pluviam descendentium
sub montes et fundamenta
montium stare in natura
sulphuris generari et cum sic con-
tinua materia regeneratur
ignis ascensus in ea continue
invenitur. Et est advertendum
tum loca talia quod saepe lo-
cus unde emanat et ita pro-
funde est in oragnis quod si im-
mittuntur ligna longissima et
cum se trahat per primum tempus

ita quod videri non posset con-
niddubrio fieri calorem qui ad
se trahit ea quae tangit. Ideo
talia ligna tangit absorbent
quando lignum est quando ita fo-
ramen ebullitionis aquae huius
sit stagnum de calida aqua et
longum lignum gravis quod
posset bene capi a foramine in
stagno illo ponitur in extremo
non iuxta foramen tunc calor
trahit ipsum in foramen et ab-
sorbet ipsum. Si autem hoc aliquid
frigidae aquae fit non
quando hoc quod aqua [illegible]
ad ipsum ad foramen et si nisi
in situ foraminum et si fuerit
attrahit lignum et absorbe-
tur a foramine hoc quoniam
ideo quia foramen est amplum
et vertum usque ad terrae conca-
vitatem unde manat et aqua
non est tanta quod posset po-
dus stare ligni ponderis vel
similem extollentis aqua de fora-
mine est fortis et tum paulatim
ligni ponderositas intersit
quasi supra aquae et eo ~~paula~~
paulatim mergitur. Est autem
adhuc quod multi mirantur
quod frequenter inveniuntur
plura foramina iuxta se duo
posita quorum unum emittit
aquam calidam et alterum frigidam.
Et huius causa est quia licet
foramina exteriora sint contigua
quia tamen interiora quae sunt
continui aquarum distant a se
invicem et ideo est grandis et in-
frigidioris caloris aqua quae eg-
reditur in hieme enim quando
pori terrae constricti sunt et
nihil evaporat de calore pro-

invenitur tamen aqua for-
tior calidior quam in estate
licet semper habeat calorem in
hyeme et estate et ideo est
quandoque bone operationis longe
ductum calida quia de ca-
lore sibi impresso tamen quod non
evaporavit potest de calore
aque. Est et aqua de fontibus
[illegible] propter sulphur quod
continet in ea et ideo stabilis est et ex-
[illegible] aliquando bibitum et
valet tamen et ad purgandum re-
[illegible]

Similis autem causa est combustionis
que est in monte per Sicilie
qui vocatur Ethna et est
super mare magnum quod Ara-
bes mare Thirrenum vocant. Et
est sulphuris ebullitio in multis locis
locis sunt autem ignes in [illegible]
[illegible] fluentes qui ex igne quem
super eum pastores fecerunt mul-
tis arsit diu postea com-
burentur sicut Ethna quod in tem-
poribus antiquis fere extinctus est
Et similiter iuxta Bononiam montes
ad ardens in [illegible] pluvias non
pluvia distillat. Elevatur fu-
mus ex ea sicut ex forna-
ce et omnes ardent ex eadem
causa nisi quod quidam illi qui sunt
iuxta mare facilius ardent
et durant. Causa enim materia-
lis est terra sulphurea ad-
mixta cum nappa unctuosa. Et
efficiens est vapor quotiens ex-
itur in terra non potens et
quia poros terre et forami-
na obstruit aqua maris ideo
facilius accenditur iuxta mare
quam alibi et tamdiu ardet
quamdiu non est consumpta et for-
me ardent ad multos annos
vel modicum impetum sive [illegible]

regenerando coniungeret et
quia in quibusdam lapidibus
multa nappa imbibita est quan-
do comburuntur remanent simul
cum porosi sunt et leves et
natant super aquas super
pumicem enim quod dictum sit
de causa cremationis et ebullitionis
ex quo etiam patet non esse
veras causas quas dixerunt
[illegible] et [illegible] et
Democritus

Nunc autem de superficiebus
terre est dicendum quia
non sufficit hoc intentioni nostre
ut enim dicta sunt de situ et
natura longitudinis et latitudinis
coniunctis sed etiam tamen superficie
terre illam que figuram terre
videtur generare oportet
nos explanare et hoc est de
causa montium et vallium. Dixe-
runt enim quidam antiquorum
quod causa montium et vallium
non in terra non fuit nisi co-
motio aquarum. Terra enim
ut inquiunt in principio sue
compositionis fuit rotunda le-
vis superficiei et sicut corpora re-
lecta ne habent istos montes
et valles sed motu fervens
movens mare enim et quod
non semper stat sed mutatur
de loco ad locum ut inquiunt
sed primus locus cava et mol-
lia et hoc est crassum et al-
luvionem exposuit. Addidit a-
utem loco alio et in casu in-
veniunt super flumina et maria
et facit super fauces et valles
loca autem quibus facta est
additio facta sunt montes.
Similiter autem ab aque diluvium per
modum bibendo a luvione ca-

nat et fecit foveas et valles
abrasi addidit aliis locis [illegible]
videlicet locis et ibi fecit [illegible]
montes qui autem sic dicuntur sunt ex
consuetudine sed eis qui contrariantur na-
ture mutari secundum loca motu
qui sphere celestes et sicut iam
contradiximus in libro superiori-
bus quam sunt et improbavimus
quasi sunt opiniones ibi et ibi ideo
destructionem illam non iteramus
quia sed illis contradicere volumus ad
finem positionem opinionem opinionem pro-
rantes fundatas super super sensus [illegible]
et super geometricas sunt destruc-
Dicimus ergo quod si aqua caderet
terras ad hoc fecit aliquam plura fos-
sas [illegible] ab ac aliquo hoc fecit ac-
stans super superficie terre. Si
hoc autem dicatur fecisse pluvia et
non hoc dicatur terra a principio con-
ditionis sue et creationis fuisse ro-
tunda in qua nec fuit mons nec
vallis oportuit secundum istos quod
tota esset submersa aquis et
undique aquis per superficiem ter-
re circumdata secundum in [illegible]
esset [illegible] operientis. Si
ergo tunc pluvia descendit super ter-
ram illam pluvia pluvia redi-
ret super aquam superficiei et
in superficie terre oportet ergo
quod opinio eorum fuit sicut quod
putaverunt quod hec aqua descen-
dens super aquam distillans non cessa-
ret perforare et cavare terram
parvam et parvam donec fecerit
montes et valles et hoc penitus
est irrationabile nam illa qua plu-
via tetigerit terram nec movit
eam sed superficiem tantum aque. Si ad-
dicatur quod aqua pluvie non
facit hoc sed partem terre a prin-
cipio creationis sue fuit rotunda et
levis secundum diximus et per ma-
nsionem aliquam temporis fecit aqua super

eam equaliter in circuitu a partibus eam
et tanto tempore manens [illegible] le-
vis aquam et cavat undas et ca-
vata est terra et facta sunt ille
quod esset quod omnis profunditas et
est vallis et [illegible] quoddam eius gibbo-
sum quod est mons sed sequitur ergo
illo dicto inconveniens et contrarium de-
monstratum [illegible] autem quod quando
sermonem necessarium naturalem
qui testificatur [illegible] ventus [illegible]
autem non est sicut ex vapore sicco et
non sibi sedatur ventus per humo-
rem pluvie. Si ergo totaliter ter-
ra tunc fuit cooperta aquis quando
potuit elevari aquis vapor siccus
ferens cavans et humiditas prohibu-
it et frigiditas aque restrin-
geret terram et non fuerit eam
evaporare vapor in modo [illegible]
[illegible] aqua fuit super latum terre [illegible]
[illegible] quod potuit esse ut esset
ventus adeo fortis sicut eum esse
[illegible] natura secundum esse pu-
taverunt absque dubio nullus mo-
tus fortis esset a vento. Sic ergo
patet quod per a principio sic con-
[illegible] terra contraria sic valli-
bus et elevata montibus et fal-
sificata est opinio adversariorum et
destructa est secundum eorum que pu-
taverunt contrarium

Habemus autem quod quando [illegible] de
generatione montium et
vallium dicatur est quod montes
et valles ex duabus causis fi-
unt est essentialis et quasi uni-
versalis et alia est particularis que
accidit aliquando in aliquo loco.
Causa autem universalis et essentia-
lis est quod montes fiunt [illegible]
[illegible] motu [illegible]
super [illegible] terre corrupta est et solidata
et secundum hoc non potest [illegible]
[illegible] elevari

loco illo in sublime et facit mon-
tes et quia terre motus fre-
quenter habet materiam maxime
mare et maxime aquam frequen-
tissime nascuntur altissimi mon-
tes claudentes vapores terre in-
evaporatos vapor terrestris in visce-
ribus terre clausus maxime mare et
maxime aquas frequentissime nas-
cuntur altissimi montes quando
locus continue sub mollibus in-
teram aquarum continentur in
loca montuosa frequentissime
per loca fundentia plurimos fu-
tes et continentia stagna magna
et quia superficies elevata non
sit solida nec durabilis nisi
ex luto glutinoso et bituminoso absque
dubio addunt affluentes illic lo-
cis aqua ideo in illis locis montuosis
sunt lapides grandes et multi
quorum generatio est ex tali luto et
ex calore loci qui calor congrega-
tionis fuit ille calor generetur
ex motu vaporis terrei sive
generetur ex radiis solis cuius
signum est quod partes animalium
aquaticorum et forte instrumen-
torum navium inveniuntur in lapi-
dibus maxime in terrano monte
que sunt dubio aqua cum luto bitu-
minoso per involuta illic adducta
et conservata a frigiditate la-
pidis et siccitate non in toto per-
fectione. Signum autem huius est inve-
niens in lapidibus parisiensibus
in quibus frequenter inveniun-
tur rotunde conche lunares et
testitudinum. Istam igitur dicimus
montium causam essentialem et labi
tollentem quod sit elevatum sed
claustrum valles montes autem in-
terantur per quos forte calor co-
agulat et lapides superponit ex-
siccatum ita quod infunditur et
cadit per partes nisi partes habeant
lapides super quas continua superiora
et substantiata iam que super colligimus

et montes. Causa autem accidentalis
montium et vallium frequenter duplex
dicitur et una quidem est alluvio
maris proprie quia aque alluvio-
nem magnam alluvionem faciens
in parte tollit eam cum impul-
sum autem accessu aut recessu suo
multam terram et addit eam super
aliam et generat montem super par-
tem unam et vallem in parte alia et adhuc
apparet quod in procedentibus operatio
inductum est quod terra mollis
cara rarescibilis est et ideo in ea
frequenter sunt valles et maxi-
me montes habere dicitur est et re-
motior et radix non potest. Alia
autem causa est in terra areno-
sa lata vel ventosa in illa enim ven-
ti frequenter congregant arenas
de uno loco et proiciunt eas super
aliud locum et tunc fit ibi mons
parvus vel magnus secundum
quantitatem arene et si contingat
ibi infundi humiditatem viscosam
hoc per virtutem mineralem que
in arenis coagulabitur in
lapidem et per illam incipiunt sibi
coherere arene ita quod erunt quasi
lapides. Hec ad non potest sicut ubi tales
humores remanebunt arene dispersa
non coherentes sibi nisi forte in
radice per superficies per radices
herbarum ibi generatarum hec
igitur de causis montium et vallium dicta
sunt que in libro mineralium ex-
tabit nobis plenius dicenda ad ista ha-
bitudine et similiter in libro methaurorum

Quoniam autem iam pervenimus ad
continuationem artis de causis
proprietatum elementorum per artem
breviter in libro explanavimus et
explanamus quemadmodum dicunt anti-
qui philosophorum philosophi sapientes co-
munes non est et me rebus
dicta in primo et spacia de locis et

que sit natura quorundam et que sit natura marium omnium que diuisa sunt in terra et de eorum fluminum et que sit natura diuersarum locorum et regionum ex longitudine et latitudine et que sit natura locorum quam habent per accidens ex hoc quod sunt superficiei maris uel quod sunt super effusiones fluminum aut distinguuntur in breuius loci ab aliis quantum sufficit intentioni nostre et hoc est ut quilibet legens ea que dicuntur intelligat excepto se eorum errore qui dicunt se scire naturas rerum et physice de elementis et eius qui dicit quod terra mouetur et non quiescit secundum partes et ut destruat errorem eius qui dicit maria et flumina moueri de loco ad locum secundum speciem motum et dicit quod iste transitus marium et fluminum non causatur ab uno singulari motu aliorum corporum celestium sed causatur a motu communi omnium celestium. Causa autem quare maria salsa et flumina sunt etiam salsa uel dulcia determinari debet secundum hoc sed in libro metheororum cognitione autem nature locorum et uarietatem que est ex longitudine et latitudine eorum ad inuicem et quatuor pedibus distat unius locus per longitudinem et latitudinem ab alio non determinamus nisi de natura locorum et ostendemus in alio libro. Si quod ... et leuantur uariantur oriens scilicet uniuscuiusque loci ab orizonte alterius loci orizonte autem ... cuiuslibet loci dicimus esse diuersum ad orizontem alterius loci. quaestio autem qua iam finimus in hoc tractatu communis ad destruendum sermonem eius

qui dicit quod terra mouetur et non quiescit. Eadem terra mouetur oportet quod maria et flumina que stant super eam quiescunt etiam mouentur sequitur ergo ex hoc quod omnes aque marium et fluminum permiscentur secundum hoc oportet quod omnes aque salse sint si salsedo uenit in eis ex commixtione aquarum salsarum cum dulcibus et aque omnes dulces si ex eadem permixtione in eis uenit dulcedo ut iam diximus precedentibus temporibus ex motu terre esset resoluta a sua figura quoniam non uidemus omnia quidem non terra sit mouetur si igitur mouetur pars eius non diuidetur pars eius et destruetur figura sperica et hoc sequitur ex dictis eius qui dicit terram eleuari in medio et deprimi in aquilone quia si terra deprimitur in meridie tunc est extra locum suum naturalem et uolueretur quiescit ibi et pars aquilonaris tenderet ad locum suum et separabitur a parte meridionali et sic diuidetur una medietas terre ab alia et neutra habebit figuram spericam sicut est statim premissum et si non mouentur nec aque nec aque permiscentur tunc unius cuiusque ... in aliis aquis qui sunt illius que dicebantur.

Aquarum et non omnes aque erunt salse aut omnes erunt dulces aut omnes sulphuree aut secundum saporis ... horum determinauimus secundum se ... et si forte aliquis diceret quod habet modo non sit permixtio tunc aliquando fuerunt permixte et uerum adhuc permixte erunt

dicimus quod aliquis in principio
diceret significasse de tali impe-
tu et mirabili. Et de impe-
tu aqua impulsa eum immerge-
ret et ingreret et subverteret civi-
tates et quia sufficienter diximus
de hiis volumus destruere quod
dicit loca marium et fluminum fugam
insensibili ex eius compositione et
ordine consequuntur, omnis falsitas
que dicit ex motu terre omnia
maria et flumina consistere in [illegible]
et confundi in [illegible] circu-
culum oceani quod amphitrites
vocatur et contineat totam spe-
ram terre a polo in polum per cir-
culum orizontis orizontis vel ori-
entis et occidentis mare dictum et per con-
trariam lineam ex amphitrite in-
ter meridiem et orientem sinus ho-
est [illegible] ad quoddam mare quod
est mediterraneum maris et nota-
tur primum quod medium mare
est. Et si ulterius pertractari-
tur est mare quod vocatur arabi-
ce asibila et nos vocamus sinum
persicum quia ista duo maria continua-
tur in sinu suo sunt persicum inter
tygridem et eufratem ab aquilonari
parte sicut diximus superius ex-
itus eius eufratis [illegible] mutamus
aquilonaribus a meridie maio-
ris et exitus tygris est ex cam-
pis mediis aquilonaribus. Ex alte-
ra autem mari quod continuatur mari
persico egreditur adhuc unus sinus
sinus qui 2a confinis est et hoc
est mare rubrum usque inferiorem egipti
quam persicum inter egiptum ex ma-
ri autem continenti spere quod ori-
entalis et eufratis dicit ex par-
te occidentis egreditur mag-
nus sinus valde qui dicitur
arabice mare sicut apud nos
vocatur mare magnum sive [illegible]
ytalie quod vocatur terra [illegible] ro-
manorum et ab alia parte reflectitur
usque aliud latus [illegible] ytalie contra

orientem et aquilonem ubi est
constantinopolis in uno litore
et venetie usque aliud litus
et diffunditur contra forum iulii et
aquilegiam et [illegible] et
hic dicitur [illegible] aliud [illegible]
[illegible] terra romanorum et egre-
ditur de occeano continente speram
terre sinus unus quod ara-
bice vocatur [illegible] et dici-
tur terra romanorum sinus quod est
ytalia et hoc est mare non est a-
nisi reflexio eius quod prius
dictum quod reflectitur usque
latus quod est versus orien-
tem et occidentem et usque latus [illegible]
ex amphitrite quod mare continens
speram terre egreditur [illegible]
quidam qui vocatur arabice [illegible]
[illegible] ad partem meridiei
que est terra sarracenorum arabi-
ce dicta et hoc est mare quod ta-
git angliam et daciam et usque
[illegible] usque [illegible] et ibi
in [illegible] terminatur ad
meridiem inter orientem et meridi-
em autem [illegible] que principali-
ter mediterranea sunt ab antiquo
semper fuisse distincta per in-
ventionem et [illegible] eu-
fratis sunt exitus sicut dixi-
mus ex [illegible] aquilonari
a meridie et descendit ad ter-
ram orientalem arabum que ba-
doch vocatur et exit tygris dicitur
est ex terra aquilonari medi-
que est [illegible] terre roma-
norum [illegible] orientem et conflu-
it cum eufrate in loco qui di-
citur [illegible] et [illegible]
[illegible] in mare persicum [illegible]
[illegible] egrediuntur de ethiopia
et fluit usque egiptum et [illegible]
[illegible] sub alexandria [illegible]
[illegible] egredi [illegible] de monte
quem arabice dicunt [illegible] et
est [illegible] in media meridie et

reflectuntur et radii in orienta-
nis versus orientem solis aut
istas regiones videre a pue-
ritia. Ponam igitur punctum
a quo est locus maris quod
dicitur Sin et ponam punctum
significando videre [illegible] quod
super mare illud et ponam pun-
ctum significantem locum et habi-
tationem pristinam et ponam
punctum habitationis [illegible] que
dicitur arabice Alchezer et
ponam punctum quod significat
mare magnum et Romanum
arabice et punctum [illegible] dicitur
significantem locum qui dicitur
[illegible] et punctum [illegible] dicitur
[illegible] Romanorum [illegible]
et punctum [illegible] significant
Hispaniam et punctum de [illegible]
[illegible] Aethiopiam et duo puncta
in [illegible] representantia insulam
de ylis et est insula magna
et punctum [illegible] representante
duo loca Sapharia et Athenas
[illegible] arabice dicta que sunt ad
[illegible] [illegible] locum Bagh-
deth Baghedeth dicitur locus
[illegible] et civitate [illegible]
fluvii et ponam quod punctum
significaret Constantinopolim
que Brachium [illegible] dicta est et
[illegible] [illegible] patebit [illegible] figura
que in fine huius libri [illegible]
depicta. Nos autem divisimus
~~[illegible]~~ loca omnium marium et
fluminum et civitatum quod ad nos-
tram intentionem probandam non mul-
tum valet quod si terra non [illegible]
[illegible] sed loca omnis maris
[illegible] et quod flumina non
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] induximus non [illegible]
[illegible] nobis ut [illegible]
talibus que [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] notavimus in libro longi-
tudinis et latitudinis locorum
et diximus in naturis locorum
et divisione civitatum [illegible]
[illegible] longitudinem et latitudinem
[illegible] et determinavimus flu-
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quod igitur
[illegible] sunt [illegible] que de proprie-
tatibus elementorum volumus os-
tendere [illegible] ut de generatione et
corruptione corporum determi-
nemus. Ex quo enim determinavimus
de mobili simpliciter in libro phi-
losophorum et de mobili [illegible]
[illegible] locum in libro de celo et
mundo et ea que diximus [illegible]
mobili [illegible] ad mobile [illegible]
libro [illegible] de longitudine et latitudine
locorum [illegible] in isto libro deter-
minavimus proprietates simplicium cor-
porum que causantur in eis que
diversimode se habent. Exigit ordo
iam in physicis naturalibus ut
diximus ut de generatione et cor-
ruptione generabilium et corrup-
tibilium deo auxiliante dicere incipi-
amus. Deo gratias. Amen.

Et sic est finis libri de proprietatibus
elementorum Alberti

II

...gra. Epo Cracovien. eiusque in Spiritualibus Vicario generali Necnon Venerabilibus et circumspectis viris dominis Preposito Decano
...vel ad quas in Cracovien. ecclesia Canonicorum receptio et prebendarum personatuum beneficiorum vel officiorum Provisio Institucio Col-
...intersit vel interit et quos infrascriptum tangit negocium seu tangere poterit quomodolibet inspecturis, quibuscumque nominibus censeantur
...sapostolice prothonotarius Executor ad infrascripta unicus a Sede apostolica specialiter deputatus Salutem in Domino et mandatis nostris ymo verius
...vestri Executoriam cum cordula canapis vera bulla plumbea ipsius domini nostri pape more Romane curie Necnon pre-
...Lithwanie et heredis Russie etc. cum pensula pergameni suo vero sigillo ut moris est sue cancellarie impendentibus
...et suspicione carentes Nobis pro parte honorabilis domini Nicolai Laurencii de Pobyedzisko clerici Gneznen. diocesis in ipsis
...tatas nos cum ea qua decuit reverencia noveritis recepisse Quarumquidem literarum apostolicarum tenor de verbo ad verbum sequitur et est talis
...posito ecclesie Poznanien. Notario nostro Salutem et apostolicam benediccionem Dum ad illam fidei plenitudinem, sinceritatemque devocionis
...Sedis aspectu clare demonstratur attendimus ea amplectimur non immerito per que sue premiat honor persone et in illius exhibicionem
...dumtaxat singulis personis ydoneis quas ipse Rex ad id nominaverit De singulis quarumlibet cathedralium etiam Metropolitan.
...plenitudine iurisdictionis ac faciendi personas ipsas vel procuratores suos eorum nominibus in singulis De quarum canonicatibus huiusmodi promisimus eis
...cum dicti Iuris plenitudine assignata Necnon reservandi donacioni tue auctoritate prefata singulas prebendas pro singulis predictis
...ecclesiarum etiamsi ad huiusmodi dignitates personatus Administraciones vel officia consueverint qui per electionem assumi, eisque cura immineat
...collegiata ecclesia principalis non existat Etiam pro prefate vel aliis Nonaginta beneficia ecclesiastica cum cura vel sine cura clericis
...erint ad eum vacaverint seu communiter vel divisim quorumcumque aut quarumcumque collatorum et collatricum secularium vel Regularium
...pertinencia pro personis illis ydoneis quas similiter ipse Rex ad id duxerit nominandas personis etiam quetumque quorumque et qualiacumque
...simul aut successive vacaverint que persone predicte prout ad ea per ipsum Regem nominate fuerint per se vel procuratores suos
...vacacionis constiterit duxerit acceptanda conferenda singula videlicet Prebendarum et Dignitatum Personatuum administracionum
...post acceptacionem huiusmodi cum omnibus Iuribus et pertinenciis suis Inhibendi quoque districtius Venerabilibus fratribus nostris Archiepiscopis et Episcopis qui
...vel ad quos in prefatis ecclesiis prebendarum ac dignitatum personatuum administracionum et officiorum Collatio provisio institucio electio seu
...omnibus officiis inibi Ac eisdem Archiepiscopis Episcopis et Capitulis ne de reservandis beneficiis huiusmodi interim etiam ante acceptacionem
...erint acceptare disponere quoquomodo presumant Et nichilominus prebendas dignitates personatus administraciones officia et beneficia huiusmodi que
...acceptaciones prefatas personis eisdem dicta auctoritate conferendi et de illis eciam providendi Necnon inducendi per te vel alium seu alios
...personatuum administracionum officiorum et beneficiorum reservandorum Iuriumque et pertinenciarum predictorum et defendendi inductos ac faciendi
...sequenter eis conferendos huiusmodi ut est moris admitti Necnon singulis personis eisdem de singulorum ipsis conferendorum canonicatuum
...redditibus proventibus Iuribus et obvencionibus universis integre responderi Contradictores auctoritate nostra appellacione postposita compescendo
...bus et ordinacionibus apostolicis Ac de certa Cancellarie nostre [illegible] non aliis ipsarum ecclesiarum Iuramento Confirmacione apostolica vel quavis
...fica vel quibusalia auctoritate in ipsis ecclesiis in Canonicos sint recepti vel ut recipiantur insistant seu si super provisionibus sibi faciendis
...speciales vel aliis ecclesiasticis beneficiis in illis partibus generales dicte Sedis vel legatorum eius literas impetrarint Etiam si per eas
...predicti vel quibuscumque aliis communiter vel divisim a dicta sede indultum existat quod ad recepcionem vel provisionem aliquorum minime teneantur
...ac dignitatibus personatibus administracionibus vel officiis dictarum ecclesiarum et huiusmodi vel aliis beneficiis ecclesiasticis ad eorum collacionem provi-
...valeat providere per literas apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de Indulto huiusmodi mencionem
...partibus non expressum vel totaliter non insertum effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri et de qua cuiusque toto
...de observandis statutis et consuetudinibus ecclesiarum predictarum solita Iuramenta Dummodo in eorum absencia per procuratores ydoneos
...auctoritate prefata in dictis ecclesiis seu prebendas dignitates personatus administraciones vel officia non beneficia existentibus ibidem person-
...presencium existencium singulis aliis personis eisdem in assecucionibus canonicatuum prebendarum et dignitatum personatuum administracionum
...cedentibus alternis vicibus preferantur Nec huiusmodi partibus literis quominus illorum persone predicte prout eas contigerit omnino
...sub quibuscumque verborum formis pro tempore gesta fuerint et imposterum concedenda valeat quomodolibet derogari Et singule
...et beneficia conferenda huiusmodi pacifice assecute fuerint nisi desuper eis dicte Sedis dispensacio suffragetur Beneficia
[illegible]

